॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੇ

ਏਕਕਨਿਪਾਤ-ਟੀਕਾ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ

ਅਨਨ੍ਤਞਾਣੰ ਕਰੁਣਾਨਿਕੇਤੰ,
ਨਮਾਮਿ **ਨਾਥੰ** ਜਿਤਪਞ੍ਚਮਾਰੰ।
ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਭਵਨਾਸਹੇਤੁੰ,
ਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਸੇਟ੍ਠੰ ਹਤਸਬ੍ਬਪਾਪੰ॥

ਕਸ੍ਸਪੰ ਤੰ ਮਹਾਥੇਰੰ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਯਕੰ।
ਦੀਪਸ੍ਮਿੰ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਮ੍ਹਿ, ਸਾਸਨੋਦਯਕਾਰਕੰ॥

ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਰਾਧੀਨੰ, ਸਦਾਰਞ੍ਞਨਿਵਾਸਿਨੰ।
ਪਾਕਟੰ ਗਗਨੇ ਚਨ੍ਦ-ਮਣ੍ਡਲੰ ਵਿਯ ਸਾਸਨੇ॥

ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਿਤਰੰ ਵਨ੍ਦੇ, ਵਿਨਯੇ ਸੁਵਿਸਾਰਦੰ।
ਯੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਸਨ੍ਤੋਹੰ, ਵੁਡ੍ਢਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋਸ੍ਮਿ ਸਾਸਨੇ॥

ਅਨੁਥੇਰੰ ਮਹਾਪਞ੍ਞੰ, **ਸੁਮੇਧੰ** ਸੁਤਿਵਿਸ੍ਸੁਤੰ।
ਅਵਿਖਣ੍ਡਿਤਸੀਲਾਦਿ-ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਗੁਣੋਦਯੰ॥

ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੰ ਸਤਿਮਨ੍ਤੰ, ਦਨ੍ਤੰ ਸਨ੍ਤੰ ਸਮਾਹਿਤੰ।
ਨਮਾਮਿ ਸਿਰਸਾ ਧੀਰੰ, ਗਰੁੰ ਮੇ ਗਣਵਾਚਕੰ॥

ਆਗਤਾਗਮਤਕ੍ਕੇਸੁ , ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਨਯਞ੍ਞੁਸੁ।
ਯਸ੍ਸਨ੍ਤੇਵਾਸਿਭਿਕ੍ਖੂਸੁ, ਸਾਸਨੰ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ॥

ਯੋ ਸੀਹਲ਼ਿਨ੍ਦੋ ਧਿਤਿਮਾ ਯਸਸ੍ਸੀ,
ਉਲ਼ਾਰਪਞ੍ਞੋ ਨਿਪੁਣੋ ਕਲਾਸੁ।
ਜਾਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇ ਰਵਿਸੋਮਵੰਸੇ,
ਮਹਬ੍ਬਲੋ ਅਬ੍ਭੁਤਵੁਤ੍ਤਿਤੇਜੋ॥

ਜਿਤ੍ਵਾਰਿਵਗ੍ਗੰ ਅਤਿਦੁਪ੍ਪਸਯ੍ਹੰ,
ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਵਿਕ੍ਕਮੇਨ।

ਪਤ੍ਤਾਭਿਸੇਕੋ ਜਿਨਧਮ੍ਮਸੇਵੀ,
ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਰਤਨਤ੍ਤਯਮ੍ਹਿ॥

ਚਿਰਂ ਵਿਭਿਨ੍ਨੇ ਜਿਨਸਾਸਨਸ੍ਮਿਂ,
ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ।
ਸੁਧਂਵ ਸਾਮਗ੍ਗਿਰਸਂ ਪਸਤ੍ਥਂ,
ਪਾਯੇਸਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੇ॥

ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੇ ਵਿਪੁਲੇ ਚ ਰਮ੍ਮੇ,
ਤਤ੍ਥਪ੍ਪਿਤੇਨੇਕਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖੇ।
ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਸੇਸੇ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯੇਹਿ,
ਸਨ੍ਤੁਪ੍ਪਯਨ੍ਤੋ ਸੁਚਿਰਂ ਅਖਣ੍ਡਂ॥

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵੁਦ੍ਧਿਂ ਅਭਿਕਙ੍ਖਮਾਨੋ,
ਸਯਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨੁਸਾਸਯਿਤ੍ਵਾ।
ਨਿਯੋਜਯਂ ਗਨ੍ਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁ,
ਅਕਾਸਿ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਜਿਨਸਾਸਨਸ੍ਸ॥

ਤੇਨਾਹਮਚ੍ਚਨ੍ਤਮਨੁਗ੍ਗਹੀਤੋ,
ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਸਙ੍ਗਹੇਨ।
ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਕ੍ਕਨ੍ਤਭੁਜਵ੍ਹਯੇਨ,
ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਗਣਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਪਦਾਨਮਤ੍ਥਂ,
ਸੇਟ੍ਠਾਯ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਵਣ੍ਣਨਾਯ।
ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਂ ਸਕਲਂ ਸੁਬੋਦ੍ਧੁਂ,
ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਪ੍ਪਭਾਵਂ॥

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧. ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਨਮਸ੍ਸਿਤੁਕਾਮੋ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠਗੁਣਯੋਗਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ “**ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਵਿਸਿਟ੍ਠਗੁਣਯੋਗੇਨ ਹਿ ਵਨ੍ਦਨਾਰਹਭਾਵੋ, ਵਨ੍ਦਨਾਰਹੇ ਚ ਕਤਾ ਵਨ੍ਦਨਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮਕਰਣਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਬਹੁਧਾ ਪਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਾ, ਮਯਂ ਪਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮੇਵ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮਕਰਣਂ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਮੇਵ ਹਿ ਪਯੋਜਨਂ ਆਚਰਿਯੇਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ –

‘‘ਇਤਿ ਮੇ ਪਸਨ੍ਨਮਤਿਨੋ, ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਨ੍ਦਨਾਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ।
ਯਂ ਸੁਵਿਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨਾ’’ਤਿ॥

ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮਕਰਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪਨਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪੂਜਾਯ ਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵਤੋ, ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵਞ੍ਚ ਰਾਗਾਦਿਮਲਵਿਧਮਨਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਯਸ੍ਮਿਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦; ੧੧.੧੧)।

ਤਸ੍ਮਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪੂਜਨੇਨ ਵਿਕ੍ਖਾਲਿਤਮਲਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਾਟਵਸਿਦ੍ਧਿ।

ਅਥ ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪੂਜਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਦਟ੍ਠਾਨਸਮਾਧਿਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਹੇਤੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦; ੧੧.੧੧)।

ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਚ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ – ''ਸਮਾਹਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੫; ੪.੯੯; ੫.੧੦੭੧)। ਤਤੋ ਏਵਂ ਪਟੁਭੂਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਮਹਤ੍ਤਕਤਂ ਖੇਦਮਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਸਮਾਪਯਿਸ੍ਸਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪੂਜਾਯ ਆਯੁਵਣ੍ਣਸੁਖਬਲਵਡ੍ਢਨਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮੇਨ ਹਿ ਆਯੁਵਣ੍ਣਸੁਖਬਲਾਨਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਅਭਿਵਾਦਨਸੀਲਿਸ੍ਸ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਵੁਡ੍ਢਾਪਚਾਯਿਨੋ।
> ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਆਯੁ ਵਣ੍ਣੋ ਸੁਖਂ ਬਲ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੦੯) –

ਤਤੋ ਆਯੁਵਣ੍ਣਸੁਖਬਲਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਹੋਤੇਵ ਕਾਰਿਯਨਿਟ੍ਠਾਨਂ।

ਅਥ ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਗਾਰਵਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਨਾਪਰਿਹਾਨਾਵਹਤ੍ਤਾ। ਅਪਰਿਹਾਨਾਵਹਞ੍ਹਿ ਤੀਸੁਪਿ ਰਤਨੇਸੁ ਗਾਰਵਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰਿਹਾਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਤਾ, ਸਙ੍ਘਗਾਰਵਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾ, ਸਮਾਧਿਗਾਰਵਤਾ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੩੪)।

ਹੋਤੇਵ ਚ ਤਤੋ ਪਟਿਭਾਨਾਪਰਿਹਾਨੇਨ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਪਰਿਸਮਾਪਨਂ।

ਅਥ ਵਾ ਪਸਾਦਵਤ੍ਥੂਸੁ ਪੂਜਾਯ ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯਤ੍ਤਂ –

> ''ਪੂਜਾਰਹੇ ਪੂਜਯਤੋ, ਬੁਦ੍ਧੇ ਯਦਿ ਵ ਸਾਵਕੇ।
> ਪਪਞ੍ਚਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ, ਤਿਣ੍ਣਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵੇ॥
>
> ਤੇ ਤਾਦਿਸੇ ਪੂਜਯਤੋ, ਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਅਕੁਤੋਭਯੇ।
> ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪੁਞ੍ਞਂ ਸਙ੍ਖਾਤੁਂ, ਇਮੇਤ੍ਤਮਪਿ ਕੇਨਚੀ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੯੫-੧੯੬; ਅਪ॰ ਥੇਰ ੧.੧੦.੧-੨)।

ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯੋ ਚ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਪਰਿਸਮਾਪਨੂਪਾਯੋ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਏਸ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਕਾਮਦਦੋ ਨਿਧਿ।
> ਯਂ ਯਦੇਵਾਭਿਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿ॥ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੮.੧੦)।

ਉਪਾਯੇਸੁ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹੋਤੇਵ ਕਾਰਿਯਨਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਰਤਨਤ੍ਤਯਪੂਜਾ ਹਿ ਨਿਰਤਿਸਯਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਪਰਿਮੇਯਪ੍ਪਭਾਵੋ ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯੋਤਿ ਬਹੁਵਿਧਨ੍ਤਰਾਯੇਪਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਨਿਬਨ੍ਧਨਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਾਯ ਪਹੋਤਿ, ਭਯਾਦਿਉਪਦ੍ਦਵਞ੍ਚ ਨਿਵਾਰੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪ੍ਪਣਾਮਕਰਣਂ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪਨਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ।

ਏਵਞ੍ਚ ਸਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਨ੍ਦਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਭਗਵਤੋ ਵਨ੍ਦਨਂ ਕਾਤੁਂ ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਸੇਸਰਤਨਾਨਂ **“ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯਂ…ਪੇ॰… ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਸਾ ਨ ਵਿਨਯਦੇਸਨਾ ਵਿਯ ਕਰੁਣਾਪਧਾਨਾ, ਨਾਪਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਪਧਾਨਾ, ਅਥ ਖੋ ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਪਧਾਨਾਤਿ ਤਦੁਭਯਪ੍ਪਧਾਨਮੇਵ ਤਾਵ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਥੋਮਨਂ ਕਾਤੁਂ **“ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯਂ, ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ, ਪਰਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਅਪਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਿਣਾਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ, ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਕਾਰੁਣਿਕਂ ਹਿਂਸਤਿ ਵਿਬਾਧਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਸਾਧੂਨਂ ਕਮ੍ਪਨਂ ਹਦਯਖੇਦਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਾ ਕਰੁਣਾ। ਅਥ ਵਾ ਕਮਿਤਿ ਸੁਖਂ, ਤਂ ਰੁਨ੍ਧਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ। ਏਸਾ ਹਿ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਕਾਮਤਾਲਕ੍ਖਣਾ ਅਤ੍ਤਸੁਖਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਕਾਰੁਣਿਕਾਨਂ ਸੁਖਂ ਰੁਨ੍ਧਤਿ ਵਿਬਨ੍ਧਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਰੁਣਾਯ ਸੀਤਲਂ ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਂ, ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਂ ਹਦਯਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯੋ, ਤਂ **ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯਂ**।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਰੇਸਂ ਹਿਤੋਪਸਂਹਾਰਸੁਖਾਦਿਅਪਰਿਹਾਨਿਚ੍ਛਨਸਭਾਵਤਾਯ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਰਤੀਨਂ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾਯ ਚ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਗਤਸਨ੍ਤਾਪਵਿਚ੍ਛੇਦਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਮੇਤ੍ਤਾਮੁਦਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸੀਤਲਭਾਵਕਾਰਣਤਾ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰੂਪਤਾਪਾਸਹਨਰਸਾ ਅਵਿਹਿਂਸਭੂਤਾ ਕਰੁਣਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਭਗਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਵਿਯ ਸੀਤਿਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – **“ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ”**ਨ੍ਤਿ। ਕਰੁਣਾਮੁਖੇਨ ਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾਮੁਦਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਹਦਯਸੀਤਲਭਾਵਕਾਰਣਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਵਿਸੇਸਨਿਬਨ੍ਧਨਭੂਤਾ ਸਾਤਿਸਯਂ ਨਿਰਵਸੇਸਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਯ ਸਵਿਸਯਬ੍ਯਾਪਿਤਾਯ ਮਹਾਕਰੁਣਾਭਾਵਂ ਉਪਗਤਾ ਕਰੁਣਾਵ ਭਗਵਤੋ ਅਤਿਸਯੇਨ ਹਦਯਸੀਤਲਭਾਵਹੇਤੂਤਿ ਆਹ – **“ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ”**ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਤਿਪਿ ਮੇਤ੍ਤਾਮੁਦਿਤਾਨਂ ਸਾਤਿਸਯੇ ਹਦਯਸੀਤਿਭਾਵਨਿਬਨ੍ਧਨਤ੍ਤੇ ਸਕਲਬੁਦ੍ਧਗੁਣਵਿਸੇਸਕਾਰਣਤਾਯ ਤਾਸਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਕਰੁਣਾਵ ਭਗਵਤੋ ‘‘ਹਦਯਸੀਤਲਭਾਵਕਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਰੁਣਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ। ਕਰੁਣਾਨੁਭਾਵਨਿਬ੍ਬਾਪਿਯਮਾਨਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਕਾਮਤਾਯ ਅਨੇਕਾਨਿਪਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਅਕਿਲਨ੍ਤਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਨਿਰਵਸੇਸਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਸਮ੍ਭਰਣਨਿਰਤਸ੍ਸ ਸਮਧਿਗਤਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਚ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇਸੁਪਿ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਪਨੀਤਹਦਯੂਪਤਾਪਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੁ ਨ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸੀਤਿਭਾਵਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਮਹੋਸੀਤਿ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਤੀਸੁਪਿ ਅਵਤ੍ਥਾਸੁ ਭਗਵਤੋ ਕਰੁਣਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਯਥਾਸਭਾਵਂ ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਞ੍ਞਾਵ ਞੇਯ੍ਯਾਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਪਕਾਰੇਹਿ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਾਵਜੋਤਨਟ੍ਠੇਨ ਪਜ੍ਜੋਤੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੋ। ਸਵਾਸਨਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ ਹਤਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਵਿਹਤਂ। ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਵਿਹਤਂ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਂ , ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਤੇਨ, ਸਯਂ ਵਾ ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਮੋਹਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ ਮੋਹੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਸ੍ਵੇਵ ਵਿਸਯਸਭਾਵਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ ਤਮੋ ਵਿਯਾਤਿ ਮੋਹਤਮੋ, ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤੋ ਮੋਹਤਮੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮੋ, ਤਂ **ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮਂ**। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਸਤਿਪਿ

ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਹਤਭਾਵੋ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਵਕੇਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਚ ਸਵਾਸਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਾਤਿਸਯੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਹਾਨੇਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਥੋਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – "**ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ**"ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਪਰੋਪਦੇਸਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਵਿਗਮਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸ ਸਮਧਿਗਤਤ੍ਤਾ, ਪਰਸਨ੍ਤਤਿਯਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਤਿਸਯਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾਵ ਵਿਸੇਸਤੋ ਮੋਹਤਮਵਿਗਮੇਨ ਥੋਮੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ – "**ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ**"ਨ੍ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ''ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੋ''ਤਿ ਪਦੇਨ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਵੇਧਪਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਦੇਸਨਾਪਞ੍ਞਾਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਞੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਸਕਲਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸਭਾਵਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਸਬ੍ਬਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸਭਾਵਚ੍ਛਾਦਕਸ੍ਸ ਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਧਮਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਭਗਵਤੋ ਮੋਹਤਮਵਿਨਾਸੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ**"ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨਨ੍ਤੇ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ਕਾਰਣੋਪਚਾਰੇਨ ਸਸਨ੍ਤਾਨਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਵਾਸਨਪ੍ਪਹਾਨਮੇਵ ਹਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਞੇਯ੍ਯਾਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ, ਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਨ ਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ''ਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਕਿਂ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋਯੇਵੇਕੋ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਭਗਵਤੋ ਥੋਮਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਨ ਪਨ ਸਾਤਿਸਯਨਿਰਵਸੇਸਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ? ਤਪ੍ਪਹਾਨਵਚਨੇਨੇਵ ਤਦੇਕਟ੍ਠਤਾਯ ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਗਣਸਮੁਗ੍ਘਾਤਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਤਾਦਿਸੋ ਕਿਲੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੋ ਨਿਰਵਸੇਸਅਵਿਜ੍ਜਾਪਹਾਨੇਨ ਨ ਪਹੀਯਤੀਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਯ ਸਕਲਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਨਿਰਵਸੇਸਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਸਂਸਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਧਾਨਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਘਾਤਵਚਨੇਨ ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਗਣਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ**"ਨ੍ਤਿ।

ਨਰਾ ਚ ਅਮਰਾ ਚ ਨਰਾਮਰਾ, ਸਹ ਨਰਾਮਰੇਹੀਤਿ ਸਨਰਾਮਰੋ, ਸਨਰਾਮਰੋ ਚ ਸੋ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ ਸਨਰਾਮਰਲੋਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਗਰੂਤਿ ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁ, ਤਂ **ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁਂ**। ਏਤੇਨ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਿਯ ਤਦਵਸਿਟ੍ਠਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਗੁਣਵਿਸੇਸਾਵਹਤਾਯ ਭਗਵਤੋ ਉਪਕਾਰਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਪ੍ਪਧਾਨਭਾਵੋ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦਕ੍ਕਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥਕ੍ਕਮੋ। ਈਦਿਸੇਸੁ ਹਿ ਸਮਾਸਪਦੇਸੁ ਪਧਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨਂ ਵਿਯ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ ਯਥਾ ''ਸਰਾਜਿਕਾਯ ਪਰਿਸਾਯਾ''ਤਿ (ਚੂਲਵ॰ ੩੩੬)। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਭਾਜਨਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਲੋਕੋ, ਗਰੁਭਾਵਸ੍ਸ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਗਰੁਕਰਣਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਯੁਜ੍ਜਨਤੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਹਿ ਲੋਕੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਾਨਿ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕੋ ਚਾਤਿ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਮਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਅਥ ਵਾ ਸਮੂਹਤ੍ਥੋ ਲੋਕਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਦਾਯਵਸੇਨ ਲੋਕੀਯਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੀਯਤੀਤਿ। ਸਹ ਨਰੇਹੀਤਿ ਸਨਰਾ, ਸਨਰਾ ਚ ਤੇ ਅਮਰਾ ਚਾਤਿ ਸਨਰਾਮਰਾ, ਤੇਸਂ ਲੋਕੋਤਿ ਸਨਰਾਮਰਲੋਕੋਤਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਮਰਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਪਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਮਰਣਾਭਾਵਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਮਰਾ। ਨਰਾਮਰਾਨਂਯੇਵ ਚ ਗਹਣਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਯਥਾ ''ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੭)। ਤਥਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਪਰਿਹਰਣਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਨਿਰਵਸੇਸਹਿਤਸੁਖਵਿਧਾਨਤਪ੍ਪਰਾਯ ਨਿਰਤਿਸਯਾਯ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ

ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁਪਕਾਰਿਤਾਯ ਅਪਰਿਮਿਤਨਿਰੁਪਮਪ੍ਪਭਾਵਗੁਣਵਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਚ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮੋ ਭਗਵਾ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮਗਾਰਵਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁ**”ਨ੍ਤਿ।

ਸੋਭਨਂ ਗਤਂ ਗਮਨਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸੁਗਤੋ। ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨੂਪਸਙ੍ਕਮਨਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਹਿਤਸੁਖਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਸੋਭਨਂ, ਤਥਾ ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਰੂਪਕਾਯਤਾਯ ਦੁਤਵਿਲਮ੍ਬਿਤਖਲਿਤਾਨੁਕਡ੍ਢਨਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਨੁਕ੍ਕੁਟਿਕਕੁਟਿਲਾਕੁਟਿਲਤਾਦਿ-ਦੋਸਰਹਿਤਮਵਹਸਿਤਰਾਜਹਂਸਵਸਭਵਾਰਣਮਿਗਰਾਜਗਮਨਂ ਕਾਯਗਮਨਂ ਞਾਣਗਮਨਞ੍ਚ ਵਿਪੁਲਨਿਮ੍ਮਲਕਰੁਣਾਸਤਿਵੀਰਿਯਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਸਹਿਤਮਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਯਾਵ ਮਹਾਬੋਧਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾਯ ਸੋਭਨਮੇਵਾਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਲੋਕਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਞਾਣੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਵਗਤੋਤਿ ਸੁਗਤੋ, ਤਥਾ ਲੋਕਸਮੁਦਯਂ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਤੀਤੋਤਿ ਸੁਗਤੋ, ਲੋਕਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਸੁਗਤੋ, ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਂ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਸੁਗਤੋ। ‘‘ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸੁਗਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ੨੭) ਨਯੇਨ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਠਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਵਾ ਗਤੋ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਸੁਗਤੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਕਾਲਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾ ਗਦਤੀਤਿ ਸੁਗਤੋ, ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਇਤਿ ਸੋਭਨਗਮਨਤਾਦੀਹਿ ਸੁਗਤੋ, ਤਂ **ਸੁਗਤਂ**।

ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਕਮ੍ਮੇਹਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਗਤਿਯੋ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਵਿਸੇਸਾ। ਤਾ ਪਨ ਨਿਰਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ। ਤਾਹਿ ਸਕਲਸ੍ਸਪਿ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ ਅਵਿਪਾਕਾਰਹਭਾਵਕਰਣੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿਪਿ ਗਤੀਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ – “**ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਭਗਵਤੋ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਗਤਿਯਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਯਤੋ ਭਗਵਾ ‘‘ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

> ‘‘ਯੇਨ ਦੇਵੂਪਪਤ੍ਯਸ੍ਸ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵਾ ਵਿਹਙ੍ਗਮੋ।
> ਯਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਯੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਬ੍ਬਜੇ।
> ਤੇ ਮਯ੍ਹਂ ਆਸਵਾ ਖੀਣਾ, ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ ਵਿਨਲ਼ੀਕਤਾ’’ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੬)।

ਤਂਤਂਗਤਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਬੋਧਿਮੂਲੇਯੇਵ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਭਗਵਤੋ ਗਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਭਵਯੋਨਿਗਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇਹਿ ਸੁਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਤਂ **ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਵਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਨਮਾਮਿ, ਥੋਮੇਮੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਥ ਵਾ **ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਥੋਮੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਥੋਮਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ। ਤੇਸੁ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਾਧਿਗਮਤੋ ਸਵਾਸਨਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿਨਿਰਪੇਕ੍ਖਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤੋ ਵਿਰੁਦ੍ਧੇਸੁਪਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਕਾਲਾਗਮਨਤੋ ਚ। ਸਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਸਯਤੋ ਪਯੋਗਤੋ ਚ ਦੁਵਿਧਾ, ਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧਾ ਚ, ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਕਥਂ? ‘‘ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਆਸਯਤੋ ਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ , ਸਮ੍ਮਾਗਦਨਤ੍ਥੇਨ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਪਯੋਗਤੋ ਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ‘‘ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮਂ ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧਨਤ੍ਥੇਨ ਚ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੇਨ

ਤਿਵਿਧਾਪਿ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਵਸਿਟ੍ਠੇਨ ‘‘ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਚਾਪਿ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਤੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਥੋਮਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਹੇਤੁਤੋ, ਫਲਤੋ, ਉਪਕਾਰਤੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਹੇਤੁ** ਮਹਾਕਰੁਣਾ, ਸਾ ਪਠਮਪਦੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਫਲਂ** ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾ, ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾ, ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਦਾ, ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਦਾ ਚਾਤਿ। ਤਾਸੁ ਞਾਣਪ੍ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧਨਤ੍ਥੇਨ ਚ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਦਾ ਤਤਿਯਪਦੇਨ, ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਦਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਯਗਮਨਸੋਭਨਤ੍ਥੇਨ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਵਿਨਾ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਉਪਕਾਰੋ** ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਬਾਹਿਰਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਵਿਧਯਾਨਮੁਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ। ਸੋ ਸਮ੍ਮਾਗਦਨਤ੍ਥੇਨ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਞ੍ਚੋਦਿਤਮਾਨਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਸਂਸਾਰਪਙ੍ਕਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥਂ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਕਰੁਣਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲਂ। ‘‘ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ, ਮਗ੍ਗਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਗਮਨਤ੍ਥੇਨ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਯੂਹਨਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਾਭਿਨਿਵੇਸਾਦਿਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਰਹਿਤਾਯ ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਯ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਕਾਸਨਤੋ ਸੁਗਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਇਤਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਪਧਾਨਪ੍ਪਧਾਨਭੇਦਂ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਂਸਾਰਮਹੋਘਤੋ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਰਣਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਂ ਪਯੋਜਨਂ, ਤਦਞ੍ਞਮਪ੍ਪਧਾਨਂ। ਤੇਸੁ ਪਧਾਨੇਨ ਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਇਤਰੇਨ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। ਤਦੁਭਯੇਨ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਭਗਵਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵਂ ਉਤ੍ਤਮਵਨ੍ਦਨੇਯ੍ਯਭਾਵਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਵਨ੍ਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਖੇਤ੍ਤਙ੍ਗਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਲੋਕਿਯੇਸੁ ਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਸਾਧਾਰਣਗੁਣਦੀਪਨਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਮਗ੍ਗਞਾਣਦੀਪਨਤੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਤਦੁਭਯਗ੍ਗਹਣਸਿਦ੍ਧੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ‘‘ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਪਞ੍ਚੀਯਤੀਤਿ । ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਚ ਉਪਗਮਨਂ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਅਪਗਮਨਂ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਂ ਭਗਵਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਲੋਕਵੋਹਾਰਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਕਰੁਣਾਯ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਸਮਞ੍ਞਾਯ ਅਨਤਿਧਾਵਨਂ। ਸਭਾਵਾਨਵਬੋਧੇਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਞ੍ਞਂ ਅਤਿਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਦਿਪਰਾਮਸਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਞਾਣਂ, ਚਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣਂ, ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਂ। ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੇਸਾਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ, ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ ਅਕਮ੍ਪਨਞਾਣਾਨਿ, ਦਸ ਬਲਾਨਿ, ਚੁਦ੍ਦਸ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨਿ, ਸੋਲ਼ਸ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾ, ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨੀਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਞਾਣਚਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਚਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤਿਤਾ। ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਲੋਕਨਾਥਭਾਵੋ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾਥਭਾਵੋ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਭਾਵੋ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਕਤਞ੍ਞੁਤਾ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਅਪਰਨ੍ਤਪਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਅਨਤ੍ਤਨ੍ਤਪਤਾ। ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਸਿਦ੍ਧਿ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਪਰੇਸਂ ਤਾਰਣਂ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਸਯਂਤਰਣਂ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਹੁ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਕਰੁਣਾ ਆਦਿ ਤਨ੍ਨਿਦਾਨਭਾਵਤੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯਾਭਾਵਤੋ। ਇਤਿ ਆਦਿਪਰਿਯੋਸਾਨਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗਹਣੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਰੁਣਾਨਿਦਾਨਞ੍ਹਿ ਸੀਲਂ ਤਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਵਿਰਤਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਸਾ ਚ ਝਾਨਤ੍ਤਯਸਮ੍ਪਯੋਗਿਨੀਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਵਚਨੇਨ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਸੀਲਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਆਦਿ, ਸਮਾਧਿ ਮਜ੍ਝੇ, ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਬ੍ਬੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਯਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਸੋ ਏਵ ਹਿ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨੁਪਾਯੋ, ਯਦਿਦਂ ਨਯਗ੍ਗਹਣਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਕੋ ਨਾਮ ਸਮਤ੍ਥੋ ਭਗਵਤੋ ਗੁਣੇ ਅਨੁਪਦਂ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ? ਤੇਨੇਵਾਹ –

> ''ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਣੇਯ੍ਯ ਵਣ੍ਣਂ,
> ਕਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਚੇ ਅਞ੍ਞਮਭਾਸਮਾਨੋ।
> ਖੀਯੇਥ ਕਪ੍ਪੋ ਚਿਰਦੀਘਮਨ੍ਤਰੇ,
> ਵਣ੍ਣੋ ਨ ਖੀਯੇਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੦੪; ੩.੧੪੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੨੫; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੩; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪.੪; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੭.ਪਰਪ੍ਪਸਾਦਕਤ੍ਥੇਰਅਪਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ)।

ਤੇਨੇਵ ਚ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨਪਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਂ ਪਤਿ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੇਨ ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ''ਅਪਿਚ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯੋ ਵਿਦਿਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੨. ਏਵਂ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਸਕਲਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤੁਂ **"ਬੁਦ੍ਧੋਪੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਬੁਦ੍ਧਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮਤੋ ਕਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਉਪਗਤੋ**ਤਿ ਅਪਰਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਵ**ਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਯਮਨਂ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਨ੍ਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਗਤਮਲਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨਂ।

ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਾਵ ''ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ੯੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੨) ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਵਾਸਨਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣਨਿਦ੍ਦਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਗਮਤੋ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਵਿਕਸਿਤਭਾਵਤੋ ਬੁਦ੍ਧਵਾਤਿ **ਬੁਦ੍ਧੋ** ਜਾਗਰਣਵਿਕਸਨਤ੍ਥਵਸੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਵਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਞੇਯ੍ਯਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ ਕਮ੍ਮਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਅਵਗਮਨਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਯਥਾ ''ਦਿਕ੍ਖਿਤੋ ਨ ਦਦਾਤੀ''ਤਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪਾਰਮਿਤਾਪਰਿਭਾਵਿਤੋ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਸਹ ਵਾਸਨਾਯ ਵਿਹਤਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਨਿਰਵਸੇਸਕਿਲੇਸੋ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯਗੁਣਗਣਾਧਾਰੋ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਯਥਾਹ –

> ''ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ੯੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੧)।

ਅਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ। ਤੇਨ ''ਏਵਂ ਗੁਣਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤੋ ਸੋਪਿ ਨਾਮ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਗੁਣਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਭਾਵਨਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ। **ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਚ। **ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਉਪਗਤੋ**ਤਿ ਪਤ੍ਤੋ, ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਗਤਮਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤਮਲਂ, ਨਿਦ੍ਦੋਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ**ਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਪਣਮਾਮਿ, ਥੋਮੇਮਿ ਵਾ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਰਹਿਤਂ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਪਾਯਤੋ ਚ ਸਂਸਾਰਤੋ ਚ ਅਪਤਮਾਨੇ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਏਵਂ ਵਿਵਿਧਗੁਣਗਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਭਗਵਾ ਯਂ

ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ, ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋ, ਤਮੇਵਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਹੇਤੁਭੂਤਂ ਸਬ੍ਬਦੋਸਮਲਰਹਿਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾਭਾਵੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪਟਿਵੇਧਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਨਮਾਮੀਤਿ। ਪਰਿਯਤ੍ତਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਪਿ ਤਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਤਾ ਇਧ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਥ ਵਾ ''ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯਸਮੁਦ੍ਦਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿ, ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਸਮ੍ਮਸੀ''ਤਿ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸਪਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਮਸਨਪਰਿਯਾਯੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਸੋਪਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ''ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਭੂਤਾਹਿ ਪਾਰਮਿਤਾਹਿ ਸਹ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦਯੋਪਿ ਇਧ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਾਪਿ ਹਿ ਵਿਗਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਗਤਮਲਾ, ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਚਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਾਯ ਕਤਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰੋ ਮਹਾਕਰੁਣਾਧਿਵਾਸਨਪੇਸਲਜ੍ਝਾਸਯੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਸੇਸਪਰਿਯੋਦਾਤਨਿਮ੍ਮਲਾਨਂ ਦਾਨਦਮਸਞ੍ਞਮਾਦੀਨਂ ਉਤ੍ਤਮਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਨਿਰਵਸੇਸਾਨਂ ਭਾਵਨਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣੇਹਿ ਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਅਧਿਗਤਵਸੀਭਾਵੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਅਧਿਸੀਲਅਧਿਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤਿ, ''ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਤਥਾ ਪਠਮੇਨ ਝਾਨਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਅਥ ਵਾ ਪਠਮੇਨ ਖਯਞਾਣਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਞਾਣਭਾਵੇਨ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਤਾਯ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵਜਿਰੂਪਮਤਾਯ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਵਿਰਾਗਸਮ੍ਪਤ੍ତਿਯਾ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਨਿਰੋਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਤਥਾ ਪਠਮੇਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਰਣਭਾਵੇਨ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਸਙ੍ਖਤਭਾਵੇਨ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵਿਵੇਕਭਾਵੇਨ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਅਧਿਪਤਿਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਮਤਭਾਵੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਉਪਗਤੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤਿ, ''ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਤਾਯ। ਤਥਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਅਕਾਲਿਕਤਾਯ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕਤਾਯ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕਤਾਯ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤਿ। ''ਗਤਮਲ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਾਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਅਨੁਤ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਵਿਪੁਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਂ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਭਵਸਮ੍ਪਦਂ। ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਤਮਲਭਾਵੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਭਾਵਨਾਗੁਣੇਨ ਹਿ ਸੋ ਦੋਸਾਨਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਕੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰਭਾਵੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ ਹਿ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯਾਭਾਵਤੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋਤਿ। ਤਥਾ ''ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਹ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸੀਲਾਦੀਹਿ ਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ''ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਹ ਅਸਙ੍ਖਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

੩. ਏਵਂ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਗੁਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਂ ਥੋਮੇਤੁਂ "**ਸੁਗਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ''ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਓਰਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸਨਂ। **ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਭਾਵੇ ਕਾਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤੇਨ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਮੇਵ ਭਗਵਤੋ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਭਾਵੇ ਕਾਰਣਂ ਅਨੁਜਾਨਾਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਟ੍ਠਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨ ਚ ਸਤਿਪਿ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਵਿਸੇਸਭਾਵੇਨ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਭਾਵੇ ਇਮਂ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਫਲਟ੍ਠਭਾਵਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸਮੂਹ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਸਂਹਤਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨ ਅਸਤਿਪਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਕਾਯਸਾਮਗ੍ਗਿਯਂ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤਭਾਵਤੋ।

ਤਤ੍ਥ ਉਰਸਿ ਭਵਾ ਜਾਤਾ ਸੰਬਦ੍ਧਾ ਚ ਓਰਸਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਜਤਾਯ ਪਿਤੁ ਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਦਾਯਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੇਨ ਭਾਗਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਤੇਪਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਵਨਨ੍ਤੇ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤਤ੍ਤਾਯ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖਸ੍ਸ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਰਤਨਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਭਾਗਿਨੋਤਿ ਓਰਸਾ ਵਿਯ ਓਰਸਾ। ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਅਰਿਯਭੂਮਿੰ ਓਕ੍ਕਮਮਾਨਾ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਚ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ ਭਗਵਤੋ ਉਰੇ ਵਾਯਾਮਜਨਿਤਾਭਿਜਾਤਿਤਾਯ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤੰ ਅਰਹਨ੍ਤਿ। ਸਾਵਕੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾਪਿ ਹਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ''ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤੰਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ ਚ।

ਯਦਿਪਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸਮਯੇ ਭਗਵਤੋ ਵਿਯ ਤਦਨ੍ਤਰਾਯਕਰਣਤ੍ਥੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰੋ , ਮਾਰਵਾਹਿਨੀ ਵਾ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਪਸਾਦੇਤਿ, ਤੇਹਿ ਪਨ ਅਪਸਾਦੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਕਾਰਣੇ ਵਿਮਥਿਤੇ ਤੇਪਿ ਵਿਮਥਿਤਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ – ''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨਤ੍ਥੇ ''ਮਾਰਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਦੇਸਸਰੂਪੇਕਸੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰਾਨੰ ਵਿਯ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰਸ੍ਸਪਿ ਗੁਣਮਾਰਣੇ ਸਹਾਯਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਕਿਲੇਸਬਲਕਾਯੋ ''ਸੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਕਾਮਾ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੩੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੮, ੬੮, ੧੪੯)। ਸਾ ਚ ਤੇਹਿ ਦਿਯਡ੍ਢਸਹਸ੍ਸਭੇਦਾ, ਅਨਨ੍ਤਭੇਦਾ ਵਾ ਕਿਲੇਸਵਾਹਿਨੀ ਸਤਿਧਮ੍ਮਵਿਚਯਵੀਰਿਯਸਮਥਾਦਿਗੁਣਪ੍ਪਹਰਣੇਹਿ ਓਧਿਸੋ ਵਿਮਥਿਤਾ ਵਿਹਤਾ ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ ਚਾਤਿ **ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾ,** ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ। ਏਤੇਨ ਤੇਸੰ ਭਗਵਤੋ ਅਨੁਜਾਤਪੁਤ੍ਤਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ, ਅਨਯੇ ਨ ਇਰਿਯਨਤੋ, ਅਯੇ ਚ ਇਰਿਯਨਤੋ ਅਰਿਯਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਅਰਣੀਯਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ, ਉਪਗਤਾਨਞ੍ਚ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਅਰਿਯਾ, ਅਰਿਯਾਨੰ ਸਙ੍ਘੋਤਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋ, ਅਰਿਯੋ ਚ ਸੋ ਸਙ੍ਘੋ ਚਾਤਿ ਵਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋ, ਤੰ **ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੰ**। ਭਗਵਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਰਤਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਧਿਗਮੋ ਸਙ੍ਘਰਤਨਾਧੀਨੋਤਿ ਅਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਬਹੂਪਕਾਰਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਇਧੇਵ "**ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦੇ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਓਰਸਾਨੰ ਪੁਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਭਵਸਮ੍ਪਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦੰ ਸਕਲਸੰਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਦੀਪਨਤੋ। ''ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮੂਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦੰ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਫਲਟ੍ਠਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। ''ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਭਵਸਮ੍ਪਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਘਾਨੰ ਅਗ੍ਗਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। ਅਥ ਵਾ ''ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਓਰਸਾਨੰ ਪੁਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਦੀਪਨੰ, ''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਉਜੁਞਾਯਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਭਾਵਦੀਪਨੰ, ''ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮੂਹ''ਨ੍ਤਿ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾਦਿਭਾਵਦੀਪਨੰ, ''ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਭਾਵਦੀਪਨੰ। ਤਥਾ ''ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਓਰਸਾਨੰ ਪੁਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨਸਬ੍ਭਾਵੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨੇਨ ਹਿ ਤੇ ਭਗਵਤੋ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਾ ਜਾਤਾ। ''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਦਾਸਿਦ੍ਧੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਾ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਮਾਰੰ ਮਾਰਪਰਿਸੰ ਵਾ ਅਭਿਵਿਜਿਨਨ੍ਤਿ। ''ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮੂਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਵਿਪਕ੍ਖੇ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ। ''ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਰਣਗਮਨਞ੍ਚ ਸਾਵਕਾਨੰ ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨੰ ਆਦਿ, ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪ੍ਪਟਿਪਦਾ ਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਮਜ੍ਝੇ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਗੁਣਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੪. ਏਵੰ ਗਾਥਾਤ੍ਤਯੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਕਲਗੁਣਸੰਕਿਤ੍ਤਨਮੁਖੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਣਾਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੰਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰੰ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਪਯੋਜਨੇ ਪਰਿਣਾਮੇਨ੍ਤੋ "**ਇਤਿ ਮੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ **ਰਤਨੰ,** ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਾ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣੇ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਮਤਾਧਿਗਮਹੇਤੁਭੂਤੰ ਅਨਪ੍ਪਕੰ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸ…ਪੇ॰… ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤਂ ਆਰਬ੍ਭ। ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦; ੧੧.੧੧)।

ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾਦਿਭਾਵੋ ਵਾ ਰਤਨਟ੍ਠੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਂ ਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ, ਅਤੁਲਂ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਂ।
ਅਨੋਮਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਂ, ਰਤਨਂ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੩; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੫.੨੨੩; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬.੩; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੨੬)।

ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਭਾਵਾਦਯੋ ਚ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਏਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ।

ਵਨ੍ਦਨਾਵ **ਵਨ੍ਦਨਾਮਯਂ** ਯਥਾ ‘‘ਦਾਨਮਯਂ, ਸੀਲਮਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੫; ਇਤਿਵੁ॰ ੬੦)। ਵਨ੍ਦਨਾ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਤਨਾਨਂ ਗੁਣਨਿਨ੍ਨਤਾ, ਥੋਮਨਾ ਵਾ। ਪੁਜ੍ਜਭਾਵਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ **ਪੁਞ੍ਞਂ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਪੁਨਾਤੀਤਿ ਵਾ। **ਸੁਵਿਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ। ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਸਾਦਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਚ ਖੇਤ੍ਤਭਾਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਸ੍ਸ ਉਪਘਾਤਕਉਪਦ੍ਦਵਾਨਂ ਵਿਹਨਨੇ ਸਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾ। ਤਸ੍ਸ ‘‘ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਨ੍ਦਨਾਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ, ਤਸ੍ਸ। **ਆਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਬਲੇਨ।

੫. ਏਵਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਕਰਣੇ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਤਾਵ ਗੁਣਾਭਿਤ੍ਥਵਨਵਸੇਨ ਉਪਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ **‘‘ਏਕਕਦੁਕਾਦਿਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਏਕਕਾਦੀਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤੇਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨ ‘‘ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰੋ’’ਤਿ ਅਯਂ ਇਮਸ੍ਸ ਆਗਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਤਾ ਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਏਕਕਾਦਿਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿਯੇਵ ਆਗਮੋ। ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਏਕਕਦੁਕਾਦੀਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਭਾਵੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ, ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਨ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਆਗਮੋ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮੁਦਾਯੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ, ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤਸਮੁਦਾਯੇ ਆਗਮੋਤਿ ਵੋਹਾਰੋ। ਏਕਕਾਦੀਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਉਤ੍ਤਰੋ ਅਧਿਕੋਤਿ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰੋ, ਆਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨ, ਏਤਸ੍ਮਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਾਦਯੋਤਿ ਆਗਮੋ, ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਤਂਤਂਅਭਿਪਤ੍ਥਿਤਸਮਿਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਵਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਵਰੋ, ਆਗਮੋ ਚ ਸੋ ਵਰੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਆਗਮਵਰੋ, ਆਗਮਸਮ੍ਮਤੇਹਿ ਵਾ ਵਰੋਤਿ ਆਗਮਵਰੋ। ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰੋ ਚ ਸੋ ਆਗਮਵਰੋ ਚਾਤਿ **ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਾਗਮਵਰੋ,** ਤਸ੍ਸ।

ਪੁਙ੍ਗਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਉਸਭਾ, ਅਸਨ੍ਤਸਨਪਰਿਸ੍ਸਯਸਹਨਸ੍ਸ ਪਰਿਪਾਲਨਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਤਂਸਦਿਸਤਾਯ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾ ਏਵ ਪੁਙ੍ਗਵਾਤਿ **ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਪੁਙ੍ਗਵਾ,** ਤੇਸਂ। ਹੇਤੂਪਮਾਦਿਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਨਾਨਾਵਿਧਦੇਸਨਾਨਯਵਿਚਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਵਿਚਿਤ੍ਤਪਟਿਭਾਨਜਨਨਸ੍ਸ। ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨੀ**ਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ) ਪਨ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧਸਂਵਣ੍ਣਿਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧਂ ਅਨੁਗਮ੍ਮ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਚ੍ਚਾ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਦਯੋ ਅਰਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧਾ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਆਗਮੋ ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਵਸੇਨ ਗੁਣਸਂਵਣ੍ਣਨਾਵਸੇਨ ਚ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋ ਏਵ। ਅਥ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨੇਵ ਹਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪਿਟਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋ ਭਾਸਿਤੋ, ਯਾ ‘‘ਪਕਿਣ੍ਣਕਦੇਸਨਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤੋ ਸਙ੍ਗਾਯਨਾਦਿਵਸੇਨੇਵ ਸਾਵਕੇਹੀਤਿ ਆਚਰਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ‘‘ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਪੁਙ੍ਗਵਾਨਂ ਵਿਚਿਤ੍ਤਪਟਿਭਾਨਜਨਨਸ੍ਸ’’ਇਚ੍ਚੇਵ ਥੋਮਨਾ ਕਤਾ। ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਚਾਯਂ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪਕਤਿ, ਯਾ ਤਂਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਆਦਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਥੋਮਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ

ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨੀਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨੀਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨੀਸੁ ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨੀਆਦੀਸੁ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ''ਸਦ੍ਧਾਵਹਗੁਣਸ੍ਸ, ਪਰਵਾਦਮਥਨਸ੍ਸ, ਞਾਣਪ੍ਪਭੇਦਜਨਨਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣੇਹਿ ਓਗਾਲ੍ਹਸ੍ਸ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ ਨਾਨਾਨਯਵਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਥੋਮਨਾ ਕਤਾ।

੬. ਅਤ੍ਥੋ ਕਥੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥਕਥਾ, ਸਾ ਏਵ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ,** ਤ੍ਥ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਟ੍ਠ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ''ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲਨਟ੍ਠੋ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੭; ੨.੮)। **ਆਦਿਤੋ**ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ। ਛਲਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਪਰਮੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਸੀਭਾਵੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਝਾਨਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਵਿਧਵਸਿਤਾਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਚ **ਵਸਿਨੋ,** ਥੇਰਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ, ਤੇਸਂ **ਸਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ। ਯਾ**ਤਿ ਯਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾ। **ਸਙ੍ਗੀਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ''ਅਯਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਯਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਨੁਸਙ੍ਗੀਤਾ ਚ** ਯਸਤ੍ਥੇਰਾਦੀਹਿ **ਪਚ੍ਛਾਪਿ** ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤੀਸੁ। ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਆਗਮਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੭. ਸੀਹਸ੍ਸ ਲਾਨਤੋ ਗਹਣਤੋ ਸੀਹਲੋ, ਸੀਹਕੁਮਾਰੋ। ਤਂਵਂਸਜਾਤਤਾਯ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ, ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸਤਾਯ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਸ੍ਸ ਚ ਸੀਹਲਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਭਤਾ**ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਤੋ ਆਨੀਤਾ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਭਾਗੇ ਹਿ ਅਸਙ੍ਕਰਤ੍ਥਂ ਸੀਹਲਭਾਸਾਯ ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਠਪਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਸਾ ਮੂਲਟ੍ਠਕਥਾ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦਂ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **"ਦੀਪਵਾਸੀਨਮਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦੀਪਵਾਸੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਵਾਸੀਨਂ, **ਦੀਪਵਾਸੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸੀਹਲਦੀਪਵਾਸੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸੀਹਲਭਾਸਾਯ ਠਪਿਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

੮. **ਅਪਨੇਤ੍ਵਾਨਾ**ਤਿ ਕਞ੍ਚੁਕਸਦਿਸਂ ਸੀਹਲਭਾਸਂਅਪਨੇਤ੍ਵਾਨ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ। **ਅਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। **ਮਨੋਰਮਂ ਭਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਗਧਭਾਸਂ। ਸਾ ਹਿ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭੂਤਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਮਨਂ ਰਮਯਤੀਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **"ਤਨ੍ਤਿਨਯਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕ"**ਨ੍ਤਿ, ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਯਾ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਪਾਲ਼ਿਚ੍ਛਾਯਾਨੁਵਿਧਾਯਿਨਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਗਤਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭਾਸਨ੍ਤਰਰਹਿਤਂ।

੯. **ਸਮਯਂ ਅਵਿਲੋਮੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਂ ਅਵਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ। ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਥਦੋਸਾਭਾਵਮਾਹ। ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਏਵ ਹਿ ਥੇਰਵਾਦਾਪਿ ਇਧ ਪਕਾਸੀਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਥੇਰਵਂਸਦੀਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਰੇਹਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਥੇਰਾ , ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ, ਤੇਹਿ ਆਗਤਾ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾ ਥੇਰਵਂਸੋ। ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਜ੍ਜਲਨਤੋ ਥੇਰਵਂਸਦੀਪਾ, ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ ਥੇਰਾ, ਤੇਸਂ। ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਨਿਚ੍ਛੀਯਤੀਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਖੀਲਮਦ੍ਦਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਕਥਾ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਪੁਣੋ ਸਣ੍ਹੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸੁਨਿਪੁਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ**। ਅਥ ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨੋਤੀਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਸਯਂ ਞਾਣਂ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਪੁਣੋ ਛੇਕੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸੁਨਿਪੁਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ**। ਏਤੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਿਤ੍ਥੇਰਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤੋ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮੋ ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭੂਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੧੦. **ਸੁਜਨਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਨ ਕੇਵਲਂ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਵਾਸੀਨਂਯੇਵ ਅਤ੍ਥਾਯ, ਅਥ ਖੋ ਸਾਧੁਜਨਾਨਂ ਤੋਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਚ ''ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਵਾਸੀਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਉਗ੍ਗਹਣਾਦਿਸੁਕਰਤਾਯ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਬਹੂਪਕਾਰਤ੍ਤਾ। **ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਅਤ੍ਥਂ, ਚਿਰਕਾਲਾਵਟ੍ਠਾਨਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸੁਨਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸੁਨੀਤਸ੍ਸ ਚ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਦ੍ਵੇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਧਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ? ਸੁਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਸੁਨੀਤੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧)।

੧੧-੧੨. ਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਮਹਨ੍ਤੁਤ੍ਤਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ **"ਸਾਵਤ੍ਥਿਪਭੁਤੀਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨਾਹ – ''ਨ ਇਧ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਤਂ ਇਧ ਵਿਚਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਦੀਘਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੀਘਨਿਕਾਯਸ੍ਸ। **ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਸ੍ਸ। ''ਸਙ੍ਗੀਤੀਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਯਾ ਮੇ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੇਨਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ **ਸਙ੍ਗੀਤੀਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਮੇ**ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਮਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਦੀਘਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਿਮਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿਪਭੁਤੀਨਂ ਨਗਰਾਨਂ ਯਾ ਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਂ ਨ ਇਧ ਭਿਯ੍ਯੋ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਾਨਿ ਚ ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਂ ਨ ਇਧ ਭਿਯ੍ਯੋ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੧੩. ਇਦਾਨਿ ''ਨ ਇਧ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਵਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **"ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਯੇ ਅਤ੍ਥਾ ਵਤ੍ਥੂਹਿ ਵਿਨਾ ਨ ਪਕਾਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

੧੪. ਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਤਦੇਕਦੇਸਭਾਵੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ ਚ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਕਥਿਕਾਨਂ ਉਪਦੇਸਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਚਾਰਿਤਧਮ੍ਮੇ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – **"ਸੀਲਕਥਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸੀਲਕਥਾ**ਤਿ ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ। **ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਾਦਯੋ ਤੇਰਸ ਕਿਲੇਸਧੁਨਨਕਧਮ੍ਮਾ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਤਿਂਸ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਦ੍ਵੇਤਿ ਨਿਰਵਸੇਸਾਨਿ ਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਪਵਤ੍ତਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। **ਚਰਿਯਾਵਿਧਾਨਸਹਿਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਚਰਿਤਾਦੀਨਂ ਸਭਾਵਾਦਿਵਿਧਾਨੇਨ ਸਹਿਤੋ। **ਝਾਨਾਨਿ** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ, **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ** ਚਤਸ੍ਸੋ ਆਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ । ਅਟ੍ਠਪਿ ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤਾਨਿ **ਝਾਨਾਨਿ** ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਝਾਨਾਨਿ** ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ, **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ** ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ।

੧੫. ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭੇਦਾ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ **ਸਬ੍ਬਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ**। ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਆਗਤਨਯੇਨ ਏਕਵਿਧਾਦਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਂਕਲੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਛਯੋ **ਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਕਲਨਨਿਚ੍ਛਯੋ**।

੧੬. ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹੇਤੁਆਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭਾਵੋ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ **ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਦੇਸਨਾ,** ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ਪਨ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਸ੍ਸ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਤਾਯ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਾ, ਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰਲਦ੍ਧਿਸਙ੍ਕਰਰਹਿਤਾ, ਏਕਤ੍ਤਨਯਾਦਿਸਹਿਤਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਵਿਚਾਰਿਤਾਤਿ ਆਹ – **"ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨਿਪੁਣਨਯਾ"**ਤਿ। ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦੀਸੁ ਆਗਤਨਯਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਵਿਚਾਰਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਤਨ੍ਤਿਮਗ੍ਗਾ**।

੧੭. ਇਤਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਸਮਾਪਨੇ, **ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰੇ, ਏਤਂ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ **ਨ ਵਿਚਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮਿ** ਪੁਨਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੧੮. ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਵਿਚਾਰਣਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ **"ਮਜ੍ਝੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ''ਮਜ੍ਝੇ ਠਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਜ੍ਝਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਆਗਮਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਕਥਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ, ਨ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨੀਆਦਯੋ ਵਿਯ ਅਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਕਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਵਿਸੇਸਤੋ''ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ ਯਥਾਰਹਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ ਏਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੯. **ਇਚ੍ਚੇਵਾ**ਤਿ ਇਤਿ ਏਵ। **ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਮ੍ਪਿ। **ਏਤਾਯਾ**ਤਿ ਮਨੋਰਥਪੂਰਣਿਯਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਂ ਆਭਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਦੀਪਵਾਸੀਨਮਤ੍ਥਾਯ ਸੁਜਨਸ੍ਸ ਚ ਤੁਟ੍ਠਤ੍ਥਂ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਯੋਜਨਂ, ਅਪਨੇਤ੍ਵਾਨ ਤਤੋਹਂ, ਸੀਹਲ਼ਭਾਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ''ਸਾਵਤ੍ਥਿਪਭੁਤੀਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਂ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਨਿਕਾਯੇਸੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਚ ਵਿਚਾਰਿਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਅਵਿਚਾਰਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਇਧ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰੋ ਏਵਾਤਿ।

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵ੍ਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਰੂਪਾਦਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਵਿਭਾਗਵਨ੍ਤਾਨੰ ਸਭਾਵਵਿਭਾਵਨੰ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਪਠਮੰ ਤਾਵ ਨਿਪਾਤਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵਿਭਾਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਤ੍ਥ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਾਗਮੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਾਗਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਯਦਿਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਚਨੇ, ''ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੰ, ਸੋ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਾਗਮੋ ਨਾਮ ਨਿਪਾਤਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਏਵੰ ਵਿਭਾਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਅਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਵਚਨੇ ਯੋ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਾਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਨਿਪਾਤਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਏਦਿਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤੁਕਾਮੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਯੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **"ਤਸ੍ਸ ਨਿਪਾਤੇਸੁ...ਪੇ॰... ਵੁਤ੍ਤੰ ਨਿਦਾਨਮਾਦੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾਨੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਾਯਨੰ ਕਥਨੰ ਸਙ੍ਗੀਤਿ। ਏਤੇਨ ਤੰਤੰਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੰ ਸੁਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਆਦਿਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਠਪਿਤੰ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਵਚਨੰ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਙ੍ਗੀਯਮਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਪੂਜਨੀਯਤਾਯ ਚ ਮਹਤੀ ਸਙ੍ਗੀਤਿ ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ, ਪਠਮਾ ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੋ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ **ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ**। ਨਿਦਦਾਤਿ ਦੇਸਨੰ ਦੇਸਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਵਿਦਿਤੰ ਵਿਦਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ **ਨਿਦਾਨੰ**। ਯੋ ਲੋਕਿਯੇਹਿ ਉਪੋਗ੍ਘਾਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸ੍ਵਾਯਮੇਤ੍ਥ ''ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੋ ਗਨ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨ ''ਸਨਿਦਾਨਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬) ਵਿਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਦਿਦੇਸਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **"ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤਨ੍ਤਿਆਦਿਕੰ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ** ਵੁ**ਤ੍ਤੰ ਨਿਦਾਨਮਾਦੀ"**ਤਿ।

੧. ''ਸਾ ਪਨੇਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਬਾਹਿਰਨਿਦਾਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਅਤਿਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਨਿਦਾਨੰ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤੁੰ **"ਯੰ ਪਨੇਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਸੰਵਣ੍ਣਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਦਾਨਿ ਪਦਵਿਭਾਗੰ ਤਦਤ੍ਥਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਾਦਿਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਚ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਦਾਨਿ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਪਦ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ **ਪਦਵਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਪਦਾਨੰ ਵਿਸੇਸੋ, ਨ ਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਅਥ ਵਾ ਪਦਾਨਿ ਚ ਪਦਵਿਭਾਗੋ ਚ **ਪਦਵਿਭਾਗੋ,** ਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ ਚ ਪਦਵਿਭਾਗੋ ਚ **ਪਦਵਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਵਾ ਏਕਸੇਸਵਸੇਨ ਪਦਪਦਵਿਗ੍ਗਹਾ ਪਦਵਿਭਾਗਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ ''ਜੇਤਸ੍ਸ ਵਨੰ ਜੇਤਵਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮਾਸਪਦੇਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਤ੍ਥਤੋਤਿ ਪਦਤ੍ਥਤੋ। ਤੰ ਪਨ ਪਦਤ੍ਥੰ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਕ੍ਕਮੇਨ ਪਠਮੰ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਤਾਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਵਧਾਰਣਾਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਦਮਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾਪਰਿਮਾਣਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਏਵੰਗਤਾਨਿ ਪੁਥੁਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਾਨਿ, ਏਵਮਾਦੀਨੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਇਦੰ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋ। ਗਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਪਕਾਰਪਰਿਯਾਯੋ, ਤਥਾ ਵਿਧਾਕਾਰ-ਸਦ੍ਦਾ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਧਯੁਤ੍ਤਗਤਸਦ੍ਦੇ ਲੋਕਿਯਾ ਪਕਾਰਤ੍ਥੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਏਵੰ ਸੁ ਤੇ ਸੁਨ੍ਹਾਤਾ ਸੁਵਿਲਿਤ੍ਤਾ ਕਪ੍ਪਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੂ ਆਮੁਕ੍ਕਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲਾਭਰਣਾ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥਵਸਨਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਾ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾ ਪਰਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤ੍ਵੰ ਏਤਰਹਿ ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ। ਨੋ ਹਿਦੰ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੬) ਪੁਚ੍ਛਾਯੰ। ''ਏਵੰ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤੰ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮), ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੪; ਪਾਰਾ॰ ੧੨) ਚ ਆਦੀਸੁ ਪਰਿਮਾਣੇ।

ਨਨੁ ਚ ''ਏਵੰ ਸੁ ਤੇ ਸੁਨ੍ਹਾਤਾ ਸੁਵਿਲਿਤ੍ਤਾ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੁਚ੍ਛਨਾਕਾਰਪਰਿਮਾਣਾਕਾਰਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਕਾਰਤ੍ਥੋ ਏਵ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ? ਨ, ਵਿਸੇਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਆਕਾਰਮਤ੍ਤਵਾਚਕੋ ਹਿ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਆਕਾਰਤ੍ਥੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਯਥਾ ''ਏਵੰ ਬ੍ਯਾਖੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੪; ਪਾਚਿ॰ ੪੧੭; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੬੫), ਨ ਪਨ ਆਕਾਰਵਿਸੇਸਵਾਚਕੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਏਵੰ

ਜਾਤੇਨ ਮਚ੍ਚੇਨਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੫੩) ਉਪਮਾਦਿਉਦਾਹਰਣਾਨਿ ਉਪਪਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਯਥਾ ਹਿ...ਪੇ॰... ਬਹੁ’’ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੫੩) ਏਤ੍ਥ ਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਟ੍ਠਾਨਿਯਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਪਤ੍ਤਿਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ-ਆਦਿਦਾਨਾਦਿਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁਸਮੁਦਾਯਤੋ ਸੋਭਾਸੁਗਨ੍ਧਤਾਦਿਗੁਣਯੋਗਤੋ ਮਾਲਾਗੁਣਸਦਿਸਿਯੋ ਪਹੂਤਾ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾ ਮਰਿਤਬ੍ਬਸਭਾਵਤਾਯ ਮਚ੍ਚੇਨ ਸਤ੍ਤੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਮਾਲਾਗੁਣਾਵ ਉਪਮਾ। ਤੇਸੰ ਉਪਮਾਕਾਰੋ ਯਥਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਿਯਮਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ‘‘ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਮਾਕਾਰਨਿਗਮਨਤ੍ਥੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤੰ, ਸੋ ਪਨ ਉਪਮਾਕਾਰੋ ਨਿਯਮਿਯਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਪਮਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **‘‘ਉਪਮਾਯੰ ਆਗਤੋ**’’ਤਿ। ਤਥਾ ‘‘ਏਵਂ ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਦਿਸਿਯਮਾਨਾਯ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਾਯ ਆਕਪ੍ਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਉਪਦਿਸਨਾਕਾਰੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਪਦੇਸੋ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – **‘‘ਏਵਂ ਤੇ...ਪੇ॰... ਉਪਦੇਸੇ**’’ਤਿ। ਤਥਾ **ਏਵਮੇਤੰ ਭਗਵਾ, ਏਵਮੇਤੰ ਸੁਗਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਅਵਿਪਰੀਤਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੇਹਿ ਕਤੰ ਤਤ੍ਥ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਾਨੰ ਪਕਾਰੇਹਿ ਹੰਸਨੰ ਉਦਗ੍ਗਤਾਕਰਣੰ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨੰ, ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨਾਕਾਰੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਏਵਮੇਵਂ ਪਨਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਰਹਣਾਕਾਰੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ, ਸੋ ਚ ਗਰਹਣਾਕਾਰੋ ‘‘ਵਸਲੀ’’ਤਿਆਦਿਖੁੰਸਨਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ ਇਧ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਉਪਮਾਕਾਰਾਦਯੋਪਿ ਉਪਮਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਆਦਿਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਖੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਾਧੁਕੰ ਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਨਿਯੋਜਿਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਚਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਧੁ ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਹੀ**ਤਿ ‘‘ਯਥਾਹੰ ਵਦਾਮਿ, ਏਵਂ ਸਮਣੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਵਦੇਹੀ’’ਤਿ ਵਦਨਾਕਾਰੋ ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸੀਯਤੀਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਏਵਂ ਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਤੇਸੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਹਿਤਦੁਕ੍ਖਾਵਹਭਾਵੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਜਨਨਤ੍ਥੰ ਅਨੁਮਤਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ‘‘ਨੋ ਵਾ, ਕਥੰ ਵੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਤਾਯ ‘‘ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਦਾਕਾਰਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰੋ ਨਿਯਮਿਯਮਾਨੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **‘‘ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀਤਿਆਦੀਸੁ ਅਵਧਾਰਣੇ**’’ਤਿ।

ਨਾਨਾਨਯਨਿਪੁਣਨ੍ਤਿ ਏਕਤ੍ਤਨਾਨਤ੍ਤਅਬ੍ਯਾਪਾਰਏਵਂਧਮ੍ਮਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟਤਿਪੁਕ੍ਖਲਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲਿਤਅਙ੍ਕੁਸਦਿਸਾਲੋਚਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਾ ਆਧਾਰਾਦਿਭੇਦਵਸੇਨ ਨਾਨਾਵਿਧਾ ਨਯਾ ਨਾਨਾਨਯਾ। ਨਯਾ ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਯੋ, ਤਾ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਾਦਿਲੋਕਿਯਾਦਿਤਦੁਭਯਵੋਮਿਸ੍ਸਕਤਾਦਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਾਦਿਵਸੇਨ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਧਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਤਿ ਨਾਨਾਨਯਾ, ਤੇਹਿ ਨਿਪੁਣੰ ਸਣ੍ਹੰ ਸੁਖੁਮਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਨਯਨਿਪੁਣੰ। ਆਸਯੋਵ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਤੇ ਚ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਭੇਦੇਨ ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਤਾਦਿਭੇਦੇਨ ਚ ਅਨੇਕੇ, ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦਯੋ ਏਵ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਨੇਕਜ੍ਝਾਸਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ। ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ। ਸਙ੍ਕਾਸਨਪਕਾਸਨਵਿਵਰਣਵਿਭਜਨਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਛਹਿ ਅਤ੍ਥਪਦੇਹਿ ਅਕ੍ਖਰਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਕਾਰਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਛਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦੇਹਿ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਵਿਵਿਧਪਾਟਿਹਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਪਦਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥੰ ‘‘ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਰਣਤੋ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਾਪਨਯਨਤੋ ਚ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਤੋ ਪਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਰਾਗਾਦਯੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ , ਯੇ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਅਟ੍ਠਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਹਤਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰੇਨ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਇਧ ‘‘ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਸਚੇ ਪਨ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਗਤਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ, ਤੇਸੰ ਹਰਣਤੋ ‘‘ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਯੁਤ੍ਤਮੇਤੰ। ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਚ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ, ਤੇਸੰ ਹਰਣਤੋ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ। ਤੇ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਹਰਣਵਸੇਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਚ ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨੀਹਿ ਹਰਿਤਾ ਅਪਨੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ‘‘ਪਟੀ’’ਤਿ ਵਾ ਅਯੰ ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਪਚ੍ਛਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਬੋਧੇਤਿ ‘‘ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਪਵਿਟ੍ਠਮ੍ਹਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਆਗਞ੍ਛਿ

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੮੫; ਚੂਲਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗੋ, ਵਤ੍ਥੁਗਾਥਾ ੪) ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਕਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਪਚ੍ਛਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮਗ੍ਗੇਹਿ ਹਰਿਤੇਸੁ ਪਚ੍ਛਾ ਹਰਣਂ ਪਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨਿਯੋ ਚ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਨ ਕਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਚ ਸਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ, ਹਰਿਤੇਸੁ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਹਰਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਹਾਰਿਯਮੇਵ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਪਟਿਹਾਰਿਯੇ ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨਿਸਮੁਦਾਯੇ ਭਵਂ ਏਕਮੇਕਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਟਿਹਾਰਿਯਂ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਮਗ੍ਗੋ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਰਣਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੇ, ਤਤੋ ਵਾ ਆਗਤਨ੍ਤਿ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਇਦ੍ਧਿਆਦਿਭੇਦੇਨ ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਚ ਬਹੁਵਿਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਆਹ – “**ਵਿਵਿਧਪਾਟਿਹਾਰਿਯ**”ਨ੍ਤਿ।

ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸੁਤਾਕਾਰਤੋ ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਿਤਾਕਾਰਤੋ। ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨੁਭਾਵਾ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਕੋ ਸਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਭਵਤਿ, ਧਾਰਣਬਲਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਸੁਤਾਕਾਰਾਵਿਰੁਜ੍ਝਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਤਾਪਰਿਹਾਰੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਏਕਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਇਤਰਥਾ ਥੇਰੋ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਸਮਤ੍ਥੋ ਅਸਮਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ।

‘‘ਯੋ ਪਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਸਸਨ੍ਤਤਿਯਂ ਵਤ੍ਤਨਤੋ ਤਿਵਿਧੋਪਿ ਮੇ-ਸਦ੍ਦੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਥੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਰਣਸਮ੍ਪਦਾਨਸਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਭੇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – “**ਮੇ-ਸਦ੍ਦੋ ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਉਪਸਗ੍ਗੋ ਕਿਰਿਯਂ ਵਿਸੇਸੇਤਿ, ਜੋਤਕਭਾਵਤੋ ਪਨ ਸਤਿਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਏਵ ਤਂ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਦਤੀਤਿ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਸਉਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਚ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਚਾ**”ਤਿ ਆਹ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਕਮ੍ਮਭਾਵਸਾਧਨਾਨਿ ਇਧ ਸੁਤਸਦ੍ਦੇ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਉਪਧਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਉਪਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਮਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਯਦਾ ਮੇ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਯਦਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਸਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਦਾ।

ਸੁਤਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇ ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ **ਏਵਂ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਜੋਤਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਏਵਨ੍ਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦਸ੍ਸਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਾਦੀਨਂ ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਤਦਭਿਨੀਹਟਾਨਞ੍ਚ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਵਾਕ੍ਯਾਨਂ ਏਵਕਾਰਤ੍ਥਸਹਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਸੁਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸੁਤਮੇਵਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਅਸ੍ਸਵਨਭਾਵਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ**”ਤਿ। ਏਤੇਨ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨਿਯਾਮਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਸੁਤਂ ਸੁਤਮੇਵਾਤਿ ਨਿਯਾਮੇਤਬ੍ਬਂ, **ਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਤਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਆਹ – “**ਅਨੂਨਾਧਿਕਾਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਨਿਦਸ੍ਸਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਤ੍ਥਾਪੋਹਨਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤੀਤਿ ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸੁਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਅਸ੍ਸਵਨਭਾਵਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ**”ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਵਿਨਿਵਤ੍ਤਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਨ ਇਦਂ ਮਯਾ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਨ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਸੁਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਦੇਵਾਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – “**ਅਨੂਨਾਧਿਕਾਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਨਿਦਸ੍ਸਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇ ਵਾ **ਏਵਂ**-ਸਦ੍ਦੇ ਅਯਮਤ੍ਥਯੋਜਨਾ – ‘‘ਕਰੀਯਤੀ’’ਤਿ ਤਦਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ **ਸੁਤ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ‘‘ਅਸ੍ਸਵਨਭਾਵਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ’’ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – “**ਅਨੂਨਾਧਿਕਾਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਨਿਦਸ੍ਸਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਵਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਸੁਯ੍ਯਤੀ’’ਤਿ।

ਏਵਂ ਸਵਨਹੇਤੁਸਵਨਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਪਦਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਏਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਹਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – “**ਤਥਾ ਏਵ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਾ ਸਾ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ

ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿ, ਤਸ੍ਸਾ। ਸਾ ਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਾ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨਾ**"ਤਿ। **ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਨੰ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾਨੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਾਨੰ ਨਾਨਾਕਾਰੇਨ। ਏਤੇਨ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਯੋਜਨਾਯ ਆਕਾਰਤ੍ਥੋ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੰ। **ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਸੁਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਾਕਟੀਕਰਣੰ "**ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਾ**ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨੰ, **ਮਯਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ।

ਏਵਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਸਨਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਭਾਵਾਭਾਵਤੋ । ਤੇਨ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੁਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਯ ਚ ਸਾਧਾਰਣਵਿਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਬਨ੍ਧਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਵੋਹਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਕਾਸਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵੋਹਾਰਰਹਿਤੇ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਪਿ ਆਕਾਰਤ੍ਥਮੇਵ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਯੋਜਨਾਯ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਆਕਾਰਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਏਵ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੁਪਾਦਾਨਵਸੇਨ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਵਿਸਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**ਤਿ ਸੋਤਬ੍ਬਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਕਤ੍ਤੁਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਤ੍ਤੁਅਭਾਵੇਪਿ ਸਦ੍ਦਵੋਹਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਭੇਦਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਯ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਤੰਸਮਙ੍ਗੀਨੋ**"ਤਿ। ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਵਿਸਯੋਪਿ ਸੋਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੋ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਇਧ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਕਤ੍ਤੁਭਾਵਤੋ, ਸਵਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਵਾ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਭਾਵਤੋ ਤੰਕਿਰਿਯਾਕਤ੍ਤੁ ਚ ਵਿਸਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਤੰਸਮਙ੍ਗੀਨੋ ਕਤ੍ਤੁਵਿਸਯੋ**"ਤਿ। ਸੁਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਨਿਚ੍ਛਿਤਭਾਵਤੋ ਆਹ – "**ਗਹਣਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਵਾ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੰ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਯਮਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਕਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਤਾਨੰ ਨਾਨਾਵਿਹਿਤਾਨੰ ਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੰ ਉਪਧਾਰਿਤਰੂਪਸ੍ਸ ਆਕਾਰਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ, ਅਵਧਾਰਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪਕਾਸਨਸਭਾਵੋ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਤਦਾਕਾਰਾਦਿਉਪਧਾਰਣਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਾਦਾਨਭੂਤਧਮ੍ਮਪ੍ਪਬਨ੍ਧਬ੍ਯਾਪਾਰਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਏਵਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**"ਤਿ। ਸਵਨਕਿਰਿਯਾ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਿਨੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਆਹ – "**ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**"ਤਿ। ਮੇਤਿ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਤ੍ਤਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਮੋਦਹਿਤਬ੍ਬਤੋ "**ਮੇਤਿ ਉਭਯਕਿਚ੍ਚਯੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਭਾਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਏਵੰਸਦ੍ਦਸੁਤਸਦ੍ਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇ ਤਥਾਰੂਪਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਉਪਾਦਾਨਬ੍ਯਾਪਾਰਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – "**ਏਵਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**"ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਰਣਕਿਰਿਯਾਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਵਿਸੇਸਪ੍ਪਕਾਸਨਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਬ੍ਯਾਪਾਰਵਿਸਯਪੁਗ੍ਗਲਬ੍ਯਾਪਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਗਹਣਾਕਾਰਗ੍ਗਾਹਕਤਬ੍ਬਿਸਯਵਿਸੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਕਤ੍ਤੁਕਰਣਬ੍ਯਾਪਾਰਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਚ ਦੁਤਿਯਾਦਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਸਦ੍ਦਾਧਿਗਮਨੀਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮੁਖੇਨੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਞ੍ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਛਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭੇਦੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਤੇਸੁ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨੰ ਸਰੂਪੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – "**ਏਵਨ੍ਤਿ ਚ ਮੇਤਿ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਵਨ੍ਤਿ ਚ ਮੇਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਕਾਰਾਦਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਭਾਵਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵੋਤਿ ਆਹ – "**ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਭੂਤਤ੍ਥਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਵਸੇਨ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ –

ਯੋ ਮਾਯਾਮਰੀਚਿਆਦਯੋ ਵਿਯ ਅਭੂਤਤ੍ਥੋ, ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦੀਹਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਵਿਯ ਅਨੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋ ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਸਭਾਵੋ, ਰੁਪ੍ਪਨਾਨੁਭਵਨਾਦਿਸਭਾਵੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਤਥਾ ''ਏਵੰ ਮੇ''ਤਿਪਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥੋਤਿ। ਏਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਾਕਟਤਰੰ ਕਾਤੁੰ **“ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਪਨ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – **“ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ”**ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ **“ਯਞ੍ਹਿ ਤੰ ਏਤ੍ਥ ਸੋਤੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿ ਸਬ੍ਬੰ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਤੰ ਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਸੋਤਪਥਮਾਗਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਤੇਸੰ ਉਪਧਾਰਿਤਾਕਾਰਾਦਿਨੋ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਵਸੇਨ ਏਵਨ੍ਤਿ, ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਮੇਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਸਭਾਵਰਹਿਤੇ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ ਸੁਤਵੋਹਾਰੋ ''ਦੁਤਿਯੰ ਤਤਿਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੋ ਵਿਯ ਪਠਮਾਦੀਨਿ ਦਿਟ੍ਠਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ – **“ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ”**ਤਿ। ਅਸ੍ਸੁਤੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਹਿ ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤੋ ਅਯਮਤ੍ਥੋਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਕਾਰਵਿਸੇਸਾ ਏਵਨ੍ਤਿ ਥੇਰੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠਾਤਿ ਆਹ – **“ਅਸਮ੍ਮੋਹੰ ਦੀਪੇਤੀ”**ਤਿ। **ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਟਿਵੇਧਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੰ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੁਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੋਸੰ ਦੀਪੇਤੀ**ਤਿ ਸੁਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਸਮ੍ਮੋਹੇਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਾਵੇਨ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਏਵ ਵਾ ਸਵਨਕਾਲਸਮ੍ਭੂਤਾਯ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਕਾਲਪਞ੍ਞਾਸਿਦ੍ਧਿ। ਏਵੰ **ਅਸਮ੍ਮੋਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ ਆਕਾਰੋ ਨਾਤਿਗਮ੍ਭੀਰੋ, ਯਥਾਸੁਤਧਾਰਣਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋ ਅਧਿਕੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਤਤ੍ਥ ਗੁਣੀਭੂਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – **“ਪਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ ''ਪਞ੍ਞਾਯ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਭਾਵੋ ''ਮਨੋਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧, ੨) ਵਿਯ, ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾਯ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਸੁ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਏਵੰ **ਸਤਿਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ, ਸਙ੍ਕਾਸਨਪ੍ਪਕਾਸਨਵਿਵਰਣਵਿਭਜਨਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਛਹਿ ਅਤ੍ਥਪਦੇਹਿ ਅਕ੍ਖਰਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਕਾਰਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਛਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦੇਹਿ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੰ ਦੀਪੇਤਿ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਨੰ ਆਕਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਾਵਧਾਰਣਤ੍ਥਾਨੰ ਅਵਿਪਰੀਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਸਯਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਦੀਪੇਤੀ**ਤਿ ''ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਦਾਨੰ ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇ ਪਕਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਵਨੰ ਸਮਾਧਾਨਮਨ੍ਤਰੇਨ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਦੇਸਕਪ੍ਪਯੋਜਨਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਅਵਿਪਰੀਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਸਯੇਹਿ ਵਿਯ ਆਕਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਾਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇਹਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇਨ ਵਿਯ ਚ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਯਥਾ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਫਲਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿਪੁਬ੍ਬੇਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਨੰ ਸਿਦ੍ਧਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਏਵੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਫਲਭੂਤੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤਾਨੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਨੰ ਸਿਦ੍ਧਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਰਹਿਤਸ੍ਸ ਚ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਨ ਹਿ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮਤ੍ਥਨਵਚਨੇਨ ਪਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਚ ਫਲਭੂਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਬਾਹਿਰਙ੍ਗਤ੍ਤਾ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਿਦ੍ਧਿਜੋਤਨਾ ਨ ਸਮਤ੍ਥਿਤਾਵ। ਨੋ ਨ ਸਮਤ੍ਥਿਤਾ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਭਾਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮੰ ਫਲੇਨ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੰ ਨਦੀਪੂਰੇਨ ਵਿਯ ਉਪਰਿ ਵੁਟ੍ਠਿਸਬ੍ਭਾਵਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯੰ ਕਾਰਣੇਨ ਫਲਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਏਕਨ੍ਤਵਸ੍ਸਿਨਾ ਵਿਯ ਮੇਘਵੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ।

ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪ੍ਪਭੇਦਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਸਕਲਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਓਗਾਹਨਾਕਾਰੋ ਨਿਰਵਸੇਸਪਰਹਿਤਪਾਰਿਪੂਰਿਤਾਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਏਵਂ ਭਦ੍ਦਕੋ ਆਕਾਰੋ**”ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਚ੍ਛਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿਪੁਬ੍ਬੇਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਸਙ੍ਖਾਤਗੁਣਦ੍ਵਯਂ। ਅਪਰਾਪਰਂ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਚੇਤ੍ਥ ਚਕ੍ਕਭਾਵੋ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੇਸੂਤਿ ਵਾ। ਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਕਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੧)। ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਭਾਵੋ ਚੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪਚ੍ਛਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ। ਸਮ੍ਮਾਪਣਿਹਿਤਤ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਕਤਪੁਞ੍ਞੋ ਸੁਦ੍ਧਾਸਯੋ ਹੋਤਿ ਤਦਸਿਦ੍ਧਿਹੇਤੂਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਦੂਰੀਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ – “**ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿ ਸਿਦ੍ਧਾ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਸਮ੍ਮਾਪਣਿਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਸੇਯ੍ਯਸੋ ਨਂ ਤਤੋ ਕਰੇ’’ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੪੩), ‘‘ਕਤਪੁਞ੍ਞੋਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜ, ਖਿਪ੍ਪਂ ਹੋਹਿਸਿ ਅਨਾਸਵੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦੭) ਚ। ਤੇਨੇਵਾਹ – “**ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਗਮਬ੍ਯਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧੀ**”ਤਿ। **ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਵਿਸਦਭਾਵੇਨ। ਤਥਾ ਚਾਹ – “**ਆਗਮਬ੍ਯਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧੀ**”ਤਿ , ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੋਸਭਾਵੇਨ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗੋ ਹਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਭਾਵਤੋ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਿਸਾਰਦੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਟਿਵੇਧਦੀਪਕੇਨਾਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ ਥੇਰਸ੍ਸ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਦੀਪਨਤੋ ਚਤੁਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸੋਤਪ੍ਪਭੇਦਪਟਿਵੇਧਦੀਪਕੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਯਂ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ, ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨੇਵ ਸੋਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਂ ਆਮਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਮਨੋਦਿਟ੍ਠਿਕਰਣਾਨਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਨਸੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਦੀਪਕੇਨ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ, ਸਵਨਧਾਰਣਵਚੀਪਰਿਚਯਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਸੋਤਾਵਧਾਨਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਤੇ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਦੀਪਕੇਨ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ। **ਮਨਸਾ ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ**ਤਿ ‘‘ਇਧ ਸੀਲਂ ਕਥਿਤਂ, ਇਧ ਸਮਾਧਿ, ਇਧ ਪਞ੍ਞਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਸਨ੍ਧਯੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮਨਸਾ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪੇਕ੍ਖਿਤਾ। **ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਭੂਤਾਯ, ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ‘‘ਇਤਿ ਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ।

ਸਕਲੇਨ ਵਚਨੇਨਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਯੋਜਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਤਞ੍ਞੁਤਂ, ‘‘ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਹਤੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੯੫) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾਵਤ੍ਥਂ। ਸਾ ਏਵ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾਵਤ੍ਥਾ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ। ਨਨੁ ਚ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ‘‘ਮਮੇਦਂ ਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮਾਨਸ੍ਸ, ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਾਦੀਨਞ੍ਚ ਤਦਾਸਙ੍ਕਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਦਿਵਚਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਵਂ, ‘‘ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਦੇਵਤਾਨਂ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਾਪੇਕ੍ਖਂ ਤਥਾਵਚਨਨ੍ਤਿ ਏਦਿਸੀ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਖਣੇ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ ‘‘ਭਗਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਅਯਞ੍ਚ ਆਯਸ੍ਮਾ ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਸਕ੍ਯਕੁਲਪ੍ਪਸੁਤੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਭਾਤਾ ਚੂਲ਼ਪਿਤੁਪੁਤ੍ਤੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਸਯਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਭਗਵਤੋ ਏਵ ਵਚਨਂ ਯਥਾਸੁਤ’’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਤਦਾਸਙ੍ਕਿਤਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਸਮੋਕ੍ਕਮਾਦਿਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮਾਦਿ ਵਿਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਦਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਮਮੇਦ’’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ। **ਅਪ੍ਪੇਤੀ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਸੁ ਯਥਾਰਹਂ ਸਤ੍ਤੇ ਨੇਤੀਤਿ ਨੇਤ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਨੇਤ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿ**।

ਦਲ਼੍ਹਤਰਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ **ਕਙ੍ਖਾ**। ਨਾਤਿਸਂਸਪ੍ਪਨਂ ਮਤਿਭੇਦਮਤ੍ਤਂ **ਵਿਮਤਿ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਵਿਨਾਸੇਤਿ** ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਚਸ੍ਸ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਖਲਿਤਦੁਰੁਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣਦੋਸਾਭਾਵਤੋ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਞ੍ਚਮਾਦਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਆਕਾਰਾਦਿਅਤ੍ਥੇਸੁ ਅਗ੍ਗਹਿਤਵਿਸੇਸਮੇਵ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਤੋ ਪਰਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਆਕਾਰਤ੍ਥਮੇਵ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ

ਵਿਭਾਵਿਤਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਆਕਾਰਤ੍ਥਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥਞ੍ਚ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਏਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਞ੍ਞਸੇਟ੍ਠਅਸਹਾਯਸਙ੍ਖਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭) ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ''ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੮; ਪਾਰਾ॰ ੧੧) ਸੇਟ੍ਠੇ, ''ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੫; ੨.੨੧੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੦; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੩; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੪੫) ਅਸਹਾਯੇ ''ਏਕੋਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਖਣੋ ਚ ਸਮਯੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੨੯) ਸਙ੍ਖਾਯਂ। ਇਧਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – **"ਏਕਨ੍ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਦ੍ਦੇਸੋ"**ਤਿ। **ਕਾਲਞ੍ਚ ਸਮਯਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਞ੍ਚ। **ਖਣੋ**ਤਿ ਓਕਾਸੋ। ਤਥਾਗਤੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਕੋ ਹਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਤ੍ਤਾ। ਖਣੋ ਏਵ ਚ ਸਮਯੋ। ਯੋ ਖਣੋਤਿ ਚ ਸਮਯੋਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਏਕੋ ਏਵਾਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਹਾਸਮਯੋ**ਤਿ ਮਹਾਸਮੂਹੋ। **ਸਮਯੋਪਿ ਖੋ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪੂਰਣਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਿ। **ਸਮਯਪ੍ਪਵਾਦਕੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਵਾਦਕੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਯਂ ਪਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। **ਅਤ੍ਥਾਭਿਸਮਯਾ**ਤਿ ਹਿਤਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾ। ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਅਭਿਸਮਯੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪੀਲ਼ਨਾਦੀਨਿ ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਏਕੀਭਾਵਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਅਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਤਾਨੇਵ ਤਥਾ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੀਲ਼ਨਂ** ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਹਿਂਸਨਂ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਕਰਣਂ। **ਸਨ੍ਤਾਪੋ** ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤਪਨਂ ਪਰਿਦਹਨਂ।

ਤਤ੍ਥ ਸਹਕਾਰਿਕਾਰਣੇ ਸਨ੍ਨਿਜ੍ਝਂ ਸਮੇਤਿ ਸਮਵੇਤੀਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਸਮਵਾਯੋ। ਸਮੇਤਿ ਸਮਾਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਤਦਾਧਾਰਪੁਗ੍ਗਲੇਹੀਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਖਣੋ। ਸਮੇਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨ ਵਾ ਸਂਗਚ੍ਛਤਿ ਸਤ੍ਤੋ, ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ ਵਾ ਸਹਜਾਤਾਦੀਹਿ, ਉਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਵਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਕਾਲੋ। ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭੂਤੋਪਿ ਹਿ ਕਾਲੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਕਰਣਂ ਕਰਣਂ ਵਿਯ ਚ ਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੇਨ ਰੂਪੇਨ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ। ਸਮਂ, ਸਹ ਵਾ ਅਵਯਵਾਨਂ ਅਯਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਸਮੂਹੋ ਯਥਾ ''ਸਮੁਦਾਯੋ''ਤਿ। ਅਵਯਵਸਹਾਵਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਹਿ ਸਮੂਹੋਤਿ। ਅਵਸੇਸਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਮਾਗਮੇ ਏਤਿ ਫਲਂ ਏਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਚਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਹੇਤੁ ਯਥਾ ''ਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ। ਸਮੇਤਿ ਸਂਯੋਜਨਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧੋ ਏਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਲ਼੍ਹਗ੍ਗਹਣਭਾਵਤੋ ਵਾ ਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਅਯਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਯਥਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤਿਵਿਯ ਬਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ। ਸਮਿਤਿ ਸਙ੍ਗਤਿ ਸਮੋਧਾਨਨ੍ਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਪਟਿਲਾਭੋ। ਸਮਸ੍ਸ ਯਾਨਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਯਾਨਂ ਅਪਗਮੋਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਪਹਾਨਂ। ਅਭਿਮੁਖਂ ਞਾਣੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਏਤਬ੍ਬੋ ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਅਭਿਸਮਯੋ,** ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਸਭਾਵੋ। ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਏਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਅਭਿਸਮਯੋ,** ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਾਵਬੋਧੋ। ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਅਭਿਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ। **ਕਾਲੋ ਅਤ੍ਥੋ** ਸਮਵਾਯਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਇਧ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਦੇਸਦੇਸਕਪਰਿਸਾਨਂ ਵਿਯ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਭਾਵੇਨ ਕਾਲਸ੍ਸ ਅਪਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਚ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨਿਯਮਿਤਵਸੇਨੇਵ ਕਾਲੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਨ ਉਤੁਸਂਵਚ੍ਛਰਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾਤਿ ਆਹ – **"ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਉਤੁਸਂਵਚ੍ਛਰਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਯਮਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਚਨੇ ਅਯਮ੍ਪਿ ਗੁਣੋ ਲਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯੇ ਵਾ ਇਮੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਹਿ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸਮਯੋ** ਦੇਵਸਿਕਂ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਵੀਤਿਨਾਮਨਕਾਲੋ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਹਾਨਿ। **ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਾ**ਤਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਪਕਮ੍ਪਨਓਭਾਸਪਾਤੁਭਾਵਾਦੀਹਿ ਪਾਕਟਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਭੇਦੇਸੁ ਏਵ ਸਮਯੇਸੁ ਏਕਦੇਸਂ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਯੋ ਚਾਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਥਾ ਹਿ ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਸਮਯੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮਯੋ ਚ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਯੋ, ਅਰਿਯਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਸਮਯੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸਮਯੋ, ਕਰੁਣਾਕਿਚ੍ਚਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਿਕਥਾਸਮਯੋ ਦੇਸਨਾਸਮਯੋਯੇਵ।

ਕਰਣਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਤ੍ਥਾਤਿ** ਅਭਿਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇਸੁ। **ਤਥਾਤਿ** ਭੁਮ੍ਮਕਰਣੇਹਿ। **ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥੋ** ਆਧਾਰਤ੍ਥੋ। ਭਾਵੋ ਨਾਮ ਕਿਰਿਯਾ, ਕਿਰਿਯਾਯ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਲਕ੍ਖਣੰ **ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣੰ**। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਕਾਲੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਸਯੰ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਤੋ ਤਙ੍ਖਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰਤੋ ਚ ਅਭਾਵਤੋ ''ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ ਜਾਤੋ, ਸਾਯਨ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ, ਸਮੂਹੋ ਚ ਅਵਯਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੋ ਅਵਯਵਾਨੰ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪੀਯਤਿ ''ਰੁਕ੍ਖੇ ਸਾਖਾ, ਯਵਰਾਸਿਯੰ ਸਮ੍ਭੂਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ, ਏਵੰ ਇਧਾਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – **"ਅਧਿਕਰਣੰ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ, ਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਕਾਮਾਵਚਰੰ ਕੁਸਲੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਏਵ ਕਾਲੇ, ਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜੇ ਚ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ''ਗਾਵੀਸੁ ਦੁਯ੍ਹਮਾਨਾਸੁ ਗਤੋ, ਦੁਦ੍ਧਾਸੁ ਆਗਤੋ''ਤਿ ਦੋਹਨਕਿਰਿਯਾਯ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਏਵੰ ਇਧਾਪਿ ''ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਸਤੀ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋ ਏਵ ਹੋਤਿ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਵਿਰਹਾਭਾਵਤੋਤਿ ਸਮਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਕਿਰਿਯਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕਿਰਿਯਾ, ਫਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਭਵਨਕਿਰਿਯਾ ਚ ਲਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ। **ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਨਵਮੇ ਖਣੇ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਵਾ ਸਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰੰ ਕੁਸਲੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਖਣੇ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਚ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਸਮਯਸਦ੍ਦੇ ਭੁਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ ਲਕ੍ਖਣਭੂਤਭਾਵਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – **"ਖਣ...ਪੇ॰... ਲਕ੍ਖੀਯਤੀ"**ਤਿ।

ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ''ਅਨ੍ਨੇਨ ਵਸਤਿ, ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਸਤਿ, ਫਰਸੁਨਾ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਕੁਦਾਲੇਨ ਖਣਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਗਰਹਿਤ੍ਵਾ ਚ ਤੰ ਤੰ ਵਤ੍ਥੁੰ ਓਤਿਣ੍ਣਕਾਲੰ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਕਾਲੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਵਿਹਰਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹੇਤੁਞ੍ਚ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਤਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਾਦੀਸੁ ਵਿਯ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਆਰਮ੍ਭਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਦੇਸਨਾਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ **ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰੇਨ। ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥੰ। **ਉਪਯੋਗਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ** ਯਥਾ ''ਮਾਸੰ ਅਜ੍ਝੇਤੀ''ਤਿ। **ਪੋਰਾਣਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ। **ਅਭਿਲਾਪਮਤ੍ਤਭੇਦੋ**ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੋ। ਤੇਨ ਸੁਤ੍ਤਵਿਨਯੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਿਬਜਤ੍ਤਯੋ ਕਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – **"ਭਗਵਾਤਿ ਗਰੂ"**ਤਿਆਦਿ। **ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨੰ ਸੇਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਵਾਚਕੰ ਵਚਨੰ, ਸੇਟ੍ਠਗੁਣਸਹਚਰਣੰ ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਚਨੰ, ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਯੋ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਵਚਨੀਯੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਗਰੁਭਾਵਯੁਤ੍ਤੋ ਗਰੁਗੁਣਯੋਗਤੋ। ਗਰੁਕਰਣੰ ਵਾ ਸਾਤਿਸਯੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ, ਗਾਰਵਾਰਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਿਪ੍ਪਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਕਾ ਗਰੂ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤਾ, ਅਯੰ ਪਨ ਤਾਦਿਸੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਰੂਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ,** ਨ ਇਧ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਏਕਦੇਸਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਧਮ੍ਮਸਰੀਰੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ''ਯੋ ਵੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਿਨਯੋ ਚ ਦੇਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ , ਸੋ ਵੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੬) ਵਚਨਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਭਾਵਪਰਿਯਾਯੋ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਜਿਰਸਙ੍ਘਾਤਸਮਾਨਕਾਯੋ** ਪਰੇਹਿ ਅਭੇਜ੍ਜਸਰੀਰਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਰੂਪਕਾਯੇ ਕੇਨਚਿ ਸਕ੍ਕਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ। **ਦੇਸਨਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ** ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਸਕਲਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨਤੋ। **ਸਾਵਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ** ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਭਗਵਤਾ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪਿਤੇਨ ਮਯਾ ਮਹਾਸਾਵਕੇਨ ਸੁਤੰ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਮਯਾ ਸੁਤੰ, ਨ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਕੰ, ਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ। **ਕਾਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ** ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਭਾਵਦੀਪਨਤੋ । ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਪਰਮਾ ਹਿ ਕਾਲਸਮ੍ਪਦਾ। ਤੇਨੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

‘‘ਕਪ੍ਪਕਸਾਯੇ ਕਲਿਯੁਗੇ, ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੋ ਅਹੋ ਮਹਚ੍ਛਰਿਯਂ।
ਹੁਤਾਵਹਮਜ੍ਝੇ ਜਾਤਂ, ਸਮੁਦਿਤਮਕਰਨ੍ਦਮਰਵਿਨ੍ਦ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧ ਦੇਵਤਾਸਂਯੁਤ੍ਤ)।

ਭਗਵਾਤਿ ਦੇਸਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਗਰੁਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਭਾਵਤੋ।

ਏਵਂਨਾਮਕੇ ਨਗਰੇਤਿ ਕਥਂ ਪਨੇਤਂ ਨਗਰਂ ਏਵਂਨਾਮਕਂ ਜਾਤਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਯਥਾ ਕਾਕਨ੍ਦਸ੍ਸ ਇਸਿਨੋ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਮਾਪਿਤਾ ਨਗਰੀ ਕਾਕਨ੍ਦੀ, ਮਾਕਨ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਮਾਪਿਤਾ ਮਾਕਨ੍ਦੀ, ਕੁਸਮ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਮਾਪਿਤਾ ਕੋਸਮ੍ਬੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਸਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਇਸਿਨੋ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਮਾਪਿਤਾ ਨਗਰੀ ਸਾਵਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਤਾਵ ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ – ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਉਪਭੋਗਪਰਿਭੋਗਂ, ਸਬ੍ਬਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਸਾਵਤ੍ਥਿ। ਸਤ੍ਥਸਮਾਯੋਗੇ ਚ ‘ਕਿਂ ਭਣ੍ਡਮਤ੍ਥੀ’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ‘ਸਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀ’ਤਿ ਵਚਨਮੁਪਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿ।

‘‘ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਬ੍ਬੂਪਕਰਣਂ, ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਸਮੋਹਿਤਂ।
ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਮੁਪਾਦਾਯ, ਸਾਵਤ੍ਥੀਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫.ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੧.੧੮੪)।

‘‘ਕੋਸਲਾਨਂ ਪੁਰਂ ਰਮ੍ਮਂ, ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਂ ਮਨੋਰਮਂ।
ਦਸਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਅਵਿਵਿਤ੍ਤਂ, ਅਨ੍ਨਪਾਨਸਮਾਯੁਤਂ॥

‘‘ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਤਂ ਪਤ੍ਤਂ, ਇਦ੍ਧਂ ਫੀਤਂ ਮਨੋਰਮਂ।
ਆਲਕਮਨ੍ਦਾਵ ਦੇਵਾਨਂ, ਸਾਵਤ੍ਥਿਪੁਰਮੁਤ੍ਤਮ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫.ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ)।

ਅਵਿਸੇਸੇਨਾਤਿ ਨ ਵਿਸੇਸੇਨ, ਵਿਹਾਰਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋ…ਪੇ॰… ਵਿਹਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋ ਅਰਿਯਵਿਹਾਰੋਤਿ ਏਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਿਹਾਰੇਸੁ। **ਸਮਙ੍ਗਿਪਰਿਦੀਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਂ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਤਂ ਪਦਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ‘‘ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਗਿਹਿਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਹਨਨ੍ਦੀ ਸਹਸੋਕੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧) ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇ ਆਗਤਂ, ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ … ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੪੯੯; ਵਿਭ॰ ੬੨੪) ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੇ, ‘‘ਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫੬; ੩.੩੦੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੭, ੪੫੯, ੫੦੯; ੨.੩੦੯, ੩੧੫, ੪੫੧, ੪੭੧; ੩.੨੩੦, ਵਿਭ॰ ੬੪੨, ੬੪੩) ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇ, ‘‘ਸੋ ਖੋਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਕਥਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਣ੍ਠਪੇਮਿ ਸਨ੍ਨਿਸਾਦੇਮਿ ਏਕੋਦਿਂ ਕਰੋਮਿ, ਸਮਾਦਹਾਮਿ, ਯੇਨ ਸੁਦਂ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪਂ ਵਿਹਰਾਮੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੮੭) ਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇ।

ਤਤ੍ਥ ਇਰਿਯਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਇਰਿਯਾ, ਕਾਯਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਨੂਪਾਯਭਾਵਤੋ ਠਾਨਾਦਿ **ਇਰਿਯਾਪਥੋ**। ਠਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਵਾ ਹਿ ਕਾਯੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰੇਯ੍ਯ ਗਮਨਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸਮਙ੍ਗੀ ਵਾ। ਅਥ ਵਾ ਇਰਿਯਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਕਾਯਕਿਚ੍ਚਂ ਵਾਤਿ ਇਰਿਯਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਪਥੋਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥੋ, ਠਾਨਾਦਿ ਏਵ। ਸੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਆਦਿਆਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਏਵ। ਵਿਹਰਣਂ, ਵਿਹਰਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ **ਵਿਹਾਰੋ**। ਦਿਵਿ ਭਵੋ ਦਿਬ੍ਬੋ, ਤਤ੍ਥ ਬਹੁਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਦਿਦੇਵਲੋਕੇ ਭਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਦਿਬ੍ਬਾਨੁਭਾਵੋ, ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵਾ ਦਿਬ੍ਬੋ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਭਿਨੀਹਾਰਵਸੇਨ ਮਹਾਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦਿਬ੍ਬੋ, ਦਿਬ੍ਬੋ ਚ ਸੋ ਵਿਹਾਰੋ ਚਾਤਿ **ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੋ,** ਚਤਸ੍ਸੋ ਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੇ ਵਾ ਵਿਹਾਰਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ,** ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ। ਅਰਿਯੋ, ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਾ

ਵਿਹਾਰੋ **ਅਰਿਯਵਿਹਾਰੋ,** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ। **ਸੋ ਹਿ ਏਕਂ ਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਯਦਿਪਿ ਭਗਵਾ ਏਕੇਨਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਚਿਰਤਰਂ ਕਾਲਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਯਂ ਸਭਾਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਭਗਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਸਨ੍ਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਨਾਨਾਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਚ ਕਾਲਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤੋ ਵਸਤੀਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਵਿਵਿਧਹਿਤਸੁਖਂ ਹਰਤਿ ਉਪਨੇਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਿਧਂ ਹਰਤੀਤਿ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਜੇਤਸ੍ਸ ਰਾਜਕੁਮਾਰਸ੍ਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਜਨਂ ਜਿਨਾਤੀਤਿ ਜੇਤੋ। ਸੋਤਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਹਿ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨੋ ਜੇਤਸਦ੍ਦੋ। ਅਥ ਵਾ ਰਞ੍ਞਾ ਪਸੇਨਦਿਕੋਸਲੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਜਨੇ ਜਿਤੇ ਜਾਤੋਤਿ ਜੇਤੋ। ਰਞ੍ਞੋ ਹਿ ਜਯਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਕੁਮਾਰੋ ਜਿਤਵਾਤਿ ਜੇਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਮਙ੍ਗਲਕਾਮਤਾਯ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਏਵਂਨਾਮਮੇਵ ਕਤਨ੍ਤਿ ਜੇਤੋ। ਮਙ੍ਗਲਕਾਮਤਾਯ ਹਿ ਜੇਯ੍ਯੋਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਜੇਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ''ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਦਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਸੋ, ਗਹਪਤਿ, ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਕਤਨਾਮਵਸੇਨ, ਸਬ੍ਬਕਾਮਸਮਿਦ੍ਧਤਾਯ ਪਨ ਵਿਗਤਮਚ੍ਛੇਰਤਾਯ ਕਰੁਣਾਦਿਗੁਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਚ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਂ ਅਨਾਥਾਨਂ ਪਿਣ੍ਡਮਦਾਸਿ। ਤੇਨ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੋ। ਆਰਮਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਣਿਨੋ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਤਿ **ਆਰਾਮੋ,** ਤਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦਿਸੋਭਾਯ ਨਾਤਿਦੂਰਨਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਤਾਦਿਪਞ੍ਚਵਿਧਸੇਨਾਸਨਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਤਤੋ ਤਤੋ ਆਗਮ੍ਮ ਰਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਰਮਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਤੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂਯੇਵ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਰਮੇਤੀਤਿ ਆਰਾਮੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੇਨ ਗਹਪਤਿਨਾ ਜੇਤਸ੍ਸ ਰਾਜਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟੀਹਿ ਸਨ੍ਥਾਰੇਨ ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟੀਹਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟੀਹਿ ਵਿਹਾਰਮਹਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟਿਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ''ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ''ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਾਕ੍ਯਂ, ਤਤ੍ਥ। **ਸਿਯਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਏਵਂ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਿਯਾ, ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਕਾਰੇਨ ਕਦਾਚਿ ਚੋਦੇਯ੍ਯ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ ਵਿਹਰਤਿ। **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਠਾਨਭੂਤਤ੍ਤਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਜੇਤਵਨਾਨਂ, ''ਏਕਂ ਸਮਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਚੋਦਕੋ ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ **"ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਵਰਤਿ। ਇਤਰੋ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਤਯਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ''ਤਿ ਏਤਂ ਵਚਨਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ''ਯਦਿ ਤਾਵ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਂ ਤਂ ਭਵਤਾ ਚੋਦਿਤਂ, ਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵਂ ਨ ਖੋ ਪਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਉਭਯਤ੍ਥ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਵਿਹਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਅਵਿਪਰੀਤਮਤ੍ਥਂ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਭਾਵਂ, ਤੇਨ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨਨੁ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹ...ਪੇ॰... ਜੇਤਵਨੇ"**ਤਿ ਆਹ। ਏਵਮ੍ਪਿ ''ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ ਵਿਹਰਤਿ''ਚ੍ਚੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਨ ''ਸਾਵਤ੍ਥਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – **"ਗੋਚਰਗਾਮਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਅਵਸ੍ਸਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਗੋਚਰਗਾਮਕਿਤ੍ਤਨਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ਯਥਾ ਜੇਤਵਨਾਦਿਕਿਤ੍ਤਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣਾਦਿਅਨੇਕਪ੍ਪਯੋਜਨਂ, ਏਵਂ ਗੋਚਰਗਾਮਕਿਤ੍ਤਨਮ੍ਪਿ ਗਹਟ੍ਠਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣਾਦਿਵਿਵਿਧਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਾਵਤ੍ਥਿਵਚਨੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਨਂ ਓਕਾਸਦਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਸਰਣੇਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਯਥੂਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਵਹਨੇਨ ਚ **ਗਹਟ੍ਠਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣਂ,** ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਰੂਪਵਸਨਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨੇਤ੍ਥ **ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਕਰੁਣਾਯ ਉਪਗਮਨਂ,** ਨ ਲਾਭਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪਗਮਨਂ,** ਨ ਵਿਰੋਧਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਉਪਗਮਨਾਪਗਮਨਾਨਂ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਧਮ੍ਮਿਕਸੁਖਂ** ਨਾਮ ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖਂ। **ਦੇਵਤਾਨਂ ਉਪਕਾਰਬਹੁਲਤਾ** ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾਯ। ਪਚੁਰਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਠਾਨਂ ਦੇਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਤਦਤ੍ਥਪਰਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਸਮ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਮਾਦਿਨਾ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿਕਿਤ੍ਤਨੇਨ

ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਜੇਤਵਨਾਦਿਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਧਮ੍ਮਕਾਯਸ੍ਸ। ਤਥਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਪਰਾਧੀਨਕਿਰਿਯਾਕਰਣਂ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨਕਿਰਿਯਾਕਰਣਂ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਕਰੁਣਾਕਿਚ੍ਚਂ, ਇਤਰੇਨ ਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਂ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਚਸ੍ਸ ਪਰਮਾਯ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਰਮਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਪਰਮਾਯ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਨੁਕਮ੍ਪਤਿ, ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਸਿਨੇਹਦੋਸਾਨੁਪਤਿਤੋ ਪਰਮੁਪੇਕ੍ਖਕਭਾਵਤੋ। ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਨ ਪਰਹਿਤਸੁਖਕਰਣੇ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਲੋਕਨਾਥਤਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾਥਤਾ।

ਤਥਾ ਹੇਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਤੋ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਸਞ੍ਚੋਦਿਤਮਾਨਸੋ ਸਕਲਲੋਕਹਿਤਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਪਨ੍ਨੋ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਦਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥਂ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੇ ਸਮ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਅਪਰਿਮਿਤਂ ਕਾਲਂ ਅਨਪ੍ਪਕਂ ਦੁਕ੍ਖਮਨੁਭੋਸਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਪਤਿਤੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਿਤਤਾ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਸਂਸਾਰਾਭਿਮੁਖਤਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਾ। ਤਥਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਭਿਮੁਖਤਾ, ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਤਦਧਿਗਮੋ। ਤਥਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਪਰੇਸਂ ਅਹਿਂਸਾਪਨਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਸਯਂ ਪਰੇਹਿ ਅਭਾਯਨਂ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਪਰਂ ਰਕ੍ਖਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਕ੍ਖਣਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਰਕ੍ਖਤੋ ਪਰੇਸਂ ਰਕ੍ਖਣਂ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚ ਪਾਰਿਪੂਰੀ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚ ਪਾਰਿਪੂਰੀ । ਏਵਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਸਯਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥਮੇਵ ਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਦਾਦਿਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ତਿਯਾ ਉਪਗਮਨਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਤਿਣਾਯਪਿ ਅਮਞ੍ਞਮਾਨਸ੍ਸ ਤਤੋ ਅਪਗਮਨਂ। ਇਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਉਪਗਮਾਪਗਮਸ੍ਸ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥਮੇਵ ਦਾਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਚਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨਾ। ਏਵਂ ਸਮੁਦਾਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਪਰੇਸਂ ਹਿਤਸੁਖਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਤਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਕਾਯਮ੍ਪਿ ਅਨਲਙ੍ਕਾਰਿਤਾ।

ਤਥਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਚਰਿਮਤ੍ਤਭਾਵੇ ਜਿਣ੍ਣਾਤੁਰਮਤਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਸਂਵੇਗੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਉਲ੍ਲਾਰੇਸੁ ਦੇਵਭੋਗਸਦਿਸੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਂ ਨਿਕ੍ਖਮਿ। ਤਥਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ''ਕਿਚ੍ਛਂ ਵਤਾਯਂ ਲੋਕੋ ਆਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੪, ੧੦) ਕਰੁਣਾਮੁਖੇਨੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਰਮ੍ਭੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਭੂਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤਾਹਾਨਿ ਵਿਵੇਕਸੁਖੇਨੇਵ ਵੀਤਿਨਾਮਨਂ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਨਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਪਿ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਅਜ੍ਝੇਸਨਾਪਦੇਸੇਨ ਓਕਾਸਕਰਣਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾਦਿਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਅਨਨੁਰੂਪਸਮੁਦਾਚਾਰੇਪਿ ਅਨਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਟਿਘਾਤਾਭਾਵੇਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਮਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਭਾਵੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਅਨੁਰੋਧਾਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਿਨੇਹਸਨ੍ਥਵਾਭਾਵੋ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਪਰੇਸਂ ਪਸਾਦਨਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰੇਹਿ ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਨਾ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਰਾਗਾਭਾਵੇਨ ਤਤ੍ਥ ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠਿਅਭਾਵੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਸਾਵਕਾਨੁਰਾਗਾਭਾਵੇਨ ਪਰਿਵਾਰਪਰਿਕਮ੍ਮਤਾਭਾਵੋ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁਂ ਪਰੇਹਿ ਸਂਸਗ੍ਗਮੁਪਗਚ੍ਛਤੋਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਰਤਿ। ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਗਾਮਾਦੀਨਂ ਆਸਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਵਸਤੋਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖਕਤਾਯ ਅਰਞ੍ਞਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵ ਵਿਹਰਣਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਪੁਰਿਮੇਨਸ੍ਸ ਪਰਮਾਯ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਂ ਦੀਪੇਤੀ**"ਤਿ।

ਤਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਪਦਂ। ''ਦੇਸਕਾਲਪਰਿਦੀਪਨ''ਨ੍ਤਿ ਯੇ ਦੇਸਕਾਲਾ ਇਧ ਵਿਹਰਣਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਪਰਿਦੀਪਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯਂ ਸਮਯਂ...ਪੇ॰... ਦੀਪੇਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਕਾਲਸ੍ਸ ਦੇਸਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਭਵਿਤੁਮਰਹਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਤਤ੍ਰ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵੇ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਤਤ੍ਰ-ਸਦ੍ਦੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਦੇਸਕਾਲਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਭਾਸਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤੇ ਵਾ ਦੇਸਕਾਲੇ ਦੀਪੇਤੀ**"ਤਿ। ਤੇਨ **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਰ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤ੍ਥਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਲਪਤਿ ਭਾਸਤਿ, ਤਾਦਿਸੇ ਦੇਸੇ, ਕਾਲੇ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਯਤ੍ਥ ਠਿਤੋ ਭਗਵਾ ''ਅਕਾਲੋ ਖੋ ਤਾਵ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਬਾਹਿਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ

ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਨੁਰਵੀਥਿਯਂ ਠਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਅਦੇਸੇਤਬ੍ਬਕਾਲੇ ਅਦੇਸਨਾਯ ਇਦਂ ਉਦਾਹਰਣਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **"ਅਕਾਲੋ ਖੋ ਤਾਵਾ"**ਤਿ।

ਯਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਨੁਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠਮ੍ਹਾ''ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਕਾਲਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਤਦਾ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਸ੍ਸਮੇਨ ਰੂਪਕਾਯੇ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਬਲਵਪੀਤਿਵੇਗੇਨ ਨਾਮਕਾਯੇ। ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਂ ਆਗਮੇਨ੍ਤੋ ਪਪਞ੍ਚਪਰਿਹਾਰਤ੍ਥਂ ਭਗਵਾ ''ਅਕਾਲੋ ਖੋ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ। ਅਦੇਸੇਤਬ੍ਬਦੇਸੇ ਅਦੇਸਨਾਯ ਪਨ ਉਦਾਹਰਣਂ ''ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਮਗ੍ਗਾ ਓਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਨਿਸੀਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪), ਵਿਹਾਰਪਚ੍ਛਾਯਾਯਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੬੩) ਚ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਇਧ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ''ਅਥ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਾਲੋ ਇਧ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨੇਸਾਦੋ ਇਧ ਪਾਪਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫੧) ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ ਖੋ-ਸਦ੍ਦੋ, ''ਦੁਕ੍ਖਂ ਖੋ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੧) ਅਵਧਾਰਣੇ, ''ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਂ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧) ਆਦਿਕਾਲਤ੍ਥੇ, ਵਾਕ੍ਯਾਰਮ੍ਭੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਦਪੂਰਣੇਨ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰਮਤ੍ਤਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ, ਆਦਿਕਾਲਤ੍ਥੇਨ ਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਉਪਞ੍ਞਾਸਮਤ੍ਤਂ। ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇਨ ਪਨ ਨਿਯਮਦਸ੍ਸਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ ਏਵਾਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨੇ ਨਿਯਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਭਗਵਾਤਿ ਲੋਕਗਰੁਦੀਪਨਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਭਗਵਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਯਦਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇ ਵਿਹਰਣਕਿਰਿਯਾਯ ਕਤ੍ਤੁ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਤਂ, ਨ ਆਮਨ੍ਤਨਕਿਰਿਯਾਯ, ਇਧ ਪਨ ਆਮਨ੍ਤਨਕਿਰਿਯਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਭਗਵਾਤਿ ਲੋਕਗਰੁਦੀਪਨ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤੇਨ ਲੋਕਗਰੁਭਾਵਤੋ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਉਪਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁਂ ਤੇ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕਥਾਸਵਨਯੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਦਾਨਦੇਸਨਾਯ ਸਵਨਯੋਗ੍ਗਪੁਗ੍ਗਲਵਚਨਂ। ਚਤੂਸੁਪਿ ਪਰਿਸਾਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਵ ਏਦਿਸਾਨਂ ਦੇਸਨਾਨਂ ਵਿਸੇਸੇਨ ਭਾਜਨਭੂਤਾਤਿ ਸਾਤਿਸਯਂ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਭਿਕ੍ਖਕੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਨਧਮ੍ਮਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤਂ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ, ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਂ, ਅਜ੍ਝੁਪਗਤਤ੍ਤਾ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਯੋ ਹਿ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਹਾਯ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਸੋ ਕਸਿਗੋਰਕ੍ਖਾਦਿਜੀਵਿਕਾਕਪ੍ਪਨਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਲਿਙ੍ਗਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਨੇਵ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਰਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਜੀਵਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਵਿਹਾਰਮਜ੍ਝੇ ਕਾਜਭਤ੍ਤਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਿਣ੍ਡਿਯਾਲੋਪਭੋਜਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਅਜ੍ਝੁਪਗਤੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਪਟਧਰੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੧੦) **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** ਆਗਤਨਯੇਨ। **ਞਾਪਨੇ**ਤਿ ਅਵਬੋਧਨੇ, ਪਟਿਵੇਦਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਭਿਕ੍ਖਨਸੀਲਤਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖਨੇਨ ਜੀਵਨਸੀਲਤਾ, ਨ ਕਸਿਵਾਣਿਜ੍ਜਾਦਿਨਾ ਜੀਵਨਸੀਲਤਾ। **ਭਿਕ੍ਖਨਧਮ੍ਮਤਾ**ਤਿ ''ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਰਿਯਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੭.੫੯) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖਨਸਭਾਵਤਾ, ਨ ਯਾਚਨਕੋਹਞ੍ਞਸਭਾਵਤਾ। **ਭਿਕ੍ਖਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰਿਤਾ**ਤਿ ''ਉਤ੍ਤਿਟ੍ਠੇ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੬੮) ਵਚਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨਾ। ਅਥ ਵਾ **ਸੀਲਂ** ਨਾਮ ਪਕਤਿਸਭਾਵੋ, ਇਧ ਪਨ ਤਦਧਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਵਤਂ। **ਸਾਧੁਕਾਰਿਤਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾ ਆਦਰਕਿਰਿਯਾ। **ਹੀਨਾਧਿਕਜਨਸੇਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੇ ਠਿਤਾਪਿ ਜਾਤਿਮਦਾਦਿਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਤਾ ਉਨ੍ਨਲ਼ਾ, ਯੇ ਚ ਗਿਹਿਭਾਵੇ ਪਰੇਸਂ ਅਧਿਕਭਾਵਮ੍ਪਿ ਅਨੁਪਗਤਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਂ ਪਰਮਕਾਰੁਞ੍ਞਤਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਹੀਨਜਨੇਹਿ ਦਲਿਦ੍ਦੇਹਿ ਪਰਮਕਾਰੁਞ੍ਞਤਂ ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਕੁਲੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਾਯ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੇਹਿ ਸੇਵਿਤਂ ਵੁਤ੍ਤਿਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ **ਉਦ੍ਧਤਭਾਵਨਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਤਿ**। ਅਧਿਕਜਨੇਹਿ ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾਦਿਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਆਜੀਵਵਿਸੋਧਨਤ੍ਥਂ ਸੇਵਿਤਂ

ਵੁਤ੍ਤਿੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਦੀਨਭਾਵਨਿਗ੍ਗਹੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਯਸ੍ਮਾ ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਆਮਨ੍ਤਨਭਾਵਤੋ ਅਭਿਮੁਖੀਕਰਣੰ, ਪਕਰਣਤੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਚ ਸੁਸ੍ਸੂਸਾਜਨਨੰ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰਨਿਯੋਜਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਭਿਕ੍ਖਵੋਤਿ ਇਮਿਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਧੁਕੰ ਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰੇ**ਤਿ ਸਾਧੁਕਸਵਨੇ ਸਾਧੁਕਮਨਸਿਕਾਰੇ ਚ। ਕਥੰ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਸਵਨਾਦਯੋ ਸਾਧੁਕੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ''ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਕਲਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਗਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਆਦਰਗਾਰਵਯੋਗੇਨ ਕਥਾਦੀਸੁ ਅਪਰਿਭਵਾਦਿਨਾ ਚ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਪਞ੍ਚਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ? ਕਥੰ ਨ ਪਰਿਭੋਤਿ, ਕਥਿਤੰ ਨ ਪਰਿਭੋਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਭੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਾਤਿ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ, ਯੋਨਿਸੋ ਚ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਭਬ੍ਬੋ ਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੫੧)। ਤੇਨੇਵਾਹ – **"ਸਾਧੁਕੰ ਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰਾਯਤ੍ਤਾ ਹਿ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ"**ਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਬ੍ਬਪਰਿਸਾਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤੇਪਿ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ''ਜੇਟ੍ਠਸੇਟ੍ਠਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਏਵ ਆਮਨ੍ਤਨੇ ਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾਵ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਕਿਮਤ੍ਥੰ ਪਨ ਭਗਵਾ"**ਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞੰ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤਾ। **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। **ਧਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਹਿਯ੍ਯੋ ਤਤੋ ਪਰੰ ਦਿਵਸੇਸੁ ਵਾ ਸੁਤਧਮ੍ਮੰ ਪਤਿ ਪਤਿ ਮਨਸਾ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਾ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦੇਸਨੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤੇ ਅਨਾਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਭਿਕ੍ਖਵੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਇ-ਕਾਰਲੋਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਭਿਕ੍ਖਵੋ ਇਤੀ**ਤਿ ਅਯੰ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਪਰਿਸਮਾਪਨਾਦਿਅਤ੍ਥਪਦਤ੍ਥਵਿਪਰਿਯਾਯਪਕਾਰਾਵਧਾਰਣਨਿਦਸ੍ਸਨਾਦਿਅਨੇਕਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੯) ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ। ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਸਾਵਕਾ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯) ਪਰਿਸਮਾਪਨੇ। ''ਇਤਿ ਵਾ ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਨਚ੍ਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩) ਆਦਿਅਤ੍ਥੇ। ''ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮੰ ਨਾਮਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯੰ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਭਿਲਾਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਨਿ॰ ੭੩, ੭੫) ਪਦਤ੍ਥਵਿਪਰਿਯਾਯੇ। ''ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪ੍ਪਟਿਭਯੋ ਬਾਲੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਭਯੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਸਉਪਦ੍ਦਵੋ ਬਾਲੋ, ਅਨੁਪਦ੍ਦਵੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਬਾਲੋ, ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੪) ਪਕਾਰੇ। ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਸਤਾ, 'ਆਨਨ੍ਦ, ਅਤ੍ਥੀ'ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੰ। 'ਕਿੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ'ਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਚੇ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣੰ ਇਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੬) ਅਵਧਾਰਣੇ। ''ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯੰ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੦) ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ। ਇਧਾਪਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ ਏਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਭਿਕ੍ਖਵੋਤਿ ਹਿ ਆਮਨ੍ਤਨਾਕਾਰੋ। ਤਮੇਸ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਭਿਕ੍ਖਵੋਤਿ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ''ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਭਗਵਾ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁ''ਨ੍ਤਿ ਇਧ ''ਭਗਵਤੋ''ਤਿ ਸਾਮਿਵਚਨੰ ਆਮਨ੍ਤਨਮੇਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਅਨ੍ਤਰੰ ਅਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਭਗਵਤੋ ਆਮਨ੍ਤਨੰ ਪਟਿਅਸ੍ਸੋਸੁ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ''ਭਗਵਤੋ''ਤਿ ਪਨ ਇਦੰ ਪਟਿਸ੍ਸਵਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨੰ ਯਥਾ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣੋਤੀ''ਤਿ। ਯੰ ਨਿਦਾਨੰ ਭਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਾਵਗਾਹਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਮਲਕੁਵਲਯੁਜ੍ਜਲਵਿਮਲਸਾਦੁਰਸਸਲਿਲਾਯ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਸੁਖਾਵਤਰਣਤ੍ਥੰ ਨਿਮ੍ਮਲਸਿਲਾਤਲਰਚਨਾਵਿਲਾਸਸੋਭਿਤਰਤਨਸੋਪਾਨੰ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਮੁਤ੍ਤਾਤਲਸਦਿਸਵਾਲੁਕਾਚੁਣ੍ਣਪਣ੍ਡਰਭੂਮਿਭਾਗੰ ਤਿਤ੍ਥੰ ਵਿਯ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਭਿਤ੍ਤਿਵਿਚਿਤ੍ਰਵੇਦਿਕਾਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਪਥੰ ਫੁਸਿਤੁਕਾਮਤਾਯ ਵਿਯ ਪਟਿਵਿਜਮ੍ਭਿਤਸਮੁਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਵਰਸ੍ਸ ਸੁਖਾਰੋਹਣਤ੍ਥੰ ਦਨ੍ਤਮਯਸਣ੍ਹਮੁਦੁਫਲਕਕਞ੍ਚਨਲਤਾਵਿਨਦ੍ਧਮਣਿਗਣਪ੍ਪਭਾਸਮੁਦਯੁਜ੍ਜਲਸੋਭੰ ਸੋਪਾਨੰ ਵਿਯ

ਸੁਵਣ੍ਣਵਲਯਨੂਪੁਰਾਦਿਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਸਦ੍ਦਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਕਥਿਤਹਸਿਤਮਧੁਰਸ੍ਸਰਗੇਹਜਨਵਿਜਮ੍ਭਿਤਵਿਚਰਿਤਸ੍ਸ ਉਲ਼ਾਰਇਸ੍ਸਰਿਯਵਿਭਵਸੋਭਿਤਸ੍ਸ ਮਹਾਘਰਸ੍ਸ ਸੁਖਪ੍ਪਵੇਸਨਤ੍ਥਂ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਣਿਮੁਤ੍ਤਾਪਵਾਲ਼ਾਦਿਜੁਤਿਵਿਸ੍ਸਰਵਿਜ੍ਜੋਤਿਤਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਵਿਸਾਲਦ੍ਵਾਰਬਾਹਂ ਮਹਾਦ੍ਵਾਰਂ ਵਿਯ ਚ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਦੇਸਨਾਞਾਣਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਸਂਸੂਚਕਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਾਵਗਾਹਣਤ੍ਥਂ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ‘‘ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਹੇ ਕਯਿਰਮਾਨੇ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ, ਨਨੁ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤਵਚਨਸ੍ਸੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ, ਦੇਸਨਾਯ ਠਿਤਿਅਸਮ੍ਮੋਸਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਭਾਵਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ। ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਨਿਮਿਤ੍ਤਪਰਿਸਾਪਦੇਸੇਹਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ ਹਿ ਦੇਸਨਾ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ਹੋਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਸਧਮ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਾ ਚ। ਦੇਸਕਾਲਕਤ੍ਤੁਹੇਤੁਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਉਪਨਿਬਦ੍ਧੋ ਵਿਯ ਵੋਹਾਰਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਂ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੇਸਾਦਿਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਕਤਾਸੁ ਤਾਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੇਨ ‘‘ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਂ ਭਾਸਿਤਂ। ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ। ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪੁਬ੍ਬਚਰਣਾਨੁਮਾਨਾਗਮਤਕ੍ਕਾਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿ। ਨ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਚਰਣਾਦੀਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰਤਾਯ ਏਕਪ੍ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ ਚ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਤਥਾ ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਸਾਸਨਸਾਵਕਾਨੁਰਾਗਾਭਾਵਤੋ ਖੀਣਾਸਵਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿ। ਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਤੇ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਰਾਨੁਗ੍ਗਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਦੇਸਕਸਂਕਿਲੇਸਭੂਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਦੂਸਕਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਭਾਵਸਂਸੂਚਕੇਹਿ ਞਾਣਪ੍ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਭਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੇਹਿ ਚ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਵਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵੇਹਿ ਪੁਰਿਮਵੇਸਾਰਜ੍ਜਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਤੋ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਵੇਸਾਰਜ੍ਜਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਭਗਵਤੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਨਿਦਾਨਵਚਨੇਨ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਸਾਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਪ੍ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਦੀਪਨਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਰੂਪਗਰੁਕਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਪ੍ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਦੀਪਨਤੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਸਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਦਾਨਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ। ਞਾਣਕਰੁਣਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਥਾ ਵਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂ ਏਵ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਾਸਨਂ, ਨ ਕਪ੍ਪਰਚਨਾ। ਤਯਿਦਂ ਸਤ੍ਥੁਚਰਿਤਂ ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਪਰਿਸਾਪਦੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨਵਚਨੇਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਪਕਾਸੀਯਤਿ। ‘‘ਇਧ ਪਨ ਰੂਪਗਰੁਕਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਦਾਨਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਪਮਾਣਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਵਚਨੇਨ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ, ਤਞ੍ਚ ਦੇਸਕਪ੍ਪਮਾਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ‘‘ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਭਗਵਾਤਿ ਹਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਦਿਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਮਲਦੁਚ੍ਚਰਿਤਦੋਸਪ੍ਪਹਾਨਦੀਪਨੇਨ ਵਚਨੇਨ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਞਾਣਕਰੁਣਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨੇਨ ਤਤੋ ਏਵ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨਵਚਨਪ੍ਪਯੋਜਨਸ੍ਸ ਮੁਖਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ। ਦੇਸਨਾ ਹਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਤੋ ‘‘ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਂ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾਵ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਦੇਸਨਾ ਏਵਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ’’ਤਿ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਦਾਨਪਰਿਜਾਨਨੇਨ ਵਣ੍ਣਨਾਯ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਨੇਕਸਤਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਭੇਦਾਨਿਪਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਨਿ ਸਂਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਾਦਿਪਟ੍ਠਾਨਨਯਵਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਤਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦਿਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਭਾਵਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਾ**”ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਗ੍ਗਭੇਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ''ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ, ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ ਚ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਏਵਂ ਯਦਿਪਿ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੇਨਪਿ ਸਂਸਗ੍ਗਭੇਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦੀਹਿ ਪਨ ਪੁਰਤੋ ਠਿਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਂਸਗ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਇਧ ਨਿਰਵਸੇਸੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸੇਸਨਿਕ੍ਖੇਪਾਨਂ ਮੂਲਨਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਥਾਦਸ੍ਸਨਵ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਯਂ ਸਂਸਗ੍ਗਭੇਦੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਨਿਕ੍ਖਿਪੀਯਤੀਤਿ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੁਤ੍ਤਂ ਏਵ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ**। ਅਥ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ,** ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਕਾਰਣਭੂਤੋਤਿ **ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੇਪਿ** ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੋ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ**। ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਵਤ੍ਥੁਭੂਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਤ੍ਥ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਟ੍ਠ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ**। ਅਥ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪੀਯਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ,** ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦਿ ਏਵ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ **ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ**। ਪਰੇਸਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ **ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ**। ਪੁਚ੍ਛੀਯਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨਂ ਵਚਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਂ, ਤਦੇਵ ਨਿਕ੍ਖੇਪਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ**"ਤਿ। ਤਥਾ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਏਵ **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਪਰੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਾਦਿਕਾਰਣਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਭਾਵੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨੇਵ ਧਮ੍ਮਤਨ੍ਤਿਟ੍ਠਪਨਤ੍ਥਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦੇਸਨਤ੍ਤਾ। ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਾਨਂ ਪਨ ਪਰੇਸਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਦੇਸਨਾਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਨਂ ਕਥਮਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਵਰੋਧੋ, ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਂ ਵਾ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੋਧੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਨਂ ਕਥਂ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੇ ਅਨਵਰੋਧੋਤਿ? ਨ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬਮੇਤਂ। ਪਰੇਸਞ੍ਹਿ ਅਭਿਨੀਹਾਰਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਕਾਰਣੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਵਣ੍ਣਾਵਣ੍ਣਆਮਿਸੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਦੇਸਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ''ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਰੇਸਂ ਪੁਚ੍ਛਂ ਵਿਨਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਏਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤੋ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋਤਿ ਪਾਕਟੋਯਮਤ੍ਥੋਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨੇਵ ਕਥੇਸੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤਨ੍ਤਿਟ੍ਠਪਨਤ੍ਥਂ ਕਥੇਸਿ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ** ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਯੋ। **ਅਜ੍ਝਾਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ। **ਖਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਂ। **ਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਨੀਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਣਿਧਾਨਂ। **ਬੁਜ੍ਝਨਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵਂ, ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਾਕਾਰਂ ਵਾ। **ਰੂਪਗਰੁਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਗਰੁਕਾ ਰੂਪਗਰੁਕਾ। ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਰੂਪਨਿਨ੍ਨਾ ਰੂਪਪੋਣਾ ਰੂਪਪਬ੍ਭਾਰਾ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਸੁਤਾ ਰੂਪੇਨ ਆਕਡ੍ਢਿਤਹਦਯਾ, ਤੇਸਂ ਰੂਪਗਰੁਕਾਨਂ।

ਪਟਿਸੇਧਤ੍ਥੋਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋਤਿ? ਕਿਰਿਯਾਪਧਾਨਞ੍ਹਿ ਵਾਕ੍ਯਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਕਿਰਿਯਾਪਟਿਸੇਧਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਪਦਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਯੋ ਪਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਂ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ – ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥਾ ਵਦਤਿ, ਨ ਬਾਹਿਰਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਅਹਂਕਾਰਵਿਸਯਂ ਅਹਂਕਾਰਸ੍ਸ ਬੋਧਿਮੂਲੇਯੇਵ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਨਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਾ ਏਵ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਲੋਕਿਯੇ ਵਿਸਯੇ ਦੇਸਨਾਪਵਤ੍ਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖਵੇ**ਤਿ ਆਲਪਨੇ ਕਾਰਣਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਅਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਸ੍ਸ "**ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਇਤ੍ਥਿਰੂਪਤੋ ਅਞ੍ਞ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਏਕਮ੍ਪਿ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨਂ। ਸਮਂ ਵਿਸਮਂ ਸਮ੍ਮਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ,** ਞਾਣਂ। ਸਂਕਿਲਿਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**, ਦਿਟ੍ਠਿ। **ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਏਵਮਾਦਿਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋਪੀ**ਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਵਿਮਾਨਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਮਣਿਕਨਕਾਦਿਗਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਅਨਵਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋਪਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੇਪਿ ਯਂ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਏਕਰੂਪਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਰੂਪਵਿਸਯੋ

ਇਚ੍ਛਿਤੋਤਿ “**ਯਂ ਰੂਪ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਪੁਰਿਸਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਵਿਸਯੋਤਿ **ਰੂਪਗਰੁਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਿਤਂ। **ਗਹਣਂ** ‘‘ਖੇਪਨ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, **ਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚ** ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਰੂਪਂ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਕੁਸਲਸ੍ਸਪਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਵਾਰੇਤਿ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਮਹਗ੍ਗਤਾਨੁਤ੍ਤਰਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਵਾਰਣਂ ਹੋਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਂ, ਲੋਕਿਯਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਵਾਰਕਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ “**ਚਤੁਭੂਮਕਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਕਾਮਗੁਣਸ੍ਸਾਦਪ੍ਪਸੁਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਦਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਾ ਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। **ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਨ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣੇਨ ਮੁਟ੍ਠਿਗਤਂ ਵਿਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਨ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਾਵ ਮਹਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਦਿਯਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਤਿਟ੍ਠਤੀ**”ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਪਬ੍ਬਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਨਜ੍ਜੋ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਤੇਨਾਹ – “**ਇਧ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ**”ਤਿਆਦਿ।

ਯਥਯਿਦਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਯਕਾਰਾਗਮੋ ਚਾਤਿ ਆਹ – “**ਯਥਾ ਇਦ**”ਨ੍ਤਿ। **ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਸਰੀਰਗਤਂ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਞ੍ਚ ਰੂਪਾਯਤਨਂ। ਪਰਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ, ਪਠਮਂ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਅਸਾਧਾਰਣਤੋਤਿ ਤਾਨਿ ਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ – ‘‘ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ ਖੋ…ਪੇ॰… ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਰੁਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਸੀਤਾਦਿਵਿਰੋਧਿਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵਿਕਾਰਂ ਆਪਾਦੀਯਤਿ, ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਕਾਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਵਿਰੋਧਿਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਵਿਸਦਿਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਭੂਤਤਰਾ, ਕੁਤੋ ਪਨਾਯਂ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਚੇ? ‘‘ਸੀਤੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨਾਦੀਸੁ ਅਨਵਸੇਸਰੂਪਸਮਞ੍ਞਾ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਰੂਪਧਮ੍ਮਸਾਧਾਰਣਂ ਰੁਪ੍ਪਨਂ। ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਨਯੇਨ ਰੂਪਸਦ੍ਦਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ “**ਅਯਂ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ‘‘ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੬੧; ੨.੧੧੩; ੩.੮੬, ੮੯; ਵਿਭ॰ ੨)। **ਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰੂਪਭਵੋ ਰੂਪਂ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ। ਰੂਪਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਸਞ੍ਞਿਤੇ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। ਰੂਪ੍ਪਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਸ੍ਸ ਸਭਾਵਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਰੂਪਂ, ਸਭਾਵਹੇਤੂਤਿ ਆਹ – “**ਸਰੂਪਾ… ਪੇ॰… ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯੇ**”ਤਿ। ਕਰਚਰਣਾਦਿਅਵਯਵਸਙ੍ਘਾਤਭਾਵੇਨ ਰੂਪੀਯਤਿ ਨਿਰੂਪੀਯਤੀਤਿ ਰੂਪਂ, ਰੂਪਕਾਯੋਤਿ ਆਹ – “**ਆਕਾਸੋ…ਪੇ॰… ਏਤ੍ਥ ਸਰੀਰੇ**”ਤਿ।

ਰੂਪਯਤਿ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਹਦਯਙ੍ਗਤਭਾਵਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਰੂਪਂ, ਵਣ੍ਣਾਯਤਨਂ। ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਾਦਿਭੇਦਰੂਪਗਤਂ ਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਸਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ – “**ਏਤ੍ਥ ਸਣ੍ਠਾਨੇ**”ਤਿ। **ਪਿਯਰੂਪ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਭਾਵਤ੍ਥੋ ਰੂਪਸਦ੍ਦੋ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। ‘‘ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਪਰਿਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਰੂਪਜ੍ਝਾਨਂ ਰੂਪਂ, ਤਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਰੂਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇ ਵਣ੍ਣੇ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਸਰੀਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ ਰੂਪਂ ਗਹਿਤਂ, ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਾਦਿਰੂਪਮ੍ਪਿ ਪਨ ਪੁਰਿਸਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਦਾਯਕਂ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – “**ਅਪਿਚਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਗਨ੍ਧਵਣ੍ਣਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਲੇਪਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਮਂ ‘‘ਅਸੁਕਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਪਸਾਧਨ’’ਨ੍ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਅਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਸ੍ਸਪਿ ਵਣ੍ਣੋ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਪਨ ਨ ਏਕਨ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਿਕਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ**”ਤਿਆਹ। **ਉਪਕਪ੍ਪਤੀਤਿ** ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਦਾਨਾਯ ਉਪਕਪ੍ਪਤਿ। **ਪੁਰਿਮਸ੍ਸੇ**ਵਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਦਲ਼੍ਹੀਕਰਣਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ‘‘ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਬਨ੍ਧਂ ਸੁਬਨ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ। ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਵਾ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਓਪਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਯਂ ਏਵਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ ਸਕਲਮੇਵਿਦਂ ਪੁਰਿਮਵਚਨਂ ਉਪਮਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਉਪਮਾਭੂਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – “**ਯਥਯਿਦਂ…ਪੇ॰… ਇਤ੍ਥਿਰੂਪ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਰਿਯਾਦਾਨੇ ਆਨੁਭਾਵੋ ਸਮ੍ਭਵੋ **ਪਰਿਯਾਦਾਨਾਨੁਭਾਵੋ**, ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਇਦਂ ਪਨ ‘‘ਇਤ੍ਥਿਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ **ਪਰਿਯਾਦਾਨਾਨੁਭਾਵੋ** ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੇ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੇ **ਵਤ੍ਥੁ** ਕਾਰਣਂ। **ਨਾਗੋ** ਨਾਮ ਸੋ ਰਾਜਾ, ਦੀਘਦਾਠਿਕਤ੍ਤਾ ਪਨ ‘‘ਮਹਾਦਾਠਿਕਨਾਗਰਾਜਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਸਂਵਰਨਿਯਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰਿਕੇਨ ਅਸਂਵਰਨੀਹਾਰੇਨ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ**

ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਂ ਰੂਪਂ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਸਿਕਾਦਸ੍ਸਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਿਵਥਿਕਦਸ੍ਸਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਇਜ੍ਝਤਿ। ਵਤ੍ਥਲੋਭੇਨ ਕੁਤੋ ਤਾਦਿਸਾਯ ਮਰਣਨ੍ਤਿ ਅਸਦ੍ਦੂਹਨ੍ਤੋ **"ਮੁਖਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਧੂਮਵਣ੍ਣ**"ਨ੍ਤਿ ਤੇ ਦਹਰਸਾਮਣੇਰੇ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡੇਨ੍ਤੋ ਵਦਤਿ।

ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਕਾਕਵਣ੍ਣਤਿਸ੍ਸਾਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਸੋ ਤਿਸ੍ਸਮਹਾਰਾਜਾ ਸਦ੍ਧਾਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਦਹਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨਿਟ੍ਠਿਤੁਦ੍ਦੇਸਕਿਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਗਾਮੇ ਅਸਪ੍ਪਾਯਰੂਪਦਸ੍ਸਨਂ ਇਮਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਸਿਯਾਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਨਿਵਾਰਿਤਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸੋ ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤੁਦ੍ਦੇਸਕਿਚ੍ਚੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਅਤ੍ਥਕਾਮਾਨਂ ਵਚਨਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ । **ਨਿਵਤ੍ਥਵਤ੍ਥਂ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦਿਟ੍ਠਦਿਵਸੇ ਨਿਵਤ੍ਥਵਤ੍ਥਂ ਤਸ੍ਸਾ ਮਤਦਿਵਸੇ ਸਿਵਥਿਕਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਗਤੇਨ ਲਦ੍ਧਂ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਏਵਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਮਰਣਸਮ੍ਪਾਪਨਵਸੇਨਪਿ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਦੀਪਨਾ।

ਨੇਤ੍ਤਿਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਪਕਰਣਨਯੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ। ਸਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਯਸ੍ਮਾ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਯੋਜਨਭਾਜਨੇਸੁ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੇਸੁ ਚ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤੇਸੁ ਸੁਕਰਾ ਹੋਤਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਠਮਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਦੇਸਨਾਨਿਦਾਨਂ, ਤਂ ਸਾਧਾਰਣਮਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਾਧਾਰਣਮ੍ਪਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਧਾਰਣਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਮਹਾਕਰੁਣਾ। ਤਾਯ ਹਿ ਸਮੁਸ੍ਸਾਹਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਕਾਰੁਞ੍ਞਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕਂ ਵੋਲੋਕੇਸੀ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੩; ਮਹਾਵ॰ ੯; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੨)। ਏਤ੍ਥ ਚ ਹੇਤਾਵਤ੍ਥਾਯਪਿ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਯਾਵਦੇਵ ਸਂਸਾਰਮਹੋਘਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਹਤ੍ਥਦਾਨੇਹਿ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਰਣਤ੍ਥਂ ਤਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਯਥਾ ਚ ਮਹਾਕਰੁਣਾ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਦਸਬਲਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਚ ਦੇਸਨਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਹਿ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਤੇਸਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰਂ ਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਆਸਯਾਨੁਸਯਾਦਿਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲੇਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਚਿਤ੍ਤਨਯਦੇਸਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਸੀਤਿ। **ਬਾਹਿਰਂ** ਪਨ **ਸਾਧਾਰਣਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਦਸਸਹਸ੍ਸਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਵਾਰਸ੍ਸ ਸਹਮ੍ਪਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਅਜ੍ਝੇਸਨਂ। ਤਦਜ੍ਝੇਸਨੁਤ੍ਤਰਕਾਲਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਜਨਿਤਂ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਸਾਧਾਰਣਮ੍ਪਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ** ਯਾਯ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਯੇਨ ਚ ਦੇਸਨਾਞਾਣੇਨ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ, ਤਦੁਭਯਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਬਾਹਿਰਂ** ਪਨ ਰੂਪਗਰੁਕਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵ।

ਪਯੋਜਨਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣਾਸਾਧਾਰਣਤੋ ਦੁਵਿਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਧਾਰਣਂ** ਯਾਵ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਕਥਾ, ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਮਨ੍ਤਨਾ''ਤਿਆਦਿ। **ਅਸਾਧਾਰਣਂ** ਪਨ ਤੇਸਂ ਰੂਪਗਰੁਕਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਰੂਪੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਜਹਾਪਨਂ, ਉਭਯਮ੍ਪੇਤਂ ਬਾਹਿਰਮੇਵ। ਸਚੇ ਪਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਨ੍ਤਾਨਗਤਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਬਲਸਿਦ੍ਧਿਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਯੋਜਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸਮਿਜ੍ਝਨਭਾਵਤੋ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋਪਿ ਪਯੋਜਨਮੇਵਾਤਿ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤਾਪਿ ਸਿਯਾ।

ਅਪਿਚ ਤੇਸਂ ਰੂਪਗਰੁਕਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਨਵਬੋਧੋ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਦਵਬੋਧੋ ਪਯੋਜਨਂ। ਸੋ ਹਿ ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਯੋਜੇਤਿ ਤਨ੍ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਪਰਾਯਂ ਦੇਸਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਞ੍ਹਿ ਦੇਸਨਾਯ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਂ ਫਲਂ, ਤਂ ਆਕਙ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਦੇਸਕਂ ਦੇਸਨਾਯ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਤੇਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਤਦਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਰੂਪਮੁਖੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਯੋਜਨਂ। ਤਥਾ

ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਨਿਵਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸਸ੍ਸਤਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦਨਿਰਾਕਰਣਂ ਸਮ੍ਮਾਵਾਦਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਸਮੂਹਨਨਂ ਕੁਸਲਮੂਲਸਮਾਰੋਪਨਂ ਅਪਾਯਦ੍ਵਾਰਪਿਦਹਨਂ ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਦ੍ਵਾਰਵਿਵਰਣਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਵੂਪਸਮਨਂ ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤਨਂ ‘‘ਮੁਤ੍ਤੋ ਮੋਚੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਟਿਞ੍ਞਾਵਿਸਂਵਾਦਨਂ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਮਾਰਮਨੋਰਥਵਿਸਂਵਾਦਨਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਧਮ੍ਮਨਿਮ੍ਮਥਨਂ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿਪਿ ਪਯੋਜਨਾਨਿ ਇਧ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਯਥਾ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਰੂਪਗਰੁਕਾ, ਏਵਂ ਤਦਞ੍ਞੇ ਚ ਸਕ੍ਕਾਯਗਰੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸਾਧਾਰਣਪਰਿਚਰਿਯਮਨਸਿਕਾਰਪਰਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਧਾਰਣਪਰਿਚਯਪ੍ਪਟਿਵੇਧਵਿਮੁਖਾ ਚ ਭਵਵਿਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖੇਸਿਨੋ ਵੇਨੇਯਜਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ **ਭਾਜਨਂ**।

ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੋ ਚੇਤ੍ਥ ਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇਨ ਰੂਪਧਾਤੁਰੂਪਾਯਤਨਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਰੂਪਮੁਖੇਨ ਚਤੁਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਟ੍ਟਤ੍ਤਯਵਿਚ੍ਛੇਦਨੂਪਾਯੋ ਆਸਵੋਘਾਦਿਵਿਵੇਚਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਨਿਵਾਰਣਸਙ੍ਗਾਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਿਵਾਦਮੂਲਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਾਨੁਯੋਗੋ ਪਹਾਨਤ੍ਤਯਦੀਪਨਾ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੁਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵਨਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਸੋਲ਼ਸ ਹਾਰਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਸਹਜਾਤਾ ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬੇ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਤਣ੍ਹਾਵਜ੍ਜਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ। ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾ ਚ ਤਣ੍ਹਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ। ਤਦੁਭਯੇਸਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ। ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਪਟਿਪਦਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਦਯੇਨ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਆਦੀਨਵੋ, ਮਗ੍ਗਨਿਰੋਧੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ, ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਫਲਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਦੇਸਨਾਯ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਂ ਪਯੋਜਨਂ, ਤਂ ਫਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ। ਤਦਤ੍ਥਂ ਹਿਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਤਂ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਏਵਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਭਾਵਨਾਬਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ ਉਪਾਯੋ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਦਾਨੇਨਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਰੂਪਾਸਾਧਾਰਣਤਾਦਸ੍ਸਨਾਪਦੇਸੇਨ ਅਤ੍ਥਕਾਮੇਹਿ ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਾਧੁਕਂ ਰਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਆਣਤ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ **ਦੇਸਨਾਹਾਰੋ**। ਅਸ੍ਸਾਦਾਦਿਸਨੂਸ੍ਸਨਵਿਭਾਵਨਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਦੇਸਨਾਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਨੇਤ੍ਤਿਪ੍ਪਕਰਣੇ** –

> ‘‘ਅਸ੍ਸਾਦਾਦੀਨਵਤਾ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਮ੍ਪਿ ਚ ਫਲਂ ਉਪਾਯੋ ਚ।
> ਆਣਤ੍ਤੀ ਚ ਭਗਵਤੋ, ਯੋਗੀਨਂ ਦੇਸਨਾਹਾਰੋ’’ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਦੇਸੀਯਤਿ ਸਂਵਣ੍ਣੀਯਤਿ ਏਤਾਯ ਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋਤਿ ਦੇਸਨਾ, ਦੇਸਨਾਯ ਸਹਚਰਣਤੋ ਵਾ ਦੇਸਨਾ। ਨਨੁ ਚ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਹਾਰਾ ਦੇਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਸਹਚਾਰਿਨੋ ਵਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਅਯਂ ਪਨ ਹਾਰੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਯਥਾਰੁਤਵਸੇਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋ ਦੇਸਨਾਯ ਸਹ ਚਰਤੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤਿ, ਨ ਤਥਾਪਰੇ। ਨ ਹਿ ਅਸ੍ਸਾਦਾਦੀਨਵਨਿਸ੍ਸਰਣਾਦਿਸਨੂਸ੍ਸਨਰਹਿਤਾ ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਕਿਂ ਪਨ ਤੇਸਂ ਅਸ੍ਸਾਦਾਦੀਨਂ ਅਨਵਸੇਸਾਨਂ ਵਚਨਂ ਦੇਸਨਾਹਾਰੋ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਚ੍ਚਾਨਨ੍ਤਿ? ਨਿਰਵਸੇਸਾਨਂਯੇਵ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਸ੍ਸਾਦਾਦੀਨਵਨਿਸ੍ਸਰਣਾਨਿ ਸਰੂਪਤੋ ਆਗਤਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਏਕਦੇਸੇਨ ਆਗਤਾਨਿ, ਨ ਚ ਸਰੂਪੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਅਨਾਗਤਂ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਹਾਰੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

ਸਯਂ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਭਾਵਤੋ ਤਂਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਭਾਵਤੋ ਚ **“ਅਹ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਿਕ੍ਖਨਸੀਲਤਾਦਿਗੁਣਯੋਗਤੋ ਅਭਿਮੁਖੀਕਰਣਤ੍ਥਞ੍ਚ, **“ਭਿਕ੍ਖਵੇ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਤੁਭਾਵਤੋ ਅਪਰਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ **“ਅਞ੍ਞ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਕਸ੍ਸ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਨੇਕਭਾਵਪ੍ਪਟਿਸੇਧਨਤ੍ਥਞ੍ਚ **“ਏਕਰੂਪਮ੍ਪੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ ਚ **“ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਤੋ ਅਨਿਯਮਤੋ ਚ **“ਯ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਕਾਰਪਰਾਮਸਨਤੋ ਤਦਞ੍ਞਾਕਾਰਨਿਸੇਧਨਤੋ ਚ **“ਏਵ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਸਭਾਗਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਤ੍ਥੁਤੋ ਸਭਾਗਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਤਦਭਾਵਤੋ ਚ **“ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵਤੋ ਤਥਾ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ ਚ **“ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰਪਰਾਮਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ **“ਯਥਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਤ੍ਥਞ੍ਚ **"ਇਦ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤ੍ਥਿਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਚ **"ਇਤ੍ਥਿਰੂਪ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਪਦਵਿਚਯਤੋ **ਵਿਚਯੋ ਹਾਰੋ**। ਵਿਚੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਪਦਪਞ੍ਹਾਦਯੋਤਿ ਵਿਚਯੋ, ਵਿਚਿਤਿ ਏਵ ਵਾ ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਵਿਚਯੋ। ਪਦਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਨੁਗ੍ਗਹਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਨਿਦ੍ਧਾਰਣਵਸੇਨ ਪਵਿਚਯਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਵਿਚਯੋ ਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਞ੍ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਞ੍ਚ, ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾ ਚ ਅਨੁਗੀਤਿ।
> ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋ ਪਵਿਚਯੋ, ਹਾਰੋ ਵਿਚਯੋਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਅਨਾਦਿਮਤਿ ਸਂਸਾਰੇ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਰੂਪਾਭਿਰਾਮਤਾਯ ''ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਯਂ **ਯੁਤ੍ਤਿਹਾਰੋ**। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥਾਨਂ ਯੁਤ੍ਤਾਯੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਵਿਭਾਵਨਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਯੁਤ੍ਤਿਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਹਾਰਾਨਂ, ਯਾ ਭੂਮੀ ਯੋ ਚ ਗੋਚਰੋ ਤੇਸਂ।
> ਯੁਤ੍ਤਾਯੁਤ੍ਤਿਪਰਿਕ੍ਖਾ, ਹਾਰੋ ਯੁਤ੍ਤੀਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਯੁਤ੍ਤੀਤਿ ਚ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਸਾਧਨਯੁਤ੍ਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਯੁਤ੍ਤਿਵਿਚਾਰਣਾ ਯੁਤ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ''ਰੂਪਭਵੋ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ। ਯੁਤ੍ਤਿਸਹਚਰਣਤੋ ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਿ।

ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਓਲੋਕਿਯਮਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਾ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਾਵਨਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਪਨ ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਂ ਯੋਨਿਸੋ ਓਲੋਕਿਯਮਾਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਾ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀਨਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਆਵਤ੍ਤਤਿ ਭਵਚਕ੍ਕਂ। ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਪਨ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਤਾਵ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਨਯੋ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਸ੍ਸਾਤਿਆਦਿਨਾ ਯਾਵ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ **ਪਦਟ੍ਠਾਨੋ ਹਾਰੋ**। ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤੇਸਞ੍ਚ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤੋ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤਧਮ੍ਮਨਿਦ੍ਧਾਰਣਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨੋ ਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਜਿਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਯਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ।
> ਇਤਿ ਯਾਵ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ, ਏਸੋ ਹਾਰੋ ਪਦਟ੍ਠਾਨੋ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਪਦਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਂ। ਇਧ ਪਨ ਪਦਟ੍ਠਾਨਵਿਚਾਰਣਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨੋਤਿਆਦਿ ਯੁਤ੍ਤਿਹਾਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਕਰੂਪਨ੍ਤਿ ਚ ਰੂਪਾਯਤਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਬਾਹਿਰਾਨਂ ਆਯਤਨਾਨਂ ਗਹਣਂ ਬਾਹਿਰਾਯਤਨਭਾਵੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਨਾਯਤਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਛਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਂ ਆਯਤਨਾਨਂ ਗਹਣਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਤਨਭਾਵੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਧਾਤਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ **ਲਕ੍ਖਣੋ ਹਾਰੋ**। ਲਕ੍ਖੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਏਕਲਕ੍ਖਣਧਮ੍ਮਾ ਅਵੁਤ੍ਤਾਪਿ ਏਕਚ੍ਚਵਚਨੇਨਾਤਿ ਲਕ੍ਖਣੋ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਧਮ੍ਮੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇ ਆਗਤੇ ਵਿਯ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਯਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ, ਸੋ ਲਕ੍ਖਣੋ ਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਹਿ ਏਕਧਮ੍ਮੇ, ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਲਕ੍ਖਣਾ ਕੇਚਿ।
> ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ, ਸੋ ਹਾਰੋ ਲਕ੍ਖਣੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਨਿਦਾਨੇ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਰੂਪਗਰੁਕਾਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਿਤਾ ਵੁੱਤਾ, ''ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ ਇਮੇ ਇਮੰ ਦੇਸਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪੇ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗੰ ਪਹਾਯ ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯੁੰ, ਪਰੇ ਚ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**। ਪਦਨਿਬ੍ਬਚਨੰ **ਨਿਰੁਤ੍ਤੰ,** ਤੰ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਿਦਾਨਪਦਾਨੰ ''ਨਾਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿਪਦਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਤਸ੍ਸਾ ਲੀਨਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ ਚ ਵੁੱਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਿਮ੍ਹ।

ਪਦਪਦਤ੍ਥਦੇਸਨਾਦੇਸਨਾਨਿਕ੍ਖੇਪਸੁਤ੍ਤਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ **ਸਨ੍ਧਿ**। ਤਤ੍ਥ ਪਦਸ੍ਸ ਪਦਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਪਦਸਨ੍ਧਿ**। ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਦਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਪਦਤ੍ਥਸਨ੍ਧਿ,** ਯੋ ''ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਨਾਨਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੰਤੰਅਨੁਸਨ੍ਧੀਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਚ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਦੇਸਨਾਸਨ੍ਧਿ,** ਯਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ''ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿ, ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿ, ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧੀ''ਤਿ ਤਿਧਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਦੇਸਨਾਨਿਕ੍ਖੇਪਸਨ੍ਧਿ** ਚਤੁੰਨੰ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸੁਤ੍ਤਸਨ੍ਧਿ** ਇਧ ਪਠਮਨਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤੰ ਪਠਮੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਨਾਯਮਨੁਯੋਗੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਅਪਿਚ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਨਾਦਿਮਤਿ ਸੰਸਾਰੇ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਸੰ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਸਙ੍ਖਾਤਰੂਪਾਭਿਰਾਮਾ, ਤਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਰੂਪੇ ਸਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਆਸਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਚਸ੍ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਆਸਤ੍ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਿਵੇਚਨੀਯਾ । ਤਥਾ ਪੁਰਿਸੋ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਰੂਪੇ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਦਸ੍ਸਨਸੰਸਗ੍ਗੋ ਗਰੁਤਰੋ ਇਤਰੇਸਞ੍ਚ ਮੂਲਭੂਤੋ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਭਗਵਾ ''ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੦੩) ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਅਦਸ੍ਸਨਮੇਵਾ''ਤਿ ਅਵੋਚ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਰੂਪੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਹਾਪਨਤ੍ਥੰ ਇਦਮੇਵ ਸੁਤ੍ਤੰ ਪਠਮੰ ਦੇਸੇਸਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ତਿਯਾ ਆਦਿ ਰੇਸਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ। ਯੰ ਪਨ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਦੇਸਨਨ੍ਤਰੇਨ ਸੰਸਨ੍ਦਨੰ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਸਨ੍ਧਿ। ਸਾ ਇਧ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **"ਨਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਤਿਟ੍ਠਤੀ"**ਤਿ ਅਯੰ ਦੇਸਨਾ। ''ਯੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ , ਤਞ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਅਭਿਵਦਤਿ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੋ ਅਭਿਵਦਤੋ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੮) ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸੰਸਨ੍ਦਤਿ। ਤਥਾ ''ਰੂਪੇ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਰੂਪੇਸੁ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਰੂਪਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਰੂਪੰ 'ਮੇ'ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਰੂਪੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਭਿਜਾਨੰ ਅਪਰਿਜਾਨੰ ਅਵਿਰਾਜਯੰ ਅਪ੍ਪਜਹੰ ਅਭਬ੍ਬੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੨) ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਦੇਸਨਾਹਿ ਸੰਸਨ੍ਦਤੀਤਿ ਅਯੰ **ਚਤੁਬ੍ਯੂਹੋ ਹਾਰੋ**। ਵਿਯੂਹੀਯਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਗੇਨ ਪਿਣ੍ਡੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾਤਿ ਬ੍ਯੂਹੋ, ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਦੀਨੰ ਚਤੁੰਨੰ ਬ੍ਯੂਹੋਤਿ ਚਤੁਬ੍ਯੂਹੋ, ਚਤੁੰਨੰ ਵਾ ਬ੍ਯੂਹੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਚਤੁਬ੍ਯੂਹੋ। ਨਿਬ੍ਬਚਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾਦੀਨੰ ਚਤੁੰਨੰ ਵਿਭਾਗਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਚਤੁਬ੍ਯੂਹੋ ਹਾਰੋ। ਵੁੱਤਞ੍ਚੇਤੰ –

> ''ਨੇਰੁਤ੍ਤਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮਥ ਦੇਸਨਾਨਿਦਾਨਞ੍ਚ।
> ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਨੁਸਨ੍ਧੀ, ਏਸੋ ਹਾਰੋ ਚਤੁਬ੍ਯੂਹੋ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

"ਨਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞੰ...ਪੇ॰... ਇਤ੍ਥਿਰੂਪ"ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਦੀਪਿਤੋ। ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਤੇਨ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾ ਪਰਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਤਾਸੁ ਤਣ੍ਹਾਗਹਣੇਨ ਨਵ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਹਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲਕੰ ਸਬ੍ਬੰ ਭਵਚਕ੍ਕੰ ਆਵਟ੍ਟਤਿ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ **ਆਵਟ੍ਟੋ ਹਾਰੋ**। ਆਵਟ੍ਟਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇਸੰ ਵਾ ਆਵਟ੍ਟਨਨ੍ਤਿ ਆਵਟ੍ਟੋ। ਦੇਸਨਾਯ ਗਹਿਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਭਾਗਾਸਭਾਗਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਆਵਟ੍ਟਨਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਆਵਟ੍ਟੋ ਹਾਰੋ। ਵੁੱਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ –

> ''ਏਕਮ੍ਹਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨੇ, ਪਰਿਯੇਸਤਿ ਸੇਸਕੰ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ।
> ਆਵਟ੍ਟਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ, ਆਵਟ੍ਟੋ ਨਾਮ ਸੋ ਹਾਰੋ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਰੂਪਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਆਹਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਥਾ ਇਟ੍ਠਂ ਇਟ੍ਠਮਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਅਨਿਟ੍ਠਮਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਇਟ੍ਠਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਮੇਤ੍ਥ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਂ ਕਾਮਾਵਚਰਂ, ਰੂਪਾਵਚਰਂ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਂ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ। ਵੇਦਨਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਭੇਦਤੋ ਅਨੇਕਵਿਧਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਵਿਭਤ੍ਤਿਹਾਰੋ**। ਵਿਭਜੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਸਾਧਾਰਣਾਸਾਧਾਰਣਾਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭੂਮਿਯੋਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿ। ਵਿਭਜਨਂ ਵਾ ਏਤੇਸਂ ਭੂਮਿਯੋਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿ। ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇ ਵੋਦਾਨਧਮ੍ਮੇ ਚ ਸਾਧਾਰਣਾਸਾਧਾਰਣਤੋ ਪਦਟ੍ਠਾਨਤੋ ਭੂਮਿਤੋ ਵਿਭਜਨਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

''ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਭੂਮਿਞ੍ਚ ਵਿਭਜ੍ਜਤੇ ਅਯਂ ਹਾਰੋ।
ਸਾਧਾਰਣੇ ਅਸਾਧਾਰਣੇ ਚ ਨੇਯ੍ਯੋ ਵਿਭਤ੍ਤੀ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਇਤ੍ਥਿਰੂਪਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ, ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਨ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ ਸੁਸਂਵੁਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤ੍ਤਾ ਸੀਲੇਸੁ ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਯਂ **ਪਰਿਵਤ੍ਤੋ ਹਾਰੋ**। ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੀਯਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ, ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ ਵਾ ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੋ। ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੋ ਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ, ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੇ ਭਾਵਿਤੇ ਪਹੀਨੇ ਚ।
ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ, ਹਾਰੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਅਞ੍ਞਂ ਪਰਂ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਰੂਪਂ ਵਣ੍ਣਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਓਲੋਕੇਸ੍ਸਾਮਿ ਜਾਨਾਮੀਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਏਵਂ ਇਤ੍ਥਂ ਇਮਂ ਪਕਾਰਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਨੋਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਧਰਤਿ ਠਾਤੀਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਯਥਾ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ। ਇਤ੍ਥੀ ਨਾਰੀ ਮਾਤੁਗਾਮੋਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਵੇਵਚਨੋ ਹਾਰੋ**। ਵਿਵਿਧਂ ਵਚਨਂ ਏਕਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾਚਕਮੇਤ੍ਥਾਤਿ ਵਿਵਚਨਂ, ਵਿਵਚਨਮੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। ਵਿਵਿਧਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵਾ ਵਿਵਚਨਂ, ਵਿਵਚਨਮੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਜਨਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਵੇਵਚਨੋ ਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਵੇਵਚਨਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਤੁ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਸ।
ਯੋ ਜਾਨਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਵਿਦੂ, ਵੇਵਚਨੋ ਨਾਮ ਸੋ ਹਾਰੋ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਰੂਪਂ ਕਾਲਸਾਮਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ। ਪੁਰਿਸੋ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਮਹਗ੍ਗਤਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ। ''ਪਰਿਯਾਦਾਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯਕਾਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਦਿਨਾ ਚ ਅਨੇਕਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ। ਅਯਂ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹਾਰੋ**। ਪਕਾਰੇਹਿ, ਪਭੇਦਤੋ ਵਾ ਞਾਪੀਯਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੇਕਾਹਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਹਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰਵਿਭਾਵਨਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਏਕਂ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਵਿਧਾਹਿ ਦੇਸੇਤਿ।
ਸੋ ਆਕਾਰੋ ਞੇਯ੍ਯੋ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ ਨਾਮ ਸੋ ਹਾਰੋ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਵਿਰੋਧਿਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਵਿਸਦਿਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰੁਪ੍ਪਨਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਹਦਯਙ੍ਗਤਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਂ ਰੂਪਟ੍ਠੋਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਮੁਖੇਨ ਓਤਰਣਂ, ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਤਾਮੁਖੇਨ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਅਨਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਸੁਞ੍ਞਤਾਮੁਖੇਨ ਓਤਰਣਂ। ਚਿਤ੍ਤਂ

ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਰਿਯਾਦਾਯਿਕਾ ਤਣ੍ਹਾ ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ ਚ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਧਾਤੂਤਿ ਧਾਤੁਮੁਖੇਨ ਓਤਰਣਂ। ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿਮੁਖੇਹਿਪਿ ਓਤਰਣਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਓਤਰਣੋ ਹਾਰੋ**। ਓਤਾਰੀਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਵੇਸੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਾਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦੀਸੂਤਿ ਓਤਰਣੋ। ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਮੁਖੇਨ ਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਓਤਰਣਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਓਤਰਣੋ ਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਯੋ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਖਨ੍ਧਾ ਚ ਧਾਤੁਆਯਤਨਾ।
ਏਤੇਹਿ ਓਤਰਤਿ ਯੋ, ਓਤਰਣੋ ਨਾਮ ਸੋ ਹਾਰੋ’’ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ…ਪੇ॰… ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਆਰਮ੍ਭੋ। **ਏਵਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਪਦਸੁਦ੍ਧਿ, ਨ ਪਨ ਆਰਮ੍ਭਸੁਦ੍ਧਿ। **ਯਥਯਿਦ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਦਸੁਦ੍ਧਿ ਚੇਵ ਆਰਮ੍ਭਸੁਦ੍ਧਿ ਚਾਤਿ ਅਯਂ **ਸੋਧਨੋ ਹਾਰੋ**। ਸੋਧੀਯਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਦਪਦਤ੍ਥਪਞ੍ਹਾਰਮ੍ਭਾਤਿ ਸੋਧਨੋ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਦਪਦਤ੍ਥਪਞ੍ਹਾਰਮ੍ਭਾਨਂ ਸੋਧਨਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਸੋਧਨੋ ਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਮ੍ਹਿ ਪਞ੍ਹੇ, ਗਾਥਾਯਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਯਮਾਰਬ੍ਭ।
ਸੁਦ੍ਧਾਸੁਦ੍ਧਪਰਿਕ੍ਖਾ, ਹਾਰੋ ਸੋ ਸੋਧਨੋ ਨਾਮਾ’’ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਅਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਨਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। **ਏਕਰੂਪਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਂ। **ਯਥਯਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨਿਯਮਵਚਨਭਾਵਤੋ। **ਇਤ੍ਥਿਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੇਸਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੋ ਹਾਰੋ**। ਅਧਿਟ੍ਠੀਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਨਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨਾਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੋ। ਸੁਤ੍ਤਾਗਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਨਿਦ੍ਧਾਰਣਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੋ ਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

‘‘ਏਕਤ੍ਤਤਾਯ ਧਮ੍ਮਾ, ਯੇਪਿ ਚ ਵੇਮਤ੍ਤਤਾਯ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ।
ਤੇਨ ਵਿਕਪ੍ਪਯਿਤਬ੍ਬਾ, ਏਸੋ ਹਾਰੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੋ’’ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਰੂਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਕਮ੍ਮਚਿਤ੍ਤਾਦਯੋ ਚ ਹੇਤੁ। ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦਯੋ। ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਾਦਯੋ। **ਪਰਿਯਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਦਾਨਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਯੋਤਿ ਅਯਂ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਹਾਰੋ**। ਪਰਿਕਰੋਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ ਫਲਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਹੇਤੁ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ। ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤੀਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਹਾਰੋ। ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸਹਚਰਣਤੋ ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸਙ੍ਖਾਤਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ, ਜਨਯਨ੍ਤਿਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਪਰਮ੍ਪਰਤੋ।
ਹੇਤੁਮਵਕਡ੍ਢਯਿਤ੍ਵਾ, ਏਸੋ ਹਾਰੋ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਦਾਯਿਕਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਤਾਸਂ ਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਦਾਨਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਾਸੁ ਤਣ੍ਹਾਯ ਰੂਪਮਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਰੂਪਂ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਮਥੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਸਮਥਸ੍ਸ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਫਲਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਾ ਰਾਗਵਿਰਾਗਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਰਾਗਾਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ **ਸਮਾਰੋਪਨੋ ਹਾਰੋ**। ਸਮਾਰੋਪੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਸਮਾਰੋਪਨੋ। ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਵੇਵਚਨਭਾਵਨਾਪਹਾਨਸਮਾਰੋਪਨਵਿਚਾਰਣਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਸਮਾਰੋਪਨੋ ਹਾਰੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਯਂ ਮੂਲਾ, ਯੇ ਚੇਕਤ੍ਥਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਮੁਨਿਨਾ।
ਤੇ ਸਮਾਰੋਪਯਿਤਬ੍ਬਾ, ਏਸ ਸਮਾਰੋਪਨੋ ਹਾਰੋ’’ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

> ‘‘ਦੇਸਨਾ ਵਿਚਯੋ ਯੁਤ੍ਤਿ, ਪਦਟ੍ਠਾਨੋ ਚ ਲਕ੍ਖਣੋ।
> ਚਤੁਬ੍ਯੂਹੋ ਚ ਆਵਟ੍ਟੋ, ਵਿਭਤ੍ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੋ॥
>
> ਵੇਵਚਨੋ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਓਤਰਣੋ ਚ ਸੋਧਨੋ।
> ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੋ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਸਮਾਰੋਪਨੋ ਸੋਲ਼ਸੋ’’ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰ) –

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸੋਲ਼ਸ ਹਾਰਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਹਰੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਗੇਯ੍ਯਾਦਿਵਿਸਯਾ ਅਞ੍ਞਾਣਸਂਸਯਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਤਿ ਹਾਰਾ। ਹਰਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਯਂ ਤਾਨਿ, ਹਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾਤਿ ਹਾਰਾ ਫਲੂਪਚਾਰੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਹਰੀਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਂਵਣ੍ਣਕਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਾਨਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨਾਤਿ ਹਾਰਾ। ਅਥ ਵਾ ਹਾਰਾ ਵਿਯਾਤਿ ਹਾਰਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਨੇਕਰਤਨਾਵਲਿਸਮੂਹੋ ਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਯਵਭੂਤਰਤਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਸਮੁਪਜਨਿਯਮਾਨਹਿਲਾਦਸੁਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਦੁਪਭੋਗਿਜਨਸਰੀਰਸਨ੍ਤਾਪਂ ਨਿਦਾਘਪਰਿਲ਼ਾਹੂਪਜਨਿਤਂ ਵੂਪਸਮੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਤੇਪਿ ਨਾਨਾਵਿਧਪਰਮਤ੍ਥਰਤਨਪ੍ਪਬਨ੍ਧਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਵਿਸੇਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਯਵਭੂਤਪਰਮਤ੍ਥਰਤਨਾਧਿਗਮੇਨ ਸਮੁਪ੍ਪਾਦਿਯਮਾਨਨਿਬ੍ਬੁਤਿਸੁਖਾ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਜਨਹਦਯਪਰਿਤਾਪਂ ਕਾਮਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਹੇਤੁਕਂ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਹਾਰਯਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਾਦਿਨੀਹਾਰਂ ਅਪਗਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਹਾਰਾ। ਅਥ ਵਾ ਸੋਤੁਜਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਰਣਤੋ ਰਮਣਤੋ ਚ ਹਾਰਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਯਥਾ ‘‘ਭਵੇਸੁ ਵਨ੍ਤਗਮਨੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੪੪; ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ)।

ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟਾਦਿਪਞ੍ਚਵਿਧਨਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਤਾਸਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਭੂਤਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਪਟਿਪਦਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਤਣ੍ਹਾਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਮਾਯਾਸਾਠੇਯ੍ਯਮਾਨਾਤਿਮਾਨਮਦਪ੍ਪਮਾਦਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾਅਹਿਰਿਕਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦਿਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਹਣੇਨ ਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰਕੋਧੂਪਨਾਹਮਕ੍ਖਪਲ਼ਾਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯ-ਸਾਰਮ੍ਭਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾਭਵਦਿਟ੍ਠਿਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਥਂ? ਅਮਾਯਾਅਸਾਠੇਯ੍ਯਾਦਿਵਸੇਨ ਅਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਚ। ਤਥਾ ਸਮਥਪਕ੍ਖਿਯਾਨਂ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ , ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਕ੍ਖਿਯਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ **ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਨਯਸ੍ਸ ਭੂਮਿ**। ਯੋ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਅਵਿਜ੍ਜਾਹਿ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਚਤੁਸਚ੍ਚਯੋਜਨਮੁਖੇਨ ਨਯਨਲਕ੍ਖਣੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਵਿਸੇਸੋ, ਅਯਂ ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟਨਯੋ ਨਾਮ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ‘‘ਤਣ੍ਹਞ੍ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਮ੍ਪਿ ਚ, ਸਮਥੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਯੋ ਨੇਤਿ।
> ਸਚ੍ਚੇਹਿ ਯੋਜਯਿਤ੍ਵਾ, ਅਯਂ ਨਯੋ ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟੋ’’ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਵਿਯ ਆਵਟ੍ਟੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟੋ ਅਨ੍ਤੋ ਠਿਤੇਨ ਪਧਾਨਾਵਯਵੇਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਆਵਟ੍ਟਤਿ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਨਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਮੋਦਸ੍ਸ ਵਾ ਆਵਟ੍ਟੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟੋ।

ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹਿਤੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਤਪ੍ਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾ ਲੋਭੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮੋਹੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਲੋਹਿਤੇ ਸਤਿ ਪੁਬ੍ਬੋ ਵਿਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਤਿ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨੋ ਆਘਾਤੋ ਦੋਸੋ ਇਤਿ ਤੀਹਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ ਗਹਿਤੇਹਿ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਧਾਪਿ ਲੋਭੋ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਾ ਸਾਸਵਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਗੋਚਰਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਚ੍ਚਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਫਲਂ ਪਨੇਤ੍ਥ

ਵਿਮੋਕ੍ਖਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਂ, ਤੀਹਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ ਤਿਵਿਧਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸਮਲਵਿਸਮਅਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ, ਤਥਾ ਤੀਹਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ ਤਿਵਿਧਸੁਚਰਿਤਸਮਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾਵਿਤਕ੍ਕਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਮਾਧਿਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਾਦਿਵਸੇਨ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ **ਤਿਪੁਕ੍ਖਲਸ੍ਸ ਨਯਸ੍ਸ ਭੂਮਿ**। ਯੋ ਹਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਚਤੁਸਚ੍ਚਯੋਜਨਾਮੁਖੇਨ ਨਯਨਲਕ੍ਖਣੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਵਿਸੇਸੋ, ਅਯਂ **ਤਿਪੁਕ੍ਖਲਨਯੋ** ਨਾਮ। ਤੀਹਿ ਅਵਯਵੇਹਿ ਲੋਭਾਦੀਹਿ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੇ, ਅਲੋਭਾਦੀਹਿ ਚ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖੇ ਪੁਕ੍ਖਲੋ ਸੋਭਨੋਤਿ ਤਿਪੁਕ੍ਖਲੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਯੋ ਅਕੁਸਲੇ ਸਮੂਲੇਹਿ,
ਨੇਤਿ ਕੁਸਲੇ ਚ ਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ।
ਭੂਤਂ ਤਥਂ ਅਵਿਤਥਂ,
ਤਿਪੁਕ੍ਖਲਂ ਤਂ ਨਯਂ ਆਹੂ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹਿਤੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਤਪ੍ਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਵਸੇਨ ਅਸੁਭੇ ''ਸੁਭ''ਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੇ ''ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਵਸੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਨਿ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਸਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਸਤਿਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਸਿਦ੍ਧਾਨਿਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਚਤੂਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਥਂ? ਦੁਵਿਧੋ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਤੋ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋਤਿ, ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਚਰਿਤੋ। ਤੇਸੁ ਪਠਮੋ ਅਸੁਭੇ ''ਸੁਭ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਰਿਯੇਸਗ੍ਗਾਹੀ ਸਤਿਬਲੇਨ ਯਥਾਭੂਤਂ ਕਾਯਸਭਾਵਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਤਂ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਅਸੁਖੇ ''ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਰਿਯੇਸਗ੍ਗਾਹੀ ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੪; ੬.੫੮) ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵੀਰਿਯਸਂਵਰਭੂਤੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲੇਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤੋ ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਤਂ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਂ ਵਿਧਮੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਤਤਿਯੋ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੀ ਸਮਥਬਲੇਨ ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਖਣਿਕਭਾਵਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਭਾਵਨਾਬਲੇਨ ਤਂ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਨ੍ਤਤਿਸਮੂਹਕਿਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਘਨਵਞ੍ਚਿਤਤਾਯ ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜਮਤ੍ਤੇ ਅਨਤ੍ਤਨਿ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੀ ਚਤੁਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਨ੍ਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਸੁਭਸਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿਪਿ ਵਾ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਹਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਤੇਸਮਧਿਟ੍ਠਾਨਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਚ੍ਚਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਫਲਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਚਤੂਹਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਹਿ ਚਤੁਰਾਸਵੋਘਯੋਗਗਨ੍ਥਅਗਤਿਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਸਲ੍ਲਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਅਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ, ਤਥਾ ਚਤੂਹਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਜ੍ਝਾਨਵਿਹਾਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸੁਖਭਾਗਿਯਧਮ੍ਮਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਦਿਵਸੇਨ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ **ਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤਸ੍ਸ ਨਯਸ੍ਸ ਭੂਮਿ**। ਯੋ ਹਿ ਸੁਭਸਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਹਿ ਸਕਲਸ੍ਸ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਹਿ ਚ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚਤੁਸਚ੍ਚਯੋਜਨਾਵਸੇਨ ਨਯਨਲਕ੍ਖਣੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਵਿਸੇਸੋ, ਅਯਂ ਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤੋ ਨਾਮ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਯੋ ਨੇਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਹਿ,
ਕਿਲੇਸੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ।
ਏਤਂ ਨਯਂ ਨਯਵਿਦੂ,
ਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤਂ ਆਹੂ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਅਸਨ੍ਤਾਸਨਜਵਪਰਕ੍ਕਮਾਦਿਵਿਸੇਸਯੋਗੇਨ ਸੀਹੋ ਭਗਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤੰ ਦੇਸਨਾ ਵਚੀਕਮ੍ਮਭੂਤੋ ਵਿਹਾਰੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਪਰਿਦੀਪਨਤੋ ਸੀਹਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤੰ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤੋ, ਨਯੋ। ਬਲਵਿਸੇਸਯੋਗਦੀਪਨਤੋ ਵਾ ਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਨਯੋ ਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤੋ। ਬਲਵਿਸੇਸੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਦਿਬਲੰ, ਦਸਬਲਾਨਿ ਏਵ ਵਾ।

ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਤਿਣ੍ਣੰ ਅਤ੍ਥਨਯਾਨੰ ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਵੋਹਾਰਨਯਦ੍ਵਯੰ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਤ੍ਥਨਯਤ੍ਤਯਦਿਸਾਭਾਵੇਨ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਲੋਚਨੰ **ਦਿਸਾਲੋਚਨੰ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

''ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਸੁ ਹਿ ਯੇ,
ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾ ਤਹਿੰ ਤਹਿੰ ਵੁਤ੍ਤਾ।
ਮਨਸਾ ਓਲੋਕਯਤੇ,
ਤੰ ਖੁ ਦਿਸਾਲੋਚਨੰ ਆਹੂ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਤਥਾ ਆਲੋਚਿਤਾਨੰ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਤ੍ਥਨਯਤ੍ਤਯਯੋਜਨੇ ਸਮਾਨਯਨਤੋ ਅਙ੍ਕੁਸੋ ਵਿਯ **ਅਙ੍ਕੁਸੋ**। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

''ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਦਿਸਲੋਚਨੇਨ, ਉਕ੍ਖਿਪਿਯ ਯੰ ਸਮਾਨੇਤਿ।
ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ, ਅਯੰ ਨਯੋ ਅਙ੍ਕੁਸੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰ)।

ਤਸ੍ਮਾ ਮਨਸਾਵ ਅਤ੍ਥਨਯਾਨੰ ਦਿਸਾਭੂਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਲੋਚਨੰ ਦਿਸਾਲੋਚਨੰ, ਤੇਸੰ ਸਮਾਨਯਨੰ ਅਙ੍ਕੁਸੋਤਿ ਪਞ੍ਚਪਿ ਨਯਾਨਿ ਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ –

''ਪਠਮੋ ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟੋ, ਦੁਤਿਯੋ ਚ ਤਿਪੁਕ੍ਖਲੋ।
ਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤੋ ਨਾਮ, ਤਤਿਯੋ ਨਯਲਞ੍ਜਕੋ॥

ਦਿਸਾਲੋਚਨਮਾਹੰਸੁ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਨਯਮੁਤ੍ਤਮੰ।
ਪਞ੍ਚਮੋ ਅਙ੍ਕੁਸੋ ਨਾਮ, ਸਬ੍ਬੇ ਪਞ੍ਚ ਨਯਾ ਗਤਾ''ਤਿ॥ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧ ਉਦ੍ਦੇਸਵਾਰ) –

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਪਞ੍ਚਨਯਾਪਿ ਏਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨਯਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸੰ ਵੋਦਾਨਞ੍ਚ ਵਿਭਾਗਤੋ ਞਾਪੇਤੀਤਿ ਨਯੋ, ਲਞ੍ਜੇਤਿ ਪਕਾਸੇਤਿ ਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਲਞ੍ਜਕੋ, ਨਯੋ ਚ ਸੋ ਲਞ੍ਜਕੋ ਚਾਤਿ **ਨਯਲਞ੍ਜਕੋ**। ਇਦਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨੇ ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਨਿਬ੍ਬੇਧਾਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਵਿਧੇ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਸਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਞਾਣਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵਨੰ ਸਕਵਚਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯੰ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੰ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਥ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ''ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯੰ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯੰ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੰ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯੰ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ, ਨੇਵ

ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯੰ ਨ ਵ◌ਾਸਨਾਭਾਗਿਯੰ ਨ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੰ ਨ ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯੰ ਸੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੮੯) ਏਵ◌ ਵ◌ੁਤ੍ਤਸੋਲ਼ਸਸਾਸਨਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ ਸੰਕਿਲਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸੋ, ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗੇ ਸੰਕਿਲੇਸਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯੰ**। ਵ◌ਾਸਨਾ ਪੁਞ੍ਞਭਾਵਨਾ, ਵ◌ਾਸਨਾਭਾਗੇ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਵ◌ਾਸਨਾਭਾਗਿਯੰ,** ਵ◌ਾਸਨੰ ਭਜਾਪੇਤੀਤਿ ਵ◌ਾ **ਵ◌ਾਸਨਾਭਾਗਿਯੰ**। ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਨੰ ਲੋਭਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨੰ ਪਦਾਲਨੰ ਨਿਬ੍ਬੇਧੋ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗੇ ਪਵਤ੍ਤੰ, ਨਿਬ੍ਬੇਧੰ ਭਜਾਪੇਤੀਤਿ ਵ◌ਾ **ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੰ**। ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਸਿਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਸੇਕ੍ਖਾ, ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗੇ ਪਵਤ੍ਤੰ, ਅਸੇਕ੍ਖੇ ਭਜਾਪੇਤੀਤਿ ਵ◌ਾ **ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯੰ**। ਤੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਦਿਸੰਕਿਲੇਸੋ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤੋ, ਇਦੰ ਸੰਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯੰ। ਯਤ੍ਥ ਦਾਨਾਦਿਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤੰ, ਇਦੰ ਵ◌ਾਸਨਾਭਾਗਿਯੰ। ਯਤ੍ਥ ਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਾ, ਇਦੰ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੰ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਾ, ਇਦੰ ਅਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯੰ। ਇਤਰਾਨਿ ਤੇਸੰ ਵ◌ੋਮਿਸ੍ਸਕਨਯਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਸਬ੍ਬਾਸਵਸੰਵਰਪਰਿਯਾਯਾਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਭਾਗਿਯੰ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਸੁਚਰਿਤਧਮ੍ਮਾ ਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ ਚ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਭਾਗਿਯੰ ਪਨ ''ਪਸ੍ਸੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਕੰ ਉਦਕਾਦਿਅਨੁਵ◌ਾਦਵਚਨੰ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਟ੍ਠਵ◌ੀਸਤਿਵ◌ਿਧੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨੰ ਪਨ ''ਲੋਕਿਯੰ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ, ਲੋਕਿਯਞ੍ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞ੍ਚ, ਸਤ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਤ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ, ਞਾਣੰ, ਞੇਯ੍ਯੰ, ਞਾਣਞ੍ਚ ਞੇਯ੍ਯਞ੍ਚ, ਦਸ੍ਸਨੰ, ਭਾਵਨਾ, ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਭਾਵਨਾ ਚ, ਸਕਵਚਨੰ, ਪਰਵਚਨੰ, ਸਕਵਚਨਞ੍ਚ ਪਰਵਚਨਞ੍ਚ, ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯੰ, ਅਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯੰ, ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯਞ੍ਚ ਅਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯਞ੍ਚ, ਕਮ੍ਮੰ, ਵ◌ਿਪਾਕੋ, ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵ◌ਿਪਾਕੋ ਚ ਕੁਸਲੰ, ਅਕੁਸਲੰ, ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੰ, ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ, ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਞ੍ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਥਵ◌ੋ''ਤਿ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੧੨) ਏਵਮਾਗਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਵ◌ੀਸਤਿ ਸਾਸਨਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਲੋਕਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ, ਲੋਕੇ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਦਿਤੋ ਲੋਕਿਯੋ। ਇਧ ਪਨ ਲੋਕਿਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ, ਤੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਲੋਕਿਯੰ। ਤਥਾ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ**। ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੇ ਪਦੇਸੇਨ ਲੋਕਿਯੰ, ਪਦੇਸੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ **ਲੋਕਿਯਞ੍ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞ੍ਚ**। ਸਤ੍ਤਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮੁਖੇਨ ਦੇਸਿਤੰ **ਸਤ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ**। ਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤੰ **ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ**। ਉਭਯਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤੰ **ਸਤ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ**। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਅਤ੍ਥੋ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਪਨ ਗੁਣਾਭਿਤ੍ਥਵਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ਸੁਤ੍ਤੰ **ਥ**ਵ◌ੋ ਨਾਮ –

> ''ਮਗ੍ਗਾਨਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਚਤੁਰੋ ਪਦਾ।
> ਵ◌ਿਰਾਗੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਦ੍ਵ◌ਿਪਦਾਨਞ੍ਚ ਚਕ੍ਖੁਮਾ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੩; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੭੦; ਪੇਟਕੋ॰ ੩੦) ਆਦਿਕੰ ਵ◌ਿਯ –

ਨੇਤ੍ਤਿਨਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਦ੍ਦਗਰੁਕਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਗਰੁਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਆਸਯਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ। ਉਤ੍ਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋਪਿ ਇਤ੍ਥਿਸਨ੍ਤਾਨਗਤੋ ਸਦ੍ਦੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਸੋ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ **"ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੋ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। **ਕਥਿਤਸਦ੍ਦੋ** ਆਲਾਪਾਦਿਸਦ੍ਦੋ। **ਗੀਤਸਦ੍ਦੋ** ਸਰੇਨ ਗਾਯਨਸਦ੍ਦੋ। ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਹਸਨਸਦ੍ਦੋਪੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਤਸ੍ਸਪਿ ਪੁਰਿਸੇਨ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਤੇਨਾਹ – ''ਅਪਿਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਣਾਤਿ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾ ਵ◌ਾ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਾ ਵ◌ਾ ਹਸਨ੍ਤਿਯਾ ਵ◌ਾ ਭਣਨ੍ਤਿਯਾ ਵ◌ਾ ਗਾਯਨ੍ਤਿਯਾ ਵ◌ਾ, ਸੋ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਵਤ੍ਥਨਿਵ◌ਾਸਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਖਲਿਤ੍ਥਦ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਵ◌ਾਸਨਸ੍ਸ। **ਅਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨੂਪੁਰਾਦਿਕਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ। **ਇਤ੍ਥਿਸਦ੍ਦੋਤ੍ਵ**ਵ◌ੇਵ **ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪਟਿਬਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ – **"ਸਬ੍ਬੋਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਵ◌ਿਦੂਰਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਿਕੁਲਸ੍ਸ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਵ◌ਿਦੂਰਟ੍ਠਾਨੇ। **ਕਾਯੂਪਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕਾਯੋ ਥਿਰਕਥਿਨਮਹਾਕਾਯੋ। **ਮਹਾਹਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵ◌ੋ ਹਤ੍ਥੀ। **ਜੇਟ੍ਠਕੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਯੂਥਪਤਿੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ।

ਕਥਿਨਤਿਕ੍ਖਭਾਵ◌ੇਨ ਸਿਙ੍ਗਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਲ਼ਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਸਿਙ੍ਗਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਿਙ੍ਗੀ,** ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਤਾਯ ਮਹਾਬਲਤਾਯ ਚ ਸੀਹਹਤ੍ਥਿਆਦਿਮਿਗਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਮਿਗੋ ਵ◌ਿਯਾਤਿ **ਮਿਗੋ**। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਿਚ੍ਚੰ ਨੇਤੁਭਾਵ◌ੇਨ ਚਕ੍ਖੁਯੇਵ ਨੇਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਉਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨ ਆਯਤੰ

ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਯਤਚਕ੍ਖੁਨੇਤ੍ਤੋ**। ਅਟ੍ਠਿ ਏਵ ਤਚੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਟ੍ਠਿਤ੍ਤਚੋ। ਤੇਨਾਭਿਭੂਤੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਮਿਗੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟੋ ਨਿਚ੍ਚਲਗ੍ਗਹਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਕਰੁਣਂ ਰੁਦਾਮੀ**ਤਿ ਕਾਰੁਞ੍ਞਪਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੋਦਾਮਿ ਵਿਰਵਾਮਿ। ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਿਤਭਯਤੋ ਮੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਯਥਾ ਤਥਾ ਸਹਾਯਵਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਕਾਕਿਨੋਤਿ ਆਹ – "**ਮਾ ਹੇਵ ਮਂ ਪਾਣਸਮਂ ਜਹੇਯ੍ਯਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮਾ ਹੇਵ ਮਨ੍ਤਿ** ਮਂ ਏਵਰੂਪਂ ਬਜ੍ਝਨਂ ਪਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਣਸਮਂ ਪਿਯਸਾਮਿਕਂ ਤ੍ਵਂ ਮਾਹੇਵ ਜਹਿ।

ਕੁਞ੍ਜੇ ਗਿਰਿਕੂਟੇ ਰਮਤਿ ਅਭਿਰਮਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਵਿਚਰਤਿ, ਕੋਞ੍ਜਨਾਦਂ ਨਦਨ੍ਤੋ ਵਾ ਵਿਚਰਤਿ, ਕੁ ਵਾ ਪਥਵੀ, ਤਦਭਿਘਾਤੇਨ ਜੀਰਤੀਤਿ **ਕੁਞ੍ਜਰੋ। ਸਟ੍ਠਿਹਾਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਕਾਲਸ੍ਮਿਂ ਕੁਞ੍ਜਰਾ ਥਾਮੇਨ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਮਾਹ। **ਪਬ੍ਬਜਾ ਚਾਤੁਰਨ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਯ ਚਾਤੁਰਨ੍ਤਾਯ ਪਥਵਿਯਾ। **ਸੁਪ੍ਪਿਯੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਿਯੋ। **ਤੇਸਂ ਤ੍ਵਂ ਵਾਰਿਜੋ ਸੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਯੇ ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਵਾ ਗਙ੍ਗਾਯ ਵਾ ਯਮੁਨਾਯ ਵਾ ਨਮ੍ਮਦਾਨਦਿਯਾ ਵਾ ਕੁਲੀਰਾ, ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤੇਨ ਚ ਵਾਰਿਮ੍ਹਿ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਵਾਰਿਜੋ ਤ੍ਵਮੇਵ ਸੇਟ੍ਠੋ ਪਸਤ੍ਥਤਰੋ। **ਮੁਞ੍ਚ ਰੋਦਨ੍ਤਿਯਾ ਪਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸੇਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤਮੇਵ ਯਾਚਾਮਿ, ਰੋਦਮਾਨਾਯ ਮਯ੍ਹਂ ਸਾਮਿਕਂ ਮੁਞ੍ਚ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਗਹਣਸ੍ਸ ਸਿਥਿਲਕਰਣਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ। **ਏਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁਮਦ੍ਦਨਸ੍ਸ।

ਪਬ੍ਬਤਗਹਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਿਯੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਾਯ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਿਯਂ ਪਬ੍ਬਤਗਹਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ। **ਏਵਂ ਵਦਤੀ**ਤਿ ''ਉਦੇਤਯਂ ਚਕ੍ਖੁਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਜਾ॰ ੧.੨.੧੭) ਇਮਂ ਬੁਦ੍ਧਮਨ੍ਤਂ ਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਵਦਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਉਦੇਤੀ**ਤਿ ਪਾਚੀਨਲੋਕਧਾਤੁਤੋ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਮਾ**ਤਿ ਸਕਲਚਕ੍ਕਵਾਲਵਾਸੀਨਂ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਪ੍ਪਟਿਲਾਭਕਰਣੇਨ ਯਨ੍ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਚਕ੍ਖੁ, ਤੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਚਕ੍ਖੁਮਾ। **ਏਕਰਾਜਾ**ਤਿ ਸਕਲਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਆਲੋਕਕਰਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਏਕਰਾਜਾ। **ਹਰਿਸ੍ਸਵਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਹਰਿਸਮਾਨਵਣ੍ਣੋ, ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਥਵਿਂ ਪਭਾਸੇਤੀਤਿ **ਪਥਵਿਪ੍ਪਭਾਸੋ। ਤਂ ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਏਵਰੂਪਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਨਮਸ੍ਸਾਮਿ ਵਨ੍ਦਾਮਿ। **ਤਯਾਜ੍ਜ ਗੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰੇਮੁ ਦਿਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਯਾ ਅਜ੍ਜ ਰਕ੍ਖਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਦਿਵਸਂ ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇਨ ਸੁਖਂ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਮ।

ਏਵਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਇਮਾਯ ਗਾਥਾਯ ਸੂਰਿਯਂ ਨਮਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਯ ਅਤੀਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਬੁਦ੍ਧੇ ਚੇਵ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਚ ਨਮਸ੍ਸਤਿ "**ਯੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਯੇ ਬਾਹਿਤਪਾਪਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ। **ਵੇਦਗੂ**ਤਿ ਵੇਦਾਨਂ ਪਾਰਂ ਗਤਾ, ਵੇਦੇਹਿ ਪਾਰਂ ਗਤਾਤਿ ਵਾ ਵੇਦਗੂ। ਇਧ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇ ਵਿਦਿਤੇ ਪਾਕਟੇ ਕਤ੍ਵਾ ਕਤਾਤਿ ਵੇਦਗੂ। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ**"ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਧਮ੍ਮੇ ਸਲਕ੍ਖਣਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਦਿਤੇ ਪਾਕਟੇ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਾਰਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਪਤ੍ਤਾ, ਸਂਸਾਰਂ ਵਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇ ਮੇ ਨਮੋ**ਤਿ ਤੇ ਮਮ ਇਮਂ ਨਮਕ੍ਕਾਰਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੁ। **ਤੇ ਚ ਮਂ ਪਾਲਯਨ੍ਤੁ**ਤਿ ਏਵਂ ਮਯਾ ਨਮਸ੍ਸਿਤਾ ਚ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਮਂ ਪਾਲਯਨ੍ਤੁ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੁ। **ਨਮਤ੍ਥੁ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਮਮ ਨਮਕ੍ਕਾਰੋ ਅਤੀਤਾਨਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਤ੍ਥੁ, ਤੇਸਂਯੇਵ ਚਤੂਸੁ ਫਲੇਸੁ ਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਅਤ੍ਥੁ, ਤਥਾ ਤੇਸਞ੍ਞੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥੁ, ਯਾ ਚ ਨੇਸਂ ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਰਣਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਤਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਅਯਂ ਮਯ੍ਹਂ ਨਮਕ੍ਕਾਰੋ ਅਤ੍ਥੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਮਂ ਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਮੋਰੋ ਚਰਤਿ ਏਸਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਸਤ੍ਥਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋ ਮੋਰੋ ਇਮਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਇਮਂ ਰਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੋਚਰਭੂਮਿਯਂ ਪੁਪ੍ਫਫਲਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਏਸਨਾਯ ਚਰਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਦਿਵਸਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਸਾਯਂ ਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਸੂਰਿਯਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਤ੍ਥਾਯ ਪੁਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਮਨ੍ਤਂ ਵਦਨ੍ਤੋ "**ਅਪੇਤਯ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਦਿਵਸਂ ਗੋਚਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਪੇਤੀ**ਤਿ ਅਪਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਇਮਂ ਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮੋਰੋ ਵਾਸਮਕਪ੍ਪਯੀ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ

ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਆਹ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਸੋ ਮੋਰੋ ਇਮਂ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਇਮਂ ਰਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਵ◌ਾਸਟ੍ਠਾਨੇ ਵ◌ਾਸਂ ਸਂਕਪ੍ਪਯਿਤ੍ਥਾਤਿ। **ਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਤੋ ਪੁਰੇਤਰਮੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਕਰਣਤੋ ਪੁਰੇਤਰਮੇਵ। **ਮੋਰਕੁਕ੍ਕੁਟਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਕਾਸਦਿਸਾਯ ਮੋਰਚ੍ਛਾਪਿਕਾਯ।

੩. ਤਤਿਯੇ ਰੂਪਾਯਤਨਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਸ੍ਸਪਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਵ◌ਿਸੇਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ – "**ਚਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਿਕ**"ਨ੍ਤਿ। ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧਸ੍ਸ ਕਾਯਾਰੁਲ੍ਹਅਨੁਲੇਪਨਾਦਿਗਨ੍ਧਸ੍ਸ ਚ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਅਵ◌ਿਸੇਸੇਨ ਗਹਣਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਗਨ੍ਧਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ "**ਸ੍ਵ◌ਾਯ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਤ੍ਥਿਯਾ**ਤਿ ਪਾਕਤਿਕਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ। **ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਪਾਕਤਿਕਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧਭਾਵਤੋ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। **ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਭਾਵਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਕਥਂ ਪਨ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧਸ੍ਸ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਭਾਵ◌ੋਤਿ ਆਹ – "**ਏਕਚ੍ਚਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ ਗਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਸ੍ਸਗਨ੍ਧਿਨੀ**। ਮੇਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ ਗਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਮੇਣ੍ਡਕਗਨ੍ਧਿਨੀ**। ਸੇਦਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ ਗਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸੇਦਗਨ੍ਧਿਨੀ**। ਸੋਣਿਤਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ ਗਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸੋਣਿਤਗਨ੍ਧਿਨੀ। ਰਜ੍ਜਤੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਅਨਾਦਿਮਤਿ ਸਂਸਾਰੇ ਅਵ◌ਿਜ੍ਜਾਦਿਕਿਲੇਸਵ◌ਾਸਨਾਯ ਪਰਿਕਡ੍ਢਿਤਹਦਯਤ੍ਤਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸ੍ਸਾਦਗਧਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਅਨ੍ਧਬਾਲੋ ਏਵਰੂਪਾਯਪਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਸਰੀਰਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਰਜ੍ਜਤਿਯੇਵ। ਪਾਕਤਿਕਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧਸ੍ਸ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਭਾਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਏਕਚ੍ਚਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਤਦਭਾਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – "**ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਦਿ ਏਵ◌ਂ ਈਦਿਸਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧੋਪਿ ਇਧ ਕਸ੍ਮਾ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਅਯਂ ਨ ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਏਕਚ੍ਚਾਯ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਤਿਵ◌ਿਯ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪੁਨ ਤਮ੍ਪਿ ਅਵ◌ਿਸੇਸੇਨ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ "**ਇਤ੍ਥਿਕਾਯੇ ਗਨ੍ਧੋ** ਵ◌ਾ **ਹੋਤੂ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਇਤ੍ਥਿਗਨ੍ਧੋਤ੍ਵ**◌ੇਵ **ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਾਦੀਸੁ **ਕਿਂ ਤੇਨਾ**ਤਿ ਜਿਵ◌੍ਹਾਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯਜਰਸੇ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਕਿਂ ਤੇਨ ਅਵਯਵਰਸਾਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇਨ ਪਯੋਜਨਂ। ਓਟ੍ਠਮਂਸਂ ਸਮ੍ਮਕ੍ਖੇਤੀਤਿ **ਓਟ੍ਠਮਂਸਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨੇ,** ਖੇਲ਼ਾਦੀਨਿ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਓਟ੍ਠਮਂਸਮਕ੍ਖਨੇ ਤਮ੍ਬੁਲਮੁਖਵ◌ਾਸਾਦਿਰਸੋ ਗਯ੍ਹਤਿ। **ਸਬ੍ਬੋ ਸੋ ਇਤ੍ਥਿਰਸੋ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯਾਵਸ੍ਸ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ।

੫. **ਇਤ੍ਥਿਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਦਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਿਗਤਾਨਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦੀਨਿ ਅਵ◌ਿਸੇਸਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ਤਾਨਿ ਵ◌ਿਸੁਂ ਵ◌ਿਸੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦੇਸਿਤਾਨੀਤਿ ਆਹ – "**ਇਤਿ ਸਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਯਥਾ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤਿ। **ਗਮੇਤੀ**ਤਿ ਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਮੇਤਿ, ਅਯਮੇਵ ਵ◌ਾ ਪਾਠੋ। **ਗਮੇਤੀ**ਤਿ ਚ ਸਙ੍ਗਮੇਤਿ। **ਨ ਤਥਾ ਸੇਸਾ ਸਦ੍ਦਾਦਯੋ, ਨ ਤਥਾ ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਰੂਪਾਦਿਗਰੁਕਤਾ ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਾ ਵ◌ਿਯ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵ◌ਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਅਨੇਕਵ◌ਿਧਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – "**ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। **ਪਞ੍ਚਗਰੁਕਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਗਰੁਕਵਸੇਨ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਹਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਗਰੁਕਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਕਤਿਪਯੇਸੁ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਏਵ ਵ◌ਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਞ੍ਚਗਰੁਕਾਤ੍ਵ◌ੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਯਥਾ ''ਸਤ੍ਤਿਸਯੋ ਅਟ੍ਠਵ◌ਿਮੋਕ੍ਖਾ''ਤਿ। **ਨ ਪਞ੍ਚਗਰੁਕਜਾਤਕਵਸੇਨ** ਏਕੇਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਗਰੁਕਸ੍ਸੇਵ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਏਕੇਕਾਰਮ੍ਮਣਗਰੁਕਾਨਞ੍ਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਤਂ ਜਾਤਕਂ "**ਪਞ੍ਚਗਰੁਕਜਾਤਕ**"ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਯਦਿ ਏਵ◌ਂ ਤੇਨ ਇਧ ਪਯੋਜਨਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ – "**ਸਕ੍ਖਿਭਾਵਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ। **ਆਹਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਗਰੁਕਤਾਯ ਏਤੇ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ।

੬-੮. **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ। **ਉਪ੍ਪਣ੍ਡੇਤ੍ਵ◌ਾ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਨ ਇਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਥੋਕਂ ਵ◌ਿਰੂਪਧਾਤੁਕਤ੍ਤਾ ਨ ਇਚ੍ਛਿ। **ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਂਸਨ੍ਦੇਨ੍ਤੋ। **ਦ੍ਵ◌ੇ ਹਤ੍ਥਂ ਪਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਹਤ੍ਥਂ ਗਤਾਨਿ। **ਪਹਟ੍ਠਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍**ਵ◌ਾਤਿ ਅਪਰਾਹਿ ਇਤ੍ਥੀਹਿ ਏਕੇਕਂ ਲਦ੍ਧਂ, ਮਯਾ ਦ੍ਵ◌ੇ ਲਦ੍ਧਾਨੀਤਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਪਰੋਦੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਬ੍ਬਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਮੁਖਗਨ੍ਧਂ ਸਰਿਤ੍ਵ◌ਾ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਮੁਖਤੋ ਉਪ੍ਪਲਗਨ੍ਧੋ ਵ◌ਾਯਤਿ। **ਹਾਰੇਤ੍**ਵ◌ਾਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਠਾਨਾ ਅਪਨੇਤ੍ਵ◌ਾ, ''ਹਰਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ''ਤਿ ਵ◌ਾ ਪਾਠੋ, ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ।

ਸਾਧੁ ਸਾਧੂਤਿ ਭਾਸਤੋਤਿ ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਅਨੁਮੋਦਨਵਸੇਨ ‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੂ’’ਤਿ ਭਾਸਤੋ। **ਉਪ੍ਪਲਂਵ ਯਥੋਦਕੇ**ਤਿ ਯਥਾ ਉਪ੍ਪਲਂ ਉਪ੍ਪਲਗਨ੍ਧੋ ਮੁਖਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ। **ਵਟ੍ਟਮੇਵ ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਰੁਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿਪਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਪਿ ਯਥਾਰੁਤਮਤ੍ਥਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ।

ਰੂਪਾਦਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਮਨੋਰਥਪੂਰਣਿਯਾ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਦੀਪਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. **ਦੁਤਿਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਸ੍ਸ। **ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਏਕਸਭਾਵਮ੍ਪੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਭਾਵਤ੍ਥੋਯਂ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਚ ਸਭਾਵਤ੍ਥੋ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਏਵਾਤਿ **''ਨਿਸ੍ਸਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਵਾ ਸਿਯਾ। ਸੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਹਣਾਕਾਰੇਨ ਸੁਭਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਕਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਵਾ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਇਟ੍ਠਞ੍ਹਿ ਇਟ੍ਠਾਕਾਰੇਨ ਵਾ ਗਯ੍ਹਮਾਨਂ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਂ ''ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ – ''ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਰਾਗਟ੍ਠਾਨਿਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣ''ਨ੍ਤਿ। ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਨਿਪਾਤਾਨਂ। **ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਭਾਵਾਯ। **ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਭਾਵਾਯ, ਵਡ੍ਢਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਜਾਤੋ** ਨਿਜ੍ਜਾਤੋ। ਸੇਸਪਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨਿ। **ਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ। **ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਕਾਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਛਨ੍ਦੋ, ਨ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦੋ ਨ ਧਮ੍ਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। ਕਾਮਨਵਸੇਨ ਰਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਚ ਕਾਮੋ ਏਵ ਰਾਗੋ **ਕਾਮਰਾਗੋ**। ਕਾਮਨਵਸੇਨ ਨਨ੍ਦਨਵਸੇਨ ਚ ਕਾਮੋ ਏਵ ਨਨ੍ਦੀਤਿ **ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ**। ਕਾਮਨਵਸੇਨ ਤਣ੍ਹਾਯਨਵਸੇਨ ਚ **ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ**। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ''ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਪਦਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਕਾਮਤ੍ਥਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਿਨੇਹਨਟ੍ਠੇਨ **ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ**, ਪਰਿਲ਼ਾਹਨਟ੍ਠੇਨ **ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ**, ਮੁਚ੍ਛਨਟ੍ਠੇਨ **ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ**, ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪਨਟ੍ਠੇਨ **ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਏਵ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ, ਸੋ**ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। **ਅਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਸਮੁਦਾਚਾਰਭਾਵੇਨ। **ਅਨਨੁਭੂਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਇਦਂ ਨਾਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਉਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਨਨੁਭੂਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ। ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਭੇਦਂ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਨਨੁਭੂਤਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੇਵ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਅਨਾਦਿਮਤਿ ਸਂਸਾਰੇ।

ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਅਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨ ਚਾ''ਤਿਆਦਿ, ਤਂ ਅਤਿਸਂਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **''ਤਤ੍ਥਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਭਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤਭਵੋ ਗਹਿਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਕਿਲੇਸਸਮੁਦਾਚਾਰਰਹਿਤੋ। ਤਜ੍ਜਨੀਯਕਮ੍ਮਕਤਾਦਿਕਾਲੇ ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਕਾਲੇ ਚ ਚਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ **ਦ੍ਵੇਅਸੀਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਤਾਨਿ** ਨਾਮ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਸੁ ਅਵਤ੍ਥਾਸੁ ਚਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਨ ਮਹਾਵਤ੍ਤੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਨੀਤਿ **''ਚੁਦ੍ਦਸ ਮਹਾਵਤ੍ਤਾਨੀ''**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕਵਤ੍ਤਆਵਾਸਿਕਗਮਿਕ-ਅਨੁਮੋਦਨਭਤ੍ਤਗ੍ਗ-ਪਿਣ੍ਡਚਾਰਿਕਆਰਞ੍ਞਕਸੇਨਾਸਨਜਨ੍ਤਾਘਰਵਚ੍ਚਕੁਟਿਉਪਜ੍ਝਾਯ- ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਆਚਰਿਯ-ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਵਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਏਤਾਨਿ ਚੁਦ੍ਦਸ ਮਹਾਵਤ੍ਤਾਨਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰਾਨਿ ਪਨ ''ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਵਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੭੫) ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ''ਨ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਛਮਾਯਂ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੮੧) ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਕਤਤ੍ਤੇ ਚਰਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਤਾਨਿ ਛਸਟ੍ਠਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਰਿਵਾਸਿਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਵੁਡ੍ਢਤਰੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ, ਮੂਲਾਯਪਟਿਕਸ੍ਸਨਾਰਹੇਨ, ਮਾਨਤ੍ਤਾਰਹੇਨ, ਮਾਨਤ੍ਤਚਾਰਿਕੇਨ, ਅਬ੍ਭਾਨਾਰਹੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਆਵਾਸੇ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਕਤਤ੍ਤੇ ਚਰਿਤਬ੍ਬੇਹਿ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਅਗਣੇਤ੍ਵਾ ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਵੁਡ੍ਢਤਰਾਦੀਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲਨ੍ਤਰੇਸੁ ਚਰਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣਿਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਏਕਸਤ੍ਤਤਿਵਤ੍ਤਾਨਿ। ਉਕ੍ਖੇਪਨੀਯਕਮ੍ਮਕਤਵਤ੍ਤੇਸੁ ਵਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਪਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਨ ਪਕਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਭਿਵਾਦਨਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਂ...ਪੇ॰... ਪਿਟ੍ਠਿਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਸਾਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦੀਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਨਂ ਏਕਂ, ''ਨ ਪਕਤਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਦ੍ਧਂਸੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦੀਨਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੫੧) ਚ ਦਸਾਤਿ ਏਵਂ ਦ੍ਵਾਸੀਤਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਸ੍ਵੇਵ ਪਨ ਕਾਨਿਚਿ ਤਜ੍ਜਨੀਯਕਮ੍ਮਕਤਾਦਿਵਤ੍ਤਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਾਦਿਵਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ''ਚੁਦ੍ਦਸ ਮਹਾਵਤ੍ਤਾਨੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ''ਆਗਨ੍ਤੁਕਗਮਿਕਵਤ੍ਤਾਨਿ ਚਾ''ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ ਇਮਾਨਿ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਕਿਲੇਸੋ ਓਕਾਸਂ ਨ ਲਭਤਿ** ਸਬ੍ਬਦਾ ਵਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂਯੇਵ

ਬਜਾਵਟਚਿਤ੍ਤਤਾਯ। **ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰੰ। **ਸਤਿਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ, ਸਤਿਵਿਰਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਵੁਤ੍ਤਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ।

ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨਾਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਆਦਿਅਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ। **ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਗਨ੍ਥਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ। **ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਮੁਖਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਹਿਤਗਨ੍ਥੰ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵਾਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿੰ ਤਦਤ੍ਥਞ੍ਚ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪਨਵਸੇਨ ਪਰੇਸੰ ਵਾਚੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਪਰੇਸੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੰਸਯਟ੍ਠਾਨੇ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨੰ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਕਿਲੇਸੋ ਓਕਾਸੰ ਨ ਲਭਤਿ** ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਗਨ੍ਥਕਮ੍ਮੇਸੁਯੇਵ ਬਜਾਵਟਚਿਤ੍ਤਤਾਯ। **ਏਵਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ।

ਧੁਤਙ੍ਗਧਰੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸੇਤਿ "**ਤੇਰਸ ਧੁਤਙ੍ਗਗੁਣੇ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀ**"ਤਿ। **ਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯਾ**ਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ। ਯਥਾ ਚੀਵਰਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਬਹੁਲੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ **ਆਵਤ੍ਤਸ੍ਸ** ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਝਾਨਨ੍ਤਰਾਯਕਰੇਨ ਵਿਸਭਾਗਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ। **ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ। **ਭਸ੍ਸਾਦੀਸੂ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਨਿਦ੍ਦਾਨਵਕਮ੍ਮਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਤ੍ਤਸੁ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਵਟ੍ਟਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਇਮਾਸੁ ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਮਹਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿ-ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਪਰਿਯਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤ। ਏਤ੍ਥ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸੰਵਣ੍ਣਨਾਤੋ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਮਹਾਟੀ॰ ੨.੭੪੧) ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ।

ਅਨਾਸੇਵਨਤਾਯਾਤਿ ਪੁਰਿਮਤ੍ਤਭਾਵੇ ਝਾਨੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਆਸੇਵਨਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। **ਅਨਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਨਨੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬੰ। **ਜਾਤੋ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ **ਸਞ੍ਜਾਤੋ**ਤਿਆਦਿ। ਨਨੁ ਚ ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਤਙ੍ਖਣੰਯੇਵ ਅਵਸ੍ਸੰ ਨਿਰੋਧਸਮ੍ਭਵਤੋ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਚ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੁਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਚ ਕਥੰ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਭਾਵੋ ਰਾਸਿਭਾਵੋ ਚਾਤਿ ਆਹ – "**ਤਤ੍ਥ ਸਕਿੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਾਰਣਮੇਤੰ। ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਨਿਰੁਦ੍ਧੋ ਚ ਸ੍ਵੇਵ ਪੁਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਾਦਿਸੰ ਕਾਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਰਾਗਟ੍ਠਾਨਿਯਨ੍ਤਿ ਰਾਗਜਨਕੰ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਇਧ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਆਹ – "**ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਨਿਚ੍ਚ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਕਾਰਣਭੂਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪ੍ਪਥਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਮਗ੍ਗਭੂਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। **ਸਚ੍ਚਵਿਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇਨਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਅਨਨੁਲੋਮਵਸੇਨ। **ਆਵਜ੍ਜਨਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਤਤੋ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਾ ਅਕੁਸਲਜਵਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਫਲਵੋਹਾਰੇਨ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਵਸੇਨ ਸਾ ਅਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। **ਆਵਜ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੰ ਆਵਜ੍ਜਯਤੀਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾ। ਅਨੁ ਅਨੁ ਆਵਜ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਅਨ੍ਵਾਵਜ੍ਜਨਾ**। ਭਵਙ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਆਭੁਜਤੀਤਿ **ਆਭੋਗੋ**। ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤੀਤਿ **ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ**। ਤਦੇਵਾਰਮ੍ਮਣੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ ਠਪੇਤੀਤਿ **ਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਅਯੰ ਅਨੁਪਾਯਉਪ੍ਪਥਮਨਸਿਕਾਰਲਕ੍ਖਣੋ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੧੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਭਤ੍ਤਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿ** ਵਿਯਾਤਿ ਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੂਤਿਭਾਵੇਨ ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ, **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰਭਾਵਾਪਾਦਨਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **''ਪਕਤਿਵਿਜਹਨਭਾਵੋ''**ਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੂਤਿਕੁਮ੍ਮਾਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪੁਰਿਮਪਕਤਿਂ ਜਹਤੀਤਿ **ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ**। ਪਟਿਘੋਯੇਵ ਉਪਰੂਪਰਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਘਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ **ਪਟਿਘਨਿਮਿਤ੍ਤਂ,** ਪਟਿਘਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣਭੂਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਟਿਘਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **''ਪਟਿਘਸ੍ਸਪਿ ਪਟਿਘਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸਪਿ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨ''**ਨ੍ਤਿ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ।

੧੩. ਤਤਿਯੇ ਥਿਨਤਾ **ਥਿਨਂ,** ਸਪ੍ਪਿਪਿਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਘਨਭਾਵੋ ਬਦ੍ਧਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੇਧਤੀਤਿ **ਮਿਦ੍ਧਂ,** ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭਾਵੇਨ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਯਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੬੨) ਥਿਨਸ੍ਸ, ''ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਯਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੬੩) ਚ ਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – **''ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਥਿਨਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਮਿਦ੍ਧ''**ਨ੍ਤਿ। ਸਤਿਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਚਿਤ੍ਤਕਾਯਲਹੁਤਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਤਂਤਂਵਿਸੇਸੋ ਸਿਯਾ, ਯਾ ਤੇਸਂ ਅਕਲ੍ਯਤਾਦੀਨਂ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਤਾ, ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਸਭਾਵੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਕਪਿਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ **''ਪਚਲਾਯਿਕਭਾਵਸ੍ਸਾ''**ਤਿ। ਅਕ੍ਖਿਦਲਾਨਂ ਪਚਲਭਾਵਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਪਚਲਾਯਿਕੋ, ਪਚਲਾਯਿਕਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਪਚਲਾਯਿਕਭਾਵੋ,** ਪਚਲਾਯਿਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਉਭਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਨਂ। ''ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਯਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਭਾਵੋ। ਗਿਲਾਨੋ ਹਿ ਅਕਲ੍ਯਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਨਯੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਕਲ੍ਯਕੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੫੧)। ਕਾਲਂ ਖਮਤੀਤਿ ਹਿ ਕਲ੍ਯਂ, ਅਰੋਗਤਾ, ਤਸ੍ਸਂ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਕੋ, ਨ ਕਲ੍ਯਕੋ **ਅਕਲ੍ਯਕੋ। ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤੋਵ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾਕਾਰੋ। **ਓਲੀਯਨਾ**ਤਿ ਓਲੀਯਨਾਕਾਰੋ। ਇਰਿਯਾਪਥੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਇਰਿਯਾਪਥਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਂ ਰੁਕ੍ਖੇ ਵਗ੍ਗੁਲਿ ਵਿਯ ਖੀਲੇ ਲਗ੍ਗਿਤਫਾਣਿਤਵਾਰਕੋ ਵਿਯ ਚ ਓਲੀਯਤਿ ਲਮ੍ਬਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਆਕਾਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ – ''ਓਲੀਯਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੁਤਿਯਪਦਂ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤਂ। **ਕਾਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੇਦਨਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਨਾਮਕਾਯਸ੍ਸ। **ਅਕਲ੍ਯਤਾ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਮੇਘੋ ਵਿਯ ਆਕਾਸਂ ਓਨਯ੍ਹਤੀਤਿ **ਓਨਾਹੋ। ਓਨਯ੍ਹਤੀ**ਤਿ ਚ ਛਾਦੇਤਿ ਅਵਤ੍ਥਰਤਿ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਸਬ੍ਬਤੋਭਾਗੇਨ ਓਨਾਹੋਤਿ **ਪਰਿਯੋਨਾਹੋ। ਅਰਤਿ**ਆਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥੋ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੮੫੬) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਪਾਲ਼ਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **''ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੇਤ''**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਦੂਰੇਸੁ, ਵਿਵਿਤ੍ਤੇਸੁ ਵਾ। **ਅਧਿਕੁਸਲੇਸੂ**ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਅਰਤੀ**ਤਿ ਰਤਿਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਅਰਤਿਤਾ**ਤਿ ਅਰਮਨਾਕਾਰੋ। **ਅਨਭਿਰਤੀ**ਤਿ ਅਨਭਿਰਤਭਾਵੋ। **ਅਨਭਿਰਮਨਾ**ਤਿ ਅਨਭਿਰਮਨਾਕਾਰੋ । **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਾਕਾਰੋ। **ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ, ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਯਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਵਾ ਕਮ੍ਪਨਾ। **ਤਨ੍ਦੀ**ਤਿ ਜਾਤਿਆਲਸਿਯਂ, ਪਕਤਿਆਲਸਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਕੁਸਲਕਰਣੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾ ਲੀਨਤਾ ਜਾਤਿਆਲਸਿਯਂ ਤਨ੍ਦੀ ਨਾਮ, ਨ ਰੋਗਉਤੁਜਾਦੀਹਿ ਕਾਯਗੇਲਞ੍ਞਂ। **ਤਨ੍ਦਿਯਨਾ**ਤਿ ਤਨ੍ਦਿਯਨਾਕਾਰੋ। **ਤਨ੍ਦਿਮਨਤਾ**ਤਿ ਤਨ੍ਦਿਯਾ ਅਭਿਭੂਤਚਿਤ੍ਤਤਾ। ਅਲਸਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਲਸ੍ਯਂ,** ਆਲਸ੍ਯਾਯਨਾਕਾਰੋ **ਆਲਸ੍ਯਾਯਨਾ**। ਆਲਸ੍ਯਾਯਿਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਆਲਸ੍ਯਾਯਿਤਤ੍ਤਂ**। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਕਾਯਾਲਸਿਯਂ ਕਥਿਤਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਕਾਰਣਾਨਞ੍ਹਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਨਾਮਕਾਯਸ੍ਸ ਆਲਸਿਯਂ, ਤਦੇਵ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਜਮ੍ਭਨਾ**ਤਿ ਫਨ੍ਦਨਾ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਜਮ੍ਭਨਾ **ਵਿਜਮ੍ਭਨਾ। ਆਨਮਨਾ**ਤਿ ਪੁਰਤੋ ਨਮਨਾ। **ਵਿਨਮਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਤੋ ਨਮਨਾ। **ਸਨ੍ਨਮਨਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਨਮਨਾ। **ਪਣਮਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤਨ੍ਤਤੋ ਉਟ੍ਠਿਤਪੇਸਕਾਰੋ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤਿ, ਏਵਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਂ ਠਪਨਾ। **ਬ੍ਯਾਧਿਯਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਬ੍ਯਾਧਿਤਾ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਕਾਰਣਾਨਂ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਕਾਯਬਦ੍ਧਨਮੇਵ ਕਥਿਤਂ। **ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭੁਤ੍ਤਵਤੋ। **ਭਤ੍ਤਮੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞਂ। ਬਲਵਭਤ੍ਤੇਨ ਹਿ ਮੁਚ੍ਛਾਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। **ਭਤ੍ਤਕਿਲਮਥੋ**ਤਿ ਭਤ੍ਤੇਨ ਕਿਲਨ੍ਤਭਾਵੋ। **ਭਤ੍ਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਦਰਥੋ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸਮਯੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਹਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਯੋ ਜੀਰਤੀਤਿ। **ਕਾਯਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਭਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਂ। **ਅਕਲ੍ਯਤਾ**ਤਿਆਦਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਲੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ

ਪਟਿਕੁਟਿਤਂ। ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਆਕਾਰਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸਾ। **ਥਿਨਨ੍ਤਿ** ਸਪ੍ਪਿਪਿਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ ਘਨਭਾਵੇਨ ਠਿਤਂ। **ਥਿਯਨਾਤਿ** ਆਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਥਿਯਿਭਾਵੋ **ਥਿਯਿਤਤ੍ਤਂ** , ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨੇਵ ਬਦ੍ਧਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮੇਹਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਕਾਰਣਾਨਂ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਾਕਾਰੋ ਕਥਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪੁਰਿਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਰਤਿ, ਤਨ੍ਦੀ, ਵਿਜਮ੍ਭਿਤਾ, ਭਤ੍ਤਸਮ੍ਮਦੋਤਿ ਏਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਦਾ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਅਰਤਿਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤੋ "**ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਪਨ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ**। ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਤਂ ਹੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ**। ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਕਤਂ ਕੁਕਤਂ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਸੁਚਰਿਤਞ੍ਚ। ਅਕਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕੁਕਤਮੇਵ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ''ਯਂ ਮਯਾ ਨ ਕਤਂ, ਤਂ ਕੁਕਤ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਕਤਾਕਤਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਸੁਚਰਿਤਞ੍ਚ ਕੁਕਤਂ, ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਇਧ ਕੁਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਤਾਕਾਰੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵੂਪਸਮਾਕਾਰੋਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣਞ੍ਹਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ। ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤਾਕਤਾਕਾਰਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸੁਚਰਿਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸੋਚਨਵਸੇਨ ਵਿਰੂਪਂ ਪਟਿਸਰਣਂ **ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ**। ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸਪਿ ਕਤਾਕਤਾਨੁਸੋਚਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਭਾਵਤੋ ਅਵੂਪਸਮਾਕਾਰੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਚੇਤਸੋ ਅਵੂਪਸਮੋਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸੇਵਤਂ ਨਾਮ**"ਨ੍ਤਿ। ਸ੍ਵੇਵ ਚ ਚੇਤਸੋ ਅਵੂਪਸਮੋਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹਜਾਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਅਯਂ ਪਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਤਾ ਚ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੫. ਪਞ੍ਚਮੇ ਵਿਗਤਾ ਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ**। ਸਭਾਵਂ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਤਾਯ ਕਿਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਾ **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ**।

੧੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਹੇਤੁਂ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਂ ਵਾ ਨ ਲਭਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਤੁਗ੍ਗਹਣੇਨ ਜਨਕਂ ਕਾਰਣਮਾਹ, ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਨੁਪਾਲਕਂ ਕਾਰਣਂ। **ਹੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਉਪਾਦਾਨਕਾਰਣਂ। **ਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਹਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਂ। **ਵਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਾਭਿਮੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਚਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰੋ,** ਗੋਚਰਗਾਮਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰੇ। **ਵਯਂ ਆਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਦਾਰਭਰਣਾਨੁਰੂਪਂ ਵਯਂ ਆਗਮ੍ਮ। **ਆਯੂਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਪਚਿਨਨ੍ਤੋ। **ਅਙ੍ਗਾਰਪਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਤਚ੍ਚਿਕਙ੍ਗਾਰੇਸੁ ਪਕ੍ਕਂ। **ਕਿਂ ਨਾਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਰਹਨ੍ਤੋ ਆਹ। **ਜੀਵਮਾਨਪੇਤਕਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਜੀਵਮਾਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ''ਤੇਨੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਪੇਤਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਸਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕੁਟ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਨੀਯਘਟਂ। **ਯਾਵ ਦਾਰੁਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਦਾਰੁਣਂ। **ਵਿਪਾਕੋ ਕੀਦਿਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਤਯਾ ਕਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਭਵਿਤਬ੍ਬਵਿਪਾਕੋ ਕੀਦਿਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਵਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਛੇਦਨਭੇਦਨਾਦੀਹਿ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ। **ਦੀਪਕਮਿਗਪਕ੍ਖਿਨੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨਭਾਵਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ ਏਵਂਲਦ੍ਧਨਾਮਾ ਮਿਗਪਕ੍ਖਿਨੋ, ਯੇਨ ਅਰਞ੍ਞਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ਨੇਸਾਦੋ ਤੇਸਂ ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਗਤਾਗਤੇ ਮਿਗਪਕ੍ਖਿਨੋ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਥੇਰ**ਨ੍ਤਿ ਚੂਲ਼ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਂ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਇਦ੍ਧਿਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ। ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਚੇਤਂ ਕਰਣਵਚਨਂ। **ਅਗ੍ਗਿਪਪਟਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਿਕਰਣਂ, ਵਿਪ੍ਫੁਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸੇ**ਵਾਤਿ ਅਨਾਦਰੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਿਲਕ੍ਖਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਅਗ੍ਗਿਪਪਟਿਕਾਯ। **ਪਟਿਬਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਹਣਸਜ੍ਝਾਯਾਦੀਸੁ ਪਟਿਬਲਸ੍ਸ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪਨਿਸਾ ਕਾਰਣਮੇਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖੂਪਨਿਸਾ,** ਦੁਕ੍ਖਨਿਬਨ੍ਧਨਾ ਦੁਕ੍ਖਹੇਤੁਕਾ ਸਦ੍ਧਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵਤ੍ਤਮੁਖੇਨ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ "**ਵਤ੍ਤਸੀਸੇ ਠਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਲਾਲਵਰਣਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਂ।

ਆਰਮ੍ਭਥਾਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦੀਸੁ ਵੀਰਿਯਂ ਕਰੋਥ। **ਨਿਕ੍ਕਮਥਾ**ਤਿ ਕੋਸਜ੍ਜਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਥ, ਕਾਮਾਨਂ ਵਾ ਪਨੂਦਨਾਯ ਨਿਕ੍ਖਮਥ, ਉਭਯੇਨਪਿ ਵੀਰਿਯਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵੀਰਿਯਞ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਭਨਕਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਭੋ, ਕੋਸਜ੍ਜਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਵਸੇਨ ''ਨਿਕ੍ਕਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਯੁਞ੍ਜਥ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਟਿਵੇਧਸਙ੍ਖਾਤੇ ਤਿਵਿਧਸਾਸਨੇ ਯੁਞ੍ਜਥ ਯੋਗਂ ਕਰੋਥ। ਏਵਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ **ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਸੇਨਂ ਧੁਨਾਥ** ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਥ। ਤਤ੍ਥ **ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਸੇਨ**ਨ੍ਤਿ –

‘‘ਕਾਮਾ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸੇਨਾ, ਦੁਤਿਯਾ ਅਰਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਤਤਿਯਾ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾ ਤੇ, ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਤਣ੍ਹਾ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਪਞ੍ਚਮਂ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਤੇ, ਛਟ੍ਠਾ ਭੀਰੂ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਸਤ੍ਤਮੀ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਤੇ, ਮਕ੍ਖੋ ਥਮ੍ਭੋ ਤੇ ਅਟ੍ਠਮੋ॥

‘‘ਲਾਭੋ ਸਿਲੋਕੋ ਸਕ੍ਕਾਰੋ,
ਮਿਚ੍ਛਾਲਦ੍ਧੋ ਚ ਯੋ ਯਸੋ।
ਯੋ ਚਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੁਕ੍ਕਂਸੇ,
ਪਰੇ ਚ ਅਵਜਾਨਾਤਿ॥

‘‘ਏਸਾ ਨਮੁਚਿ ਤੇ ਸੇਨਾ, ਕਣ੍ਹਸ੍ਸਾਭਿਪ੍ਪਹਾਰਿਨੀ।
ਨ ਨਂ ਅਸੂਰੋ ਜਿਨਾਤਿ, ਜੇਤ੍ਵਾ ਚ ਲਭਤੇ ਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੩੮-੪੪੧) –

ਏਵਮਾਗਤਂ ਕਾਮਾਦਿਭੇਦਂ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਸੇਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਆਦਿਤੋਵ ਅਗਾਰਿਯਭੂਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਮੋਸਯਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਨਗਾਰਿਯਭਾਵਂ ਉਪਗਤਾਨਂ ਪਨ੍ਤੇਸੁ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਸੁ ਵਾ ਅਧਿਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਰਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ‘‘ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਭਿਰਤਿ ਦੁਕ੍ਕਰਾ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੩੧)। ਤਤੋ ਤੇ ਪਰਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਜੀਵਿਕਤ੍ਤਾ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾ ਬਾਧਤਿ, ਤਾਯ ਬਾਧਿਤਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਨਤਣ੍ਹਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਿਲਮਯਤਿ। ਅਥ ਨੇਸਂ ਕਿਲਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਮਨਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵੇਸੁ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥੇਸੁ ਪਨ੍ਤੇਸੁ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਵਿਹਰਤਂ ਉਤ੍ਰਾਸਸਞ੍ਞਿਤਾ ਭੀਰੁ ਜਾਯਤਿ। ਤੇਸਂ ਉਸ੍ਸਙ੍ਕਿਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਾਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਵਿਵੇਕਰਸਮਨਸ੍ਸਾਦਯਮਾਨਾਨਂ ਵਿਹਰਤਂ ‘‘ਨ ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਨ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੇਨ ਮਾਨਮਕ੍ਖਥਮ੍ਭਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਪਿ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਂ ਤਤੋ ਅਧਿਕਤਰਂ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਲਾਭਾਦੀਹਿ ਮੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਤਿਰੂਪਕਾਨਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਯਸਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਾ ਜਾਤਿਆਦੀਹਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਕ੍ਕਂਸੇਨ੍ਤਿ, ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਮਾਦੀਨਂ ਪਠਮਸੇਨਾਦਿਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨਲ਼ਾਗਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਲ਼ੇਹਿ ਵਿਨਦ੍ਧਤਿਣਚ੍ਛਨ੍ਨਗੇਹਂ।

ਵਿਹਸ੍ਸਤੀਤਿ ਉਗ੍ਗਹਣਸਜ੍ਝਾਯਨਮਨਸਿਕਾਰਾਦੀਹਿ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤਿ। **ਜਾਤਿਸਂਸਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਜਾਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਂ। **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। **ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਂ ਅਹਨ੍ਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ। **ਤਤਿਯਂ ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ।

ਤਿਵਸ੍ਸਭਿਕ੍ਖੁਕਾਲੇਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਤੋ ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਤਿਵਸ੍ਸੋ, ਤਿਵਸ੍ਸੋ ਚ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਾਤਿ ਤਿਵਸ੍ਸਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਸ੍ਸ, ਤੇਨ ਵਾ ਉਪਲਕ੍ਖਿਤੋ ਕਾਲੋ ਤਿਵਸ੍ਸਭਿਕ੍ਖੁਕਾਲੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ। ਯਦਾ ਸੋ ਤਿਵਸ੍ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਦਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ। **ਗਨ੍ਥਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਥਵਿਸਯਂ ਉਗ੍ਗਹਣਾਦਿਕਮ੍ਮਂ। **ਪਿਣ੍ਡਾਪਚਿਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸੇ ਤੇਮਾਸਂ ਦਿਨ੍ਨਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਕਰਣੇਨ ਅਪਚਿਤਿਂ ਪੂਜਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਪਿਣ੍ਡਾਪਚਿਤਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਦਿਨ੍ਨੋ, ਤੇਸਂ ਤਸ੍ਸ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨਮੇਵ ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਕਰਣੇਨ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਮਹਾਭੂਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੂਜਾਵਚਨੋ ਮਹਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ, ਭੂਤੀਤਿ ਚ ਨਾਮੇਕਦੇਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸਭੂਤਿਤ੍ਥੇਰਂ ਆਲਪਤਿ। ਭਵਤਿ ਹਿ ਨਾਮੇਕਦੇਸੇਨਪਿ ਵੋਹਾਰੋ ਯਥਾ ‘‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਦਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। **ਮਹਾਭੂਤੀ**ਤਿ ਵਾ ਪਿਯਸਮੁਦਾਹਾਰੋ, ਸੋ ਮਹਤਿ ਭੂਤਿ ਵਿਭੂਤਿ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਾਦਿਸਮ੍ਪਦਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਮਹਾਭੂਤਿ। **ਛਨ੍ਨਂ ਸੇਪਣ੍ਣਿਗਚ੍ਛਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਖਾਪਲਾਸਾਦੀਹਿ ਛਨ੍ਨਂ ਘਨਚ੍ਛਾਯਂ ਸੇਪਣ੍ਣਿਗਚ੍ਛਮੂਲਂ। **ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ**

ਪਾਦਕੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਕੇਸਾਦਿਅਸੁਭਕੋਟ੍ਠਾਸਭਾਵਨਾਯ ਪਟਿਲਦ੍ਧੰ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿੰ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿੰ ਵਾ ਪਾਦਕੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਸੁਭਵਿਸਯੰ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਦਿਕਮ੍ਮਮੇਵੇਤ੍ਥ ਉਪਰਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਭਾਵਨਾਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ।

ਸਹਸ੍ਸਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖ੍ਯਾਮਤ੍ਤਾ "**ਮਹਾਗਣੇ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਤੋ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਤੋ ਆਕਾਸੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਸਮੀਪੇ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਕਿੰ ਆਗਤੋਸੀ**ਤਿ ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਆਗਤੋਸਿ। **ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਰਤ੍ਤਿਦਿਵਸਭਾਗੇਸੁ ਓਕਾਸੰ ਅਲਭਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਥੇਰੋ ''ਤੁਯ੍ਹੰ ਓਕਾਸੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ''ਵਿਤਕ੍ਕਮਾਲ਼ਕੇ ਠਿਤਕਾਲੇ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਅਞ੍ਞੇ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਮਗ੍ਗੇ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਅਞ੍ਞੇ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੁਪਟ੍ਟਨਿਵਾਸਨਟ੍ਠਾਨੇ, ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਾਰੁਪਨਟ੍ਠਾਨੇ, ਪਤ੍ਤਨੀਹਰਣਟ੍ਠਾਨੇ, ਗਾਮੇ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਆਸਨਸਾਲਾਯ ਯਾਗੁਪੀਤਕਾਲੇ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਥੇਰਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਙ੍ਖੰ ਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਿ, ਆਵੁਸੋਤਿ। ਅਨ੍ਤੋਗਾਮਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਕਾਲੇ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਅਞ੍ਞੇ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਆਵੁਸੋਤਿ। ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਭੋਜਨਸਾਲਾਯ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਪਰਿਯੋਸਾਨੇ, ਭਨ੍ਤੇ। ਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨੇ ਪਾਦਧੋਵਨਕਾਲੇ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਅਰੁਣਾ ਅਪਰੇ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਆਵੁਸੋਤਿ। ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮੁਖਧੋਵਨਤ੍ਥੰ ਗਮਨਕਾਲੇ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਤਦਾਪਿ ਅਞ੍ਞੇ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ। ਮੁਖੰ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਆਗਮਨਕਾਲੇ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਅਞ੍ਞੇ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕਾਲੇ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਅਞ੍ਞੇ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਆਵੁਸੋਤਿ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਰਤ੍ਤਿਦਿਵਸਭਾਗੇਸੁ ਯਾਚਮਾਨੋ ਓਕਾਸੰ ਨ ਲਭਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਏਵੰ ਓਕਾਸੇ ਅਸਤਿ ਮਰਣਸ੍ਸ ਕਥੰ ਓਕਾਸੰ ਲਭਿਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ। ਭਨ੍ਤੇ, ਨਨੁ ਮੁਖੰ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਉਣ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨੰ ਓਕਾਸਲਾਭੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਦਤਿ। **ਮਣਿਵਣ੍ਣੇ**ਤਿ ਇਨ੍ਦਨੀਲਮਣਿਵਣ੍ਣੇ।

ਘਟੇਨ੍ਤੁਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਵਾਯਾਮਨ੍ਤੁਸ੍ਸੇਵ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਵਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਵਾਰਣੰ। ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਮੇਵ ਹੇਸਾ ਪਵਾਰਣਾ। **ਕਾਲ਼ਕੰ ਵਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੰ ਕਾਲ਼ਕੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ, **ਤਿਲਕੋ ਵਾ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕੰ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਉਭਯੇਨਪਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਮੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ।

ਪਧਾਨਕਮ੍ਮਿਕਾਤਿ ਪਧਾਨਕਮ੍ਮੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ। **ਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗਾ**ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧੂਪਾਯੰ, ਪਠਮਮੇਵ ਲਦ੍ਧੂਪਦੇਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਪਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਛਡ੍ਡਿਤਾਨਿ। **ਅਲਾਬੂਨੇਵ ਸਾਰਦੇ**ਤਿ ਸਰਦਕਾਲੇ ਵਾਤਾਤਪਹਤਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਅਲਾਬੂਨਿ ਵਿਯ। **ਕਾਪੋਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਕਪੋਤਵਣ੍ਣਾਨਿ। **ਤਾਨਿ ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਕਾ ਰਤੀ**ਤਿ ਤਾਨਿ ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਅਟ੍ਠੀਨਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਕਾ ਨਾਮ ਰਤਿ, ਨਨੁ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਾਪਿ ਰਤਿ ਕਾਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਤਿਯਕਥੰ ਅਕਥਿਤਪੁਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੁਡ੍ਢਤਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕੰ ਦੁਤਿਯਕਥੰ ਅਕਥਿਤਪੁਬ੍ਬੋ।

ਤਦਙ੍ਗੇਨ, ਤਦਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ **ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੰ**। ਯਞ੍ਹਿ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਸਮੁਜ੍ਜਲਿਤੇਨ ਦੀਪੇਨ ਅਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਵਯਵਭੂਤੇਨ ਞਾਣਙ੍ਗੇਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਹਾਨਮਿਦੰ ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੰ ਨਾਮ। ਯਥਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਨਿਸੇਧਨੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੰ **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੰ**। ਯਞ੍ਹਿ ਸਸੇਵਾਲੇ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਘਟੇਨ ਸੇਵਾਲਸ੍ਸ ਵਿਯ ਤੇਨ ਤੇਨ ਲੋਕਿਯਸਮਾਧਿਨਾ ਨੀਵਰਣਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਮਿਦੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੰ ਨਾਮ। ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਕਿਲੇਸਾਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੋ, ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਕਿਲੇਸਾਤਿ ਪਹਾਨੰ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਖਾਤੰ ਪਹਾਨੰ ਨਿਰਵਸੇਸਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨੰ**। ਯਞ੍ਹਿ ਅਸਨਿਵਿਚਕ੍ਕਾਭਿਹਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਯ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਸੰਯੋਜਨਾਦੀਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਯਥਾ ਨ ਪੁਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਪਹਾਨਮਿਦੰ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨੰ ਨਾਮ। ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ ਕਿਲੇਸਦਰਥੋ ਏਤਾਯਾਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ, ਫਲੰ, ਸਾਯੇਵ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨੰ**। ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ ਅਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ,

ਤਦੇਵ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਹਾਨਂ। ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਂ ਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮਂ ਕੁਰੁਮਾਨਂ। **ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਹੀ**ਤਿ ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਾਨਂ ਲੋਕਿਯਤ੍ਤਾ, ਇਤਰੇਸਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਨਿਮੀਯਤਿ ਫਲਂ ਏਤੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਟ੍ਠਾਨੇ ਪਕ੍ਖਿਪਮਾਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਕਾਰਣਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਅਸੁਭਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਅਸੁਭਮੇਵ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ**। ਅਸੁਭਨਿਸ੍ਸਿਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਞਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਨਿਸ੍ਸਯਵੋਹਾਰੇਨ ਅਸੁਭਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤਿ ਯਥਾ ''ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਦਸਸੁ ਅਸੁਭੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਾਰਮ੍ਮਣਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਚੇਤ੍ਥ ਇਧ ਚ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣਂ ਨਿਰਵਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਸੁ ਪਨ ਅਸੁਭੇ ''ਅਸੁਭ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਦਨੁਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਏਕਾਦਸਸੁ ਅਸੁਭੇਸੁ ਪਟਿਕੂਲਾਕਾਰਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ, ਯਥਾ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ **ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੋ**। ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਵਹਾਯ ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਯ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨਂ **ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੋ**। ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਨੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਭਿਭਵਾਭਾਵਾ ਓਤਾਰਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਯਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਭੋਜਨਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਪਨ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਂ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਣਾਮਸ੍ਸ ਤਦਾਧਾਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਚ ਉਦਰਿਯਭੂਤਸ੍ਸ ਅਸੁਭਤਾਦਸ੍ਸਨਂ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤਾਦਸ੍ਸਨਂ ਯੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਸੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਭੋਜਨੇ ਪਮਾਣਞ੍ਞੂ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਯਤੇਵ। **ਦਸਵਿਧਞ੍ਹਿ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਂ ਪਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਾਦਸਵਿਧਮ੍ਪਿ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਭੁਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਪਿਵੇਤਿ ਪਾਨੀਯਸ੍ਸ ਓਕਾਸਦਾਨਤ੍ਥਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਆਲੋਪੇ ਅਭੁਤ੍ਵਾ ਪਾਨੀਯਂ ਪਿਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਆਲੋਪਾਨਂ ਓਕਾਸੇ ਸਤੀ**"ਤਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਟੀਕਾਕਾਰੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਞ੍ਚ ਆਲੋਪੇ, ਭੁਤ੍ਵਾਨ ਉਦਕਂ ਪਿਵੇ''ਤਿ ਪਾਠਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵਣ੍ਣਿਤੋ, ਸੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਨ ਸਮੇਤਿ। **ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਿਕਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ** ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਦਸ੍ਸਾਵੀ।

੧੭. ਸਤ੍ਤਮੇ ਮਿਜ੍ਜਤਿ ਹਿਤਫਰਣਵਸੇਨ ਸਿਨਿਯ੍ਹਤੀਤਿ ਮਿਤ੍ਤੋ, ਹਿਤੇਸੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਮਿਤ੍ਤੇ ਭਵਾ, ਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਏਸਾਤਿ **ਮੇਤ੍ਤਾ**, ਹਿਤੇਸਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ''ਮੇਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਨਾਪਿ ਉਪਚਾਰੋਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਮੇਤ੍ਤਾਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿ। **ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਪ੍ਪਨਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। ਅਪ੍ਪਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਸੁਟ੍ਠੁ ਮੁਚ੍ਚਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ "**ਅਪ੍ਪਨਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਸ੍ਸ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਂ **ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੋ**। ਪਠਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮੇਤ੍ਤਾਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਮੇਤ੍ਤਾਮਨਸਿਕਾਰੋਵ ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਕਮ੍ਮਂਯੇਵ ਸਕਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਾ, ਸਤ੍ਤਾ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾ**, ਕਮ੍ਮਦਾਯਾਦਤਾ। ਦੋਸਮੇਤ੍ਤਾਸੁ ਯਾਥਾਵਤੋ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸਂਸਾਨਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਵੀਮਂਸਾ ਇਧ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਂ**। ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੀਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਵਨ੍ਤਤਾ ਇਧ **ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ। ਓਦਿਸ੍ਸਕਅਨੋਦਿਸ੍ਸਕਦਿਸਾਫਰਣਾ**ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਅਤਿਪਿਯਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਰਿਵਸੇਨ ਓਦਿਸ੍ਸਕਤਾ, ਸੀਮਾਸਮ੍ਭੇਦੇ ਕਤੇ ਅਨੋਦਿਸ੍ਸਕਤਾ, ਏਕਾਦਿਦਿਸਾਫਰਣਵਸੇਨ ਦਿਸਾਫਰਣਤਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਉਗ੍ਗਹਣੇ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਹਾਰਰਚ੍ਛਗਾਮਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਓਦਿਸ੍ਸਕਦਿਸਾਫਰਣਂ। ਵਿਹਾਰਾਦਿਉਦ੍ਦੇਸਰਹਿਤਂ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਦਿਸਾਵਸੇਨ ਅਨੋਦਿਸ੍ਸਕਦਿਸਾਫਰਣਂ। ਏਵਂ ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਉਗ੍ਗਹਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ – ''ਓਦਿਸ੍ਸਕਅਨੋਦਿਸ੍ਸਕਦਿਸਾਫਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਗ੍ਗਹੋ ਚ ਯਾਵ ਉਪਚਾਰਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਉਗ੍ਗਹਿਤਾਯ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ, ਪਾਣਾ, ਭੂਤਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਤਿ ਏਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਅਵੇਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝਾ, ਅਨੀਘਾ, ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੂਤਿ ਚਤੁਧਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਵੀਸਤਿਵਿਧਾ **ਅਨੋਧਿਸੋਫਰਣਾ** ਮੇਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ, ਪੁਰਿਸਾ, ਅਰਿਯਾ, ਅਨਰਿਯਾ,

ਦੇਵਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਤਿ ਸਤ੍ਤਾਧਿਕਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਵਿਧਾ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਵਿਧਾ ਵਾ, ਦਸਹਿ ਦਿਸਾਹਿ ਦਿਸਾਧਿਕਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਦਸਵਿਧਾ ਚ, ਏਕੇਕਾਯ ਵਾ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਦਿਇਤ੍ਥਾਦਿਅਵੇਰਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਸੀਤਾਧਿਕਚਤੁਸਤਪ੍ਪਭੇਦਾ ਚ **ਓਧਿਸੋਫਰਣਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਮੇਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਤ੍ਵੰ ਏਤਸ੍ਸ ਕੁਦ੍ਧੋ**ਤਿਆਦਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਿਧਿਦਸ੍ਸਨੰ। **ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਪਹੇਣਕੰ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਪਣ੍ਣਾਕਾਰੰ ਵਿਯ। **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੇ**ਤਿ ਵੀਮੰਸਾਯੰ। ਵਤ੍ਤਨਿਅਟਵਿਯੰ **ਅਤ੍ਤਗੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸਦਿਸੇ**।

੧੮. ਅਟ੍ਠਮੇ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟ੍ਠਪਨਸਭਾਵਤਾਯ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨੰ ਵਿਸੋਸਨਸਭਾਵਤਾਯ ਚ ਆਰਮ੍ਭਧਾਤੁਆਦਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤਵੀਰਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਪਠਮਾਰਮ੍ਭਵੀਰਿਯ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਠਮਾਰਮ੍ਭਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੋਸਜ੍ਜਵਿਧਮਨੰ ਥਾਮਗਮਨਞ੍ਚ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਕੋਸਜ੍ਜਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਬਲਵਤਰ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨੰ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਸੇਸੰ ਆਵਹਨ੍ਤੰ ਅਤਿਵਿਯ ਥਾਮਗਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਪਰੰ ਪਰੰ ਠਾਨੰ ਅਕ੍ਕਮਨਤੋ ਤਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਨੂਦਨਾਯਾ**ਤਿ ਨੀਹਰਣਾਯ। ਯਥਾ ਮਹਤੋ ਪਲਿਘਸ੍ਸ ਉਗ੍ਘਾਟਕਜਨਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤੋ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ "**ਨਿਕ੍ਕਮੋ ਚੇਤਸੋ ਪਲਿਘੁਗ੍ਘਾਟਨਾਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਮਹਾਪਰਕ੍ਕਮੋ ਏਵ ਪਰੇਨ ਕਤੰ ਬਨ੍ਧਨੰ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਪਰਕ੍ਕਮੋ ਚੇਤਸੋ ਬਨ੍ਧਨਚ੍ਛੇਦਨਾਯਾ**"ਤਿ।

ਆਰਦ੍ਧੰ ਸੰਸਾਧਿਤੰ ਪਰਿਪੂਰਿਤੰ ਵੀਰਿਯੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ**, ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਵੀਰਿਯੋ, ਆਰਦ੍ਧੰ ਪਟ੍ਠਪਿਤੰ ਵੀਰਿਯੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ।** ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਪ੍ਪਸੁਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵੀਰਿਯਸ੍ਸਚੇ**ਵ **ਪਗ੍ਗਹਿਤਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਚਾ**"ਤਿ। **ਚਤੁਦੋਸਾਪਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਲੀਨਤਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਦੋਸੇਹਿ ਅਪਗਤੰ। ਚਤੁਦੋਸਾਪਗਤਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ "**ਨ ਚ ਅਤਿਲੀਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਤਿਲੀਨਞ੍ਹਿ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤੰ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਕੰ ਸਿਯਾ, ਅਤਿਪਗ੍ਗਹਿਤਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕੰ। ਭਾਵਨਾਵੀਥਿੰ ਅਨਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਕੋਚਾਪਤ੍ਤਿ **ਅਤਿਲੀਨਤਾ**। ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਸਙ੍ਕੋਚੋ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸੰਖਿਤ੍ਤਤਾ। ਅਤਿਪਗ੍ਗਹਿਤਤਾ** ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾ। **ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਾ** ਬਹਿਵਿਸਟਵਿਤਕ੍ਕਾਨੁਧਾਵਨਾ। ਤਦੇਤੰ ਵੀਰਿਯੰ ਚਙ੍ਕਮਾਦਿਕਾਯਿਕਪ੍ਪਯੋਗਾਵਹੰ **ਕਾਯਿਕੰ,** ਤਦਞ੍ਞੰ **ਚੇਤਸਿਕੰ। ਰਤ੍ਤਿਦਿਵਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਾਯਨ੍ਹਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਞ੍ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ। **ਤਦੁਭਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਕਾਯਿਕੰ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯੰ। **ਮਿਲਕ੍ਖਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਮਹਾਸੀਵਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ** ਚ ਵਤ੍ਥੁ ਹੇਟ੍ਠਾ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ।

ਪੀਤਿਮਲ੍ਲਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਪਨ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਸੋ ਕਿਰ ਗਿਹਿਕਾਲੇ ਮਲ੍ਲਯੁਦ੍ਧਾਯ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤੋ ਤੀਸੁ ਰਜ੍ਜੇਸੁ ਪਟਾਕੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੰ ਆਗਮ੍ਮ ਰਾਜਾਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞਾ ਕਤਾਨੁਗ੍ਗਹੋ ਏਕਦਿਵਸੰ ਕਿਲਞ੍ਚਕਾਸਨਸਾਲਾਦ੍ਵਾਰੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ''ਰੂਪੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ, ਤੰ ਪਜਹਥ, ਤੰ ਵੋ ਪਹੀਨੰ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩-੩੪; ੪.੧੦੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੭) ਨਤੁਮ੍ਹਾਕਵਗ੍ਗੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਨੇਵ ਕਿਰ ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਨ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ। ਸੋ ਤੰਯੇਵ ਅਙ੍ਕੁਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਵਿਹਾਰੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਦ੍ਵੇਮਾਤਿਕਾ ਪਗੁਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿੰਸ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਵਰਵਾਲਿਯਅਙ੍ਗਣੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮੰ ਅਕਾਸਿ। ਪਾਦੇਸੁ ਅਵਹਨ੍ਤੇਸੁ ਜਣ੍ਣੂਕੇਹਿ ਚਙ੍ਕਮਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਰਤ੍ਤਿੰ ਏਕੋ ਮਿਗਲੁਦ੍ਦਕੋ ''ਮਿਗੋ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਹਰਿ, ਸਤ੍ਤਿ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਗਤਾ। ਸੋ ਤੰ ਸਤ੍ਤਿੰ ਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਹਾਰਮੁਖਾਨਿ ਤਿਣਵਟ੍ਟਿਯਾ ਪੂਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਣਪਿਟ੍ਠਿਯੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਓਕਾਸੰ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਸਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਸਿਤਸਦ੍ਦੇਨ ਆਗਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਬ੍ਯਾਕਰਿਤ੍ਵਾ ਇਮੰ ਉਦਾਨੰ ਉਦਾਨੇਸਿ –

''ਭਾਸਿਤੰ ਬੁਦ੍ਧਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਗ੍ਗਵਾਦਿਨੋ।
ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਇਦੰ ਰੂਪੰ, ਤੰ ਜਹੇਯ੍ਯਾਥ ਭਿਕ੍ਖਵੋ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੭੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੬)।

‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਵਤ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਧਮ੍ਮਿਨੋ।

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਵੂਪਸਮੋ ਸੁਖੋ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੭੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੬; ਥੇਰਗਾ॰ ੧੧੬੮)।

ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਯਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸਪਿ ਵਤ੍ਥੁ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਕਿਰ ਤਿਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਯਪੁਤ੍ਤੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਹਿਰਞ੍ਞਕੋਟਿਯੋ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਗਾਮਕੇ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਨਿਟ੍ਠਭਾਤੁਭਰਿਯਾ ‘‘ਗਚ੍ਛਥ, ਨਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਥਾ’’ਤਿ ਪਞ੍ਚਸਤੇ ਚੋਰੇ ਪੇਸੇਸਿ, ਤੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਥੇਰਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਥੇਰੋ ਆਹ – ‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਆਗਤਤ੍ਥ ਉਪਾਸਕਾ’’ਤਿ? ਤਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮਾਤਿ। ਪਾਟਿਭੋਗਂ ਮੇ ਉਪਾਸਕਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਜੇਕਰਤ੍ਤਿਂ ਜੀਵਿਤਂ ਦੇਥਾਤਿ। ਕੋ ਤੇ, ਸਮਣ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪਾਟਿਭੋਗੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ? ਥੇਰੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਪਾਸਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਊਰੁਟ੍ਠੀਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਵਟ੍ਟਤਿ ਉਪਾਸਕਾ ਪਾਟਿਭੋਗੋ’’ਤਿ ਆਹ। ਤੇ ਅਪਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਚਙ੍ਕਮਨਸੀਸੇ ਅਗ੍ਗਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਿਂਸੁ। ਥੇਰਸ੍ਸ ਵੇਦਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਸੀਲਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ। ਤਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਤਿਯਾਮਰਤ੍ਤਿਂ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨੇ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ –

‘‘ਉਭੋ ਪਾਦਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਸਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਵੋ ਅਹਂ।

ਅਟ੍ਟਿਯਾਮਿ ਹਰਾਯਾਮਿ, ਸਰਾਗਮਰਣਂ ਅਹਂ॥

‘‘ਏਵਾਹਂ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾਨ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਿਸਂ।

ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮ੍ਹਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਅਪਾਪੁਣਿ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੦; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੭੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੬)।

ਅਤਿਭੋਜਨੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋਤਿ ਅਤਿਭੋਜਨੇ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ, ‘‘ਏਤ੍ਤਕੇ ਭੁਤ੍ਤੇ ਤਂ ਭੋਜਨਂ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਏਤ੍ਤਕੇ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾਕਾਰਣਗ੍ਗਾਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬਜਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਤਕੇ ਭੁਤ੍ਤੇ ਤਂ ਭੋਜਨਂ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ – **‘‘ਚਤੁਪਞ੍ਚ…ਪੇ॰… ਤਂ ਨ ਹੋਤੀ’’**ਤਿ। **ਦਿਵਾ ਸੂਰਿਯਾਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਵਾ ਗਹਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੂਰਿਯਾਲੋਕਂ ਰਤ੍ਤਿਯਂ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਪੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਂ ਵੀਰਿਯਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – **‘‘ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਸ੍ਸਿਤਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਯਪੀ’’**ਤਿ।

੧੯. ਨਵਮੇ **ਝਾਨੇਨ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਾ ਵੂਪਸਮਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਝਾਨੇਨ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਾ ਅਵੂਪਸਮਕਰਕਿਲੇਸਵਿਗਮਨੇਨ ਵੂਪਸਮਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕਤਾਕਤਾਨੁਸੋਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਚੇਤਸੋ ਅਵੂਪਸਮਾਵਹਤਾਯ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਉਭਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਕਾਰਣਂ ਅਭਿਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਬ੍ਬਹੁਲਵਿਹਾਰਿਨੋ ਅਤ੍ਥਵੇਦਾਦਿਪ੍ਪਟਿਲਾਭਸਮ੍ਭਵਤੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਵਿਧਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾਨੁਰੂਪਪਤ੍ਤਿਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਕਤਾਕਤਾਨੁਸੋਚਨਞ੍ਚ ਨ ਹੋਤੀਤਿ **‘‘ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇਨਪਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹੀਯਤੀ’’**ਤਿ ਆਹ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹੀਯਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾਵਿਨਯਪ੍ਪਕਤਞ੍ਞੁਤਾਹਿਪਿ ਤਂ ਪਹੀਯਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵੁਦ੍ਧਸੇਵਿਤਾ ਚ ਵੁਦ੍ਧਸੀਲਿਤਂ ਆਵਹਤੀਤਿ ਚੇਤਸੋ ਵੂਪਸਮਕਰਤ੍ਤਾ ‘‘ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪ੍ਪਹਾਨਕਾਰੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਵੁਦ੍ਧਤਂ ਪਨ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਵਿਨੋਦਕਾ ਵਿਨਯਧਰਾ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਹੇਤੁਕੋ ਹੋਤੀਤਿ **‘‘ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਬਹੁਲਸ੍ਸਾ’’**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਨਯਨਯੇਨੇਵ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾਦਯੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ।

੨੦. ਦਸਮੇ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਾਵਬੋਧਸਮ੍ਭਵਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਅਨਵਕਾਸਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ – **‘‘ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇਨਪਿ…ਪੇ॰… ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਯਤੀ’’**ਤਿ। ਕਾਮਂ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾਹਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਤਥਾਪਿ

ਰਤਨਤ੍ਤਯᩅਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਮੂਲਿਕਾ ਸੇਸᩅਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ ਆਹ – “**ਤੀਣਿ ਰਤਨਾਨਿ ਆਰਬ੍ਭ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਬਹੁਲਸ੍ਸਪੀ**”ਤਿ। ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਾᩅਬੋਧੇਹਿ ‘‘ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤੀ’’ਤਿਆਦਿᩅਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਅਸਮ੍ਭᩅੋਤਿ। ᩅਿਨਯੇ ਪਕਤਞ੍ਞੁਤਾ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਕਙ੍ਖਤੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੦੮; ᩅਿਭ॰ ੯੧੫) ᩅੁਤ੍ਤਾਯ ᩅਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਹਾਨਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਆਹ – “**ᩅਿਨਯੇ ਚਿਣ੍ਣᩅਸੀਭਾᩅਸ੍ਸਪੀ**”ਤਿ। **ਓਕਪ੍ਪਨਿਯਸਦ੍ਧਾਸਙ੍ਖਾਤਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯᩅਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨੁਪ੍ਪᩅਿਸਨਸਦ੍ਧਾਸਙ੍ਖਾਤਅਧਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਬਹੁਲਸ੍ਸ। ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਞ੍ਚ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੁਪ੍ਪਾਦਨਮੇᩅਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਦ੍ਧਾਯ ᩅਾ ਤਂਨਿਨ੍ਨਪੋਣਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ । ਨੀᩅਰਣਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਚੇᩅ ਪਚ੍ਚਯਘਾਤਸ੍ਸ ਚ ᩅਿਭਾᩅਿਤਤ੍ਤਾ ᩅੁਤ੍ਤਂ – “**ᩅਟ੍ਟᩅਿᩅਟ੍ਟਂ ਕਥਿਤ**”ਨ੍ਤਿ।

ਨੀᩅਰਣਪ੍ਪਹਾਨᩅਗ੍ਗᩅਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਕਮ੍ਮਨਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਅਭਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਨ ਭਾਵਿਤਂ ਤਥਾ ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਞ੍ਹਿ ''ਅਵਡ੍ਢਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਭਿਭਵੇਨ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਾਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – "**ਅਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ।

੨੨. ਦੁਤਿਯੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਠਮੇ**ਤਿ ਤਤਿਯਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮਸੁਤ੍ਤੇ। **ਵਟ੍ਟਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਵਸੇਨ। **ਤੇਭੂਮਕਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਭੂਮਕਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਂ। **ਵਟ੍ਟਪਟਿਲਾਭਾਯ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਹਾਯਭੂਤਂ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਵਿਵਟ੍ਟਪਟਿਲਾਭਾਯ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਂ ਕਮ੍ਮਂ। ਯਂ ਪਨ ਚਰਿਮਭਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਤਂ ਵਿਵਟ੍ਟਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਕਮ੍ਮਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਨ ਹੋਤਿ ਵਟ੍ਟਪਾਦਕਭਾਵਤੋ। ਚਰਿਮਭਵਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਵਿਯ ਪਨ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਵਿਨਾ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। **ਇਮੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਪਨ ਪਠਮਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਮੇਵ ਕਥਿਤਂ।

੨੩. ਤਤਿਯੇ **ਅਭਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਾਵਨਾ ਨਾਮ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ। ਸਾ ਯਤ੍ਥ ਆਸਙ੍ਕਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਂ ਕਾਮਾਵਚਰਪਠਮਮਹਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਦਿਅਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ**"ਤਿਆਦਿ।

੨੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਯਸ੍ਮਾ **ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਵਸੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਸੋਕਾਦਿਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੨੫-੨੬. ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠੇਸੁ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਗਤੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਖਣਤ੍ਤਯਮ੍ਪਿ ਅਭਾਵਿਤਂ ਭਾਵਨਾਰਹਿਤਂ ਅਪਾਤੁਭੂਤਮੇਵ ਪਣ੍ਡਿਤਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਸਾਧਨਤੋ ਯਥਾ ''ਅਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਸਮਤ੍ਥੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਿਤੁ ਪੁਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਂ ਅਸਾਧੇਨ੍ਤੋ ਅਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਲੋਕੇ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ। ਤੇਨਾਹ – "**ਕਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਾਦੀਸੁ। ਥੇਰੋ ਪਨ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਮੇਵ ਭਾਵਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਮਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਮੇਵਾ**"ਤਿ ਆਹ।

੨੭-੨੮. ਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮੇਸੁ **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਬਹੁਲੀਕਾਰਵਸੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਨ ਕਤਂ। **ਇਮਾਨਿਪਿ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਆਗਤਾਨਿ ਇਮਾਨਿਪਿ ਦ੍ਵੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ।

੨੯-੩੦. ਨਵਮੇ **ਅਧਿਵਹਤੀ**ਤਿ ਆਨੇਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਚ੍ਛੇਨ। **ਦੁਪ੍ਪੇਸਨਤੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪੇਸੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਂ ਪਾਕਤਿਕਜ੍ਝਾਨਸੁਖਤੋ ਸਨ੍ਤਤਰਪਣੀਤਤਰਮੇਵਾਤਿ ਆਹ – "**ਝਾਨਸੁਖਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ।
> ਅਮਾਨੁਸੀ ਰਤਿ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਪਸ੍ਸਤੋ॥

> ''ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ।
> ਲਭਤੀ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਮਤਂ ਤਂ ਵਿਜਾਨਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੪)।

ਤਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਇਨ੍ਦਵਜਿਰਸਦਿਸਂ ਅਮੋਘਭਾਵਤੋ।

ਅਕਮ੍ਮਨਿਯਵਗ੍ਗੁਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਅਦਨ੍ਤੁਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧-੩੬. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਅਦਨ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾਯ ਵਿਨਾ **ਨ** ਦਨ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ – “**ਸਤਿਸਂਵਰਰਹਿਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਤਤਿਯੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਞ੍ਚਮਛਟ੍ਠੇਸੁ **ਪੁਰਿਮਸਦਿਸੋਯੇਵਾ**ਤਿ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਸਦਿਸੋ ਏਵ।

੩੭-੩੮. ਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮੇਸੁ **ਉਪਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਠਮਾਦੀਸੁ ਅਦਨ੍ਤਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਯੋ ਉਪਮਾਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਾ, ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਮਟ੍ਠਮੇਸੁ “**ਅਸਂਵੁਤਘਰਦ੍ਵਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੩੯-੪੦. ਨਵਮਦਸਮੇਸੁ **ਚਤੂਹਿਪਿ ਪਦੇਹੀ**ਤਿ ਅਦਨ੍ਤਾਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿ ਪਦੇਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਨਵਮਦਸਮਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਅਦਨ੍ਤੁਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਪਣਿਹਿਤਅਚ੍ਛਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧. ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਉਪਮਾਵ ਓਪਮ੍ਮਂ, ਸੋ ਏਵ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਓਪਮ੍ਮਤ੍ਥੇ** ਬੋਧੇਤਬ੍ਬੇ **ਨਿਪਾਤੋ। ਸੇਯਜਥਾਪੀ**ਤਿ ਯਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਤਤ੍ਰ ਭਗਵਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ, **ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋਪਮ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੯) **ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮਾ**ਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੨) ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਯ ਚ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **ਲੋਣਮ੍ਬਿਲਸੁਤ੍ਤੇ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੧) ਵਿਯ, **ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਸਤ੍ਤਸੂਰਿਯੋਪਮਾਦਿ**ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੬) ਵਿਯ ਚ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸਾਲਿਸੂਕੋਪਮੇ ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਲਿਖਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੦) ਨ ਸਮੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਉਪਮਾਵਚਨਮੇਵੇਤਂ। ਉਪਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਚ ਭਗਵਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਠਮਂਯੇਵ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਠਮਂ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪਮਂ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਸੇਯਜਥਾਪਿਸ੍ਸੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦ੍ਵੇ ਅਗਾਰਾ ਸਦ੍ਵਾਰਾ, ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤੋ ਪਸ੍ਸੇਯਜਾ''ਤਿ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਦੇਵਦੂਤਸੁਤ੍ਤਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੧ ਆਦਯੋ) ਉਪਮਂ ਪਠਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ। ''ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਆਕਾਸੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਨਯੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਅਤ੍ਥਂ ਪਠਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ। ''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧੪) ਨਯੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਚੂਲ਼ਸਾਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤਂ ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ। ''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਲਗਦ੍ਦਤ੍ਥਿਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਅਲਗਦ੍ਦਸੁਤ੍ਤਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੮) ਮਹਾਸਾਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਇਧ ਪਠਮਂ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਚੂਲ਼ਸਾਰੋਪਮਾ**ਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧੨) ਪਠਮਂ ਉਪਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪਮੇਯਜਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਉਪਮਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਪਨ ਅਤ੍ਥਂ ਪਠਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਉਪਮੇਯਜਤ੍ਥਂ ਪਠਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਅਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਉਪਮਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋਪਮਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਯ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇ ਤਾਵ ''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਤ੍ਥਂ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਤਮੇਨਂ ਰਜਕੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਰਙ੍ਗਜਾਤੇ ਉਪਸਂਹਰੇਯਜ। ਯਦਿ ਨੀਲਕਾਯ, ਯਦਿ ਪੀਤਕਾਯ, ਯਦਿ ਲੋਹਿਤਕਾਯ, ਯਦਿ ਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਕਾਯ, ਦੁਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਮੇਵਸ੍ਸ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਮੇਵਸ੍ਸ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੇ ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੦) ਪਠਮਂ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪਮੇਯਜਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਪਨ ਪਠਮਂ ਅਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯਾਤਿ ਵਦੇਯਜ।

ਤਥਾ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋਪਮੇਪਿ ''ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ ਦਾਨਿ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ, ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਦਾਨਿ ਪਨ੍ਨਪਲਾਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਜਾਯ

ਚੇਤੇਤਿ। ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੯) ਪਠਮਂ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮੇ ''ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਮੁਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਵਰਂ ਯਂ ਅਮੁਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਂ ਆਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾ, ਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਮੁਦੁਤਲੁਨਹਤ੍ਥਪਾਦਂ ਆਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੨) ਪਠਮਂ ਉਪਮਂਯੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਪਨ ਪਠਮਂ ਅਤ੍ਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋਪਮਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਯ ਚਾ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਂ ਪਠਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਚ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਨਾਮ, ਉਪਮਂ ਪਨ ਪਠਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਨਾਮ, ਤਦੁਭਯਸ੍ਸਪਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ 'ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯਾ'ਤਿਆਦਿਮਾਹਾ''ਤਿ। ਤਮ੍ਪਿ ''ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋਪਮਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਯ ਚਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ''ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਲੋਣਮ੍ਬਿਲਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ''ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਲੋਣਮ੍ਬਿਲਸੁਤ੍ਤੇਪਿ ਹਿ –

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਸੂਦੋ ਰਾਜਾਨਂ ਵਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨਾਨਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸੂਪੇਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਅਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗੇਹਿਪਿ ਤਿਤ੍ਤਕਗ੍ਗੇਹਿਪਿ ਕਟੁਕਗ੍ਗੇਹਿਪਿ ਮਧੁਰਗ੍ਗੇਹਿਪਿ ਖਾਰਿਕੇਹਿਪਿ ਅਖਾਰਿਕੇਹਿਪਿ ਲੋਣਿਕੇਹਿਪਿ ਅਲੋਣਿਕੇਹਿਪਿ।

''ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਸੂਦੋ ਸਕਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ 'ਇਦਂ ਵਾ ਮੇ ਅਜ੍ਜ ਭਤ੍ਤੁਸੂਪੇਯ੍ਯਂ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਅਭਿਹਰਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਬਹੁਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ। ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗਂ ਵਾ ਮੇ ਅਜ੍ਜ ਭਤ੍ਤੁਸੂਪੇਯ੍ਯਂ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਅਭਿਹਰਤਿ, ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਬਹੁਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ...ਪੇ॰... ਅਲੋਣਿਕਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤੀ'ਤਿ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਸੂਦੋ ਲਾਭੀ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਛਾਦਨਸ੍ਸ, ਲਾਭੀ ਵੇਤਨਸ੍ਸ, ਲਾਭੀ ਅਭਿਹਾਰਾਨਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਸੂਦੋ ਸਕਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤੁਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ ਵਿਹਰਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

''ਸ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭੀ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨਂ, ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੪) –

ਏਵਂ ਪਠਮਂ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਸੂਰਿਯੋਪਮਾਦਿਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਯ ਚਾ''ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਉਦਾਹਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਪਠਮਂ ਉਪਮਾਯ ਅਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤੇ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੩) ਤਾਵ –

‘‘ਅਧਿਚਿੱਤਮਨੁਯੁੱਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੀਣਿ ਨਿਮਿੱਤਾਨਿ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿੱਤੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਪੱਗ੍ਗਹਨਿਮਿੱਤੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ, ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿੱਤੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਚਿੱਤਮਨੁਯੁੱਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਨ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿੱਤੰਯੇਵ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਠਾਨੰ ਤੰ ਚਿੱਤੰ ਕੋਸੱਜ੍ਜਾਯ ਸੰਵੱਤੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਚਿੱਤਮਨੁਯੁੱਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਨ੍ਤੰ ਪੱਗ੍ਗਹਨਿਮਿੱਤੰਯੇਵ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਠਾਨੰ ਤੰ ਚਿੱਤੰ ਉੱਧੱਚ੍ਚਾਯ ਸੰਵੱਤੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਚਿੱਤਮਨੁਯੁੱਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਨ੍ਤੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿੱਤੰਯੇਵ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਠਾਨੰ ਤੰ ਚਿੱਤੰ ਨ ਸੰਮਾ ਸਮਾਧਿਯੇਯ੍ਯ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾਯ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਚਿੱਤਮਨੁਯੁੱਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿੱਤੰ...ਪੇ॰... ਪੱਗ੍ਗਹਨਿਮਿੱਤੰ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿੱਤੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਤੰ ਹੋਤਿ ਚਿੱਤੰ ਮੁਦੁਞ੍ਚ ਕੰਮਨਿਯਞ੍ਚ ਪਭੱਸਰਞ੍ਚ, ਨ ਚ ਪਭਙ੍ਗੁ, ਸੰਮਾ ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾਯ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵੱਣਕਾਰੋ ਵਾ ਸੁਵੱਣਕਾਰਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਉੱਕੰ ਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯ, ਉੱਕੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਉੱਕਾਮੁਖੰ ਆਲਿੰਪੇਯ੍ਯ, ਉੱਕਾਮੁਖੰ ਆਲਿੰਪਿਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਡਾਸੇਨ ਜਾਤਰੂਪੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉੱਕਾਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਉੱਕਾਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਅਭਿਧਮਤਿ, ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਉਦਕੇਨ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸੇਤਿ, ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਅੱਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵੱਣਕਾਰੋ ਵਾ ਸੁਵੱਣਕਾਰਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਏਕਨ੍ਤੰ ਅਭਿਧਮੇਯ੍ਯ, ਠਾਨੰ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਦਹੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵੱਣਕਾਰੋ ਵਾ ਸੁਵੱਣਕਾਰਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਏਕਨ੍ਤੰ ਉਦਕੇਨ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸੇਯ੍ਯ, ਠਾਨੰ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਨਿੱਬਾਪੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵੱਣਕਾਰੋ ਵਾ ਸੁਵੱਣਕਾਰਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਏਕਨ੍ਤੰ ਅੱਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਠਾਨੰ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਨ ਸੰਮਾ ਪਰਿਪਾਕੰ ਗੱਛੇਯ੍ਯ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਵੱਣਕਾਰੋ ਵਾ ਸੁਵੱਣਕਾਰਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤੰ ਜਾਤਰੂਪੰ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਅਭਿਧਮਤਿ, ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਉਦਕੇਨ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸੇਤਿ, ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਅੱਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਤੰ ਹੋਤਿ ਜਾਤਰੂਪੰ ਮੁਦੁਞ੍ਚ ਕੰਮਨਿਯਞ੍ਚ ਪਭੱਸਰਞ੍ਚ, ਨ ਚ ਪਭਙ੍ਗੁ, ਸੰਮਾ ਉਪੇਤਿ ਕੰਮਾਯ। ਯੱਸਾ ਯੱਸਾ ਚ ਪਿਲਨ੍ਧਨਵਿਕਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ, ਯਦਿ ਪੱਟਿਕਾਯ ਯਦਿ ਕੁਣ੍ਡਲਾਯ ਯਦਿ ਗੀਵੇਯ੍ਯਕੇਨ ਯਦਿ ਸੁਵੱਣਮਾਲਾਯ, ਤਞ੍ਚੱਸ ਅੱਥੰ ਅਨੁਭੋਤਿ।

‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਚਿੱਤਮਨੁਯੁੱਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਸੰਮਾ ਸਮਾਧਿਯਤਿ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾਯ। ਯੱਸ ਯੱਸ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੱਛਿਕਰਣੀਯੱਸ ਧੰਮੱਸ ਚਿੱਤੰ ਅਭਿਨਿੰਨਾਮੇਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੱਛਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿਆਯਤਨੇ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੩) –

ਏਵੰ ਪਠਮੰ ਅੱਥੰ ਦੱਸੇਤ੍ਵਾ ਤਦਤਨ੍ਤਰੰ ਉਪਮੰ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪਿ ਅੱਥੋ ਏਵੰ ਪਠਮੰ ਅੱਥੰ ਦੱਸੇਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਉਪਮੰ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪਿ ਅੱਥੋ ਵੁੱਤੋ।

ਸੱਤਸੂਰਿਯੋਪਮੇ ਚ –

‘‘ਅਨਿੱਚਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਧੁਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਨੱਸਾਸਿਕਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਯਾਵਞ੍ਚਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲਮੇਵ ਸੱਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿੱਬਿਨ੍ਦਿਤੁੰ ਅਲੰ ਵਿਰੱਜਿਤੁੰ ਅਲੰ ਵਿਮੁੱਚਿਤੁੰ। ਸਿਨੇਰੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੱਬਤਰਾਜਾ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯੋਜਨਸਹੱਸਾਨਿ ਆਯਾਮੇਨ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯੋਜਨਸਹੱਸਾਨਿ ਵਿੱਥਾਰੇਨ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯੋਜਨਸਹੱਸਾਨਿ ਮਹਾਸਮੁੱਦੇ ਅੱਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੋ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯੋਜਨਸਹੱਸਾਨਿ ਮਹਾਸਮੁੱਦਾ ਅੱਚੁੱਗ੍ਗਤੋ। ਹੋਤਿ ਸੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੋ, ਯੰ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘੱਸ ਅੱਧੁਨੋ ਅੱਚਯੇਨ ਬਹੂਨਿ ਵੱਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵੱਸਸਤਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵੱਸਸਹੱਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵੱਸਸਤਸਹੱਸਾਨਿ ਦੇਵੋ ਨ ਵੱਸਤਿ, ਦੇਵੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਵੱਸਨ੍ਤੇ ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾ

ਓਸਧਿਤਿਣਵਨਪ੍ਪਤਯੋ, ਤੇ ਉਸ੍ਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਏਵਂ ਅਧੁਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੬) –

ਪਠਮਂ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ''ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਦਯਤੋ ਏਤਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਏਤਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਯਦਿਦਂ ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਏਤਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਏਤਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਯਦਿਦਂ ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ''ਤਿ ਯਦੇਤਂ **ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੯) ਆਗਤਂ, ਤਂ ਇਧ ਸੂਰਿਯੋਪਮਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਸਿਯਾ। ਤਮ੍ਪਿ ''ਕਤ੍ਥਚਿ ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨ ਸਮੇਤਿ ਪਠਮਂ ਉਪਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਉਪਮਾਯ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਪਠਮਮੇਵ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਉਪਮਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸਾਲਿਸੂਕੋਪਮੇ ਉਪਮਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇਤਿ ਆਦਿਮਾਹਾ''ਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਵਚਨਮਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ। ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਪਠਮਂ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ , ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ''ਤਤ੍ਰ ਭਗਵਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਠਮਂਯੇਵ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਵਤ੍ਥੁਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ **ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋਪਮ-** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੯) **ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮਾਦਿ**ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੨) ਵਿਯ ਚ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਤ੍ਥੇਨ ਉਪਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਸਤ੍ਤਸੂਰਿਯੋਪਮਾਦਿ**ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੬) ਵਿਯ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸਾਲਿਸੂਕੋਪਮੇ ਪਠਮਂ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇਤਿ ਆਦਿਮਾਹਾ''ਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ **ਮਜ੍ਝਿਮਟ੍ਠਕਥਾਯ** ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਇਧਾਪਿ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਨ ਸਮੇਤਿ। ਮਜ੍ਝਿਮਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਾ ਇਧਾਪਿ ਪਾਠੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਕਣਸਦਿਸੋ ਸਾਲਿਫਲਸ੍ਸ ਤੁਣ੍ਡੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਾਲੋ **ਸਾਲਿਸੂਕਂ,** ਤਥਾ **ਯਵਸੂਕਂ**। ਸੂਕਸ੍ਸ ਤਨੁਕਭਾਵਤੋ ਭੇਦਵਤੋ ਭੇਦੋ ਨਾਤਿਮਹਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਛਵਿਂ ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਯਥਾ ਮਿਚ੍ਛਾਠਪਿਤਸਾਲਿਸੂਕਾਦਿ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਤ੍ਥਾਦਿਂ ਨ ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਅਯੋਗ੍ਗਭਾਵੇਨ ਠਿਤਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਆਚਯਗਾਮਿਚਿਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਨ ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਅਯੋਗ੍ਗਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਮਿਚ੍ਛਾਠਪਿਤੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ''ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। **ਘਨਬਹਲ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਰਕਾਲਪਰਿਭਾਵਨਾਯ ਅਤਿਵਿਯ ਬਹਲਂ। ਮਹਾਵਿਸਯਤਾਯ ਮਹਾਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਬਹੁਪਰਿਵਾਰਤਾਯ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਚ ਮਹਤੀ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਮਹਾਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਤਂ **ਮਹਾਅਵਿਜ੍ਜਂ**। ਮਹਾਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਬਹੁਭਾਵਤ੍ਥੋਪਿ ਹੋਤਿ ''ਮਹਾਜਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਤਣ੍ਹਾਵਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਾਵਮੇਵ ਵਦਤਿ।

੪੨. ਦੁਤਿਯੇ ਪਾਦੇਨੇਵ ਅਵਮਦ੍ਦਿਤੇ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਹਤ੍ਥੇਨ ਅਵਮਦ੍ਦਿਤਂ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਰੁਲ੍ਹੀ ਹੋਸਾਤਿ ਆਹ – "**ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਨ੍ਤੇਵ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਰਿਯਵੋਹਾਰੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਦੇਸਵਾਸੀਨਂ ਵੋਹਾਰੋ। ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – "**ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤੇਨ ''ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਕੁਸਲਂ ਨਾਮ ਯੋਨਿਸੋ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ ਅਪ੍ਪਕ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ, ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਮਾਨਂ ਖੁਦ੍ਦਕਨਦੀ ਵਿਯ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਮਹੋਘਾ ਸਮੁਦ੍ਦਂ, ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਮੇਵ ਪੁਰਿਸਂ ਪਾਪੇਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਂ ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੪੩. ਤਤਿਯੇ **ਦੋਸੇਨ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਦੂਸਨੇਨ ਵਿਸਸਂਸਟ੍ਠਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤਸਦਿਸੇਨ ਦੋਸੇਨ ਪਦੂਸਿਤਚਿਤ੍ਤਂ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸਹਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ। **ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ । ਇਟ੍ਠਾਕਾਰੇਨ ਏਤੀਤਿ ਅਯੋ, ਸੁਖਂ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪੇਤੋ ਅਯੋ ਏਤਸ੍ਸ, ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਵਾ **ਅਪਾਯੋ,** ਕਾਯਿਕਸ੍ਸ ਚੇਤਸਿਕਸ੍ਸ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ **ਦੁਗ੍ਗਤਿ,** ਕਾਰਣਾਵਸੇਨ ਵਿਵਿਧਂ ਵਿਕਾਰੇਨ ਚ ਨਿਪਾਤਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਵਿਨਿਪਾਤੋ,** ਅਪ੍ਪਕੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ ਅਯੋ ਸੁਖਂ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਨਿਰਯੋ**ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੪੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਸਦ੍ਧਾਪਸਾਦੇਨ ਪਸਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਸਾਦੇਨ ਪਸਨ੍ਨੰ, ਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤਾਯ। **ਸੁਖਸ੍ਸ ਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਸੁਖਮੇਵੇਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਸੁਗਤਿ**। ਮਨਾਪਿਯਰੂਪਾਦਿਤਾਯ ਸਹ ਅਗ੍ਗੇਹੀਤਿ **ਸਗ੍ਗੰ,** ਲੋਕੰ।

੪੫. ਪਞ੍ਚਮੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਵੂਪਸਮਕਰੋ ਰਹਦੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਰਹਦੋ, ਉਦਕਪੁਣ੍ਣੋ ਰਹਦੋ **ਉਦਕਰਹਦੋ**। ਉਦਕੰ ਦਹਤਿ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਉਦਕਦਹੋ। ਆਵਿਲੋ**ਤਿ ਕਲਲਬਹੁਲਤਾਯ ਆਕੁਲੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਅਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ**"ਤਿ। **ਲੁਲ਼ਿਤੋ**ਤਿ ਵਾਤੇਨ ਆਲੋਲ਼ਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਅਪਰਿਸਣ੍ਠਿਤੋ**"ਤਿ। ਵਾਤਾਭਿਘਾਤੇਨ ਵੀਚਿਤਰਙ੍ਗਮਲਸਮਾਕੁਲਤਾਯ ਹਿ ਪਰਿਤੋ ਨ ਸਣ੍ਠਿਤੋ ਵਾ **ਅਪਰਿਸਣ੍ਠਿਤੋ**। ਵਾਤਾਭਿਘਾਤੇਨ ਉਦਕਸ੍ਸ ਚ ਅਪ੍ਪਭਾਵੇਨ ਕਲਲੀਭੂਤੋ ਕਦ੍ਦਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਕਦ੍ਦਮੀਭੂਤੋ**"ਤਿ। **ਸਿਪ੍ਪਿਯੋ** ਮੁਤ੍ਤਸਿਪ੍ਪਿਆਦਯੋ। **ਸਮ੍ਬੁਕਾ** ਸਙ੍ਖਸਲਾਕਵਿਸੇਸਾ। **ਚਰਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਯਥਾਲਾਭਵਚਨਮੇਤੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਮੇਵ ਹਿ ਯਥਾਲਾਭਵਚਨਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ – "**ਏਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ।

ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੇਨਾਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਤੇਨ। ਤਯਿਦੰ ਕਾਰਣੇਨ ਆਵਿਲਭਾਵਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੰ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਭਵੋ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ,** ਸੋ ਪਨ ਲੋਕਿਯੋਪਿ ਹੋਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋਪੀਤਿ ਆਹ – "**ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕੋ**"ਤਿ। ਪੇਚ੍ਚ ਸਮ੍ਪਰੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ,** ਪਰਲੋਕੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਸੋ ਹਿ ਪਰਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਪਰਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। ਇਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾਪਿ ਸਕਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਏਵ ਗਹਿਤੋਤਿ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ – "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਸਙ੍ਖਾਤੋ ਦਸਵਿਧੋ ਧਮ੍ਮੋ। **ਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਾਵਸਾਨੇ**ਤਿ ਇਦੰ ਤਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਸ੍ਸਾਵਸਾਨੇਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਰਿਯਾਨੰ ਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਰਿਯਭਾਵਾਯ ਯੁਤ੍ਤੰ, ਤਤੋ ਏਵ **ਅਰਿਯਭਾਵੰ ਕਾਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੰ**। ਞਾਣਮੇਵ ਞੇਯਜਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਟ੍ਠੇਨ **ਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਞਾਣਮੇਵ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਕਿੰ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੂ**"ਤਿਆਦਿ।

੪੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਅਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਤਨੁਕੋ। ਤਨੁਭਾਵਮੇਵ ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਅਬਹਲੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਸਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਅਚ੍ਛੋ ਨ ਬਹਲੋ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਪਸਨ੍ਨੋਤਿਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਸਨ੍ਨੋ । ਸੋ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਸਨ੍ਨੋ**"ਤਿ। **ਅਨਾਵਿਲੋ**ਤਿ ਅਕਲੁਸੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਸੇਵਾਲੰ, ਯੰ ''ਤਿਲਬੀਜਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸੇਵਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਣ੍ਣਿਕਸੇਵਾਲੰ। **ਪਣਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਦਕਮਲੰ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਵਿਲਭਾਵੋ ਨੀਵਰਣਹੇਤੁਕੋਤਿ ਆਹ – "**ਅਨਾਵਿਲੇਨਾਤਿ ਪਞ੍ਚਨੀਵਰਣਵਿਮੁਤ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿ।

੪੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਰੁਕ੍ਖਜਾਤਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਾਤਸਦ੍ਦੇਨ ਪਦਵਡ੍ਢਨਮੇਵ ਕਤੰ ਯਥਾ ''ਕੋਸਜਾਤ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਰੁਕ੍ਖਾਨਮੇਵੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਕੋਚਿ ਹਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਵਣ੍ਣੇਨ ਅਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ** ਯਥਾ ਤੰ ਰਤ੍ਤਚਨ੍ਦਨਾਦਿ। **ਕੋਚਿ ਗਨ੍ਧੇਨ** ਯਥਾ ਤੰ ਗੋਸੀਤਚਨ੍ਦਨੰ। **ਕੋਚਿ ਰਸੇਨ** ਖਦਿਰਾਦਿ। **ਕੋਚਿ ਥਦ੍ਧਤਾਯ** ਚਮ੍ਪਕਾਦਿ। ਮਗ੍ਗਫਲਾਵਹਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ **ਭਾਵਿਤਮ੍ਪਿ** ਗਹਿਤੰ। ''ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੩) ਵਚਨਤੋ "**ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਚਿਤ੍ਤਮੇਵ, ਆਵੁਸੋ**"ਤਿ ਫੁਸ੍ਸਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ਵਦਤਿ।

੪੮. ਅਟ੍ਠਮੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ – "**ਏਵੰ ਲਹੁੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਲਹੁੰ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਕ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਧਿਮਤ੍ਤਪਮਾਣਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪਮਾਣਤ੍ਥੇ, ਪਮਾਣਾਤੀਤਤਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਅਤਿਵਿਯ ਨ ਸੁਕਰਾ**"ਤਿ। **ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਨਖਣਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤਿਵਿਯ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਭਾਵੰ ਥੇਰਵਾਦੇਨ ਦੀਪੇਤੁੰ – "**ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨਤ੍ਥੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਦਤਿ। **ਵਾਹਸਤਾਨੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੀਹੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਲਿਖਨ੍ਤਿ, ''ਵਾਹਸਤੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਵੀਹੀਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। **ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹੇਪਿ** (ਮਿ॰ ਪ॰ ੪.੧.੨) ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਯਮੇਵ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਵਾਹਸਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ ਬਜਤ੍ਤਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਡ੍ਢਚੂਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਥੋਕੇਨ ਊਨੰ ਉਪਡ੍ਢੰ। ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪਡ੍ਢਨ੍ਤਿ? ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਵਾਹਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ।

‘‘ਅਙ੍ਢਚੁਦ੍ਦਸ’’ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ‘‘ਅਙ੍ਢਚਤੁਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। ਸਾਧਿਕਂ ਦਿਯਡ੍ਢਸਤਂ ਵਾਹਾਤਿ ਦਲ੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਚਤੁਨਾਲ਼ਿਕੋ **ਤੁਮ੍ਬੋ। ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਸਕ੍ਕਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਪਮਂ ਕਾਤੁ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵੇਨ **ਨ ਕਤਾ ਉਪਮਾ। ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਪਰਿਸਾਯ ਯਥਾਰਦ੍ਧਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ।

੪੯. ਨਵਮੇ **ਪਭਸ੍ਸਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੋਦਾਤਂ ਸਭਾਵਪਰਿਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ। ਤੇਨਾਹ – **“ਪਣ੍ਡਰਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧ”**ਨ੍ਤਿ। ਪਭਸ੍ਸਰਤਾਦਯੋ ਨਾਮ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਂ ਲਬ੍ਭਨਕਵਿਸੇਸਾਤਿ ਆਹ – **“ਕਿਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ”**ਤਿ? ਇਤਰੋ ਅਰੂਪਤਾਯ ‘‘ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਯਕਥਾ ਅਯਂ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਨਾਦੀਪਨਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਨੀਲਾਦੀਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੩-੨੪੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੮੪-੩੮੬, ੪੩੧-੪੩੩; ਪਾਰਾ॰ ੧੨-੧੩) ਵੁਤ੍ਤਂ । ਤੇਨੇਵਾਹ – **“ਇਦਮ੍ਪਿ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਪਭਸ੍ਸਰ”**ਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਪਨ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਨ੍ਤਿ? ਆਮ ਸਭਾਵਤੋ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ, ਆਗਨ੍ਤੁਕਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਪਨ ਸਿਯਾ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ। ਤੇਨਾਹ – **“ਤਞ੍ਚ ਖੋ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤੇਸਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ‘‘ਇਦ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਵਸੇਨ **“ਤ”**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਚ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥੁਪਨਯਨੇ। ਖੋ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰੇ, ਅਵਧਾਰਣੇ ਵਾ। ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਛਿਤਭਾਵਤੋ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹਾਵਟ੍ਠਾਨਾਭਾਵਤੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਆਗਨ੍ਤੁਕਤਾਤਿ ਆਹ – **“ਅਸਹਜਾਤੇਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਰਾਗਾਦਯੋ ਉਪੇਚ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਂ ਕਿਲਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਬਾਧੇਨ੍ਤਿ ਉਪਤਾਪੇਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਆਹ – **“ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹੀਤਿ ਰਾਗਾਦੀਹੀ”**ਤਿ। ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ ਅਸਂਸਟ੍ਠਭਾਵਤੋ, ਏਕਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਪਨ ਸਿਯਾ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਆਹ – **“ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ”**ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **“ਯਥਾ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ਭਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨਗਤਾਯਪਿ ਨਾਮ ਇਰਿਯਾਯ ਲੋਕੇ ਗਾਰਯ੍ਹਤਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਗੇਵ ਏਕਸਨ੍ਤਾਨਗਤਾਯ ਇਰਿਯਾਯਾਤਿ ਇਮਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **“ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ…ਪੇ॰… ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ”**ਤਿ।

੫੦. ਦਸਮੇ **ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਪਭਸ੍ਸਰਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਮੇਵ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਂ ਤਾਦਿਸਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **“ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ”**ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਨਵਮਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਣਿਹਿਤਅਚ੍ਛਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧. ਛਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ ਨਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੨.੧੮.੧੦੧) ਅਤ੍ਥਿਤਾਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਕੋ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ। ''ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੮੧) ਪਸਂਸਾਵਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ। ''ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੫) ਅਤਿਸਯਤ੍ਥਵਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਪਸਤ੍ਥਂ ਅਤਿਸਯੇਨ ਵਾ ਸੁਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਸੁਤਵਾ, ਸਂਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਸਮਤ੍ਥਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ, ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ''ਸੁਤਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤਾ। ਸੋਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸੁਣੀਤਿ ਵਾ ਸੁਤਵਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਨ ਸੁਤਵਾਤਿ **ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ**।

ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਕਾਰੋ ''ਅਹੇਤੁਕਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੨ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ), ਅਭਿਕ੍ਖੁਕੋ ਆਵਾਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੧੦੪੭) ਤਂਸਮਾਯੋਗਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ ਦਿਟ੍ਠੋ। ''ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੭ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਤਿ ਅਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਾ ਏਤ੍ਥ ਜੋਤਿਤਾ। ''ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੯ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਤਂਸਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਞ੍ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਤਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ, ਤਥਾ ''ਅਨਾਸਵਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੫ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ)। ''ਅਪ੍ਪਟਿਘਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੫੫ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਤਂਕਿਚ੍ਚਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ। ''ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਚੇਤਸਿਕਾਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਤਂਸਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ। ਤਦਞ੍ਞਤਾ ਹਿ ਇਧ ਪਕਾਸਿਤਾ। ''ਅਮਨੁਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਤਬ੍ਭਾਵਮਤ੍ਤਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ। ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਮਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਤਂਸਦਿਸਨ੍ਤਿ। ਸਦਿਸਤਾ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਸੂਚਿਤਾ। ''ਅਸ੍ਸਮਣੋ ਸਮਣਪਟਿਞ੍ਞੋ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਞ੍ਞੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩) ਚ ਤਂਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯਗੁਣਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ। ਗਰਹਾ ਹਿ ਇਧ ਞਾਯਤਿ। ''ਕਚ੍ਚਿ ਭੋਤੋ ਅਨਾਮਯਂ (ਜਾ॰ ੧.੧੫.੧੪੬; ੨.੨੦.੧੨੯) ਅਨੁਦਰਾ ਕਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਚ ਤਦਨਪ੍ਪਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ। ''ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੭ ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ) ਤਂਸਦਿਸਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ। ਅਤੀਤਾਨਞ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯੇਕਦੇਸਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਆਰਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਭਾਵਤੋ ਕਾਲਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੁਕੂਲਤਾ, ਪਗੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਨ੍ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਤਾ ਹੇਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ''ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧ ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ) ਤਦਪਰਿਯੋਸਾਨਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ। ਤਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਜੋਤਕੋ। ਇਧ ਪਨ ''ਅਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ), ਅਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੫੭ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਵਿਯ ਤਂਸਭਾਵਨਿਵਤ੍ਤਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨਸ੍ਸ ਸੁਤਾਦਿਞਾਣਵਿਰਹਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – **''ਆਗਮਾਧਿਗਮਾਭਾਵਾ ਞੇਯ੍ਯੋ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਇਤੀ''**ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ **''ਯੋ ਹੀ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਖਨ੍ਧਧਾਤਾਦਿਕੋਸਲ੍ਲੇਨਪਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਾਨਂ ਜਾਨਨਹੇਤੁਭੂਤਂ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ? ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਖਨ੍ਧਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਧਾਤੁ... ਪੇ॰... ਆਯਤਨ...ਪੇ॰... ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ **''ਯਸ੍ਸ ਚ ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੂ''**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਕਰਣਂ **ਉਗ੍ਗਹੋ**। ਅਤ੍ਥਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨਂ **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ**। ਕੁਸਲੇਹਿ ਸਹ ਚੋਦਨਾਪਰਿਹਰਣਵਸੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਰਣਂ **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ**। ਆਚਰਿਯੇ ਪਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਗਮਨਂ ਸੁਤਮਯਞਾਣਵਸੇਨ ਅਵਬੁਜ੍ਝਨਂ **ਆਗਮੋ**। ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ **ਅਧਿਗਮੋ**।

ਬਹੂਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਂ ਅਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਤਾ ਜਨੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਹਿ ਵਾ ਜਨਿਤਾਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**। ਅਵਿਘਾਤਮੇਵ ਵਾ ਜਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਦਤਿ। **ਪੁਥੁ ਸਤ੍ਥਾਰਾਨਂ ਮੁਖੁਲ੍ਲੋਕਿਕਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਥੂ ਜਨਾ ਸਤ੍ਥੁਪਟਿਞ੍ਞਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ। ਸਬ੍ਬਗਤੀਹਿ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਨੇਤਬ੍ਬਾ, ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਜਨਾ, ਗਤਿਯੋ, ਤਾ ਪੁਥੂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**। ਇਤੋ ਪਰੇ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ ਜਨਾ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦਯੋ, ਤੇ ਏਤੇਸਂ ਪੁਥੂ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਾ ਜਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਓਘਾ ਕਾਮੋਘਾਦਯੋ। ਰਾਗਗ੍ਗਿਆਦਯੋ **ਸਨ੍ਤਾਪਾ**। ਤੇ ਏਵ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸਾ **ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ**। **ਪੁਥੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਾਯਤੀਤਿ ਜਨੋ, ਰਾਗੋ ਗੇਧੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੋ, ਪੁਥੁ ਜਨੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**। ਪੁਥੂਸੁ ਜਨਾ ਜਾਤਾ ਰਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਂ ਰਾਗਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਾ ਜਨ-ਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਰਤ੍ਤਾਤਿ ਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ ਰਙ੍ਗਜਾਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਣਾਮਕਰੇਨ ਛਨ੍ਦਰਾਗੇਨ ਰਤ੍ਤਾ ਸਾਰਤ੍ਤਾ। **ਗਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਭਿਕਙ੍ਖਨਸਭਾਵੇਨ ਅਭਿਗਿਜ੍ਝਨੇਨ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗੇਧਂ ਆਪਨ੍ਨਾ। **ਗਧਿਤਾ**ਤਿ ਗਨ੍ਥਿਤਾ ਵਿਯ ਦੁਮ੍ਮੋਚਨੀਯਭਾਵੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ। **ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਵਿਸਞ੍ਞਿਭੂਤਾ ਵਿਯ ਅਨਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚਾ ਮੋਹਮਾਪਨ੍ਨਾ। **ਅਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। **ਲਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਵਙ੍ਕਕਣ੍ਟਕੇ ਵਿਯ ਆਸਤ੍ਤਾ, ਮਹਾਪਲਿਪੇ ਯਾਵ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗਾ ਪਲਿਪਨ੍ਨਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਭਾਵੇਨ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾ । **ਲਗ੍ਗਿਤਾ**ਤਿ ਮਕ੍ਕਟਾਲੇਪੇ ਆਲਗ੍ਗਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਸਿਤੋ ਵਿਯ ਮਕ੍ਕਟੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਆਲਗ੍ਗਿਤਾ। **ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਾ, ਉਪਦ੍ਦੁਤਾ ਵਾ। **ਆਵੁਤਾ**ਤਿ ਆਵਰਿਤਾ। **ਨਿਵੁਤਾ**ਤਿ ਨਿਵਾਰਿਤਾ। **ਓਵੁਤਾ**ਤਿ ਪਲਿਗੁਣ੍ਠਿਤਾ, ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾ ਵਾ। **ਪਿਹਿਤਾ**ਤਿ ਪਿਦਹਿਤਾ। **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਛਾਦਿਤਾ। **ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤਾ।

‘‘ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ – “**ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵੁਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਯਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਤਤੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਜਾਨੇਯਜ, ਸਾ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾ ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ। ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮਾਧਾਨਵਸੇਨ ਅਵਟ੍ਠਿਤਿਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਯਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹਸਞ੍ਞਿਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਾਯ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਜਾਨੇਯਜ।

੫੨. ਦੁਤਿਯੇ **ਸੁਤਵਾ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। **ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – “**ਅਤ੍ਥਿ ਅਰਿਯੋ**”ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਵਨ੍ਤੋਤਿ **ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ**। ਨਨੁ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਿਯਾ ਪਚ੍ਚੇਕਮੇਵ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵੇਦਨੀਯਭਾਵਤੋ? ਨਯਿਦਮੀਦਿਸਂ ਪਟਿਵੇਧਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਪਨ ਸਾਵਕਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਪਰਤੋਘੋਸੇਨ ਵਿਨਾ ਤੇਸਂ ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਯਥਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਮੇਤੇ, ਏਤੇ ਪਨ ਅਪਰਨੇਯਜਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਰਨਾਯਕਭਾਵੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਵਨ੍ਤੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ’’ਤਿ।

ਅਤ੍ਥਿ ਸਾਵਕੋ ਨ ਅਰਿਯੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਸਦ੍ਧੋਪਿ ਗਹਿਤੋ ਏਵ। **ਗਿਹੀ ਅਨਾਗਤਫਲੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹਿ ਸਰਣਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਇਚ੍ਚੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ **ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸੁਤ੍ਤੇਨ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੬ ਆਦਯੋ) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। **ਸੁਤਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸੁਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸੁਤੇਨ ਉਪਪਨ੍ਨੋ, ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਚੇ ਸਹਿਤਂ ਭਾਸਮਾਨੋ’’ਤਿ ਚ ਆਦਿ। **ਅਰਿਯਸਾਵਕੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਕਿਚ੍ਚੇ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਿ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਯਥਾਸਭਾਵਜਾਨਨਂ ਦਲ੍ਹਤਰਾਯ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾਯ ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ “**ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਕਥਿਤਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੫੩. ਤਤਿਯੇ **ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮਸੁਤ੍ਤੇ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੨) ਦੇਸਨਾਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ । ਤਂਦੇਸਨਾਹੇਤੁਕਞ੍ਹਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਦੇਸੇਸਿ। **ਅਵਿਜਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ** ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਰੂਪਕਾਯੋ ਬਾਹਿਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਹਿ ਮਲੇਹਿ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਸੁਧੋਤਜਾਤਿਮਣਿਸਦਿਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਉਪਟ੍ਠਾਕਾਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥਂ ਸਰੀਰਫਾਸੁਕਤ੍ਥਞ੍ਚਾ**”ਤਿ। **ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ। ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵਿਵਿਤ੍ਤਾਸਨੇ ਵੀਤਿਨਾਮਨਂ ਵਿਵੇਕਨਿਨ੍ਨਤਾਯ ਚੇਵ ਪਰੇਸਂ

ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਜ੍ਜਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। **ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਹਾਰਨਿਵਾਸਨਪਰਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ। ਕਦਾਚਿ ਏਕਕਸ੍ਸ, ਕਦਾਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵੁਤਸ੍ਸ, ਕਦਾਚਿ ਪਕਤਿਯਾ, ਕਦਾਚਿ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਹਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਹਿ ਚ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸੋ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ। **ਉਪਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਹਿਮਵਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਪੁਪ੍ਫਿਤਰੁਕ੍ਖਾਦਿਤੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ। ਓਣਤੁਣ੍ਣਤਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਸਞ੍ਚ ਪਦਨਿਕ੍ਖੇਪਸਮਯੇ ਸਮਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ, ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਕਸਿਤਪਦੁਮਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਞ੍ਚ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦਤਾਯ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਫਲਂ, ਨ ਇਦ੍ਧਿਨਿਮ੍ਮਾਨਂ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਸਕ੍ਖਰਾਕਠਲਕਣ੍ਟਕਸਙ੍ਕੁਕਲਲਾਦਿਅਪਗਮੋ ਸੁਚਿਭਾਵਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਤਦਾ ਲਬ੍ਭਨਤੋ।

ਇਨ੍ਦਖੀਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਠਪਿਤਮਤ੍ਤੇਤਿ ਇਦਂ ਯਾਵਦੇਵ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨਵਿਨਯਤ੍ਥਾਯ ਸਞ੍ਚ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਬ੍ਬਪਦਕ੍ਖਿਣਤਾਯ। **"ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਯੋ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ **"ਸੁਵਣ੍ਣਰਸਪਿਞ੍ਜਰਾਨਿ ਵਿਯਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਰੀਰੇ ਪੀਤਾਭਾਯ ਯੇਭੁਯ੍ਯਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਧੁਰੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਸਾਰਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤਾਯ। ਭੇਰਿਆਦੀਨਂ ਪਨ ਸਦ੍ਦਾਯਨਂ ਧਮ੍ਮਤਾਵ। **ਪਟਿਮਾਨੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਸੁਦੁਲ੍ਲਭਂ ਇਦਂ ਅਜ੍ਜ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਯੇ ਮਯਂ ਈਦਿਸੇਨ ਪਣੀਤੇਨ ਆਹਾਰੇਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਹਾਮਾ''ਤਿ ਪਤੀਤਮਾਨਸਾ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ। **ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਾਨਾਨਿ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਤਥਾ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਤੀਤੇ ਏਤਰਹਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਾਨਿ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ। ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਿਹਾਰੇ। **ਗਨ੍ਧਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੇ**ਤਿ ਚਤੁਜ੍ਜਾਤਿਯਗਨ੍ਧੇਨ ਕਤਪਰਿਭਣ੍ਡੇ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੇ।

ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਖਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਤਿਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਲਾਭੇ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਵੇਕਲ੍ਲਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭਾਦਯੋ ਗੁਣਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕ…ਪੇ॰… ਵਸਵਤ੍ਤਿਭਵਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਤਤ੍ਥ ਸੁਞ੍ਞਵਿਮਾਨਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਗਵਾ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਤਯੋ ਭਾਗੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਠਮਭਾਗੇ ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਾਚਿਣ੍ਣਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਥ ਯਥਾਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਭਾਗੇ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੇ ਤਤਿਯਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਿਯ ਲੋਕਂ ਵੋਲੋਕੇਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਂ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ। ਤੇਨਾਹ – **"ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਕਾਲਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਤਕਲ੍ਲਂ, ''ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਵੇਲਾਯ ਇਮਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਤਂਕਾਲਾਨੁਰੂਪਂ। **ਸਮਯਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਨੁਰੂਪਂ ਵਾ। **ਸਮਯਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਰਿਯਸਮਯਸਂਯੁਤ੍ਤਂ। ਦੇਸਕਾਲਾਨੁਰੂਪਮੇਵ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਦੇਸੇਨ੍ਤਾ ਚ ਅਰਿਯਸਮ੍ਮਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਨਯਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਾਵ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਸਮਯਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਦਾਹਰਣਸਹਿਤਂ। ਕਾਲੇਨ ਸਾਪਦੇਸਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, **ਕਾਲਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਂ ਉਯ੍ਯੋਜੇਤਿ, ਨ** ਯਾਵ ਸਮਨ੍ਧਕਾਰਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ।

ਉਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ, ਨ ਪਨ ਮਲਂ ਪਕ੍ਖਾਲੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਕਾਯੇ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤੀਤਿ। **ਤਤੋ ਤਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨਾਦਿਤੋ। **ਓਕਾਸਂ ਲਭਮਾਨਾ**ਤਿ ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਪੁਰਿਮਯਾਮੇਸੁ ਓਕਾਸਂ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੇ ਓਕਾਸਂ ਲਭਮਾਨਾ, ਭਗਵਤਾ ਵਾ ਕਤੋਕਾਸਤਾਯ ਓਕਾਸਂ ਲਭਮਾਨਾ। ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੀਸੁ ਭਾਗੇਸੁ ਪਠਮਭਾਗੇ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਨਂ ਏਕਨ੍ਤਿਕਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਿਸਜ੍ਜਾਪੀਲ਼ਿਤਸ੍ਸ ਸਰੀਰਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ''ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤੀ''ਤਿ ਤਦਾ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਨਸ੍ਸ ਅਨਿਬਦ੍ਧਤਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। **ਕਿਲਾਸੁਭਾਵੋ** ਪਰਿਸ੍ਸਮੋ । ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਕਿਲਾਸੁਭਾਵਮੋਚਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕਂ ਵੋਲੋਕੇਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੇ ਭਗਵਤੋ ਬਹੁਲਂ ਆਚਿਣ੍ਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ ਅਵਸਿਟ੍ਠਬਲਞਾਣੇਹਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨੇਵ ਚ ਭਗਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤੀਤਿ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਕਿਚ੍ਚੇਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਕਿਚ੍ਚੇ। ਬਲਵਤਾ ਪਚ੍ਚਨੁਤਾਪੇਨ ਸਂਵਡ੍ਢਮਾਨੇਨ ਕਰਜਕਾਯੇ ਮਹਾਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਨਾਮਕਾਯੇ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਕਰਜਕਾਯੋ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਨਿਧਾਨਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਲੋਹਿਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਣ੍ਹਂ ਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਞ੍ਛੀ**ਤਿ ਲੋਹਿਤਂ ਉਣ੍ਹਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਞ੍ਛਿ। **ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਪਟਿਞ੍ਞਂ। **ਤਂ ਪਾਪਂ ਵਡ੍ਢਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਪਟਿਞ੍ਞਾਯ

ਅਵਿਜਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਪਵਡ੍ਢਮਾਨਪਾਪਂ। ਅਨਿਮਵਤ੍ਤਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪਾਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨੇ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਾਤ੍ਥਕੋ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਜਾਤਸਂਵੇਗਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਹੋ ਸਲ੍ਲੇਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੋ ਅਤਿਵਿਯ ਸਲ੍ਲੇਖੇਨ ਇਤਂ ਪਵਤ੍ਤਂ। **ਕਾਸਾਵਪਜ੍ਜੋਤੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਬਹੁਭਾਵਤੋ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਵਿਚਰਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਕਾਸਾਵਜੁਤਿਯਾ ਪਜ੍ਜੋਤਿਤੋ। **ਇਸਿਵਾਤਪਰਿਵਾਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਚ ਏਸਨਤੋ ਇਸੀਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਗੁਣਗਨ੍ਧੇਨ ਚੇਵ ਗੁਣਗਨ੍ਧਵਾਸਿਤੇਨ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧੇਨ ਚ ਪਰਿਤੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਾਯਿਤੋ।

ਧਮ੍ਮਸਂਵੇਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ ਅਨਾਵਜ੍ਜਨੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਸਂਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ। **ਧਮ੍ਮਸਂਵੇਗੋ**ਤਿ ਚ ਤਾਦਿਸੇ ਅਤ੍ਥੇ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਂ ਸਹੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞਾਣਂ। **ਅਸ੍ਸਾਸਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਸਕਾਰਣਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕਿਚ੍ਚਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ **ਸਬ੍ਬਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ**। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਹੋਨ੍ਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ **ਹਿਤਫਰਣਂ**। ਇਤਰਂ ਇਤੋ ਥੋਕਂ ਮਹਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਂ "**ਚੂਲਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਸੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿਫੋਟਨਕ੍ਖਣੋ ਅਕ੍ਖਿਨਿਮਿਸਕਾਲੋ, ਯੋ ਏਕਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਰਸ੍ਸ ਉਚ੍ਚਾਰਣਕ੍ਖਣੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਦ੍ਵੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਦੁਕਰਣਮਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਫਰਣਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਹਿਤੇਸਿਤਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ। **ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤੀ**ਤਿ ਹਿਤੇਸਿਤਵਸੇਨ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ। ਆਵਜ੍ਜਨੇਨ ਆਭੁਜਨ੍ਤੋਪਿ ਆਸੇਵਤਿ ਨਾਮ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ। **ਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਥਾ ਞਾਣਮਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋਪਿ। **ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਥਾ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਤਿ ਪਤਿ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋਪਿ। **ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ**ਤਿਆਦਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਚੇਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ, ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਆਸੇਵਨਦਸ੍ਸਨਮੇਵਾਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮੇਵ ਆਸੇਵਨਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – "**ਇਧ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਰਿਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨੋਤਿ ਅਵਿਰਹਿਤਜ੍ਝਾਨੋ। **ਅਤੁਚ੍ਛਜ੍ਝਾਨੋ**ਤਿ ਞਾਨੇਨ ਅਤੁਚ੍ਛੋ। ਚਾਗੋ ਵਾ ਵੇਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨੋ**"ਤਿ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭਂ ੫੪੦) ਆਗਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਇਰਿਯਤੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ – **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਚ੍ਛੇਦਤ੍ਥਜੋਤਨੋ। **ਹਰਤੀ**ਤਿ ਨੇਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਹਰਤਿ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਏਕਂ ਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਪਤਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਹਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਇਰਿਯਤੀ**ਤਿ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਕਿਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਪਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਠਾਨਾਦਿਸਮਙ੍ਗੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਪਾਲੇਤੀ**ਤਿ ਏਕਂ ਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨਂ ਇਰਿਯਾਪਥਨ੍ਤਰੇਹਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਾਲੇਤਿ। **ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। ਏਕਞ੍ਹਿ ਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਪਤਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਪਾਲੇਨ੍ਤੋ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਚਰਤੀ**ਤਿ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸਮਙ੍ਗੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨਾ**ਤਿ ''ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ।

ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਰਿਯਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਇਰਿਯਾ, ਕਾਯਪ੍ਪਯੋਗੋ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਨੂਪਾਯਭਾਵਤੋ ਇਰਿਯਾਯ ਪਥੋ ਇਰਿਯਾਪਥੋ, ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿ। ਨ ਹਿ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਅਵਤ੍ਥਾਹਿ ਵਿਨਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ। ਠਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਵਾ ਹਿ ਕਾਯੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਗਮਨਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸਮਙ੍ਗੀ ਵਾ। ਵਿਹਰਣਂ, ਵਿਹਰਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ ਵਿਹਾਰੋ, ਇਰਿਯਾਪਥੋਵ ਵਿਹਾਰੋ **ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋ,** ਸੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਆਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਏਵ। ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨੀਨਂ ਏਕਾਨੇਕਵਾਰਾਦਿਵਿਸਿਟ੍ਠੋਯੇਵ ਭੇਦੋ, ਨ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਤੇਸਂ ਨਾਨਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – "**ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਸੋ ਏਕੇ ਏਕਟ੍ਠੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਏਸੋ ਏਕੋ ਏਕਤ੍ਥੋਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਰਟ੍ਠਸ੍ਸ , ਰਟ੍ਠਤੋ ਵਾ ਲਦ੍ਧੋ ਪਿਣ੍ਡੋ ਰਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਂ ਪਹਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਮ੍ਹਾਕਮੇਤੇ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਞਾਤੀ, ਪਿਤਾਮਹਪਿਤੁਪੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਵਟ੍ਟਨਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਵਟ੍ਟੋ, ਞਾਤਿਯੇਵ ਪਰਿਵਟ੍ਟੋ **ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੋ। ਥੇਯ੍ਯਪਰਿਭੋਗੋ ਨਾਮ** ਅਨਰਹਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੋ। ਭਗਵਤਾ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਾਸਨੇ ਸੀਲਵਤੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ, ਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ। ਦਾਯਕਾਨਮ੍ਪਿ ਸੀਲਵਤੋ

ਏਵ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ, ਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਰਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨਤੋ। ਇਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਦਾਯਕੇਹਿ ਚ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇਪਿ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੋ ਥੇਯ੍ਯਾਯ ਪਰਿਭੋਗੋ ਥੇਯ੍ਯਪਰਿਭੋਗੋ। ਇਣਵਸੇਨ ਪਰਿਭੋਗੋ **ਇਣਪਰਿਭੋਗੋ** ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਇਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗੋ ਵਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਦਾਯਂ, ਤਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ ਦਾਯਾਦਾ, ਪੁਤ੍ਤਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ ਦਾਯਜ੍ਜਂ, ਦਾਯਜ੍ਜਵਸੇਨ ਪਰਿਭੋਗੋ **ਦਾਯਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗੋ,** ਪੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਪਰਿਭੋਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਕ੍ਖਾ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਪਿਤੁ ਸਨ੍ਤਕਾਨਂ ਦਾਯਾਦਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਪਨ ਤੇ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਗਿਹੀਨਨ੍ਤਿ? ਗਿਹੀਹਿ ਦਿਨ੍ਨਾਪਿ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਕਾ ਅਨਨੁਞ੍ਞਾਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਿਭੋਗਾਭਾਵਤੋ, ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੇਸੁਯੇਵ ਚ ਪਰਿਭੋਗਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤ**ਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਧਕਂ।

ਵੀਤਰਾਗਾ ਏਵ ਤਣ੍ਹਾਯ ਦਾਸਬ੍ਯਂ ਅਤੀਤਤ੍ਤਾ ਸਾਮਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੋ ਸਾਮਿਪਰਿਭੋਗੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿ। ਅਵੀਤਰਾਗਾਨਞ੍ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਪਰਵਸਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗੇ ਸਾਮਿਭਾਵੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਦਭਾਵੇਨ ਵੀਤਰਾਗਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਸਾਮਿਭਾਵੋ ਯਥਾਰੁਚਿਪਰਿਭੋਗਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਪਟਿਕੂਲਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾਕਾਰੇਨ, ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕੂਲਾਕਾਰੇਨ, ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾਕਾਰੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਦਾਯਕਾਨਞ੍ਚ ਮਨੋਰਥਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਪਨਾਯਂ ਸੀਲਵਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੋ, ਸੋ ਇਣਪਰਿਭੋਗਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਨੀਕਤ੍ਤਾ ਆਣਣ੍ਯਪਰਿਭੋਗੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਇਣਾਯਿਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਦੇਸਂ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਏਵਂ ਇਣਪਰਿਭੋਗਯੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਿਤੁਂ ਨ ਲਭਤੀਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸੀਲਵਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੋ ''ਆਣਣ੍ਯਪਰਿਭੋਗੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਚਤੁਪਰਿਭੋਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸੁਂਯੇਵਾਯਂ ਪਰਿਭੋਗੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਇਧ ਵਿਸੁਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਦਾਯਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗੇਯੇਵ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੀਲਵਾਪਿ ਹਿ ਇਮਾਯ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ''ਸੇਖੋ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਮੇਸੁ ਪਰਿਭੋਗੇਸੁ ਸਾਮਿਪਰਿਭੋਗੋ ਦਾਯਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗੋ ਚ ਅਰਿਯਾਨਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਞ੍ਚ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਇਣਪਰਿਭੋਗੋ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਥੇਯ੍ਯਪਰਿਭੋਗੇ ਕਥਾਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਥਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਾਮਿਪਰਿਭੋਗੋ ਦਾਯਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗੋ ਚ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ? ਉਪਚਾਰਵਸੇਨ। ਯੋ ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਪਿ ਸਲ੍ਲੇਖਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਠਿਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਗੇਧਂ ਪਹਾਯ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਭੋਗੋ, ਸੋ ਸਾਮਿਪਰਿਭੋਗੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਸੀਲਵਤੋ ਪਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗੋ ਦਾਯਜ੍ਜਪਰਿਭੋਗੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਦਾਯਕਾਨਂ ਮਨੋਰਥਸ੍ਸ ਅਵਿਰਾਧਨਤੋ। ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਰਿਭੋਗੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਸੇਕ੍ਖਸਙ੍ਗਹਤੋ। **ਸੇਕ੍ਖਸੁਤ੍ਤਂ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੩) ਹੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਕਂ।

ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਤਿ ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਾਲਂ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। **ਅਮੋਘੋ ਰਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਪਰਿਭੋਗੋ**ਤਿ ''ਅਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਣੋ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਆਮਿਸਂ ਦੇਨ੍ਤਾਨਂ ਤਾਯ ਮੇਤ੍ਤਾਸੇਵਨਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਦੋਸਮਲਸ੍ਸ ਵਾ ਤਦੇਕਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਬ੍ਬਾਜਨਤੋ ਵੂਪਸਮਨਤੋ ਸਂਸਾਰੇ ਚ ਭਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵ ਇਕ੍ਖਣਤੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨੇਨਸ੍ਸ ਅਮੋਘੋ ਰਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਪਰਿਭੋਗੋ। **ਮਹਟ੍ਠਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਤ੍ਥਿਕਂ ਮਹਾਪਯੋਜਨਂ। **ਮਹਪ੍ਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪੁਲਪ੍ਫਲਂ। **ਮਹਾਨਿਸਂਸ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਫਲਂ। **ਮਹਾਜੁਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵਂ। **ਮਹਾਵਿਪ੍ਫਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਵਿਤ੍ਥਾਰਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਂ ਕਾਰਣਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸੇਵਨਾਯ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਾਮਿਆਦਿਭਾਵੇਨ ਰਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਪਰਿਭੋਗਾਰਹਤਾ, ਦੁਤਿਯਂ ਪਰੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਾਨਸ੍ਸ ਮਹਟ੍ਠਿਯਭਾਵਕਰਣਂ। **ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਆਸੇਵਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵਂ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਬਹੁਲੀਕਾਰੇ, ਏਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੫੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਾਵਨਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਡ੍ਢਨਤ੍ਥਤਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵ।

੫੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਇਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੂ**ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਪਞ੍ਚਮੇਸੁ। ''ਤਤਿਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **"ਯੋ ਹਿ ਆਸੇਵਤੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਆਸੇਵਨਾਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਾਭਾਵਮਾਹ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਸ੍ਸ

ਦੇਸਨਾ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਯਾਯ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮਾਹ। ਤੇਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਕਾਰਭੇਦਂ ਞਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਏਕਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਂ ਤਥਾ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤੀਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹੀ**ਤਿ ਆਸੇਵਨਾਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰਭਾਗੇਹਿ। ਮੇਤ੍ਤਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬਵਤ੍ਥੂਨੋ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਵਸੇਨ ਆਨੀਤਾ ਸੇਵਨਾ ਆਸੇਵਨਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਡ੍ਢਨਾ ਭਾਵਨਾ, ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਠਪਨਂ ਮਨਸਿਕਾਰੋ।

੫੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਅਨਿਯਮਿਤਵਚਨਂ** ''ਇਮੇ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਨਿਯਮਿਤਵਚਨਂ** ''ਅਕੁਸਲਾ''ਤਿ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਅਸੇਸਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਅਪ੍ਪਕਸ੍ਸਪਿ ਅਕੁਸਲਭਾਗਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਅਕੁਸਲਂ ਭਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਕੁਸਲਭਾਗਿਯਾ**। ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੇ ਭਵਾਤਿ **ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖਿਕਾ**। ਤੇਨਾਹ – "**ਅਕੁਸਲਾਯੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਠਮਤਰਂ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਪਠਮਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਠਮੋ ਪਧਾਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਵਸੇਨ ਹਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਯਮੇਵ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਇਦਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗੇਸੁ ਵਿਯ ਪਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ, ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪੁਰੇਤਰਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਾਤਿਸਯੋਤਿ "**ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਮਨੋਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇਪਿ** (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਜੇਟ੍ਠਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ। ਸੁਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਮਨੋਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਪ॰ ੧, ੨), ਛਦ੍ਵਾਰਾਧਿਪਤਿ ਰਾਜਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.ਬੁਦ੍ਧਵਗ੍ਗੋ, ਏਰਕਪਤ੍ਤਨਾਗਰਾਜਵਤ੍ਥੁ)। ਤੇਨਾਹ – "**ਏਤੇ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤੇਸਂ ਮਨੋ ਉਪ੍ਪਾਦਕੋ**ਤਿ ਚ ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਮਨੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਜੇਟ੍ਠਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਤੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਾਪੇਨ੍ਤੋ ਤੇ ਤਥਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਜੇਟ੍ਠਕਭਾਵਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਰਾਜਗਮਨਞ੍ਞਾਯੇਨ ਸਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਿ ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਅਨ੍ਵਦੇਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖਣਵਸੇਨ ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਏਕਤੋਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ।

੫੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਚਤੁਭੂਮਕਾਪਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਥਿਤਾ**ਤਿ ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੫੮. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਇਦਨ੍ਤਿ** ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਨਿਪਾਤਪਦਂ ਵਾ ਏਤਂ ''ਯਦਿਦ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ – "**ਅਯਂ ਪਮਾਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਪਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋ**ਤਿ ਪਮਾਦਾਪਤ੍ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਏਤ੍ਤਕੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਯਾ ਅਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਸਤਿਵਿਰਹੋ। **ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪਦਾਨਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ। **ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਦਾਨਾਦੀਨਂ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨੇ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾ। ਸਤਤਭਾਵੋ ਸਾਤਚ੍ਚਂ, ਸਾਤਚ੍ਚੇਨ ਕਿਰਿਯਾ ਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾ, ਸਾਯੇਵ ਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ, ਨ ਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ **ਅਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ। ਅਨਟ੍ਠਿਤਕਿਰਿਯਤਾ**ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਿਤਕਿਰਿਯਤਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਨ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਕਿਰਿਯਤਾ ਚ। **ਓਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾ**ਤਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਫਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਓਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾ। **ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਛਨ੍ਦਤਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਵੀਰਿਯਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਾਵੋ। **ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤਾ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਧੁਰਸ੍ਸ ਓਰੋਪਨਂ, ਓਸਕ੍ਕਿਤਮਾਨਸਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਧਿਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਕਰਣੇ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵੋ। **ਅਨਨੁਯੋਗੋ**ਤਿ ਅਨਨੁਯੁਞ੍ਜਨਂ। ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਸੇਵਨਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵੋ **ਅਨਾਸੇਵਨਾਦਯੋ। ਪਮਾਦੋ**ਤਿ ਸਰੂਪਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਪਮਜ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਆਕਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਪਮਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਸਾਵਜ੍ਜਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਯਿਦਂ ਲੋਕਿਯਾਨਂ ਵਸੇਨ, ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ...ਪੇ॰... ਇਦ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੫੯. ਨਵਮੇ ਨ ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ,** ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਸਤਿਯਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਂ ਨਾਮਂ। ਪਮਾਦੋ ਪਨ ਸਤਿਯਾ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤੋ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ।

੬੦. ਦਸਮੇ ਕੁਚ੍ਛਿਤਂ ਸੀਦਤੀਤਿ ਕੁਸੀਤੋ ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਕੋਸਜ੍ਜਂ,** ਆਲਸਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਦਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧. ਸਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਵੀਰਾਨਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਂ, ਵਿਧਿਨਾ ਵਾ ਈਰਯਿਤਬ੍ਬਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਂ, ਤਦੇਵ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਯ ਪਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਰਮ੍ਭੋ **ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ**। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾ ਪਗ੍ਗਹਿਤਵੀਰਿਯਤਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵੀਰਿਯਤਾਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਵੀਰਿਯਤਾਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

੬੨. ਦੁਤਿਯੇ ਮਹਤੀ ਇਚ੍ਛਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਮਹਿਚ੍ਛੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ**। ਮਹਾਵਿਸਯੋ ਲੋਭੋ **ਮਹਾਲੋਭੋ** ਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਬਹੂਨਞ੍ਚ ਅਭਿਗਿਜ੍ਝਨਤੋ। **ਇਤਰੀਤਰਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਮਹਿਚ੍ਛਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਗਹਟ੍ਠਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਇਚ੍ਛਾਗਤਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਪਵਤ੍ਤਾ। **ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ**ਤਿ ਮਹਾਇਚ੍ਛਤਾ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨਾਯਂ ਰਾਗੋ ਏਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ**"ਤਿਆਦਿ।

੬੩. ਤਤਿਯੇ **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਪ੍ਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਭਾਵਤ੍ਥੋ ''ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੦੪) ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ – "**ਅਨਿਚ੍ਛਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। ਲੋਕੇ ਪਾਕਟਸ੍ਸ ਹਿ ਅਕ੍ਖਿਰੋਗਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਆਬਾਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਤਰਂ ਕਾਤੁਂ "**ਏਤ੍ਥ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਸਾਵਸੇਸਂ ਵਿਯ ਪਰਿਤ੍ਤਕੇਪਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਨਿਰਵਸੇਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਚ੍ਚਯਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ – "**ਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵੇਨੇਵ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨ ਦੀਪੇਤੁਂ – "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾ** ਨਾਮ ਅਤ੍ਰ ਅਤ੍ਰ ਇਚ੍ਛਾ। ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਤਾਯ ਪਾਪਾ ਲਾਮਿਕਾ ਨਿਹੀਨਾ ਇਚ੍ਛਾ **ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ**। ਯਾਯ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣੇ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤਿ, ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਚ ਨ ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ **ਮਹਿਚ੍ਛਤਾ। ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਗੁਣਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਵਿਯ ਪਰੇਸਂ ਪਕਾਸਨਾ। **ਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਤਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਚਾਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸੀਲਧੁਤਧਮ੍ਮਾਦਿਗੁਣਵਿਭਾਵਨਾ। ਤਾਦਿਸਸ੍ਸਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਪਿ ਹੋਤਿ, ਸਾਪਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਆਗਤਾਯੇਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਯੋ**ਤਿ ਦੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋ।

ਅਤਿਲੂਖਭਾਵਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਵਸੇਨ ਅਤਿਵਿਯ ਲੂਖਭਾਵਂ। ਤਦਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ''ਅਯਂ ਅਮਙ੍ਗਲਦਿਵਸੋ , ਸੁਮ੍ਭਕਸਿਨਿਦ੍ਧਪਤ੍ਤਚੀਵਰੋ ਅਯ੍ਯੋ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ, ''ਭਨ੍ਤੇ, ਥੋਕਂ ਬਹਿ ਹੋਥਾ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। **ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜੀ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂਯੇਵ ਪਥਵਿਯਂ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਯੇਵ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿ। ਯਦਿ ਥੇਰੋ ''ਖੀਣਾਸਵਭਾਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਨ ਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ''ਬਹਿ ਹੋਥਾ''ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਪਨ ਤਥਾਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਪਧਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਇਚ੍ਛਾਪਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਇਚ੍ਛਾਭੇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਪਰੋਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਚ੍ਚਯਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਇਚ੍ਛਾਰਹਿਤੋ। **ਧੁਤਙ੍ਗਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਧੁਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਾਯ ਇਚ੍ਛਾਰਹਿਤੋ। **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸਮ੍ਭਾਵਨਾਯ ਇਚ੍ਛਾਰਹਿਤੋ। **ਅਧਿਗਮਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ**ਤਿ ''ਅਰਿਯੋ''ਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਯ ਇਚ੍ਛਾਰਹਿਤੋ। **ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਯਂ ਦਾਤੁਕਾਮੋ ਬਹੁਂ ਵਾਤਿ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸਂ, ਅਜ੍ਝਾਸਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਬਹੁਭਾਵਂ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਮਾਣਂ। ਯਤ੍ਤਕੇਨ ਅਤ੍ਤਾ ਯਾਪੇਤਿ, ਤਤ੍ਤਕਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ। **ਯਦਿ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਂ। **ਪਮਾਣੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਯਾਪਨਪ੍ਪਮਾਣੇਨੇਵ।

ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਪਿ ਨਾਵ੍ਵਾਸੀਤਿ ਸੋਸਾਨਿਕਵਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਏਕੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਅਵ੍ਵਾਸਿ। **ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਂ। **ਦੁਤਿਯੋ ਮਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯੋ ਸਹਾਯਭੂਤੋਪਿ ਯਥਾ ਮਂ ਜਾਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਸਟ੍ਠਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਸੁਸਾਨੇ ਵਸਾਮਿ,

ਤਸ੍ਮਾ **ਅਹੰ ਅਹੋ ਸੋਸਾਨਿਕੁਤ੍ਤਮੋ। ਉਪਕਾਰੋ ਹੁਤ੍**ਵ਼ਾਤਿ ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਹਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵ਼ਸੇਨ ਉਪਕਾਰੋ ਹੁਤ੍ਵ਼ਾ। **ਧਮ੍ਮਕਥਾਯ ਜਨਪਦੰ ਖੋਭੇਤ੍**ਵ਼ਾਤਿ ਲੋਮਹੰਸਨਸਾਧੁਕਾਰਦਾਨਚੇਲੁਕ੍ਖੇਪਾਦਿਵ਼ਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੰ ਇਤਰਞ੍ਚ ''ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ ਅਪ੍ਪੰ ਅਯਜਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮੰ ਸੋਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਕੋਲਾਹਲਵ਼ਸੇਨ ਮਹਾਜਨੰ ਖੋਭੇਤ੍ਵ਼ਾ? ਯਦਿ ਥੇਰੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਭਾਵ਼ੰ ਜਾਨਾਪੇਤੁੰ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ਼ ਜਨਪਦੰ ਖੋਭੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੰ ਕਥੇਯ੍ਯ। **ਗਤੋ**ਤਿ ''ਅਯੰ ਸੋ, ਯੇਨ ਰਤ੍ਤਿਯੰ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਕਤਾ''ਤਿ ਜਾਨਨਭਾਵ਼ੇਨ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਪੁਰਾਰੁਣਾਵ਼ ਗਤੋ।

ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਵ਼ਿਯਾਤਿ ਪਾਚੀਨਵ਼ੰਸਦਾਯੇ ਸਾਮਗ੍ਗਿਵ਼ਾਸੰਵ਼ੁਟ੍ਠਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ, ਨਨ੍ਦਿਯੋ, ਕਿਮਿਲੋਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਵ਼ਿਯ। ਏਤੇਸੁਪਿ ਹਿ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰੇਨ ਭਗਵ਼ਤਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਵ਼ੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਏਵ਼ੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾਨੰ ਆਤਾਪੀਨੰ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾਨੰ ਵ਼ਿਹਰਨ੍ਤਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵ਼ਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵ਼ਿਹਾਰੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨੮) ਪੁਟ੍ਠੇਨ ''ਇਧ ਪਨ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਵ਼ਦੇਵ਼ ਆਕਙ੍ਖਾਮ, ਵ਼ਿਵ਼ਿਚ੍ਚੇਵ਼ ਕਾਮੇਹਿ ਵ਼ਿਵ਼ਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵ਼ਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵ਼ਿਚਾਰੰ ਵ਼ਿਵ਼ੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵ਼ਿਹਰਾਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨੮) ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵ਼ਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਆਰੋਚਿਤਾਸੁ ਇਤਰੇ ਥੇਰਾ ਨ ਇਚ੍ਛਿੰਸੁ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਭਗਵ਼ਤਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੰ ਏਤਦਵ਼ੋਚੁੰ – ''ਕਿਨ੍ਨੁ ਮਯੰ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਏਵ਼ਮਾਰੋਚਿਮ੍ਹ 'ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਵ਼ਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਮਯੰ ਲਾਭਿਨੋ'ਤਿ? ਯੰ ਨੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵ਼ਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾਪਿ ਆਸਵ਼ਾਨੰ ਖਯੰ ਪਕਾਸੇਤੀ''ਤਿ? ਘਟੀਕਾਰੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰਿਯਭਾਵ਼ੇ ਕਿਕਿਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਭਗਵ਼ਤਾ ਆਰੋਚਿਤੇ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸਿ? ਤੇਨਾਹ – **"ਘਟੀਕਾਰਕੁਮ੍ਭਕਾਰੋ ਵ਼ਿਯਾ"**ਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨਤ੍ਥੇ**ਤਿ ''ਯਥਯਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ''ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ। **ਬਲਵ਼ਅਲੋਭੇਨਾ**ਤਿ ਦਲ੍ਹਤਰਪ੍ਪਵ਼ਤ੍ਤਿਕੇਨ ਅਲੋਭੇਨ।

੬੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੀਤਿ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵ਼ੋ **ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ**। ਤੰ ਪਨ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਪੁਗ੍ਗਲੇ...ਪੇ॰... ਲੋਭੋ"**ਤਿ ਆਹ। **ਸੇਵ਼ਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵ਼ੇਵ਼ਚਨਾਨਿ।

੬੫-੬੭. ਪਞ੍ਚਮੇ ਤੁਸ੍ਸਨੰ ਤੁਟ੍ਠਿ, ਸਮੰ, ਸਕੇਨ, ਸਨ੍ਤੇਨ ਵ਼ਾ ਤੁਟ੍ਠਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵ਼ੋ **ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ**। ਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਵ਼ੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਆਹ – ਚੀਵ਼ਰਾਦਿਕੇ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵ਼ਾ ਇਤਰੰ ਵ਼ੁਚ੍ਚਤਿ ਹੀਨੰ ਪਣੀਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਪਣੀਤਮ੍ਪਿ ਇਤਰੰ ਹੀਨਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਾ ਹਿ ਇਤਰਤਾ। ਇਤਿ ਯੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਹੀਨੇਨ ਵ਼ਾ ਪਣੀਤੇਨ ਵ਼ਾ ਚੀਵ਼ਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਤਥਾ ਪਵ਼ਤ੍ਤੋ ਅਲੋਭੋ **ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੋ,** ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ । ਯਥਾਲਾਭੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਾਭਾਨੁਰੂਪੰ ਸਨ੍ਤੋਸੋ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵ਼ਯੇਪਿ ਏਸੇਵ਼ ਨਯੋ। ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵ਼ਾ ਲਾਭੋ, ਯੋ ਯੋ ਲਾਭੋ ਯਥਾਲਾਭੋ, ਤੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੋ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ। ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਬਲੰ। **ਸਾਰੁਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵ਼ਿਕਤਾ।

ਯਥਾਲਦ੍ਧਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਪਤ੍ਥਨਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਪਿ ਪਵ਼ਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋਤਿ ਤਤੋ ਵ਼ਿਨਿਵ਼ੇਚਿਤਮੇਵ਼ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਸਰੂਪੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਤੰ ਪਰਿਵ਼ਤ੍ਤੇਤ੍ਵ਼ਾ ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲਾਦੀਨੰ ਗਰੁਚੀਵ਼ਰੰ ਅਫਾਸੁਭਾਵ਼ਾਵ਼ਹੰ ਸਰੀਰਖੇਦਾਵ਼ਹਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਪਯੋਜਨਵ਼ਸੇਨ ਨ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਦਿਵ਼ਸੇਨ ਤੰ ਪਰਿਵ਼ਤ੍ਤੇਤ੍ਵ਼ਾ ਲਹੁਕਚੀਵ਼ਰਪਰਿਭੋਗੋ ਸਨ੍ਤੋਸਵ਼ਿਰੋਧਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਲਹੁਕੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ਼ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਮਹਗ੍ਘਚੀਵ਼ਰੰ ਬਹੂਨਿ ਵ਼ਾ ਚੀਵ਼ਰਾਨਿ ਲਭਿਤ੍ਵ਼ਾ ਤਾਨਿ ਵ਼ਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵ਼ਾ ਤਦਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਨਯੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਵ਼ਿਰੋਧੀਤਿ ਆਹ – **"ਤੇਸੰ...ਪੇ॰... ਧਾਰੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ਼ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਏਵ਼ੰ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯੇਸੁਪਿ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਅਪਿ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵ਼ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਮੁਤ੍ਤਹਰੀਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਮੁਤ੍ਤਪਰਿਭਾਵ਼ਿਤੰ, ਪੂਤਿਭਾਵ਼ੇਨ ਵ਼ਾ ਛਡ੍ਡਿਤੰ ਹਰੀਤਕੰ। **ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵ਼ਣ੍ਣਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੀਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਯੋਜੇਤੁੰ ''ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ਼॰ ੭੩, ੧੨੮) ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਸਤ੍ਥੰ। **ਪਰਮਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ਼ ਹੋਤਿ** ਪਰਮੇਨ ਉਕ੍ਕੰਸਗਤੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ।

ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤੋਸੋਵ ਅਗ੍ਗੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਰੁਪ੍ਪੰਯੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਅਗ੍ਗੋ। ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

੬੮-੬੯. ਅਟ੍ਠਮਨਵਮੇਸੁ ਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ**। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ **ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

੭੦. ਦਸਮੇ **ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਾ** ਦੇਵਦਤ੍ਤਸਦਿਸਾ। ਤੇ ਹਿ ਹੀਨਾਚਾਰਤਾਯ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਸਮ੍ਪਾਪਕਤਾਯ ‘‘ਪਾਪਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਤਿ ਰੁਚਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਤੰਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਤਾਦਿਆਕਾਰੋ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ। **ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨਮੇਵੇਤੰ ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ‘‘ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ’’ਤਿ ਏਤੰ ਨਾਮੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਾਪਾ ਪੁਞ੍ਞਧਮ੍ਮਵਿਮੋਕ੍ਖਤਾਯ, ਤੇ ਯਸ੍ਸ ਮਿਤ੍ਤਾ ਸਹਾਯਾ, ਸੋ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ**। ਤੇਨਾਹ – “**ਯੇ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਦਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾਦਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੭੧. ਅਟ੍ਠਮਸ੍ਸ ਪਠਮੇ ਬੁਦ੍ਧਾ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾਦਯੋ ਵਾ **ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾ''ਤਿ ਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਨਯੇਨ।

੭੨-੭੩. ਦੁਤਿਯੇ **ਯੋਗੋ**ਤਿ ਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵੋ। **ਪਯੋਗੋ**ਤਿ ਪਯੁਞ੍ਜਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। **ਅਯੋਗੋ**ਤਿ ਅਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵੋ। **ਅਪ੍ਪਯੋਗੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਯੁਞ੍ਜਨਂ ਅਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। **ਅਨੁਯੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਯੋਗਹੇਤੁ।

੭੪. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਕਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। **ਅਙ੍ਗਭੂਤਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਞ੍ਞਾਣਨਿਦ੍ਦਾਯ ਵਾਪਿ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਬੋਧੀਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਬੋਧਿਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਬੋਧਿਯਾ। ਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਧਿਯੋ, ਬੋਧਿਯੋ ਏਵ ਸਚ੍ਚਸਮ੍ਪਟਿਬੋਧਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ"**ਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦੀਨਂ ਕਾਰਣਾਨਂ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਂ ਬੁਜ੍ਝਨਤੋ **ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**, ਪਟਿਮੁਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਅਭਿਮੁਖਂ ਬੁਜ੍ਝਨਤੋ **ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**, ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਪਰੀਤਤੋ ਬੁਜ੍ਝਨਤੋ **ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਦੀਪਕੇਹਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਹਿ **ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਬੋਧਿਸਦ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਂ ਬੁਜ੍ਝਨਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਬੋਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਬੁਜ੍ਝਨਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਵਂ ਪਨੇਤਂ ਪਦਂ ਵਿਭਤ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਏਤਂ ''ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੧੭) ਪਦਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ** ਵਿਭਤ੍ਤਮੇਵ।

੭੫. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਯਾਥਾਵਸਰਸਭੂਮੀ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਸਕਿਚ੍ਚਕਰਣਭੂਮਿ। **ਸਾ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਸਰਸਭੂਮਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**ਤਿ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਕੇਚਿ ''ਭਙ੍ਗਞਾਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨੇ ਚ ਸਤਿਆਦਯੋ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਕ੍ਖਿਕਾ ਏਵ ਪਰਿਯਾਯਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਭਾਵਤੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿਆਦਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਭੂਮਿਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਂ।

੭੬. ਛਟ੍ਠੇ **ਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ। ਕਾਮਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿਆਰੁਲ੍ਹਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਕਮਿਦਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ, ਭਗਵਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਪਰਿਸਾਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ – **"ਮਹਤੀ ਦੇਸਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ। **ਗਾਮਨਿਗਮਾਦਿਕਥਾ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਅਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਭਾਵਮਾਹੁ । ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਬਹੁਵਾਤਿਕਂ ਅਹੋਸਿ ਬਹੁਪਕ੍ਖਂ, ਇਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਵਾਤਿਕਂ ਅਪ੍ਪਪਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਮੁਖੇਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਪਕ੍ਖਿਕਾ ਜਾਤਾ। **ਏਤਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ। **ਪਤਿਕਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਹੀਨਂ। **ਮਮ ਸਾਸਨੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਜ੍ਝਾਨਪਞ੍ਞਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸਨਮੇਵ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਬਾਹਿਰਕਾਨਂ ਤਪ੍ਪਞ੍ਞਾਦ੍ਵਯਤੋ ਸਾਤਿਸਯਮੇਵ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਦੇਸਨਾਯ ਲਦ੍ਧਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਚ।

੭੭. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰਂ ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਕਥੇਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਤਤ੍ਥ ਉਪਗਮਨੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਯ ਭਾਜਨਭੂਤਂ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਞਤ੍ਵਾ। **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦੀਤਿ ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਝਾਨਪਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞਾਨਂ ਗਹਣਂ।

੭੮-੮੦. ਅਟ੍ਠਮਾਦੀਸੁ **ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ''ਯਾ ਏਸ ਮਮ ਸਾਸਨੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾਦਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮੧-੮੨. ਨਵਮੇ ਵਗ੍ਗੇ ਨਤ੍ਥਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

੧੦. ਦੁਤਿਯਪਮਾਦਾਦਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੯੮-੧੧੫. ਦਸਮੇ ਵਗ੍ਗੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨੇ ਭਵਂ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ**। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਭਵਂ **ਬਾਹਿਰਂ।** **ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਕ੍ਖਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਵਿਨਾਸਾਯਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਚਤੁਕ੍ਕੋਟਿਕੇ**ਤਿ ''ਅਨੁਯੋਗੋ ਅਕੁਸਲਾਨਂ , ਅਨਨੁਯੋਗੋ ਕੁਸਲਾਨਂ, ਅਨੁਯੋਗੋ ਕੁਸਲਾਨਂ, ਅਨਨੁਯੋਗੋ ਅਕੁਸਲਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੯੬) ਏਵਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਨਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧) ਆਗਤਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਞ੍ਞਾ ਜਾਤਾ।

੧੩੦. ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇ ਯਥਾਚੋਦਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਰਿਯੇਸਨਂ, ਤਂਤਂਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨਞ੍ਚ ਊਨਤੋ ਅਧਿਕਤੋ ਚ ਪਵੇਦਨਂ **ਅਧਮ੍ਮਂ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਦੀਪਨਂ**। ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਨ ਅਵਿਪਰੀਤਤੋ ਅਨੂਨਾਧਿਕਤੋ ਚ ਪਵੇਦਨਂ **ਧਮ੍ਮਂ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਦੀਪਨਂ**। ਏਵਂ ਵਿਨਯਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਯਥਾਵਿਧਿਪ੍ਪਵੇਦਨਂ **ਅਧਮ੍ਮਂ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਦੀਪਨਂ**। ਯਥਾਵਿਧਿਪ੍ਪਵੇਦਨਂ **ਧਮ੍ਮਂ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਦੀਪਨਂ**। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਸਂਵਰਵਿਨਯੋ ਪਹਾਨਵਿਨਯੋ ਚ **ਵਿਨਯੋ,** ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ **ਅਵਿਨਯੋ**। ਵਿਨਯਨਯੇਨ ਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਦਾਦਿਨਾ ਯਥਾਵਿਧਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਵਿਨਯੋ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਵਿਨਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਿਂਸ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਾ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦ੍ਯਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਦ੍ਵੇਨਵੁਤਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਟਿਦੇਸਨਿਯਾ, ਸਤ੍ਤ ਅਧਿਕਰਣਸਮਥਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਏਕਤਿਂਸ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਤੇਨਵੁਤਿ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ **ਅਧਿਗਮੋ,** ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਾਭਾਵਤੋ ਇਧ ਨ ਗਯ੍ਹਤਿ। ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਂ **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ,** ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਮਾਯੋਗੋ। ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਵਾ **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ**। ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ,** ਪਿਟਕਤ੍ਤਯਂ। ਮਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾਪਿ ਤਤਿਯਵਿਜ੍ਜਾਛਟ੍ਠਾਭਿਞ੍ਞਾ ਵਿਜ੍ਜਾਭਿਞ੍ਞਾਸਾਮਞ੍ਞਤੋ **''ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ''**ਤਿ ਪੁਨਪਿ ਗਹਿਤਾ। **ਤਤੋ ਪਰਂ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਤੋ ਪਰਂ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਕਾਲਤੋ ਪਚ੍ਛਾ। **ਤਾ**ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਝਾਨਸਿਨੇਹਾਭਾਵੇਨ ਕੇਵਲਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਠਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਫਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ **ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਾ** ਨਾਮ, ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ''ਝਾਨਸਿਨੇਹੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ''ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੭੦) ਵਚਨਤੋ। **ਪਚ੍ਛਿਮਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਰਿਯੋ ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮੋ , ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਉਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾ ਅਧਿਗਤਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਅਸਤਿ ਯਾਵ ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਅਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ – **''ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਨਾਮ ਹੋਤੀ''**ਤਿ। ਤਸ੍ਸਿਦਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਨ ਚੋਦੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਦੋਸਂ ਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ਨ ਚੋਦੇਨ੍ਤਿ ਨ ਸਾਰੇਨ੍ਤਿ। **ਅਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। ''ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਸਾਥਲਿਕਤਾਯ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਤੇਪਿ ਸਹਸ੍ਸੇਪਿ ਧਰਮਾਨੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਬਾਹੁਲ੍ਲਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਤਿਪਯਮਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਧਰਨ੍ਤੇਸੁ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਧਰਨ੍ਤੇ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **''ਪਚ੍ਛਿਮਕਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਹੋਤੀ''**ਤਿ।

ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤੁਂ। **ਅਤ੍ਥਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਸੇਨ। **ਮਤ੍ਥਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਉਪਰਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਉਪੋਸਥਕ੍ਖਨ੍ਧਕਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਯਮਾਤਿਕਾਪਾਲਿਮਾਹ। ਆਲਵਕਪਞ੍ਹਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਦੇਵੇਸੁ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – **''ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੂ''**ਤਿ।

ਓਟ੍ਠਟ੍ਠਿਵਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਓਟ੍ਠਾਨਂ ਅਟ੍ਠਿਵਣ੍ਣਂ, ਦਨ੍ਤਕਸਾਵਂ ਏਕਂ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਵਾਰੇ ਰਜਿਤ੍ਵਾ ਦਨ੍ਤਵਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕੇਸੇਸੁ ਵਾ ਅਲ੍ਲੀਯਾਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਾਸਾਵਖਣ੍ਡੇਨ ਕੇਸੇ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤਾ ਅਲ੍ਲੀਯਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਭਵਨਤੋ ਵਿਨਾਸਨਤੋ **ਗੋਤ੍ਰਭੁਨੋ**। ਅਥ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਾਧਾਰਣਂ ਨਾਮਂ, ਮਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਮਣਾ''ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਮਤ੍ਤਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤਿ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਗੋਤ੍ਰਭੁਨੋ,** ਨਾਮਮਤ੍ਤਸਮਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਾਸਾਵਗਤਕਣ੍ਠਤਾਯ, ਕਾਸਾਵਗ੍ਗਹਣਹੇਤੁਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੋਕਤਾਯ ਵਾ **ਕਾਸਾਵਕਣ੍ਠਾ। ਸਙ੍ਘਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘਗਤਂ। **ਤਂ ਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਧਾਤੁਸਰੀਰਂ।

ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਨ੍ਤਰਧਾਨਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਏਵ ਇਤਰਅਨ੍ਤਰਧਾਨਸ੍ਸ। ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਰਾਜਾ ਛਾਤਕਭਯੇ ਪਰਤੀਰਗਮਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਕਾਸੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨੇ**ਤਿ ਉਭਯੇਪਿ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਤ੍ਥੇਰੇ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਤ੍ਥੇਰੇ ਚ। **ਥੇਰਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਾ ਸਕ੍ਖਿਭੂਤਾ ਥੇਰਾ। ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਤ੍ਥੇਰਾ **"ਯਾਵ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾ ਨ ਧਂਸਤੀ"**ਤਿ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ **"ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਰਕ੍ਖਿਤੇ ਸਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ਰਕ੍ਖਿਤਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨੇਨ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਤ੍ਥੇਰੇ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨੇ ਅਕਂਸੁ । ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਧਾਨਮੇਵ ਇਤਰੇਸਂ ਅਨਨ੍ਤਰਧਾਨਹੇਤੂਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਚ ਉਪਮਾਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਯਥਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਦੁਤਿਯਪਮਾਦਾਦਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪੦-੧੫੦. ਏਕਾਦਸਮਦ੍ਵਾਦਸਮਵਗ੍ਗਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਏਵ।

੧੩. ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੦. ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਵਗ੍ਗਸ੍ਸ। ਤੇਨਾਹ – “**ਪਠਮੇ**”ਤਿ। **ਏਕੋ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤਤੋ ਏਵ **ਦੁਤਿਯਾਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ**। ਪਧਾਨਾਸਹਾਯਤ੍ਥੋਪਿ ਏਕਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ “**ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**”ਤਿ ਆਹ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਦੇਸਨਾ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾ**। ਪਰਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ **ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ। ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਸੁ, ਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥੇਸੁ। ਤੇਨਾਹ – “**ਏਵਰੂਪਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾ, ਏਵਰੂਪਾ ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਾਨੰ ਲਕ੍ਖਣੰ – ਯਸ੍ਮਿੰ ਭਿਨ੍ਨੇ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਅਵਯਵਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇ ਕਤੇ ਨ ਤੰਸਮਞ੍ਞਾ, ਸਾ ਘਟਪਟਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਰਮਤ੍ਥਾ। ਨ ਹਿ ਕਕ੍ਖਲ਼ਫੁਸਨਾਦਿਸਭਾਵੇ ਸੋ ਨਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਸਮੂਹੰ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਉਪਾਦਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਵੋਹਾਰੋਤਿ **ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾ**। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਵਨ੍ਤੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ ਨ ਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਆਹ – “**ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ**”ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। ਨਨੁ ਖਨ੍ਧਦੇਸਨਾਪਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾਵ। ਰਾਸਟ੍ਠੋ ਵਾ ਹਿ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਟ੍ਠੋ ਵਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਅਯੰ ਪਨ ਖਨ੍ਧਸਮਞ੍ਞਾ ਫਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤਜ੍ਜਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਪਰਮਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਤਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨਤਰਾ, ਪੁਗ੍ਗਲਸਮਞ੍ਞਾਦਯੋ ਵਿਯ ਨ ਦੂਰੇਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਸਙ੍ਗਹਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਖਨ੍ਧਸੀਸੇਨ ਵਾ ਤਦੁਪਾਦਾਨਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ ਏਵ ਗਹਿਤਾ। ਨਨੁ ਚ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮੁਖੇਨੇਵ ਦੇਸਨੰ ਆਰੋਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਮੁਖੇਨਾਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦੇਸਨਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾਵ ਸਿਯਾਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਵੰ, ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗੇਨ ਦੇਸਨਾਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਸਦ੍ਦੋ ਕੇਨਚਿ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਅਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ।

ਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਦੇਸਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾਤਿ ‘‘ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਪਰਿਤਾਪਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੧੭੪) ਸਮ੍ਮੁਤਿਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦੇਸਨੰ ਸੁਤਮਯਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਸੁਤ੍ਵਾ। **ਅਤ੍ਥੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਥੰ ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। **ਮੋਹੰ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਤਦੇਕਟ੍ਠਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਨਵਸੇਸੰ ਮੋਹੰ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਵਿਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਸੇਸੰ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਾਨੰ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨਾਨੰ। **ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੭੧-੪੭੬ ਆਦਯੋ) ਪਰਮਤ੍ਥਧਮ੍ਮਵਸੇਨ। ਸੇਸੰ ਅਨਨ੍ਤਰਨਯੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤਸ੍ਸੰ ਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਚ ਦੇਸਨਾਯੰ। **ਦੇਸਭਾਸਾਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਨਾਨਾਦੇਸਭਾਸਾਸੁ ਕੁਸਲੋ। **ਤਿਣ੍ਣੰ ਵੇਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਵੇਦਾਨੰ ਸਿਪ੍ਪੁਗ੍ਗਹਣਟ੍ਠਾਨਾਨਮ੍ਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨੇਵ ਸਿਪ੍ਪੁਗ੍ਗਹਣੰ ਪਰਤੋ ਵਕ੍ਖਤਿ। ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਵੇਦਨ੍ਤੋਗਧਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਿਣ੍ਣੰ ਵੇਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਥੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਠਿਤਾਨਿ,** ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਭਾਵੇਨਾਤਿ ਵੇਦਾਨਮ੍ਪਿ ਕਥੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨੇਵ ਠਾਨੰ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਗੁਹਾ ਤੀਣਿ ਨਿਹਿਤਾ ਨ ਗਯ੍ਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਨਾਨਾਵਿਧਾ ਦੇਸਭਾਸਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਨਾਨਾਦੇਸਭਾਸਾ**।

ਪਰਮੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਪਰਮਤ੍ਥੋ,** ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵੋ। ਲੋਕਸਙ੍ਕੇਤਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਾ **ਸਮ੍ਮੁਤਿ**। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਥੰ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾਯ ਸਚ੍ਚਤਾਤਿ ਆਹ – “**ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣਾ**”ਤਿ, ਲੋਕਸਮਞ੍ਞੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾ ਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਜਾ, ਨਾਞ੍ਞਾਪਨਾ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸੁਤਸ੍ਸ ਸਾਵਨਾ ਵਿਯ ਨ ਮੁਸਾ ਅਨਤਿਧਾਵਿਤਬ੍ਬਤੋ ਤਸ੍ਸਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ‘‘ਜਨਪਦਨਿਰੁਤ੍ਤਿੰ ਨਾਭਿਨਿਵੇਸੇਯ੍ਯ, ਸਮਞ੍ਞੰ ਨਾਤਿਧਾਵਯੇ’’ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨੰ। **ਭੂਤਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਕਾਰਣਾ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿੰ ਵੋਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਸਤ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞੰ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਦੀਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਲੋਕਪਾਲਨਕਿਚ੍ਚੇ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਧਮ੍ਮੇ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਕਾਸੇਤੁੰ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਕਿਚ੍ਚੰ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਏਵ ਪਾਕਟੰ ਹੋਤੀਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਕਥਾਯ ਤੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਕਮ੍ਮੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰਸਨ੍ਤਾਨੇ ਏਵ ਤਸ੍ਸ ਫਲਸ੍ਸ

ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾ**। ਏਵਞ੍ਹਿ ਕਤਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਸੋ ਅਕਤਾਗਮੋ ਚ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਏਵ ਦੇਸਨਾਯ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰੋ**। ਸੋਪਿ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਏਵ ਕਥਾਯ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। **ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਦੀਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰੰ ਫਲੰ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਤੰਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਕਰਣਸੀਲਾਨਿ, ਅਨਨ੍ਤਰਕਰਣਪਯੋਜਨਾਨਿ ਵਾਤਿ **ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਿ,** ਮਾਤੁਘਾਤਾਦੀਨਿ, ਤੇਸੰ ਦੀਪਨਤ੍ਥੰ। ਤਾਨਿਪਿ ਹਿ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਤੋ ''ਮਾਤਰੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.੧.੪੨੩) ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਏਵ ਕਥਾਯ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਤਥਾ ''ਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫੬; ੩.੩੦੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੭; ੨.੩੦੯; ੩.੨੩੦; ਵਿਭ॰ ੬੪੨-੬੪੩) ''ਸੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੪-੨੪੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੮, ੩੮੪, ੪੩੧; ਪਾਰਾ॰ ੧੨), ''ਅਤ੍ਥਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਾਯਕਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਨੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੮੧) ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਥਾ** ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਏਵ ਕਤ੍ਵਾ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। ''ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੯) ਨ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੨) ਚ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥੰ ਕਥੇਨ੍ਤੋਪਿ ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਅਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥੰ ਪੁਗ੍ਗਲਕਥੰ ਕਥੇਤਿ। ਏਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਾਯ ਕਥਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇ ਪਯੋਜਨੰ ਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਏਵੰ ਦੇਸਨਾ ਸੁਖਾਵਹਾ ਹੋਤਿ।

ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸਮਾਚਾਰਾਪਸ੍ਸਯਵਿਰਹਿਤੋ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਨ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਥਾ ਸਦਿਸੋਪਿ ਸਮਾਨਕਾਲੇ। ਤੇਨਾਹ – ''ਨ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਲੋਕੇ ਪਰਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸੇਟ੍ਠੋ ਸਦਿਸੋ ਚ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੧੦੪੭; ਕਥਾ॰ ੭੯੯), ਤਸ੍ਮਾ ਸਦਿਸੋਪਿ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਹੀਨੋਪਿ ਅਪਸ੍ਸਯਭੂਤੋ ਨਤ੍ਥੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਵਿਸਿਟ੍ਠਸਮਾਚਾਰਾਪਸ੍ਸਯਵਿਰਹਿਤੋ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ''ਤਿ। ਯੇ ਚ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸੰ ਸਮਾਤਿ ਅਸਮਾ, ਪੁਰਿਮਕਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ। ਤੇਹਿ ਸਮੋ ਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਨਸੁਵਣ੍ਣਨੇਕ੍ਖੰ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਿਸਿਟ੍ਠੋਤਿ ਅਸਮਸਮਟ੍ਠੇਨਪਿ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਅਸਦਿਸਟ੍ਠੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੋਕਾਸਭਾਵਤੋ। ਕਾਮਦੇਵਲੋਕੇ ਤਾਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਤਥਾ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਭਾਵਤੋ। ਅਚ੍ਛਰਿਯਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ। ਤੇਸੰ ਸਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਧਮ੍ਮਤਾ ਦੇਵਤ੍ਤਭਾਵੇ ਠਿਤਾਨੰ ਲੋਕੇ ਨ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਾਨੰ। ਦੇਵਭੂਤੇ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੰ ਦੇਵਾਨੁਭਾਵਤੋਵ ਲੋਕੋ ਦਹਤਿ, ਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਸਤਿ ''ਅਯੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੰ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਦੇਵਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਚਿਰਕਾਲਾਵਟ੍ਠਾਨਤੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਤੋ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਤਾਦਿਸਗ੍ਗਾਹਵਿਨਿਮੋਚਨਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਸੁਗਤਿਯੰਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਦੇਵਸੁਗਤਿਯੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਇਮੰ ਚਕ੍ਕਵਾਲੰ ਮਜ੍ਝੇ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਕ੍ਕਵਾਲਾਨੰ ਦਸਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸੇਵ ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਤੇਪਿਟਕੇ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ।

ਇਧ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋਪਿ ਕਸ੍ਮਾ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਸੇਸਦੀਪੇਸੂਤਿ? ਕੇਚਿ ਤਾਵ ਆਹੁ – ''ਯਸ੍ਮਾ ਪਥਵਿਯਾ ਨਾਭਿਭੂਤਾ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸਹਾ ਅਚਲਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਭੂਮਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਏਵ , ਤਸ੍ਮਾ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਏਤੇਨੇਵ ''ਤਤ੍ਥ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸੇ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਤਮ੍ਪਿ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਤਥਾ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਅਵਿਜਹਿਤਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਤਤ੍ਥੇਵ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਵਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਾਵਕਬੋਧਿਯਾ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਯਾ ਸਮ੍ਭਰਣਪਰਿਪਾਚਨਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖੇਤ੍ਤਭੂਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਏਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ।

ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਨਵਿਨਯਨਟ੍ਠੇ ਚ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਮਹਾਸਾਵਕਾਦਿਵੇਨੇਯ੍ਯਵਿਸੇਸਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਏਵ ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੇਸਦੀਪੇਸੁ। ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣੋਤਿ ਤੇਸਂ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਾਨਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਚਕ੍ਕਾਨਂ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਤੀਸੁ ਦੀਪੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਾ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਦੀਪਂ ਪਸ੍ਸੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੭; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੭ ਅਵਿਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ)।

ਉਭਯਮ੍ਪਿਦਂ ਵਿ**ਪ੍ਪਕਤਵਚਨਮੇਵ** ਉਪ੍ਪਾਦਕਿਰਿਯਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ**ਤਿ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ। ਸਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੇ ਚਾਯਂ **ਮਾਨ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਯਾਵਤਾ ਹਿ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੇਨ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਰਿਮਭਵੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਤ੍ਥਕੇਨ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਸਮ੍ਭੂਤੇਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭੇਦੋ**ਤਿ ਵਿਸੇਸੋ। ਤਮੇਵ ਹਿ ਤਿਵਿਧਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **"ਏਸ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਨਿਯਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਾਮਤ੍ਥਿਯਯੋਗੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ। **ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ। **ਪਰਿਪਕ੍ਕਗਤੇ ਞਾਣੇ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤਾਯ ਏਵ ਲਦ੍ਧਾਵਸਰਾਯ ਕਮ੍ਮਪਿਲੋਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਤਥਾ ਮਹਾਪਧਾਨਂ ਪਦਹੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ** ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਆਗਤੋ**ਵ **ਨਾਮ** ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ।

ਹਿਤਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਹਿਤਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ। **ਸੁਖਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ। ਸੋ ਪਨਾਯਂ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਯੇਨ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯਂ ਪਾਪੁਣਿ, ਤਂ ਤੇਨੇਵ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਹਾਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਯਾਵਜ੍ਜਦਿਵਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਜ੍ਜ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਅਵਟ੍ਠਾਨਕਾਲਂ ਵਦਤਿ। **ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **"ਨ ਕੇਵਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਤੇਸਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਾਦੀਨਮ੍ਪਿ।

ਅਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਕਤਮੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਨ ਵਿਸੇਸਤੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸੇਸਭਾਵਞਾਪਨਤ੍ਥਂ **ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੦) ਆਗਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **"ਪੁਚ੍ਛਾ ਚ ਨਾਮੇਸਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਜੋਤੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ**। ਦਿਟ੍ਠਂ ਸਂਸਨ੍ਦੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾ**। ਸਂਸਨ੍ਦਨਞ੍ਚ ਸਾਕਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਰਣਂ। ਵਿਮਤਿਂ ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ**। ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾ **ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ**। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ''ਕਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨੁਮਤੀ''ਤਿ ਅਨੁਮਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ ਹੋਤਿ। **ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾ। **ਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਭਾਵੋ। **ਅਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਞਾਣੇਨ ਅਞ੍ਞਾਤਭਾਵਮਾਹ। **ਅਦਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਵਿਯ ਅਦਿਟ੍ਠਤਂ। **ਅਤੁਲਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਤੁਲਾਭੂਤੇਨ ਅਤੁਲਿਤਤਂ। **ਅਤੀਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਰਣਭੂਤੇਨ ਅਕਤਞਾਣਕਿਰਿਯਾਸਮਾਪਨਤਂ। **ਅਵਿਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਪਾਕਟਭਾਵਂ। **ਅਵਿਭਾਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਅਪਾਕਟਕਤਭਾਵਂ।

ਯੇਹਿ ਗੁਣਵਿਸੇਸੇਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੇਹਿ ਭਗਵਤਿ ''ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ ਅਯਂ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤਂਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾਗਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਗੁਣਵਿਸੇਸਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਾਨੇਵ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ, ਸਗੁਣੇਨ ਮਹੇਸਿਨੋ।
> ਗੁਣੇਨ ਨਾਮਮੁਦ੍ਧੇਯ੍ਯਂ, ਅਪਿ ਨਾਮਸਹਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੧੩; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੭੬)।

ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਕਾਰਨਿਯਮਨਵਸੇਨ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥੋ **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਪਿ ਹਿ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ। ਪਟਿਪਦਾਗਮਨਤ੍ਥੋ **ਆਗਤ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਞਾਣਗਮਨਤ੍ਥੋ ''ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਆਗਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭; ਮ॰

ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੨; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩.੭੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੭੦; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮) ਵਿਯ, ਨਾਪਿ ਕਾਯਗਮਨਤ੍ਥੋ ''ਆਗਤੋ ਖੋ ਮਹਾਸਮਣੋ, ਮਗਧਾਨਂ ਗਿਰਿਬ੍ਬਜ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੬੩) ਵਿਯ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾਕਾਰਨਿਯਮਨਵਸੇਨ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥੋ ਤਥਾ-ਸਦ੍ਦੋ, ਤਂਕਰੁਣਾਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾਮੁਖੇਨ ਪੁਰਿਮਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਗਮਨਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਉਦਾਹਰਣਵਸੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਯਂ-ਤਂ-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵਤੋ **"ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕ...ਪੇ॰... ਆਗਤਾ"**ਤਿ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਂ ਪਟਿਪਦਂ **ਮਹਾਪਧਾਨਸੁਤ੍ਤ**ਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧ ਆਦਯੋ) ਸਮ੍ਬਹੁਲਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਸੁਪਾਕਟਾਨਂ ਆਸਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਿਆਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਸੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਲਿਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਸਤ੍ਥੁਦਸ੍ਸਨਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਅਭਿਞ੍ਞਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਧਿਕਾਰਚ੍ਛਨ੍ਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਮਹਾਪਣਿਧਾਨੇਨ। ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕਾਯਪ੍ਪਣਿਧਾਨਂ ਇਮਿਨਾਵ ਅਭਿਨੀਹਾਰੇਨ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਵਿਸੇਸੇਨ ''ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਾਰਮਿਪੂਰਣਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **"ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਦਾਨਪਾਰਮਿਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾਨਂ ਮਹਾਬੋਧਿਪ੍ਪਟਿਪਦਾਯ ਕੋਸਲ੍ਲਜਨਨਤ੍ਥਂ ਕਾ ਪਨੇਤਾ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਕਤਿਵਿਧਾ ਚੇਤਾ, ਕੋ ਤਾਸਂ ਕਮੋ, ਕਾਨਿ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਕੋ ਸਂਕਿਲੇਸੋ, ਕਿਂ ਵੋਦਾਨਂ, ਕੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਕਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਕੋ ਵਿਭਾਗੋ, ਕੋ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਕੋ ਸਮ੍ਪਾਦਨੂਪਾਯੋ, ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਕਾਲੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦਨਂ, ਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ, ਕਿਞ੍ਚੇਤਾਸਂ ਫਲਨ੍ਤਿ ਪਾਰਮੀਸੁ ਅਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨ **ਦੀਘਾਗਮਟੀਕਾਯਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੭) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਇਧ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਾਨਂ ਪਾਰਮੀਨਂ ਪੂਰਿਤਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – **"ਸਮਤਿਂਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ।

ਸਤਿਪਿ ਮਹਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਨਂ ਦਾਨਪਾਰਮਿਭਾਵੇ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵਿਸੇਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਮਹਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਹਿ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ। ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਅਙ੍ਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਵਿਸੁਂ ਨਯਨਪਰਿਚ੍ਚਾਗਗ੍ਗਹਣਂ, ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਪਿ ਧਨਰਜ੍ਜਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਕਤਂ। ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਿਕਵਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪ੍ਪਟਿਪਦਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨਂ **ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ**। ਦਾਨਾਦੀਸ੍ਵੇਵ ਸਾਤਿਸਯਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨਂ **ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਾ**, ਯਾ ਵਾ ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ''ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ, ਦਾਨਾਦਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਵਾ ਕਾਯਵਿਵੇਕਵਸੇਨ ਏਕਚਰਿਯਾ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਾ''ਤਿ ਕੇਚਿ। ਦਾਨਾਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਂਸਾਰਨਿਬ੍ਬਾਨੇਸੁ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸਂਸਾਨਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਤ੍ਤਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਪਰਿਪਾਚਨਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਥਾ **ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ**। ਞਾਤੀਨਂ ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ **ਞਾਤਤ੍ਥਚਰਿਯਾ**। ਸਾਪਿ ਕਰੁਣਾਯਨਵਸੇਨੇਵ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਵਸੇਨ ਅਨਵਜ੍ਜਕਮ੍ਮਾਯਤਨਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਪਰਿਚਯਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿਪਰਿਚਯਵਸੇਨ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਤੀਰਣਵਸੇਨ ਚ ਞਾਣਚਾਰੋ **ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਯਾ**। ਸਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮੀਯੇਵ, ਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ। **ਕੋਟੀ**ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਉਕ੍ਕਂਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। **ਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ। ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਆਗਮਨਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਹਗਤਾ ਏਵ ਵਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਯੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਮਨਪ੍ਪਟਿਪਦਾਯ ਆਦਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਦਾਨਪਾਰਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਜ੍ਝਂ, ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋਤਿ ਮੁਹੁਤ੍ਤਜਾਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਮਤ੍ਤੋ। ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਮਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤਂ ਪਠਮਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਸੁਵਣ੍ਣਜਾਲੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ, ਤੇਸਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਅਜਿਨਪ੍ਪਵੇਣਿਯਾ, ਤੇਸਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦੁਕੂਲਚੁਮ੍ਬਟਕੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ। **ਯਥਾਹਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਹਾਪਦਾਨਦੇਸਨਾਯ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੇਤਮ੍ਹਿ ਛਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤੇ। **ਅਨੁਧਾਰਿਯਮਾਨੇ**ਤਿ ਧਾਰਿਯਮਾਨੇ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਛਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਖਗ੍ਗਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਕਕੁਧਭਣ੍ਡਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵਾਤਿ

ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਖਗ੍ਗਤਾਲਵਣ੍ਣਮੋਰਹਤ੍ਥਕਵ◌ਾਲਬੀਜਨਿਉਣ੍ਹੀਸਪਟ੍ਟਾਪਿ ਹਿ ਛਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਤਦਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਹੇਸੁੰ। ਛਤ੍ਤਾਦੀਨਿਯੇਵ ਚ ਤਦਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿੰਸੁ, ਨ ਛਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਾਹਕਾ। **ਸਬ੍ਬਾ ਚ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਦਸ ਦਿਸਾ, ਨਯਿਦੰ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਵ◌ਿਲੋਕਨੰ ਸਤ੍ਤਪਦਵ◌ੀਤਿਹਾਰੁਤ੍ਤਰਕਾਲੰ। ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੰ ਦਿਸੰ ਓਲੋਕੇਸਿ, ਤਤ੍ਥ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਹਿ ਪੂਜਯਮਾਨਾ, ‘‘ਮਹਾਪੁਰਿਸ, ਇਧ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦਿਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ’’ਤਿ ਆਹੰਸੁ। ਏਵ◌ੰ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਨੁਦਿਸਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਅਨੁਵ◌ਿਲੋਕੇਤ੍ਵ◌ਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸੰ ਅਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ‘‘ਅਯੰ ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ’’ਤਿ ਸਤ੍ਤਪਦਵ◌ੀਤਿਹਾਰੇਨ ਅਗਮਾਸਿ। **ਆਸਭਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮੰ। **ਅਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਠਮੋ। **ਜੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ **ਸੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵ◌ੇਵਚਨੰ। **ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵ**◌ੋਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵ◌ੇ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਬਜਾਕਾਸਿ। “**ਅਨੇਕੇਸੰ ਵ◌ਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨੰ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵ◌ੇਨਾ**”ਤਿ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ “**ਯਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ –

‘‘ਅਨੇਕਸਾਖਞ੍ਚ ਸਹਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲੰ,
ਛਤ੍ਤੰ ਮਰੂ ਧਾਰਯੁਮਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ।
ਸੁਵਣ੍ਣਦਣ੍ਡਾ ਵ◌ੀਤਿਪਤਨ੍ਤਿ ਚਾਮਰਾ,
ਨ ਦਿਸ੍ਸਰੇ ਚਾਮਰਛਤ੍ਤਗਾਹਕਾ’’ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੯੩) –

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਚਾਰਤਾਯ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਨਾਵਰਣਞਾਣਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। **ਤਥਾ ਅਯੰ ਭਗਵ◌ਾਪਿ ਗਤੋ…ਪੇ॰… ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵ**◌ੇਨਾਤਿ ਏਤੇਨ ਅਭਿਜਾਤਿਯੰ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵ◌ਿਸੇਸਾ ਸਬ੍ਬਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਾਰਮਿਤਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਾ ਹਿ ਤੇਤਿ।

ਵ◌ਿਕ੍ਕਮੀਤਿ ਅਗਮਾਸਿ। **ਮਰੂ**ਤਿ ਦੇਵ◌ਾ। **ਸਮਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਲੋਕਨਸਮਤਾਯ ਸਮਾ ਸਦਿਸਿਯੋ। ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਹਿ ਯਥਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਵ◌ਿਲੋਕੇਸਿ, ਏਵ◌ੰ ਸੇਸਦਿਸਾਪਿ, ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵ◌ਿਲੋਕਨੇ ਵ◌ਿਬਨ੍ਧੋ ਤਸ੍ਸ ਅਹੋਸੀਤਿ। **ਸਮਾ**ਤਿ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਲੋਕੇਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਿਰੂਪਬੀਭਚ੍ਛਵ◌ਿਸਮਰੂਪਾਨਿ ਵ◌ਿਲੋਕੇਤੁੰ ਅਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਦਿਸਾਸੁ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ।

‘‘ਏਵ◌ੰ ਤਥਾ ਗਤੋ’’ਤਿ ਕਾਯਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਗਤਸਦ੍ਦੇਨ ਤਥਾਗਤਸਦ੍ਦੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਞਾਣਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ – “**ਅਥ ਵ◌ਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਲੋਭਪ੍ਪਧਾਨੇਨ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ। ਕੁਸਲਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਇਧ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ, ਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦਯੋ। ‘‘ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨਾ’’ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਪਜਹਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਗਤੋ** ਅਧਿਗਤੋ, ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਵ◌ਿਸੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਵ◌ਾ ਪਹਾਨਹੇਤੁ, ਪਹਾਨਲਕ੍ਖਣੰ ਵ◌ਾ। ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯੰ ਪਹਾਯਸਦ੍ਦੋ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਹੇਤੁਕਞ੍ਹਿ ‘‘ਗਤੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਗਮਨੰ ਅਵਬੋਧੋ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਏਵ ਵ◌ਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ **ਪਦਾਲੇਤ੍ਵ**◌ਾਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। **ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ। **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਮਨਸਿਕਰਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਆਲੋਕਸਞ੍ਜਾਨਨੇਨ। **ਅਵ◌ਿਕ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਨਾ। **ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਯਾਥਾਵਨਿਚ੍ਛਯੇਨ। ‘‘ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨਾ’’ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵ◌ੰ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ‘‘ਅਭਿਜ੍ਝੰ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵ◌ਿਭ॰ ੫੦੮) ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪ੍ਪਟਿਪਦਾਯ ਭਗਵਤੋ ਤਥਾਗਤਭਾਵ◌ੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਸਹ ਉਪਾਯੇਨ ਅਟ੍ਠਹਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਚ ਮਹਾਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ – “**ਞਾਣੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਕਙ੍ਖਾਵ◌ਿਤਰਣਾਨਞ੍ਹਿ ਵ◌ਿਬਨ੍ਧਭੂਤਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਦੂਰੀਕਰਣੇਨ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯੰ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਅਭਿਰਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਤਤ੍ਥ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਵ◌ਿਨੋਦਿਤਾਯ ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਸਮਧਿਗਮੋਤਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਨੰ ਅਰਤਿਵ◌ਿਨੋਦਨਅਵ◌ਿਜ੍ਜਾਪਦਾਲਨਾਦਿਉਪਾਯੋ, ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨ ਨੀਵਰਣਸਭਾਵ◌ਾਯ ਅਵ◌ਿਜ੍ਜਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨੀਵਰਣੇਸੁਪਿ ਸਙ੍ਗਹਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵ◌ਿਹਾਰਪ੍ਪਵ◌ੇਸਵ◌ਿਬਨ੍ਧਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਕਵ◌ਾਟਸਦਿਸਾਨੀਤਿ ਆਹ – “**ਨੀਵਰਣਕਵ◌ਾਟੰ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵ**◌ਾ”ਤਿ।

‘‘ਰੱਤਿਂ ਵਿਤੱਕੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਿਵਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਯੋਜੇਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੧) ਵੁੱਤੁੱਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਤੱਕਵਿਚਾਰਾ ਧੂਮਾਯਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ – “**ਵਿਤੱਕਵਿਚਾਰਧੂਮਾ**”ਨ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇਯੇਵ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਚਤੁੱਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੋਪਚਾਰੇਯੇਵ ਚ ਸੁਖਂ ਪਹੀਯਤਿ, ਅਤਿਸਯਪ੍ਪਹਾਨਂ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – “**ਚਤੁੱਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਪਹਾਯਾ**”ਤਿ। **ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਚੇਵ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਚ ਵੁੱਤਾਨਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ‘‘ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ ਉੱਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ‘‘ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੮; ੩.੩੧੨; ਧ॰ ਸ॰ ੨੪੮; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੦੯)। ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਕਸਿਣਰੂਪਂ ‘‘ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦਲੋਪੇਨ ‘‘ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁੱਬਣ੍ਣਾਨੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੭੩-੧੭੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੯; ਧ॰ ਸ॰ ੨੪੪-੨੪੫)। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਰੂਪੇ ਰੂਪਜ੍ਝਾਨੇ ਤਂਸਹਗਤਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਵੁੱਤਾਨਿ। ਰੂਪਂ ਸਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ, ਰੂਪਸ੍ਸ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤੱਬਂ। **ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਂ ਰੂਪਾਦੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਘਾਤੇਨ ਪਟਿਹਨਨੇਨ ਵਿਸਯਿਵਿਸਯਸਮੋਧਾਨੇ ਸਮੁੱਪਨ੍ਨਾ ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਚਵਿਞ੍ਞਾਣਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ। **ਨਾਨੱਤਸਞ੍ਞਾਯੋ**ਤਿ ਨਾਨੱਤੇ ਗੋਚਰੇ ਪਵੱਤਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਨਾਨੱਤਾ ਵਾ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਨੱਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਟ੍ਠ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾ, ਏਕਾਦਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸਞ੍ਞਾ, ਦ੍ਵੇ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸਞ੍ਞਾ, ਏਕਾਦਸ ਕਾਮਾਵਚਰਕਿਰਿਯਸਞ੍ਞਾਤਿ ਏਤਾਸਂ ਚਤੁਚੱਤਾਲੀਸਸਞ੍ਞਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਏਤਾ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਦਿਭੇਦੇ ਨਾਨੱਤੇ ਨਾਨਾਸਭਾਵੇ ਗੋਚਰੇ ਪਵੱਤਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਾਨੱਤਾ ਨਾਨਾਸਭਾਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਦਿਸਾ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਨਾਨੱਤਸਞ੍ਞਾ**”ਤਿ ਵੁੱਚਨ੍ਤਿ।

ਅਨਿੱਚਸ੍ਸ, ਅਨਿੱਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਅਨਿੱਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ,** ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਿੱਚਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵੱਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯੇਤਂ ਨਾਮਂ। **ਨਿੱਚਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇ ‘‘ਨਿੱਚਾ ਸਸ੍ਸਤਾ’’ਤਿ ਪਵੱਤਂ ਮਿੱਛਾਸਞ੍ਞਂ। ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਚਿੱਤਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠੱਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। **ਨਿੱਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿੱਬਿਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵੱਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। **ਨਨ੍ਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹਂ। **ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਵਿਰੱਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵੱਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। **ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। ‘‘ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁੱਜ੍ਝਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਆਯਤਿਂ ਸਮੁਦਯਵਸੇਨ ਨ ਉੱਪੱਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ‘‘ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤੀ’’ਤਿ। ਮੁੱਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਹਿ ਅਯਂ ਬਲੱਪੱਤਾਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸੱਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵੱਤਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸੱਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਹਿ ਅਯਂ। **ਆਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿੱਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹਣਂ। ਸਨ੍ਤਤਿਸਮੂਹਕਿੱਚਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਏਕੱਤੱਗਹਣਂ **ਘਨਸਞ੍ਞਾ। ਆਯੂਹਨਂ** ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਂ। ਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸਾਪੱਤਿ **ਵਿਪਰਿਣਾਮੋ। ਧੁਵਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਰਭਾਵੱਗਹਣਂ। **ਨਿਮਿੱਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੂਹਾਦਿਘਨਵਸੇਨ ਸਕਿੱਚਪਰਿੱਛੇਦਤਾਯ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਵਿੱਗਹੱਗਹਣਂ। **ਪਣਿਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਪਣਿਧਿਂ। ਸਾ ਪਨੱਤ੍ਥਤੋ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਨ੍ਤਿਤਾ। **ਅਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅੱਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ।

ਅਨਿੱਚਦੁਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਸੱਬਧਮ੍ਮਤੀਰਣਂ **ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਸਾਰਾਦਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਾਰੇ ਸਾਰੱਗਹਣਵਿਪੱਲਾਸਂ। ਇਸ੍ਸਰਕੁੱਤਾਦਿਵਸੇਨ ਲੋਕੋ ਸਮੁੱਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ **ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸੋ** । ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਮਤੀਤਮੱਧਾਨਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵੱਤਸਂਸਯਾਪੱਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸੋ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਲੇਣਤਾਣਭਾਵੱਗਹਣਂ **ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**। ‘‘ਆਲਯਰਤਾ ਆਲਯਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੧; ੨.੩੩੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੨; ਮਹਾਵ॰ ੭) ਵਚਨਤੋ ਆਲਯੋ ਤਣ੍ਹਾ, ਸਾਯੇਵ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਚ ਅਭਿਨਿਵੇਸਵਸੇਨ ਪਵੱਤਿਯਾ ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋਤਿ ਕੇਚਿ। ‘‘ਏਵਂਵਿਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸੱਜੀਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਵੱਤਂ ਞਾਣਂ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਵਟ੍ਟਤੋ ਵਿਗਤੱਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟਂ, ਨਿੱਬਾਨਂ। ਤੱਥ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ ਪਵੱਤਿਯਾ **ਵਿਵਟ੍ਟਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ,** ਗੋਤ੍ਰਭੂ। **ਸਂਯੋਗਾਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਯੁੱਜਨਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨਂ। **ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹਜਾਤੇਕਟ੍ਠੇ ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠੇ ਚ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ**ਤਿ ਉਪਰਿਮੱਗਵੱਜ੍ਝੇ ਕਿਲੇਸੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਸ੍ਸਨਪਹਾਤੱਬਾਪਿ ਦੁਤਿਯਮੱਗਵੱਜ੍ਝੇਹਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਤਿ। **ਅਣੁਸਹਗਤੇ**ਤਿ ਅਣੁਭੂਤੇ। ਇਦਂ

ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ**ਤਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ। ਨ ਹਿ ਪਠਮਾਦਿਮਗ੍ਗੇਹਿਪਿ ਪਹੀਨਾ ਕਿਲੇਸਾ **ਪੁਨ** ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ।

ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਂ ਕਥਿਨਭਾਵੋ। **ਪਗ੍ਘਰਣਂ** ਦ੍ਰਵਭਾਵੋ। ਲੋਕਿਯਵਾਯੁਨਾ ਭਸ੍ਤ੍ਰਾਯ ਵਿਯ ਯੇਨ ਤਂਤਂਕਲਾਪਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਨਂ, ਥਦ੍ਧਭਾਵੋ ਵਾ, ਤਂ **ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਂ**। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਕਲਾਪਨ੍ਤਰਭੂਤਾਨਂ ਕਲਾਪਨ੍ਤਰਭੂਤੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠਭਾਵੇ ਤਂਤਂਭੂਤਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾ ਰੂਪਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਯੇਸਂ ਯੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤੇਹਿ ਸੋ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠੋਵ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਭੂਤਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਭਾਵੋ ਨ ਸਿਯਾ ਬ੍ਯਾਪਿਤਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਲਾਪੇ ਭੂਤਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤੇਹਿ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਭਾਵੋ **ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਲਕ੍ਖਣਂ**। ਤੇਨਾਹ – ਭਗਵਾ **ਆਕਾਸਧਾਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ੬੩੭) ''ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠੋ ਚਤੂਹਿ ਮਹਾਭੂਤੇਹੀ''ਤਿ।

ਵਿਰੋਧਿਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਵਿਸਦਿਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਰੁਪ੍ਪਨਂ**। ਚੇਤਨਾਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਂ ਚੇਤਨਾਵਸੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਲਕ੍ਖਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ **ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੯੨) ''ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਚੇਤਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੇਤਨਾਵ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਲਕ੍ਖਣਾ ਚ ਚੇਤਨਾ। ਯਥਾਹ – ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਕੁਸਲਾ ਚੇਤਨਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ''ਤਿਆਦਿ। **ਫਰਣਂ** ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾ। **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਹੇਤੁ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਂ। ਏਸ ਨਯੋ **ਕੋਸਜ੍ਜੇ**ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਰਿਲ਼ਾਹੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣਂ। ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਰਹਿਤੇ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇਸੁ ਅਬ੍ਯਾਵਟਤਾਯ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਂ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਂ** ਪਕ੍ਖਪਾਤੁਪਚ੍ਛੇਦਤੋ।

ਮੁਸਾਵਾਦਾਦੀਨਂ ਵਿਸਂਵਾਦਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਲੂਖਾਨਂ ਅਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਸਭਾਵਾ **ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ**, ਸਿਨਿਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਪਚ੍ਚਯਸੁਭਾਸਿਤਾਨਂ ਸੋਤਾਰਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਸਾ **ਪਰਿਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਾ**। ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਸਯਞ੍ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਹਨਂ ਘਟਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਿਰਤੀਪਿ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਾ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਾ ਉਕ੍ਖਿਪਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਂ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾਯ ਭਾਰੁਕ੍ਖਿਪਨਂ ਵਿਯ। ਜੀਵਮਾਨਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਆਜੀਵਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਿ **ਵੋਦਾਨਂ**। ''ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਇਧ ਚੇਤਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਚੇਤਨਾਲਕ੍ਖਣ**"ਨ੍ਤਿ। **ਨਮਨਂ** ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਭਾਵੋ। **ਆਯਤਨਂ** ਪਵਤ੍ਤਨਂ। ਆਯਤਨਵਸੇਨ ਹਿ ਆਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਯ ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਜਨਕਹੇਤੁਭਾਵੋ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਾਪਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵੋ। **ਏਕਰਸੋ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨਂ ਅਨੂਨਾਧਿਕਭਾਵੋ। **ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ** ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵ। ''ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾ ਪਗ੍ਗਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਾ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਖਯੋ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯੋਸਾਨਤਾਯ **ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ** ਫਲਂ। **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ** ਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮੋ। **ਛਨ੍ਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਛਨ੍ਦਸ੍ਸ। **ਮੂਲਲਕ੍ਖਣਂ** ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੋ। **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਂ** ਆਰਮ੍ਮਣਪ੍ਪਟਿਪਾਦਕਤਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾ। **ਸਮੋਧਾਨਂ** ਵਿਸਯਾਦਿਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ, ਯਾ ਸਙ੍ਗਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਮਂ, ਸਹ ਓਦਹਨ੍ਤਿ ਅਨੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਾ **ਸਮੋਧਾਨਂ,** ਫਸ੍ਸੋ। ਸਮੋਸਰਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਮੋਸਰਣਂ**। ਵੇਦਨਾਯ ਵਿਨਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਨੁਭਵਨਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਮੋਸਟਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਗੋਪਾਨਸੀਨਂ ਕੂਟਂ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਭਾਵੋ **ਪਮੁਖਲਕ੍ਖਣਂ**। ਤਤੋ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ **ਤਤੁਤ੍ਤਰਿ**। ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਾ ਹਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਫਲਸ੍ਸ। ਤਞ੍ਹਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਾਰਸ੍ਸ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਭਾਵੇਨ **ਸਾਰਂ**। ਅਯਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਗੋ ਛਧਾਤੁਪਞ੍ਚਝਾਨਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਤਂਤਂਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨੁਸਾਰੇਨ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਆਗਤਨਯੇਨ ਚ ਕਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ''ਛਨ੍ਦਮੂਲਕਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸਿਕਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਫਸ੍ਸਸਮੋਧਾਨਾ ਵੇਦਨਾਸਮੋਸਰਣਾ''ਤਿ, ''ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ, ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਾਰਮਿਦਂ

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧਞ੍ਹਿ, ਆਵੁਸੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੫੧੨) ਚ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ''ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਮੂਲਲਕ੍ਖਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਥਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਤਥਾਨਿ** ਤਂਸਭਾਵਤ੍ਤਾ, **ਅਵਿਤਥਾਨਿ** ਅਮੁਸਾਸਭਾਵਤ੍ਤਾ, **ਅਨਞ੍ਞਥਾਨਿ** ਅਞ੍ਞਾਕਾਰਰਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭੂਤਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮ੍ਭੂਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਹਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਰੂਪਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਆਗਤਭਾਵੋ, ਅਨੁਪਵਤ੍ਤਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੋ ਚ ਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ ਚ ਸਮ੍ਭੂਤਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ, ਨ ਜਾਤਿਤੋ ਜਰਾਮਰਣਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਜਾਤਿਂ ਵਿਨਾ ਅਞ੍ਞਤੋ ਹੋਤੀਤਿ **ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੋ**, ਇਤ੍ਥਞ੍ਚ ਜਾਤਿਤੋ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ**। ਯਾ ਯਾ ਜਾਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਪਾਤੁਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਵਿਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯਾ ਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਯੇਸਂ ਯੇਸਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਯਥਾ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ, ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਭਗਵਾ ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਤਾ। ਤਂ ਵਿਭਜ੍ਜਮਾਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨਂ। **ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਥਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਤ੍ਤਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਤਦੁਭਯਾਦਿਭੇਦਂ। **ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਪਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ ਸੁਤਂ, ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ ਰਸਾਯਤਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਮੁਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ਮਨਸਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੯੬੬) ਵਚਨਤੋ ਦਿਟ੍ਠਪਦਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਤਪਦਞ੍ਚ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਅਨੇਕੇਹਿ ਨਾਮੇਹੀ**ਤਿ ''ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਇਟ੍ਠਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਅਤੀਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਰੂਪਂ ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਰੂਪਧਾਤੁ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਸਪ੍ਪਟਿਘਂ ਨੀਲਂ ਪੀਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਨਾਮੇਹਿ। **ਤੇਰਸਹਿ ਵਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਰੂਪਕਣ੍ਡੇ ਆਗਤੇ ਤੇਰਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਦ੍ਵੇਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਨਯੇਹੀ**ਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਵਾਰੇ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਨਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਨਯੇਹਿ। **ਤਥਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਦੇਸਨਤਾਯ ਚ ਤਥਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਜਾਨਾਮਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਤੀਤਕਾਲੇਸੁ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਵਿਦਿਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਾਮਟ੍ਠਕਾਲਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ''ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੮੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭-੮; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੦੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩) ਵਿਯ। **ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਵਸੇਨ ਨ ਉਪਗਞ੍ਛਿ । ਯਥਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਯਂਸਭਾਵਾ ਯਂਪਕਾਰਾ ਚ, ਤਥਾ ਨੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਪਦਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ **ਪਿਸੋਦਰਾਦਿਪਕ੍ਖੇਪੇਨ** ਵਾ ਦਸ੍ਸੀਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੋਪਂ, ਆਗਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚਾਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ।

ਯਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸਂ ਰਤ੍ਤਿਯਂ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ ਚੇਤਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਾਰਾਨਂ। **ਅਨੁਪਵਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤਾਯ ਨ ਉਪਵਜ੍ਜਂ। **ਅਨੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਾਭਾਵੇਨ ਨ ਊਨਂ। **ਅਨਧਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਾਭਾਵੇਨ ਨ ਅਧਿਕਂ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ। **ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ''ਤਥੇਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਤੇਨ ਯਦਤ੍ਥਂ ਭਾਸਿਤਂ, ਤਦਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਯਥਾ ਭਾਸਿਤਂ ਭਗਵਤਾ, ਤਥੇਵਾਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਦੇਸਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਗਦਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਤਥਂ ਗਦਤੀਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਗਤਮਸ੍ਸਾਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। **ਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਯਂ-ਤਂ-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਅਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾਯ ਯਥਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਕਾਯਵਾਚਾਕਿਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨੁਲੋਮੇਨ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਾਚਾ, ਵਾਚਾਯ ਚ ਕਾਯੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – "**ਭਗਵਤੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਤਥਾਵਾਦਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਏਵਂ ਤਥਾਕਾਰਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ**"ਤਿ।

ਤਿਰਿਯਂ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੂਤਿ ਏਤੇਨ ਯਦੇਕੇ ''ਤਿਰਿਯਂ ਵਿਯ ਉਪਰਿ ਅਧੋ ਚ ਸਨ੍ਤਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤਿ। ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋਯੇਵ **ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਮਯੋ** ਯਥਾ ''ਪੁਞ੍ਞਮਯਂ ਦਾਨਮਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੫; ਇਤਿਵੁ॰ ੬੦; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੩੩)। ਨਿਪਾਤਾਨਂ ਵਾਚਕਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਗਤ-ਸਦ੍ਦੋਯੇਵ ਅਵਗਤਤ੍ਥਂ ਅਤੀਤਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵਦਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਗਤੋਤਿ ਅਵਗਤੋ ਅਤੀਤੋ"**ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਸਮ੍ਬੋਧਿ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਮਹਾਬੋਧਿਯਾਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹਾਨਟ੍ਠਾਨਸਂਕਿਲੇਸਨਿਵਤ੍ਤੀਨਂ ਅਭਾਵਤੋ ਯਥਾ ਪਣਿਧਾਨਂ, ਤਥਾ ਗਤੋ ਅਭਿਨੀਹਾਰਾਨੁਰੂਪਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**। ਅਥ ਵਾ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਤਾਯ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਂ ਉਕ੍ਕਂਸਾਧਿਗਮੇਨ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਤਾਯ ਚ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਪਟਿਘਾਤਾਭਾਵਤੋ ਯਥਾ ਰੁਚਿ, ਤਥਾ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਗਤਾਨਿ ਗਮਨਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਲੋਕੇ ਵਿਧਯੁਤ੍ਤਗਤਪਕਾਰਸਦ੍ਦਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵਿਧਾ ਵਿਪਸ੍ਸਿਆਦਯੋ ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾਵਿਧੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**। ਯਥਾ ਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸਚ੍ਚਂ ਤਤ੍ਵਂ ਤਚ੍ਛਂ ਤਥਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥੇਨ ਞਾਣੇਨ ਆਗਤੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

> ''ਪਹਾਯ ਕਾਮਾਦਿਮਲੇ ਯਥਾ ਗਤਾ,
> ਸਮਾਧਿਞਾਣੇਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਿਆਦਯੋ।
> ਮਹੇਸਿਨੋ ਸਕ੍ਯਮੁਨੀ ਜੁਤਿਨ੍ਧਰੋ,
> ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਮਤੋ॥
>
> ''ਤਥਞ੍ਚ ਧਾਤਾਯਤਨਾਦਿਲਕ੍ਖਣਂ,
> ਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਵਿਭਾਗਭੇਦਤੋ।
> ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਜਿਨੋਯਮਾਗਤੋ,
> ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਕ੍ਯਪੁਙ੍ਗਵੋ॥
>
> ''ਤਥਾਨਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾ,
> ਤਥਾ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ।
> ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯੇਨ ਯਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਾ,
> ਯਾਥਾਵਤੋ ਤੇਨ ਜਿਨੋ ਤਥਾਗਤੋ॥
>
> ''ਅਨੇਕਭੇਦਾਸੁਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਸੁ,
> ਜਿਨਸ੍ਸ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦਿਗੋਚਰੇ।
> ਵਿਚਿਤ੍ਤਭੇਦੇ ਤਥਮੇਵ ਦਸ੍ਸਨਂ,
> ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਲੋਚਨੋ॥
>
> ''ਯਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਤਥਮੇਵ ਭਾਸਤਿ,
> ਕਰੋਤਿ ਵਾਚਾਯਨੁਲੋਮਮਤ੍ਤਨੋ।
> ਗੁਣੇਹਿ ਲੋਕਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਿਰੀਯਤਿ,
> ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨਪਿ ਲੋਕਨਾਯਕੋ॥
>
> ''ਯਥਾਭਿਨੀਹਾਰਮਤੋ ਯਥਾਰੁਚਿ,
> ਪਵਤ੍ਤਵਾਚਾ ਤਨੁਚਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ।

ਯਥਾਵਿਧਾ ਯੇਨ ਪੁਰਾ ਮਹੇਸਿਨੋ,

ਤਥਾਵਿਧੋ ਤੇਨ ਜਿਨੋ ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੭) –

ਸਙ੍ਗਹਗਾਥਾ ਮੁਖਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਕਸ੍ਮਾ? ਅਪ੍ਪਮਾਦਪਦਂ ਵਿਯ ਸਕਲਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

੧੭੧. ਦੁਤਿਯੇ **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਠਮਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – "**ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਦਾ ਹਿਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਤਿ। ''ਦੁਲ੍ਲਭੋ''ਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਦੂਰਸਮ੍ਭਾਰਭਾਵਤੋ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਏਕਵਾਰ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਵਾਰਗਣਨਾ ਨਾਮ ਮਾਸਸਂਵਚ੍ਛਰਕਪ੍ਪਗਣਨਾਦਿਕਾ, ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਏਕਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਂ ਦ੍ਵੇ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਤੀਣਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿਪਿ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਵਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਕੋਟਿਯਾ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਦਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਨ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਦੁਲ੍ਲਭੋ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿ।

੧੭੨. ਤਤਿਯੇ **ਨਿਚ੍ਚਂ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਣ੍ਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਂ ਨ ਹੋਤਿ ਕਦਾਚਿਦੇਵ ਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਚ੍ਛਰਂ ਪਹਰਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਅਚ੍ਛਰਂ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ। **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ ਗੁਣਧਮ੍ਮਾ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪਿਚ ਆਦਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਅਭਿਨੀਹਾਰਾਵਹੋ, ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਗੁਣਧਮ੍ਮੇ ਆਚਿਣ੍ਣਵਾਤਿ **ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ**ਤਿ ਆਹ – "**ਆਚਿਣ੍ਣਮਨੁਸ੍ਸੋਤਿਪਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਮਨੁਸ੍ਸੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਮਹਾਬੋਧਿਞਾਣਮੇਵ ਮਣ੍ਡਭੂਤਂ **ਮਹਾਬੋਧਿਮਣ੍ਡੋ**। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ, ਮਗ੍ਗਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ''ਮਹਾਬੋਧੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਨਿਵਤ੍ਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਬੋਧਿਯਾ ਨਿਯਤਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਅਨਿਵਤ੍ਤਨਸਭਾਵੇਨ। **ਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪੂਰਣਮ੍ਪਿ ਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਚਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਤੁਅਵਤ੍ਥਾਯ ਫਲਾਵਤ੍ਥਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਕਾਰਾਵਤ੍ਥਾਯ ਚਾਤਿ ਤੀਸੁਪਿ ਅਵਤ੍ਥਾਸੁ ਲੋਕਨਾਥੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾਨਂ ਗੁਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਤਾਯ ਅਚ੍ਛਰਿਯਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੧੭੩. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਕਾਲੇ ਕਿਰਿਯਾਤਿ **ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ**। ਕਤਰਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਕੀਦਿਸੀ ਕਿਰਿਯਾ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਹਿ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਿਨਾ ਚ ਵਿਸੇਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਯੋਜਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ – "**ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਪਾਕਟਾ ਕਿਰਿਯਾ**"ਤਿ। ਕਤਰਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ, ਕਥਞ੍ਚ ਪਾਕਟਾਤਿ? ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਅਭਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਨੋਰਥਪਾਰਿਪੂਰਿਵਸੇਨ ਸਮੁਪਲਦ੍ਧੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ, ਸਦੇਵਲੋਕੇ ਅਤਿਵਿਯ ਅਚ੍ਛਰਿਯਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਾਕਟਾ। **ਅਨੁਤਾਪਕਰਾ**ਤਿ ਚੇਤੋਦੁਕ੍ਖਾਵਹਾ। **ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੂ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖੇਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਤਦਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ।

੧੭੪. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। **ਸੁਤਬੁਦ੍ਧੋ** ਨਾਮ ਸੁਤਮਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। **ਚਤੁਸਚ੍ਚਬੁਦ੍ਧੋ** ਨਾਮ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। **ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ** ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵ ਯਥਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਮ੍ਬੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਏਵ ਹਿ ਯਥਾ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਮ੍ਬੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਾ ਅਟ੍ਠ ਵਾ ਸੋਲ਼ਸ** ਵਾਤਿ ਇਦਂ ਕਤਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਾਨਂ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਧਿਕਸਦ੍ਧਾਧਿਕਵੀਰਿਯਾਧਿਕਵਿਭਾਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਪਞ੍ਞਾਧਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਸਦ੍ਧਾ ਮਨ੍ਦਾ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਤਿਕ੍ਖਾ। ਸਦ੍ਧਾਧਿਕਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਹੋਤਿ। ਵੀਰਿਯਾਧਿਕਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾ ਮਨ੍ਦਾ, ਪਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੇਨ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਮਜ੍ਝਿਮਮੁਦੁਭਾਵੇਨ ਤਯੋਪੇਤੇ ਭੇਦਾ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਿਵਿਧਾ ਹਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕ੍ਖਣੇ ਭਵਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂਨੇਯ੍ਯਭੇਦੇਨ। ਤੇਸੁ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ

ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਚਾਤੁਪ੍ਪਦਿਕਂ ਗਾਥਂ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਤਤਿਯਪਦੇ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤੇਯੇਵ ਛਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਹਿ ਸਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਸਮਤ੍ਥਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਏਕਂ ਗਾਥਂ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤੇਯੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਪਦੇ ਛਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਸਮਤ੍ਥਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਇਤਰੋ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਚਾਤੁਪ੍ਪਦਿਕਗਾਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਸਿਤਾਯ ਗਾਥਾਯ ਛਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਸਮਤ੍ਥਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਯੋਪੇਤੇ ਵਿਨਾ ਕਾਲਭੇਦੇਨ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਯਾਕਰਣਾ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਭੇਦੇਨ ਕਾਲੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਪਨ ਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੇਸੁ ਤੇ ਤੇ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਦਾਨਸਦਿਸਂ ਦਾਨਂ ਦੇਨ੍ਤਾਪਿ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਸੀਲਾਦਿਸੇਸਪਾਰਮਿਧਮ੍ਮੇ ਆਚਿਨਨ੍ਤਾਪਿ ਅਨ੍ਤਰਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਕਾਰਣਮੇਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਪਰਿਪਚ੍ਚਨਤੋ। ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਂ ਵਿਯ ਹਿ ਸਸ੍ਸਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲੇ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿ ਤਦਨ੍ਤਰਾ ਸਬ੍ਬੁਸ੍ਸਾਹੇਨ ਵਾਯਮਨ੍ਤੇਨਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਾਪੁਣਿਤੁਨ੍ਤਿ ਪਾਰਮਿਪੂਰੀ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਲਵਿਸੇਸੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨਕਾਲੇ।

ਅਸਹਾਯੋਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਹਅਯਨਟ੍ਠੇਨ ਹਿ ਸਹਾਯਟ੍ਠੋ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਭਗਵਤਾ ਸਹ ਸਮਂ ਅਯਨਂ ਨਾਮ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਨਤ੍ਥੇਵ। ਹਤ੍ਥਾਦਿਅਵਯਵਤੋ ਪਟਿ ਪਟਿ ਮਿਨਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਪਟਿਮਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ। **ਸਮਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥਿ। **ਪਟਿਸਮੋ**ਤਿ ਪਟਿਨਿਧਿਭਾਵੇਨ ਸਮੋ। **ਪਟਿਭਾਗਂ ਦਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਭਾਗਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਾਗਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਪਟਿਵਚਨਂ ਦਾਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਪਟਿਬਿਮ੍ਬਭੂਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ**। ਤੇਨਾਹ – "**ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਿਸਹਸ੍ਸਿਮਹਾਸਹਸ੍ਸੀਨਂ ਵਿਭਾਗੋ ਪਰਤੋ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

੧੭੫. ਛਟ੍ਠਾਦੀਸੁ **ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁ। **ਪਾਤੁਭੂਤਮੇਵ ਹੋਤਿ** ਤਸ੍ਸ ਸਹਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਂ। **ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਵੁਦ੍ਧਿ। **ਕੀਵਰੂਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕੀਦਿਸਸ੍ਸ। ਸਾਵਕਵਿਸਯੇਵ ਹਤ੍ਥਗਤਂ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁ ਨਾਮ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਨਂਯੇਵਾਤਿ ਆਹ – "**ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਸਹਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾ। ''ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ ਖਿਪ੍ਪਨਿਸਨ੍ਤਿਆਦਿਵਿਸੇਸਾਵਹਾ ਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਆਲੋਕੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਆਲੋਕੋ ਏਵ। ਤਥਾ **ਓਭਾਸੋ। ਤੀਣਿਪੀ**ਤਿ ਤੀਣਿਪਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕਾਨੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਉਤ੍ਤਮਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਸੇਟ੍ਠਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਤੋ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਭਗਵਤੋ ਰੂਪਕਾਯੋ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਰੂਪਾਯਤਨਂ। ਤੇਨਾਹ – "**ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਦਟ੍ਠੁਂ ਲਭਤੀ**"ਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ, ਤਦੇਵ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ, ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਤਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਞ੍ਚਾਤਿ **ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ**। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਪਦਵਿਸੇਸੋ – ਸੁਯ੍ਯਤੀਤਿ **ਸਵਨਂ,** ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ। ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ **ਲਾਭੋ,** ਭਗਵਤਿ ਸਦ੍ਧਾ। ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਸਿਕ੍ਖਾ**। ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਪਰਿਚਰਣਂ **ਪਾਰਿਚਰਿਯਾ,** ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਂ **ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ,** ਸਤ੍ਥੁ ਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਂ। **ਇਮੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਨਂ। **ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਬ੍ਬਿਸਯਤ੍ਤਾ ਚ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ''ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਰੂਪਸ੍ਸ ਨ ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਓਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨਾਹ – "**ਆਯਸ੍ਮਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਇਦਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦਸਬਲਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਲਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ ਪਸਾਦਭਤ੍ਤਿਮੇਤ੍ਤਾਪੁਬ੍ਬਕਂ ਦਸਬਲਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ। ਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਯਾਵ ਅਨੁਲੋਮਞਾਣਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਅਟ੍ਠਮਕਮਹਾਭੂਮਿਂ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਦਸ੍ਸਨਂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਾਪੇਤਿ ਨਾਮ। ਇਧ ਪਰਤੋ ਪਵਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ **ਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਨਾਮ, ਮੂਲਦਸ੍ਸਨਂ ਪਨ** ਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸਪਿ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ **ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਂ ਨਾਮ**। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੇਸੁਪਿ।

ਦਸਬਲੇ ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਭਗਵਤਿ ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। **ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ। **ਪਰਿਚਰਤੀ**ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਕਰੋਤਿ। ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ **"ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਹੋਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਂ ਹੋਤਿ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਹਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਂ ਵਿਨਿਯੋਗਕ੍ਖਮਭਾਵਤੋ। **ਚਤਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**ਤਿ ਪਭੇਦਾ। ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਪਭੇਦਾਤਿ? ''ਅਤ੍ਥੇ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਵਿਭ॰ ੭੧੮-੭੨੧) ਞਾਣਸ੍ਸੇਤਾ ਪਭੇਦਾ। ਤਸ੍ਮਾ **ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਞਾਣਪ੍ਪਭੇਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਅਤ੍ਥਪਭੇਦਸ੍ਸ ਸਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨਵਵਤ੍ਥਾਨਕਰਣਸਮਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਪਭੇਦਸ੍ਸ ਸਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨਵਵਤ੍ਥਾਨਕਰਣਸਮਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮੇ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ **ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਭੇਦਸ੍ਸ ਸਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨਵਵਤ੍ਥਾਨਕਰਣਸਮਤ੍ਥਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪੇ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**। ਪਟਿਭਾਨਪਭੇਦਸ੍ਸ ਸਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨਵਵਤ੍ਥਾਨਕਰਣਸਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਭਾਨੇ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ **ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**।

ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਹੇਤੁਫਲਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਹੇਤੁਵਸੇਨ ਅਰਣੀਯਂ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਭਾਸਿਤਤ੍ਥੋ, ਵਿਪਾਕੋ, ਕਿਰਿਯਾਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ''ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ **ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੋ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤਨ੍ਤਿ ਦਹਤਿ ਵਿਦਹਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚੇਵ ਪਾਪੇਤਿ ਚ ਠਪੇਤਿ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਯੋ ਕੋਚਿ ਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਹੇਤੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਭਾਸਿਤਂ ਕੁਸਲਂ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ **ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**।

ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪੇ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਅਭਿਲਾਪੇ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ। ਏਵਮਯਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ, ਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਨ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਤ੍ਤੋ ਹਿ ''ਫਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਯਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ, ''ਫਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਫਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਯਂ ਨ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਵੇਦਨਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਯਂ ਪਨੇਸ ਨਾਮਾਖ੍ਯਾਤੋਪਸਗ੍ਗਾਬ੍ਯਯਪਦਮ੍ਪਿ ਜਾਨਾਤਿਯੇਵ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨਤੋ। **ਞਾਣੇਸੁ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਞਾਣਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ।

ਇਮਾ ਪਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਯਂ ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਯਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਭੇਦਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਗਮੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਸਵਨਂ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਧਿਗਮੋ** ਨਾਮ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ। **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਸਵਨਂ** ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ। ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ** ਨਾਮ ਅਟ੍ਠਕਥਾ। ਉਗ੍ਗਹਿਤਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ** ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਾਵਚਰਤਾ। ਹਰਣਪਚ੍ਚਾਹਰਣਨਯੇਨ ਪਟਿਪਾਕਟਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸਪਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵਿਸਦਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਲੋਕਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਿਯਾ ਲੋਕਿਯਾ, ਸਿਯਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਤਿ ਏਵਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇਯੇਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇ ਏਵ ਲਬ੍ਭਨਤੋ, ਅਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇ ਅਲਬ੍ਭਨਤੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਪਟਿਵੇਧੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਮਹਤੋ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਾਮਹਤ੍ਤਾਦਿਕਮ੍ਪਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਥਾ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਦਯੋਪਿ ਪਰੇਸਂ ਤਬ੍ਭਾਵਾਵਹਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਯਾ ਕਾਚਿ ਧਾਤੁਯੋ ਲੋਕਿਯਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਇਮਾਹੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਏਤ੍ਥੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – **"ਇਮਾਵ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ ਨਾਨਾਸਭਾਵਤੋ ਨਾਨਾਧਾਤੁਯੋ"**ਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਅਨੇਕਧਾਤੁਨਾਨਾਧਾਤੁਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗੇਨ (ਵਿਭ॰ ੭੫੧) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ''ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾ **"ਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਫਲੇ ਞਾਣ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੮੭. ਯਸ੍ਮਾ ਚਕ੍ਕਤਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਚਕ੍ਕਂ,** ਤਸ੍ਮਾ ਇਰਿਯਾਪਥਾਪਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਚਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ। **ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਦਾ ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਿਨੀਹਾਰਯੋਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ''ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਾਭਿਨੀਹਾਰਵਿਬਨ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਾਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਅਭਿਨੀਹਟਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯਮੇਵ ਨਯੋ। **ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਪਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿਯੇਵ ਨਾਮ** ਤਦਤ੍ਥਂ ਞਾਣਂ ਪਰਿਪਾਚੇਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ ਨਾਮ** ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਾਯ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਭਾਵਾ। ਪਟਿਵੇਧਞਾਣਞ੍ਹਿ ਇਧ ''ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਇਦਾਨਿ ਦੇਸਨਾਞਾਣਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **"ਕਦਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਥੇਰਸ੍ਸੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਸਾਸਨਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਏਕਤ੍ਤਾਦਿਨਯਾਨਂ ਅਵਿਰਾਧਨਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **"ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗੋ

(੧੪) ੧. ਪਠਮਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗੋ

ਏਤਦਗ੍ਗਪਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੮. ਏਤਦਗ੍ਗੇਸੁ ਪਠਮਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਦਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਅਜ੍ਜਦਿਵਸਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਙ੍ਗੁਲਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿਕੋਟਿਯਾ। **ਅਮ੍ਬਿਲਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਬਿਲਕੋਟ੍ਠਾਸੋ। **ਕੋਟਿਭੂਤਾ**ਤਿ ਪਰਮਕੋਟਿਭੂਤਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ **ਸੇਟ੍ਠਭੂਤਾਤਿਪਿ ਅਗ੍ਗਾ। ਏਤਦਗ੍ਗਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪਨਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ତਿਆਦੀਹਿ ਚਤੂਹਿਪਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਾਯ ਥੇਰੇਨ ਏਤਦਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਭਾਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – "**ਕਥ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਦ੍ਵੇ ਪਦਨੁਰਾਨੀ**ਤਿ ਕਣ੍ਡਮ੍ਬਮੂਲੇ ਯੁਗਨ੍ਧਰਪਬ੍ਬਤੇਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਪਦਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ। **ਮੁਣ੍ਡਪੀਠਕ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਂ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਕੇਵਲਂ ਮੁਣ੍ਡਕਪੀਠਂ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਵਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਏਵਂ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਵਸੇਨ ਸਕ੍ਖਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦ੍ਯਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਸ੍ਸ ਕਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਪਸ੍ਸਥਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਬਹੁਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਸਮੂਹਸ੍ਸ ਏਕਭਾਵਂ। **ਆਕਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਾਰਂ। **ਮਹਾਜਨੋ**ਤਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਬ੍ਬੋ ਮਹਾਜਨੋ। ਯਥਾ ਨਿਰਯਦਸ੍ਸਨਂ ਸਂਵੇਗਜਨਨਤ੍ਥਂ, ਏਵਂ ਦੇਵਲੋਕਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਸਂਵੇਗਜਨਨਤ੍ਥਮੇਵ ''ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਥਾਯਂ ਸਗ੍ਗਕਥਾ ਵਿਯ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮੁਪੇਤੋਪਿ ਸਗ੍ਗੋ ਅਨਿਚ੍ਚੋ ਅਦ੍ਧੁਵੋ ਚਵਨਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ। **ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮਪਣ੍ਣਾਸਾਯ ਮੁਚ੍ਛਨਾਹਿ ਯਥਾ ਕਾਮੇਨ ਨਿਵਾਦੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਏਵਂ ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ।

ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਪਞ੍ਹਕਂ ਪਞ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਪਞ੍ਹਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਖੀਣਾਸਵਪਞ੍ਹਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਪਞ੍ਹਪਞ੍ਹਕਂ। **ਪਠਮਂ...ਪੇ॰... ਪੁਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਵਿਸਯੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਯਥਾਭਿਨੀਹਾਰਂ ਯਥਾਸਕਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨੀਹਾਰੇਨ ਪਠਮਭੂਮਿਯਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਿਸਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਕਥਯਿਂਸੂ**"ਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛੀ**ਤਿ –

> ''ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾਸੇ, ਯੇ ਚ ਸੇਖਾ ਪੁਥੂ ਇਧ।
> ਤੇਸਂ ਮੇ ਨਿਪਕੋ ਇਰਿਯਂ, ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸਾ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੪੪) –

ਇਦਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾ ਞਾਤਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾ, ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਕਥਿਤਾ। ਪੁਥੁ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ ''ਯੇ ਪੁਥੂ ਸਙ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮਾ, ਯੇ ਚ ਪੁਥੂ ਸੇਖਾ''ਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਮੇ ਪੁਟ੍ਠੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਮਯਾ ਪੁਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਯਾ ਆਗਮਨਪ੍ਪਟਿਪਦਂ। ਇਰਿਯਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਂ ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਮਿਞ੍ਚ ਏਤਾਯਾਤਿ ਇਰਿਯਾ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਇਰਿਯਂ ਆਗਮਨਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਮਯਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਕਥੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੇ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਇਮਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਆਹ। ਥੇਰੋ ਪਞ੍ਹਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ''ਸਤ੍ਥਾ ਮਂ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਆਗਮਨਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਪਞ੍ਹੇ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ''ਆਗਮਨਪ੍ਪਟਿਪਦਾ ਨਾਮ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਬਹੂਹਿਪਿ

ਮੁਖੇਹਿ ਸਕ੍ਕਾ ਕਥੇਤੁਂ, ਕਤਰਾਕਾਰੇਨ ਨੁ ਖੋ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥੁ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇ ਕਙ੍ਖਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁੱਤਂ – "**ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ**"ਤਿ। ਪੁਚ੍ਛਿਤਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁਂ ਪਟਿਭਾਨੇ ਅਸਤਿ ਦਿਸਾਵਿਲੋਕਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਭਾਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਪੁਰਤ੍ਥਿਮ...ਪੇ॰.. ਨਾਸਕ੍ਖੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪਞ੍ਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ।

ਥੇਰਸ੍ਸ ਕਿਲਮਨਭਾਵਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ''ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਹੇ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖੋ, ਅਜ੍ਝਾਸਯੇ ਮੇ ਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਕਿਲਮਤੀ''ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਕਿਲਮਨਭਾਵਂ ਞਤ੍ਵਾ। **ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਕਾਯਪਰਿਗ੍ਗਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਖਨ੍ਧਮੁਖੇਨ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਵੁੱਤੋ। "**ਭੂਤਮਿਦਨ੍ਤਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਸੀ**"ਤਿ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਏਵਂ ਕਿਰਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਹੋਸਿ ''ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਮਯਾ ਨਯੇ ਅਦਿਨ੍ਨੇ ਕਥੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ, ਦਿਨ੍ਨੇ ਪਨ ਨਯੇ ਮਮਜ੍ਝਾਸਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਕਥੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਹ ਨਯਦਾਨੇਨ ਸੋ ਪਞ੍ਹੋ ਨਯਸਤੇਨ ਨਯਸਹਸ੍ਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਸਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਭਗਵਾ, ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਸੁਗਤਾ**"ਤਿ।

ਅਰੂਪਾਵਚਰੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਸਮ੍ਭਰਣਸ੍ਸ ਅਨੋਕਾਸਭਾਵਤੋ ਵੁੱਤਂ। ਤੇਨਾਹ – "**ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ**"ਤਿ, ਲਦ੍ਧਬ੍ਯਾਕਰਣਾਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਬ੍ਬਦੇਸਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਰੂਪਾਵਚਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਵਸਿਤਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰੇ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪਾਵਚਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ।

ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਜਾਤਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਅਤਿਰੇਕਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ। **ਸਮਾਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਜਾਨਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾਨਂ ਬਾਲਾਨਂ। **ਕਨ੍ਦੇਯ੍ਯੁਂ ਤੇ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਅਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਤੇ ਏਵਂ ਸਮਾਗਤਾ ਅਪਞ੍ਞਾ ਇਮੇ ਬਾਲਤ੍ਤਾ ਸਸਾ ਵਿਯ ਵਸ੍ਸਸਤਮ੍ਪਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਰੋਦੇਯ੍ਯੁਂ ਪਰਿਦੇਵੇਯ੍ਯੁਂ। ਰੋਦਮਾਨਾਪਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਾ ਕਾਰਣਂ ਵਾ ਨੇਵ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਏਕੋਵ ਸੇਯ੍ਯੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਬਾਲਾਨਂ ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਤੋਪਿ ਏਕੋ ਪਣ੍ਡਿਤਪੁਰਿਸੋਵ ਸੇਯ੍ਯੋ ਵਰਤਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੀਦਿਸੋ ਸਪਞ੍ਞੋਤਿ ਆਹ – "**ਯੋ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥ**"ਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਜੇਟ੍ਠਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਵਿਯ ਯੋ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਤਾਦਿਸੋ ਸਪਞ੍ਞੋ ਵਰਤਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਤਿਯੇ ਪਰੋਸਤਜਾਤਕੇ **ਝਾਯੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਤ੍ਥਂ ਜਾਨਿਤੁਂ ਸਮਾਹਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੁਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਵੁੱਤਨਯਮੇਵ।

ਤਤਿਯਜਾਤਕੇ **ਯੇ ਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਲਾਭਿਨੋ ਅਵਸੇਸਚਿਤ੍ਤਕਸਤ੍ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤੇਪਿ ਦੁਗ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲਾਭਤੋ ਤੇਪਿ ਦੁਗ੍ਗਤਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪਗਤਾ ਸਞ੍ਞੀਭਵੇ। ''ਸਞ੍ਞਾ ਰੋਗੋ ਸਞ੍ਞਾ ਗਣ੍ਡੋ ਸਞ੍ਞਾ ਸਲ੍ਲ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੪) ਹਿ ਤੇ ਸਞ੍ਞਾਯ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਿਨੋ। **ਯੇਪਿ ਅਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਅਸਞ੍ਞੀਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਅਚਿਤ੍ਤਕਸਤ੍ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਪਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲਾਭਤੋ ਦੁਗ੍ਗਤਾਯੇਵ। ਝਾਨਸੁਖਂ **ਅਨਞ੍ਞਂ** ਨਿਦ੍ਦੋਸਂ ਯਥਾਵੁੱਤਦੋਸਾਭਾਵਤੋ। ਬਲਵਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸਭਾਵੇਨਪਿ ਤਂ ਅਨਞ੍ਞਂ ਨਾਮ ਜਾਤਂ। **ਨੇਵਸਞ੍ਞੀ ਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਆਹਾ**ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਕਿਰ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਕਾਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਹਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਨੇਵਸਞ੍ਞੀ ਨਾਸਞ੍ਞੀ''ਤਿ ਆਹ। ਪੁਰਿਮਜਾਤਕੇ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਤਾਪਸਾ ਜੇਟ੍ਠਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸ੍ਸ ਕਥਂ ਨ ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਆਭਸ੍ਸਰਤੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਗਾਥਮਾਹ। ਤੇਨ ਵੁੱਤਂ – "**ਸੇਸਂ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਜਾਤਕੇ (ਜਾ॰ ੧.੧.੧੩੫) ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਯ ਆਭਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਨ੍ਦਾਭਂ,** ਓਦਾਤਕਸਿਣਂ। **ਸੂਰਿਯਾਭ**ਨ੍ਤਿ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਯ ਆਭਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸੂਰਿਯਾਭਂ, ਪੀਤਕਸਿਣਂ। **ਯੋਧ ਪਞ੍ਞਾਯ ਗਾਧਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਧ ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ ਇਦਂ ਕਸਿਣਦ੍ਵਯਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਗਾਧਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਵਿਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਹਤਿ। **ਅਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਨ ਆਭਸ੍ਸਰੂਪਗੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧੇਨ ਦੁਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਆਭਸ੍ਸਰਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਗੋ ਹੋਤਿ। **ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਇਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੩੫ ਚਨ੍ਦਾਭਜਾਤਕਵਣ੍ਣਨਾ) – ਅਤੀਤੇ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ

ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਕਾਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇਹਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ''ਚਨ੍ਦਾਭਂ ਸੂਰਿਯਾਭ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ। ਤਾਪਸਾ ਜੇਟ੍ਠਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸ੍ਸ ਨ ਸਦ੍ਦਹਿਂਸੁ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਠਿਤੋ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿ।

ਪਞ੍ਚਮਜਾਤਕੇ **ਆਸੀਸੇਥੇਵਾ**ਤਿ ਆਸਾਚ੍ਛੇਦਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮੇਸੁ ਆਸਂ ਕਰੇਯ੍ਯੇਵ। **ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬੇਦਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ, ਨ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਾਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਯਥਾ ਇਚ੍ਛਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਹਞ੍ਹਿ ਸਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥਾ ਨਰਕਾ ਉਟ੍ਠਾਨਂ ਇਚ੍ਛਿਂ, ਸੋਮ੍ਹਿ ਤਥੇਵ ਜਾਤੋ, ਤਤੋ ਉਟ੍ਠਿਤੋਯੇਵਾਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

ਅਤੀਤੇ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪.੧੩.ਸਰਭਮਿਗਜਾਤਕਵਣ੍ਣਨਾ) ਕਿਰ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਸਰਭਮਿਗਯੋਨਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਪਟਿਵਸਤਿ। ਰਾਜਾ ਮਿਗਵਿਤ੍ਤਕੋ ਅਹੋਸਿ ਥਾਮਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਏਕਦਿਵਸਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਮਚ੍ਚੇ ਆਹ – ''ਯਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸੇਨ ਮਿਗੋ ਪਲਾਯਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਸੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ। ਅਥੇਕਦਿਵਸਂ ਸਰਭਮਿਗੋ ਉਟ੍ਠਾਯ ਰਞ੍ਞੋ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਲਾਯਿ। ਅਥ ਨਂ ਅਮਚ੍ਚਾ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡੇਸੁਂ। ਰਾਜਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਇਮੇ ਮਂ ਪਰਿਹਾਸਨ੍ਤਿ, ਮਮ ਪਮਾਣਂ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਗਾਲ੍ਹਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਿਕੋਵ ਖਗ੍ਗਂ ਆਦਾਯ ''ਸਰਭਂ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵੇਗੇਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿ। ਅਥ ਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੀਣਿ ਯੋਜਨਾਨਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿ। ਸਰਭੋ ਅਰਞ੍ਞਂ ਪਾਵਿਸਿ। ਰਾਜਾਪਿ ਪਾਵਿਸਿਯੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਸਰਭਮਿਗਸ੍ਸ ਗਮਨਮਗ੍ਗੇ ਸਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥਮਤ੍ਤੋ ਮਹਾਪੂਤਿਪਾਤਨਰਕਆਵਾਟੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ ਤਿਂਸਹਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਉਦਕੇਨ ਪੁਣ੍ਣੋ ਤਿਣੇਹਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ। ਸਰਭੋ ਉਦਕਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾਵ ਆਵਾਟਭਾਵਂ ਞਤ੍ਵਾ ਥੋਕਂ ਓਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਗਤੋ। ਰਾਜਾ ਪਨ ਉਜੁਕਮੇਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਤਿ।

ਸਰਭੋ ਤਸ੍ਸ ਪਦਸਦ੍ਦਂ ਅਸੁਣਨ੍ਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ''ਨਰਕਆਵਾਟੇ ਪਤਿਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਤਂ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਉਦਕੇ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੇ ਕਿਲਮਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਨ ਕਤਾਪਰਾਧਂ ਹਦਯੇ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਜਾਤਕਾਰੁਞ੍ਞੋ ''ਮਾ ਮਯਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਵਰਾਕੋ ਨਸ੍ਸਤੁ, ਇਮਮ੍ਹਾ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਾ ਮੋਚੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਵਾਟਤੀਰੇ ਠਿਤੋ ''ਮਾ ਭਾਯਿ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਹਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਾ ਮੋਚੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯਪੁਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥਾਯ ਸਿਲਾਯ ਯੋਗ੍ਗਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਵਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਗਤਂ ਰਾਜਾਨਂ ਸਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥਾ ਨਰਕਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਾ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸੇਨਾਯ ਅਵਿਦੂਰੇ ਓਤਾਰੇਤ੍ਵਾ ਓਵਾਦਮਸ੍ਸ ਦਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਰਾਜਾ ਸੇਨਙ੍ਗਪਰਿਵੁਤੋ ਨਗਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਕਲਰਟ੍ਠਵਾਸਿਨੋ ਪਞ੍ਚ ਸੀਲਾਨਿ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਧਮ੍ਮਭੇਰਿਂ ਚਰਾਪੇਸਿ। ਮਹਾਸਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਤਗੁਣਂ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਸਾਯਂ ਨਾਨਗ੍ਗਰਸਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਲਙ੍ਕਤਸਯਨੇ ਸਯਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੂਸਕਾਲੇ ਮਹਾਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਂ ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯ ਸਯਨਪਿਟ੍ਠੇ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਪੀਤਿਪੁਣ੍ਣੇਨ ਹਦਯੇਨ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਨ੍ਤੋ ''ਆਸੀਸੇਥੇਵ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਮਾ ਛ ਗਾਥਾ ਅਭਾਸਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਹਿਤਾ ਹਿਤਾ ਚਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਫਸ੍ਸਾ ਸੁਖਫਸ੍ਸਾ ਚ, ਮਰਣਫਸ੍ਸਾ, ਜੀਵਿਤਫਸ੍ਸਾਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਮਰਣਫਸ੍ਸੋ ਅਹਿਤੋ, ਜੀਵਿਤਫਸ੍ਸੋ ਹਿਤੋ। ਤੇਸਂ ਅਚਿਨ੍ਤਿਤੋ ਮਰਣਫਸ੍ਸੋ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । **ਅਚਿਨ੍ਤਿਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਮਯਾ ''ਆਵਾਟੇ ਪਤਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨ ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ, ''ਸਰਭਂ ਮਾਰੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ **ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ**। ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਮੇ ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ ਨਟ੍ਠਂ, ਅਚਿਨ੍ਤਿਤਮੇਵ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਉਦਾਨਵਸੇਨ ਵਦਤਿ। **ਭੋਗਾ**ਤਿ ਯਸਪਰਿਵਾਰਾ, ਏਤੇ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਞਾਣਵਤਾ ਵੀਰਿਯਮੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। ਵੀਰਿਯਵਤੋ ਹਿ ਅਚਿਨ੍ਤਿਤਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿਯੇਵ।

ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਰੁਣਂ ਉਟ੍ਠਹਿ। ਪੁਰੋਹਿਤੋ ਪਾਤੋਵ ਸੁਖਸੇਯ੍ਯਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰੇ ਠਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਉਦਾਨਗੀਤਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਰਾਜਾ ਹਿਯ੍ਯੋ ਮਿਗਵਂ ਅਗਮਾਸਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਰਭਮਿਗਂ ਵਿਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨ ਮਞ੍ਞੇ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਤੀ''ਤਿ। ਏਵਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਉਦਾਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਮਜ੍ਜਿਤੇ ਆਦਾਸੇ ਮੁਖਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਛਾਯਾ ਵਿਯ ਰਞ੍ਞਾ ਚ ਸਰਭੇਨ ਚ ਕਤਕਾਰਣਂ ਪਾਕਟਂ ਅਹੋਸਿ, ਸੋ ਨਖਗ੍ਗੇਨ ਦ੍ਵਾਰਂ ਆਕੋਟੇਸਿ। ਰਾਜਾ ''ਕੋ ਏਸੋ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਅਹਂ,

ਦੇਵ, ਪੁਰੋਹਿਤੋਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਤੋ ਏਹਾਚਰਿਯਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨੰ ਜਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ‘‘ਅਹੰ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਕਤਕਾਰਣੰ ਜਾਨਾਮਿ, ਤ੍ਵੰ ਏਕੰ ਸਰਭਮਿਗੰ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤੋ ਨਰਕੇ ਪਤਿਤੋ, ਅਥ ਨੰ ਸੋ ਸਰਭੋ ਸਿਲਾਯ ਯੋਗ੍ਗੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਰਕਤੋ ਉਦ੍ਧਰਿ, ਸੋ ਤ੍ਵੰ ਤਸ੍ਸ ਗੁਣੰ ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਉਦਾਨੰ ਉਦਾਨੇਸੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **“ਸਰਭੰ ਗਿਰਿਦੁਗ੍ਗਸ੍ਮਿ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵੇ ਗਾਥਾ ਅਭਾਸਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਸਰੀ**ਤਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿ। **ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥਾਯ ਕਤਪਰਕ੍ਕਮੰ। **ਅਨੁਜੀਵਸੀ**ਤਿ ਉਪਜੀਵਸਿ, ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਤਯਾ ਜੀਵਿਤੰ ਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮੁਦ੍ਧਰੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣੰ ਅਕਾਸਿ। **ਸਿਲਾਯ ਯੋਗ੍ਗੰ ਸਰਭੋ ਕਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਿਲਾਯ ਸੋਪਾਨਸਦਿਸਾਯ ਨਰਕਤੋ ਉਦ੍ਧਰਣਯੋਗ੍ਗਤੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ। **ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਕੋਚੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੰ। **ਤ ਮਿਗੰ ਵਦੇਸੀ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਸਰਭਮਿਗੰ ਇਧ ਸਿਰਿਸਯਨੇ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਵਣ੍ਣੇਸਿ। ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾ, ‘‘ਅਯੰ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨ ਮਿਗਵੰ ਆਗਤੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁ ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ – **“ਕਿੰ ਤ੍ਵੰ ਨੁ ਤਤ੍ਥੇਵਾ”**ਤਿ ਨਵਮਗਾਥਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ **ਭਿੰਸਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਕਿੰ ਨੁ ਤੇ ਞਾਣੰ ਬਲਵਜਾਤਿਕੰ, ਤੇਨੇਤੰ ਜਾਨਾਸੀਤਿ ਵਦਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ‘‘ਨਾਹੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧੋ, ਬਜਞ੍ਜਨੰ ਅਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਤਯਾ ਕਥਿਤਗਾਥਾਯ ਪਨ ਮਯ੍ਹੰ ਅਤ੍ਥੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀ’’ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ **“ਨ ਚੇਵਹ”**ਨ੍ਤਿ ਦਸਮਗਾਥਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ **ਸੁਭਾਸਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਜਞ੍ਜਨੰ ਅਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਾਸਿਤਾਨੰ। **ਅਤ੍ਥੰ ਤਦਾਨੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੰ ਆਨੇਨ੍ਤਿ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਦਾ ਪੁਰੋਹਿਤੋ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **“ਅਤੀਤੇਪੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਸੇਸੰ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਤ੍ਥੇਰਾਦਯੋਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ **ਯਾਥਾਵਸਰਸਗੁਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਭਾਵਗੁਣਵਸੇਨ। ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਸੁਚਿਰੰ ਸੁਨਿਪੁਣੰ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਪਰਿਚ੍ਛੇਦਜਾਨਨਵਸੇਨ ਚ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਾਕਟੋਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਤਿਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਪਾਕਟੋ ਵਿਭੂਤੋ ਹੋਤਿ। **ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਸਾਵਕੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਞਾਤਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ। **ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਏਤਦਗ੍ਗੇਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁਪਿ ਏਤਦਗ੍ਗਸੁਤ੍ਤੇਸੁ, ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਵਾ ਏਤਦਗ੍ਗਟ੍ਠਪਨੇਸੁ।

ਧੁਰਪਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਪਮੁਖਭੂਤਾਨਿ ਬਾਹਿਰਪਤ੍ਤਾਨਿ। **ਨਵੁਤਿਹਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇਨ ਨਵੁਤਿਰਤਨਾਨਿ। ਪਦੁਮੇਨੇਵ ਤੰ ਤੰ ਪਦੇਸੰ ਉਤ੍ਤਰਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤੀਤਿ **ਪਦੁਮੁਤ੍ਤਰੋ,** ਭਗਵਾ। **ਗਨ੍ਧਦਾਮਮਾਲਾਦਾਮਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਪਤ੍ਤਦਾਮਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਧਦਾਮੇਹਿ ਕਤਮਾਲਾ **ਗਨ੍ਧਦਾਮੰ**। ਲਵਙ੍ਗਤਕ੍ਕੋਲਜਾਤਿਪੁਪ੍ਫਾਦੀਹਿ ਕਤਮਾਲਾ **ਮਾਲਾਦਾਮੰ**। ਤਮਾਲਪਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਕਤਮਾਲਾ **ਪਤ੍ਤਦਾਮੰ। ਵਙ੍ਗਪਟ੍ਟੇ**ਤਿ ਵਙ੍ਗਦੇਸੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਘਨਸੁਖੁਮਵਤ੍ਥੇ। **ਉਤ੍ਤਮਸੁਖੁਮਵਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਸਿਕਵਤ੍ਥਮਾਹ।

ਤੇਪਰਿਵਟ੍ਟਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਚ੍ਚਵਸੇਨ, ‘‘ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ, ‘‘ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਤਵਸੇਨ ਚ ਤੀਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਰਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਤਯੋ ਪਰਿਵਟ੍ਟਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੰ, ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਮੇਵ ਤੇਪਰਿਵਟ੍ਟੰ, ਤੇਪਰਿਵਟ੍ਟਞ੍ਚ ਤੰ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਞ੍ਚਾਤਿ **ਤੇਪਰਿਵਟ੍ਟਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੰ,** ਤਦੇਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਾਲਿਗਬ੍ਭੰ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯਾਤਿ ਸਾਲਿਗਬ੍ਭੰ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨੰ ਸਾਲਿਖੀਰਰਸੰ ਆਦਾਯ। **ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੰ ਖੀਰਪਾਯਸੰ ਪਚਾਪੇਮ। ਵੇਣਿਯੋ ਪੁਰਿਸਭਾਵਵਸੇਨ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਲਾਪਕਰਣੇ **ਕਲਾਪਗ੍ਗੰ**। ਖਲੇ ਕਲਾਪਾਨੰ ਠਪਨਦਿਵਸੇ **ਖਲਗ੍ਗੰ**। ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੀਹੀਨੰ ਰਾਸਿਕਰਣਦਿਵਸੇ **ਖਲਭਣ੍ਡਗ੍ਗੰ**। ਕੋਟ੍ਠੇਸੁ ਹਿ ਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖਿਪਨਦਿਵਸੇ **ਕੋਟ੍ਠਗ੍ਗੰ**।

ਦ੍ਵੇ ਗਤਿਯੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਏਵ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯੋ, ਦ੍ਵੇ ਨਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੁਮਾਰੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਮਾਣਵਸ੍ਸੇਵ ਲਦ੍ਧਿਯਂ ਠਤ੍ਵਾ ਇਤਰੇਪਿ ਛ ਜਨਾ ਪੁਤ੍ਤੇ ਅਨੁਸਾਸਿਂਸੁ। ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਪਾਚੀਨਪਸ੍ਸਂ **ਅਚਲਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ, ਯਂ ''ਵਜਿਰਾਸਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਮਹਤਂ ਮਹਤਿਯੋ ਵਹਤੀਤਿ ''ਪਾਚੀਨਮੁਖੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ "**ਪਾਚੀਨਲੋਕਧਾਤੁਅਭਿਮੁਖੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਪਿ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਘਾਤਂ ਮਹਾਵਿਸਯਞ੍ਚਾਤਿ। **ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਾਮਂ ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ ਚ, ਅਟ੍ਠਿ ਚ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨, ੨੩੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੫; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੬) ਵੁਤ੍ਤਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ।

ਇਦਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ''ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਪਠਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੪; ੨.੩੪੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੦) ਸਬ੍ਬਮੇਵ। **ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਮੇਵ** ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ। **ਪੁਪ੍ਫਿਤਫਲਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਸਬ੍ਬਪਾਲਿਫੁਲ੍ਲਂ, ਮਗ੍ਗਫਲੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਫਲਭਾਰਭਰਿਤਞ੍ਚ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪੁਪ੍ਫਿਤਂ ਫਲਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਪਕ੍ਕਮਿਤੁਕਾਮੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਗੁਣਾਤਿਰੇਕਤਂ ਬਹੁ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਅਪਕ੍ਕਮਿਤੁਕਾਮੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਦਹਤੀਰੇਯੇਵ।

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ-ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੧੮੯-੧੯੦. ਦੁਤਿਯਤਤਿਯੇਸੁ **ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਨ੍ਤੁ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਤਿਸਯਤ੍ਥਵਿਸਯੋਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਤਿਸਯਿਕਇਦ੍ਧਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – "**ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਹ ਪਂਸੂਹਿ ਕੀਲਿਂਸੂਤਿ **ਸਹਪਂਸੁਕੀਲ਼ਿਤਾ। ਇਧਲੋਕਤ੍ਤਭਾਵਮੇਵਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਅਤ੍ਤਭਾਵਮੇਵ। **ਸੋਲ਼ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ **ਅਨੁਪਦਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਯ** ''ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੩) ਏਵਮਾਗਤਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਦਿਕਾ ਛ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਾ ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਞ੍ਞਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਤਿ ਇਮਾ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ।

ਪਞ੍ਹਸਾਕਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਨਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਚ ਸਾਕਚ੍ਛਂ ਕਰੋਤਿ। **ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਉਪਞ੍ਞਾਤਂ ਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਇਮਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਉਪਞ੍ਞਾਤਂ ਮਗ੍ਗਂ, ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਉਪਗਤੋ ਚ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਮਰਣੇ ਸਤਿ ਅਮਤੇਨਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਉਪਞ੍ਞਾਤਂ, ਅਨੁਮਾਨਞਾਣੇਨ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਞਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਮਗ੍ਗਨ੍ਤੋ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਨੇਸਂ ਪਰਿਸਾਯਾਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਨਂ ਪਰਿਵਾਰਭੂਤਪਰਿਸਾਯ। **ਦ੍ਵੇ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੇ**ਤਿ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇ ਦ੍ਵੇ ਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਸਾਵਕੇ। **ਠਾਨਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤੇ ਠਾਨਨ੍ਤਰੇ ਠਪੇਸਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੇ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਮਹਾਸਾਵਕੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਮਹਾਥੇਰਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਯੋਗੇਨ ''ਮਹਾਸਾਵਕਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਯੇਵ ਪਨ ਸਾਵਕੇਸੁ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਭੂਤਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ''ਮਹਾਸਾਵਕਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਦ੍ਵੇਪਿ ਮਹਾਸਾਵਕੇ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੧੯੧. ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਯਸ੍ਮਾ ਧੁਤਵਾਦਧੁਤਧਮ੍ਮਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਧੁਤਮੂਲਕਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਧੁਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਂ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਲੇਸੇ ਧੁਨਿ ਧੁਤਵਾਤਿ **ਧੁਤੋ,** ਧੁਤਕਿਲੇਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਕਿਲੇਸਧੁਨਨੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮੋ, **ਕਿਲੇਸਧੁਨਨੋ ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਚ ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ

ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੰ ਧੁਤਸਞ੍ਞਿਤੰ ਕਿਲੇਸਧੁਨਨਧਮ੍ਮੰ ਵਦਤਿ, ਪਰੇ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀਤਿ **ਧੁਤਵਾਦੋ**। ਚਤੁਕ੍ਕਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ – "**ਏਤ੍ਥ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ। **ਤਯਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧੁਤਭੂਤਸ੍ਸ ਧੁਤਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਾ **ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ। ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾ** ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵ । ਕਿਲੇਸੇ ਸਮ੍ਮਾ ਲਿਖਤਿ ਤਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਕਿਲੇਸਜੇਗੁਚ੍ਛੀ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਲ੍ਲੇਖਤਾ**। ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੁਤੀਤਿ ਪਵਿਵੇਕੋ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਬਹੁਲੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਪਵਿਵੇਕਤਾ**। ਇਮਿਨਾ ਸਰੀਰਟ੍ਠਪਨਮਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਇਦਮਟ੍ਠਿ ਤ੍ਥ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਟ੍ਠ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਇਦਮਟ੍ਠਿਤਾ,** ਇਮੇਹਿ ਵਾ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਤ੍ਥਿ ਇਦਮਟ੍ਠਿ, ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ''ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਨਾਮ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਧੁਤਗੁਣੇ ਸਮਾਦਿਯਤਿ ਚੇਵ ਪਰਿਹਰਤਿ ਚ, ਤੰ ਞਾਣੰ **ਇਦਮਟ੍ਠਿਤਾ**। ਤੇਨਾਹ – "**ਇਦਮਟ੍ਠਿਤਾ ਞਾਣਮੇਵਾ**"ਤਿ। **ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਸੇਵਨਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਨੰ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਧੁਨਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਧੁਤੋਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾਯ ਧੁਤਙ੍ਗਚੇਤਨਾਯ ਉਪਕਾਰਕਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ । **ਅਨੁਪਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਾ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਭਾਵਤੋ। **ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਤ੍ਥੂਸੂ**ਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗਸੇਵਨਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੂਸੁ ਪਹਾਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੂਸੁ।

ਪੰਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗੰ...ਪੇ॰... ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸੋਪਿ ਪੇਯ੍ਯਾਲਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਯਦੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੨ ਆਦਯੋ) ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਧੁਤਵਾਦਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਥੇਰਸ੍ਸ ਧੁਤਭਾਵੋਪਿ ਗਹਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ "**ਧੁਤਵਾਦਾਨ**"ਨ੍ਤੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਯੰ ਮਹਾ**ਤਿ ਅਭਿਨੀਹਾਰਾਦਿਮਹਨ੍ਤਤਾਯਪਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਿਤਾਯਪਿ ਅਯੰ ਥੇਰੋ ਮਹਾ, ਗੁਣਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਪਸੰਸਾਵਚਨਮੇਵ ਵਾ ਏਤੰ ਥੇਰਸ੍ਸ ਯਦਿਦੰ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋਤਿ ਯਥਾ ''ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ''ਤਿ।

ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯੇ ਸਞ੍ਜਾਤਪ੍ਪਸਾਦਤਾਯ ਉਪਾਸਕਭਾਵੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਾਨਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਭਾਵਸ੍ਸਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। **ਸਚ੍ਚਕਾਰੋ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਭਾਵਾਵਹੋ ਕਾਰੋ, ਅਵਿਸੰਵਾਦਨਵਸੇਨ ਵਾ ਤਦਤ੍ਥਸਾਧਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੋਲਾਹਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਤੂਹਲਵਿਪ੍ਫਾਰੋ। ਸਤ੍ਥਾ ਸਤ੍ਤਮੇ ਸਤ੍ਤਮੇ ਸੰਵਚ੍ਛਰੇ ਧਮ੍ਮੰ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਵਨਯੋਗ੍ਗੰ ਕਾਲੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਦਿਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਕਥੇਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਯੰ ਸਕਲਯਾਮੰ। ਤੇਨਾਹ – "**ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਆਹ - 'ਭੋਤਿ ਕਿੰ ਰਤ੍ਤਿੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਿਸ੍ਸਸਿ ਦਿਵਾ**'"ਤਿ। **ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕਭਾਵੋ। ''ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸੋ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ।

ਦ੍ਵੇ ਅਸਙ੍ਖਜੇਯ੍ਯਾਨਿ ਪੂਰਿਤਪਾਰਮਿਸ੍ਸਾਤਿ ਇਦੰ ਸਾ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਸੋਤਪਤਿਤੰ ਅਤ੍ਥੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਹ। **ਅਦਿਨ੍ਨਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਸ੍ਸ। **ਭਦ੍ਦਕੇ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤੇ ਕਾਲੇ। **ਨਕ੍ਖਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਲਕ੍ਖਿਤੰ ਛਣੰ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇ ਅਨੁਭਵਿਤਬ੍ਬਛਣਾਨਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ ਨਾਮ, ਇਤਰਾਨਿ ਪਨ ਛਣਾਨਿ ਨਾਮ। ਸਮ੍ਮਾਪਤਿਤਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਿਮੋਚਨੇਨ ਤਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਹਤਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਲਭਾਪਨਤੋ ਚ **ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੰ। ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਪਦੁਮਾਨੰ। **ਓਲਮ੍ਬਕਾ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਰਤਨਵਿਚਿਤ੍ਤਾ ਰਤਨਦਾਮਾ। **ਪੁਞ੍ਞਨਿਯਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧੇਨ ਨਿਯਾਮੇਨ। ਸ੍ਵਸ੍ਸ ਬਾਰਾਣਸਿਰਜ੍ਜੰ ਦਾਤੁੰ ਕਤੋਕਾਸੋ। **ਫੁਸ੍ਸਰਥ**ਨ੍ਤਿ ਮਙ੍ਗਲਰਥੰ। ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਉਣ੍ਹੀਸਵਾਲਬੀਜਨਿਖਗ੍ਗਮਣਿਪਾਦੁਕਾਨਿ **ਪਞ੍ਚਵਿਧੰ ਰਾਜਕਕੁਧਭਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤੰ ਵਿਸੁੰ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਸੀਹਾਸਨੰ ਪਞ੍ਚਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਾਰੁਪਨਕਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਰੁਪਨਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦਸਨ੍ਤੰ। ਦਿਬ੍ਬਵਤ੍ਥਦਾਯਿਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵਚੋਦਿਤੋ "**ਨਨੁ ਤਾਤਾ ਥੂਲ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਅਹੋ ਤਪਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਅਹੋ ਕਪਣੋ ਅਹੰ ਰਾਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਦੂਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਾਸਨੰ ਸਦੂਹਿਤ੍ਵਾ। **ਚਙ੍ਕਮਨਸਤਾਨੀ**ਤਿ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਯਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਹਿ ਅਗ੍ਗਿਸਾਲਾਦੀਨਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ ਠਾਨਾਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਿਤਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਾਨੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਟ੍ਠਾਨੇ ਕਾਤਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਰੰ ਵਦਤਿ। **ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਿ, ਨਿਰੋਗਾ ਅਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨੰ। **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਦੇਵਾ**ਤਿ ਦੇਵੀ ਪਟਿਵਚਨੰ ਅਦਾਸਿ। **ਪਟਿਯਾਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਤ੍ਵਾ। **ਸਮਣਕਪਬ੍ਬਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਿਤਪਾਪੇਹਿ ਅਰਿਯੇਹਿ ਅਨੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ। ਸੋ ਹਿ ਰਾਜਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਵੇਸਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ''ਇਦਮੇਵ ਭਦ੍ਦਕ''ਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸੰਯੇਵ ਲਿਙ੍ਗੰ ਗਣ੍ਹਿ। **ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਏਵ। ਵੀਸਤਿਮੇ ਵਸ੍ਸੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਧਿਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਚਿਰਕਾਲਸਮ੍ਭੂਤਤ੍ਤਾ "**ਏਵਰੂਪਂ ਕਥਂ ਮਾ ਕਥੇਥਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਵੀਸਤਿ ਧਰਣਾਨਿ **ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ** ਵਦਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚਪਲਂ **ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ** ਅਪਰੇ। **ਇਤ੍ਥਾਕਰੋ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। **ਅਯਜਧੀਤਾ**ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਯ੍ਯਜਸ੍ਸ ਧੀਤਾ, ਭਦ੍ਦਕਾਪਿਲਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਾਨਪਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਦਿਸਪਣ੍ਣਂ ਸਦਿਸਲੇਖਂ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਿਕਾਯ ਚ ਯੁਤ੍ਤਂ ਪਣ੍ਣਲੇਖਂ। ਤੇ ਪੁਰਿਸਾ ਸਮਾਗਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਮਗਧਰਟ੍ਠੇ ਮਹਾਤਿਤ੍ਥਗਾਮਂ ਮਦ੍ਦਰਟ੍ਠੇ ਸਾਗਲਨਗਰਞ੍ਚ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ "**ਇਤੋ ਚ ਏਤ੍ਤੋ ਚ ਪੇਸੇਸੁ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਪੁਪ੍ਫਦਾਮਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣਂ ਪੁਪ੍ਫਦਾਮਂ। **ਤਾਨੀ**ਤਿ ਤਾਨਿ ਉਭੋਹਿ ਗਨ੍ਥਾਪਿਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪੁਪ੍ਫਦਾਮਾਨਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਉਭੋ ਭਦ੍ਦਾ ਚੇਵ ਪਿਪ੍ਪਲਿਕੁਮਾਰੋ ਚ । **ਲੋਕਾਮਿਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਮਸ੍ਸਾਦੇਨ। **ਅਸਂਸਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਘਟੇ ਜਲਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਪਦੀਪੇਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇ ਸਮੁਜ੍ਜਲਨ੍ਤੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖਬੀਜੇਨ ਸਮੁਸ੍ਸਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਯਨ੍ਤਬਦ੍ਧਾਨੀ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਾਰਕਵਾਟਯੋਜਨਵਸੇਨ ਬਦ੍ਧਾਨਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨਤੁਮ੍ਬਾਨਿ। **ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਸਿਕਮ੍ਮਕਰਣਟ੍ਠਾਨਂ। **ਦਾਸਿਕਗਾਮਾ**ਤਿ ਦਾਸਾਨਂ ਵਸਨਗਾਮਾ। **ਓਸਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। **ਆਕਪ੍ਪਕੁਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਕਾਰਵਸੇਨ ਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ। **ਅਨਨੁਚ੍ਛਵਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਨੁਰੂਪਂ। **ਤਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕੇ**ਤਿ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾਭੂਤਟ੍ਠਾਨੇ। ਏਤੇਸਂ ਸਙ੍ਘਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਨਿਸੀਦਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਸਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਏਦਿਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – "**ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਪਰਿਮਿਤਕਾਲਸਮ੍ਭੂਤਾਚਿਨ੍ਤੇਯਜਾਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰੂਪਚਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਰੂਪਪ੍ਪਭਾਵਬੁਦ੍ਧਗੁਣਵਿਜ੍ਜੋਤਿਤਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਅਸੀਤਿਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨਸਮੁਜ੍ਜਲਿਤਾ ਬਜਾਮਪ੍ਪਭਾਕੇਤੁਮਾਲਾਲਙ੍ਕਤਾ ਸਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤਾਯ ਅਕਿਤ੍ਤਿਮਾ ਰੂਪਕਾਯਸਿਰੀ, ਤਂਯੇਵ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਪ੍ਪਸਾਦਸਂਵਦ੍ਧਨਤ੍ਥਂ ਅਨਿਗ੍ਗਹਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਭਗਵਾ "**ਬੁਦ੍ਧਵੇਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਨਿਸੀਦੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥਪ੍ਪਦੇਸਂ ਬਜਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸਤਸਾਖੋ**ਤਿ ਬਹੁਸਾਖੋ ਅਨੇਕਸਾਖੋ। **ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋਵ ਅਹੋਸਿ** ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਬੁਦ੍ਧਰਸ੍ਮੀਹਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਮੋਕਿਣ੍ਣਭਾਵਤੋ।

ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੂਤਿ ਦੂਰਤੋ ਨਾਤਿਦੂਰੇ ਆਸਨ੍ਨੇਤਿ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। **ਤੀਹਿ ਓਵਾਦੇਹੀ**ਤਿ ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ 'ਤਿਬ੍ਬਂ ਮੇ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਥੇਰੇਸੁ ਨਵੇਸੁ ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੂ'ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ 'ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਿਸ੍ਸਾਮਿ ਕੁਸਲੂਪਸਂਹਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ 'ਸਾਤਸਹਗਤਾ ਚ ਮੇ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਨ ਵਿਜਹਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਕਸ੍ਸਪ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਓਵਾਦੇਹਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਭਗਵਾ ਪਠਮਂ ਓਵਾਦਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਕਤ੍ਤਾ ਜਾਤਿਮਾਨਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਮਭਾਸਿ, ਦੁਤਿਯਂ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਅਹਂਕਾਰਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਂ, ਤਤਿਯਂ ਉਪਧਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਅਤ੍ਤਸਿਨੇਹਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਂ । **ਮੁਦੁਕਾ ਖੋ ਤ੍ਯਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਦੁਕਾ ਖੋ ਤੇ ਅਯਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਾ ਏਵਮਾਹ? ਥੇਰੇਨ ਸਹ ਚੀਵਰਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੁਕਾਮਤਾਯ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੁਕਾਮੋ ਜਾਤੋਤਿ? ਥੇਰਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨੇ ਠਪੇਤੁਕਾਮਤਾਯ। ਕਿਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਅਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਪਨਸ੍ਸ ਅਹੋਸਿ ''ਇਮੇਨ ਚਿਰਂ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸਪੋ ਪਨ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕੋ, ਸੋ ਮਯਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਸਤ੍ਤਪਣ੍ਣਿਗੁਹਾਯਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਾਸਨਂ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਕਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨੇ ਠਪੇਸਿ। ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਸੁਸ੍ਸੂਸਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮਾਹ।

ਚਨ੍ਦੂਪਮੋਤਿ ਚਨ੍ਦਸਦਿਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਕਿਂ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਤਾਯ? ਨੋ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਯਥਾ ਚਨ੍ਦੋ ਗਗਨਤਲਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਮਾਨੋ ਨ ਕੇਨਚਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਥਵਂ ਵਾ ਸਿਨੇਹਂ ਵਾ ਆਲਯਂ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਚ ਨ ਹੋਤਿ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਪਿਯੋ ਮਨਾਪੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਕੇਨਚਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਥਵਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣੇਨ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ ਪਿਯੋ ਮਨਾਪੋ ਚਨ੍ਦੂਪਮੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪਕਸ੍ਸੇਵ ਕਾਯਂ ਅਪਕਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਸਨ੍ਥਵਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣੇਨ ਕਾਯਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਪਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ, ਅਪਨੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਚ੍ਚਂ ਨਵੋ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਨਵਕੋਵ, ਆਗਨ੍ਤੁਕਸਦਿਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਗਨ੍ਤੁਕੋ ਹਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਗੇਹਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਨਂ

ਘਰਸਾਮਿਕਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਪੁਤ੍ਤਭਾਤਰੋ ਵਿਪ੍ਪਵਾਸਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਿਚਰਿਂਸੂ''ਤਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨਾ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੋਜੇਨ੍ਤਿ, ਭੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੋਯੇਵ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਭਾਜਨਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਉਟ੍ਠਾਯ ਪਕ੍ਕਮਤਿ, ਨ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਥਵਂ ਵਾ ਕਰੋਤਿ, ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯਾਨਿ ਵਾ ਸਂਵਿਦਹਤਿ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ ਘਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਯਂ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਪਸਨ੍ਨਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਛਿਨ੍ਨਸਨ੍ਥਵੋ ਤੇਸਂ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇ ਅਬ੍ਯਾਵਟੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋਤਿ ਨਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ, ਅਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨੇਨ ਕਾਯਪਾਗਬ੍ਭਿਯੇਨ, ਚਤੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਚੀਪਾਗਬ੍ਭਿਯੇਨ, ਅਨੇਕਟ੍ਠਾਨੇਨ ਮਨੋਪਾਗਬ੍ਭਿਯੇਨ ਚ ਵਿਰਹਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਂ ਕਾਯਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਨਾਮ ਸਙ੍ਘਗਣਪੁਗ੍ਗਲਭੋਜਨਸਾਲਜਨ੍ਤਾਘਰਨਹਾਨਤਿਤ੍ਥਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਮਗ੍ਗੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਘਰਪਵੇਸਨੇ ਚ ਕਾਯੇਨ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਕਰਣਂ। ਚਤੁਟ੍ਠਾਨਂ ਵਚੀਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਨਾਮ ਸਙ੍ਘਗਣਪੁਗ੍ਗਲਅਨ੍ਤਰਘਰੇਸੁ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਵਾਚਾਨਿਚ੍ਛਾਰਣਂ। ਅਨੇਕਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨੋਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਨਾਮ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਪਿ ਮਨਸਾ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਨਂ। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਇਮੇਸਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਾਨਂ ਅਭਾਵੇਨ ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਸਪਸਂਯੁਤ੍ਤੇਨ ਚ ਚਨ੍ਦੂਪਮਪ੍ਪਟਿਪਦਾਦਿਥੇਰਸ੍ਸ ਧੁਤਵਾਦੇਸੁ ਅਗ੍ਗਭਾਵਸ੍ਸ ਬੋਧਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਏਤਦੇਵ ਕਸ੍ਸਪਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿ।

ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੧੯੨. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਭੋਜਨਪਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਨ੍**ਤਿ ਗੋਚਰਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਣਾਹਾਰਪਰਿਭੋਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਭੋਜਨਪਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਂ। **ਦੀਪਰੁਕ੍ਖਾਨਨ੍**ਤਿ ਲੋਹਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਮਯਾਨਂ ਮਹਨ੍ਤਾਨਂ ਦੀਪਰੁਕ੍ਖਾਨਂ। ਲੋਹਮਯੇਸੁਪਿ ਹਿ ਤੇਸੁ ਦੀਪਾਧਾਰੇਸੁ ਦੀਪਰੁਕ੍ਖਕਾਤਿ ਰੁਲ੍ਹਿਰੇਸਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਓਲਮ੍ਬਕਦੀਪਮਣ੍ਡਲਦੀਪਸਞ੍ਚਰਣਦੀਪਾਦਿਕਾ **ਸੇਸਦੀਪਾ**।

ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਿ ਪਦਕ੍ਖਿਣਕਰਣਵਸੇਨ। **ਅਹਂ ਤੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਹਂ ਤੇਨ ਪਵਾਰੇਮਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਆਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਯਂਯੇਵਸ੍ਸ ਭਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀ**ਤਿ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ, ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਚਨਕਿਚ੍ਚਂ ਅਤ੍ਥਿ। **ਸਤ੍ਤ ਮਹਾਪੁਰਿਸਵਿਤਕ੍ਕੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇਸੀ**ਤਿ ''ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਮਹਿਚ੍ਛਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਕੇ ਸਤ੍ਤ ਮਹਾਪੁਰਿਸਵਿਤਕ੍ਕੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇਸਿ। **ਅਟ੍ਠਮੇ**ਤਿ ''ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਸ੍ਸਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਰਿਸਵਿਤਕ੍ਕੇ।

ਮਮ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ''ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਮਹਿਚ੍ਛਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੩੦) ਮਹਾਪੁਰਿਸਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਆਰਦ੍ਧਮਤ੍ਤਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਠਿਤਂ ਮਮ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਮਨੋਮਯੇਨਾ**ਤਿ ਮਨੋਮਯੇਨ ਵਿਯ ਮਨਸਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਸਦਿਸੇਨ, ਪਰਿਣਾਮਿਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ''ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਿਦ੍ਧਿਯਾ।

ਯਦਾ ਮੇ ਅਹੁ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਮਯ੍ਹਂ ''ਕੀਦਿਸੋ ਨੁ ਖੋ ਅਟ੍ਠਮੋ ਮਹਾਪੁਰਿਸਵਿਤਕ੍ਕੋ''ਤਿ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਹੋਸਿ, ਯਦਾ ਮੇ ਅਹੁ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਤਤੋ ਮਮ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਦੇਸਯੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਉਤ੍ਤਰਿ ਦੇਸਯੀ**ਤਿ ''ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਸ੍ਸਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਰਤਿਨੋ , ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਸ੍ਸ ਪਪਞ੍ਚਰਤਿਨੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੩੦) ਇਮਂ ਅਟ੍ਠਮਂ ਮਹਾਪੁਰਿਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਉਪਰਿ ਦੇਸਯਿ। ਤਂ ਪਨ ਦੇਸਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – **"ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਰਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਮਦੇਸਯੀ**"ਤਿ, ਪਪਞ੍ਚਾ ਨਾਮ ਰਾਗਾਦਯੋ ਕਿਲੇਸਾ, ਤੇਸਂ ਵੂਪਸਮਨਤਾਯ ਤਦਭਾਵਤੋ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾ ਨਾਮ। ਯਥਾ ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਸਾਮੁਕ੍ਕਂਸਿਕਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਦੇਸਨਂ ਅਦੇਸਯੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਸਾਹੰ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁ ਦੇਸਨਾਧਮ੍ਮੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਵਿਹਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਿੰ। **ਸਾਸਨੇ ਰਤੋ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹੇ ਸਾਸਨੇ ਅਭਿਰਤੋ। **ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣੰ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੰ, ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਨ੍ਤਿ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਮਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਕਤੰ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਸਨੰ,** ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ ਓਵਾਦੋ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਭਦ੍ਦਿਯਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੧੯੩. ਛਟ੍ਠੇ ਉਚ੍ਚ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ਉਚ੍ਚਾ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ – “**ਉਚ੍ਚਾਕੁਲਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚੇ ਕੁਲੇ ਜਾਤਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਕਾਲ਼ੀ ਸਾ ਦੇਵੀ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਵਣ੍ਣਤਾਯ ਕਾਲ਼ੀ ਸਾ ਦੇਵੀ। ਕੁਲਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਰਜ੍ਜਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਮਹਾਕੁਲਿਨਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – “**ਸੋਯੇਵ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਲਕੁਣ੍ਡਕਭਦ੍ਦਿਯਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੧੯੪. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਰਿਤ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਰਹਿਤੋ। **ਗੁਣੇ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਰੂਪਗੁਣੇ ਚੇਵ ਆਕਪ੍ਪਸਮ੍ਪਦਾਦਿਗੁਣੇ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਞਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਬਪਕ੍ਕਸ੍ਸ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੇ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ਗੁਣੇ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ।

ਪਿਣ੍ਡੋਲਭਾਰਦ੍ਵਾਜਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੧੯੫. ਅਟ੍ਠਮੇ ਅਭੀਤਨਾਦਭਾਵੇਨ ਸੀਹਸ੍ਸ ਵਿਯ ਨਾਦੋ ਸੀਹਨਾਦੋ, ਸੋ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੀਹਨਾਦਿਕਾ, ਤੇਸੰ **ਸੀਹਨਾਦਿਕਾਨੰ**। ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਪਸੰਸਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਰਹਾ ਪਸੰਸਾ ਚ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਾਤਿ ਆਹ – “**ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਨਾਮਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ**ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ ਭੂਮਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਹਿ ਞਾਣੇਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ‘‘ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਕਤਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾ, ਕਥਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਨ ਤਾਵਸ੍ਸ ਅਤੀਤਾ ਖੀਣਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੀਣਤ੍ਤਾ, ਨ ਅਨਾਗਤਾ ਅਨਾਗਤੇ ਵਾਯਾਮਾਭਾਵਤੋ, ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਯਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇਸੁ ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਭੇਦਾ ਜਾਤਿ, ਸਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਤੰ ਆਪਜ੍ਜਨੇਨ ਖੀਣਾ। ਤੰ ਸੋ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਿਲੇਸਾਭਾਵੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮੰ ਆਯਤਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਵੁਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਥੰ ਪਰਿਵੁਤ੍ਥੰ, ਕਤੰ ਚਰਿਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵਸਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ‘‘ਵੁਸਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਕਤੰ ਕਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧੰ ਕਿਚ੍ਚੰ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਾਦਯੋ ਹਿ ਤੰ ਕਿਚ੍ਚੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਖੀਣਾਸਵੋ ਕਤਕਰਣੀਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਰਣੀਯੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ‘‘ਕਤੰ ਕਰਣੀਯ’’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਨਾਪਰੰ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਪੁਨ ਇਤ੍ਥਭਾਵਾਯ ਏਵੰ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਕਿਚ੍ਚਭਾਵਾਯ, ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਾਯ ਵਾ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਕਿਚ੍ਚੰ ਮੇ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਭਾਵਤੋ ਇਮਸ੍ਮਾ ਏਵੰਪਕਾਰਾ ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਾ ਅਪਰੰ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੰ ਮਯ੍ਹੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਕਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਵਿਯ, ਤੇ ਚਰਿਮਕਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੇਨ ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ ਵਿਯ ਜਾਤਵੇਦੋ ਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤਪੁਣ੍ਣਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੧੯੬. ਨਵਮੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ତਿਂ ਗਤਤ੍ਤਾ “**ਸਬ੍ਬਸਿਪ੍ਪੇਸੁ ਕੋਵਿਦੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਭਿਦਯਾਅਬ੍ਭਵ੍ਵਾਵਹਸ੍ਸੇਵ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਉਪਲਬ੍ਭਨਤੋ “**ਮੋਕ੍ਖਧਮ੍ਮਂ ਅਦਿਸ੍ਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ – “**ਇਦਂ ਵੇਦਤ੍ਤਯਂ ਨਾਮਾ**”ਤਿਆਦਿ । ਤਥਾ ਹਿ ਅਨੇਨ ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨਮ੍ਪਿ ਦੁਲ੍ਲਭਂ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਰਿਵਾਰਾਨਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਲਾਭਿਤਾਯ ਸਯਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤਂ ਉਤ੍ਤਮਦਮਥਸਮਥਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਮ੍ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ “**ਅਯਂ ਪੁਰਿਸੋ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਿਟਕਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਫਲਭਾਜਨਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਾਯ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਰਵਵਸੇਨ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। **ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੀ**ਤਿ ਦੇਵਤਾਹਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਦਿਬ੍ਬੋਜਂ ਵਨਮੂਲਫਲਾਫਲਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿ। ਪਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਹਿ ਦੇਵਤਾ ਤਤ੍ਥ ਦਿਬ੍ਬੋਜਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਂਸੁ। **ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ, ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂਸੂ**ਤਿ ਮਹਾਦੇਵਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਨੁਮੋਦਨਕਥਾਯ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਥਾਸਕ੍ਖਿਕਾਯ ਸੁਵਿਸੋਧਿਤਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂਸੁ।

ਦਸਹਿ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਹੀਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਕਥਾ ਪਵਿਵੇਕਕਥਾ ਅਸਂਸਗ੍ਗਕਥਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਕਥਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਕਥਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਕਥਾ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਕਥਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਕਥਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਕਥਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਿ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਹਿ। **ਜਾਤਿਭੂਮਿਰਟ੍ਠਵਾਸਿਨੇ**ਤਿ ਜਾਤਿਭੂਮਿਵਨ੍ਤਦੇਸਵਾਸਿਨੇ, ਸਤ੍ਥੁ ਜਾਤਦੇਸਵਾਸਿਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੀਸਾਨੁਲੋਕਿਕੋ**ਤਿ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੀਸਂ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ। **ਓਕਾਸਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਾਕਚ੍ਛਾਯ ਅਵਸਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ। **ਸਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕ੍ਕਮਂ ਪੁਚ੍ਛੀ**ਤਿ ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੭) ਸਤ੍ਤ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪੁਚ੍ਛਿ। **ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਨਂ ਅਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਸਿ** ਸਵਿਸੇਸੇਨ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਲਾਭਿਤਾਯ।

ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੧੯੭. ਦਸਮੇ **ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਕਥਿਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਸੁ ਵਿਯ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਦੇਸਿਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਤਂ ਦੇਸਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਂ ਸਙ੍ਖੇਪਦੇਸਨਂ ਆਯਤਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ। **ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭਜਮਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸਙ੍ਖੇਪਦੇਸਨਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤਾਨਂ। **ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ** ਵਾਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵਾ ਦੇਸਨਂ ਪੂਰੇਤ੍ਤਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨ** ਵਾਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵਾ ਪੂਰੇਤ੍ਤਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। **ਅਯਂ ਪਨ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਤ੍ਥੇਰੋ ਉਭਯਵਸੇਨਪਿ ਸਕ੍ਕੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸਤ੍ਥੁ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਦੇਸਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ''ਪਾਤੋਵ ਸੁਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਾਨਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। **ਅਞ੍ਞੇਹੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਸਂ ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਕੇਸੇਹਿ ਅਤਿਵਿਯ ਦੀਘਾ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਦੀਘਾ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਸਿਨਿਦ੍ਧਨੀਲਮੁਦੁਕਞ੍ਚਿਕਾ ਚ। **ਨਿਕ੍ਕੇਸੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਕੇਸੀ ਯਥਾ ''ਅਨੁਦਰਾ ਕਞ੍ਞਾ''ਤਿ।

ਪਣਿਯਨ੍ਤਿ ਵਿਕ੍ਕੇਤਬ੍ਬਭਣ੍ਡਂ। **ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਕੇਸਾਨਂ ਪਕਤਿਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਗਾਰਵੇਨਾ**ਤਿ ਮੁਣ੍ਡਸੀਸਾਪਿ ਥੇਰੇ ਗਾਰਵੇਨ ਏਕਵਚਨੇਨੇਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਨਿਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸ੍ਵਾਤਨਾਯ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। **ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੇਟ੍ਠਿਧੀਤਰਮਾਹ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ**ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਅਟ੍ਠਾਨਪਯੁਤ੍ਤਂ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਯਸਪਟਿਲਾਭੋਵ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਸਪਟਿਲਾਭੋ**ਤਿ ਚ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭੋ। ਸਤ੍ਤਸੁ ਹਿ ਜਵਨਚੇਤਨਾਸੁ ਪਠਮਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਫਲਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਉਪਪਜ੍ਜਵੇਦਨੀਯਫਲਾ, ਮਜ੍ਝੇ ਪਞ੍ਚ ਅਪਰਾਪਰਿਯਵੇਦਨੀਯਫਲਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਏਕਂ ਚੇਤਨਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਯਥਾਸਕਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਫਲਦਾਯਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਠਮਚੇਤਨਾਯ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਯਸਪਟਿਲਾਭੋਵ ਅਹੋਸਿ।

ਪਠਮਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗੋ

(੧੪) ੨. ਦੁਤਿਯਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਚੂਲ਼ਪਨ੍ਥਕਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੧੯੮-੨੦੦. ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਮਨੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ। **ਮਨੇਨ ਕਤਕਾਯੋ**ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤੇਨ ਦੇਸਨ੍ਤਰਂ ਪਤ੍ਤਕਾਯੋ। **ਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਕਾਯੋ**ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਮਨਸਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਕਾਯੋ ''ਅਞ੍ਞਂ ਕਾਯਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੬-੨੩੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੧੪) ਵਿਯ। **ਏਕਸਦਿਸੇਯੇਵ**ਾਤਿ ਅਤ੍ਤਸਦਿਸੇਯੇਵ। **ਏਕਵਿਧਮੇਵ**ਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ। ਏਤਪ੍ਪਰਮੋ ਹਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਾਵਕਾਨਂ ਇਦ੍ਧਿਨਿਮ੍ਮਾਨਵਿਧਿ। **ਅਗ੍ਗੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ** ਏਕਦੇਸੇਨ ਸਤ੍ਥੁ ਇਦ੍ਧਿਨਿਮ੍ਮਾਨਾਨੁਵਿਧਾਨਤੋ।

ਲਾਭਿਤਾਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲਾਭੀਤਿ ਈਕਾਰੋ ਅਤਿਸਯਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਥੇਰਸ੍ਸ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਅਤਿਸਯੇਨ ਸਵਿਸੇਸਲਾਭਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਲਾਭਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚੇਤਾ ਚੇਤੋਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟਕੁਸਲਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਜ੍ਝਾਨਲਾਭਿਤਾਯ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਇਮੇਹਿਪਿ ਕਾਰਣੇਹੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **''ਚੂਲ਼ਪਨ੍ਥਕੋ ਚਾ**''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚੇਤੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਸੀਸੇਨ ਸਮਾਧਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਚੇਤਸੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵਿਵਟ੍ਟਨਂ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮਾਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸ੍ਸ ਉਪਰੂਪਰਿ ਹਾਪਨਤੋ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀ **ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟਕੁਸਲੋ ਨਾਮ**। ''ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੬੫) ਵੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ''ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਸਹਗਤਂ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਸਹਗਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੬੫-੨੬੮) ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਵਿਵਟ੍ਟਕੁਸਲੋ, ਤਥਾ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਸਞ੍ਞਾ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਿਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲੇ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤੇ ਅਸਙ੍ਖਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਟ੍ਟਨਤੋ ਚ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਬਹੁਲੋ **ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟਕੁਸਲੋ। ਸਮਾਧਿਕੁਸਲਤਾਯ** ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟਕੁਸਲਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਵਿਹਾਰਿਤਾਯ। ਤਥਾ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕੁਸਲਤਾਯ** ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟਕੁਸਲਤਾ। **ਏਕੋ**ਤਿ ਚੂਲ਼ਪਨ੍ਥਕਤ੍ਥੇਰਂ ਵਦਤਿ। **ਸਮਾਧਿਲਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਾਦਿਸਮਾਧਿਸਭਾਵੇ। ਪੁਨ **ਏਕੋ**ਤਿ ਮਹਾਪਨ੍ਥਕਤ੍ਥੇਰਮਾਹ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਮਹਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਭਾਵੇ। **ਸਮਾਧਿਗਾਲ਼੍ਹੋ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਓਗਾਲ਼੍ਹਚਿਤ੍ਤੋ ਸੁਭਾਵਿਤਭਾਵਨਤਾ। **ਅਙ੍ਗਸਂਖਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਕਤਿਵਙ੍ਗਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਸਙ੍ਖਿਪਨੇ। **ਆਰਮ੍ਮਣਸਂਖਿਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਕਸਿਣਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਸਂਖਿਪਨੇ। **ਅਙ੍ਗਵਵਤ੍ਥਾਪਨੇ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨੇ। **ਆਰਮ੍ਮਣਵਵਤ੍ਥਾਪਨੇ**ਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਜ੍ਝਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨੇ।

ਝਾਨਙ੍ਗੇਹੀਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਙ੍ਗੇਹਿ, ਝਾਨਙ੍ਗਾਨੇਵ ਝਾਨਂ। ਪੁਨ **ਝਾਨਙ੍ਗੇਹੀ**ਤਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਙ੍ਗੇਹਿ। **ਭਾਤਾ**ਤਿ ਜੇਟ੍ਠਭਾਤਾ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਯਸ੍ਸ। **ਸੁਵਣ੍ਣਪੂਜ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਵਣ੍ਣਮਯਂ ਪੁਪ੍ਫਪੂਜਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਦੇਵਪੁਰੇ**ਤਿ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨੇ ਸੁਦਸ੍ਸਨਮਹਾਨਗਰੇ। **ਅਗ੍ਗਦ੍ਵਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ ਅਗ੍ਗਂ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਵਿਵਟੇਨ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ।

ਕੋਕਨਦਨ੍ਤਿ ਪਦੁਮਵਿਸੇਸਨਂ ਯਥਾ ''ਕੋਕਾਸਕ''ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਰ ਬਹੁਪਤ੍ਤਂ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਤਿਸੁਗਨ੍ਧਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। ''ਕੋਕਨਦਂ ਨਾਮ ਸੇਤਪਦੁਮ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਾਤੋ**ਤਿ ਪਗੇਵ। ਅਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਯਥਾ ਕੋਕਨਦਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਦੁਮਂ ਪਾਤੋ ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨਵੇਲਾਯਂ ਫੁਲ੍ਲਂ ਵਿਕਸਿਤਂ ਅਵੀਤਗਨ੍ਧਂ ਸਿਯਾ ਵਿਰੋਚਮਾਨਂ, ਏਵਂ ਸਰੀਰਗਨ੍ਧੇਨ ਗੁਣਗਨ੍ਧੇਨ ਚ ਸੁਗਨ੍ਧਂ ਸਰਦਕਾਲੇ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਆਦਿਚ੍ਚਮਿਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤੇਜਸਾ ਤਪਨ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਨਿਚ੍ਛਰਣਕਜੁਤਿਯਾ ਅਙ੍ਗੀਰਸਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਸ੍ਸਾਤਿ।

ਚੂਲ਼ਪਨ੍ਥਕੋ ਕਿਰ ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਉਦ੍ਦੇਸਗਹਣਕਾਲੇ ਪਰਿਹਾਸਕੇਲ਼ਿਂ ਅਕਾਸਿ। ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੇਨ ਪਰਿਹਾਸੇਨ ਲਜ੍ਜਿਤੋ ਨੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਗਣ੍ਹਿ, ਨ ਸਜ੍ਝਾਯਮਕਾਸਿ। ਤੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨਾਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾਵ ਦਨ੍ਧੋ ਜਾਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਹਿਤਗਹਿਤਪਦਂ ਉਪਰਿਉਪਰਿਪਦਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਸ੍ਸਤਿ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ**

ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਂ ਚੋਲ਼ਖਣ੍ਡਂ ਅਦਾਸੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੋ ਸੁਦ੍ਧਂ ਚੋਲ਼ਖਣ੍ਡਂ ਅਦਾਸਿ। ਸੋ ਕਿਰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਰਾਜਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਗਰਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਲਾਟਤੋ ਸੇਦੇ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਸਾਟਕੇਨ ਨਲਾਟਂ ਪੁਞ੍ਛਿ, ਸਾਟਕੋ ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ''ਇਮਂ ਸਰੀਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਏਵਰੂਪੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸਾਟਕੋ ਪਕਤਿਂ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਜਾਤੋ, ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਵਤ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਿ। ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨਸ੍ਸ ਰਜੋਹਰਣਮੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਜਾਤੋ।

ਲੋਮਾਨੀਤਿ ਚੋਲ਼ਖਣ੍ਡਤਨ੍ਤੁਗਤਅਂਸੁਕੇ ਵਦਤਿ। **"ਕਿਲਿਟ੍ਠਧਾਤੁਕਾਨੀ"**ਤਿ ਕਿਲਿਟ੍ਠਸਭਾਵਾਨਿ। **ਏਵਂਗਤਿਕਮੇਵਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਭਵਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਕਤਿਯਾ ਪਣ੍ਡਰਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਰਾਗਾਦਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਸਮਾਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ, ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਬਿਲ਼ਾਰਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਬਿਲ਼ਾਰਸ੍ਸ ਗੋਚਰਤ੍ਥਾਯ। **ਜਲਪਥਕਮ੍ਮਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦਕਮ੍ਮਿਕੇਨ। **ਚਾਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਖਾਦਿਤਬ੍ਬਤਿਣਂ। **ਸਚ੍ਚਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਭਾਵਾਵਹਂ ਕਾਰਂ, ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਗਹਿਤੇ ਭਣ੍ਡੇ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਨ ਦਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਲਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਤਿਯੇਨ ਪਟਿਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਤਤਿਯੇਨ ਸਾਸਨੇਨ। **ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਾਮਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ।

ਅਪ੍ਪਕੇਨਪੀਤਿ ਥੋਕੇਨਪਿ ਪਰਿਤ੍ਤੇਨਪਿ। **ਮੇਧਾਵੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾ। **ਪਾਭਤੇਨਾ**ਤਿ ਭਣ੍ਡਮੂਲੇਨ। **ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਵੋਹਾਰਕੁਸਲੋ। **ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਧਨਂ ਯਸਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ । ਯਥਾ ਕਿਂ? **ਅਣੁਂ ਅਗ੍ਗਿਂਵ ਸਨ੍ਧਮਂ,** ਯਥਾ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤਕਂ ਅਗ੍ਗਿਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਗੋਮਯਚੁਣ੍ਣਾਦੀਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਮੁਖਵਾਤੇਨ ਧਮੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤਿ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਥੋਕਮ੍ਪਿ ਪਾਭਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਉਪਾਯੇਹਿ ਪਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਧਨਞ੍ਚ ਯਸਞ੍ਚ ਵਡ੍ਢੇਤਿ, ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਤਾਯ ਏਵ ਵਾ ਪਨ ਧਨਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੁਭੂਤਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੦੧-੨੦੨. ਤਤਿਯੇ **ਰਣਾਤਿ ਹਿ ਰਾਗਾਦਯੋ ਕਿਲੇਸਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਸਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੦ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ) ਰਾਗਾਦਯੋ ਕਿਲੇਸਾ ''ਰਣਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਰਣਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਰਣਾ**। ਯੇਹਿ ਅਭਿਭੂਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਰਾਗਾਦਯੋ ''ਰਣਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਦੇਸਿਤਨਿਯਾਮਤੋ ਅਨੋਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੇਸਿਤਾਨੋਕ੍ਕਮਨਤੋ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਤਿ, ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦੇਸਿਤਨਿਯਾਮੇਨੇਵ ਅਨੋਦਿਸ੍ਸਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਭਿਕ੍ਖਾਗਹਣੇ ਸਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖਾਦਾਯਕਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ **ਚੂਲ਼ਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਸੁਤ੍ਤੇਨ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੧ ਆਦਯੋ) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਕਾਲਂ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਆਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ, ਤੇਨ ਚ ਸੋ ਅਮੋਘਂ ਰਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਂ ਭੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤੋਯੇਵ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਕਾਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ।

ਖਦਿਰਵਨਿਯਰੇਵਤਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੦੩. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਵਨਸਭਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਗਂ ਵਨਂ, **ਸਭਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਞ੍ਹਿ ਪਕਤਿਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਯਾਧਿਵਿਰੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਂ ''ਸਭਾਗ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਉਦਕਸਭਾਗ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਕਲਜਾਣਕਮ੍ਮਾਯੂਹਨਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣਕਮ੍ਮੂਪਚਯਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਭਾਤਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਚੁਨ੍ਦੋ, ਉਪਸੇਨੋਤਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਜੇਟ੍ਠਭਾਤਿਕਾਨਂ। **ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਞ੍ਚ ਭਗਿਨੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਾਲਾ, ਉਪਚਾਲਾ, ਸੀਸੁਪਚਾਲਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਜੇਟ੍ਠਭਗਿਨੀਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ਸਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਚਾਲਾ, ਉਪਚਾਲਾ, ਸੀਸੁਪਚਾਲਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਭਗਿਨਿਯੋ, ਚੁਨ੍ਦੋ ਉਪਸੇਨੋਤਿ ਇਮੇ ਭਾਤਰੋ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ, ਰੇਵਤਕੁਮਾਰੋ ਏਕੋਵ ਗੇਹੇ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – **"ਅਮ੍ਹਾਕਂ...ਪੇ॰... ਪਬ੍ਬਾਜੇਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **ਮਹਲ੍ਲਕਤਰਾ**ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਤਰਾ। ਇਦਞ੍ਚ ਕੁਮਾਰਿਕਾਯ ਚਿਰਜੀਵਿਤਂ ਅਭਿਕਙ੍ਖਮਾਨਾ ਆਹਂਸੁ। ਸਾ ਕਿਰ ਤਸ੍ਸ ਅਯ੍ਯਿਕਾ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਤਿਕਾ ਖਣ੍ਡਦਨ੍ਤਾ ਪਲਿਤਕੇਸਾ ਵਲਿਤ੍ਤਚਾ ਤਿਲਕਾਹਤਗਤ੍ਤਾ

ਗੋਪਾਨਸਿਵਙ੍ਕਾ ਅਹੋਸਿ। **ਵਿਧਾਵਨਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਧਾਵਨਕੀਲਿਕਂ। **ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਦੇਵਮੋਕ੍ਖਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵਾ। **ਸੀਵਲਿਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਂ ਵੀਮਂਸਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ''ਸੀਵਲਿਨਾ ਕਤਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਦਾਨਟ੍ਠਾਨਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ। **ਸਭਾਗਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਂ ਦੇਸਂ।

ਤਂ ਭੂਮਿਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਗਾਮਨ੍ਤੇ ਕਾਯਵਿਵੇਕਂ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਂ ਪਨ ਲਭਨ੍ਤੇਵ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਪ੍ਪਟਿਭਾਗਾਨਿਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਚਾਲੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਾਮੋ ਵਾ ਹੋਤੁ ਅਰਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ, 'ਯਤ੍ਥ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਭੂਮਿਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਂ', ਸੋ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੋ ਰਮਣੀਯੋ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਙ੍ਖਾਰੇਵਤਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੦੪. ਛਟ੍ਠੇ **ਅਕਪ੍ਪਿਯੋ, ਆਵੁਸੋ, ਗੁਲ਼ੋ**ਤਿ ਏਕਦਿਵਸਂ ਥੇਰੋ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਗੁਲ਼ਕਰਣਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗੁਲ਼ੇ ਪਿਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਛਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾਨ ''ਅਕਪ੍ਪਿਯੋ ਗੁਲ਼ੋ, ਸਾਮਿਸੋ ਨ ਕਪ੍ਪਤਿ ਗੁਲ਼ੋ ਵਿਕਾਲੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ। **ਅਕਪ੍ਪਿਯਾ ਮੁਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਏਕਦਿਵਸਂ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਵਚ੍ਚੇ ਮੁਗ੍ਗਂ ਜਾਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਕਪ੍ਪਿਯਾ ਮੁਗ੍ਗਾ, ਪਕ੍ਕਾਪਿ ਮੁਗ੍ਗਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਂ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਸੋਣਕੋਲ਼ਿਵਿਸਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੦੫. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਹਾਪੇਤਬ੍ਬਮੇਵ ਅਹੋਸਿ** ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤ੍ਤਾ। **ਉਦਕੇਨ ਸਮੁਪਬ੍ਬੂਲ਼੍ਹੇ**ਤਿ ਉਦਕੇਨ ਥਲਂ ਉਸ੍ਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਰਾਸਿਕਤੇ। **ਹਰਿਤੂਪਲਿਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਗੋਮਯਪਰਿਭਣ੍ਡਕਤਾਯ। **ਤਿਵਿਧੇਨ ਉਦਕੇਨ ਪੋਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਖੀਰੋਦਕਂ ਗਨ੍ਧੋਦਕਂ ਕੇਵਲੋਦਕਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਿਵਿਧੇਨ ਉਦਕੇਨ ਪੋਸੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਾਲੇਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਸ੍ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੇ ਤਣ੍ਡੁਲੇਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਦੇਵੋ ਮਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਦੇਵੋ ਵਿਯ । **ਵੀਣੋਵਾਦੇਨਾ**ਤਿ ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੋਣ, ਯਦਾ ਤੇ ਵੀਣਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯੋ ਅਚ੍ਚਾਯਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੇ ਵੀਣਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸਰਵਤੀ ਵਾ ਹੋਤਿ ਕਮ੍ਮਞ੍ਞਾ ਵਾਤਿ? ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਸੋਣ, ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਤਿਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਂ ਕੋਸਜ੍ਜਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵਂ, ਸੋਣ, ਵੀਰਿਯਸਮਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਸਮਤਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੪੩) ਏਵਂ ਵੀਣਂ ਉਪਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤੇਨ ਵੀਣੋਪਮੋਵਾਦੇਨ। **ਵੀਰਿਯਸਮਥਯੋਜਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮਥੇਨ ਯੋਜਨਤ੍ਥਾਯ।

ਸੋਣਕੁਟਿਕਣ੍ਣਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੦੬. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਕੁਟਿਕਣ੍ਣੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ''ਕੋਟਿਕਣ੍ਣੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਕੁਟਿਕਣ੍ਣੋ''ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤਿ। ਕੁਲਘਰੇ ਭਵਾ **ਕੁਲਘਰਿਕਾ**। ਸਾ ਕਿਰ ਅਵਨ੍ਤਿਰਟ੍ਠੇ ਕੁਲਘਰੇ ਮਹਾਵਿਭਵਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ। **ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਚਿਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਭਾਣਕਾਨਂ ਮਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ''ਸਪਰਿਸੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮ੍ਮ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਅਸ੍ਸੋਸਿ, ਨ ਚ ਕਞ੍ਚਿ ਵਿਸੇਸਂ ਅਧਿਗਞ੍ਛਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਹੇਮਵਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ 'ਆਗਤੋ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਸਹਾਯਕੋ, ਨੋ'ਤਿ ਦਿਸਾਦਿਸਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ 'ਵਞ੍ਚਿਤੋ ਮੇ ਸਹਾਯੋ, ਯੋ ਏਵਂ ਵਿਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨਂ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਂ ਨ ਸੁਣਾਤੀ'ਤਿ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਜਾਤਿਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਬੋਧਿਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇਸ੍ਵੇਵ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾਵ ਪਟਿਵਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੇ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦) ਪਨ ਤਾਨਿ ਸਵਿਸੇਸਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਰਤਰਂ ਠਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – **"ਤਿਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਂ ਹਿਮਵਨ੍ਤਂ ਅਕਾਲਪੁਪ੍ਫਿਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਅਗ੍ਗਬਲਕਾਯਾਤਿ ਸਬ੍ਬਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਬਲਕਾਯਾ। **ਕੇਨ ਪੁਪ੍ਫਿਤਭਾਵਂ ਜਾਨਾਸੀ**ਤਿ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਹਿਮਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫਿਤਭਾਵਂ ਜਾਨਾਸੀਤਿ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਇਮਂ ਅਕਾਲਪੁਪ੍ਫਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਜਾਤਂ, ਤਂ ਜਾਨਾਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਤਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਭਾਵਂ। **ਸਦ੍ਦੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਦੇ ਆਕਾਰਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਸਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ''ਅਹਂ 'ਏਤਂ ਅਮਤਧਮ੍ਮਂ ਤਮ੍ਪਿ ਜਾਨਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਤਵ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਤੋਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਾਤਾਗਿਰੋ ਹੇਮਵਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਨੇਤੁਕਾਮੋ **"ਅਜ੍ਜ ਪਨ੍ਨਰਸੋ"**ਤਿਆਦਿਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੫੩) **ਅਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੋ ਪਕ੍ਖਗਣਨਤੋ **ਪਨ੍ਨਰਸੋ,** ਉਪਵਸਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਉਪੋਸਥੋ**। ਤੀਸੁ ਵਾ ਉਪੋਸਥੇਸੁ ਅਜ੍ਜ ਪਨ੍ਨਰਸੋ ਉਪੋਸਥੋ, ਨ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸਿਉਪੋਸਥੋ, ਨ ਸਾਮਗ੍ਗੀਉਪੋਸਥੋ। ਦਿਵਿ ਭਵਾਨਿ ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ, ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ**। ਕਾਨਿ ਤਾਨਿ? ਰੂਪਾਨਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਦੇਵਾਨਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਤੋ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਸਰੀਰਵਤ੍ਥਾਭਰਣਵਿਮਾਨਪ੍ਪਭਾਹਿ ਅਬ੍ਭਾਦਿਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਰਹਿਤਾਯ ਚਨ੍ਦਪ੍ਪਭਾਯ ਚ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ ਅਲਙ੍ਕਤੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਅਲਙ੍ਕਤੋ ਚ ਪਰਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਰੀਰਪ੍ਪਭਾਯ। ਤੇਨਾਹ – **"ਦਿਬ੍ਬਾ ਰਤ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ"**ਤਿ।

ਏਵਂ ਰਤ੍ਤਿਗੁਣਵਣ੍ਣਨਾਪਦੇਸੇਨਪਿ ਸਹਾਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਨ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਆਹ – **"ਅਨੋਮਨਾਮਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ, ਹਨ੍ਦ ਪਸ੍ਸਾਮ ਗੋਤਮ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੋਮੇਹਿ ਅਲਾਮਕੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਨਾਮਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨੋਮਨਾਮੋ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ''ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨; ਚੂਲਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ੯੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੨) ਨਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਨੋਮੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਨਾਮਂ। ''ਭਗ੍ਗਰਾਗੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦੋਸੋਤਿ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੪) ਨਯੇਨ ਭਗਵਾਤਿ ਅਨੋਮੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਨਾਮਂ। ਏਸ ਨਯੋ ''ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥੇਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਨੁਸਾਸਤਿ ''ਇਮਂ ਪਜਹਥ, ਇਮਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਥਾ''ਤਿ ਸਤ੍ਥਾ। ਤਂ **ਅਨੋਮਨਾਮਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ। ਹਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਵਚਸਾਯਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਪਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਹ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਬਹੁਵਚਨਂ। **ਗੋਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਤਮਗੋਤ੍ਤਂ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ''ਸਤ੍ਥਾ, ਨ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਮਾ ਵਿਮਤਿਂ ਅਕਾਸਿ, ਏਕਨ੍ਤਬਜਵਸਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾਵ ਏਹਿ ਪਸ੍ਸਾਮ ਗੋਤਮਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਹੇਮਵਤੋ ''ਅਯਂ ਸਾਤਾਗਿਰੋ 'ਅਨੋਮਨਾਮਂ ਸਤ੍ਥਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਚ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਲੋਕੇ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਟਿਞ੍ਞੇਹਿ ਪੂਰਣਾਦਿਸਦਿਸੇਹੇਵ ਲੋਕੋ ਉਪਦ੍ਦੁਤੋ। ਸੋ ਪਨ ਯਦਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਅਦ੍ਧਾ ਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਂ ਪਤ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨ ਏਵਂ ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਆਹ – **"ਕਚ੍ਚਿ ਮਨੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਚ੍ਚੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ। **ਮਨੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ। **ਸੁਪਣਿਹਿਤੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਠਪਿਤੋ ਅਚਲੋ ਅਸਮ੍ਪਵੇਧੀ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ **ਸਬ੍ਬਭੂਤੇਸੁ। ਤਾਦਿਨੋ**ਤਿ ਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ। ਪੁਚ੍ਛਾ ਏਵ ਵਾ ਅਯਂ ''ਸੋ ਤਵ ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਭੂਤੇਸੁ ਤਾਦੀ, ਉਦਾਹੁ ਨੋ''ਤਿ। **ਇਟ੍ਠੇ ਅਨਿਟ੍ਠੇਚਾ**ਤਿ ਏਵਰੂਪੇ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾ। **ਵਸੀਕਤਾ**ਤਿ ਵਸਂ ਗਮਿਤਾ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਂ ਤਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਵਦਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਕਚ੍ਚਿ ਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤੋ ਸਬ੍ਬਭੂਤੇਸੁ ਮਨੋ ਸੁਪਣਿਹਿਤੋ, ਉਦਾਹੁ ਯਾਵ ਪਚ੍ਚਯਂ ਨ ਲਭਤਿ, ਤਾਵ ਸੁਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ। ਸੋ ਵਾ ਤੇ ਸਤ੍ਥਾ ਕਚ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਭੂਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਤਾਦੀ, ਉਦਾਹੁ ਨੋ, ਯੇ ਚ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਰਾਗਦੋਸਵਸੇਨ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤ੍ਯਾਸ੍ਸ ਕਚ੍ਚਿ ਵਸੀਕਤਾ, ਉਦਾਹੁ ਕਦਾਚਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ।

ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਸੋਣਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜਿਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ। ਤਦਾ ਕਿਰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸੇਯੇਵ ਵਸਿਂਸੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਕਤਿਪਯਾ ਏਵ ਅਹੇਸੁਂ। ਤੇ ਚ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਨਿਗਮੇ ਏਕੋ ਦ੍ਵੇਤਿ ਏਵਂ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਵਸਿਂਸੁ, ਥੇਰਾਨਞ੍ਚ ਕਤਿਪਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਆਨੀਯਮਾਨੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਂ ਆਨੀਤਾ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ ਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ, ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਆਗਮੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਸੁ ਆਨੀਯਮਾਨੇਸੁ ਇਤਰੇ ਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ, ਏਵਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਆਨਯਨੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਚਿਰੇਨੇਵ ਅਹੋਸਿ, ਥੇਰੋ ਚ ਤਦਾ ਏਕਵਿਹਾਰੀ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – **"ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਗਣਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨੀ**ਤਿ ਚ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਸਤ੍ਥੁ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ**

ਵਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਆਣਾਪਨੇਨੇਵ ''ਇਮਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਗਨ੍ਧਕੁਟਿਯਂ ਵਸਿਤੁਕਾਮੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਸਤ੍ਥੁ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਗਨ੍ਧਕੁਟਿਯਂ ਵਸਿਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਂ ਆਣਾਪੇਤਿ।

ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੇ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੇ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸੋਣਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਾਵਕਸਾਧਾਰਣਾ ਸਬ੍ਬਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਨੁਲੋਮਪ੍ਪਟਿਲੋਮਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਬਹੁਦੇਵ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੇ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਪਾਦੇ ਪਕ੍ਖਾਲੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਾਵਿਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਸੋਣੋ ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਞਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਬਹੁਦੇਵ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਜ੍ਝੋਕਾਸੇ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਪਾਦੇ ਪਕ੍ਖਾਲੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਾਵਿਸੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਚ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ ਚੀਵਰਤਿਰੋਕਰਣਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦਪਸ੍ਸੇ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਵੀਤਿਨਾਮੇਸਿ। **ਅਜ੍ਝੇਸੀ**ਤਿ ਆਣਾਪੇਸਿ। **ਪਟਿਭਾਤੁ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਸਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੁਯ੍ਹਂ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਸਿਤੁਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤੁ, ਞਾਣਮੁਖਂ ਆਗਚ੍ਛਤੁ, ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਣਾਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗਭੂਤਾਨਿ **ਕਾਮਸੁਤ੍ਤਾ**ਦਿਸੋਲ਼ਸਸੁਤ੍ਤਾਨਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧)। **ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਉਗ੍ਗਹਿਤੋ। **ਸਬ੍ਬੇ ਵਰੇ ਯਾਚੀ**ਤਿ ਵਿਨਯਧਰਪਞ੍ਚਮੇਨ ਗਣੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਧੁਵਨ੍ਹਾਨਂ ਚਮ੍ਮਤ੍ਥਰਣਂ ਗਣਙ੍ਗਣੂਪਾਹਨਂ ਚੀਵਰਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਰੇ ਯਾਚਿ। **ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਉਦਾਨਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਸੁਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ।

ਸੀਵਲਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੦੭. ਨਵਮੇ **ਸਾਕਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਸਾਕਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਟਿਵਿਰੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਾਕਚ੍ਛਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਗੁਲ਼ਦਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਿਨ੍ਨਂ ਗੁਲ਼ਸਦਿਸਂ ਕਠਿਨਦਧਿਂ। **ਅਤਿਅਞ੍ਛਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਆਕਡ੍ਢਿਤੁਂ। **ਕਞ੍ਜਿਯਂ ਵਾਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਧਿਮਣ੍ਡਂ ਪਵਾਹੇਤ੍ਵਾ, ਪਰਿਸ੍ਸਾਵੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਦਧਿਤੋ ਕਞ੍ਜਿਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਵਾਸਂ। ਬੀਜਪਚ੍ਛਿ ਫੁਸਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਯਾਵ ਨ ਉਕ੍ਕਡ੍ਢਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਾਵ ਦਾਨੇ ਨ ਉਕ੍ਕਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਦਾਤੁਕਾਮਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ **ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਭੋਸੀ**ਤਿ ਪਸਵਨਿਬਨ੍ਧਨਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਭੋਸਿ। **ਸਾਮਿਕਂ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਮੂਲ਼੍ਹਗਬ੍ਭਾ ਤਿਬ੍ਬਾਹਿ ਖਰਾਹਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਹਿ ਫੁਟ੍ਠਾ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਤ ਸੋ ਭਗਵਾ, ਯੋ ਇਮਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਤ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਯੋ ਇਮਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਸੁਸੁਖਂ ਵਤ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਯਤ੍ਥਿਦਂ ਏਵਰੂਪਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧੮) ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਧਿਵਾਸੇਨ੍ਤੀ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਪੇਸੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਸਾਮਿਕਂ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। **ਪੁਰੇ ਮਰਣਾ**ਤਿ ਮਰਣਤੋ ਪੁਰੇਤਰਮੇਵ। **ਇਙ੍ਗਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਕਾਰਂ। **ਜੀਵਿਤਭਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਜੀਵਿਤਸਂਸਯੇ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਕ੍ਖਮੋ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੇਹਿ ਦਾਰਕੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕਾਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਖਮੋ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਨੇਵ ਸੋ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਮਹਾਦਾਨੇ ਦੀਯਮਾਨੇ ਜਾਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਧਮ੍ਮਕਰਣਂ ਆਦਾਯ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਉਦਕਂ ਪਰਿਸ੍ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ।

ਯੋਮਨ੍ਤਿਆਦਿਗਾਥਾਯ ''ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਂ ਰਾਗਪਲਿਪਥਞ੍ਚੇਵ ਕਿਲੇਸਦੁਗ੍ਗਞ੍ਚ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਞ੍ਚ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਕਮੋਹਞ੍ਚ ਅਤੀਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਓਘੇ ਤਿਣ੍ਣੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਾਰਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਦੁਵਿਧੇਨ ਝਾਨੇਨ **ਝਾਯੀ,** ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਾਵੇਨ **ਅਨੇਜੋ,** ਕਥਂਕਥਾਯ ਅਭਾਵੇਨ **ਅਕਥਂਕਥੀ,** ਉਪਾਦਾਨਾਨਂ ਅਭਾਵੇਨ **ਅਨੁਪਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ** ਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਤਮਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂਯੇਵ ਪਨ ਕੇਸਾਨਂ ਓਰੋਪਨਞ੍ਚ ਅਰਹਤ੍ਤਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਚ ਅਪਚ੍ਛਾਅਪੁਰਿਮਾ ਅਹੋਸੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਖੁਰਗ੍ਗੇਯੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦੀਪਿਤਾ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਪਨ ਆਚਰਿਯਾ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਓਵਾਦੇ ਦਿਨ੍ਨੇ 'ਯਂ ਮਯਾ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਮਹਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਿਵਸਂਯੇਵ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਿਚਿਤ੍ਤਂ

ਕੁਟਿਕਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਨੁਭੂਤਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇ ਞਾਣਂ ਨੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਦਿਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਤਯੋ ਭਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਿਂਸੁ। ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਪਾਕਂ ਗਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਥਿਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਤਾਵਦੇਵ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਆਸਵੇ ਖੇਪੇਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣੀ’’ਤਿ। ਉਭਯਥਾਪਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਪਕਾਸਿਤਾ, ਥੇਰੋ ਪਨ ਪਭਿਨ੍ਨਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੋ ਛਲਭਿਞ੍ਞੋ ਅਹੋਸਿ।

ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੦੮. ਦਸਮੇ **ਆਹਾਰਕਰਣਵੇਲ**ਨ੍ਤਿ ਭੋਜਨਕਿਚ੍ਚਵੇਲਂ। **ਅਧਿਗਚ੍ਛੇ ਪਦਂ ਸਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੂਪਸਮਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਂ ਸਨ੍ਤਂ ਪਦਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। **ਪਠਮਪਾਦੇਨ ਪਬ੍ਬਤੇ ਠਿਤੋਯੇਵਾ**ਤਿ ਪਠਮੇਨ ਪਾਦੇਨ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਠਿਤੋਯੇਵ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਦੁਤਿਯਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗੋ

(੧੪) ੩. ਤਤਿਯਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਰਾਹੁਲ-ਰਟ੍ਠਪਾਲਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੦੯-੨੧੦. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮਦੁਤਿਯੇਸੁ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਅਧਿਚਿਤ੍ਤਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ। **ਚੁਦ੍ਦਸ ਭਤ੍ਤਚ੍ਛੇਦੇ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਨਿਰਾਹਾਰਤਾਯ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭਤ੍ਤਚ੍ਛੇਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚੁਦ੍ਦਸ ਭਤ੍ਤਚ੍ਛੇਦੇ ਕਤ੍ਵਾ।

ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਤਾਪਸਾਨਂ। **ਲਾਬੁਭਾਜਨਾਦਿਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਸਂਵਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਲਾਬੁਭਾਜਨਾਦਿਤਾਪਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਸਂਵਿਦਹਿਤ੍ਵਾ। **ਸਪਰਿਲ਼ਾਹਕਾਯਧਾਤੁਕੋ**ਤਿ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਪਿਤ੍ਤਤਾਯ ਸਪਰਿਲ਼ਾਹਕਾਯਸਭਾਵੋ। **ਸਤਸਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣਾ। ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਪਰਿਮਾਣਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਯਥਾ ‘‘ਰੂਪਭਵੋ ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿਅਤ੍ਥੇ ਵਾ ਅਕਾਰਪਚ੍ਚਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮੁਦਾਚਾਰਸਙ੍ਖਾਤੋ ਆਮਗਨ੍ਧੋ ਕੁਣਪਗਨ੍ਧੋ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਨਿਰਾਮਗਨ੍ਧਾ**, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਿਲੇਸਸਮੁਦਾਚਾਰਰਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਲੇਸਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਹੇਤ੍ਥ ‘‘ਆਮਗਨ੍ਧੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ? ਅਮਨੁਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਕਿਲੇਸਅਸੁਚਿਮਿਸ੍ਸਤ੍ਤਾ, ਸਬ੍ਭਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ, ਪਰਮਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਭਾਵਹਤ੍ਤਾ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਯੇ ਯੇ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਕਿਲੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਤੇ ਅਤਿਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਮਤਸਰੀਰਮ੍ਪਿ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਂ ਨ ਹੋਤਿ। **ਦਾਨਗ੍ਗਪਰਿਵਹਨਕੋ**ਤਿ ਦਾਨਗ੍ਗਧੁਰਵਹਨਕੋ। **ਮਾਪਕੋ**ਤਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਪਰਿਮਿਤਪਰਿਬ੍ਬਯਦਾਨਵਸੇਨ ਧਞ੍ਞਮਾਪਕੋ।

ਪਾਲ਼ਿਯਨ੍ਤਿ ਵਿਨਯਪਾਲ਼ਿਯਂ। **ਮਿਗਜਾਤਕਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸੀ**ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਕਿਰ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਮਿਗਯੋਨਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮਿਗਗਣਪਰਿਵੁਤੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਸਤਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਿਨੀ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤਕਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਭਾਤਿਕ ਇਮਂ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯਂ ਮਿਗਮਾਯਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਹੀ’’ਤਿ ਆਹ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ‘‘ਸਾਧੂ’’ਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਗਚ੍ਛ ਤਾਤ, ਅਸੁਕਵੇਲਾਯਂ ਨਾਮ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਸੀ’’ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਮਾਤੁਲੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵੇਲਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਿਗਮਾਯਂ ਸਿਕ੍ਖਿ। ਸੋ ਏਕਦਿਵਸਂ ਵਨੇ ਵਿਚਰਨ੍ਤੋ ਪਾਸੇਨ ਬਦ੍ਧੋ ਬਦ੍ਧਰਵਂ ਵਿਰਵਿ। ਮਿਗਗਣੋ ਪਲਾਯਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇ ਪਾਸੇਨ ਬਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਾਤੁਯਾ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਸਾ ਭਾਤੁ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ‘‘ਭਾਤਿਕ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਤੇ ਮਿਗਮਾਯਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਿਤੋ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ‘‘ਮਾ ਤ੍ਵਂ ਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਪਕਂ ਆਸਙ੍ਕਿ, ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਤੇਨ ਮਿਗਮਾਯਾ, ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਹਾਸਯਮਾਨੋ ਆਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **“ਮਿਗਂ ਤਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਮਿਗ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਗਿਨੇਯਜਮਿਗੰ। ਤਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਯਨੰ, ਉਭੋਹਿ ਪਸ੍ਸੇਹਿ ਉਜੁਕਮੇਵ ਚ ਨਿਪਨ੍ਨਕਵਸੇਨ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਲ੍ਲਤ੍ਥੰ ਅਸ੍ਸ, ਤੀਣਿ ਵਾ ਪਲ੍ਲਤ੍ਥਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਤਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥੋ, ਤੰ **ਤਿਪਲ੍ਲਤ੍ਥੰ। ਅਨੇਕਮਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਮਾਯੰ ਬਹੁਵਞ੍ਚਨੰ। **ਅਟ੍ਠਕ੍ਖੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਪਾਦੇ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਹਿ ਖੁਰੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ। **ਅਡ੍ਢਰਤ੍ਤਾਪਪਾਯਿ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਯਾਮੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੇ ਅਰਞ੍ਞਤੋ ਆਗਮ੍ਮ ਪਾਨੀਯਸ੍ਸ ਪਿਵਨਤੋ ਅਡ੍ਢਰਤ੍ਤੇ ਆਪੰ ਪਿਵਤੀਤਿ ਅਡ੍ਢਰਤ੍ਤਾਪਪਾਯੀ। ''ਅਡ੍ਢਰਤ੍ਤੇ ਆਪਪਾਯਿ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਮਮ ਭਾਗਿਨੇਯਜੰ ਮਿਗੰ ਅਹੰ ਸਾਧੁਕੰ ਮਿਗਮਾਯੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਸਿੰ। ਕਥੰ? ਯਥਾ ਏਕੇਨ ਸੋਤੇਨ ਛਮਾਯੰ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਛਹਿ ਕਲਾਹਿ ਅਤਿਭੋਤਿ ਭਾਗਿਨੇਯਜੋ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਵ ਪੁਤ੍ਤੰ ਤਥਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਸਿੰ, ਯਥਾ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਉਪਰਿਮਨਾਸਿਕਾਸੋਤੇ ਵਾਤੰ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਯੰ ਅਲ੍ਲੀਨੇਨ ਏਕੇਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨਾਸਿਕਾਸੋਤੇਨ ਤਥੇਵ ਛਮਾਯੰ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ਛਹਿ ਕਲਾਹਿ ਲੁਦ੍ਦਕੰ ਅਤਿਭੋਤਿ, ਛਹਿ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਤਿ ਵਞ੍ਚੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਤਮੇਹਿ ਛਹਿ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਦੇ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੇਯਜਾਯ, ਖੁਰੇਹਿ ਤਿਣਪੰਸੁਖਣਨੇਨ, ਜਿਵ੍ਹਾਨਿਨ੍ਨਾਮਨੇਨ, ਉਦਰਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਭਾਵਕਰਣੇਨ, ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ, ਵਾਤਸ੍ਸ ਨਿਰੁਮ੍ਭਨੇਨਾਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਤਥਾ ਨੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਸਿੰ, ਯਥਾ ਏਕੇਨ ਸੋਤੇਨ ਛਮਾਯੰ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ। **ਛਹੀ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਛਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਕਲਾਹੀ**ਤਿ ਕਲਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਲੁਦ੍ਦਕੰ ਵਞ੍ਚੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭੋਤੀ**ਤਿ ਭਗਿਨਿੰ ਆਲਪਤਿ। **ਭਾਗਿਨੇਯਜੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਛਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਞ੍ਚਕੰ ਭਾਗਿਨੇਯਜੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ।

ਏਵੰ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਭਾਗਿਨੇਯਜਸ੍ਸ ਮਿਗਮਾਯੰ ਸਾਧੁਕੰ ਉਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵੰ ਵਦਨ੍ਤੋ ਭਗਿਨਿੰ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਸਿ। ਸੋਪਿ ਮਿਗਪੋਤਕੋ ਪਾਸੇ ਬਦ੍ਧੋ ਅਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾਯੇਵ ਭੂਮਿਯੰ ਮਹਾਫਾਸੁਕਪਸ੍ਸੇਨ ਪਾਦੇ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਪਾਦਾਨੰ ਆਸਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਖੁਰੇਹਿ ਏਵ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪੰਸੁਞ੍ਚ ਤਿਣਾਨਿ ਚ ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸੀਸੰ ਪਾਤੇਤ੍ਵਾ ਜਿਵ੍ਹੰ ਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਸਰੀਰੰ ਖੇਲਕਿਲਿਨ੍ਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਉਦਰੰ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾਨਾਸਿਕਾਸੋਤੇਨ ਵਾਤੰ ਸਞ੍ਚਰਾਪੇਨ੍ਤੋ ਉਪਰਿਮਨਾਸਿਕਾਸੋਤੇਨ ਵਾਤੰ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਥਦ੍ਧਭਾਵੰ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਤਕਾਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਸਿ, ਨੀਲਮਕ੍ਖਿਕਾਪਿ ਨੰ ਸਮ੍ਪਰਿਵਾਰੇਸੁੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਕਾਕਾ ਨਿਲੀਯਿੰਸੁ। ਲੁਦ੍ਦੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਦਰੇ ਹਤ੍ਥੇਨ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ''ਪਾਤੋਵ ਬਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪੂਤਿਕੋ ਜਾਤੋ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਨਰਜ੍ਜੁੰ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ''ਏਤ੍ਥੇਵ ਦਾਨਿ ਨੰ ਉਕ੍ਕਨ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮੰਸੰ ਆਦਾਯ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਾਖਾਪਲਾਸੰ ਗਹੇਤੁੰ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਮਿਗਪੋਤਕੋਪਿ ਉਟ੍ਠਾਯ ਚਤੂਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਠਤ੍ਵਾ ਕਾਯੰ ਵਿਧੁਨਿਤ੍ਵਾ ਗੀਵੰ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਵਾਤੇਨ ਛਿਨ੍ਨਵਲਾਹਕੋ ਵਿਯ ਵੇਗੇਨ ਮਾਤੁ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਅਗਮਾਸਿ। ਸਤ੍ਥਾ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਾਹੁਲੋ ਇਦਾਨੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮੋ, ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮੋਯੇਵਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਮਿਗਜਾਤਕੰ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸਿ।

ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਯਰਾਹੁਲੋਵਾਦੰ ਦੇਸੇਸੀਤਿ ''ਪਸ੍ਸਸਿ ਨੋ ਤ੍ਵੰ, ਰਾਹੁਲ, ਇਮੰ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਉਦਕਾਵਸੇਸੰ ਉਦਕਾਦਾਨੇ ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ? ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ। ਏਵੰ ਪਰਿਤ੍ਤਕੰ ਖੋ, ਰਾਹੁਲ, ਤੇਸੰ ਸਾਮਞ੍ਞੰ, ਯੇਸੰ ਨਤ੍ਥਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੇ ਲਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ **ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਯਰਾਹੁਲੋਵਾਦੰ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੦੭ ਆਦਯੋ) ਕਥੇਸਿ। **ਗੇਹਸਿਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕਿਰ ਰਾਹੁਲੋ ਭਗਵਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਵ ਪਾਦਤਲਤੋ ਯਾਵ ਉਪਰਿ ਕੇਸਨ੍ਤਾ ਤਥਾਗਤੰ ਓਲੋਕੇਸਿ, ਸੋ ਭਗਵਤੋ ਬੁਦ੍ਧਵੇਸਵਿਲਾਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਸੋਭਤਿ ਭਗਵਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਵਿਚਿਤ੍ਤਸਰੀਰੋ ਬਜਾਮਪ੍ਪਭਾਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਾਯ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਸੁਵਣ੍ਣਚੁਣ੍ਣਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਿਯ ਵਿਜ੍ਜੁਲਤਾਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਕਨਕਪਬ੍ਬਤੋ ਵਿਯ ਯਨ੍ਤਸਮਾਕਡ੍ਢਿਤਰਤਨਵਿਚਿਤ੍ਤਸੁਵਣ੍ਣਅਗ੍ਘਿਕੰ ਵਿਯ ਪੰਸੁਕੂਲਚੀਵਰਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋਪਿ ਰਤ੍ਤਕਮ੍ਬਲਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਨਕਪਬ੍ਬਤੋ ਵਿਯ ਪਵਾਲ਼ਲਤਾਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਸੁਵਣ੍ਣਘਟਿਕੰ ਵਿਯ ਚੀਨਪਿਟ੍ਠਚੁਣ੍ਣਪੂਜਿਤਸੁਵਣ੍ਣਚੇਤਿਯੰ ਵਿਯ ਲਾਖਾਰਸਾਨੁਲਿਤ੍ਤੋ ਕਨਕਥੂਪੋ ਵਿਯ ਰਤ੍ਤਵਲਾਹਕਨ੍ਤਰਗਤੋ ਤਙ੍ਖਣਮੁਗ੍ਗਤਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਅਹੋ ਸਮਤਿੰਸਪਾਰਮਿਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਜ੍ਜਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਸਿਰਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਤਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਸੋਭਾਮਿ, ਸਚੇ ਭਗਵਾ ਚਤੂਸੁ ਮਹਾਦੀਪੇਸੁ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਜ੍ਜੰ ਅਕਰਿਸ੍ਸ, ਮਯ੍ਹੰ ਪਰਿਣਾਯਕਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਰਮਦਸ੍ਸ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਅਤਿਵਿਯ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਤਲੰ ਅਤਿਸੋਭਿਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ

ਗੇਹਸਿਤਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁੱਤਂ – **“ਸਤ੍ਥੁ ਚੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਰੂਪਸਮ੍ਪੱਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਗੇਹਸਿਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿ।

ਭਗਵਾਪਿ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਵ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਚ੍ਛਵਿਮਂਸਲੋਹਿਤੋ ਦਾਨਿ ਰਾਹੁਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਰਜਨੀਯੇਸੁ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦੀਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਕਾਲੋ ਜਾਤੋ, ਨਿਪ੍ਫਲਤਾਯ ਨੁ ਖੋ ਰਾਹੁਲੋ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਸਹਾਵਜ੍ਜਨੇਨੇਵ ਪਸਨ੍ਨੇ ਉਦਕੇ ਮਚ੍ਛਂ ਵਿਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਆਦਾਸਮਣ੍ਡਲੇ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਚ ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਂ ਅਦ੍ਦਸ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਚ ‘‘ਅਯਂ ਰਾਹੁਲੋ ਮਯ੍ਹਂ ਅਤ੍ਰਜੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਮ ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ‘ਅਹਂ ਸੋਭਾਮਿ, ਮਯ੍ਹਂ ਵਣ੍ਣਾਯਤਨਂ ਪਸਨ੍ਨ’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਗੇਹਸਿਤਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਅਤਿਤ੍ਥੇ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ, ਉਪ੍ਪਥਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਅਗੋਚਰੇ ਚਰਤਿ, ਦਿਸਾਮੂਲ੍ਹਅਦ੍ਧਿਕੋ ਵਿਯ ਅਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਨ ਦਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਉਭਯਤ੍ਥਮ੍ਪਿ, ਤਤੋ ਨਿਰਯੇਪਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਸ੍ਸਤਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਮ੍ਪਿ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇਪਿ ਅਸੁਰਕਾਯੇਪਿ ਸਮ੍ਬਾਧੇਪਿ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟੇ ਪਰਿਪਾਤੇਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ ਖੋ ਪਨ ਅਨੇਕਰਤਨਪੂਰਾ ਮਹਾਨਾਵਾ ਭਿਨ੍ਨਫਲਕਨ੍ਤਰੇਨ ਉਦਕਂ ਆਦਿਯਮਾਨਾ ਮੁਹੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ, ਵੇਗੇਨ ਵੇਗੇਨਸ੍ਸਾ ਵਿਵਰਂ ਪਿਦਹਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਅਯਮ੍ਪਿ ਨ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਾਵਸ੍ਸ ਅਯਂ ਕਿਲੇਸੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਸੀਲਰਤਨਾਦੀਨਿ ਨ ਵਿਨਾਸੇਤਿ, ਤਾਵਦੇਵ ਨਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਅਕਾਸਿ। ਤਤੋ ਰਾਹੁਲਂ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਰਾਹੁਲ, ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ‘ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਮੇਵ ਨੁ ਖੋ ਭਗਵਾ ਰੂਪਮੇਵ ਨੁ ਖੋ ਸੁਗਤਾਤਿ। ਰੂਪਮ੍ਪਿ ਰਾਹੁਲ, ਵੇਦਨਾਪਿ ਰਾਹੁਲ, ਸਞ੍ਞਾਪਿ ਰਾਹੁਲ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਪਿ ਰਾਹੁਲ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਰਾਹੁਲਾ’’ਤਿ **ਮਹਾਰਾਹੁਲੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੩ ਆਦਯੋ) ਅਭਾਸਿ। ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **“ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰਾਹੁਲ…ਪੇ॰… ਕਥੇਸੀ**”ਤਿ ਵੁੱਤਂ।

ਸਂਯੁਤ੍ਤਕੇ ਪਨ ਰਾਹੁਲੋਵਾਦੋਤਿ ਰਾਹੁਲਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਵੁੱਤਰਾਹੁਲੋਵਾਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁ, ਯਮਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਥੇਰੇਨ ਯਾਚਿਤੋ ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਰਾਹੁਲ, ਚਕ੍ਖੁ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਭਨ੍ਤੇ। ਯਂ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚਂ , ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਂ, ਭਨ੍ਤੇ। ਯਂ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਂ, ਕਲ੍ਲਂ ਨੁ ਤਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ‘ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਰਾਹੁਲੋਵਾਦਂ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੮ ਆਦਯੋ) ਆਰਭਿ। **ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰੋਯੇਵ,** ਨ ਪਨ ਮਹਾਰਾਹੁਲੋਵਾਦੋ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕੁਪਚ੍ਛੇਦਾਯ ਵੁੱਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਥਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥਾ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਂ ਞਤ੍ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਭਗਵਤੋ ਕਿਰ ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ ‘‘ਪਰਿਪਕ੍ਕਾ ਖੋ ਰਾਹੁਲਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਯਨ੍ਨੂਨਾਹਂ ਰਾਹੁਲਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੇ ਵਿਨੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ? ਅਥਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰਾਹੁਲਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਗਣ੍ਹਾਹਿ, ਰਾਹੁਲ, ਨਿਸੀਦਨਂ, ਯੇਨ ਅਨ੍ਧਵਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਰਾਹੁਲੋ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਨਂ ਆਦਾਯ ਭਗਵਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਨੇਕਾਨਿ ਦੇਵਤਾਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਜ੍ਜ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰਾਹੁਲਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੇ ਵਿਨੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਨ੍ਧਵਨਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਰਾਹੁਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰਾਹੁਲਂ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਰਾਹੁਲ, ਚਕ੍ਖੁ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਭਨ੍ਤੇ। ਯਂ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਂ, ਭਨ੍ਤੇ। ਯਂ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਂ, ਕਲ੍ਲਂ ਨੁ ਤਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ‘ਏਤਂ ਮਮ,

ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਰਾਹੁਲੋਵ਼ਾਦੰ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੧) ਅਦਾਸਿ। ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ – "**ਅਨ੍ਧਵਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਚੂਲ਼ਰਾਹੁਲੋਵ਼ਾਦੰ ਕਥੇਸੀ**"ਤਿ।

ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਦੇਵਤਾਹੀਤਿ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਰਾਹੁਲੇਨ ਪਦੁਮੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦਮੂਲੇ ਪਥਵ਼ਿਨ੍ਧਰਰਾਜਕਾਲੇ ਪਤ੍ਥਨੰ ਠਪੇਨ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਤ੍ਥਨੰ ਠਪਿਤਦੇਵਤਾਯੇਵ਼ੇਤਾ। ਤਾਸੁ ਪਨ ਕਾਚਿ ਭੂਮਟ੍ਠਦੇਵਤਾ, ਕਾਚਿ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਟ੍ਠਕਾ, ਕਾਚਿ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦਿਦੇਵਲੋਕੇ, ਕਾਚਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਦਿਵਸੇ ਸਬ੍ਬਾ ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਅਨ੍ਧਵਨਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ।

ਆਭਿਦੋਸਿਕਨ੍ਤਿ ਪਾਰਿਵ਼ਾਸਿਕੰ ਏਕਰਤ੍ਤਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਪੂਤਿਭੂਤੰ। ਏਕਰਤ੍ਤਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਹਿ ਨਾਮਸਞ੍ਞਾ ਏਸਾ, ਯਦਿਦੰ ਆਭਿਦੋਸਿਕੋਤਿ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਪੂਤਿਭਾਵਦੋਸੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋਤਿ ਅਭਿਦੋਸੋ, ਅਭਿਦੋਸੋਯੇਵ **ਆਭਿਦੋਸਿਕੋ। ਕੁਮ੍ਮਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਵਕੁਮ੍ਮਾਸੰ। **ਅਧਿਵ਼ਾਸੇਤ੍ਵ਼ਾ**ਤਿ ''ਤੇਨ ਹਿ, ਤਾਤ ਰਟ੍ਠਪਾਲ, ਅਧਿਵ਼ਾਸੇਹਿ ਸ੍ਵ਼ਾਤਨਾਯ ਭਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਿਤਰਾ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤੋ ਸ੍ਵ਼ਾਤਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੰ ਅਧਿਵ਼ਾਸੇਤ੍ਵ਼ਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਥੇਰੋ ਪਕਤਿਯਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋ ਸ੍ਵ਼ਾਤਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੰ ਨਾਮ ਨਾਧਿਵ਼ਾਸੇਤਿ, ਮਾਤੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਪਨ ਅਧਿਵ਼ਾਸੇਤਿ। ਮਾਤੁ ਕਿਰਸ੍ਸ ਥੇਰੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵ਼ਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵ਼ਾ ਮਹਾਸੋਕੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਰੋਦਨੇਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖੀ ਵ਼ਿਯ ਜਾਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਥੇਰੋ ''ਸਚਾਹੰ ਤੰ ਅਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵ਼ਾ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਹਦਯਮ੍ਪਿਸ੍ਸਾ ਫਲੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਅਧਿਵ਼ਾਸੇਸਿ। ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨੰ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾਨੰ ਵ਼ਾ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਅਨੁਗ੍ਗਹੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ਼ਾ ਧੁਤਙ੍ਗਸੁਦ੍ਧਿਕਾ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤੇ ਇਤ੍ਥਿਜਨੇਤਿ ਪਿਤਰਾ ਉਯ੍ਯੋਜਿਤੇ ਇਤ੍ਥਿਜਨੇ। ਪਿਤਾ ਕਿਰਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਸਕਨਿਵ਼ੇਸਨੇ ਮਹਨ੍ਤੰ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਜੰ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵ਼ਾ ਕਿਲਞ੍ਜੇਹਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਾਪੇਤ੍ਵ਼ਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਰਟ੍ਠਪਾਲਸ੍ਸ ਪੁਰਾਣਦੁਤਿਯਿਕਾਯੋ ''ਏਥ ਤੁਮ੍ਹੇ ਵਧੂ, ਯੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਅਲਙ੍ਕਤਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਰਟ੍ਠਪਾਲਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਿਯਾ ਹੋਥ ਮਨਾਪਾ, ਤੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਅਲਙ੍ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਆਣਾਪੇਤ੍ਵ਼ਾ ਪਣੀਤੰ ਖਾਦਨੀਯੰ ਭੋਜਨੀਯੰ ਪਟਿਯਾਦਾਪੇਤ੍ਵ਼ਾ ਕਾਲੇ ਆਰੋਚਿਤੇ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵ਼ਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ''ਇਦੰ ਤੇ, ਰਟ੍ਠਪਾਲ, ਮਤ੍ਤਿਕੰ ਧਨੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਪੇਤ੍ਤਿਕੰ, ਅਞ੍ਞੰ ਪਿਤਾਮਹੰ; ਸਕ੍ਕਾ, ਤਾਤ ਰਟ੍ਠਪਾਲ, ਭੋਗੇ ਚ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ, ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਕਾਤੁੰ? ਏਹਿ ਤ੍ਵ਼ੰ, ਤਾਤ ਰਟ੍ਠਪਾਲ, ਸਿਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵ਼ਾ ਭੋਗੇ ਚ ਭੁਞ੍ਜਸ੍ਸੁ, ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਚ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ ਯਾਚਿਤ੍ਵ਼ਾ ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ਼ਾ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸਿਤੇ ''ਅਹੰ ਇਮੰ ਉਪ੍ਪਬ੍ਬਾਜੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਨਯਿੰ, ਸੋ ''ਦਾਨਿ ਮੇ ਧਮ੍ਮਕਥੰ ਕਾਤੁੰ ਆਰਦ੍ਧੋ, ਅਲੰ ਮੇ ਵਚਨੰ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਉਟ੍ਠਾਯ ਗਨ੍ਤ੍ਵ਼ਾ ਤਸ੍ਸ ਓਰੋਧਾਨੰ ਦ੍ਵ਼ਾਰੰ ਵ਼ਿਵਰਾਪੇਤ੍ਵ਼ਾ ''ਅਯੰ ਵ਼ੋ ਸਾਮਿਕੋ, ਗਚ੍ਛਥ, ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਤ੍ਵ਼ਾਨ ਗਣ੍ਹਿਤੁੰ ਵ਼ਾਯਮਥਾ''ਤਿ ਉਯ੍ਯੋਜੇਸਿ। ਤੀਸੁ ਵਯੇਸੁ ਠਿਤਾ ਨਾਟਕਿਤ੍ਥਿਯੋ ਥੇਰੰ ਪਰਿਵ਼ਾਰਯਿੰਸੁ। ਤਾਸੁ ਅਯੰ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ। ਤੇਨ ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ – "**ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤੇ ਇਤ੍ਥਿਜਨੇ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵ਼ਾ**"ਤਿ।

ਠਿਤਕੋਵ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤ੍ਵ਼ਾਤਿ –

''ਪਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਕਤੰ ਬਿਮ੍ਬੰ, ਅਰੁਕਾਯੰ ਸਮੁਸ੍ਸਿਤੰ।
ਆਤੁਰੰ ਬਹੁਸਙ੍ਕਪ੍ਪੰ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਧੁਵ਼ੰ ਠਿਤਿ॥

''ਪਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਕਤੰ ਰੂਪੰ, ਮਣਿਨਾ ਕੁਣ੍ਡਲੇਨ ਚ।
ਅਟ੍ਠਿੰ ਤਚੇਨ ਓਨਦ੍ਧੰ, ਸਹ ਵਤ੍ਥੇਹਿ ਸੋਭਤਿ॥

''ਅਲਤ੍ਤਕਕਤਾ ਪਾਦਾ, ਮੁਖੰ ਚੁਣ੍ਣਕਮਕ੍ਖਿਤੰ।
ਅਲੰ ਬਾਲਸ੍ਸ ਮੋਹਾਯ, ਨੋ ਚ ਪਾਰਗਵ਼ੇਸਿਨੋ॥

‘‘ਅਟ੍ਠਾਪਦਕਤਾ ਕੇਸਾ, ਨੇਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਜਨਮਕ੍ਖਿਤਾ।
ਅਲਂ ਬਾਲਸ੍ਸ ਮੋਹਾਯ, ਨੋ ਚ ਪਾਰਗਵੇਸਿਨੋ॥

‘‘ਅਞ੍ਜਨੀਵਣ੍ਣਵਾ ਚਿਤ੍ਤਾ, ਪੂਤਿਕਾਯੋ ਅਲਙ੍ਕਤੋ।
ਅਲਂ ਬਾਲਸ੍ਸ ਮੋਹਾਯ, ਨੋ ਚ ਪਾਰਗਵੇਸਿਨੋ॥

‘‘ਓਦਹਿ ਮਿਗਵੋ ਪਾਸਂ, ਨਾਸਦਾ ਵਾਗੁਰਂ ਮਿਗੋ।
ਭੁਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਪਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਕਨ੍ਦਨ੍ਤੇ ਮਿਗਬਨ੍ਧਕੇ’’ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੦੨; ਥੇਰਗਾ॰ ੭੬੯-੭੭੪) –

ਇਮਾਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ।

ਆਕਾਸਂ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾਤਿ ਆਕਾਸਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਥੇਰੋ ਆਕਾਸੇਨ ਗਤੋ? ਪਿਤਾ ਕਿਰਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਿ ਸਤ੍ਤਸੁ ਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇਸੁ ਅਗ੍ਗ਼ਲਾਨਿ ਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਲ੍ਲੇ ਆਣਾਪੇਸਿ ‘‘ਸਚੇ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਾਦੇਸੁ ਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਹਰਿਤ੍ਵਾ ਗਿਹਿਵੇਸਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਥਾ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਥੇਰੋ ‘‘ਏਤੇ ਮਾਦਿਸਂ ਮਹਾਖੀਣਾਸਵਂ ਹਤ੍ਥੇ ਵਾ ਪਾਦੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵੇਯਜੁਂ, ਤਂ ਨੇਸਂ ਮਾ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇਨ ਅਗਮਾਸਿ। **ਮਿਗਚੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕਂ ਉਯਜਾਨਂ। **ਚਤੁਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਂ, ਬਜਾਧਿਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਂ, ਭੋਗਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਂ, ਞਾਤਿਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ। **ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਰਿਹਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ।

ਕੁਣ੍ਡਧਾਨਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੧੧. ਤਤਿਯੇ ਸਲਾਕਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਸਲਾਕਗਾਹਕਾ**। ਸੁਨਾਪਰਨ੍ਤਜਨਪਦਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਪਿ ਪਠਮਮੇਵ ਸਲਾਕਂ ਗਣ੍ਹੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ। **ਮੇਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਿਤ੍ਤਭਾਵੋ। **ਭੇਦਕੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਭੇਦਕਰਣੇ ਸਤਿ। **ਗੁਮ੍ਬਸਭਾਗਤੋ**ਤਿ ਗੁਮ੍ਬਸਮੀਪਤੋ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਇਤ੍ਥੀ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਤ੍ਥੀ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਿਤ੍ਥਿਵਣ੍ਣਂ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੀਘਰਤ੍ਤਾਨੁਗਤੋ**ਤਿ ਦੀਘਕਾਲਂ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ। **ਏਤ੍ਤਕਂ ਅਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ। **ਹਨ੍ਦਾਵੁਸੋ**ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਵੁਸੋ। **ਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭੂਤਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਕੋਣ੍ਡੋ ਜਾਤੋ**ਤਿ ਧੁਤ੍ਤੋ ਜਾਤੋ।

ਮਾਵੋਚ ਫਰੁਸਂ ਕਞ੍ਚੀਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਏਕਪੁਗ੍ਗ਼ਲਂ ਫਰੁਸਂ ਮਾ ਅਵੋਚ। **ਵੁਤ੍ਤਾ ਪਟਿਵਦੇਯਜੁ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਯਾ ਪਰੇ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਮ੍ਪਿ ਤਥੇਵ ਪਟਿਵਦੇਯਜੁਂ। **ਦੁਕ੍ਖਾ ਹਿ ਸਾਰਮ੍ਭਕਥਾ**ਤਿ ਏਸਾ ਕਾਰਣੁਤ੍ਤਰਾ ਯੁਗਗ੍ਗ਼ਾਹਕਥਾ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਖਾ। **ਪਟਿਦਣ੍ਡਾ ਫੁਸੇਯਜੁ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਦਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਪਰਂ ਪਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਾਵ ਪਟਿਦਣ੍ਡਾ ਤਵ ਮਤ੍ਥਕੇ ਪਤੇਯਜੁਂ।

ਸਚੇ ਨੇਰੇਸਿ ਅਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਸਚੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਲਂ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸਿ। **ਕਂਸੋ ਉਪਹਤੋ ਯਥਾ**ਤਿ ਮੁਖਵਟ੍ਟਿਯਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਲਮਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਂ ਕਂਸਤਾਲਂ ਵਿਯ। ਤਾਦਿਸਞ੍ਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਦਣ੍ਡੇਨ ਵਾ ਪਹਤਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਦਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਏਸ ਪਤ੍ਤੋਸਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਚੇ ਏਵਰੂਪੋ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸਿ, ਇਮਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪੂਰਯਮਾਨੋ ਏਸੋ ਤ੍ਵਂ ਇਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤ੍ਤੋਸਿ ਨਾਮ। **ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਤੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ‘‘ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਤ੍ਵਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ, ਅਹਂ ਸੁਸੀਲੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੋ ਉਤ੍ਤਰਿਕਰਣਵਾਚਾਲਕ੍ਖਣੋ ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਤੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਕ੍ਕਿਲੇਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਹੇਤੁਨਾ।

ਵਙ੍ਗੀਸਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੧੨. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਪਟਿਭਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਟਿਭਾਨਾਨਂ। **ਚੁਤਿਂ ਯੋ ਵੇਦਿ…ਪੇ॰… ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤਿਞ੍ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਂ ਅਹਂ ਅਲਗ੍ਗਨਤਾਯ **ਅਸਤ੍ਤਂ,** ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਤਤ੍ਤਾ **ਸੁਗਤਂ,** ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ **ਬੁਦ੍ਧਂ** ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਦਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਸ੍ਸ ਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਦੇਵਾਦਯੋ ਗਤਿਂ ਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਮਹਂ ਆਸਵਾਨਂ ਖੀਣਤਾਯ **ਖੀਣਾਸਵਂ,** ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ **ਅਰਹਨ੍ਤਂ** ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਦਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਪਸੇਨਵਙ੍ਗਨ੍ਤਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੧੩. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਸਬ੍ਬਪਾਸਾਦਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਸਾਦਂ ਜਨੇਨ੍ਤਾਨਂ। **ਕਿਨ੍ਤਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਂ ਤੇ ਅਯਂ। **ਅਤਿਲਹੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਸੀਘਂ। ਯਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾਨਂ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾ ''ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਅਰਿਟ੍ਠਲਾਲੁਦਾਯਿਆਦਿਕੇ ਵਿਯ। ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸਤਿਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਮਗ੍ਗੇ ਵਾ ਫਲੇ ਵਾ ਅਸਤਿ ''ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿਯੇਵ ਧਨਿਯਤ੍ਥੇਰਾਦਿਕੇ ਵਿਯ। ਇਮਸ੍ਸਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਂ ਅਭਾਵਤੋ **''ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ''**ਤਿ ਆਹ, ਤੁਚ੍ਛਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਸਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ। **ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਕਾਰਣੇਨ।

ਇਚ੍ਛਾਮਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇਤਿ ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਤਂ ਅਦ੍ਧਮਾਸਂ ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤਂ ਅਦ੍ਦਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮਾਹ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਤਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਮਯਿ ਓਕਾਸਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਧਮ੍ਮਿਕਂ ਕਤਿਕਵਤ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਉਪਸੇਨੋ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਹਂ ਤਸ੍ਸ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨੁਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਤਤੋ ਮਂ ਪਸ੍ਸਿਤੁਕਾਮਾ ਬਹੂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ ਸਮਾਦਿਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਹਞ੍ਚ ਤੇਹਿ ਉਜ੍ਝਿਤਸਨ੍ਥਤਪਚ੍ਚਯਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮਾਹ। **ਥੇਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪਸੇਨਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ। **ਮਨਾਪਾਨਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਂਸੁਕੂਲਾਨੀ**ਤਿ ''ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਵ ਇਮਾਨਿ ਪਂਸੁਕੂਲਾਨਿ ਮਨਾਪਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਗਹਿਤਾਨੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਨ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਨਾਪਾਨਿ ਪਂਸੁਕੂਲਾਨੀ**ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨ ਮਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਗਲਗ੍ਗਾਹੇਨ ਵਿਯ ਮਤ੍ਥਕਤਾਲਨੇਨ ਵਿਯ ਚ ਗਾਹਿਤੋ ਮਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਵਿਨਯਪਾਲ਼ਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ।

ਦਬ੍ਬਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੧੪. ਛਟ੍ਠੇ **ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਮਹਾਵਿਹਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਰਾਜਗਹਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਠਿਤੇਸੁ ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਮਹਾਵਿਹਾਰੇਸੁ। **ਉਪਵਿਜਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਪਸੂਤਿਕਾਲਾ। **ਰਹੋਗਤੋ**ਤਿ ਰਹਸਿ ਗਤੋ। **ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਣੇ ਕਾਯਂ ਯੋਜੇਤੁਕਾਮੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ਥੇਰੋ ਕਿਰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਤਕਿਚ੍ਚਭਾਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਹਂ ਇਮਂ ਸਰੀਰਂ ਧਾਰੇਮਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਵਾਤਮੁਖੇ ਠਿਤਪਦੀਪੋ ਵਿਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਮੁਖੇ ਠਿਤਂ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਯਨਧਮ੍ਮਂ ਯਾਵ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਤਾਵ ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਂ ਕਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ ''ਤਿਰੋਰਟ੍ਠੇਸੁ ਬਹੂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਦਿਸ੍ਵਾਵ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ 'ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮ ਚੇਵ ਵਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਚ ਦੂਰਤੋਪਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਯੇਸਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਨਪ੍ਪਹੋਤਿ, ਤੇ ਸਿਲਾਪਤ੍ਤਕੇਪਿ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ। ਪਹੋਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਾਸਾਦਵਿਹਾਰਅਡ੍ਢਯੋਗਾਦੀਨਿ ਮਞ੍ਚਪੀਠਤ੍ਥਰਣਾਨਿ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਦਾਤੁਂ? ਪੁਨਦਿਵਸੇ ਚੇਤ੍ਥ ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਤਿਵਿਯ ਕਿਲਨ੍ਤਰੂਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਗਾਰਵੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪੁਰਤੋ ਠਤ੍ਵਾ ਭਤ੍ਤਾਨਿਪਿ ਨ ਉਦ੍ਦਿਸਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਹਂ ਖੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਭਤ੍ਤਾਨਿਪਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤੁਂ ਪਹੋਮੀ''ਤਿ। ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ''ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸੇਨਾਸਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯਂ, ਭਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। **ਸਭਾਗਸਭਾਗਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨ ਸਭਾਗਾਨਂ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਸਨ੍ਥਵਵਸੇਨ। ਥੇਰੋ ਹਿ ਯਾਵਤਿਕਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਏਕਤੋ ਤੇਸਂ ਅਨੁਰੂਪਮੇਵ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਵੇਨਯਿਕਾਭਿਧਮ੍ਮਿਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਕਾਯਦਲ਼੍ਹਿਬਹੁਲੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤੇਨੇਵ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** (ਪਾਰਾ॰ ੩੮੦) ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਯੇਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾ, ਤੇਸਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀ''ਤਿਆਦਿ।

ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਜਲਮਾਨਾਯਾਤਿ ਤੇਜੋਕਸਿਣਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨ ਅਙ੍ਗੁਲਿਜਲਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਤੇਜੋਧਾਤੁਸਮਾਪਤ੍ਤਿਜਨਿਤੇਨ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲੇਨ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਜਲਮਾਨਾਯ। **ਅਯਂ ਮਞ੍ਚੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਥੇਰੇ ''ਅਯਂ ਮਞ੍ਚੋ''ਤਿਆਦਿਂ ਵਦਨ੍ਤੇ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ''ਅਯਂ ਮਞ੍ਚੋ''ਤਿਆਦਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਤਾ।

> ''ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਮਿਂ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਾਸਨ੍ਤਿ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ।
> ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਤੁਣ੍ਹਿਮਾਸਿਨੇ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤੇ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੯੬)।

ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਵਿਹਾਰੇ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਨਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾਨਂ ਅਵਤ੍ਥੁਕਂ ਵਚਨਂ ਨ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਸਬ੍ਬਵਿਹਾਰੇਸੁ ਚ ਗਮਨਮਗ੍ਗੇ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣੇ ਕਤ੍ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਕਤਿਕਸਣ੍ਠਾਨਾਦੀਨਂ ਪਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਕਤਿਕਵਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਕਥਾਪੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾਨਞ੍ਹਿ ''ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਧਮ੍ਮਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਯੇ ਵਣ੍ਣਵਯਸਰੀਰਾਵਯਵਪਰਿਕ੍ਖਾਰਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਾਦੀਹਿ ਨਿਯਮਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਤ੍ਤਾ ਇਦ੍ਧਿਮਤਾ ਸਦਿਸਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਭਾਸਿਤਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਾਦੀਸੁ ਵਾ ਯਂ ਯਂ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਕਰੋਤਿ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇ ਕਾਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਕੇਚਿ ਪਠਮਵਯੇ, ਕੇਚਿ ਮਜ੍ਝਿਮਵਯੇ, ਕੇਚਿ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੇ, ਤਥਾ ਦੀਘਕੇਸੇ ਉਪਡ੍ਢਮੁਣ੍ਡੇ ਮਿਸ੍ਸਕਕੇਸੇ ਉਪਡ੍ਢਰਤ੍ਤਚੀਵਰੇ ਪਣ੍ਡੁਕਚੀਵਰੇ, ਪਦਭਾਣਧਮ੍ਮਕਥਾਸਰਭਞ੍ਞਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਰਜਨਪਚਨਚੀਵਰਸਿਬ੍ਬਨਧੋਵਨਾਦੀਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇ, ਅਪਰੇਪਿ ਵਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇ ਕਾਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਠਮਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤੁ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਪੁਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਆਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਜਨਪਦਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਅਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ ਵੇਲ਼ੁਵਨਮੇਵ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ। **ਪਾਲ਼ਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਯਪਾਲ਼ਿਯਂ।

ਪਿਲਿਨ੍ਦਵਚ੍ਛਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੧੫. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਪਿਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਯਾਯਿਤਬ੍ਬਾਨਂ। **ਮਨਾਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਨਵਡ੍ਢਨਕਾਨਂ। **ਪਿਲਿਨ੍ਦੋਤਿ ਪਨਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਤਂ, ਵਚ੍ਛੋਤਿ ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਪਿਲਿਨ੍ਦੋਤਿ ਨਾਮਂ, ਵਚ੍ਛੋਤਿ ਗੋਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ **ਥੇਰਗਾਥਾਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ** (ਥੇਰਗਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੮ ਪਿਲਿਨ੍ਦਵਚ੍ਛਤ੍ਥੇਰਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਪਿਲਿਨ੍ਦੋਤਿਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਅਕਂਸੁ, ਵਚ੍ਛੋਤਿ ਪਨ ਗੋਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਸੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਪਿਲਿਨ੍ਦਵਚ੍ਛੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ। **ਸਂਸਨ੍ਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ।

ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਦ੍ਧੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾਤਿ ਇਦਂ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਭਾਣਕਾਨਂ ਕਥਾਮਗ੍ਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ – ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਯੇਵ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਗਵਤਿ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗੇਹੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਿਲਿਨ੍ਦਵਚ੍ਛੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਤੋ ਸਂਸਾਰੇ ਸਂਵੇਗਬਹੁਲਤਾਯ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਚੂਲ਼ਗਨ੍ਧਾਰਂ ਨਾਮ ਵਿਜ੍ਜਂ ਸਾਧੇਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸਚਾਰੀ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੂ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਲਾਭਗ੍ਗਯਸਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਟਿਵਸਤਿ। ਅਥ ਯਦਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਗਵਾ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਰਾਜਗਹਂ ਉਪਗਤੋ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਸਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਸੁਤਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇਤਂ 'ਆਚਰਿਯਪਾਚਰਿਯਾਨਂ ਭਾਸਮਾਨਾਨਂ ਯਤ੍ਥ ਮਹਾਗਨ੍ਧਾਰਵਿਜ੍ਜਾ ਧਰਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚੂਲ਼ਗਨ੍ਧਾਰਵਿਜ੍ਜਾ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ। ਸਮਣਸ੍ਸ ਪਨ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਆਗਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨਾਯਂ ਮਮ ਵਿਜ੍ਜਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਮਹਾਗਨ੍ਧਾਰਵਿਜ੍ਜਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਯਨ੍ਨੂਨਾਹਂ ਤਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਿਜ੍ਜਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਹਂ, ਮਹਾਸਮਣ, ਤਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਕਂ ਵਿਜ੍ਜਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤੁਕਾਮੋ, ਓਕਾਸਂ ਮੇ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ।

ਭਗਵਾ ''ਤੇਨ ਹਿ ਪਬ੍ਬਜਾ''ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ''ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਪਬ੍ਬਜੀਤਿ। **ਪਰਵਮ੍ਭਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਗਰਹਨਵਸੇਨ।

ਅਕਕ੍ਕਸਨ੍ਤਿ ਅਫਰੁਸਂ। **ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਨਿਂ। **ਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਤਤ੍ਥਂ। **ਨਾਭਿਸਜੇ**ਤਿ ਯਾਯ ਗਿਰਾਯ ਅਞ੍ਞਂ ਕੁਜ੍ਝਾਪਨਵਸੇਨ ਨ ਲਗਾਪੇਯਜ, ਖੀਣਾਸਵੋ ਨਾਮ ਏਵਰੂਪਮੇਵ ਗਿਰਂ ਨ ਭਾਸੇਯਜ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਹਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਦਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨੁਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ। **ਚਣ੍ਡਿਕਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਘਗਤਿਯਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ।

ਬਾਹਿਯਦਾਰੁਚੀਰਿਯਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੧੬. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਏਕਰਤ੍ਤਿਵਾਸੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। ''ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨਾ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਗਤੋ ਚ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਹੁਲੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭੁਤ੍ਤਪਾਤਰਾਸੇ ਕਾਯਾਲਸਿਯਵਿਮੋਚਨਤ੍ਥਾਯ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਹਂ ਏਤਰਹਿ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਭਿਕ੍ਖੂ ''ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਿਂਸੁ – ''ਤ੍ਵਂ ਪਨ ਕੁਤੋ ਆਗਤੋ''ਤਿ? ਸੁਪ੍ਪਾਰਕਾ ਆਗਤੋਮ੍ਹੀਤਿ। ਕਦਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਸੀਤਿ? ਹਿਯ੍ਯੋ ਸਾਯਂ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਮ੍ਹੀਤਿ। ਦੂਰਤੋ ਆਗਤੋ, ਤਵ ਪਾਦੇ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਤੇਲੇਨ ਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਥੋਕਂ ਵਿਸ੍ਸਮਾਹਿ, ਆਗਤਕਾਲੇ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਦਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਤ੍ਥੁ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਾਯਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ, ਏਕਰਤ੍ਤੇਨੇਵਮ੍ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਅਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਵੀਸਯੋਜਨਸਤਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਆਗਤੋ, ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾਵ ਵਿਸ੍ਸਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਰਮਾਨਰੂਪੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਨੋਪਮਾਯ ਬੁਦ੍ਧਸਿਰਿਯਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਚਿਰਸ੍ਸਂ ਵਤ ਮੇ ਦਿਟ੍ਠੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਓਣਤਸਰੀਰੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਵੀਥਿਯਮੇਵ ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗੋਪ੍ਫਕੇਸੁ ਦਲ੍ਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ – ''ਦੇਸੇਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ, ਦੇਸੇਤੁ ਮੇ ਸੁਗਤੋ ਧਮ੍ਮਂ, ਯਂ ਮਮਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ''ਅਕਾਲੋ ਖੋ ਤਾਵ, ਬਾਹਿਯ, ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋਮ੍ਹਿ ਪਿਣ੍ਡਾਯਾ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ । ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਬਾਹਿਯੋ, ''ਭਨ੍ਤੇ, ਸਂਸਾਰੇ ਸਂਸਰਨ੍ਤੇਨ ਕਬਲੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਨ ਨੋ ਲਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬੋ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਵਾ ਮਯ੍ਹਂ ਵਾ ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਾਯਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ, ਦੇਸੇਥ ਮੇ ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਯੇਵ। ਏਵਂ ਕਿਰਸ੍ਸ ਅਹੋਸਿ ''ਇਮਸ੍ਸ ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਪੀਤਿਯਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟਂ ਹੋਤਿ, ਬਲਵਪੀਤਿਵੇਗੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ, ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ ਤਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਏਕਰਤ੍ਤੇਨੇਵ ਵੀਸਯੋਜਨਸਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਦਰਥੋਪਿਸ੍ਸ ਬਲਵਾ, ਸੋਪਿ ਤਾਵ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੂ''ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤਤਿਯਂ ਯਾਚਿਤੋ ਅਨ੍ਤਰਵੀਥਿਯਂ ਠਿਤੋਵ ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਬਾਹਿਯ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਉਦਾ॰ ੧੦) ਨਯੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਂਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਟ੍ਠ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤਰਘਰੇ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਵੀਥਿਯਂ।

ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਤ੍ਤਚੀਵਰਤਾਯ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸਪਿ ਪਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਚੀਵਰੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਂ ਨਾਕਾਸਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ''ਇਦ੍ਧਿਮਯਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੁਭਾਵੇਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਨ ਅਦਾਸਿ। ਤਾਵਦੇਵ ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਯਾਚਿਤੋ ''ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਤੇ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਤੇਨ ਹਿ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਪਰਿਯੇਸਾਹੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਸਙ੍ਕਾਰਟ੍ਠਾਨਤੋ ਚੋਲਖਣ੍ਡਾਨਿ ਸਂਕਡ੍ਢਤਿ।

ਸਹਸ੍ਸਮਪੀਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਚਨਂ। ਏਕਸਹਸ੍ਸਂ ਦ੍ਵੇਸਹਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਏਵਂ ਸਹਸ੍ਸੇਨ ਚੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਗਾਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾ ਚ **ਅਨਤ੍ਥਪਦਸਂਹਿਤਾ** ਆਕਾਸਵਣ੍ਣਪਬ੍ਬਤਵਣ੍ਣਾਦੀਨਿ ਪਕਾਸਕੇਹਿ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਦੀਪਕੇਹਿ ਅਨਤ੍ਥਕੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਂਹਿਤਾ ਯਾਵ ਬਹੁਕਾ

ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਪਾਪਿਕਾ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਂ ਗਾਥਾਪਦਂ ਸੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ''ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਅਮਤਪਦਂ...ਪੇ॰... ਯਥਾ ਮਤਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੧) ਏਵਰੂਪਾ ਏਕਗਾਥਾਪਿ ਸੇਯ੍ਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੧੭. ਨਵਮੇ **ਏਕਂ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਭਵਮਾਨੋ**ਤਿ ਸਾਵਕਬੋਧਿਯਾ ਨਿਯਤਤਾਯ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਚ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰਂ ਦੇਵੇਸੁ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਭਵਮਾਨੋ। **"ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਕੁਲਦਾਰਿਕਾਯ ਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਂ ਮੂਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **"ਸਾ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾ**ਤਿ ਕੁਲਦਾਰਿਕਾ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਵਿਸੇਸਂ ਜੋਤਯਤਿ। **ਕੁਲਘਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਤਿਕੁਲਗੇਹਂ। **ਗਬ੍ਭਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਿਤਭਾਵਵਿਗ੍ਗਹਂ। ਸਤਿਪਿ ਵਿਸਾਖਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਵਾਸਿਕੁਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਪਧਾਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਵਿਸਾਖਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ''ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਆਗਤਾ, ਵਾਸਿਟ੍ਠੋਪਿ ਆਗਤੋ''ਤਿ। ਭਗਵਤਾ ਏਵਂ ਗਹਿਤਨਾਮਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਾ ਲੋਕੇ ''ਕੁਮਾਰਾ''ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਰਞ੍ਞੋ ਕਿਤ੍ਤਿਮਪੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ – **"ਰਞ੍ਞੋ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਜਾਨਿਂਸੂ"**ਤਿ।

ਪਞ੍ਚਦਸ ਪਞ੍ਹੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ''ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਯਂ ਵਮ੍ਮਿਕੋ ਰਤ੍ਤਿਂ ਧੂਪਾਯਤਿ, ਦਿਵਾ ਪਜ੍ਜਲਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ**ਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੯) ਆਗਤਨਯੇਨ ਪਞ੍ਚਦਸ ਪਞ੍ਹੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ। **ਪਾਯਾਸਿਰਞ੍ਞੋ**ਤਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਲੋਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੧੦, ੪੧੨) ਏਵਂਲਦ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਪਾਯਾਸਿਰਾਜਸ੍ਸ। ਰਾਜਾ ਹਿ ਤਦਾ ਅਨਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਸੇਨਦਿਨਾ ਕੋਸਲੇਨ ਦਿਨ੍ਨਸੇਤਬ੍ਯਨਗਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤੋ ਇਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਿ। **ਪਞ੍ਚਦਸਹਿ ਪਞ੍ਹੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਰਾਜਞ੍ਞ, ਇਮੇ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਲੋਕੇ ਪਰਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਦੇਵਾ ਵਾ ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੧੧) ਪਞ੍ਚਦਸਹਿ ਪਞ੍ਹੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਾਯਾਸਿਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੬ ਆਦਯੋ)।

ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੧੮. ਦਸਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਤਤਿਯਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗੋ

(੧੪) ੪. ਚਤੁਤ੍ਥਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੧੯-੨੨੩. ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ''ਤਸ੍ਸ ਧੁਰਪਤ੍ਤਾਨਿ ਨਵੁਤਿਹਤ੍ਥਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਸਰਂ ਤਿਂਸਹਤ੍ਥਂ, ਕਣ੍ਣਿਕਾ ਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥਾ, ਪਾਦੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਏਕਾਦਸਹਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਂ। **ਰਞ੍ਞੋ ਪੇਸੇਸੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਪਿਤਭਾਵਂ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਪੇਸੇਸਿ। **ਥੇਰਗਾਥਾਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਥੇਰਗਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੦੧੬ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ) ਪਨ ''ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਪਿਤਭਾਵਂ ਰਞ੍ਞੋ ਅਨਾਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਤਂ ਵੂਪਸਮੇਸਿ, ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾ ਤੁਟ੍ਠਮਾਨਸੋ ਪੁਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਕੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ 'ਵਰਂ ਤੇ, ਸੁਮਨ, ਦਮ੍ਮਿ, ਗਣ੍ਹਾਹੀ'ਤਿ ਆਹਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਮੇਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਮਮ ਏਵਰੂਪਂ ਚਿਤ੍ਤਂ

ਨਤ੍ਥਿ। **ਅਵਞ੍ਝਨ੍ਤਿ** ਅਤੁਚ੍ਛਂ। **ਅਵ੍ਹਵਂ ਵਰੋਹੀ**ਤਿ ਅਵ੍ਹਵਂ ਪਟ੍ਠੇਹਿ, ਅਵ੍ਹਵਂ ਗਣ੍ਹਾਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਉਦਕਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ''ਉਦਕਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ। **ਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਗਮਨੇਨ। **ਨ ਆਮਿਸਚਕ੍ਖੁਕਾ**ਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਮਿਸਂ ਨ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ।

ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਸਭਾਗੇਯੇਵਾਤਿ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਸਮੀਪੇਯੇਵ। **ਏਕਨ੍ਤੁਵਲ੍ਲਭੋ**ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕਟ੍ਠਾਨੇ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਵਲ੍ਲਭੋ। **ਏਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ। **ਦ੍ਵੇਜ੍ਝਕਥਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾਭੂਤਕਥਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਕਥਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਨਿਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਅਨਿਯਤਾ। **ਲੋਹਿਤੇਨ ਗਲਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਕ੍ਖਾਨੇ ਕਰਣਵਚਨਂ, ਗਲਨ੍ਤੇਨ ਲੋਹਿਤੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨ੍ਵਾਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਗਤੋ। **ਉਟ੍ਠੇਹਿ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਉਟ੍ਠੇਹਿ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਤੁਰਿਤੇ ਇਦਮਾਮੇਡਿਤਵਚਨਂ। **ਦ੍ਵਿਧੇਨ ਉਦਕੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਤੁਦਕੇਨ ਉਣ੍ਹੁਦਕੇਨ ਚ। **ਤਿਵਿਧੇਨ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠੇਨ। **ਨਵ ਵਾਰੇ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਤੀ**ਤਿ ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੇ ਪਟਿਵਚਨਦਾਨਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨਤ੍ਥਂ ਨਵਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਏਵਞ੍ਹਿਸ੍ਸ ਅਹੋਸੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਉਰੁਵੇਲਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੨੪. ਦੁਤਿਯੇ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਨਯਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਮੇਵ।

ਕਾਲ਼ੁਦਾਯਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੨੫. ਤਤਿਯੇ **ਗਮਨਾਕਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਗਮਨਾਕਾਰਂ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਬਾਕੁਲਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੨੬. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਨਿਰਾਬਾਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਬਾਧਰਹਿਤਾਨਂ। ਯਥਾ ''ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾ''ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਬਾਵੀਸਤਿ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਦ੍ਵੇ ਕੁਲਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਦ੍ਵਿਕੁਲੋ, ਦ੍ਵੇਕੁਲੋਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਬਾਕੁਲੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਬਾਕੁਲੋਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਕੁਲੇਸੁ ਵਡ੍ਢਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵਂਲਦ੍ਧਨਾਮੋ**"ਤਿ। **ਉਪਯੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਆਨੁਭਾਵੇਨ। **ਫਾਸੁਕਕਾਲੇ**ਤਿ ਅਰੋਗਕਾਲੇ। **ਗਦ੍ਦੂਹਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਗੋਦੁਹਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਾਲਂ। ਇਧ ਪਨ ਨ ਸਕਲੋ ਗੋਦੁਹਨਕ੍ਖਣੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਅਥ ਖੋ ਗਾਵਿਂ ਥਨੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਖੀਰਬਿਨ੍ਦੁਦੁਹਨਕਾਲਮਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਆਰੋਗਜਸਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਆਤੁਰਾਨਂ ਅਰੋਗਭਾਵਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਕਤਸਾਲਂ।

ਨਿਮੁਜ੍ਜਨੁਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨਾਤਿ ਜਾਣੁਪ੍ਪਮਾਣੇ ਉਦਕੇ ਥੋਕਂਯੇਵ ਨਿਮੁਜ੍ਜਨੁਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। **ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯੀ**ਤਿ ਮਚ੍ਛਸ੍ਸ ਮੁਖਸਮੀਪੇਯੇਵ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਪਲਾਯਿ। **ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਤੇਜੇਨਾ**ਤਿ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਤੇਜੇਨ। **ਮਾਰਿਯਮਾਨਾਵ ਮਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਪੋਥੇਤ੍ਵਾ ਮਾਰਿਯਮਾਨਾਵ ਮਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਜਾਲੇਨ ਬਦ੍ਧਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਅਮਾਰਿਯਮਾਨਾ। **ਨੀਹਟਮਤ੍ਤੋਵ ਮਤੋ**ਤਿ ਨੀਹਟਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਮਤੋ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਮਾਰਣਤ੍ਥਂ ਉਪਕ੍ਕਮੋ ਨ ਕਤੋ, ਯੇਨ ਉਪਕ੍ਕਮੇਨ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਆਬਾਧੋ ਸਿਯਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਛਂ। **ਸਕਲਮੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਿਕਲਮੇਵ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਵਯਵਮੇਵ। **ਨ ਕੇਲ਼ਾਯਤੀ**ਤਿ ਨ ਨਨ੍ਦਤਿ, ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। **ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਫਾਲੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਤੇਜੇਨ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਫਾਲੇਨ੍ਤੀ। **ਭੇਰਿਂ ਚਰਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਪੁਤ੍ਤਂ ਲਭਿ''ਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਘੋਸਨਵਸੇਨ ਭੇਰਿਂ ਚਰਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਪਕਤਿਂ ਆਚਿਕ੍ਖੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤਭਾਵਂ ਕਥੇਸਿ। **ਕੁਚ੍ਛਿਯਾ ਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਅਮਾਤਾ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਜਨਨੀਭਾਵਤੋ ਅਮਾਤਾ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। **ਮਚ੍ਛਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਪੀ**ਤਿ ਮਚ੍ਛਂ ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਪਿ। ਤਥਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਚ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ – "**ਵਕ੍ਕਯਕਨਾਦੀਨਿ ਬਹਿ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। **ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਮਾਤਾ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਪੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ।

ਸੋਭਿਤਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੨੭. ਪਞ੍ਚਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੨੮. ਛਟ੍ਠੇ **ਭਾਰੁਕਚ੍ਛਕਵਤ੍ਥੁ**ਮ੍ਹਿ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਕਿਰ ਭਾਰੁਕਚ੍ਛਦੇਸਵਾਸੀ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇ ਪੁਰਾਣਦੁਤਿਯਿਕਾਯ ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਿਤ੍ਵਾ ''ਅਸ੍ਸਮਣੋ ਅਹਂ ਵਿਬ੍ਭਮਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਭਾਰੁਕਚ੍ਛਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਉਪਾਲਿਂ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿ, ਏਵਮਾਹ – ''ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇਨਾ''ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇ ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੋ ਭਗਵਤਾ ਅਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਪੁਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਇਮਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਯਗ੍ਗਾਹੇਨ ਏਵਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿ। ਗਹਪਤਿਨੋ ਦ੍ਵੇ ਦਾਰਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤੋ ਚ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਚ। ਅਥ ਸੋ ਗਹਪਤਿ ਗਿਲਾਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਜ੍ਜੁਕਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਇਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਓਕਾਸਂ ਯੋ ਇਮੇਸਂ ਦਾਰਕਾਨਂ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਪਸਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ। ਤੇਨ ਚ ਸਮਯੇਨ ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਹਪਤਿਨੋ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਪਸਨ੍ਨੋ। ਅਥਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜ੍ਜੁਕੋ ਤਂ ਓਕਾਸਂ ਤਸ੍ਸ ਦਾਰਕਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯੇਨ ਕੁਟੁਮ੍ਬਞ੍ਚ ਸਣ੍ਠਪੇਸਿ, ਦਾਨਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ। ਅਥ ਤਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਨੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਪਿਤੁਨੋ ਦਾਯਜ੍ਜੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਵਾ''ਤਿ। ਪੁਤ੍ਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਿਤੁਨੋ ਦਾਯਜ੍ਜੋਤਿ। ਆਯਸ੍ਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਯ੍ਯੋ ਅਜ੍ਜੁਕੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਮੇਥੁਨਕਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖੀਤਿ। ਅਸ੍ਸਮਣੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੋ ਅਜ੍ਜੁਕੋਤਿ। ਅਥਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜ੍ਜੁਕੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਦੇਹਿ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯ''ਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਅਗਮਂਸੁ। ਅਥਾਯਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਯੋ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਸਾਮਿਕੇਨ 'ਇਮਂ ਓਕਾਸਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਕਿਂ ਸੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ? ਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਦੁਕ੍ਕਟਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀਤਿ। ਅਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਜ੍ਜੁਕੋ ਸਾਮਿਕੇਨ ''ਇਮਂ ਓਕਾਸਂ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਅਜ੍ਜੁਕਸ੍ਸਾਤਿ। ਭਗਵਾ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਸੁਕਥਿਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਾਲਿਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਾਧੁਕਾਰਮਦਾਸਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪਵਤ੍ਥੁ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੧੭) ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਆਗਤਮੇਵ।

ਛਨ੍ਨਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਨ੍ਤਿ ਭਦ੍ਦਿਯੋ ਸਕ੍ਯਰਾਜਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗੁ ਕਿਮਿਲੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋਤਿ ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ। **ਪਸਾਧਕੋ**ਤਿ ਮਣ੍ਡਯਿਤਾ। **ਪਾਲ਼ਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਭੇਦਕ੍ਖਨ੍ਧਕਪਾਲ਼ਿਯਨ੍ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੩੦ ਆਦਯੋ)।

ਨਨ੍ਦਕਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੨੯. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਏਕਸਮੋਧਾਨੇ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਮੋਧਾਨੇ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੩੦. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਨ ਤਂ ਚਤੁਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਤੀ**ਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕਸਪ੍ਪਾਯਗੋਚਰਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਿਸਂ ਨ ਓਲੋਕੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ''ਯਮੇਵਾਹਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਾਸਨੇ ਅਨਭਿਰਤਿਆਦਿਵਿਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਮੇਵ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋ ਬਲਵਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਕਤਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ ਉਕ੍ਕਂਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਚਤੁਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾਵ ਸਬ੍ਬਦਿਸਂ ਆਲੋਕੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾ ਦਿਸਾ ਆਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਦੋ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਦਿਸਂ ਆਲੋਕੇਤਿ 'ਏਵਂ ਮੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਦਿਸਂ ਆਲੋਕਯਤੋ ਨਾਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ

ਅਨ੍ਵਾਸਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਿਸਾ, ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ, ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ, ਉਦ੍ਧਂ, ਅਧੋ, ਅਨੁਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਦੋ ਅਨੁਦਿਸਂ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤਿ 'ਏਵਂ ਮੇ ਅਨੁਦਿਸਂ ਅਨੁਵਿਲੋਕਯਤੋ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤੀ'''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੯)।

ਅਭਿਸੇਕਗੇਹਪਵੇਸਨਆਵਾਹਮਙ੍ਗਲੇਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੂਤਿ ਇਧ ਤੀਣਿ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਤਂ ਦਿਵਸਮੇਵ ਨਨ੍ਦਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਕੇਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ, ਪਟ੍ਟਬਨ੍ਧੋ, ਘਰਮਙ੍ਗਲਂ, ਛਤ੍ਤਮਙ੍ਗਲਂ, ਆਵਾਹਮਙ੍ਗਲਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਲਮਰਿਯਾਦਵਸੇਨ ਕੇਸੋਰੋਪਨਂ **ਕੇਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ**। ਯੁਵਰਾਜਪਟ੍ਟਬਨ੍ਧਨਂ **ਪਟ੍ਟਬਨ੍ਧੋ**। ਅਭਿਨਵਘਰਪ੍ਪਵੇਸਨਮਹੋ **ਘਰਮਙ੍ਗਲਂ**। ਵਿਵਾਹਕਰਣਮਹੋ **ਆਵਾਹਮਙ੍ਗਲਂ**। ਯੁਵਰਾਜਛਤ੍ਤਮਹੋ **ਛਤ੍ਤਮਙ੍ਗਲਂ**।

ਨਨ੍ਦਕੁਮਾਰਂ ਅਭਿਸੇਕਮਙ੍ਗਲਂ ਨ ਤਥਾ ਪੀਲੇਸਿ, ਯਥਾ ਜਨਪਦਕਲ੍ਯਾਣਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਦੇਵ ਪਨ ਵਚਨਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – **"ਪਤ੍ਤਂ ਆਦਾਯ ਗਮਨਕਾਲੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਜਨਪਦਕਲ੍ਯਾਣੀ**ਤਿ ਜਨਪਦਮ੍ਹਿ ਕਲ੍ਯਾਣੀ ਉਤ੍ਤਮਾ ਛ ਸਰੀਰਦੋਸਰਹਿਤਾ ਪਞ੍ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਸਾ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਨਾਤਿਦੀਘਾ ਨਾਤਿਰਸ੍ਸਾ ਨਾਤਿਕਿਸਾ ਨਾਤਿਥੂਲਾ ਨਾਤਿਕਾਲ਼ੀ ਨਾਚ੍ਚੋਦਾਤਾਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਮਾਨੁਸਵਣ੍ਣਂ, ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਵਣ੍ਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਛ ਸਰੀਰਦੋਸਰਹਿਤਾ**। ਛਵਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਂਸਕਲ੍ਯਾਣਂ ਨ੍ਹਾਰੁਕਲ੍ਯਾਣਂ ਅਟ੍ਠਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਵਯਕਲ੍ਯਾਣਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਨ ਕਲ੍ਯਾਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਪਞ੍ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ** ਨਾਮ। ਤਸ੍ਸਾ ਹਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕੋਭਾਸਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਰੀਰੋਭਾਸੇਨੇਵ ਦ੍ਵਾਦਸਹਤ੍ਥੇ ਠਾਨੇ ਆਲੋਕਂ ਕਰੋਤਿ, ਪਿਯਙ੍ਗੁਸਾਮਾ ਵਾ ਹੋਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਸਾਮਾ ਵਾ, ਅਯਮਸ੍ਸਾ **ਛਵਿਕਲ੍ਯਾਣਤਾ**। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਨਸ੍ਸਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾ ਮੁਖਪਰਿਯੋਸਾਨਞ੍ਚ ਲਾਖਾਰਸਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤਂ ਵਿਯ ਰਤ੍ਤਪਵਾਲ਼ਰਤ੍ਤਕਮ੍ਬਲਸਦਿਸਂ ਹੋਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸਾ **ਮਂਸਕਲ੍ਯਾਣਤਾ**। ਵੀਸਤਿ ਪਨ ਨਖਪਤ੍ਤਾਨਿ ਮਂਸਤੋ ਅਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਲਾਖਾਰਸਪੂਰਿਤਾਨਿ ਵਿਯ, ਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਖੀਰਧਾਰਾਸਦਿਸਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸਾ **ਨ੍ਹਾਰੁਕਲ੍ਯਾਣਤਾ**। ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਦਨ੍ਤਾ ਸੁਫੁਸਿਤਾ ਸੁਧੋਤਵਜਿਰਪਨ੍ਤਿ ਵਿਯ ਖਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਯਮਸ੍ਸਾ **ਅਟ੍ਠਿਕਲ੍ਯਾਣਤਾ**। ਵੀਸਂਵਸ੍ਸਸਤਿਕਾਪਿ ਸਮਾਨਾ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕਾ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਨਿਪ੍ਪਲਿਤੇਨ, ਅਯਮਸ੍ਸਾ **ਵਯਕਲ੍ਯਾਣਤਾ**। ਇਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਲ੍ਯਾਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ''ਜਨਪਦਕਲ੍ਯਾਣੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਤੁਵਟ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਘਂ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਨਿਵਤ੍ਤੇਸ੍ਸਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਨਿਵਤ੍ਤੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੁਮੇਵਾਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਤਥਾਗਤੇ ਗਾਰਵਵਸੇਨ ''ਪਤ੍ਤਂ ਵੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਸੋਪਾਨਸੀਸੇ ਪਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ । ਸਤ੍ਥਾ ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਠਾਨੇ ਨ ਗਣ੍ਹਿ। ਇਤਰੋ ''ਸੋਪਾਨਪਾਦਮੂਲੇ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਿ। ਇਤਰੋ ''ਰਾਜਙ੍ਗਣੇ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਿ। ਏਵਂ ''ਇਧ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੁਮੇਵ ਸਤ੍ਥਾ ਵਿਹਾਰਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸਿ।

ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੩੧. ਨਵਮੇ **ਸੁਤਵਿਤ੍ਤਕੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਪਿਯੋ। **ਪਟਿਹਾਰਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੋਵਾਰਿਕਸ੍ਸ। **ਸਚ੍ਚਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ। **ਸਤ੍ਥਾ "ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾ ਆਗਚ੍ਛਤੂ"ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਥੇਰੀ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਉਪਸ੍ਸਯਂ ਗਤਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਭਾਣਕਾਨਂ ਕਥਾਮਗ੍ਗਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵ **ਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ) ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਤਾ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਯਾਚਿਂਸੁ। ਏਵਂ ਕਿਰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਥਾ ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾਯ ਆਗਮਨਂ ਚਿਨ੍ਤੇਸੀਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਪਨ ਤਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਆਹ – 'ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਉਪਸ੍ਸਯੇ ਪਬ੍ਬਾਜੇਥਾ'ਤਿ। ਤਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨਾ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਮਹਾਜਨੇਨ ਅਭਿਹਟਸਕ੍ਕਾਰਸਮ੍ਮਾਨਾ ਪਦਸਾਵ ਵੀਸਯੋਜਨਸਤਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਉਪਸ੍ਸਯੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂਸੂ''ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਪੀਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਪਾਯਕੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਿਵਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਨਾਮੇਸ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਭਾਜਨੇਨ ਯਾਗੁਆਦੀਨਿ ਵਿਯ ਪਾਤੁਂ, ਨਵਵਿਧਂ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਫੁਸਨ੍ਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਪਿਵਤਿ ਨਾਮ। **ਸੁਖਂ ਸੇਤੀ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਮਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਚਤੂਹਿਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥੇਹਿ ਸੁਖਂ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਾਵਿਲੇਨ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਨ। **ਅਰਿਯਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਰਿਯੇਹਿ ਪਵੇਦਿਤੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਭੇਦੇ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇ। **ਸਦਾ ਰਮਤੀ**ਤਿ ਏਵਰੂਪੋ ਧਮ੍ਮਪੀਤਿ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਦਾ ਰਮਤਿ ਅਭਿਰਮਤਿ। ਬਾਹਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ "**ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**"ਤਿ ਥੇਰਂ ਆਲਪਤਿ।

ਸਾਗਤਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੩੨. ਦਸਮੇ **ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾਨਂ ਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਕੋਸਮ੍ਬਿਕਾ ਕਿਰ ਉਪਾਸਕਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਗਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ''ਕਿਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਯ੍ਯਾਨਂ ਦੁਲ੍ਲਭਞ੍ਚ ਮਨਾਪਞ੍ਚ, ਕਿਂ ਪਟਿਯਾਦੇਮਾ''ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕੋਸਮ੍ਬਿਕੇ ਉਪਾਸਕੇ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਅਤ੍ਥਾਵੁਸੋ ਕਾਪੋਤਿਕਾ, ਨਾਮ ਪਸਨ੍ਨਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਚ ਮਨਾਪਾ ਚ, ਤਂ ਪਟਿਯਾਦੇਥਾ''ਤਿ। ਅਥ ਕੋਸਮ੍ਬਿਕਾ ਉਪਾਸਕਾ ਘਰੇ ਘਰੇ ਕਾਪੋਤਿਕਂ ਪਸਨ੍ਨਂ ਪਟਿਯਾਦੇਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਗਤਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਪਿਵਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਯ੍ਯੋ ਸਾਗਤੋ ਕਾਪੋਤਿਕਂ ਪਸਨ੍ਨਂ, ਪਿਵਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਯ੍ਯੋ ਸਾਗਤੋ ਕਾਪੋਤਿਕਂ ਪਸਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਗਤੋ ਘਰੇ ਘਰੇ ਕਾਪੋਤਿਕਂ ਪਸਨ੍ਨਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਨਗਰਮ੍ਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋ ਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ ਪਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾਨਂ ਵਚਨੇਨ ਸਬ੍ਬਗੇਹੇਸੁ ਕਾਪੋਤਿਕਂ ਪਸਨ੍ਨਂ ਪਟਿਯਾਦੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਪੋਤਿਕਾ** ਨਾਮ ਕਪੋਤਪਾਦਸਮਾਨਵਣ੍ਣਾ ਰਤ੍ਤੋਭਾਸਾ। **ਪਸਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਸੁਰਾਮਣ੍ਡਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਵਿਨਯੇ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਰਾਪਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ (ਪਾਚਿ॰ ੩੨੬ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਂ।

ਰਾਧਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੩੩. ਏਕਾਦਸਮੇ **ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਂ ਅਦਾਸੀ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤੁਂ ਸਞ੍ਞਂ ਅਦਾਸਿ, ਆਣਾਪੇਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਕਿਸਂ ਲੂਖਂ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ ਉਪ੍ਪਣ੍ਡੁਪ੍ਪਣ੍ਡੁਕਜਾਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਧਿਕਾਰਂ ਸਰਤੀ''ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਹਂ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਧਿਕਾਰਂ ਸਰਾਮੀ''ਤਿ। ਕਿਂ ਪਨ ਤ੍ਵਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਧਿਕਾਰਂ ਸਰਸੀਤਿ। ਇਧ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਰਾਜਗਹੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਟਚ੍ਛੁਭਿਕ੍ਖਂ ਦਾਪੇਸਿ, ਇਮਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਧਿਕਾਰਂ ਸਰਾਮੀ''ਤਿ। ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ। ਕਤਞ੍ਞੁਨੋ ਹਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ ਕਤਵੇਦਿਨੋ, ਤੇਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਹਿ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਹੀਤਿ। **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਆਗਤੋ**ਤਿ ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤਜਾਤਕਸ੍ਸ (ਜਾ॰ ੧.੨.੧੧-੧੨) ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤਜਾਤਕਵਣ੍ਣਨਾ) ਆਗਤੋ।

ਨਿਧੀਨਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾਨਂ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਾਦਿਪੂਰਾਨਂ ਨਿਧਿਕੁਮ੍ਭੀਨਂ। **ਪਵਤ੍ਤਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਚ੍ਛਜੀਵਿਕੇ ਦੁਗ੍ਗਤਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਏਹਿ, ਤੇ ਸੁਖੇਨ ਜੀਵਨੁਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨਿਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ''ਇਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਜੀਵਾ''ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਾਰਂ ਵਿਯ। **ਵਜ੍ਜਦਸ੍ਸਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਜ੍ਜਦਸ੍ਸਿਨੋ ''ਇਮਿਨਾ ਨਂ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪੇਨ ਵਾ ਖਲਿਤੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਰਨ੍ਧਗਵੇਸਕੋ ਚ, ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਞਾਪਨਤ੍ਥਾਯ ਞਾਤਂ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਾਯ ਸੀਲਾਦੀਨਮਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿਕਾਮਤਾਯ ਤਂ ਤਂ ਵਜ੍ਜਂ ਓਲੋਕਨੇਨ ਉਲ੍ਲੁਮ੍ਪਨਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤੋ ਚ। ਅਯਂ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਦੁਗ੍ਗਤਮਨੁਸ੍ਸੋ ''ਇਮਂ ਗਣ੍ਹਾਹੀ''ਤਿ ਤਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਪਿ ਪੋਥੇਤ੍ਵਾਪਿ ਨਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇ ਕੋਪਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਪਮੁਦਿਤੋਵ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਏਵਰੂਪੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਂ

ਵਾ ਖਲਿਤਂ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਕੋਪੋ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਤੁਟ੍ਠੇਨੇਵ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ‘‘ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਵੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ ਮਯ੍ਹਂ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਓਵਦਨ੍ਤੇਹਿ, ਪੁਨਪਿ ਮਂ ਵਦੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ ਪਵਾਰੇਤਬ੍ਬਮੇਵ।

ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਦਿਨ੍ਤਿ ਏਕਚ੍ਚੋ ਹਿ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਾਦੀਨਂ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਵਾ ਖਲਿਤਂ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਅਯਂ ਮੇ ਮੁਖੋਦਕਦਾਨਾਦੀਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ, ਸਚੇ ਨਂ ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਨ ਮਂ ਉਪਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਂ ਮੇ ਪਰਿਹਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਤਂ ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਵਿਸਹਨ੍ਤੋ ਨ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਦੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਕਚਵਰਂ ਆਕਿਰਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਤਥਾਰੂਪਂ ਵਜ੍ਜਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਜ੍ਜਾਨੁਰੂਪਂ ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਪਣਾਮੇਨ੍ਤੋ ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਹਾਰਾ ਨੀਹਰਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤਿ, ਅਯਂ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਦੀ ਨਾਮ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ – ‘‘ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਾਹਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਪਵਯ੍ਹ ਪਵਯ੍ਹ , ਆਨਨ੍ਦ, ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਯੋ ਸਾਰੋ, ਸੋ ਠਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੯੬)। **ਮੇਧਾਵਿ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੋਜਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ। **ਤਾਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਰੂਪਂ **ਪਣ੍ਡਿਤਂ ਭਜੇਯ੍ਯ** ਪਯਿਰੁਪਾਸੇਯ੍ਯ। ਤਾਦਿਸਞ੍ਹਿ ਆਚਰਿਯਂ **ਭਜਮਾਨਸ੍ਸ** ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸ੍ਸ **ਸੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਾਪਿਯੋ,** ਵਡ੍ਢਿਯੇਵ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨੀਤਿ।

ਮੋਘਰਾਜತ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ

੨੩੪. ਦ੍ਵਾਦਸਮੇ **ਕਟ੍ਠਵਾਹਨਨਗਰੇ**ਤਿ ਕਟ੍ਠਵਾਹਨੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵਂਲਦ੍ਧਨਾਮਕੇ ਨਗਰੇ। ਅਤੀਤੇ ਕਿਰ ਬਾਰਾਣਸਿਵਾਸੀ ਏਕੋ ਰੁਕ੍ਖਵਡ੍ਢਕੀ ਸਕੇ ਆਚਰਿਯਕੇ ਅਦੁਤਿਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਸੋਲ਼ਸ ਸਿਸ੍ਸਾ ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਸਹਸ੍ਸਂ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ। ਏਵਂ ਤੇ ਸਤ੍ਤਰਸਾਧਿਕਾ ਸੋਲ਼ਸ ਸਹਸ੍ਸਾ ਆਚਰਿਯਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬਾਰਾਣਸਿਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਤਸਮੀਪਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਰੁਕ੍ਖੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਾਨਾਪਾਸਾਦਵਿਕਤਿਯੋ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕੁਲ਼ੁਲਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਗਙ੍ਗਾਯ ਬਾਰਾਣਸਿਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਰਾਜਾ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਰਞ੍ਞੋ ਏਕਭੂਮਕਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤਭੂਮਕਂ ਵਾ ਪਾਸਾਦਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦੇਨ੍ਤਿ। ਨੋ ਚੇ, ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਂ ਪੋਸੇਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਨੇਸਂ ਏਕਦਿਵਸਂ ਆਚਰਿਯੋ ‘‘ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਡ੍ਢਕਿਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਚ੍ਚਂ ਜੀਵਿਤੁਂ, ਦੁਕ੍ਕਰਞ੍ਹਿ ਜਰਾਕਾਲੇ ਏਤਂ ਕਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੇ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਤਾਤਾ, ਉਦੁਮ੍ਬਰਾਦਯੋ ਅਪ੍ਪਸਾਰਰੁਕ੍ਖੇ ਆਨੇਥਾ’’ਤਿ। ਤੇ ‘‘ਸਾਧੂ’’ਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਆਨਯਿਂਸੁ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਕਟ੍ਠਸਕੁਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾਤੇਨ ਯਨ੍ਤਂ ਪੂਰੇਸਿ। ਕਟ੍ਠਸਕੁਣੋ ਸੁਵਣ੍ਣਹਂਸਰਾਜਾ ਵਿਯ ਆਕਾਸੇ ਲਙ੍ਘਿਤ੍ਵਾ ਵਨਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀਨਂ ਪੁਰਤੋ ਓਰੁਹਿ।

ਅਥਾਚਰਿਯੋ ਸਿਸ੍ਸੇ ਆਹ – ‘‘ਤਾਤਾ ਈਦਿਸਾਨਿ ਕਟ੍ਠਵਾਹਨਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਾ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਰਜ੍ਜੇ ਗਹੇਤੁਂ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਤਾਤਾ ਏਤਾਨਿ ਕਰੋਥ, ਰਜ੍ਜਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਵਡ੍ਢਕਿਸਿਪ੍ਪੇਨ ਜੀਵਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪਟਿਵੇਦੇਸੁਂ। ਤਤੋ ਨੇ ਆਚਰਿਯੋ ਆਹ – ‘‘ਕਤਮਂ ਤਾਤਾ ਰਜ੍ਜਂ ਗਣ੍ਹਾਮਾ’’ਤਿ? ਬਾਰਾਣਸਿਰਜ੍ਜਂ ਆਚਰਿਯਾਤਿ। ਅਲਂ ਤਾਤਾ, ਮਾ ਏਤਂ ਰੁਚਿਤ੍ਥ, ਮਯਞ੍ਹਿ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਪਿ ‘‘ਵਡ੍ਢਕਿਰਾਜਾ, ਵਡ੍ਢਕਿਯੁਵਰਾਜਾ’’ਤਿ ਵਡ੍ਢਕਿਵਾਦਾ ਨ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮ, ਮਹਨ੍ਤੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਾਮਾਤਿ। ਤਤੋ ਸਪੁਤ੍ਤਦਾਰਕਾ ਕਟ੍ਠਵਾਹਨਾਨਿ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾ ਸਜ੍ਜਾਵੁਧਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹਿਮਵਨ੍ਤਾਭਿਮੁਖਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਹਿਮਵਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਨਗਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਵੇਸਨੇਯੇਵ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਰਜ੍ਜਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯਂ ਰਜ੍ਜੇ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਿਂਸੁ। ਸੋ ‘‘ਕਟ੍ਠਵਾਹਨੋ ਰਾਜਾ’’ਤਿ ਪਾਕਟੋ ਅਹੋਸਿ, ਤਂ ਨਗਰਂ ਤੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਕਟ੍ਠਵਾਹਨਨਗਰ’’ਨ੍ਤੇਵ ਨਾਮਂ ਲਭਿ।

ਤਪਚਾਰਨ੍ਤਿ ਤਪਚਰਣਂ। **ਪਾਸਾਣਚੇਤਿਯੇ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੇ ਨਿਸੀਦੀ**ਤਿ ਪਾਸਾਣਕਚੇਤਿਯਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੇ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੇ ਸਕ੍ਕੇਨ ਮਾਪਿਤੇ ਮਹਾਮਣ੍ਡਪੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰ ਮਹਤੋ ਪਾਸਾਣਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦੇਵਟ੍ਠਾਨਂ ਅਹੋਸਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਨ ਭਗਵਤਿ ਵਿਹਾਰੋ ਜਾਤੋ, ਸੋ ਤੇਨੇਵ ਪੁਰਿਮਵੋਹਾਰੇਨ “**ਪਾਸਾਣਚੇਤਿਯ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਦੁਤਿਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿ –

‘‘ਮੁਦ੍ਧਂ ਮੁਦ੍ਧਾਧਿਪਾਤਞ੍ਚ, ਬਾਵਰੀ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ।

ਤਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਹਿ ਭਗਵਾ, ਕਙ੍ਖਂ ਵਿਨਯ ਨੋ ਇਸੇ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੩੧) –

ਏਵਂ ਤੇਨ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਭਗਵਤਾ ਚ –

''ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮੁਦ੍ਧਾਤਿ ਜਾਨਾਹਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਮੁਦ੍ਧਾਧਿਪਾਤਿਨੀ।
ਸਦ੍ਧਾਸਤਿਸਮਾਧੀਹਿ, ਛਨ੍ਦਵੀਰਿਯੇਨ ਸਂਯੁਤਾ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੩੨) –

ਪਞ੍ਹੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇ ਦੁਤਿਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿ।

ਅਥਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਪਞ੍ਹਂ ਕਥੇਸੀਤਿ –

''ਕਥਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੧੨੪) –

ਤੇਨ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ –

''ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ, ਮੋਘਰਾਜ ਸਦਾ ਸਤੋ।
ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ ਊਹਚ੍ਚ, ਏਵਂ ਮਚ੍ਚੁਤਰੋ ਸਿਯਾ।
ਏਵਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੧੨੫) –

ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ।

ਸੇਸਜਨਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਾਗਮੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਸੇਸਜਨਾ। **ਨ ਕਥੀਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਏਵਂ ਪਾਰਾਯਨੇ ਵਤ੍ਥੁ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗੇ ਇਦਂ ਵਤ੍ਥੁ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ।

ਚਤੁਤ੍ਥਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਥੇਰਪਾਲਿਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗੋ

(੧੪) ੫. ਪਞ੍ਚਮਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਮਹਾਪਜਾਪਤਿਗੋਤਮੀਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ

੨੩੫. ਥੇਰਿਪਾਲਿਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਪਠਮੇ **ਯਦਿਦਂ ਮਹਾਗੋਤਮੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਯਦਿਦਂ ਮਹਾਪਜਾਪਤਿ ਗੋਤਮੀ''ਤਿ ਚ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਗੋਤਮੀ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ। ਨਾਮਕਰਣਦਿਵਸੇ ਪਨਸ੍ਸਾ ਲਦ੍ਧਸਕ੍ਕਾਰਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਸਚੇ ਅਯਂ ਧੀਤਰਂ ਲਭਿਸ੍ਸਤਿ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਞ੍ਞੋ ਮਹੇਸੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਚੇ ਪੁਤ੍ਤਂ ਲਭਿਸ੍ਸਤਿ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਉਭਯਥਾਪਿ ''ਮਹਤੀਯੇਵਸ੍ਸਾ ਪਜਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰਿਂਸੁ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਤ੍ਤਪਜਾਯ ਚੇਵ ਧੀਤੁਪਜਾਯ ਚ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ''ਮਹਾਪਜਾਪਤੀ''ਤਿ ਵੋਹਰਿਂਸੁ। ਤਦੁਭਯਂ ਪਨ ਸਂਸਨ੍ਦੇਤ੍ਵਾ **"ਮਹਾਪਜਾਪਤਿਗੋਤਮੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਾਰਭਿਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਰੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਭਿਕ੍ਖਂ। **ਨਾਮਂ ਅਕਂਸੂ**ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂਯੇਵ ਨਾਮਂ ਅਕਂਸੁ। **ਮਾਤੁਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਚੂਲ਼ਮਾਤਰਂ। ਮਾਤੁਭਗਿਨੀ ਹਿ ਮਾਤੁਚ੍ਛਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕਲਹਵਿਵਾਦਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੇ**ਤਿ ''ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ ਆਗਤਸ੍ਸ **ਕਲਹਵਿਵਾਦਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ** (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੬੮ ਆਦਯੋ) ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ। ਇਦਞ੍ਚ

ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਭਾਣਕਾਨੰ ਕਥਾਮਗ੍ਗਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ 'ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਾਭਯੰ ਜਾਤ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤਸ੍ਸ **ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ** (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੪੧ ਆਦਯੋ) ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੁਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਏਤੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ **ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ** (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੯੪੨ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਸਾਕਿਯਕੁਮਾਰਾ ਕੋਲਿਯਕੁਮਾਰਾ ਚ ਏਹਿਭਿਕ੍ਖੁਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ। ਤੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਮਹਾਵਨੰ ਪਾਵਿਸੀ''ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਖੇਮਾਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ

੨੩੬. ਦੁਤਿਯੇ **ਪਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰੇਸੰ ਦਾਸੀ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਸੁਵਣ੍ਣਰਸਪਿਞ੍ਜਰੋ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਰਸਪਿਞ੍ਜਰੋ ਵਿਯ ਅਹੋਸਿ।

ਮਕ੍ਕਟਕੋਵ ਜਾਲਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਨਾਮ ਮਕ੍ਕਟਕੋ ਸੁਤ੍ਤਜਾਲੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਟ੍ਠਾਨੇ ਨਾਭਿਮਣ੍ਡਲੇ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਪਤਿਤੰ ਪਟਙ੍ਗੰ ਵਾ ਮਕ੍ਖਿਕੰ ਵਾ ਵੇਗੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਰਸੰ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਠਾਨੇ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯੇ ਸਤ੍ਤਾ ਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ਦੋਸਪਦੁਟ੍ਠਾ ਮੋਹਮੂਲ੍ਹਾ ਸਯੰਕਤੰ ਤਣ੍ਹਾਸੋਤੰ ਅਨੁਪਤਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਦੁਰਤਿਕ੍ਕਮੰ। **ਏਤਮ੍ਪਿ ਛੇਤ੍ਵਾਨ ਵਜਨ੍ਤਿ ਧੀਰਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਏਤੰ ਬਨ੍ਧਨੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ **ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਨੋ** ਨਿਰਾਲਯਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਪਹਾਯ ਵਜਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ

੨੩੭. ਤਤਿਯੰ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਪਟਾਚਾਰਾਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ

੨੩੮. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਪਟਿਹਾਰਸਤੇਨਪੀ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਸਤੇਨਪਿ। **ਪਟਿਹਾਰਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਦ੍ਵਾਰੇ ਦੋਵਾਰਿਕੇ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਕੁਲਸਭਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੇਹਸਮੀਪੰ।

ਤਾਣਾਯਾਤਿ ਤਾਣਭਾਵਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਾਯ। **ਬਨ੍ਧਵਾ**ਤਿ ਪੁਤ੍ਤੇ ਚ ਪਿਤਰੋ ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਾ ਞਾਤਿਸੁਹਜ੍ਜਾ। **ਅਨ੍ਤਕੇਨਾਧਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਰਣੇਨ ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ। ਪਵਤ੍ਤਿਯਞ੍ਹਿ ਪੁਤ੍ਤਾਦਯੋ ਅਨ੍ਨਪਾਨਾਦਿਦਾਨੇਨ ਚੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਚ੍ਚਨਿਤ੍ਥਰਣੇਨ ਚ ਤਾਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾਪਿ ਮਰਣਕਾਲੇ ਕੇਨਚਿ ਉਪਾਯੇਨ ਮਰਣੰ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਤਾਣਤ੍ਥਾਯ ਲੇਣਤ੍ਥਾਯ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਨਤ੍ਥਿ ਞਾਤੀਸੁ ਤਾਣਤਾ**"ਤਿ।

ਏਤਮਤ੍ਥਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਤਾਣੰ ਭਵਿਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕਾਰਣੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ **ਪਣ੍ਡਿਤੋ** ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲੇਨ ਸੰਵੁਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤਗੋਪਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਮਨੰ** ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ **ਮਗ੍ਗੰ** ਸੀਘੰ ਸੋਧੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ

੨੩੯. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਪਰਾਯਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਪਰੇਸੰ ਦਾਸਿਟ੍ਠਾਨੇ। **ਸੁਜਾਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਧਿਕਾਰਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਾ ਕਿਰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੇਸੇ ਵਿਕ੍ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ ਸੁਜਾਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਾਮ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਸ੍ਸ ਦਾਨੰ ਦਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਥਨੰ ਅਕਾਸਿ । ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਹਤ੍ਥੇ ਪਸਾਰਿਤੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਾਵਲਮ੍ਬਨਤ੍ਥੰ ਪੁਬ੍ਬਾਚਿਣ੍ਣਵਸੇਨ ਹਤ੍ਥੇ ਪਸਾਰਿਤੇ। ਸੋ ਕਿਰ ਅਨਾਗਾਮੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗੇਹੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਦਿਵਸੇਸੁ

ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਸਿਤੰ ਕੁਰੁਮਾਨੇ ਹਸਮਾਨੇ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵ਼ੰ ਅਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵ਼ਾ ਸਨ੍ਤਿਕ੍ਹਿਯੇ ਸਨ੍ਤਮਾਨਸੋ ਹੁਤ੍ਵ਼ਾ ਅਗਮਾਸਿ। ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾ ਸੀਹਪਞ੍ਜਰੰ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵ਼ਾ ਵ਼ੀਥਿੰ ਓਲੋਕਯਮਾਨਾ ਤਸ੍ਸ ਆਗਮਨਾਕਾਰੰ ਦਿਸ੍ਵ਼ਾ ''ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵ਼ਾ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨੰ ਕੁਰੁਮਾਨਾ ਸੋਪਾਨਸੀਸੇ ਠਤ੍ਵ਼ਾ ਓਲਮ੍ਬਨਤ੍ਥੰ ਹਤ੍ਥੰ ਪਸਾਰੇਸਿ। ਉਪਾਸਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥੰ ਸਮਿਞ੍ਜੇਸਿ। ਸਾ ''ਪਾਤਰਾਸਭੋਜਨਕਾਲੇ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਉਪਾਸਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਤੋ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਤੰ ਦਿਵ਼ਸੰ ਪਨ ਤੰ ਅਨਪਲੋਕੇਤ੍ਵ਼ਾ ਯੋਗਾਵ਼ਚਰਭਿਕ੍ਖੁ ਵ਼ਿਯ ਏਕਕੋਵ਼ ਭੁਞ੍ਜਿ। ਤੇਨਾਹ – **"ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਇਮੰ ਦੇਥ, ਇਮੰ ਹਰਥਾਤਿ ਨ ਬ੍ਯਾਹਰੀ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮੰ ਦੇਥਾ**ਤਿ ਇਮੰ ਖਾਦਨੀਯੰ ਵ਼ਾ ਭੋਜਨੀਯੰ ਵ਼ਾ ਦੇਥ। **ਇਮੰ ਹਰਥਾ**ਤਿ ਇਮੰ ਖਾਦਨੀਯੰ ਵ਼ਾ ਭੋਜਨੀਯੰ ਵ਼ਾ ਅਪਹਰਥ। **ਸਨ੍ਥਵ਼ਵ਼ਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਥਵ਼ਵ਼ਸੇਨ। ਚਿਰਕਾਲਪਰਿਭਾਵ਼ਿਤਾਯ ਘਟਦੀਪਜਾਲਾਯ ਵ਼ਿਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਦਿਬ੍ਬਮਾਨਾਯ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚੋਦਿਯਮਾਨਾ ਆਹ – **"ਏਵ਼ੰ ਸਨ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਮਯ੍ਹੰ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਅਨੁਜਾਨਾਥਾ**"ਤਿ।

ਅਯੰ ਤਾਵ਼ ਸੇਟ੍ਠਿ ਘਰਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤੋਵ਼ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਅਕਾਸੀਤਿ ਸਾ ਕਿਰ ''ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨੇ ਤੁਯ੍ਹੰ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਹੰ ਪਨ ਅਜ੍ਜ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਨ੍ਥਵ਼ਵ਼ਸੇਨ...ਪੇ॰... ਕੁਲਘਰੰ ਗਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤੇ ਏਵ਼ੰ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਪਕਤਿਪੁਰਿਸੋ ਏਵ਼ੰ ਵਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਦ੍ਧਾ ਏਤੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਪਟਿਵ਼ਿਦ੍ਧੋ''ਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸਾ ਅਯੰ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਅਹੋਸਿ ''ਅਯੰ ਤਾਵ਼ ਸੇਟ੍ਠਿ ਘਰਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤੋਵ਼ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਅਕਾਸੀ''ਤਿ। **ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੬੦) ਪਨ ''ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯਥਾਪਕਤਿਯਾ ਆਲਾਪਸਲ੍ਲਾਪਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਕਰੋਥਾਤਿ ਸੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਅਯੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਗਰੁ ਭਾਰਿਯੋ ਨ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬੋ; ਸਚੇ ਖੋ ਪਨਾਹੰ ਨ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਯੰ ਹਦਯੰ ਫਾਲੇਤ੍ਵ਼ਾ ਏਤ੍ਥੇਵ਼ ਕਾਲੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥਾਯ ਕਥੇਸਿ – 'ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨੇ ਅਹੰ ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਸੁਤ੍ਵ਼ਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੰ ਨਾਮ ਅਧਿਗਤੋ, ਤੰ ਅਧਿਗਤਸ੍ਸ ਏਵ਼ਰੂਪਾ ਲੋਕਿਯਕਿਰਿਯਾ ਨ ਵ਼ਟ੍ਟਤੀ'''ਤਿ ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ।

ਪਞ੍ਚੁਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਵ਼ਸੇਨ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿ ''ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਸਕ੍ਕਾਯੋਤਿ ਅਯ੍ਯੇ ਵ਼ੁਚ੍ਚਤਿ, ਕਤਮੋ ਨੁ ਖੋ ਅਯ੍ਯੇ ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਵ਼ੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵ਼ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੂਲ਼ਵ਼ੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੦ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਨਯੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿ। **ਪੁਚ੍ਛਿਤੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤੰ ਵ਼ਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸੀ**ਤਿ ''ਪਞ੍ਚ ਖੋ ਇਮੇ, ਆਵ਼ੁਸੋ ਵ਼ਿਸਾਖ, ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਵ਼ੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵ਼ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੦ ਆਦਯੋ) ਤਤ੍ਥੇਵ਼ ਆਗਤਨਯੇਨ ਵ਼ਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। **ਸੂਰਭਾਵ਼**ਨ੍ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵ਼ੰ। ਅਨਧਿਗਤਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੇਨ ਵ਼ਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਹੋ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਉਗ੍ਗਹਵ਼ਸੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਪਿ ਪੁਚ੍ਛੀ**"ਤਿ। **ਤੰ ਨਿਵ਼ਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਨਾਯ੍ਯੇ ਕਿੰ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ''ਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਖੋ, ਆਵ਼ੁਸੋ ਵ਼ਿਸਾਖ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੬) ਵ਼ੁਤ੍ਤੇ ''ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ, ਪਨਾਯ੍ਯੇ, ਕਿੰ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ ਪੁਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਤੰ ਨਿਵ਼ਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀ **"ਅਚ੍ਚਸਰਾਵ਼ੁਸੋ ਵ਼ਿਸਾਖਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਚ੍ਚਸਰਾ**ਤਿ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਹੰ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮਿਤਾ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਾਸਕ੍ਖਿ ਪਞ੍ਹਾਨੰ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਗਹੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਮਾਣੰ ਗਹੇਤੁੰ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਪਞ੍ਹਾਨਞ੍ਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਗਹੇਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵ਼ਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਨਾਸਕ੍ਖਿ ਪਞ੍ਹਾਨੰ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਗਹੇਤੁੰ। ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਭਾਗੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਾਮੇਤੰ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗੰ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨੀਲੰ ਵ਼ਾ ਪੀਤਕੰ ਵ਼ਾਤਿ ਕੇਨਚਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਟਿਭਾਗੰ ਕਤ੍ਵ਼ਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ, ਤਞ੍ਚ ਤ੍ਵ਼ੰ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੁਚ੍ਛਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵ਼ਾ ਠਿਤੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤੋਗਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਨੁਪ੍ਪਵ਼ਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਾਯਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰੰ ਅਯਨਮਸ੍ਸ ਪਰਾਗਤਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਅਵ਼ਸਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨੰ**।

ਪੁਰੇਤਿ ਅਤੀਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ। **ਪਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਅਨਾਗਤੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ। **ਮਜ੍ਝੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ। **ਅਕਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਏਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਤਣ੍ਹਾਗਾਹਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕਿਞ੍ਚਨੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਮਹੰ ਰਾਗਕਿਞ੍ਚਨਾਦੀਹਿ ਅਕਿਞ੍ਚਨੰ ਕਸ੍ਸਚਿ ਗਹਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵ਼ੇਨ **ਅਨਾਦਾਨੰ** ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਵ਼ਦਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਣ੍ਡਿਤਾਤਿ ਧਾਤੁਆਯਤਨਾਦਿਕੁਸਲਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਵ਼ੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

‘‘ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਹੋਤਿ? ਯਤੋ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਾਤੁਕੁਸਲੋ ਚ ਹੋਤਿ ਆਯਤਨਕੁਸਲੋ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲੋ ਚ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਚ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਤਿ ਮਹਨ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਮਹਨ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਹਨ੍ਤਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਭਾਨਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਣੇ ਸਮਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਹਿ ਥੇਰਿਯਾ ਅਸੇਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਮਹਤ੍ਤਂ। **ਯਥਾ ਤਂ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਬ੍ਯਾਕਤਂ, ਅਹਂ ਏਵਮੇਵ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ।

ਨਨ੍ਦਾਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ

੨੪੦. ਛਟ੍ਠੇ **ਅਞ੍ਞਂ ਮਗ੍ਗਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਉਪਾਯਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ। **ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਾ। **ਇਟ੍ਠਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਸੁਭਾਕਾਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਪਦੇ ਗਾਥਂ ਵਤ੍ਵਾ**ਤਿ –

‘‘ਅਟ੍ਠੀਨਂ ਨਗਰਂ ਕਤਂ, ਮਂਸਲੋਹਿਤਲੇਪਨਂ।
ਯਤ੍ਥ ਜਰਾ ਚ ਮਚ੍ਚੁ ਚ, ਮਾਨੋ ਮਕ੍ਖੋ ਚ ਓਹਿਤੋ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੫੦) –

ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਵਤ੍ਵਾ। ਤਤ੍ਰਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਥੇਵ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਪਰਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਓਦਹਨਤ੍ਥਾਯ ਕਟ੍ਠਾਨਿ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਲ੍ਲੀਹਿ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਵਿਲਿਮ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਨਗਰਸਙ੍ਖਾਤਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਗੇਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਿਦਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਤੀਣਿ ਅਟ੍ਠਿਸਤਾਨਿ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਰੁਵਿਨਦ੍ਧਂ ਮਂਸਲੋਹਿਤਲੇਪਨਂ ਤਚਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਜੀਰਣਲਕ੍ਖਣਾਯ ਜਰਾਯ ਮਰਣਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਆਰੋਗ੍ਯਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਮਾਨਸ੍ਸ ਸੁਕਤਕਾਰਣਵਿਨਾਸਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਓਦਹਨਤ੍ਥਾਯ ਨਗਰਂ ਕਤਂ। ਏਵਰੂਪੋ ਏਵ ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕੋ ਆਬਾਧੋ ਓਹਿਤੋ, ਇਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਯ੍ਹੂਪਗਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ।

ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਭਾਸੀਤਿ –

‘‘ਚਰਂ ਵਾ ਯਦਿ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਂ, ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਉਦ ਵਾ ਸਯਂ।
ਸਮਿਞ੍ਜੇਤਿ ਪਸਾਰੇਤਿ, ਏਸਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਇਞ੍ਜਨਾ॥

‘‘ਅਟ੍ਠਿਨਹਾਰੁਸਂਯੁਤ੍ਤੋ, ਤਚਮਂਸਾਵਲੇਪਨੋ।
ਛਵਿਯਾ ਕਾਯੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੯੫-੧੯੬) –

ਆਦਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤਮਭਾਸਿ।

ਸੋਣਾਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ

੨੪੧. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਘਰਾਵਾਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਘਰਾਵਾਸੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਪੁਤ੍ਤਾਵ ਮਂ ਪਟਿਜਗ੍ਗਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕਿਂ ਮੇ ਵਿਸੁਂ ਕੁਟੁਮ੍ਬੇਨਾ’’ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ‘‘ਅਯਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਤਂ ‘‘ਮਾਤਾ’’ਤਿ ਸਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਨ ਕਰਿਂਸੁ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਂ ਕਤਿਪਾਹਚ੍ਚਯੇਨ ਜੇਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ ‘‘ਅਹੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਯਂ ਜੇਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਮੇਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਦਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਇਮਮੇਵ ਗੇਹਂ ਆਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ ਆਹ। ਸੇਸਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਭਰਿਯਾਯੋਪਿ ਏਵਮੇਵਂ ਵਦਿਂਸੁ। ਜੇਟ੍ਠਧੀਤਰਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਾਸਂ ਗੇਹਂ ਗਤਕਾਲੇ ਤਾਪਿ ਨਂ ਏਵਮੇਵ ਵਦਿਂਸੁ। ਸਾ ਅਵਮਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਿਂ ਮੇ ਇਮੇਸਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵੁਤ੍ਥੇਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਉਪਸ੍ਸਯਂ

ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਯਾਚਿ, ਤਾ ਨਂ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸੁਂ। ਇਮਮੇਵ ਵਤ੍ਥੁਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਬਹੁਪੁਤ੍ਤਿਕਸੋਣਾ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਗਾਰਵਭਾਵਂ ਞਤ੍ਵਾ** ‘**ਘਰਾਵਾਸੇਨ ਕਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**’**ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜੀ**”ਤਿ ਆਹ।

ਵਿਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਵਿਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯੋ। **ਧਮ੍ਮਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਨਵਵਿਧਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ। ਸੋ ਹਿ ਉਤ੍ਤਮਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਯੋ ਹਿ ਤਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਸ੍ਸਸਤਮ੍ਪਿ ਜੀਵਨਤੋ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਸ੍ਸ **ਏਕਾਹਮ੍ਪਿ** ਏਕਕ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਜੀਵਿਤਂ ਸੇਯ੍ਯੋ। **ਆਗਨ੍ਤੁਕਜਨੇ**ਤਿ ਵਿਹਾਰਗਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਜਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਅਨੁਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ।

ਬਕੁਲਾਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ

੨੪੨. ਅਟ੍ਠਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਕੁਣ੍ਡਲਕੇਸਾਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ

੨੪੩. ਨਵਮੇ **ਚਤੁਕ੍ਕੇ**ਤਿ ਵੀਥਿਚਤੁਕ੍ਕੇ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਮਾਹਾਰੋ ਚਤੁਕ੍ਕਂ। **ਚਾਰਕਤੋ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਤੋ। **ਉਬ੍ਬਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ।

ਮੁਹੁਤ੍ਤਮਪਿ ਚਿਨ੍ਤਯੇਤਿ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਤਙ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਪਞ੍ਞਾਯ ਤਙ੍ਖਣਾਨੁਰੂਪਂ ਅਤ੍ਥਂ ਚਿਨ੍ਤਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ। **ਸਹਸ੍ਸਮਪਿ ਚੇ ਗਾਥਾ, ਅਨਤ੍ਥਪਦਸਂਹਿਤਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਦਾਰੁਚੀਰਿਯਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤਾ, ਇਧਾਪਿ ਚ ਸਾਯੇਵ ਗਾਥਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਥੇਰਿਗਾਥਾਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨਪਿ ਕੁਣ੍ਡਲਕੇਸਿਤ੍ਥੇਰਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਅਯਮੇਵ ਗਾਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਧਮ੍ਮਪਦਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ ਕੁਣ੍ਡਲਕੇਸਿਤ੍ਥੇਰਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ –

> ‘‘ਯੋ ਚ ਗਾਥਾਸਤਂ ਭਾਸੇ, ਅਨਤ੍ਥਪਦਸਂਹਿਤਾ।
> ਏਕਂ ਧਮ੍ਮਪਦਂ ਸੇਯ੍ਯੋ, ਯਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਮਤੀ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੨) –

ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਆਗਤਾ। ਤਂਤਂਭਾਣਕਾਨਂ ਕਥਾਮਗ੍ਗਾਨੁਸਾਰੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨ ਇਧ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਿਰੋਧੋ ਸਙ੍ਕਿਤਬ੍ਬੋ।

ਭਦ੍ਦਾਕਾਪਿਲਾਨੀਥੇਰੀ-ਭਦ੍ਦਾਕਚ੍ਚਾਨਾਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ

੨੪੪-੨੪੫. ਦਸਮਂ ਏਕਾਦਸਮਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਕਿਸਾਗੋਤਮੀਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ

੨੪੬. ਦ੍ਵਾਦਸਮੇ **ਤੀਹਿ ਲੂਖੇਹੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਲੂਖਸੁਤ੍ਤਲੂਖਰਜਨਲੂਖਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਲੂਖੇਹਿ। **ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਸਪਬੀਜਂ।

ਤਂ ਪੁਤ੍ਤਪਸੁਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਂ ਰੂਪਬਲਾਦਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਚ ਪਸੂ ਚ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਮਮ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਭਿਰੂਪਾ ਬਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਮਤ੍ਥਾ, ਮਮ ਗੋਣੋ ਅਰੋਗੋ ਅਭਿਰੂਪੋ ਮਹਾਭਾਰਵਹੋ, ਮਮ ਗਾਵੀ ਬਹੁਖੀਰਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚ ਪਸੂਹਿ ਚ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ ਨਰਂ। **ਬ੍ਯਾਸਤ੍ਤਮਨਸ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦੀਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਾਦੀਸੁ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਦੀਸੁ ਵਾ ਯਂ ਯਂ ਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਲਗ੍ਗਨਾਯ ਸਤ੍ਤਮਾਨਸਂ। **ਸੁਤ੍ਤਂ ਗਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਂ ਉਪਗਤਂ ਸਤ੍ਤਕਾਯਂ। **ਮਹੋਘੋਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਏਵਰੂਪਂ ਗਾਮਂ ਗਮ੍ਭੀਰਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ

ਮਹਨ੍ਤੋ ਮਹਾਨਦਿਓਘੋ ਅਨੁਮਸੋ ਸੁਨਖਮ੍ਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰਂ ਨਰਂ ਮਚ੍ਚੁ ਆਦਾਯ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਮਤਂ ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਮਰਣਰਹਿਤਂ ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ, ਅਮਤਂ ਮਹਾਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਮੇਵ।

ਸਿਙ੍ਗਾਲਕਮਾਤਾਥੇਰੀਵਤ੍ਥੁ

੨੪੭. ਤੇਰਸਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

(ਪਞ੍ਚਮਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।)

ਥੇਰਿਪਾਲ਼ਿਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗੋ

(੧੪) ੬. ਛਟ੍ਠਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਪੁਸ੍ਸ-ਭਲ੍ਲਿਕਵਤ੍ਥੁ

੨੪੮. ਉਪਾਸਕਪਾਲ਼ਿਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਪਠਮੇ **ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਠਮਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ। **ਇਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਹਤੋ ਪਰਂ। **ਗਮਨੂਪਚ੍ਛੇਦਂ ਅਕਾਸੀ**ਤਿ ਗਮਨਵਿਚ੍ਛੇਦਂ ਅਕਾਸਿ। ਯਥਾ ਤੇ ਗੋਣਾ ਧੁਰਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਪੋਥਿਯਮਾਨਾਪਿ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਅਕਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤਪੁਸ੍ਸਭਲ੍ਲਿਕਾਨਂ। **ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਵਿਸਿਤ੍ਵਾ। ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਆਵਟ੍ਟੋ **ਯਕ੍ਖਾਵਟ੍ਟੋ**। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਅਤੀਤਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਂ ਓਲੋਕੇਸੀ**ਤਿ ਅਤੀਤਬੁਦ੍ਧਾ ਕੇਨ ਭਾਜਨੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂਸੂਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਚਿਣ੍ਣਂ ਓਲੋਕੇਸਿ। **ਦ੍ਵੇਵਾਚਿਕੇ ਸਰਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇਵਾਚਿਕੇ ਸਰਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ। **ਚੇਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੂਜਨੀਯਵਤ੍ਥੁਂ। **ਜੀਵਕੇਸਧਾਤੁਯਾ**ਤਿ ਜੀਵਮਾਨਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਕੇਸਧਾਤੁਯਾ।

ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸੇਟ੍ਠਿਵਤ੍ਥੁ

੨੪੯. ਦੁਤਿਯੇ **ਤੇਨੇਵ ਗੁਣੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਦਾਯਕਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਗੁਣੇਨ। ਸੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਕਾਮਸਮਿਦ੍ਧਤਾਯ ਵਿਗਤਮਚ੍ਛੇਰਤਾਯ ਕਰੁਣਾਦਿਗੁਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਚ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਂ ਅਨਾਥਾਨਂ ਪਿਣ੍ਡਮਦਾਸਿ। ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨਾਥਾਨਂ ਪਿਣ੍ਡੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤੋ। **ਯੋਜਨਿਕਵਿਹਾਰੇ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯੋਜਨੇ ਯੋਜਨੇ ਏਕਮੇਕਂ ਵਿਹਾਰਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ। **"ਏਵਰੂਪਂ ਦਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਸੀ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਦਾਨਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਦੇਵਸਿਕਂ ਪਞ੍ਚ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਸਲਾਕਾਯ ਗਾਹੇਤਬ੍ਬਂ ਭਤ੍ਤਂ **ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਂ**। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਏਕਦਿਵਸਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਭਤ੍ਤਂ **ਪਕ੍ਖਿਕਭਤ੍ਤਂ**। ਧੁਰਗੇਹੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਭਤ੍ਤਂ **ਧੁਰਭਤ੍ਤਂ**। ਆਗਨ੍ਤੁਕਾਨਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਭਤ੍ਤਂ **ਆਗਨ੍ਤੁਕਭਤ੍ਤਂ**। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਪਞ੍ਚ ਆਸਨਸਤਾਨਿ ਗੇਹੇ ਨਿਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗੇਹੇ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਂ ਪਞ੍ਚ ਆਸਨਸਤਾਨਿ ਨਿਚ੍ਚਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਗਹਪਤਿਵਤ੍ਥੁ

੨੫੦. ਤਤਿਯੇ ਮਿਗਾ ਏਵ **ਮਿਗਰੂਪਾਨਿ। ਭਿਕ੍ਖਂ ਸਮਾਦਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ, ''ਭਨ੍ਤੇ, ਮਯ੍ਹਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਥ, ਇਧ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਗਹਣਤ੍ਥਂ ਸਮਾਦਾਪੇਤ੍ਵਾ । ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਉਪਚਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਕੁਸਲਂ **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ**। **ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਿਭਤ੍ਤਿਮੇਵ ਦੇਸੇਸੀ**ਤਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨਵਿਭਾਗਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਸਿ। **ਥੇਰੇਨਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਜੇਟ੍ਠੇਨ ਮਹਾਥੇਰੇਨ। **ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਗਹਪਤਿਨਾ ''ਯਾ ਇਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ ਥੇਰ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਲੋਕੇ

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, 'ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ'ਤਿ ਵਾ, 'ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ'ਤਿ ਵਾ, 'ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ'ਤਿ ਵਾ, 'ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ'ਤਿ ਵਾ, 'ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ'ਨ੍ਤਿ ਵਾ, 'ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ'ਨ੍ਤਿ ਵਾ, 'ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਵਾ, 'ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਵਾ, 'ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਹੋਤਿ ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਵਾ, 'ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਵਾ ਯਾਨਿ ਚਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਗਣਿਤਾਨਿ, ਇਮਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੫) ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਟ੍ਠੇ ਤਂ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ। ਇਮਂ ਕਿਰ ਪਞ੍ਹਂ ਯਾਵਤਤਿਯਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਮਹਾਥੇਰੋ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਇਸਿਦਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਅਯਂ ਥੇਰੋ ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਬਜਾਕਰੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਅਜ੍ਝੇਸਤਿ, ਉਪਾਸਕੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਵਿਹੇਸਤਿ, ਅਹਮੇਤਂ ਬਜਾਕਰਿਤ੍ਵਾ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਚ ਆਸਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਬਜਾਕਰੋਮਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਨੋ ਏਤਂ ਪਞ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੫) ਆਹ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਥੇਰੋ ''ਬਜਾਕਰੋਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ ਇਸਿਦਤ੍ਤ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਨੋ ਏਤਂ ਪਞ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ ਇਸਿਦਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੇਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – **"ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਨ ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ"**ਤਿ।

ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਤਿ ''ਯਾ ਇਮਾ, ਗਹਪਤਿ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ 'ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ'ਤਿ ਵਾ, 'ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ'ਤਿ ਵਾ...ਪੇ॰... ਯਾਨਿ ਚਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਗਣਿਤਾਨਿ, ਇਮਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਤਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਸਤਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਗਿਹਿਸਹਾਯਕਭਾਵੇ ਞਾਤੇ**ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਗਿਹਿਸਹਾਯਕਭਾਵੇ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਗਹਪਤਿਨਾ ਞਾਤੇ। ਚਿਤ੍ਤੋ ਕਿਰ, ਗਹਪਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਵੇਯਜਾਕਰਣੇ ਤੁਟ੍ਠੋ ''ਕੁਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਯਜੋ ਇਸਿਦਤ੍ਤੋ ਆਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਅਵਨ੍ਤਿਯਾ ਖੋ ਅਹਂ, ਗਹਪਤਿ, ਆਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਵਨ੍ਤਿਯਾ ਇਸਿਦਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਦਿਟ੍ਠਸਹਾਯੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਦਿਟ੍ਠੋ ਸੋ ਆਯਸ੍ਮਤਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਥੇਰੋ ਚ ''ਏਵਂ, ਗਹਪਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਕਹਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਏਤਰਹਿ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਪੁਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਚਿਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤਿ ''ਅਯਜੋ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਸਿਦਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਏਵਂ, ਗਹਪਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਿਹਿਸਹਾਯਭਾਵਂ ਅਞ੍ਞਾਸਿ।

ਤੇਜੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਦਿਵਸੇ ਚਿਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤਿ ''ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਯਜੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੂ''ਤਿ ਮਹਾਥੇਰਂ ਯਾਚਿ। ਥੇਰੋ ''ਤੇਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਗਹਪਤਿ, ਆਲਿਨ੍ਦੇ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਿਣਕਲਾਪਂ ਓਕਿਰਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਚ ਤਥਾ ਕਤੇ ਸਯਂ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਚ ਘਟਿਕਂ ਦਤ੍ਵਾ ਤਥਾਰੂਪਂ ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਸਿ, ਯਥਾ ਤਾਲ਼ਚ੍ਛਿਗ੍ਗਲ਼ੇਨ ਚ ਅਗ੍ਗਲ਼ਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਚ ਅਚ੍ਚਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਤਿਣਾਨਿ ਝਾਪੇਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਨ ਝਾਪੇਤਿ। ਅਥ ਚਿਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤਿ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ ਸਂਵਿਗ੍ਗੋ ਲੋਮਹਟ੍ਠਜਾਤੋ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਥੇਰਂ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਭਿਰਮਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਯਜੋ ਮਚ੍ਛਿਕਾਸਣ੍ਡੇ, ਰਮਣੀਯਂ ਅਮ੍ਬਾਟਕਵਨਂ, ਅਹਂ ਅਯਜਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤੋ ਥੇਰੋ ''ਨ ਦਾਨਿ ਇਧ ਵਸਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ''ਤਿ ਤਮ੍ਹਾ ਵਿਹਾਰਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ – **"ਤੇਜੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ 'ਇਦਾਨਿ ਇਧ ਵਸਿਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਸੁਖਂ ਪਕ੍ਕਾਮੀ"**ਤਿ। **ਦ੍ਵੇ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ **ਵਿਨਯਪਾਲ਼ਿਯਂ** ਆਗਤਮੇਵ।

ਸਦ੍ਧੋਤਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਸੀਲੇਨਾ**ਤਿ ਅਗਾਰਿਯਸੀਲਂ ਅਨਗਾਰਿਯਸੀਲਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧਂ ਸੀਲਂ, ਤੇਸੁ ਇਧ ਅਗਾਰਿਯਂ ਸੀਲਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਸੋਭੋਗਸਮਪ੍ਪਿਤੋ**ਤਿ ਯਾਦਿਸੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਉਪਾਸਕਸਤਪਰਿਵਾਰਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਗਾਰਿਯੋ ਯਸੋ, ਤਾਦਿਸੇਨੇਵ ਯਸੇਨ, ਯੋ ਚ ਧਨਧਞ੍ਞਾਦਿਕੋ ਚੇਵ ਸਤ੍ਤਵਿਧਅਰਿਯਧਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਭੋਗੋ, ਤੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਂ ਯਂ ਪਦੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦੀਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਏਵਰੂਪੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਯਂ ਯਂ ਪਦੇਸਂ ਭਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਏਵਰੂਪੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੇਨ ਪੂਜਿਤੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਹਤ੍ਥਕਆਲ਼ਵਕਵਤ੍ਥੁ

੨੫੧. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੁਨਾ**ਤਿ ਦਾਨਪਿਯਵਚਨਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੁਨਾ। "**ਸ੍ਵੇ ਭਤ੍ਤਚਾਟਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਲ਼ਵਕਸ੍ਸ ਪੇਸੇਤਬ੍ਬੋ ਅਹੋਸੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – "**ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਥਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਮਿਗਵਤ੍ਥਾਯ ਅਰਞ੍ਞਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਲ਼ਵਕੋ ਰਾਜਾ ਵਿਵਿਧਨਾਟਕੂਪਭੋਗਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਚੋਰਪ੍ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਰਾਜਨਿਸੇਧਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਬ੍ਯਾਯਾਮਕਰਣਤ੍ਥਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਮੇ ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਮਿਗਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਏਕਦਿਵਸਂ ਬਲਕਾਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ''ਯਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸੇਨ ਮਿਗੋ ਪਲਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਸੋ ਭਾਰੋ''ਤਿ ਕਤਕਤਿਕਵਤ੍ਤੋ ਮਿਗਵਤ੍ਥਾਯ ਅਰਞ੍ਞਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਏਕਂ ਮਿਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਲਾਤਂ ਏਣਿਮਿਗਂ। **ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਿਯੋਜਨਮਗ੍ਗਂ ਏਕਕੋਵ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ। ਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹਿ ਰਾਜਾ ਧਨੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਿਕੋਵ ਤਿਯੋਜਨਂ ਤਂ ਮਿਗਮਨੁਬਨ੍ਧਿ। **ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਣਿਮਿਗਾ ਤਿਯੋਜਨਵੇਗਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਕ੍ਖਿਣਜਵਂ ਤਂ ਮਿਗਂ ਉਦਕਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਘਾਤੇਤ੍ਵਾ। **ਦ੍ਵਿਧਾ ਛੇਤ੍ਵਾ ਧਨੁਕੋਟਿਯਂ ਲਗੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਿਕੋਪਿ ਮਂਸੇਨ ''ਨਾਸਕ੍ਖਿ ਮਿਗਂ ਗਹੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਅਪਵਾਦਮੋਚਨਤ੍ਥਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਛਿਨ੍ਨਂ ਧਨੁਕੋਟਿਯਂ ਲਗੇਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। **ਸਨ੍ਦਚ੍ਛਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਘਨਚ੍ਛਾਯਂ ਬਹਲਪਤ੍ਤਪਲਾਸਂ।

ਰੁਕ੍ਖੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾਤਿ ਆਲ਼ਵਕਂ ਯਕ੍ਖਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਮਹਾਰਾਜੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਵਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯੇ ਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਛਾਯਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋਕਾਸਂ ਪਵਿਟ੍ਠੇ ਪਾਣਿਨੋ ਖਾਦਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਵਸਤਿ। **ਆਲ਼ਵਕਸ੍ਸ ਨਿਸੀਦਨਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸੀਦੀ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਮਙ੍ਗਲਦਿਵਸਾਦੀਸੁ ਆਲ਼ਵਕੋ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਿਰਿਂ ਅਨੁਭੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਦਿਬ੍ਬਰਤਨਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸੀਦਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਮਨੇ ਅਸਮ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ "ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਕਾਰਣ"ਨ੍ਤਿ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਦਾ ਕਿਰ ਸਾਤਾਗਿਰਹੇਮਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਜੇਤਵਨੇਯੇਵ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ''ਯਕ੍ਖਸਮਾਗਮਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਸਪਰਿਵਾਰਾ ਨਾਨਾਯਾਨੇਹਿ ਆਕਾਸੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਆਕਾਸੇ ਚ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਆਕਾਸਟ੍ਠਾਨਿ ਵਿਮਾਨਾਨਿ ਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨੇਨੇਵ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ, ਆਲ਼ਵਕਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਮਾਨਂ ਭੂਮਟ੍ਠਂ ਸੁਗੁਤ੍ਤਂ ਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਦ੍ਵਾਰਟ੍ਟਾਲਕਗੋਪੁਰਂ ਉਪਰਿ ਕਂਸਜਾਲਸਞ੍ਛਨ੍ਨਮਞ੍ਜੂਸਾਸਦਿਸਂ ਤਿਯੋਜਨਂ ਉਬ੍ਬੇਧੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ, ਤੇ ਤਂ ਪਦੇਸਮਾਗਮ੍ਮ ਗਨ੍ਤੁਮਸਮਤ੍ਥਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਕਾਸਸ੍ਸ ਉਪਰਿਭਾਗੇਨ ਯਾਵ ਭਵਗ੍ਗਾ ਕੋਚਿ ਗਨ੍ਤੁਮਸਮਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਮਨੇ ਅਸਮ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਕਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਆਵਜ੍ਜੇਸੁਂ। **ਤੇਸਂ ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾਕਥਾ ਦੁਕ੍ਕਥਾ ਹੋਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾਦੀਨਂ ਸੀਲਕਥਾਦਯੋ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਭਗਵਤੋ ਪਸਂਸਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਏਵ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਲੋਣਸਕ੍ਖਰਾ ਵਿਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕੋਪੇਨ ਪਟਪਟਾਯਮਾਨਹਦਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। **ਪਬ੍ਬਤਕੂਟ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਲਾਸਪਬ੍ਬਤਕੂਟਂ।

ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਆਲ਼ਵਕਯੁਦ੍ਧਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸੋ ਕਿਰ ਮਨੋਸਿਲਾਤਲੇ ਵਾਮਪਾਦੇਨ ਠਤ੍ਵਾ ''ਪਸ੍ਸਥ ਦਾਨਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ, ਅਹਂ ਵਾ''ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦੇਨ ਸਟ੍ਠਿਯੋਜਨਮਤ੍ਤਂ ਕੇਲਾਸਕੂਟਪਬ੍ਬਤਂ ਅਕ੍ਕਮਿ, ਤਂ ਅਯੋਕੂਟਪ੍ਪਹਤੋ ਵਿਯ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਅਯਪਿਣ੍ਡੋ ਪਪਟਿਕਾਯੋ ਮੁਞ੍ਚਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਰ ਠਤ੍ਵਾ ''ਅਹਂ ਆਲ਼ਵਕੋ''ਤਿ ਉਗ੍ਘੋਸੇਸਿ, ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪਂ ਸਦ੍ਦੋ ਫਰਿ। ਤਿਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਵਿਤ੍ਥਤਹਿਮਵਾਪਿ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ। ਸੋ **ਵਾਤਮਣ੍ਡਲਂ** ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸਿ ''ਏਤੇਨੇਵ ਸਮਣਂ ਪਲਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਤੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਦਿਭੇਦਾ ਵਾਤਾ ਸਮੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਡ੍ਢਯੋਜਨਯੋਜਨਦ੍ਵਿਯੋਜਨਤਿਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ ਪਬ੍ਬਤਕੂਟਾਨਿ ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ ਵਨਗਚ੍ਛਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਉਮ੍ਮੂਲੇਤ੍ਵਾ ਆਲ਼ਵਿਨਗਰਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਾ ਜਿਣ੍ਣਹਤ੍ਥਿਸਾਲਾਦੀਨਿ ਚੁਣ੍ਣੇਨ੍ਤਾ ਛਦਨਿਟ੍ਠਕਾ ਆਕਾਸੇ ਭਮੇਨ੍ਤਾ। ਭਗਵਾ ''ਮਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਉਪਰੋਧੋ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਸਿ। ਤੇ ਵਾਤਾ ਦਸਬਲਂ ਪਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਕਣ੍ਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਾਲੇਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿਂਸੁ। ਤਤੋ **ਮਹਾਵਸ੍ਸਂ** ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸਿ ''ਉਦਕੇਨ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਂ ਮਾਰੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਉਪਰੂਪਰਿ ਸਤਪਟਲਸਹਸ੍ਸਪਟਲਾਦਿਭੇਦਾ ਵਲਾਹਕਾ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਵਸ੍ਸਿਂਸੁ। ਵੁਟ੍ਠਿਧਾਰਾਵੇਗੇਨ ਪਥਵੀ ਛਿਦ੍ਦਾ ਅਹੋਸਿ। ਵਨਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਉਪਰਿ ਮਹੋਘੋ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਚੀਵਰੇ ਉਸ੍ਸਾਵਬਿਨ੍ਦੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤੇਮੇਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਤਤੋ **ਪਾਸਾਣਵਸ੍ਸਂ** ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਪਬ੍ਬਤਕੂਟਾਨਿ ਧੂਮਾਯਨ੍ਤਾਨਿ ਪਜ੍ਜਲਨ੍ਤਾਨਿ ਆਕਾਸੇਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲਂ ਪਤ੍ਵਾ

ਦਿਬ੍ਬਮਾਲਾਗੁਲ਼ਾਨਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਿਂਸੁ। ਤਤੋ **ਪਹਰਣਵਸ੍ਸਂ** ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਏਕਤੋਧਾਰਾ ਉਭਤੋਧਾਰਾ ਅਸਿਸਤ੍ਤਿਖੁਰਪ੍ਪਾਦਯੋ ਧੂਮਾਯਨ੍ਤਾ ਪਜ੍ਜਲਨ੍ਤਾ ਆਕਾਸੇਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਪਾਦਮੂਲੇ ਦਿਬ੍ਬਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ।

ਤਤੋ **ਅਙ੍ਗਾਰਵਸ੍ਸਂ** ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਕਿਂਸੁਕਵਣ੍ਣਾ ਅਙ੍ਗਾਰਾ ਆਕਾਸੇਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਪਾਦਮੂਲੇ ਦਿਬ੍ਬਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਕਿਰਿਂਸੁ। ਤਤੋ **ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਵਸ੍ਸਂ** ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਅਚ੍ਚੁਣ੍ਹੋ ਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ੋ ਆਕਾਸੇਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਪਾਦਮੂਲੇ ਚਨ੍ਦਨਚੁਣ੍ਣਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਪਤਿ। ਤਤੋ **ਵਾਲਿਕਵਸ੍ਸਂ** ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਅਤਿਸੁਖੁਮਾ ਵਾਲਿਕਾ ਧੂਮਾਯਨ੍ਤਾ ਪਜ੍ਜਲਨ੍ਤਾ ਆਕਾਸੇਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਪਾਦਮੂਲੇ ਦਿਬ੍ਬਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਪਤਿਂਸੁ। ਤਤੋ **ਕਲਲਵਸ੍ਸਂ** ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਤਂ ਧੂਮਾਯਨ੍ਤਂ ਪਜ੍ਜਲਨ੍ਤਂ ਆਕਾਸੇਨਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਪਾਦਮੂਲੇ ਦਿਬ੍ਬਗਨ੍ਧਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਪਤਿ। ਤਤੋ **ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ** ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸਿ ''ਭਿਂਸੇਤ੍ਵਾ ਸਮਣਂ ਪਲਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਅਨ੍ਧਕਾਰਸਦਿਸਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲਂ ਪਤ੍ਵਾ ਸੂਰਿਯਪ੍ਪਭਾਵਿਹਤਮਿਵਨ੍ਧਕਾਰਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿ। ਏਵਂ ਯਕ੍ਖੋ ਇਮਾਹਿ ਨਵਹਿ ਵਾਤਵਸ੍ਸਪਾਸਾਣਪਹਰਣਙ੍ਗਾਰਕੁਕ੍ਕੁਲ਼ਵਾਲਿਕਕਲਲਨ੍ਧਕਾਰਵੁਟ੍ਠੀਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਲਾਪੇਤੁਮਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਨਾਨਾਵਿਧਪ੍ਪਹਰਣਹਤ੍ਥਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਰੂਪਭੂਤਗਣਸਮਾਕੁਲਾਯ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ ਸਯਮੇਵ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਗਤੋ। ਤੇ ਭੂਤਗਣਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਵਿਕਾਰੇ ਕਤ੍ਵਾ ''ਗਣ੍ਹਥ ਹਨਥਾ''ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਉਪਰਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ਖੋ ਨਿਦ੍ਧਨ੍ਤਲੋਹਪਿਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਲ੍ਲੀਯਿਤੁਮਸਮਤ੍ਥਾ ਏਵ ਅਹੇਸੁਂ।

ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਵਿਭਿਂਸਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨੇਨਪਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਚਾਲੇਤੁਮਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਆਲ਼ਵਕੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਕੇਨਚਿ ਅਜੇਯ੍ਯਂ ਦੁਸ੍ਸਾਵੁਧਂ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਹਿ ਸੋ ਦੁਟ੍ਠੋ ਆਕਾਸੇ ਤਂ ਦੁਸ੍ਸਾਵੁਧਂ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਦੇਵੋ ਨ ਵਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ ਪਥਵਿਯਂ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ , ਸਬ੍ਬਰੁਕ੍ਖਤਿਣਾਦੀਨਿ ਸੁਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਨ੍ਤਰਂ ਨ ਪੁਨ ਰੁਹੇਯ੍ਯੁਂ। ਸਚੇ ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਤਕਪਾਲੇ ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਂ ਸੁਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। ਸਚੇ ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤੇ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਖਣ੍ਡਾਖਣ੍ਡਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਕਿਰੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵਂ ਦੁਸ੍ਸਾਵੁਧਂ ਉਤ੍ਤਰਿਸਾਟਕਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਦੇਵਤਾ ਵੇਗੇਨ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਂਸੁ ''ਅਜ੍ਜ ਭਗਵਾ ਆਲ਼ਵਕਂ ਦਮੇਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ। ਯੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨਕਾਮਾਪਿ ਦੇਵਤਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਂਸੁ। ਏਵਂ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਆਕਾਸਂ ਦੇਵਤਾਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਅਹੋਸਿ। ਅਥਾਲ਼ਵਕੋ ਭਗਵਤੋ ਸਮੀਪੇ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਥਾਵੁਧਂ ਮੁਞ੍ਚਿ । ਤਂ ਅਸਨਿਚਕ੍ਕਂ ਵਿਯ ਆਕਾਸੇ ਭੇਰਵਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤਂ ਧੂਮਾਯਨ੍ਤਂ ਪਜ੍ਜਲਨ੍ਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮਾਨਮਦ੍ਦਨਤ੍ਥਂ ਪਾਦਪੁਞ੍ਛਨਚੋਲ਼ਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਾਦਮੂਲੇ ਨਿਪਤਿ। ਆਲ਼ਵਕੋ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਛਿਨ੍ਨਵਿਸਾਣੋ ਵਿਯ ਉਸਭੋ, ਉਦ੍ਧਟਦਾਠੋ ਵਿਯ ਸਪ੍ਪੋ ਨਿਤ੍ਤੇਜੋ ਨਿਮ੍ਮਦੋ ਨਿਪਾਤਿਤਮਾਨਦ੍ਧਜੋ ਅਹੋਸਿ। ਏਵਮਿਦਂ ਆਲ਼ਵਕਯੁਦ੍ਧਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿ –

> ''ਕਿਂ ਸੂਧ ਵਿਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਂ,
> ਕਿਂ ਸੁ ਸੁਚਿਣ੍ਣਂ ਸੁਖਮਾਵਹਾਤਿ।
> ਕਿਂ ਸੁ ਹਵੇ ਸਾਦੁਤਰਂ ਰਸਾਨਂ,
> ਕਥਂ ਜੀਵਿਂ ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੮੩) –

ਆਦਿਨਾ ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁਚ੍ਛਿ। **ਸਤ੍ਥਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸੀ**ਤਿ –

> ''ਸਦ੍ਧੀਧ ਵਿਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਂ,
> ਧਮ੍ਮੋ ਸੁਚਿਣ੍ਣੋ ਸੁਖਮਾਵਹਾਤਿ।
> ਸਚ੍ਚਂ ਹਵੇ ਸਾਦੁਤਰਂ ਰਸਾਨਂ,
> ਪਞ੍ਞਾਜੀਵਿਂ ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੮੪) –

ਆਦਿਨਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। **ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਦਮਾਨਾਯਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਪਰਿਦੇਵਮਾਨਾਯ।

ਮਹਾਨਾਮਸਕ੍ਕਵਤ੍ਥੁ

੨੫੨. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਸਤ੍ਥਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਪਟਿਵਦ੍ਵੰ ਨਾਦਾਸੀ**ਤਿ ਸੰਵਚ੍ਛਰਤੋ ਪਰੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਵਾਰਣਾਸਾਦਿਯਨਸ੍ਸ ਵਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ''ਪਟਿਵਦ੍ਵੰ ਨਾਦਾਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ਤਤਿਯਵਾਰੇਪਿ ਮਹਾਨਾਮੇਨ ਸਕ੍ਕੇਨ ''ਇਚ੍ਛਾਮਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਘੰ ਯਾਵਜੀਵੰ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਪਵਾਰੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੦੪-੩੦੫) ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਮਹਾਨਾਮ, ਤੇਨ ਹਿ ਤ੍ਵੰ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਙ੍ਘੰ ਯਾਵਜੀਵੰ ਭੇਸਜ੍ਜੇਨ ਪਵਾਰੇਹੀ''ਤਿ ਪਟਿਵਦ੍ਵੰ ਅਦਾਸਿਯੇਵ। ਏਵੰ ਪਟਿਵਦ੍ਵੰ ਦਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਮਹਾਨਾਮਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਹੇਠਿਤਭਾਵੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਗਰਹਿਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ''ਅਗਿਲਾਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਚਾਤੁਮਾਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਵਾਰਣਾ ਸਾਦਿਤਬ੍ਬਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪੁਨਪ੍ਪਵਾਰਣਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨਿਚ੍ਚਪ੍ਪਵਾਰਣਾਯ। ਤਤੋ ਚੇ ਉਤ੍ਤਰਿ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯ, ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮੰ ਅਨੁਜਾਨਿਤ੍ਵਾਪਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ''ਪਟਿਵਦ੍ਵੰ ਨਾਦਾਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਉਗ੍ਗਗਹਪਤਜਾਦਿਵਤ੍ਥੁ

੨੫੩-੨੫੬. ਛਟ੍ਠਸਤ੍ਤਮਅਟ੍ਠਮਨਵਮਾਨਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨੇਵ।

ਨਕੁਲਪਿਤੁਗਹਪਤਿਵਤ੍ਥੁ

੨੫੭. ਦਸਮੇ **ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰਿਨਗਰੇ**ਤਿ ਏਵੰਨਾਮਕੇ ਨਗਰੇ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਨਗਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਪਰਿਗ੍ਗਹਦਿਵਸੇ ਅਵਿਦੂਰੇ ਉਦਕਰਹਦੇ ਸੁਸੁਮਾਰੋ ਸਦ੍ਦਮਕਾਸਿ, ਗਿਰੰ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸਿ। ਅਥ ਨਗਰੇ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਮਾਪਿਤੇ ਤਮੇਵ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰਕਰਣੰ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰੀ''ਤ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਅਕੰਸੁ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਸੁਸੁਮਾਰਸਣ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਸੁਸੁਮਾਰੋ ਨਾਮ ਏਕੋ ਗਿਰਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ ਸਮੀਪੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਭੇਸਕਲ਼ਾਵਨੇ**ਤਿ ਭੇਸਕਲ਼ਾਨਾਮਕੇ ਵਨੇ। ''ਭੇਸਕਲਾਵਨੇ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਕਥੰ ਪਨ ਭਗਵਤਿ ਨੇਸੰ ਪੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਆਹ – **"ਅਯੰ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਦਹਰਸ੍ਸੇ**ਵ **ਦਹਰਾ ਆਨੀਤਾ**ਤਿ ਮੇ ਦਹਰਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਦਹਰਾ ਆਨੀਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤਿਚਰਿਤਾ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਚਰਨ੍ਤੋ।

(ਛਟ੍ਠਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।)

ਉਪਾਸਕਪਾਲ਼ਿਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੪. ਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗੋ

(੧੪) ੭. ਸਤ੍ਤਮਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੁਜਾਤਾਵਤ੍ਥੁ

੨੫੮. ਉਪਾਸਿਕਾਪਾਲ਼ਿਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਪਠਮੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਵਿਸਾਖਾਵਤ੍ਥੁ

੨੫੯. ਦੁਤਿਯੇ **ਮਹਾਲਤਾਪਸਾਧਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਹਾਲਤਾਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨੇ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਜਿਰਨਾਲ਼ਿਯੋ ਉਪਯੋਗਂ ਅਗਮਂਸੁ। ਮੁਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਾਦਸ ਨਾਲ਼ਿਯੋ, ਪਵਾਲ਼ਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਨਾਲ਼ਿਯੋ, ਪਦੁਮਰਾਗਮਣੀਨਂ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਨਾਲ਼ਿਯੋ। ਇਤਿ ਏਤੇਹਿ ਚ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਇਨ੍ਦਨੀਲਾਦੀਹਿ ਨੀਲਪੀਤਲੋਹਿਤੋਦਾਤਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਸਾਮਕਬਰਵਣ੍ਣਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵਣ੍ਣੇਹਿ ਵਰਰਤਨੇਹਿ ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਗਮਾਸਿ, ਤਂ ਸੀਸੇ ਪਟਿਮੁਕ੍ਕਂ ਯਾਵ ਪਾਦਪਿਟ੍ਠਿਯਾ ਭਸ੍ਸਤਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਹਤ੍ਥੀਨਂ ਬਲਂ ਧਾਰਯਮਾਨਾਵ ਨਂ ਇਤ੍ਥੀ ਧਾਰੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਅਨ੍ਤੋਅਗ੍ਗਿ ਬਹਿ ਨ ਨੀਹਰਿਤਬ੍ਬੋ**ਤਿਆਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥੋ ਉਪਰਿ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਖੁਜ੍ਜੁਤ੍ਤਰਾ-ਸਾਮਾਵਤੀਵਤ੍ਥੁ

੨੬੦-੨੬੧. ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥੇਸੁ **ਪਾਯਾਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬਹਲਤਰਸ੍ਸ ਪਾਯਾਸਸ੍ਸ। **ਤਂ ਪਾਯਾਸਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਤਂ ਬਹਲਤਰਂ ਗਰੁਸਿਨਿਦ੍ਧਂ ਪਾਯਾਸਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੇਸੁ। **ਜੀਰਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਅਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ ਮਨ੍ਦਗਹਣਿਕਤ੍ਤਾ ਜੀਰਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ। **ਵਾਲ਼ਮਿਗਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਵਾਲ਼ਮਿਗੇਹਿ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਅਨੁਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤੋ। **ਸਾਲਾ**ਤਿ ਨਲ਼ਕਾਰਸਾਲਾ। **ਮੁਧਾ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਮੂਲ੍ਯਂ ਵਿਨਾ ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। **ਆਲਿਮ੍ਪੇਸੀ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਂ ਅਦਾਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਂ ਜਾਲੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਆਗਮੇਹਿ। **ਉਪਧਿਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਵਟਰੁਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਗ੍ਰੋਧਰੁਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਵਾ। **ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਕੇ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਵਲਯੇ। **ਅਬ੍ਭੁਂ ਮੇ**ਤਿ ਮੇ ਅਵਡ੍ਢੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨ੍ਤੋ ਅਸੋਧੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਣਸਾਲਾਯ ਅਨ੍ਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਵਾ ਅਨੁਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਉਤ੍ਤਰਾਨਨ੍ਦਮਾਤਾਵਤ੍ਥੁ

੨੬੨. ਪਞ੍ਚਮੇ **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਸਤਿਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਅਵਸ੍ਸਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਦਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਭਾਵੇਨ ਵਿਪਚ੍ਚਨਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮਵਾਯੋ ਵਿਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਦਾਪਿ ਸਵਿਸੇਸਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇਸੁਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਰਹਿਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇਵਾਤਿ। **ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਆਹਾਰਂ ਦਾਨਮੁਖੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਤੀਹਿ ਚੇਤਨਾਹੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਮੁਞ੍ਚਅਨੁਮੋਦਨਾਚੇਤਨਾਹਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਦਾਨਾ ਸੁਮਨੋ, ਦਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦਯੇ।
ਦਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਏਸਾ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਦਾ’’ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੩੭; ਪੇ॰ ਵ॰ ੩੦੫)।

ਤਵ ਮਨਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਹੀਤਿ ‘‘ਅਜ੍ਜ ਭਤ੍ਤਂ ਚਿਰਾਯਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਕੋਧਤੋ ਤਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਹਿ, ਮਾ ਕੁਜ੍ਝੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਓਲੋਕਿਤੋਲੋਕਿਤਟ੍ਠਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਪਰਿਕਿਣ੍ਣਂ ਵਿਯ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਸਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਾਕੋਸਾਤਕਿਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਸਞ੍ਛਨ੍ਨਂ ਵਿਯ ਅਹੋਸਿ। **ਤਾਦਿਸੇ**ਤਿ ਤਯਾ ਸਦਿਸੇ। **ਨ ਕੋਪੇਮੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਨਾਸੇਮਿ, ਜਾਤਿਯਾ ਨ ਹੀਲ਼ੇਮਿ। **ਪੂਜਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੂਜਂ ਕਰੋਤਿ। **ਅਨੁਰਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਗੇਹਞ੍ਞਂ। **ਭੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧਨੇ ਨਿਪਾਤੋ। **ਜੇ**ਤਿ ਅਵਞ੍ਞਾਲਪਨਂ। ਸਯਂ ਅਰਿਯਸਾਵਿਕਾਭਾਵਤੋ ਸਤ੍ਥੁਵਸੇਨ **“ਸਪਿਤਿਕਾ ਧੀਤਾ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤੀ **“ਦਸਬਲੇ ਖਮਨ੍ਤੇਯੇਵ ਖਮਿਸ੍ਸਾਮੀ”**ਤਿ ਆਹ। **ਕਦਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਥਦ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਂ।

ਸੁਪ੍ਪਵਾਸਾਵਤ੍ਥੁ

੨੬੩. ਛਟ੍ਠੇ **ਪਣੀਤਦਾਯਿਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਣੀਤਰਸਵਤ੍ਥੂਨਂ ਦਾਯਿਕਾਨਂ। ਆਯੁਨੋ ਠਿਤਿਹੇਤੁਂ ਭੋਜਨਂ ਦੇਨ੍ਤੀ **ਆਯੁਂ ਦੇਤਿ** ਨਾਮ। ਏਸ ਨਯੋ **ਵਣ੍ਣਂ ਦੇਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ। ਤੇਨਾਹ – “**ਪਞ੍ਚ ਠਾਨਾਨੀ**”ਤਿ। ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਕਞ੍ਚੇਤਂ ਫਲਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਆਯੁਂ ਖੋ ਪਨ ਦਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਾਨਹੇਤੁ। **ਭਾਗਿਨੀ**ਤਿ ਭਾਗਵਤੀ ਲਦ੍ਧੁਂ ਭਬ੍ਬਾ।

ਸੁਪ੍ਪਿਯਾਵਤ੍ਥੁ

੨੬੪. ਸਤ੍ਤਮੇ **ਊਰੁਮਂਸਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਦਾਸਿਯਾ ਅਦਾਸੀ**ਤਿ ਆਗਤਫਲਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨਾ ਅਰਿਯਸਾਵਿਕਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਰੀਰਦੁਕ੍ਖਂ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਰੋਗਵੂਪਸਮਮੇਵ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤੀ ਅਤ੍ਤਨੋ ਊਰੁਮਂਸਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਦਾਸਿਯਾ ਅਦਾਸਿ। ਸਤ੍ਥਾਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਮਮ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨੇਵਸ੍ਸਾ ਵਣੋ ਰੁਹਿਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਛਵਿ ਜਾਯਤਿ, ਫਾਸੁਭਾਵੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ “**ਪਕ੍ਕੋਸਥ ਨ**”ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਸਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪਕੋ ਸਤ੍ਥਾ ਨ ਮਂ ਦੁਕ੍ਖਾਪੇਤੁਂ ਪਕ੍ਕੋਸਤਿ, ਅਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। **ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਕਾਰਣਂ ਸਬ੍ਬਂ ਕਥੇਸੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ ਕਥੇਸਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਲ੍ਹਜ੍ਝਾਸਯਤਾਯ ਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ। **ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕੀਨਂ ਅਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਸੀ**ਤਿ ਅਗਣਿਤਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾ ਗਿਲਾਨਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਗੇਲਞ੍ਞਵੂਪਸਮਨੇ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕੀਨਂ ਅਗ੍ਗਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਸੀਤਿ।

ਕਾਤਿਯਾਨੀਵਤ੍ਥੁ

੨੬੫. ਅਟ੍ਠਮੇ **ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਞਤ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨਾਨਂ, ਸੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪਸਾਦੋ ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਕੇਨਚਿ ਅਕਮ੍ਪਨੀਯੋ। **ਅਧਿਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨੇਵ ਅਧਿਗਤੇਨ। ‘‘ਅਵਿਗਤੇਨਾ’’ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ‘‘ਕਦਾਚਿ ਅਵਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਨਾ’’ਤਿ। ਸੋ ਅਪ੍ਪਧਂਸਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਅਧਿਗਤੇਨ ਅਚਲਪ੍ਪਸਾਦੇਨਾ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਮੁਖਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਵਸੇਨ ਸਕ੍ਖਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਮ੍ਮਗ੍ਗਂ ਖਨਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਘਰਸਨ੍ਧਿਚ੍ਛੇਦਨੇਨ ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਸਨਮਗ੍ਗਂ ਖਨਿਤ੍ਵਾ। **ਦੁਲ੍ਲਭਸ੍ਸਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਲ੍ਲਭਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ। **ਮਹਾਪਥਵੀ ਪਵਿਸਿਤਬ੍ਬਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਵੀਚਿਪ੍ਪਵੇਸਨਂ ਵਦਤਿ।

ਨਕੁਲਮਾਤਾਵਤ੍ਥੁ

੨੬੬. ਨਵਮੇ ਵਿਸ੍ਸਾਸਕਥਨੇਨੇਵ ਨਕੁਲਮਾਤਾ ਨਕੁਲਪਿਤਾ ਚ ਸਤ੍ਥੁਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – “**ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਾਸਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੀਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਗਹਪਤਾਨੀ**ਤਿ ਗੇਹਸਾਮਿਨੀ। **ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨਕੁਲਪਿਤੁਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਕਾਲ਼ੀਕੁਰਰਘਰਿਕਾਵਤ੍ਥੁ

੨੬੭. ਦਸਮੇ **ਅਨੁਸ੍ਸਵੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇਨ ਚ ਵਿਨਾ ਕੇਵਲਂ ਅਨੁਸ੍ਸਵਨੇਨੇਵ ਪਰਸ੍ਸ ਵਚਨਂ ਅਨੁਗਤਸ੍ਸਵਨੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਪਸਾਦੇਨ। **ਅਨੁਸ੍ਸਵਿਕਪ੍ਪਸਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਤੋ ਆਗਤਪ੍ਪਸਾਦਂ।

(ਸਤ੍ਤਮਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।)

ਉਪਾਸਿਕਾਪਾਲ਼ਿਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਮਨੋਰਥਪੂਰਣਿਯਾ

ਏਤਦਗ੍ਗਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਦੀਪਨਾ।

੧੫. ਅਟ੍ਠਾਨਪਾਲ਼ਿ (ਪਠਮਵਗ੍ਗੋ)

(੧੫) ੧. ਅਟ੍ਠਾਨਪਾਲ਼ਿ-ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੮. ਅਟ੍ਠਾਨਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾਯੰ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਠਾਨੰ **ਅਟ੍ਠਾਨੰ,** ਨਤ੍ਥਿ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਅਟ੍ਠਾਨੰ। ਅਨਵਕਾਸੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਦਤ੍ਥਨਿਗਮਨਮੇਵ ਹਿ ‘‘ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **“ਉਭਯੇਨਪੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ – **“ਯਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ”**ਤਿ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨੇਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – **“ਮਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ”**ਤਿ। ਕੁਤੋ ਪਨਾਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? ਲਿਙ੍ਗਤੋ, ਲਿਙ੍ਗੰ ਚੇਤਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਮਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਚਤੁਭੂਮਕੇਸੂ**ਤਿ ਇਦੰ ਚਤੁਤ੍ਥਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਨ ਤੇ ਆਰਬ੍ਭ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਮਨਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ‘‘ਤਦਭਾਵੇ ਚਤੁਤ੍ਥਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਕਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਪ੍ਪਦੇਸਤ੍ਤਾ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ **“ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੂ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਨ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇ ਕਾਰਣੰ ਸਯਮੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ। **ਏਤੰ ਕਾਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਉਪਗਮਨੇ ਸੇਤੁਘਾਤੋ ਨਤ੍ਥਿ। **ਤੇਜੁਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸਵਿਧਮਨਤੇਜਸ੍ਸ ਅਧਿਕਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੇਨ ਦੁਦ੍ਦਸਾ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਇਦੰ ਪਨ ਪਕਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਨਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੨੬੯. ਅਸੁਖੇ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਚ ਇਧ ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਮਨਸ੍ਸ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਏਕਨ੍ਤ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ”**ਤਿ ਪਧਾਨਦਿਟ੍ਠਿਮਾਹ। **ਗੂਥ**ਨ੍ਤਿ ਗੂਥਟ੍ਠਾਨੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਵਿਸਯਭਾਵੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵਾਤਿ ਕਸਿਣਾਦਿਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੨੭੦. **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਤਸ੍ਸ ਗਹਣੰ। ਸ੍ਵਾਯੰ ਯੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਉਪਗਮਨੰ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ ਵਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੂ**ਤਿ ‘‘ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੁ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਹੀਤਿ ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਯੰ ਯੰ ਸਙ੍ਖਾਰੰ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤੰ ਤੰ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤੰ ਗਾਹੰ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਤ੍ਥ ਗਾਹੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਤਿ ਚਤੁਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰਾ ਇਧ ਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੭੧. ਪੁਤ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਮਾਤੁਪਿਤੁਸਮਞ੍ਞਾ ਦਤ੍ਤਕਿਤ੍ਤਿਮਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਪੁਤ੍ਤਵੋਹਾਰੋ ਲੋਕੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਿਦ੍ਧੰ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ – **“ਜਨਿਕਾਵ ਮਾਤਾ, ਜਨਕੋਵ ਪਿਤਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ **“ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋਵ ਖੀਣਾਸਵੋ ਅਰਹਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ‘‘ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ‘‘ਮਾਤੁਆਦੀਨਞ੍ਞੇਵ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪਨੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਅਭਬ੍ਬਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ ਤਦਞ੍ਞੰ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੀਤਿ ਇਦੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਪਨ੍ਨਮੇਵਾ’’ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਵਦਤਿ – **“ਕਿੰ ਪਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯਾ”**ਤਿ? ‘‘ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ **“ਏਤਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਾਨ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **“ਸਚੇ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਮਾਤਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **“ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਸ੍ਸ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਬਲਦੀਪਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਦਿਬਲਸਮਨ੍ਨਾਗਮਦੀਪਨਤ੍ਥੰ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਸਦ੍ਧਾਧਿਬਲਵਸੇਨ ਹਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਾਦਿਸੰ ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਨ ਕਰੋਤਿ।

੨੭੫. **ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ**ਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਪ੍ਫਾਦਕਾਨਿ ਤੇਸੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾਨਿ ਚ ਕਾਰਣਾਨਿ ਕਾਰਣਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖਮਤ੍ਤਾ। **ਆਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਰੂਪੰ ਸਾਵਨੇਨ। ਭੇਦਸ੍ਸ

ਅਨੁਰੂਪਂ ਯਥਾ ਭੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਸ੍ਸ **ਸਾਵਨੇਨ** ਵਿਞ੍ਞਾਪਨੇਨ। ਤੇਨਾਹ – "**ਨਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕਣ੍ਣਮੂਲੇ ਵਚੀਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭੇਦਕਰਵਤ੍ਥੁਦੀਪਨਂ ਵੋਹਾਰੋ, ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਂ ਰਹਸ੍ਸਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਸਙ੍ਘਭੇਦਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਭਾਰਭੂਤਾ। ਤੇਨਾਹ – "**ਵੋਹਾਰਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵੋਹਰਣੇ। ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰਂ ਫਲਂ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਕਰਣਸੀਲਾਨਿ, ਅਨਨ੍ਤਰਪ੍ਪਯੋਜਨਾਨਿ ਚਾਤਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਏਵ ਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿ **ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਾਨਿ**।

ਕਮ੍ਮਤੋਤਿ ''ਏਵਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਸਦਿਸ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਵਿਭਾਗਤੋ। **ਦ੍ਵਾਰਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਤੋ। **ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਤਿਯਤੋ**ਤਿ ''ਇਦਂ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਤਿਯਵਿਪਾਕਂ, ਇਦਂ ਨ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਤਿਯਵਿਪਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਿਤਿਯਵਿਭਾਗਤੋ। **ਪਾਕਸਾਧਾਰਣਾਦੀਹੀ**ਤਿ ''ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ, ਇਦਂ ਨ ਵਿਪਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਵਿਪਚ੍ਚਨਵਿਭਾਗਤੋ, ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਾਸਾਧਾਰਣਤੋ, **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੇਦਨਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਚ।

ਕਮ੍ਮਤੋ ਤਾਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵੇ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਤਿਣ੍ਣਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਤ੍ਤਯਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਂ, ਏਵਂ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਵੇ ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਏਦਿਸਾਨਂ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸੇ**ਵਾ"ਤਿ। ਪਾਕਤਿਕਮਨੁਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪਿ ਚ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮਾਨਜਾਤਿਯਸ੍ਸ ਵਿਕੋਪਨੇ ਗਰੁਤਰੋ, ਨ ਤਥਾ ਵਿਜਾਤਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਂ ਮਾਤਰਂ ਵਾ ਪਿਤਰਂ ਵਾ**"ਤਿ। ਲਿਙ੍ਗਪਰਿਵਤ੍ਤੇ ਚ ਸੋ ਏਵ ਏਕਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਭਵਙ੍ਗਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਬਨ੍ਧੋ ਚ, ਨ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਆਹ – "**ਅਪਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਲਿਙ੍ਗ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵਸਮਤ੍ਥਨਂ। ਚਤੁਕ੍ਕੋਟਿਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਾ ਕੋਟਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਇਤਰਾਸੁ ਵਿਸਙ੍ਕੇਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – "**ਯੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਦਿਪਿ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸਙ੍ਕੇਤੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਪਨ ਗਰੁਤਰਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਦਿਸਂ ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਭਾਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਤਿਟ੍ਠਤੀ**"ਤਿ। **ਅਯਂ ਪਞ੍ਹੋ**ਤਿ ਞਾਪਨਿਚ੍ਛਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕਥਾ।

ਅਭਿਸਨ੍ਧਿਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ। **ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਫੁਸਤੀ**ਤਿ ਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਵਤ੍ਥੁਨੋ ਵਿਕੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਨ ਫੁਸਤੀ**ਤਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਵਤ੍ਥੁਅਭਾਵਤੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਹਿ ਪੁਰਿਮਂ ਅਭਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਵਧਕਚਿਤ੍ਤਂ ਪਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵੇ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਙ੍ਗਾਮਚਤੁਕ੍ਕਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਯੋ ਹਿ ਪਰਸੇਨਾਯ ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਯੋਧਂ ਪਿਤਰਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਯੋਧਸ੍ਸ ਉਸੁਂ ਖਿਪਤਿ ''ਏਤਂ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਪਿਤਰਂ ਵਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ, ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਗਤੇ ਪਿਤੁਘਾਤਕੋ ਹੋਤਿ। ''ਯੋਧੇ ਵਿਦ੍ਧੇ ਮਮ ਪਿਤਾ ਪਲਾਯਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਖਿਪਤਿ, ਉਸੁਂ ਅਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਿਤਰਂ ਮਾਰੇਤਿ, ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਪਿਤੁਘਾਤਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਪਨ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। ਚੋਰਚਤੁਕ੍ਕਂ ਪਨ ਯੋ ''ਚੋਰਂ ਮਾਰੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚੋਰਵੇਸੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਪਿਤਰਂ ਮਾਰੇਤਿ, ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਫੁਸਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਤੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਤੇਨੇਵ ਪਯੋਗੇਨ। **ਅਰਹਨ੍ਤਘਾਤਕੋ ਹੋਤਿਯੇ**ਵਾਤਿ ਅਰਹਤੋ ਮਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸੇਵ ਤਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਥਾ ਵਧਕਚੇਤਨਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾਪਿ ਪਬਨ੍ਧਵਿਚ੍ਛੇਦਨਵਸੇਨ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਚਾਗਚੇਤਨਾ। ਸਾ ਹਿ ਚਜਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਜਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਸਨ੍ਤਕਭਾਵਕਰਣਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਚਜਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਸਨ੍ਤਕਂ ਕਤਂ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀਤਿ।

ਲੋਹਿਤਂ ਸਮੋਸਰਤੀਤਿ ਅਭਿਘਾਤੇਨ ਪਕੁਪ੍ਪਮਾਨਂ ਸਞ੍ਚਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਮਹਨ੍ਤਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਗਰੁਤਰਂ। **ਸਰੀਰਪ੍ਪਟਿਜਗ੍ਗਨੇ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਥੁਰੂਪਕਾਯਪ੍ਪਟਿਜਗ੍ਗਨੇ ਵਿਯ।

ਅਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਤਿ ਇਦਂ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਦੀਪਨਂ। **ਭੇਦੋ ਚ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਭੇਦੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਵ**ਟ੍ਟਤੀਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯਾ**ਤਿ ''ਈਦਿਸਂ ਕਰਣਂ ਸਙ੍ਘਭੇਦਾਯ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਸਦ੍ਦਾਯ। **ਤਥਾ ਨਵਤੋ ਊਨਪਰਿਸਾਯਾ**ਤਿ ਨਵਤੋ ਊਨਪਰਿਸਾਯ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਥਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ''ਨ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਆਕਡ੍ਢਤਿ, ਨ ਪਨ ''ਭੇਦੋਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੇਨ ਹਿ ਨਵਨ੍ਨਮੇਵ ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਘਭੇਦੋ। **ਧਮ੍ਮਵ◌ਾਦਿਨੋ ਅਨਵਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਸਙ੍ਘਭੇਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ **ਸਙ੍ਘਰਾਜਿ**।

ਕਾਯਦ੍ਵ◌ਾਰਮੇਵ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਭਾਵ◌ੇਨੇਵ ਲਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤੇਹਿ ਕਪ੍ਪੇ…ਪੇ॰… ਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ **ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਕਥਾਯ** (ਕਥਾ॰ ੬੫੪ ਆਦਯੋ) ਨ ਸਮੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ** (ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੫੪-੬੫੭) ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ – ''ਆਪਾਯਿਕੋਤਿ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਯਂ ਸੋ ਏਕਂ ਕਪ੍ਪਂ ਅਸੀਤਿਭਾਗੇ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਤਤੋ ਏਕਭਾਗਮਤ੍ਤਂ ਕਾਲਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਤਂ ਆਯੁਕਪ੍ਪਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। **ਕਪ੍ਪਵ◌ਿਨਾਸੇਯੇਵ◌**ਾਤਿ ਚ ਆਯੁਕਪ੍ਪਵ◌ਿਨਾਸੇ ਏਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਵ◌ਿਰੋਧੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ''ਸ੍ਵ◌ੇਵ ਵ◌ਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵ◌ਿਯ ਅਭੂਤਪਰਿਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਦਿਵਸਮੇਵ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਤਿ**, ਤਤੋ ਪਰਂ ਕਪ੍ਪਾਭਾਵ◌ੇ ਆਯੁਕਪ੍ਪਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਅਵ◌ਿਰੋਧਤੋ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਸੇਸਾਨੀ**ਤਿ ਸਙ੍ਘਭੇਦਤੋ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਾਨਿ।

ਯਦਿ ਤਾਨਿ ਅਹੋਸਿਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਸਤਿ ਕਥਂ ਨੇਸਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਤਾ ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰਂ ਵ◌ਿਪਾਕਦਾਨਾਭਾਵਤੋ। ਅਥ ਸਤਿ ਫਲਦਾਨੇ ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰੋ ਏਵ ਏਤੇਸਂ ਫਲਕਾਲੋ, ਨ ਅਞ੍ਞੋਤਿ ਫਲਕਾਲਨਿਯਮੇਨ ਨਿਯਤਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਨ ਫਲਦਾਨਨਿਯਮੇਨ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਯਤਫਲਕਾਲਾਨਂ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪਪਜ੍ਜਵ◌ੇਦਨੀਯਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵ◌ੇਦਨੀਯਾਨਞ੍ਚ ਨਿਯਤਤਾ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਵ◌ਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਵ◌ਿਕਲਤਾਦੀਹਿ ਅਵ◌ਿਪਚ੍ਚਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵ◌ੇਨ ਵ◌ਿਪਾਕਧਮ੍ਮਤਾ ਵ◌ਿਯ ਬਲਵਤਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੇਨ ਵ◌ਿਪਾਕੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਵ◌ਿਪਚ੍ਚਮਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਂ ਫਲਦਾਨੇ ਨਿਯਤਸਭਾਵ◌ਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਭਾਵ◌ਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵ◌ੇਨ ਫਲਦਾਨਨਿਯਮੇਨੇਵ ਨਿਯਤਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਤਾ ਚ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਵਸ੍ਸਞ੍ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਭਾਵ◌ਾ ਤਤੋ ਏਵ ਨਿਯਤਸਭਾਵ◌ਾ ਚ ਤੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਬਲਵਤੋ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸ੍ਸ ਅਭਾਵ◌ੇ ਸਤਿ ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਫਲਦਾਨਤੋ।

ਨਨੁ ਏਵ◌ਂ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਉਪਪਜ੍ਜਵ◌ੇਦਨੀਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਵ◌ਿਪਾਕਦਾਯਕੇ ਅਸਤਿ ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਫਲਦਾਨਤੋ ਨਿਯਤਸਭਾਵ◌ਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਭਾਵ◌ਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ ਅਸਮਾਨਜਾਤਿਕੇਨ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿਵਸੇਨ ਉਪਘਾਤਕੇਨ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਵ◌ਿਪਾਕਤ੍ਤਾ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਏਕਨ੍ਤਫਲਦਾਯਕਤ੍ਤਾਭਾਵ◌ਾ, ਨ ਪਨ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਵ◌ਿਯ ਅਸਮਾਨਜਾਤਿਕਂ ਫਲਨਿਵਤ੍ਤਕਂ ਅਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਂ ਅਵ◌ੀਚਿਫਲਤ੍ਤਾ, ਨ ਚ ਹੇਟ੍ਠੂਪਪਤ੍ਤਿਂ ਇਚ੍ਛਤੋ ਸੀਲਵਤੋ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਵ◌ਿਯ ਉਪਰੂਪਪਤ੍ਤਿਜਨਕਕਮ੍ਮਫਲਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਫਲਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਅਤ੍ਥਿ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਵ◌ੀਚਿਪਾਤਨਤੋ, ਨ ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯੋਪਘਾਤਕਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਏਕਨ੍ਤਵ◌ਿਪਾਕਜਨਕਸਭਾਵ◌ਾ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ। ਅਨੇਕਾਨਿ ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਿ ਕਤਾਨਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਵ◌ਿਪਾਕੇ ਨਿਯਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਉਪਰਤਾਵ◌ਿਪਚ੍ਚਨਸਭਾਵ◌ਾਸਙ੍ਕਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾਨਿ ਸਭਾਵਤੋ ਨਿਯਤਾਨੇਵ। ਤੇਸੁ ਪਨ ਸਮਾਨਸਭਾਵ◌ੇਸੁ ਏਕੇਨ ਵ◌ਿਪਾਕੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਇਤਰਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤੇਨੇਵ ਕਤਤ੍ਤਾ ਨ ਦੁਤਿਯਂ ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਚ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਮਤ੍ਥਤਾਵ◌ਿਘਾਤਤ੍ਤਾਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਤਾਨਿਵਤ੍ਤਿ, ਗਰੁਗਰੁਤਰਭਾਵ◌ੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਲਬ੍ਭਤੇਵ◌ਾਤਿ ਸਙ੍ਘਭੇਦਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਗਰੁਤਰਭਾਵ◌ੋਤਿ **''ਯੇਨ…ਪੇ॰… ਵ◌ਿਪਚ੍ਚਤੀ''**ਤਿ ਆਹ। ਏਕਸ੍ਸ ਪਨ ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵ◌ਿਪਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਇਤਰੇਸਂ ਪਵਤ੍ਤਿਵ◌ਿਪਾਕਦਾਯਿਤਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ ਵ◌ਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਨੋ ਵ◌ਾ ਤਥਾ ਸੀਲਵਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਿਤਾ ਸੀਲਵ◌ਾ, ਤਥਾ ਸੀਲਵਤੀ ਨੋ ਵ◌ਾ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਸਚੇ ਮਾਤਾ ਸੀਲਵਤੀ, ਮਾਤੁਘਾਤੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵ◌ਿਪਚ੍ਚਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਪਕਤਤ੍ਤੋਤਿ ਅਨੁਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। **ਸਮਾਨਸਂਵ◌ਾਸਕੋ**ਤਿ ਅਪਾਰਾਜਿਕੋ। **ਸਮਾਨਸੀਮਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਸੀਮਾਯਂ।

੨੭੬. ਸਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਯਂ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨੁਸਾਸਨਾਦਿ, ਨਂ ਕਾਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥੋਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ। **ਅਞ੍ਞਂ ਤਿਤ੍ਥਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ‘‘ਤਿਤ੍ਥਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਿਤ੍ਥਕਰੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ **ਤਿਤ੍ਥਂ** ਨਾਮ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਤਰਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਲਵਨ੍ਤਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਾਦਿਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ **ਤਿਤ੍ਥਕਰੋ** ਨਾਮ ਪੂਰਣਕਸ੍ਸਪਾਦਿਕੋ। ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ **ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ** ਨਾਮ। ਤੇ ਹਿ ਤਿਤ੍ਥੇ ਜਾਤਾਤਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਤਿਤ੍ਥਂ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਿਤ੍ਥਿਕਾ , ਤਿਤ੍ਥਿਕਾ ਏਵ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ। ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾ **ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪੦)।

੨੭੭. ਅਭਿਜਾਤਿਆਦੀਸੁ ਪਕਮ੍ਪਨਦੇਵਤੂਪਸਙ੍ਕਮਨਾਦਿਨਾ ਜਾਤਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਨ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖਮਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ **ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਂ**। ਸਰਸੇਨੇਵ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠਾਨਂ **ਆਣਾਖੇਤ੍ਤਂ**। ਵਿਸਯਭੂਤਂ ਠਾਨਂ **ਵਿਸਯਖੇਤ੍ਤਂ। ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੂ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਇਮਂ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ। ਤਤ੍ਤਕਾਨਂਯੇਵ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਭਾਵੋ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਕੇਚਿ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇਸਂਯੇਵ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਤਤ੍ਤਕਂਯੇਵ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਂ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀਨਂਯੇਵ ਦੇਵਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ’’ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿ ਓਕ੍ਕਮਨਕਾਲਾਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਏਵ ਗਹਣਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਾਦਿਕਾਲੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਪਕਮ੍ਪਨਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਆਣਾਖੇਤ੍ਤਂ ਨਾਮ** ਯਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਂਵਟ੍ਟਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਤਿ ਚ, **ਆਣਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ** ਆਣਾਯ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਦੇਵਤਾਨਂ ਸਿਰਸਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਨ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਕੇਵਲ਼ਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਨੁਭਾਵੇਨੇਵ, ਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ। ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਸੇਨ ਪਨ ‘‘ਯਾਵਤਾ ਵਾ ਪਨ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੧) ਵਚਨਤੋ ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਆਣਾ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯੇਵ।

ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ‘‘ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਦਿਸੋ ਮੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੫; ਮਹਾਵ॰ ੧੧; ਕਥਾ॰ ੪੦੫) ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਠਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਤ੍ਥੇਤਰਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਮਸਮਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ‘ਨੋ’ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬੧) ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – ‘‘ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਦ੍ਵੇ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ **ਸੁਤ੍ਤਂ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੭; ਵਿਭ॰ ੮੦੯; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੯; ਮਿ॰ ਪ॰ ੫.੧.੧) ਆਹਰਨ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਖੇਤ੍ਤਭੂਤਂ ਇਮਂ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਏਕਤੋਤਿ ਸਹ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਪਨ ਕਾਲੋ ਕਥਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਤਿ ਚਰਿਮਭਵੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਧਾਤੁਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **‘‘ਤਤ੍ਥਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਅਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਤਾ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਬਹੂਸੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **‘‘ਯਦਿ ਚਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਬੁਦ੍ਧਾ ਨਾਮ ਮਜ੍ਝੇ ਭਿਨ੍ਨਸੁਵਣ੍ਣਂ ਵਿਯ ਏਕਸਦਿਸਾਤਿ ਤੇਸਂ ਦੇਸਨਾਪਿ ਏਕਰਸਾ ਏਕਧਾਤਿ ਆਹ – **‘‘ਦੇਸਨਾਯ ਚ ਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ’’**ਤਿ । ਏਤੇਨਪਿ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਤਮੇਵ ਸਾਧੇਤਿ। **ਵਿਵਾਦਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਵਾਦਾਭਾਵਤ੍ਥਂ ਦ੍ਵੇ ਬੁਦ੍ਧਾ ਏਕਤੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਤਂ ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਤਾਦਿਕਾਰਣਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਮਿਲਿਨ੍ਦਪਞ੍ਹੇ।

ਏਕਂ ਏਵ ਬੁਦ੍ਧਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਏਕਬੁਦ੍ਧਧਾਰਣੀ**। ਏਤੇਨ ਏਵਂਸਭਾਵਾ ਏਤੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ, ਯੇਨ ਦੁਤਿਯਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਧਾਰੇਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ ਅਯਂ ਲੋਕਧਾਤੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾਨਞ੍ਹਿ ਗੁਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਾਰਿਯੋ ਵਿਸੇਸੋ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾਪਿ ਦੁਸ੍ਸਹੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਯੇ ਉਪਗਤਸ੍ਸ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਗੁਣਭਾਰਂ ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤੀਸੁਪਿ ਦਿਸਾਸੁ ਮਹਾਪਥਵੀ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਨ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਅਧਾਰਣਂ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਹਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਚਲੇਯ੍ਯਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਚਲੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦੇਯ੍ਯ। **ਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ । **ਨਮੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਏਕਪਸ੍ਸੇਨ ਨਮੇਯ੍ਯ। **ਓਨਮੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਓਸੀਦੇਯ੍ਯ।

ਵਿਨਮੇਯਜਾਤਿ ਵਿਵਿਧੰ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਨਮੇਯਜ। **ਵਿਕਿਰੇਯਜਾ**ਤਿ ਵਾਤੇਨ ਥੁਸਮੁਟ੍ਠਿ ਵਿਯ ਵਿਪ੍ਪਕਿਰੇਯਜ। **ਵਿਧਮੇਯਜਾ**ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸੇਯਜ। **ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਯਜਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ ਭਵੇਯਜ। ਤਥਾਭੂਤਾ ਚ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜਾਤਿ ਆਹ – "**ਨ ਠਾਨਮੁਪਗਚ੍ਛੇਯਜਾ**"ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕੇ ਪੁਰਿਸੇ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਪੁਰਿਸੇ। **ਸਮੁਪਾਦਿਕਾ**ਤਿ ਸਮੰ ਉਦ੍ਧੰ ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਮੁਪਾਦਿਕਾ, ਉਦਕਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਸਮੰ ਗਾਮਿਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸਮੁਪ੍ਪਾਦਿਕਾ''ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ। **ਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਸਣ੍ਠਾਨੇਨ। **ਪਮਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਆਰੋਹੇਨ। **ਕਿਸਥੂਲੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਸਥੂਲਭਾਵੇਨ, ਪਰਿਣਾਹੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ, **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ** ਵਾ ਸਰੀਰਭਾਰਾਂ।

ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ ਰੋਚੇਨ੍ਤੰ ਰੁਚਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੰ। **ਤਨੂਕਤੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਭੋਜਨੇਨ ਤਨੂਭੂਤੋ। **ਅਨੋਨਮਿਤਦਣ੍ਡਜਾਤੋ**ਤਿ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਭੋਜਨੇਨ ਓਨਮਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜਤਾਯ ਅਨੋਨਮਨਦਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਜਾਤੋ। **ਸਕਿੰ ਭੁਤ੍ਤੋ ਵਮੇਯਜਾ**ਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਆਲੋਪੰ ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਮੇਯਜਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਤਿਧਮ੍ਮਭਾਰੇਨ ਪਥਵੀ ਚਲਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਨਾਮ ਪਥਵੀ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ। ਸਾ ਕਿੰ ਤੇਨੇਵ ਚਲਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਪੁਨ ਥੇਰੋ ''ਰਤਨੰ ਨਾਮ ਲੋਕੇ ਕੁਟੁਮ੍ਬੰ ਸਨ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੰ ਅਭਿਮਤਞ੍ਚ ਲੋਕੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਰੁਸਭਾਵਤਾਯ ਸਕਟਭਙ੍ਗਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਅਤਿਭਾਰਭੂਤੰ ਦਿਟ੍ਠੰ। ਏਵੰ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਹਿਤਸੁਖਵਿਸੇਸੇਹਿ ਤੰਸਮਙ੍ਗੀਨੰ ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਅਭਿਮਤੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ ਗਮ੍ਭੀਰਪ੍ਪਮੇਯਜਭਾਵੇਨ ਗਰੁਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਤਿਭਾਰਭੂਤੋ ਪਥਵੀਚਲਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਇਧ, ਮਹਾਰਾਜ, ਦ੍ਵੇ ਸਕਟਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਏਤੇਨੇਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਓਕ੍ਕਮਨਾਦਿਕਾਲੇ ਪਥਵੀਕਮ੍ਪਨਕਾਰਣੰ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਏਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਾ, **ਏਕਸ੍ਸ** ਵਾ ਸਕਟਸ੍ਸ ਰਤਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਟਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਓਸਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰਿਤੰ, ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਗ੍ਗੋ। **ਜੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਤਰੋ। **ਸੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪਸਤ੍ਥਤਰੋ। ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਹਿ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ**। ਉਗ੍ਗਤਤਮੋਤਿ **ਉਤ੍ਤਮੋ। ਪਵਰੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸਮੋਤਿ **ਅਸਮੋ**। ਅਸਮਾ ਪੁਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾ, ਤੇਹਿ ਸਮੋਤਿ **ਅਸਮਸਮੋ**। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਮੋ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਸਮੋ**। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਗੋਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ**। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ**।

ਸਭਾਵਪਕਤਿਕਾਤਿ ਸਭਾਵਭੂਤਾ ਅਕਿਤ੍ਤਿਮਾ ਪਕਤਿ। **ਕਾਰਣਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਾਨੰ ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ, ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਾਰਮਿਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਪਥਵੀਆਦੀਨਿ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਮਹਨ੍ਤਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲਾਦਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਏਕੇਕਾਵ, ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਏਕੋ ਏਵ। ਕੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਯੋ? ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿ, ਯਾਵਤਕੰ ਵਾ ਞੇਯਜੰ। ''ਆਕਾਸੋ ਵਿਯ ਅਨਨ੍ਤਵਿਸਯੋ ਭਗਵਾ ਏਕੋ ਏਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਪਰਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੁਪਿ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਇਮਿਨਾਵ ਪਦੇਨਾਤਿ ''ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਵ ਪਦੇਨ। **ਦਸ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਗਹਿਤਾਨਿ। **ਏਕਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਵ ਏਕਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਨ, ਨ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ। ਯਥਾ ''ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਏਵ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸੇ ਏਵਾਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਏਵੰ ''ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ''ਤਿ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੬. ਏਕਧਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿ

(੧੬) ੧. ਏਕਧਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿ-ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੬. ਏਕਧਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਇਧ ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਭਾਵਤ੍ਥੋ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ – "**ਏਕਸਭਾਵੋ**"ਤਿ। **ਏਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਕਂਸੇਨ, ਅਵਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਟ੍ਟੇ**ਤਿ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟੇ। **ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਅਨਭਿਰਮਨਤ੍ਥਾਯ। **ਵਿਰਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਅਰਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ। **ਵਿਰਜ੍ਜਨਾਯਾ**ਤਿ ਪਲੁਜ੍ਜਨਾਯ। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਵਿਗਮਾਯਾ**"ਤਿ। **ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਨਿਰੋਧਾਯਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਵ੍ਹਾਣੇਨ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਨਿਰੋਧਨਤ੍ਥਾਯ। ਮਗ੍ਗਵ੍ਹਾਣੇਨ ਨਿਰੋਧਨਂ ਨਾਮ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ। ਯਥਾ ਖਾਦਨੀਯਸ੍ਸ ਮੁਖੇ ਕਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨਂ ਨਾਮ ਯਾਵਦੇਵ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਤ੍ਥਂ, ਏਵਂ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਨਿਰੋਧਨਂ ਵਟ੍ਟਨਿਰੋਧਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਵਟ੍ਟਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਖੀਣੇਸੁ ਇਤਰਂ ਵਟ੍ਟਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ਖੀਣਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮੂਲਮੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ "**ਉਪਸਮਾਯਾਤਿ ਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ ਆਹ। ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਿਜਾਨਨਂ ਨਾਮ ਤਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਾਰੋਪਨਮੁਖੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ – "**ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜਾਨਨਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ। ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਨਾਮ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਞੇਯਜਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। "**ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਯਿਦਂ ਬੁਜ੍ਝਨਂ ਯਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – "**ਬੋਧਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਮਤਧਾਤੁਯਾ।

ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਅਭਿਰੁਚਿਉਪ੍ਪਾਦਨਾਯ। **ਵਿਸਕਣ੍ਟਕੋਤਿ** ਗੁਲ਼ਸ੍ਸ ਵਾਣਿਜਸਮਞ੍ਞਾ। ''ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਦੇਸੇ ਦੇਸਭਾਸਾ''ਤਿ ਕੇਚਿ। ਉਚ੍ਛੁਰਸੋ ਸਮਪਾਕਪਕ੍ਕੋ ਚੁਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਮਿਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡੀਕਤੋ **ਗੁਲ਼ੋ,** ਅਪਿਣ੍ਡੀਕਤੋ **ਫਾਣਿਤਂ**। ਪਾਕਵਿਸੇਸੇਨ ਖਣ੍ਡਖਣ੍ਡਸੇਦਿਤੋ **ਖਣ੍ਡੋ,** ਮਲਾਭਾਵਂ ਆਪਨ੍ਨੋ **ਸਕ੍ਕਰਾ**।

ਸਰਤੀਤਿ ਸਤਿ। ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਰਤੀਤਿ **ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ,** ਅਨੁ ਅਨੁਰੂਪਾ ਸਤੀਤਿਪਿ **ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ। ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਯੋਜਨਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਹਂਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਾਦਨੀਯਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਤੋਸਨਤ੍ਥਂ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਤ੍ਥਂ। ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਾ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਮਾਹਿਤੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖੇਨ ਇਜ੍ਝਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ । **ਉਪਹਞ੍ਞਤਿ** ਪਤਿਹਞ੍ਞਤਿ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ। ਤਤੋ ਏਵ **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਤਿ,** ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਰਿਞ੍ਚਤਿ, **ਨਿਰਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ** ਭਾਵਨਸ੍ਸਾਦਸ੍ਸ ਅਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਪਸੀਦਤਿ** ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਪਸਾਦਨੀਯਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਚ ਕਙ੍ਖਾਦਿਚੇਤੋਖਿਲਾਭਾਵੇਨ **ਵਿਨੀਵਰਣੋ ਹੋਤਿ। ਦਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨੀਵਰਣਨਿਰਾਕਰਣੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਏਵਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਰਾਨੁਯੁਞ੍ਜਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਦਮਨਸ੍ਸ ਉਪਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਕਥਾ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਕੋ ਅਯਂ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸ੍ਸਰੀਤਿ ਕੋ ਅਯਂ ਮਮ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿ। **ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸ੍ਸਰਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਭਾਵਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ। ਤੇਨਾਹ – "**ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚੀ**"ਤਿ। **ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰੀਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾ **ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਆਦਿਪ੍ਪਭੇਦਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ। **ਇਦਞ੍ਚ ਰੂਪਂ ਪੁਰਿਮਞ੍ਚ ਅਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਰੁਪ੍ਪਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਂ, ਪੁਰਿਮਂ ਅਤਂਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਰੂਪਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਰੂਪਾਰੂਪਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸਮ੍ਭਾਵਿਕਾ**ਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਸ੍ਸ। **ਨਿਰੋਧੋ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਨਾਵਾਰੋ**ਤਿ ਯਥਾਰਦ੍ਧਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਨਿਗਮਨਵਾਰੋ।

੨੯੭. **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯ੍ਵਾਯਂ ''ਤਂ ਪਨੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਨਯੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਂ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ ਅਤਿਦਿਸਤਿ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਅਤਿਦੇਸੋ ਪਯੋਜਨਵਸੇਨ ਨਵਸੁਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ ਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਆਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਨੇਵ

ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਪਵਾਦੇਨ ਨਿਵਤ੍ତਿਤੋਤਿ ਤਾਸਂ ਏਕਪ੍ਪਯੋਜਨਤਾਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮਾਸਪਦਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਵਚਨਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਪਕ੍ਖਿਕਮੇਵਾਤਿ ਆਹ – **"ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਚਨਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਂ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਹਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਵਿਸਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਸੀਲਂ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ ਆਰਬ੍ਭ। **ਚਾਗਂ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਾਗਗੁਣਂ ਆਰਬ੍ਭ। **ਦੇਵਤਾ ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੇਵਤਾਗੁਣਸਦਿਸਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦ੍ਧਾਸੀਲਸੁਤਚਾਗਪਞ੍ਞਾਸੁ ਦੇਵਤਾਸਮਞ੍ਞਾ। ਭਵਤਿ ਹਿ ਤਂਸਦਿਸੇਪਿ ਤਬ੍ਬੋਹਾਰੋ ਯਥਾ ''ਤਾਨਿ ਓਸਧਾਨਿ, ਏਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ। ਤੇਨਾਹ – **"ਦੇਵਤਾ ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦੇਵਤਾ ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ, ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਸੀਲੇਨ, ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਸੁਤੇਨ, ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਚਾਗੇਨ, ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪਪਨ੍ਨਾ, ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਦੇਵਤਾ ਸਕ੍ਖਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ** ਨਾਮ ਤਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਪ੍ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਗਤਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਉਪਗਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾ।

ਉਪਸਮ੍ਮਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਉਪਸਮੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਏਤ੍ਥ ਉਪਸਮ੍ਮਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੂਪਸਮੋ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ। ਖਿਣੋਤਿ ਖੇਪੇਤਿ ਕਿਲੇਸੇਤਿ ਖਯੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਤੇ ਏਵ ਉਪਸਮੇਤੀਤਿ ਉਪਸਮੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਏਵ। ਖਯੋ ਚ ਸੋ ਉਪਸਮੋ ਚਾਤਿ **ਖਯੂਪਸਮੋ**। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਉਪਸਮੋ ਧਮ੍ਮੋ ਏਵਾਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹੋ ਧਮ੍ਮਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ, ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਤੋ ਪਨ ਅਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੋ ਸਾਤਿਸਯੋ ਉਲ਼ਾਰਤਮਪਣੀਤਤਮਭਾਵਤੋਤਿ ਦੀਪੇਤੁਂ ਵਿਸੁਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਮਮੇਵ ਹਿ ਵਿਸੇਸਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਗਵਾ – ''ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਅਵੋਚ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਵਿਸੇਸਂ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਇਧ ਖਯੂਪਸਮਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਸਮਤ੍ਥਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਸਮਾਨੇਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਭਾਵੇ ''ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ, ਵਿਰਾਗੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ ਸਾਤਿਸਯੋ, ਏਵਂ ਫਲਧਮ੍ਮਤੋ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਅਚ੍ਛਰਿਯਧਮ੍ਮਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੂਪਸਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਖਯੂਪਸਮੋਪਿ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਨੇ**ਵ **ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ''ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯਾਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ''ਤਿ ਕੇਚਿ, ਤਂ ਅਕਾਰਣਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਤਥਾ ਦੇਸਨਾਯ ਆਗਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਆਦੀਨਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਹਂਸਨਟ੍ਠਾਨਿਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਮੇਤਾਨਿ, ਏਤਾਨਿ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਨੇਵਾਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਪਠਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੬. ਏਕਧਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿ

(੧੬) ੨. ਏਕਧਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿ-ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੮. ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਸ੍ਸਤਿ ਤਾਯ, ਸਯਂ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ,** ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ – **"ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਵਿਧਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ । ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ। ਤਸ੍ਸ **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ**।

੨੯੯. ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਤਿ ਤਾਯ, ਸਯਂ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਞਾਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਯ। ਤਤ੍ਥ ਝਾਨਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਞਾਣਂ **ਝਾਨਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ,** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ**।

੩੦੨. ਪਞ੍ਚਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ''ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਅਨੁਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰੋ**।

੩੦੩. ''ਅਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਉਪਾਯਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਯਾਵ ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਾ**ਤਿ ਯਾਵ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਾ। ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਨਯੋ ਪਨ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਤਟ੍ਟੀਕਾਯ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੩੦੪. **ਅਯਂ ਤਿਵ◌ਿਧਾ ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਾ ਚੇਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਭਾਵਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਾਯ ਹੋਨ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਵ◌ਿਬਨ੍ਧਕਭਾਵ◌ੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ – **"ਮਗ੍ਗਾਵਰਣਾ ਚਾ"**ਤਿ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿਆਦਿਕਾ **ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਮਗ੍ਗਾਵਰਣਾਵ ਹੋਤਿ** ਵ◌ਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਭਾਵਤੋ, **ਨ ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਾ** ਅਕਮ੍ਮਪਥਪਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਦਂ ਪਨ ਵ◌ਿਧਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਵ◌ਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਨ ਮਗ੍ਗਾਵਰਣਞ੍ਚਾਤਿ ਵ◌ਿਰੁਦ੍ਧਮੇਤਂ ਉਦ੍ਧਮ੍ਮਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਯ ਏਵ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ ਭਵ◌ਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਵ◌ਿਧਾਨਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ। ''ਨ ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਾ''ਤਿ ਸਗ੍ਗੁਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵ◌ਿਬਨ੍ਧਕਤ੍ਤਂ ਵਦਨ੍ਤੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਗ੍ਗਾਵਹਤਾਪਿ ਨਾਮ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਤਂ ਵ◌ਾਦਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੇਨ **"ਦਿਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਸਗ੍ਗਂ ਉਪਨੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਏਕਨ੍ਤਗਰੁਤਰਸਾਵਜ੍ਜਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ – **"ਏਕਨ੍ਤਂ ਨਿਰਯਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਨਿਮੁਜ੍ਜਾਪੇਤੀ"**ਤਿਆਦਿ।

੩੦੫. **ਵਟ੍ਟਂ ਵ◌ਿਦ੍ਧਂਸੇਤੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਂ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਞ੍ਚ ਵ◌ਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ। ਵ◌ਿਪਾਕਵਟ੍ਟਂ ਕਾ ਨੁ ਵ◌ਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ ਨਾਮ। ਏਵ◌ਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਰਣੇਨ ਵ◌ਿਦ੍ਧਸੁਭਵ◌ਂ ਫਲਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਟਿਬਾਹਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਅਵਸਰਦਾਨਤੋ। **ਇਚ੍ਛੇਤਂ ਕੁਸਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੇਤੁਂ ਸਚੇ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਏਵਮੇਤਂ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਅਨਾਕਡ੍ਢਨਂ ਕੁਸਲਂ ਅਨਵਜ੍ਜਂ। **ਸਤ੍ਤ ਭਵ◌ੇ ਦੇਤੀ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਭਵ◌ੇ ਦੇਤਿ। **ਏਵਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਵ◌ਿਧਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ – **"ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਕਥਿਤਾ"**ਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨਤ੍ਥੇ**ਤਿ ''ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ ਗਤਿਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ। ''ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਲੋਕਿਕਾ ਭਵਨਿਪ੍ਫਾਦਿਕਾਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ।

੩੦੬. **ਯਥਾਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਯਂ **ਯਥਾ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਤੇਨ ਉਤ੍ਤਰਪਦਤ੍ਥਪ੍ਪਧਾਨੋ ਸਮਾਸੋਤਿ ਆਹ – **"ਯਾ ਯਾ ਦਿਟ੍ਠੀ"**ਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਂਤਂਦਿਟ੍ਠਿਅਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਂ। ਤੇਨਾਹ – **"ਪਰਿਪੁਣ੍ਣ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸਮਾਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਸਮਂ ਏਕਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਆਦਿਨ੍ਨਂ ਗਹਿਤਂ ਅਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ। **ਤਦੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਦੇਤਂ ''ਯਞ੍ਚੇਵ ਕਾਯਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਤਦੇਤਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ। **ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਯਂ ਠਿਤਕਾਯਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਪਾਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਂ ਠਿਤਕਸ੍ਸ ਠਿਤਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਸ੍ਸ ਤਂਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ। **ਦਿਟ੍ਠਿਸਹਜਾਤਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਪਰੇਸਂ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਦਿਨਾ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਪਨਕਾਲੇ ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹਜਾਤਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵਚੀਕਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ ਪਾਣਘਾਤਾਦੀਨਂਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਲੋਮਿਕਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਰੇਸਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ। ਤੇਨਾਹ – **"ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਗਹਿਤਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠ"**ਨ੍ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿਆਦਿ ਸੁਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਠਿਤਵਚੀਕਮ੍ਮਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਹਜਾਤਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਲੋਮਿਕਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਤਿਵ◌ਿਧਂ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ। ''ਯਾਯ ਕਾਯਚਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਸਤੋ''ਤਿ ਅਪਰੇ।

ਦਿਟ੍ਠਿਸਹਜਾਤਾਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹਜਾਤਾ ਚੇਤਨਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ। **ਪਤ੍ਥਨਾ**ਤਿ ''ਇਦਂ ਨਾਮ ਕਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਪਤ੍ਥਨਾ। **ਚੇਤਨਾਪਤ੍ਥਨਾਨਂ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਗਤਨਿਸ੍ਸਿਤਚੇਤਸਿਕਨਿਕਾਮਨਾਨਂ ਵਸੇਨ। **ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਪਨਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਣਿਦਹਨਾ। **ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ**ਤਿ ਚੇਤਨਾਦਿਟ੍ਠਿਤਣ੍ਹਾਦਿਵ◌ਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਪਾਪਿਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ

ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾਯ...ਪੇ॰... ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਪੁਰਿਮਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਤਿਤ੍ਤਕਪਦਸ੍ਸੇਵ। ਤਿਤ੍ਤਕਂ ਕਟੁਕਨ੍ਤਿ ਚ ਉਭਯਂ ਇਧ ਅਨਿਟ੍ਠਪਰਿਯਾਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ''ਪਚ੍ਛਾ ਤੇ ਕਟੁਕਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ।

ਅਮ੍ਬੋਯਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਬੋ ਅਯਂ। **ਤਮੇਵ ਪੂਜ**ਨ੍ਤਿ ਤਮੇਵ ਪੁਬ੍ਬੇ ਲਦ੍ਧਪਰਿਸਿਞ੍ਚਨਦਾਨਾਦਿਪੂਜਂ। **ਨਿਵੇਸਰੇ**ਤਿ ਪਵਿਸਿਂਸੁ। **ਅਸਾਤਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਮਧੁਰਨਿਮ੍ਬਮੂਲਸਂਸਗ੍ਗੇਨ।

ਤਂ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਏਕਨ੍ਤਸਾਵਜ੍ਜਤ੍ਤਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਦਸਮਸੁਤ੍ਤੇ। **ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਨਵਮਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਪਨਾਵ ਪਤ੍ਥਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਣਿਧਿ ਚਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ।

ਦੁਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੬. ਏਕਧਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿ

(੧੬) ੩. ਏਕਧਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿ-ਤਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੮. ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਅਯਾਥਾਵਦਿਟ੍ਠਿਕੋ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਾਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿਕੋ। ਤੇਨਾਹ – **"ਤਾਯੇਵ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨੋ"**ਤਿ **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੋ ਪਸਤ੍ਥੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਯੋ ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋਤਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤੋ ਹਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਪਰਂ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਯ੍ਯ, ਨ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਤੋ। ਤੇਨਾਹ – **"ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਧਮ੍ਮਤੋ"**ਤਿ। **ਏਵਰੂਪਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਾਥਿਕਪੁਤ੍ਤਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੩੦੯. **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਗੀ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੂਰਿਤਪਾਰਮਿਕਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਏਕਚ੍ਚਸਾਵਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਚ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ।

੩੧੦. **ਪਰਮਾ**ਤਿ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਭਾਵੇਨ ਪਰਮਾ, ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਕਮ੍ਮਾਨਂ। **ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। **ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਮੂਲਂ,** ਤਤੋ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਖਾਣੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **"ਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਞ੍ਹੇ ਗਾਹਂ ਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਪਿ ਤਬ੍ਭਾਵਾਵਹਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ – **"ਭਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ, ਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਯਾਦਿਸੇ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਯਂ ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਪੁਨ ਕਦਾਚਿ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਤੋ ਸੀਸੁਕ੍ਖਿਪਨਮਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਕੁਸਲਞ੍ਹਿ ਨਾਮੇਤਂ ਅਬਲਂ ਦੁਬ੍ਬਲਂ, ਨ ਕੁਸਲਂ ਵਿਯ ਮਹਾਬਲਂ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਵਿਯ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਪਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕੋ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕੋ। ਤੇਨੇਵ **ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨਿਯਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੦੦) –

> ''ਕਿਂ ਪਨੇਸ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨਿਯਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਮ੍ਪੀਤਿ? ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਨਿਯਤੋ, ਆਸੇਵਨਵਸੇਨ ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਰੋਚੇਤਿ ਏਵਾ''ਤਿ –

ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤੋਯੇਵ ਚ **ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਮ੍ਪਿ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੭੦-੧੭੨) ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ 'ਕਰੋਤੋ ਨ ਕਰੀਯਤਿ ਪਾਪਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਹੇਤੁ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਮਤੋ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ ਹੋਤਿ, ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤਿ। ਪਠਮਜਵਨੇ ਸਤੇਕਿਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁ। ਸਤ੍ਤਮੇ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛਾ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਨੋ

ਅਰਿਟ੍ਠਕਣ੍ਟਕਸਦਿਸਾ, ਤਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਏਕਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਕੋਚਿ ਦ੍ਵੇ, ਕੋਚਿ ਤੀਣਿਪਿ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇਪਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਤੀਸੁ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋਵ ਹੋਤਿ। ਪਤ੍ਤੋ ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਵਰਣਞ੍ਚੇਵ ਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗਾਵਰਣਞ੍ਚ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਤਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਸਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਗਨ੍ਤੁਂ, ਪਗੇਵ ਮੋਕ੍ਖਂ, ਵਟ੍ਟਖਾਣੁ ਨਾਮੇਸ ਸਤ੍ਤੋ ਪਥਵਿਗੋਪਕੋ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਭਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ।

ਪਿਟ੍ਠਿਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਤਿ ਝਾਯਮਾਨਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ। ਯਂ ਝਾਯਮਾਨਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਯਮਾਨਾਨਞ੍ਚ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਮਨ੍ਤਰਂ, ਯਤ੍ਥ ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਨਿਰਯਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਾਦਿਸੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਓਕਾਸੇ। **ਪਚ੍ਚਤਿਯੇਵਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਝਾਯਮਾਨੇ ਅਜ੍ਝਾਯਮਾਨੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਮ੍ਮਬਲੇਨ ਪਚ੍ਚਤਿਯੇਵ।

੩੧੧. ਚਤੁਤ੍ਥੇ **“ਮਾ ਖਲੀ”ਤਿ ਵਚਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਏਵਂਲਦ੍ਧਨਾਮੋ**ਤਿ ਤਂ ਕਿਰ ਸਕਦ੍ਦਮਾਯ ਭੂਮਿਯਾ ਤੇਲਘਟਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ, ''ਤਾਤ, ਮਾ ਖਲੀ''ਤਿ ਸਾਮਿਕੋ ਆਹ। ਸੋ ਪਮਾਦੇਨ ਖਲਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਭਯੇਨ ਪਲਾਯਿਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਸਾਮਿਕੋ ਉਪਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਸਾਟਕਕਣ੍ਣੇ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਸੋ ਸਾਟਕਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਚੇਲਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਲਾਤੋ ਪਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਤਿਣੇਨ ਵਾ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤੁਮ੍ਪਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਜਾਤਰੂਪੇਨੇਵ ਏਕਂ ਗਾਮਂ ਪਾਵਿਸਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਅਰਹਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਇਮਿਨਾ ਸਦਿਸੋ''ਤਿ ਪੂਵਭਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ''ਮਯ੍ਹਂ ਸਾਟਕਂ ਅਨਿਵਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਇਦਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਾਟਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਨਿਵਾਸੇਸਿ, ਤਦੇਵ ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਅਞ੍ਞੇਪੀਤਿ ਪਞ੍ਚਸਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਬ੍ਬਜਿਂਸੁ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਮਾ ਖਲੀਤਿ ਵਚਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਏਵਂਲਦ੍ਧਨਾਮੋ ਤਿਤ੍ਥਕਰੋ''ਤਿ।

ਸਮਾਗਤਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਨਦੀਨਂ ਉਦਕਪ੍ਪਵਾਹਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਉਦਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਉਦਕਪ੍ਪਵਾਹਾਨਂ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਮਚ੍ਛਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਤੋ ਖਿਪ੍ਪਂ, ਕੁਮਿਨਂ, ਤਦੇਵ ਇਧ **ਖਿਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ – **“ਕੁਮਿਨ”**ਨ੍ਤਿ। **ਉਚ੍ਛੂਹੀ**ਤਿ ਉਦਕਉਚ੍ਛੂਹਿ। **ਤੁਚ੍ਛਪੁਰਿਸੋ** ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾਭਾਵਤੋ। ਞਾਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੇਵ, ਕੁਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। **ਮਨੁਸ੍ਸਖਿਪ੍ਪਂ ਮਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਸਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਂ ਓਟ੍ਟਿਤਂ ਕੁਮਿਨਂ ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ – **“ਮਹਾਜਨਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ।

੩੧੨. ਪਞ੍ਚਮਾਦੀਸੁ **ਬਾਹਿਰਕਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਥੁਪਟਿਞ੍ਞਸ੍ਸਪਿ ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ – **“ਤਤ੍ਥ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਗਣੋ**ਤਿ ਸਾਵਕਗਣੋ। **ਤਥਾਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰਤਾਯ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਤ੍ਥਂ। **ਜਙ੍ਘਸਤ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੂ ਅਨੇਕੇ ਸਤ੍ਤੇ। **ਸਮਕਮੇਵ ਅਕੁਸਲਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਮਾਦਪਨੇਪਿ ਤੇਸਂ ਅਕੁਸਲੇਨ ਸਮਕਮੇਵ ਅਕੁਸਲਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਬਹੂਨਂ ਸਮਾਦਪਨੇਪਿ ਤਥਾ ਉਸ੍ਸਹਨਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵਤੋ। ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਸਮਾਦਪਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯਂ ਸਮਕਮੇਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਏਵਂ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯਂ ਅਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਤਿ।

੩੧੩. **ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਕ੍ਖਾਤੇ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵੇਨ ਅਕ੍ਖਾਤੇ। **ਸਤ੍ਥਾ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਨੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵੇਨ ਕਥੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। **ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ। **ਗਣੋ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ** ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਸੁਵਿਨੀਤਤ੍ਤਾ। **ਸਮਾਦਪਕੋ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੩੧੪. **ਪਮਾਣਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਯਂ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਯਾਪੇਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਏਤ੍ਤਕਂ ਦਾਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਮਾਣਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਤਿਰੇਕੇ…ਪੇ॰… ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ** ਦੁਰਕ੍ਖਾਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਸ੍ਸ। **ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਪਟਿਪਦਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੧੫. **ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਵਸੋ** ਨਾਮ ਉਲ੍ਲਾਰੁਲ੍ਲਾਰਤਾਭੇਦੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਦੇਯਜਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਨ ਥੋਕਬਹੁਤਾਵ **ਦੇਯਜਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੋ** ਨਾਮ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮੋ**ਤਿ ਯਾਪਨਪ੍ਪਮਾਣੰ। **ਯਦਿ ਹੀ**ਤਿਆਦਿ ''ਕਥ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣੰ। **ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। **ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। **ਸਾਸਨੰ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਤੰ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਲਾਭੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਚ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੰ ਕਰੋਤਿ।

ਕੁਟੁਮ੍ਬਰਿਯਵਿਹਾਰੇਤਿ ਕੁਟੁਮ੍ਬਰਿਯਗਾਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਵਿਹਾਰੇ। **ਭੁਞ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਗੇਹੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯ। **ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਗੇਹਤੋ ਬਹਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨਤ੍ਥਾਯ। **ਧੁਰਭਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਾਨਿ। **ਚੂਲੁਪਟ੍ਠਾਕ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਯਜਾਵਚ੍ਚਕਰੰ। **ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਵੀਮੰਸਿਤ੍ਵਾ । **ਮਹਾਜਨੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਭਵਿਤੁੰ ਮਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਮਹਾਜਨੋ ਸਯੰ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਭਵਿਤੁੰ ਮਞ੍ਞਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਨੇਨ। **ਮਹਾਜਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ। **ਅਵਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਕੰ ਕਤ੍ਵਾ।

੩੧੬. **ਪਞ੍ਚਾਤਪਤਪ੍ਪਨੰ** ਚਤੂਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਸੂਰਿਯਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਚ ਤਪ੍ਪਨੰ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਗਿਮ੍ਹਕਾਲੇ। ਛਿਨ੍ਨਪ੍ਪਪਾਤਪਬ੍ਬਤਸਿਖਰਤੋ ਪਤਨੰ **ਮਰੁਪ੍ਪਪਾਤਪਤਨੰ**। ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਾਦੀਸੁ ਆਦਿਚ੍ਚਾਭਿਮੁਖਾਵਟ੍ਟਨੰ **ਆਦਿਚ੍ਚਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨੰ**।

੩੧੭. **ਅਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਕੁਸੀਤੋਪਿ। **ਸਾਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਤਪਚਰਣੰ। **ਦੁਪ੍ਪਰਾਮਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਚਰਿਤੰ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੰ। **ਨਿਰਯਾਯੁਪਕਡ੍ਢਤੀ**ਤਿ ਨਿਰਯਦੁਕ੍ਖਾਯ ਨੰ ਕਡ੍ਢਤਿ।

੩੧੮. **ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਾਤਪਤਪ੍ਪਨਾਦਿਕੇ ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰੇ।

੩੧੯. **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੁਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਸਾਦਵ੍ਹਯਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਤੇਨ ਸਮਣਧਮ੍ਮਕਰਣਸੁਖਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੩੨੦. **ਨਵਕਨਿਪਾਤੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੇ ਵਕ੍ਖਮਾਨੰ ਨਵਕਨਿਪਾਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਨਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਕੋਲਂਕੋਲਾਦਯੋ ਨਵ ਪੁਗ੍ਗਲਾ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸਿਟ੍ਠੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ।

ਤਤਿਯਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੬. ਏਕਧਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿ

(੧੬) ੪. ਏਕਧਮ੍ਮਪਾਲ਼ਿ-ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੨. ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਠਮੇ **ਸਞ੍ਞਾਣਭੂਤਾ**ਤਿ ਉਪਲਕ੍ਖਣਭੂਤਾ। **ਪਞ੍ਚਦਸਯੋਜਨਾਵਟ੍ਟਕ੍ਖਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਦਸਯੋਜਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾ। **ਯਥਾ ਚਾਤਿ ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਦਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਾਯਿਭਾਵੰ ਵਿਯ ਯੋਜਨਸਤੁਬ੍ਬੇਧਾਦਿਭਾਵੰ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨੋਤਿ, ਨ ਪਨ ਜਮ੍ਬੁਯਾ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸ ਵਿਯ ਤੇਹਿ ਅਪਰਗੋਯਾਨਾਦੀਨੰ ਸਞ੍ਞਾਣਭਾਵੰ। **ਰਾਮਣੇਯਜਕ**ਨ੍ਤਿ ਰਮਣੀਯਭਾਵੰ। **ਸੇਸਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਵਨਰਾਮਣੇਯਜਕਾਦਿਪਦੇਸੁ। ਉਗ੍ਗਤੰ ਕੂਲੰ ਉਸ੍ਸਿਤਭਾਵੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਉਕ੍ਕੂਲੰ,** ਵਿਗਤੰ ਅਪਗਤੰ ਕੂਲੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਕੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ – **''ਉਨ੍ਨਤਟ੍ਠਾਨੰ ਨਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨ''**ਨ੍ਤਿ ਚ। **ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟਮਚ੍ਛਪਿਟ੍ਠੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਕੁਜ੍ਜਕਕੁਲਿਸਕਮਚ੍ਛਸਙ੍ਘਾਤਪਿਟ੍ਠੇਨੇਵ।

੩੨੩. ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੁ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਪਾਯਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ,** ਨ ਦੇਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹੀਤਿ ਹੀਨਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯਾਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸੋ ਲਬ੍ਭਤਿ,** ਯਤ੍ਥ ਗਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਉਪਾਸਕਾਨੰ ਉਪਾਸਿਕਾਨੰ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਵਾਦਿਕਿਰਿਯਵਾਦਿਵਿਞ੍ਞੁਜਾਤਿਕਾਨੰ, ਯੋ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **''ਸਕਲੋਪਿ ਹੀ''**ਤਿਆਦਿ।

੩੨੫. **ਏਲ਼ਾ**ਤਿ ਦੋਸੋ। ਤੇਨਾਹ – “**ਨਿਦ੍ਦੋਸਮੁਖਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ।

੩੨੬. ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਗੁਣੇ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਦਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸਨਮੇਵ, ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਦਸ੍ਸਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ਆਹ – “**ਯੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਗੁਣੇ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ।

੩੨੭. **ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਂ।

੩੨੮. ਸੁਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਸਮ੍ਮੋਸੋ ਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਪਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**”ਤਿ।

੩੨੯. **ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ**ਤਿ ‘‘ਅਯਂ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਯਂ ਨ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਅਨਤ੍ਥਪਰਿਹਾਰੇਨ ਹਿ ਅਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਂ ਯਥਾ ਅਧਮ੍ਮਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ।

੩੩੦. **ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਪਟਿਪਦਂ।

੩੩੧. **ਸਂਵੇਗਜਨਕੇਸੁ ਕਾਰਣੇਸੂ**ਤਿ ਸਂਵੇਗਜਨਕੇਸੁ ਜਾਤਿਆਦੀਸੁ ਕਾਰਣੇਸੁ। ਸਂਵੇਜਨੀਯੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਹੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞਾਣਂ ਸਂਵੇਗੋ।

੩੩੨. **ਉਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਉਪਾਯੇਨ ਵਟ੍ਟੂਪਚ੍ਛੇਦੋ, ਤੇਨ ਉਪਾਯੇਨ। **ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵੀਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ।

੩੩੩. ਵਵਸ੍ਸਜੀਯਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਵਵ**ਸ੍ਸਗ੍ਗੋ**, ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਧਾਤੂਤਿ ਆਹ – “ਵਵ**ਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨ**”ਨ੍ਤਿ।

੩੩੪. **ਉਤ੍ਤਮਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭੋਜਨਾਨਂ। **ਉਤ੍ਤਮਰਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਾਨਂ ਰਸਾਨਂ। **ਉਞ੍ਛਾਚਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾਯ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਭੂਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਗਹਣਂ ਉਞ੍ਛਾਚਾਰੋ। **ਏਤ੍ਥ ਚਾ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨ੍ਨਾਦੀਨਂ ਅਗ੍ਗਭਾਵੋ ਨਾਮ ਮਨਾਪਪਰਮੋ ਇਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣਲਾਭੋ, ਨ ਤੇਸਂ ਲਾਭਿਤਾਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਟਿਲਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੇਨ੍ਤਿ ਪਣੀਤਭਾਵੇਨ। **ਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਪਾਤੀ**ਤਿ ਏਕਪਾਤਿਪੂਰਂ ਭਤ੍ਤਂ। **ਇਦਂ ਕਿਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਅਨ੍ਨਗ੍ਗਰਸਗ੍ਗਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਉਞ੍ਛੇਨ ਕਪਾਲਾਭਤੇਨਾ**ਤਿ ਮਿਸ੍ਸਕਭਤ੍ਤੇਨ। **ਯਾਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਾਪਨਸੀਸੇਨ ਯਾਪਨਹੇਤੁਂ ਭਤ੍ਤਂ ਵਦਤਿ। **ਉਪਾਦਾਯ ਅਗ੍ਗਰਸਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਅਨ੍ਨਗ੍ਗਰਸਗ੍ਗਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਆਹਾਰਤੋ ਹਿ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਆਹਾਰੋ ਅਗ੍ਗੋਤਿ ਏਵਂ ਯਾਵ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਦੇਵਾ ਨੇਤਬ੍ਬਂ।

੩੩੫. **ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਨਾਮ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ** ‘‘ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਂ ਫਲਭੂਤੋ ਰਸੋ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਨਾਮ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਾ** ‘‘ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭੂਤੋ ਰਸੋ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿ**ਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ ਨਾਮ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ** ‘‘ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ’’ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਚਤੁਤ੍ਥਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਪੇਯ੍ਯਾਲੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੧੭. ਪਸਾਦਕਰਧਮ੍ਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੬. **ਅਦ੍ਧਮਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਰਸ੍ਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਮ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋਤਿ ਆਹ – "**ਅਦ੍ਧਾ ਇਦ**"ਨ੍ਤਿ। **ਏਕਂਸੋ ਏਸਾ**ਤਿ ਏਕਂਸੋ ਹੇਤੁ ਏਸ ਲਾਭਾਨਂ। **ਪਾਪਕਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਪਾਪਂ ਨਾਮ ਬ੍ਯਤ੍ਤਂ ਏਕਂਸੇਨ ਨ ਕਰੋਤਿ। **ਤਥਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸ। ਆਰਞ੍ਞਿਕਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਤੇਚੀਵਰਿਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਧੁਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਹਣੇਨੇਵ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਤਂਸਭਾਗਾਨਂ ਗਹਿਤਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਥਾਵਰਪ੍ਪਤ੍ਤਭਾਵੋ**ਤਿ ਸਾਸਨੇ ਥਿਰਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਥੇਰਭਾਵੋ। **ਆਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਅਞ੍ਞੋ ਮੇ ਆਕਪ੍ਪੋ ਕਰਣੀਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਕੋਲਪੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਭਾਵੋ**"ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪਤਾ**ਤਿ ਉਪਧਿਸਮ੍ਪਦਾ। **ਵਚਨਕਿਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਵਚਨਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਮਧੁਰਭਾਵੋ ਮਞ੍ਜੁਸ੍ਸਰਤਾ। **ਤੇਨਸ੍ਸ ਲਾਭੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਲਾਭੁਪ੍ਪਾਦਨੂਪਾਯਦਸ੍ਸਨਪਰਂ, ਅਥ ਖੋ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਲਾਭੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਲਾਭਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਭਿਚਾਰਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨਪਰਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਥਾਹ –

> ''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸਂ
> ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੫)।

ਪਸਾਦਕਰਧਮ੍ਮਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੮. ਅਪਰਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੨. **ਇਦਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਚੂਲਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਸੁਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। ਚੂਲਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਸੁਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਨੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਤਾਵਮਹਨ੍ਤੋ ਵਿਪਾਕੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਕਿਮਙ੍ਗੰ ਪਨ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਮੇਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ – “**ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਵਿਪਾਕਕਥਾਯੇਵ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਵਿਪਾਕੇ ਕਥਾਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ**ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਯ। ਪਠਮੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿਪਿ ਪਠਮੰ, ਪਠਮੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਨ ਏਕਨ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ। ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੋ ਹਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਤ੍ਥਕੰ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਮਤ੍ਥਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਆਦਿੰ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ, ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋਪਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਏਵ। ਪੁਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਪਨ ਪਠਮੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਵਿਭਙ੍ਗੇ**ਤਿ ਝਾਨਵਿਭਙ੍ਗੇ। ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਕਯਿਰਮਾਨੰ **ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਕਿਚ੍ਚੰ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ** ਤਗ੍ਗਤਸਮ੍ਮੋਹਵਿਦ੍ਧੰਸਨਤੋ । ਅਪਿਚ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨੰ ਮਗ੍ਗੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ** ਇਤਰਥਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਮਗ੍ਗੋ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨੰ,** ਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਤੋ। ਯਥਾ ਫਲੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣੰ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਏਵੰ ਮਗ੍ਗੋਪਿ। ਏਵਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ** ਅਰਿਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨਤਾਯ। **ਸੇਸੰ** ਵਿਸੇਸੰ, ਅਰਿਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨਾ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੮੬-੩੮੭. **ਹਿਤਫਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤਾਨੁਰੂਪੰ ਞਾਨਸ੍ਸ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨੰ। ਚੇਤੋਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ,** ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮੇਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ – “**ਇਧਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਰੁਣਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਤੰ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। **ਵਟ੍ਟੰ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਭਾਵਤੋ। **ਵਟ੍ਟਪਾਦਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੩੯੦. **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਪਰਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੇਸਾਦੀਸੁ ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਰਣਵਸੇਨ। **ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧੇ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਪ੍ਪਭੇਦੇ। **ਕਾਯੇ**ਤਿ ਰੂਪਕਾਯੇ। ਰੂਪਕਾਯੋ ਹਿ ਇਧ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨੰ ਕੇਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮੂਹਟ੍ਠੇਨ ਹਤ੍ਥਿਕਾਯਰਥਕਾਯਾਦਯੋ ਵਿਯ ਕਾਯੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸਮੂਹਵਿਸਯਤਾਯ ਚਸ੍ਸ ਕਾਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯੂਪਾਦਨਤਾਯ ਚ ਅਸੁਭਾਕਾਰਸ੍ਸ ‘‘ਕਾਯੇ’’ਤਿ ਏਕਵਚਨੰ। ਤਥਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਵਿਭਾਗੇਨ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਚਿਤ੍ਤੇ’’ਤਿ ਏਕਵਚਨੰ ਕਤੰ। **ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ – “**ਤਮੇਵ ਕਾਯੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਆਹ। **ਤਮੇਵ ਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਵੇਦਨਾਦਿਅਨੁਪਸ੍ਸਨੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਤੇਨ ਚ ਪੁਨ ਕਾਯਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨੰ ਸੂਚਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ‘‘ਕਾਯੇ’’ਤਿ ਹਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਪੁਨ ‘‘ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ’’ਤਿ ਦੁਤਿਯੰ ਕਾਯਗ੍ਗਹਣੰ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਦਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਕਤੰ। ਤੇਨ ਵੇਦਨਾਦਯੋਪਿ ਏਤ੍ਥ ਸਿਤਾ, ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਕਾਯਵੇਦਨਾਦਿਅਨੁਪਸ੍ਸਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਪਿ ਆਪਨ੍ਨੇ ਨ ਕਾਯੇ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ। ਅਥ ਖੋ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀਯੇਵਾਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਨ ਕਾਯੇ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਏਕਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਨਾਪਿ ਕੇਸਲੋਮਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਨੁਪਸ੍ਸੀ। ਯੋਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਕੇਸਲੋਮਾਦਿਕੋ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਾਯੋ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਏਕਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਅਥ ਖੋ ਰਥਸਮ੍ਭਾਰਾਨੁਪਸ੍ਸਕੋ ਵਿਯ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸਮੂਹਾਨੁਪਸ੍ਸੀ , ਨਾਗਰਾਵਯਵਾਨੁਪਸ੍ਸਕੋ ਵਿਯ ਕੇਸਲੋਮਾਦਿਸਮੂਹਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, ਕਦਲਿਕ੍ਖਨ੍ਧਪਤ੍ਤਵਟ੍ਟਿਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਕੋ ਰਿਤ੍ਤਮੁਟ੍ਠਿਵਿਨਿਵੇਠਕੋ ਵਿਯ ਚ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਸਮੂਹਾਨੁਪਸ੍ਸੀਯੇਵਾਤਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਸਮੂਹਵਸੇਨੇਵ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਮੂਹਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕਾਯੋ ਵਾ ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮੂਹਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਪਨ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਤ੍ਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ।

ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧੇਨਾਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧਾ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਕਿਲੇਸੇ ਆਤਪੇਤੀਤਿ **ਆਤਾਪੋ,** ਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। ਯਦਿਪਿ ਹਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਆਤਾਪਨਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੇਵ। ਆਤਪਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਪਨ ਆਤਾਪਸਦ੍ਦੋਪਿ ਵੀਰਿਯੇਵ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ। ਅਥ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਬ੍ਭੁਸ੍ਸਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਂ ਤਦਾਤਾਪਨਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਮੇਵ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਤਾਪੋਤਿ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਨਾਮਂ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਆਤਾਪੀ।** ਅਯਞ੍ਹਿ ਈਕਾਰੋ ਪਸਂਸਾਯ ਅਤਿਸਯਸ੍ਸ ਵਾ ਦੀਪਕੋਤਿ ਆਤਾਪਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਮਙ੍ਗਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਆਤਾਪੀਤਿ…ਪੇ॰… ਵੀਰਿਯੇਨ ਵੀਰਿਯਵਾ**"ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਅਟ੍ਠਾਰਸਵਿਧੇਨ…ਪੇ॰… ਸਮ੍ਮਾ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਚਨਤ੍ਥੋ – ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਾਮਞ੍ਚ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ,** ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਅਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਿਤਾਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪ੍ਪਜਾਨੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਉਪਰੂਪਰਿਵਿਸੇਸਾਵਹਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਾਯੋ ਚ ਇਧ ਲੁਜ੍ਜਨਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਲੋਕੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ – "**ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਤੇ ਲੋਕੇ**"ਤਿ। **ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਤਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਤਣ੍ਹਂ । ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਭਿਜ੍ਝਾਗਹਣੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੀਵਰਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਬਲਵਧਮ੍ਮਦ੍ਵਯਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਨਯੇਨ ਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮੂਲਕਸ੍ਸ ਅਨੁਰੋਧਸ੍ਸ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਵਿਨਯੇਨ ਕਾਯਵਿਪਤ੍ਤਿਮੂਲਕਸ੍ਸ ਵਿਰੋਧਸ੍ਸ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਨਯੇਨ ਚ ਕਾਯੇ ਅਭਿਰਤਿਯਾ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਵਿਨਯੇਨ ਕਾਯਭਾਵਨਾਯ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਨਯੇਨ ਕਾਯੇ ਅਭੂਤਾਨਂ ਸੁਭਸੁਖਭਾਵਾਦੀਨਂ ਪਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਵਿਨਯੇਨ ਕਾਯੇ ਭੂਤਾਨਂ ਅਸੁਭਾਸੁਖਭਾਵਾਦੀਨਂ ਅਪਨਯਨਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਯੋਗਾਨੁਭਾਵੋ ਯੋਗਸਮਤ੍ਥਤਾ ਚ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯੋਗਾਨੁਭਾਵੋ ਹਿ ਏਸ, ਯਦਿਦਂ ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਅਰਤਿਰਤਿਸਹੋ ਅਭੂਤਪਕ੍ਖੇਪਭੂਤਾਪਨਯਨਵਿਰਹਿਤੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਚੇਸ ਅਰਤਿਰਤਿਸਹੋ ਅਭੂਤਂ ਅਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਭੂਤਞ੍ਚ ਅਨਪਨੇਨ੍ਤੋ ਯੋਗਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀਤਿ। **ਸੁਦ੍ਧਰੂਪਸਮ੍ਮਸਨਮੇਵ ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਵਲਂ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸੁਖਾਦਿਭੇਦਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੂਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸਾਮਿਸਨਿਰਾਮਿਸਭੇਦਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਖਯਤੀਤਿ **ਸੁਖਾ,** ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਕਾਯਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਦੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਾ ਖਾਦਤਿ, ਖਨਤਿ ਵਾ ਕਾਯਿਕਂ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ ਆਬਾਧਨ੍ਤਿ **ਸੁਖਾ,** ਸੁਕਰਂ ਓਕਾਸਦਾਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਸੁਖਾ।** ਦੁਕ੍ਖਯਤੀਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਾ,** ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਕਾਯਞ੍ਚ ਪੀਲ਼ੇਤਿ ਵਿਬਾਧਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਟ੍ਠੁ ਵਾ ਖਾਦਤਿ, ਖਨਤਿ ਵਾ ਕਾਯਿਕਂ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ ਸਾਤਨ੍ਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਾ,** ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਓਕਾਸਦਾਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਦੁਕ੍ਖਾ।** ਦੁਕ੍ਖਸੁਖਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ**ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵੇਦਿਯਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਰਸਂ ਅਨੁਭਵਤੀਤਿ **ਵੇਦਨਾ।** **ਵੇਦਿਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਨੁਭਵਮਾਨੋ। **ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਿਯਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਂ ਵਾ ਚੇਤਸਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਿਯਮਾਨੋ ''ਅਹਂ ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਂ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕਾਪਿ ਦਾਰਕਾ ਥਞ੍ਞਪਿਵਨਾਦਿਕਾਲੇ ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਿਯਮਾਨਾ ''ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਿਯਾਮਾ''ਤਿ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨੇਤਂ ਏਵਰੂਪਂ ਪਜਾਨਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਰੂਪਞ੍ਹਿ ਜਾਨਨਂ ਸਤ੍ਤੂਪਲਦ੍ਧਿਂ ਨ ਜਹਤਿ, ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਨ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਜਾਨਨਂ ਸਤ੍ਤੂਪਲਦ੍ਧਿਂ ਜਹਤਿ, ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤਿ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ ਚ ਹੋਤਿ। ਇਦਞ੍ਹਿ ''ਕੋ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾ, ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਿਯਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ ਕੋ ਵੇਦਿਯਤੀਤਿ? ਨ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਤੋ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਾ ਵੇਦਿਯਤਿ। ਕਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਤਿ? ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਾ ਵੇਦਨਾ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ ਵੇਦਨਾਤਿ? ਵਤ੍ਥੁਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਸ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ''ਤਂ ਤਂ ਸੁਖਾਦੀਨਂ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਂ ਰੂਪਾਦਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨਾਵ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਵੇਦਨਾਪਵਤ੍ਤਿਂ ਉਪਾਦਾਯ 'ਅਹਂ ਵੇਦਿਯਾਮੀ'ਤਿ

ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਏਵੰ ''ਸੁਖਾਦੀਨੰ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤੰ ਰੂਪਾਦਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨਾਵ ਵੇਦਿਯਤੀ''ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਏਸ ''ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਥ ਵਾ **ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਿਯਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਸੁਖਵੇਦਨਾਕ੍ਖਣੇ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਿਯਮਾਨੋ ''ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰਯੇਵ ਵੇਦਿਯਾਮੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤੇਨ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਇਦਾਨਿ ਅਭਾਵਤੋ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਇਤੋ ਪਰੰ ਪਠਮੰ ਅਭਾਵਤੋ ''ਵੇਦਨਾ ਨਾਮ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਿਯਾਮੀਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਾਮਿਸੰ ਵਾ ਸੁਖਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਆਮਿਸਾ ਨਾਮ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਸਹ ਆਮਿਸੇਹੀਤਿ ਸਾਮਿਸਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਾਮਿਸਾ ਸੁਖਾ** ਨਾਮ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਾਮਿਸਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਛਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ। **ਸਾਮਿਸਾ ਦੁਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ ਛਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ। ਸਾ ਚ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ''ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੰ ਨਾਨੁਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਾਨੁਭਵਾਮੀ''ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਕਾਮਗੁਣਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਨਿਰਾਮਿਸਾ ਸੁਖਾ** ਨਾਮ ਛਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸਿਤਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ। ਸਾ ਚ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤਾ ਮੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਨਿਰਾਮਿਸਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਨਾਮ ਛਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸਿਤਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ। ਸਾ ਪਨ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ ਅਨੁੱਤਰਵਿਮੋਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਤਅਰਿਯਫਲਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਿਹੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਦਧਿਗਮਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਇਮਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖੰ ਇਮਮ੍ਪਿ ਮਾਸੰ ਇਮਮ੍ਪਿ ਸੰਵਚ੍ਛਰੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਭੂਮਿੰ ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ ਨਾਸਕ੍ਖਿ''ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸੋਚਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ।

ਸਾਮਿਸਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਨਾਮ ਛਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ। ਸਾ ਚ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ ਗੁਲ਼ਪਿਣ੍ਡਕੇ ਨਿਲੀਨਮਕ੍ਖਿਕਾ ਵਿਯ ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਕਾਮਗੁਣਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ। **ਨਿਰਾਮਿਸਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ** ਨਾਮ ਛਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸਿਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ। ਸਾ ਪਨ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਇਟ੍ਠਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣੇ ਆਪਾਥਗਤੇ ਇਟ੍ਠੇ ਅਰਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਅਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨੇਨ ਅਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾ। **ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਾਵ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਲੁਜ੍ਜਨਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਸਾ ਵੇਦਨਾ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਵੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੇਤਿ ''ਸਰਾਗੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਰਾਗੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵੀਤਰਾਗੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਸਦੋਸੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਵੀਤਦੋਸੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਸਮੋਹੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਵੀਤਮੋਹੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਸੰਖਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਮਹਗ੍ਗਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਅਮਹਗ੍ਗਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਸਉਤ੍ਤਰੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਸਮਾਹਿਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਅਸਮਾਹਿਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੪) ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧੇ ਚਿਤ੍ਤੇ।

ਤਤ੍ਥ **ਸਰਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਵਿਧੰ ਲੋਭਸਹਗਤੰ। **ਵੀਤਰਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੰ। ਇਦੰ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਸਨੰ ਨ ਧਮ੍ਮਸਮੋਧਾਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਏਕਪਦੇਪਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਸੇਸਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨੇਵ ਪੁਰਿਮਪਦੰ, ਨ ਪਚ੍ਛਿਮਪਦੰ ਭਜਨ੍ਤਿ। **ਸਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤੰ। **ਵੀਤਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੰ। ਸੇਸਾਨਿ ਦਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨੇਵ ਪੁਰਿਮਪਦੰ, ਨ ਪਚ੍ਛਿਮਪਦੰ ਭਜਨ੍ਤਿ। **ਸਮੋਹ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਹਗਤਞ੍ਚੇਵ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਞ੍ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮੋਹੋ

ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੇਸਾਨਿਪਿ ਇਧ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚੇਵ ਹਿ ਦੁਕੇ ਦ੍ਵਾਦਸਾਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਾਨੀਤਿ। **ਵੀਤਮੋਹ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਂ।

ਸਂਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਨੁਪਤਿਤਂ। ਏਤਞ੍ਹਿ ਸਙ੍ਕੁਚਿਤਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਙ੍ਕੋਚਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਂ। ਏਤਞ੍ਹਿ ਪਸਟਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਵਿਸੇਸਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਵਿਸਟਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਮਹਗ੍ਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਞ੍ਚ। **ਅਮਹਗ੍ਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਂ। **ਸਉਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਂ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਸਉਤ੍ਤਰਂ ਰੂਪਾਵਚਰਂ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਮੇਵ। **ਸਮਾਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਨਾਸਮਾਧਿ ਵਾ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ। **ਅਸਮਾਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਭਯਸਮਾਧਿਵਿਰਹਿਤਂ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਮੁਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। **ਅਵਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਭਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਹਿਤਂ। ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਮੁਤ੍ਤੀਨਂ ਪਨ ਇਧ ਓਕਾਸੋਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਓਕਾਸਾਭਾਵੋ ਚ ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਾ **ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ,** ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜਾ ਧਮ੍ਮਰਾਸਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪਾਦਾਤਬ੍ਬਾ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾ **ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਯਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁ ਸੋਤਂ ਘਾਨਂ ਜਿਵ੍ਹਾ ਕਾਯੋ ਮਨੋਤਿ ਇਮਾਨਿ ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਤਨਾਨਿ ਚੇਵ, ਰੂਪਂ ਸਦ੍ਦੋ ਗਨ੍ਧੋ ਰਸੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਛ ਬਾਹਿਰਾਯਤਨਾਨਿ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾ ਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਸਮ੍ਮਸਨਚਾਰਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। **ਸਤ੍ਤ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਤਿਆਦਯੋ ਹਿ ਸਮ੍ਬੋਧਿਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਵਾ ਅਙ੍ਗਾਤਿ **ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**। ਤਥਾ ਹਿ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯੋਗਾਵਚਰੋਤਿ ਸਮ੍ਬੋਧਿ, ਯਾਯ ਵਾ ਸੋ ਸਤਿਆਦਿਕਾਯ ਸਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਕਿਲੇਸਨਿਦ੍ਦਾਤੋ ਉਟ੍ਠਾਤਿ, ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਸਾ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗੀ ਸਮ੍ਬੋਧਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬੋਧਿਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਅਙ੍ਗਾਤਿ **ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**।

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ''ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੭੧-੧੦੭੨) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਟ੍ਟਂ ਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵਤੋ। ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਨਿਵਟ੍ਟਤਦਧਿਗਮੂਪਾਯਭਾਵਤੋ। ਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਟ੍ਟੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ ਸਰੂਪਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਵਿਵਟ੍ਟੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਅਵਿਸਯਤ੍ਤੇ ਚ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਤੋ। **ਪਞ੍ਚਧਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ। **ਸੁਦ੍ਧਅਰੂਪਸਮ੍ਮਸਨਮੇਵਾ**ਤਿ ਰੂਪੇਨ ਅਮਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਕੇਵਲਂ ਅਰੂਪਸਮ੍ਮਸਨਮੇਵ। ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਸਚ੍ਚਕੋਟ੍ਠਾਸਾਨਂ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਤੋ **"ਰੂਪਾਰੂਪਸਮ੍ਮਸਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾਨਮ੍ਪਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **"ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕਾਨੇਵ ਕਥਿਤਾਨੀ"**ਤਿ ਆਹ।

੩੯੪. ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਜਾਤਾਨਂ। **ਪਯੋਗਂ ਪਰਕ੍ਕਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭੁਸਂ ਯੋਗੋ ਪਯੋਗੋ, ਪਯੋਗੋਵ ਪਰਕ੍ਕਮੋ, ਪਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਰਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਕ੍ਖਿਪਤੀ**ਤਿ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤ੍ਤਂ ਅਪਦਾਨਵਸੇਨ ਉਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਪਧਾਨਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਵੀਰਿਯਂ। **ਲੋਕਿਯਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਕਥਾ। **ਸਬ੍ਬਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਮਗ੍ਗਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ। **ਕਸ੍ਸਪਸਂਯੁਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਪਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਸੁਤ੍ਤੇਨ ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਮੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੫) ਆਗਤਤ੍ਤਾ। ਸਾ ਲੋਕਿਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਮਗ੍ਗਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਮਗ੍ਗੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਕਿਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਭੂਤਕਥਨਮਤ੍ਤਂ। ਨਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਨ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ''ਨ ਕੋਚਿ ਗੁਣੋ''ਤਿ ਆਸਙ੍ਕੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਹ – **"ਸੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਯਥਾ ਫਲਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਦਾਨਂ। **ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪੀ**ਤਿ ''ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਮੇ

ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਯਂ। **ਤਂ ਪਨ** ਤਥਾਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ **ਨ ਯੁਤ੍ਤਂ** ਦੁਤਿਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਯ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਾਭਾਵਤੋ। ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ ਮਗ੍ਗੇ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਮਗ੍ਗੇ ਅਨਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਨ ਚੇਤਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਧਾਨਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਕੁਸਲਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦਿਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ।

ਵੁਤ੍ਤ**ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਅਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨ ਵਾ ਅਨਨੁਭੂਤਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ**ਤਿ ਧਰਮਾਨਸਭਾਵਾ। ਖਣਤ੍ਤਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਵਤ੍ਤਮਾਨਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ **ਵਤ੍ਤਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ**। ਤਞ੍ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਭਙ੍ਗਾ ਉਦ੍ਧਂ ਪਨ੍ਨਂ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ **"ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਨੁਭਵਿਤ੍ਵਾ ਭਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਵਿਗਤਂ ਭੁਤ੍ਵਾਵਿਗਤਂ। ਅਨੁਭਵਨਭਵਨਾਨਿ ਹਿ ਭਵਨਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਭੁਤ੍ਵਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਮੇਵ ਹਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਵਿਸੇਸੀਯਤਿ। ਇਧ ਵਿਪਾਕਾਨੁਭਵਨਵਸੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਭਵਿਤ੍ਵਾਵਿਗਤਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ **"ਭੁਤ੍ਵਾਵਿਗਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਂ ਵਿਯ ਰਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਭੂਤਾਪਗਤਂ ਜਵਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਤਾਵਸੇਨ ਭੂਤਾਪਗਤਞ੍ਚ ਸਙ੍ਖਤਂ **ਭੂਤਾਪਗਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ **ਓਕਾਸਕਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ** ਵਿਪਾਕਮੇਵ ਵਦਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਵਿਯ ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ। ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਞ੍ਹਿ ਭੂਤਾਵਿਗਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਓਕਾਸਕਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਪਦਭਾਜਨੀਯ) –

> ''ਆਰਮ੍ਮਣਰਸਂ ਅਨੁਭਵਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਭੂਤਾਪਗਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ, ਉਪਾਦਾਦਿਤ੍ਤਯਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਭੂਤਾਪਗਤਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸੇਸਸਙ੍ਖਤਞ੍ਚ ਭੂਤਾਪਗਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮ। 'ਯਾਨਿਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨੀ'ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸੋਕਾਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਥਾਕਤੋਕਾਸਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮਾਨਂ ਏਵਂ ਕਤੇ ਓਕਾਸੇ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਓਕਾਸਕਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮਾ''ਤਿ।

ਇਧ ਪਨ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਭੁਤ੍ਵਾਵਿਗਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਓਕਾਸਕਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ, **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੦੬) –

> ''ਕਮ੍ਮੇ ਪਨ ਜਹਿਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣਰਸਂ ਅਨੁਭਵਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੋ ਵਿਪਾਕੋ ਭੁਤ੍ਵਾਵਿਗਤਂ ਨਾਮ। ਕਮ੍ਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਭੁਤ੍ਵਾਵਿਗਤਂ ਨਾਮ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਭੁਤ੍ਵਾਵਿਗਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਞ੍ਞਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਕਤੇ ਓਕਾਸੇ ਵਿਪਾਕੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਓਕਾਸਕਰਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਂ ਓਕਾਸਕਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮਾ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਾ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ''ਸਤਿਪਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਨਂ ਸਂਵੇਦਯਿਤਸਭਾਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨੁਭਵਨੇ ਸਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇ ਪਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਚਿਤ੍ਤਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਸਾਤਿਸਯੋ ਵਿਸਯਾਨੁਭਵਨਾਕਾਰੋ। ਯਥਾ ਵਿਕਪ੍ਪਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਤਬ੍ਬਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਚ ਅਕੁਸਲਂ ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਰਸਂ ਅਨੁਭਵਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਵਿਪਾਕੋ ਕਮ੍ਮਵੇਗਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਨਾਪਿ ਕਿਰਿਯਾ ਅਹੇਤੁਕਾਨਂ ਅਤਿਦੁਬ੍ਬਲਤਾਯ, ਸਹੇਤੁਕਾਨਞ੍ਚ ਖੀਣਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਛਲ੍ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਵਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਅਤਿਸਨ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਰਸਾਨੁਭਵਨਂ ਸਾਤਿਸਯਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸੇਸਸਙ੍ਖਤਞ੍ਚ ਭੂਤਾਪਗਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਾ ਪਨ ਵਿਪਾਕਾਨੁਭਵਨਵਸੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਅਵਿਪਕ੍ਕਪਾਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਵਿਗਤਤ੍ਤਾ

ਭਵਿਤ੍ਵਾ ਵਿਗਤਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭੁਤ੍ਵਾਪਗਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨੇਵ ਤਤ੍ਥ ਓਕਾਸਕਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਕਮੇਵਾਹ, ਨ ਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧਾਪਿ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਭੁਤ੍ਵਾਪਗਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਓਕਾਸਕਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵਿਭਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਭੂਮਿ ਨਾਮਾਤਿ ਸਮ੍ਮਸਨਸ੍ਸ ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤੇਸੂ**ਤਿ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦੇਸੁ। **ਅਨੁਸਯਿਤਕਿਲੇਸਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤੇਨਾਹ – **"ਅਤੀਤਾ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ। ਹੋਨ੍ਤੁ ਤਾਵ ''ਅਤੀਤਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਵਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ''ਅਨਾਗਤਾ''ਤਿ ਪਨ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਨਨੁ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਥਾਮਗਤਾ ਕਿਲੇਸਾ ਅਨੁਸਯਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਅਨਾਗਤਭਾਵੋਪਿ ਨੇਸਂ ਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਇਤਰਾਨਾਗਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਿਯਾਤਿ ''ਅਨਾਗਤਾ ਵਾਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਦਿ ਹਿ ਨੇਸਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਅਨਾਗਤਭਾਵੋ ਸਿਯਾ, ਤਤੋ ''ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਅਤੀਤਾ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁਂ, ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਅਨਾਗਤਵੋਹਾਰੋ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਂ ਭੂਮਿਲਦ੍ਧੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮਾਤਿ ਇਦਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਕਿਲੇਸਜਾਤਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਭੂਮਿਲਦ੍ਧੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਸਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕਿਚ੍ਚਕਰਣਤੋ। **ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਭੂਮਿਸੂ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਦੇਵਾਦਿਅਤ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ। ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਹਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਿਲੇਸਾਤਿ **ਭੂਮਿਯੋ,** ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। **ਅਸਮੁਗ੍ਘਾਤਗਤਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਅਨਾਪਾਦਿਤਤਾਯ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਂ ਨ ਗਤਾਤਿ **ਅਸਮੁਗ੍ਘਾਤਗਤਾ। ਭੂਮਿਲਦ੍ਧੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲਦ੍ਧਭੂਮਿਕਂ ਭੂਮਿਲਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਗ੍ਗਿਆਹਿਤੋ ਵਿਯ। ਓਕਾਸਕਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦ੍ਦੇਪਿ ਚ **ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਂ** (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧ ਕਾਮਾਵਚਰਕੁਸਲਪਦਭਾਜਨੀਯ) ਆਗਤਨਯੇਨ ਓਕਾਸੋ ਕਤੋ ਏਤੇਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮੇਨ, ਓਕਾਸੋ ਕਤੋ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਤਿ ਚ ਦੁਵਿਧਤ੍ਥੇਪਿ ਏਵਮੇਵ ਕਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਨਿਪਾਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਧ ਪਨ ਓਕਾਸਕਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਓਕਾਸੋ ਕਤੋ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਖਣਤ੍ਤਯਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਸਮੁਦਾਚਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੰ **ਸਮੁਦਾਚਾਰੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ**। ਤੇਨਾਹ – **"ਸਮ੍ਪਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਂਯੇ**ਵਾ"ਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਦਲ੍ਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੰ **ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਗ੍ਗਹਿਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ**। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ **ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ**। ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ **ਅਸਮੁਗ੍ਘਾਤਿਤਾ**। ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਧਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਾਨੁਸ੍ਸਰਿਤਕ੍ਖਣੇ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਉਪਤਿਟ੍ਠਨਤੋ ਅਧਿਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਨਾਮਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਧਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਹਟਖੀਰਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਅਧਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਅਨਾਹਟਖੀਰਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਤਾਯ ਅਨੋਗਤਕਿਲੇਸਆਰਮ੍ਮਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਕਿਲੇਸਾ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਵਾ ਆਹਟਾਨਾਹਟਖੀਰਰੁਕ੍ਖਸਦਿਸਾ। **ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਠਾਨੇ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਸਮੁਗ੍ਘਾਤਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਕਿਂ? ਯਥਾ ਸਚੇ ਖੀਰਰੁਕ੍ਖਂ ਕੁਠਾਰਿਯਾ ਆਹਨੇਯ੍ਯੁਂ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਠਾਨੇ ਖੀਰਂ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯ੍ਯਾਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ। ਇਦਂ ਅਸਮੁਗ੍ਘਾਤਿਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਨਾਮਾਤਿ ਏਵਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਇਮੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੂਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ। ਇਦਂ **ਨ ਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਂ** ਅਪ੍ਪਹਾਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝਂ** ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ। **ਰਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਰਾਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਦੁਟ੍ਠੋ ਮੂਲ੍ਹੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਮਾਨਸਂਯੋਜਨੇਨ ਵਿਰੂਪਂ ਨਿਬਨ੍ਧਿਤੋ। **ਪਰਾਮਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੇਨ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਰਤੋ ਆਮਟ੍ਠੋ। **ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਂ ਅਗਤੋ, ਸਂਸਯਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਥਾਮਗਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਸਯਵਸੇਨ ਦਲ੍ਹਤਂ ਉਪਗਤੋ। **ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਪ੍ਪਹਾਯਕਯੁਗੇ ਨਦ੍ਧਾ ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਨਕਾ ਏਕਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ। **ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ**ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਸਹਿਤਾ।

ਪਾਲ਼ਿਯਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਲ਼ਿਯਂ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੨੧)। ਤਿਕਾਲਿਕੇਸੁਪਿ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਵਾਯਾਮਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਜਾਤਫਲਤਰੁਣਰੁਕ੍ਖੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਜਾਤੋ ਸਤ੍ਤੋ ਅਸਮੁਦਾਹਟਕਿਲੇਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ "**ਜਾਤਫਲਰੁਕ੍ਖੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਾਨਮੇਵ ਅਤੀਤਾਦਿਭੇਦੇਨ ਤਿਧਾ ਨਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਾਤੁਂ ਅਜਾਤਫਲਰੁਕ੍ਖੋ ਉਪਮਾਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਭਤੋ, ਅਤੀਤਾਦੀਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ "**ਜਾਤਫਲਰੁਕ੍ਖੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਾਰਹਾਨਿ ਫਲਾਨਿ ਛਿਨ੍ਨੇ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਿ ਕਦਾਚਿ ਸਸਭਾਵਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾਤਿ ਅਤੀਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਏਵਂ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਾ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਮਗ੍ਗੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਰਹਾਨਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਭਾਵਤੋ । ਯਥਾ ਚ ਛੇਦੇ ਅਸਤਿ ਫਲਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਛੇਦਨਸ੍ਸ ਸਾਤ੍ਥਕਤਾ, ਏਵਂ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਚ ਸਾਤ੍ਥਕਤਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। **ਨਾਪਿ ਨ ਪਜਹਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾਨਂ ਪਜਹਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਲਕ੍ਖਣੇ ਤ੍ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਯ ਹਿ ਸਮੁਦਯਪ੍ਪਹਾਨਨਿਬ੍ਬਾਨਸਛਿਕਰਣਕਿਰਿਯਾ ਵਿਯ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਰਿਜਾਨਨਕਿਰਿਯਾ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ।

ਤੇਪਿ ਪਜਹਤਿਯੇਵਾਤਿ ਯੇ ਤੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਜਨੇਤਬ੍ਬਾ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਤੇਪਿ ਪਜਹਤਿਯੇਵ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ**ਾਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨੇਨ। **ਏਤ੍ਥ**ਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣੇ ਹੇਤੁਭੂਤੇ। **ਏਤੇ**ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਸਞ੍ਞਿਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ। **ਸਬ੍ਬਭਵੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿਯੇਵਾਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਸਬ੍ਬਭਵੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿਯੇਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਤਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਿਲੇਸਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵਤੋ।

ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ "**ਕਥਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ...ਪੇ॰... ਠਿਤਿਯਾ ਭਾਵਨਾ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਯੇਵ ਉਭਯਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਆਹ – "**ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾਯੇਵ**ਾ"ਤਿ। **ਮਗ੍ਗੋ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਤਿ। ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਭਾਵਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। **ਵਤ੍ਤਂ ਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਯਾਵਤਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਯੇਵ ਠਿਤਿ, ਤਤ੍ਤਕਾਨੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਿ।

੩੯੮-੪੦੧. ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦਂ ਅਧਿਪਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਮਾਧਿ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧੀਤਿ ਆਹ – "**ਛਨ੍ਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧੀ**"ਤਿ **ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤੇਨਾਹ – "**ਪਧਾਨਭੂਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਧਾਨਭੂਤਾ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਭੂਤਾ। ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਪਧਾਨਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਤਂ ਤਂ ਵਿਸੇਸਂ ਸਙ੍ਖਰੋਤੀਤਿ **ਸਙ੍ਖਾਰੋ,** ਸਬ੍ਬਂ ਵੀਰਿਯਂ। ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕਤੋ ਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਪਧਾਨਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ, ਪਧਾਨਭੂਤਾ ਸੇਟ੍ਠਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਪਨ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। **ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਨਾ ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚ। **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਇਦ੍ਧਿ, ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਇਦ੍ਧਾ ਵੁਦ੍ਧਾ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਇਦ੍ਧਿ। ਪਠਮੇਨਤ੍ਥੇਨ ਇਦ੍ਧਿ ਏਵ ਪਾਦੋ **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ,** ਇਦ੍ਧਿਕੋਟ੍ਠਾਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਤਿਯੇਨਤ੍ਥੇਨ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਦੋਤਿ **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ,** ਪਾਦੋਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ, ਅਧਿਗਮੂਪਾਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਉਪਰੂਪਰਿਵਿਸੇਸਸਙ੍ਖਾਤਂ ਇਦ੍ਧਿਂ ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਦੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਦਂ, ਇਦ੍ਧਿਭੂਤਂ** ਵਾ **ਪਾਦਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦ**"ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ, ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਇਦ੍ਧਾ ਵੁਦ੍ਧਾ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਇਦ੍ਧੀਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਾਨਂ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਦਿਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਪਾਦਭੂਤਂ ਸੇਸਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਰਾਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵ **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੪੩੪-੪੩੭) ''ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋਤਿ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਾ ਏਵ ਚ ਤਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਇਦ੍ਧਿ ਯਸ੍ਮਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ

ਉਪਰਿਮਾਯ ਉਪਰਿਮਾਯ ਤਯੋ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪ੍ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਾਦਭੂਤਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਇਦ੍ਧਿਭੂਤਂ ਵਾ ਪਾਦ''ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਪਿ, ਸੇਸਾ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਯੇਵ। ਵੀਰਿਯਚਿਤ੍ਤਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪ੍ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾਪਿ ਤਯੋ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਇਦ੍ਧਿਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਪਿ, ਸੇਸਾ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਯੇਵ।

ਅਪਿਚ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਨਾਮ, ਪਟਿਲਾਭੋ ਪਟਿਲਾਭੋ ਇਦ੍ਧਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਉਪਚਾਰੇਨ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਾ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਰਿਕਮ੍ਮਞ੍ਹਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਨਾਮ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਇਦ੍ਧਿ ਨਾਮ। ਦੁਤਿਯਜ਼ਾਨ... ਤਤਿਯਜ਼ਾਨ... ਚਤੁਤ੍ਥਜ਼ਾਨ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਨਾਮ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਇਦ੍ਧਿ ਨਾਮ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਨਾਮ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਇਦ੍ਧਿ ਨਾਮ। ਸਕਦਾਗਾਮਿ-ਅਨਾਗਾਮਿ-ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਨਾਮ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਇਦ੍ਧਿ ਨਾਮ। ਪਟਿਲਾਭੇਨਪਿ ਦੀਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਞ੍ਹਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਨਾਮ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਇਦ੍ਧਿ ਨਾਮ। ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਨਾਮ, ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਇਦ੍ਧਿ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਨਾਮ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਇਦ੍ਧਿ ਨਾਮ।

ਸੇਸੇਸੁਪੀਤਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਆਦੀਸੁਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਵੀਰਿਯਂ, ਚਿਤ੍ਤਂ, ਵੀਮਂਸਂ ਅਧਿਪਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਮਾਧਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿ, ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿ, ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਛਨ੍ਦਾਦੀਸੁ ਏਕ**ਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਦਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਦਿਭੂਤਂ ਏਕਂ ਪਧਾਨਂ ਛਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **"ਤਦਾਸ੍ਸ ਪਠਮਿਦ੍ਧਿਪਾਦੋ"**ਤਿ। **ਏਵਂ ਸੇਸਾਪੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵੀਰਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵੀਮਂਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੁਤਿਯਵੀਰਿਯਿਦ੍ਧਿਪਾਦਾਦਯੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਏਕੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਂ ਅਵਸ੍ਸਯਤਿ, ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਅਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਂ ਸਤਿ ''ਅਹਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਯ੍ਹਂ ਏਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇ ਭਾਰੋ''ਤਿ ਛਨ੍ਦਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਛਨ੍ਦਂ ਧੁਰਂ ਛਨ੍ਦਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਏਕੋ ਵੀਰਿਯਂ ਅਵਸ੍ਸਯਤਿ, ਏਕੋ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਏਕੋ ਪਞ੍ਞਂ ਅਵਸ੍ਸਯਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਂ ਸਤਿ ''ਅਹਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਯ੍ਹਂ ਏਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇ ਭਾਰੋ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਪਞ੍ਞਂ ਧੁਰਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ।

ਕਥਂ? ਯਥਾ ਹਿ ਚਤੂਸੁ ਅਮਚ੍ਚਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ ਪਤ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤੇਸੁ ਏਕੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਸ੍ਸਯਤਿ, ਏਕੋ ਸੂਰਭਾਵਂ, ਏਕੋ ਜਾਤਿਂ, ਏਕੋ ਮਨ੍ਤਂ। ਕਥਂ? ਤੇਸੁ ਹਿ ਪਠਮੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦਕਾਰਿਤਾਯ ਅਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ''ਲਚ੍ਛਾਮੇਤਂ ਠਾਨਨ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਸ੍ਸਯਤਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋਪਿ ''ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੇ ਸਣ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਵਸ੍ਸਂ ਪਨ ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਕੁਪ੍ਪਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੁਪ੍ਪਿਤੇ ਰਥਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰਾਜਾਨਂ ਆਰਾਧੇਤ੍ਵਾ ਆਹਰਾਪੇਸ੍ਸਾਮੇਤਂ ਠਾਨਨ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਸੂਰਭਾਵਂ ਅਵਸ੍ਸਯਤਿ। ਤਤਿਯੋ ''ਸੂਰਭਾਵੇਪਿ ਸਤਿ ਏਕਚ੍ਚੋ ਹੀਨਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਜਾਤਿਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ ਦੇਨ੍ਤੋ ਮਯ੍ਹਂ ਦਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਜਾਤਿਂ ਅਵਸ੍ਸਯਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ''ਜਾਤਿਮਾਪਿ ਏਕੋ ਅਮਨ੍ਤਨੀਯੋ ਹੋਤਿ, ਮਨ੍ਤੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਆਹਰਾਪੇਸ੍ਸਾਮੇਤਂ ਠਾਨਨ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਤਂ ਅਵਸ੍ਸਯਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਸ੍ਸਯਬਲੇਨ ਠਾਨਨ੍ਤਰਾਨਿ ਪਾਪੁਣਿਂਸੁ।

ਤਤ੍ਥ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਛਨ੍ਦਂ ਅਵਸ੍ਸਾਯ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ''ਅਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਂ ਸਤਿ ਅਹਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਯ੍ਹਂ ਏਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇ ਸਾਰੋ''ਤਿ ਛਨ੍ਦਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਛਨ੍ਦਂ ਧੁਰਂ ਛਨ੍ਦਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ **ਰਟ੍ਠਪਾਲਤ੍ਥੇਰੋ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੯੩ ਆਦਯੋ) ਵਿਯ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ''ਛਨ੍ਦੇ ਸਤਿ ਕਥਂ ਨਾਨੁਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਮ੍ਪਿ ਭਤ੍ਤਾਨਿ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਅਨੁਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਛਨ੍ਦਮੇਵ ਅਵਸ੍ਸਾਯ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ। ਸੂਰਭਾਵੇਨ ਰਾਜਾਨਂ ਆਰਾਧੇਤ੍ਵਾ ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਵੀਰਿਯਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਵੀਰਿਯਂ ਧੁਰਂ ਵੀਰਿਯਂ

ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ **ਸੋਣਤ੍ਥੇਰੋ** (ਮਹਾਵ॰ ੨੪੩ ਆਦਯੋ) ਵਿਯ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵੀਰਿਯਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ।

ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਧੁਰਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ **ਸਮ੍ਭੂਤਤ੍ਥੇਰੋ** (ਥੇਰਗਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨ ਸਮ੍ਭੂਤਤ੍ਥੇਰਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ) ਵਿਯ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਧੁਰਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ। ਮਨ੍ਤਂ ਅਵਸ੍ਸਾਯ ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਵੀਮਂਸਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਵੀਮਂਸਂ ਧੁਰਂ ਵੀਮਂਸਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ **ਥੇਰੋ ਮੋਘਰਾਜਾ** (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੧੨੨ ਆਦਯੋ; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ੮੫) ਵਿਯ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵੀਮਂਸਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਵੀਮਂਸਂ ਧੁਰਂ ਵੀਮਂਸਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਾ ''ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੂ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੧੨੫; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ੮੮) ਸੁਞ੍ਞਤਾਕਥਂ ਕਥੇਸਿ। ਪਞ੍ਞਾਨਿਸ੍ਸਿਤਮਾਨਨਿਗ੍ਗਹਤ੍ਥਞ੍ਚ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪਞ੍ਹਂ ਨ ਕਥੇਸਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਛਨ੍ਦੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਤੋਸਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਦਿਸਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਥਾਮਭਾਵਤੋ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸੂਰਤ੍ਤਸਦਿਸਤਾ, ''ਛਦ੍ਵਾਰਾਧਿਪਤਿ ਰਾਜਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.ਏਰਕਪਤ੍ਤਨਾਗਰਾਜਵਤ੍ਥੁ) ਵਚਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠਜਾਤਿਸਦਿਸਤਾ।

੪੦੨-੪੦੬. **ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦ੍ਧਾਧੁਰੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦ੍ਧਾਕਿਚ੍ਚੇ ਸਦ੍ਦੂਹਨਕਿਰਿਯਾਯ। **ਇਨ੍ਦਟ੍ਠਂ ਕਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਇਨ੍ਦਟ੍ਠਂ ਕਾਰੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾ ਏਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨ੍ਤਿ **ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ**। ਤਥਾ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਂ ਸਕਸਕਕਿਚ੍ਚੇਸੂਤਿ ਆਹ – "**ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**"ਤਿ। **ਵਿਸੋਧੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਪਕ੍ਖਵਿਵਜ੍ਜਨਸਪਕ੍ਖਨਿਸੇਵਨਸਰਿਕ੍ਖੁਪਨਿਸ੍ਸਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਿਸੋਧਨਵਸੇਨ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ।

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਪਸਾਦਸਿਨੇਹਾਭਾਵੇਨ ਸਦ੍ਧਾਰਹਿਤੇ ਲੂਖਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਜ੍ਜਯਤੋ। **ਸਦ੍ਧੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸੇਵਤੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੇ ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰਸਦਿਸੇ ਸੇਵਤੋ। **ਪਸਾਦਨੀਯੇ**ਤਿ ਪਸਾਦਾਵਹੇ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੀਯਸੁਤ੍ਤਾਦਿਕੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੧ ਆਦਯੋ)। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਪਤਿ ਪਤਿ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਵਿਸੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਮਲਵਿਗਮਤੋ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਸਭਾਵਸਂਸੁਦ੍ਧਿਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੇ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੬੫੧-੬੬੨ ਆਦਯੋ) ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਚੇਵ ਪਠਮਵਿਮੋਕ੍ਖਾਦਿਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਚ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਝਾਨਾਨਿਯੇਵ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਸੇਨ ਪਨ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ।

ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਾਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਨਾਹ – "**ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਖਨ੍ਧਨਾਨਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਜਾਤਿਭੂਮਿਆਦਿਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਅਕਤਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਕਤਭਾਵਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ। **ਸਦ੍ਧਾਧੁਰਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧੁਰੇ ਪਞ੍ਞਾਧੁਰੇ ਚ। **ਅਵਸਾਨੇ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ। **ਵਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਕਮ੍ਪਿਯਭਾਵੇਨ। ਏਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਥਿਰਭਾਵੋਪਿ ਵਿਭਾਵਿਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨ ਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਥਿਰਭਾਵੇਨ ਵਿਨਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਕਮ੍ਪਿਯਤਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਥਿਰਭਾਵੇਨੇਵ ਹਿ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਅਬ੍ਭਜਾਕਤਾਨਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਬਲਵਭਾਵੂਪਪਤ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਹੇਤੁ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਹੇਤਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ।

੪੧੮. **ਆਦਿਪਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਆਦਿਪਦਾਨਂ। **ਸਰਣਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਚਿਰਕਤਚਿਰਭਾਸਿਤਾਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੇਨ। **ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਅਸੁਭਾਕਾਰਾਦਿਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਮੁਖੇਨ ਤਤ੍ਥ ਉਪਤਿਟ੍ਠਨਸਭਾਵਾ। ਉਪਤਿਟ੍ਠਨਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਾਨਂ, ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ। **ਅਪਿਲਾਪਨਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਸਭਾਵਾ, ਉਦਕੇ ਅਲਾਬੁ ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇ

ਪ੍ਲਵਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤੁੰ ਅਪ੍ਪਦਾਨੰ, ਪਾਸਾਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਚਲਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਠਪਨੰ ਸਾਰਣੰ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਕਰਣੰ ਅਪਿਲਾਪਨੰ। **ਸਾਪਤੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਕੰ। ਅਪਿਲਾਪਨੰ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠੰ ਕਰੋਤਿ **ਅਪਿਲਾਪੇਤਿ,** ਸਾਯੰ ਪਾਤਞ੍ਚ ਰਾਜਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰਿਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਾਪੇਤਿ ਸਾਰੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਤੇ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ ਧਮ੍ਮੇ। ਕਣ੍ਹੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੁਕ੍ਕੇਨ, ਸੁਕ੍ਕੋ ਚ ਕਣ੍ਹੇਨ ਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਯੰ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਯੰ ਸਮਥੋ, ਅਯੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਯੰ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਅਯੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਤਿ ਏਵੰ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਅਪਿਲਾਪਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਤੀ''ਤਿ (ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੧.੧੩) ਇਮੰ ਪਾਲ਼ਿਸੇਸੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਥੇਰੇਨਾ**ਤਿ ਨਾਗਸੇਨਤ੍ਥੇਰੇਨ। ਸੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਿਚ੍ਚੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸੇਤਿ ''ਅਪਿਲਾਪਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਤਿ, ਆਕੋਟਨਲਕ੍ਖਣੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਬੋਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਸਮ੍ਮੋਸਪਚ੍ਚਨੀਕੰ ਕਿਚ੍ਚੰ ਅਸਮ੍ਮੋਸੋ, ਨ ਸਮ੍ਮੋਸਾਭਾਵਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – **''ਅਸਮ੍ਮੋਸਰਸਾ** ਵਾ''ਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਬਲੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਸਾ ਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਤੇਸੰ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਭਾਵੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਸਯੰ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – **''ਗੋਚਰਾਭਿਮੁਖੀਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**''ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਪਸਤ੍ਥੋ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋਤਿ **ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਬੋਧਿਯਾ** ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ, **ਬੋਧਿਸ੍ਸ ਵਾ** ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੋਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। **ਯਾ ਹੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮੇਵ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਤਿ। ''ਯਾ ਹਿ ਅਯੰ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਬੋਧੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਮੂਹੇਨ, ਯਾਯ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਯੂਹਨਾ ਓਘਤਰਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧) ''ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨਾ। ਤਣ੍ਹਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਵਸੇਸਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਆਯੂਹਨਾ। ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨਾ। ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਆਯੂਹਨਾ। ਲੀਨਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨਾ। ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨਾ। ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਆਯੂਹਨਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਪਕਾਰੇਸੁ ਇਧ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲੀਨਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਉਚ੍ਛੇਦਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੰ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਵੀਰਿਯਪੀਤਿਪ੍ਪਧਾਨਾ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗੀ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਯੂਹਨਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਸਸ੍ਸਤਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੰ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਪਧਾਨਾ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗੀ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। ਸਤਿ ਪਨ ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਤਾਨਨਿਦ੍ਦਾਯ ਉਟ੍ਠਹਤੀਤਿ ਏਤੇਨ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਹਗਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਤਿਆਦੀਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਹਿ ਕਿਲੇਸੇ ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੀ ਏਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ** ਵਾਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਫਲਸਹਗਤਾਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਤ੍ਤਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਭਾਵਿਤੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਕਥਮਿਦੰ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ – **''ਯਥਾਹਾ**''ਤਿਆਦਿ। **ਝਾਨਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਦਯੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਬੋਧਿਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਮੁਦਾਯਾਵਯਵਵਿਸਯਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸੇਨਙ੍ਗਰਥਙ੍ਗਾਦਯੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਬੋਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਤਿ ਕਾਰਣਤ੍ਥੋ ਅਙ੍ਗਸਦ੍ਦੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਧਿਯੋ, ਬੋਧਿਯੋ ਏਵ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – **''ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ**''ਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦੀਨੰ ਕਾਰਣਾਦੀਨੰ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਅਨੁਰੂਪੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਪਟਿਮੁਖੰ ਅਵਿਪਰੀਤਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਦੀਪਕੇਹਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਹਿ **''ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਬੋਧਿਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਬੁਜ੍ਝਨੰ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਸੰਸਾਯੰ ਸੁਨ੍ਦਰਭਾਵੇ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਹ – **''ਪਸਤ੍ਥੋ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਚ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ**''ਤਿ।

ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਚਿਨਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ**। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਸੋ **ਪਵਿਚਯਲਕ੍ਖਣੋ। ਓਭਾਸਨਰਸੋ**ਤਿ ਵਿਸਯੋਭਾਸਨਰਸੋ। ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਾਕਾਰੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ**।

ਵੀਰਸ੍ਸ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾਤਿ ਵੀਰਿਯਂ। **ਈਰਯਿਤਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ। **ਪਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਂ। ਤਤੋ ਏਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ **ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਰਸਂ। ਅਨੋਸੀਦਨਂ** ਅਸਂਸੀਦਨਂ।

ਪੀਣਯਤੀਤਿ ਤਪ੍ਪੇਤਿ। ਪੀਣਨਕਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਯ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਕਾਯਸ੍ਸਾਬਜਪਨਂ। ਫਰਣਪੀਤਿਵਸੇਨ ਹੇਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ **ਰਸੋ**ਤਿ। ਉਦਗ੍ਗਭਾਵੋ ਓਦਗਜਂ, ਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ **ਓਦਗਜਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**। ਉਬ੍ਬੇਗਪੀਤਿਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਤੋਤਿ ਕਾਯਦਰਥਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਦਰਥਸ੍ਸ ਚ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਤੋ ਵੂਪਸਮਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ – “**ਉਪਸਮਲਕ੍ਖਣਾ**”ਤਿ, ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥਾਨਂ ਵੂਪਸਮਨਲਕ੍ਖਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਯੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ। **ਦਰਥੋ** ਸਾਰਮ੍ਭੋ, ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਦਿਕਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ, ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਦਰਥਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨੇਨ ਪਰਿਲ਼ਾਹਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਵਿਰਹਿਤੋ ਸੀਤਿਭਾਵੋ **ਅਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਸੀਤਿਭਾਵੋ**।

ਸਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਪਨਂ **ਸਮਾਧਾਨਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ** ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਾ। ਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਅਵਿਸਾਰੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਏਵ ਅਵਿਸਰਣਭਾਵੋ। ਅਥ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੋ**। ਨ੍ਹਾਨੀਯਚੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਉਦਕਂ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਅਵਿਸਾਰਭਾਵੇਨ ਲਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ **ਅਵਿਸਾਰਲਕ੍ਖਣੋ**। ਨਿਵਾਤੇ ਦੀਪਚ੍ਚਿਟ੍ਠਿਤਿ ਵਿਯ ਚੇਤਸੋ ਠਿਤਿਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ**।

ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਤੋਤਿ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਅਸ੍ਸੇਸੁ ਸਾਰਥਿ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਤੋ। **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੇ ਠਤ੍ਵਾ ਵੀਮਂਸਨਸਙ੍ਖਾਤਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਲਕ੍ਖਣਾ। **ਸਮਵਾਹਿਤਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਸਮਂ ਅਵਿਸਮਂ ਯਥਾਸਕਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਉਦਾਸੀਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਪਿ ਸੇਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਯਥਾਸਕਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਯਥਾ ਰਾਜਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਪਿ ਅਤ੍ਥਕਰਣੇ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠੇ ਯਥਾਸਕਂ ਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ **ਊਨਾਧਿਕਨਿਵਾਰਣਰਸਾ। ਪਕ੍ਖਪਾਤੁਪਚ੍ਛੇਦਨਰਸਾ**ਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਨਿਹੀਨਕਿਚ੍ਚਂ ਹੋਤੁ, ਇਦਂ ਅਤਿਰੇਕਤਰਕਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਕ੍ਖਪਾਤਨਵਸੇਨ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਿ ਪਕ੍ਖਪਾਤੋ, ਤਂ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ **ਪਕ੍ਖਪਾਤੁਪਚ੍ਛੇਦਨਰਸਾ**। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਕਸਕਕਿਚ੍ਚੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ**। ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਉਪਰੂਪਰਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨਮੇਵ ਬ੍ਰੂਹਨਂ ਵਡ੍ਢਨਞ੍ਚਾਤਿ ਆਹ – “**ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀ**”ਤਿ।

ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ,** ਸਤਿਪਧਾਨਂ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ**। ਤਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਤੋਕਾਰਿਭਾਵਾਵਹਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਪ੍ਪਹਾਨਂ ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮਸੇਵਨਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਿਰਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਵਿਵਜ੍ਜਨਾ, ਸਤੋਕਾਰਿਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਯੁਤ੍ਤਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, “**ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਆਲੋਕਿਤੇ ਵਿਲੋਕਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਅਸਿਤੇ ਪੀਤੇ ਖਾਯਿਤੇ ਸਾਯਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਗਤੇ ਠਿਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਜਾਗਰਿਤੇ ਭਾਸਿਤੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੯) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। **ਤਿਸ੍ਸਦਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੋ** ਨਾਮ ਯੋ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਸੁਵਣ੍ਣਸਲਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਭਾਸਾਸੁ ਕਤਰਭਾਸਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਮੀ’’ਤਿ ਪਰਿਸਂ ਪਵਾਰੇਸਿ। **ਅਭਯਤ੍ਥੇਰੋ**ਤਿ ਦਤ੍ਤਾਭਯਤ੍ਥੇਰਮਾਹ। **ਅਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਨਿਵੇਸਂ।

ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾਤਿ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਕਭਾਵੋ। ਆਚਰਿਯੇ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਪਿ ਨਿਕਾਯੇ ਸਹ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ, ਤਂ ਤਂ ''ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥਂ, ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **"ਖਨ੍ਧਧਾਤੁ...ਪੇ॰... ਬਹੁਲਤਾ"**ਤਿ।

ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਸਰੀਰਂ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਨਿ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਚ ਵਤ੍ਥੂਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਾਵਹਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਕਰਣਂ ਤੇਸਂ ਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾ। ਤੇਨਾਹ – **"ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਤਪਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪਚਿਤਦੋਸਂ। **ਸੇਦਮਲਮਕ੍ਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਦੇਨ ਚੇਵ ਜਲ੍ਲਿਕਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਰੀਰਮਲੇਨ ਚ ਮਕ੍ਖਿਤਂ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਪੀਲਾਵਹਂ ਅਚ੍ਚਾਸਨਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸੇਨਾਸਨਂ ਵਾ**ਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤਪਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪਰਿਭਣ੍ਡਕਰਣਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਤ੍ਤਪਚਨਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਵਿਸਦੇ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ ਅਵਿਸਦੇ ਸਤਿ, ਵਿਸਯਭੂਤੇ ਵਾ। ਕਥਂ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਵਤ੍ਥੂਨਿ ਵਿਸਯੋ? ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਪਵਤ੍ਤਨਕਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕੇਸੂ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕੇਸੁ। **ਞਾਣਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਨ ਕੇਵਲਂ ਵਤ੍ਥੁਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਯਾਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਤਂਨਿਸ੍ਸਿਤਾਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਯ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ ਵਿਸਯਿਨੋ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਮਭਾਵਕਰਣਨ੍ਤਿ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੂਨਾਧਿਕਭਾਵਕਰਣਂ। **ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬਲਵਂ ਹੋਤਿ,** ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਟੁਤਰਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਵਿਸਦਤਾਯ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਿਥਿਲਤਾਦਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬਲਵਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ – **"ਇਤਰਾਨਿ ਮਨ੍ਦਾਨੀ"**ਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਇਤਰੇਸਞ੍ਚ ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਨਂ ਪਗ੍ਗਹੋ। ਪਗ੍ਗਹੋਵ ਕਿਚ੍ਚਂ **ਪਗ੍ਗਹਕਿਚ੍ਚਂ**। ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਾਨਂ, ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਵਾ **ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ**। ਵਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਯੇਨ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋ **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ**। ਰੂਪਗਤਂ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਯੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਸਯਸਭਾਵਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ **ਦਸ੍ਸਨਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ** ਬਲਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਨ ਅਧਿਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹਿ ਇਨ੍ਦਟ੍ਠਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤਾਨਂ ਸਹਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਦੇਸਤਾਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। **ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਉਲ੍ਹਾਰਤਾਦਿਗੁਣੇ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬਲਵਂ ਜਾਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵੀਮਂਸਨੇਨ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਏਵਂਧਮ੍ਮਤਾਨਯੇਨ ਯਾਥਾਵਸਰਸਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਨ ਹੋਤਿ ''ਅਯਂ ਇਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵੋ''ਤਿ ਪਰਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਧੁਰਿਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹਿ ਯਥਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਬਲਵਭਾਵੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਨ੍ਦਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਬਲਵਭਾਵੇ ਸਦ੍ਧਾਯ ਮਨ੍ਦਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – **"ਤਂ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾ ਅਮਨਸਿਕਾਰੇਨਾਤਿ ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ਭਾਵਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬਲਵਂ ਜਾਤਂ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਭਾਵਨਾਯ ਅਨਨੁਯੁਞ੍ਜਨਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਦੁਵਿਧੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਨ ਕਿਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਯਤੋ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਂ ਵਾ ਮਨ੍ਦਕਿਚ੍ਚਤਾਯ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ਹਾਪਨਵਿਧਿ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਨ ਯਥਾ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਂ ਮਨ੍ਦਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬਲਵਂ ਜਾਤਂ, ਤਥਾ ਅਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਂ ਪਟੁਕਿਚ੍ਚਭਾਵਾਵਹੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਤੇਹਿ ਸਮਰਸਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਪਿ ਹਾਪਨਵਿਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੂਤਿ ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਕਤਾਧਿਕਾਰੋ ਸਤ੍ਥੁ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਸੁਤੋ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ''ਕਿਂ ਤੇ, ਵਕ੍ਕਲਿ, ਇਮਿਨਾ ਪੂਤਿਕਾਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇਨ, ਯੋ ਖੋ, ਵਕ੍ਕਲਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਮਂ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰

੩.੮੭) ਨਯੇਨ ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜਿਤੋਪਿ ਤਂ ਅਨਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪਣਾਮਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਨਿਪਾਤੇਤੁਂ ਪਪਾਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਭਿਰੁਹਿ। ਅਥ ਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਯਥਾਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ ਓਭਾਸਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ –

> ''ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਸਨ੍ਨੋ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ।
> ਅਧਿਗਚ੍ਛੇ ਪਦਂ ਸਨ੍ਤਂ, ਸਙ੍ਖਾਰੂਪਸਮਂ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੮੧) –

ਗਾਥਂ ਵਤ੍ਵਾ ''ਏਹਿ, ਵਕ੍ਕਲੀ''ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਤੇਨੇਵ ਅਮਤੇਨ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਨ ਬਲਵਭਾਵੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵੀਥਿਂ ਨ ਓਤਰਿ। ਤਂ ਞਤ੍ਵਾ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਪਾਦਨਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ। ਸੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਵਕ੍ਕਲਿਤ੍ਥੇਰਵਤ੍ਥੁ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਭਾਵੇ ਸੇਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਕਿਚ੍ਚਾਕਰਣੇ। **ਇਤਰਕਿਚ੍ਚਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਵਿਸੇਸਂ। **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਹਾਪੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੋ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਹਾਯਤਿ, ਏਵਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਆਦਿਭਾਵਨਾਯ ਹਾਯਤਿ ਸਮਾਧਿਪਕ੍ਖਿਯਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜਪਾਤਤੋ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀ ਵੀਰਿਯਾਦਿਭਾਵਨਾ ਵਿਯ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਾਤਤੋ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਿਭਾਵਨਾ ਏਕਂਸਤੋ ਹਾਪੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਦਿਭਾਵਨਾਯ ਹਾਪੇਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ।

ਸੋਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ **ਵਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਾਲਸੋਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੀਤਵਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ''ਮਮ ਸਰੀਰਂ ਸੁਖੁਮਾਲਂ, ਨ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖੇਨੇਵ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ, ਕਿਲਮੇਤ੍ਵਾਪਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਮੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪਾਦਤਲੇਸੁ ਫੋਟੇਸੁ ਉਟ੍ਠਿਤੇਸੁਪਿ ਵੇਦਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹਵੀਰਿਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਯ ਵਿਸੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੀਣੂਪਮੋਵਾਦੇਨ ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯੋਜਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਂ ਗਤੋ। ਥੇਰੋਪਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮਤਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਮ੍ਪਿ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਸੋਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸੇਸੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਸਤਿਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਪਿ।

ਸਮਤਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਨੂਨਾਧਿਕਭਾਵਂ, ਤਥਾ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਧੁਰਿਯਧਮ੍ਮਭੂਤਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਤੋ ਨੇਸਂ ਸਮਧੁਰਤਾਯ ਅਪ੍ਪਨਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਂ ਕੋਸਜ੍ਜੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਸਮਰਸਤਾਯ ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਦ੍ਧਵਯਪਾਤਾਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾ ਇਜ੍ਝਤਿ। **ਬਲਵਸਦ੍ਧੋ**ਤਿਆਦਿ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਨਂ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ – ਯੋ ਬਲਵਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਵਿਸਦਞਾਣੋ, ਸੋ ਮੁਧਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਸੀਦਤਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕਾ। **ਕੇਰਾਟਿਕਪਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਠੇਯ੍ਯਪਕ੍ਖਂ ਭਜਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਹੀਨਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤੋ ''ਦੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥੁਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਵਿਨਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਦਾਨਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤਿ ਹੇਤੁਪ੍ਪਟਿਰੂਪਕੇਹਿ ਵਞ੍ਚਿਤੋ, ਏਵਂਭੂਤੋ ਸੁਕ੍ਖਤਕ੍ਕਵਿਲੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਵਚਨਂ ਨਾਦਿਯਤਿ, ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਭੇਸਜ੍ਜਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ ਵਿਯ ਰੋਗੋ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮਭਾਵੋ ਅਤ੍ਥਾਵਹੋ, ਅਨਤ੍ਥਾਵਹੋ ਵਿਸਮਭਾਵੋ, ਏਵਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਵਹੋ ਸਮਭਾਵੋ, ਇਤਰੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਵਹੋ ਚਾਤਿ **ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਅਭਿਭਵਤਿ,** ਤੇਨ ਅਪ੍ਪਨਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਅਭਿਭਵਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਂ ਉਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਦ੍ਵਯਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਦ੍ਵਯਞ੍ਚ। **ਸਮਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਰਸਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮਥਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕਸ੍ਸ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਥੋਕਂ ਬਲਵਭਾਵੇ ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਦ੍ਦੂਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਪਥਵੀ ਪਥਵੀਤਿ ਮਨਸਿਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਕਥਂ ਝਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਅਦ੍ਧਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿ ਇਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਦ੍ਦੂਹਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਂ ਜਨੇਨ੍ਤੋ। **ਓਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਨੁਪ੍ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਅਵਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। **ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਬਲਵਤੀ ਵਤ੍ਤਤਿ** ਸਮਾਧਿਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਝਾਨਸ੍ਸ। **ਉਭਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਨਂ। ਸਮਾਧਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ – "**ਸਮਤਾਯਪੀ**"ਤਿ, ਸਮਭਾਵੇਨਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪਨਾ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਅਪ੍ਪਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ "**ਹੋਤਿਯੇਵਾ**"ਤਿ ਸਾਸਙ੍ਕਂ ਵਦਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪ੍ਪਨਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਸਮਭਾਵੇਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਾ। ਯਥਾਹ – ''ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੭੦; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੫)।

ਯਦਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਾਧਿਵੀਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਸਮਤਾਵ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਕਥਂ ਸਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਸਤਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਬਲਵਤੀ ਵਤ੍ਤਤੀ**"ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕੇ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ "**ਸਦ੍ਧਾਵੀਰਿਯਪਞ੍ਞਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਅਞ੍ਞਥਾਪੀਤਿ ਚ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਕੇਨ ਚ ਸਮਾਧਿਨਾ**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ''ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿਉਪੇਕ੍ਖਾਹੀ''ਤਿ। **ਸਾ**ਤਿ ਸਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਰਾਜਕਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਸਬ੍ਬਕਮ੍ਮਿਕੋ। ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਆਹ** ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ** ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਲੀਨੇ ਉਦ੍ਧਤੇ ਚ ਚਿਤ੍ਤੇ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਨ ਵਾ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਯੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਗਣੇਨ ਅਤ੍ਥੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ, ਸਾਵ **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਕਾ। ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ **ਸਤਿਪਟਿਸਰਣਂ** ਪਰਾਯਣਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ। ਤੇਨਾਹ – "**ਆਰਕ੍ਖਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਖਨ੍ਧਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਅਨੋਗਾਲ੍ਹਪਞ੍ਞਾਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਬਾਹੁਸਚ੍ਚਵਸੇਨਪਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਬੁਦ੍ਧੀਨਂ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸੇਵਨਾ ਹਿ ਸੁਤਮਯਞਾਣਾਵਹਾ। ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਮਙ੍ਗੀਪਿ ਭਾਵਨਾਮਯਞਾਣੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਏਕਂਸਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਸਮਪਞ੍ਞਾਸ...ਪੇ॰... ਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾ**"ਤਿ। ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਵਸੇਨ ਤਪ੍ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾਯਾ**"ਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਞੇਯ੍ਯਂ ਤਾਦਿਸਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਰਿਤਬ੍ਬਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਚਰਿਯਂ। ਤਸ੍ਸਾ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਤ੍ਥ ਪਭੇਦਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਤਿ ਆਹ – "**ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾਯ ਪਭੇਦਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ**"ਤਿ।

ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦੇਵਦੂਤਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਆਦਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਆਹ – "**ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਕਮ੍ਮਕਾਰਣਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**"ਤਿ। **ਸਕਟਵਹਨਾਦਿਕਾਲੇ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਦਞ੍ਞਂ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੇਹਿ ਚ ਵਿਬਾਧਿਤਬ੍ਬਕਾਲਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਏਕਂ ਬੁਦ੍ਧਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਪਰਾਪਰੇਸੁ ਪੇਤੇਸੁਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਵਾ ਪੇਤਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਨਂ ਵਿਯ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾ ਸਿਯਾਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਾਲੋ ਨਾਗਰਾਜਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਪਿ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸਪਿ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਂ ਲਭਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਤਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਾਯੁਕਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਏਵਂ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋਤਿ ਵੀਰਿਯਾਯਤ੍ਤੋ ਏਵ ਸਬ੍ਬੋ ਲੋਕਿਯੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਚ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋਤਿ ਏਵਂ ਵੀਰਿਯੇ ਆਨਿਸਂਸਦਸ੍ਸਨਸੀਲਸ੍ਸ। **ਗਮਨਵੀਥਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦਂ , ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿ, ਸਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਰਮ੍ਪਰਾ ਵਾ। ਸਾ ਹਿ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਟ੍ਟਨਿਯ੍ਯਾਨਾਯ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਗਮਨਵੀਥਿ ਨਾਮ।

ਕਾਯਦਲ੍ਹੀਬਹੁਲੋਤਿ ਯਥਾ ਤਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਪ੍ਪਸੁਤੋ। **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਰਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡਂ। ਪਚ੍ਚਯਦਾਯਕਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਸ੍ਸ ਕਰਣੇਨ ਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਪਟਿਪੂਜਨਾ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਪਚਾਯਨਂ**।

ਨੀਹਰਨ੍ਤੋਤਿ ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਕਤੋ ਨੀਹਰਨ੍ਤੋ। **ਤੰ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੰ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਵਚਨੰ ਪਣ੍ਣਸਾਲਾਦ੍ਵਾਰੇ ਠਿਤੋਵ ਪਞ੍ਞਾਭਿਵਦ੍ਧਤਾਯ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤੇਨ ਸੁਤ੍ਵਾ। ਮਨੁਸ੍ਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਇਮਾ **ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਦਾਤੁੰ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸੀ**ਤਿ ਤਯਿ ਕਤੇਨ ਦਾਨਮਯੇਨ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਮਯੇਨ ਚ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇਨ ਖੇਤ੍ਤਵਿਸੇਸਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਅਪਰਾਪਰੰ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਦਾਤੁੰ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸੀਤਿ ਥੇਰੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਸਿਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਅਕਿਚ੍ਛੇਨੇਵ ਮਯਾ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਸਾਨੇ ਸਞ੍ਜਾਤਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਸਿਤੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ।

ਨਿਪ੍ਪਰਿਸ੍ਸਯਕਾਲੇਤਿ ਨਿਰੁਪਦ੍ਦਵਕਾਲੇ, ਤਦਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸੁਲਭਾ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚਯਹੇਤੁਕਾ ਚਿਤ੍ਤਪੀਲ਼ਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨੰਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਨਾਦਰੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। **ਖੀਰਧੇਨੁ**ਨ੍ਤਿ ਖੀਰਦਾਯਿਕੰ ਧੇਨੁੰ । **ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਭਤਿਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਉਚ੍ਛਯਨ੍ਤਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਯਨ੍ਤਸਾਲਾਯ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਕਿਚ੍ਚੰ। **ਤਮੇਵ ਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਸਕੇਨ ਪਟਿਪਨ੍ਨਮਗ੍ਗੰ। **ਉਪਕਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਾਯ। **ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਕੁਲਧਮ੍ਮਾਦਿਲਙ੍ਘਨੇਨ ਅਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੰ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਅਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਤਾਯ ਏਵ ਅਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕੁਲਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਬਾਹਿਰੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਿਤੁ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਦਾਯਜ੍ਜਸ੍ਸ ਨ ਭਾਗੀ, ਏਵੰ **ਕੁਸੀਤੋਪਿ** ਤੇਨੇਵ ਕੁਸੀਤਭਾਵੇਨ ਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਅਰਿਯਧਨਦਾਯਜ੍ਜਸ੍ਸ ਨ ਭਾਗੀ। **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋਵ ਲਭਤਿ** ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ।

ਮਹਾਤਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਮਹਨ੍ਤੋ ਵਿਪੁਲੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ। ਤੰ ਪਨਸ੍ਸ ਗੁਣਮਹਤ੍ਤੰ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਕਮ੍ਪਨੇਨ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਯਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਮਨੇਨ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਭਾਵੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਲਸਾਨੰ ਭਾਵਨਾਯ ਨਾਮਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨੰ ਕਾਯਦਲ਼੍ਹੀਬਹੁਲਾਨੰ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਾਦਿਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨਕਾਨੰ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਿਕਾਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਦੂਰਤੋ ਵਜ੍ਜਨਾ **ਕੁਸੀਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਆਹ – "**ਕੁਚ੍ਛਿੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਅਜਗਰਸਦਿਸੇ**"ਤਿਆਦਿ। ''ਦਿਵਸੰ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਵਨਾਰਮ੍ਭਵਸੇਨ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾਨੰ ਦਲ਼੍ਹਪਰਕ੍ਕਮਾਨੰ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਾ **ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾ**ਤਿ ਆਹ – "**ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੬੪-੬੫) ਪਨ ਜਾਤਿਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਤਿ ਇਦੰ ਦ੍ਵਯੰ ਨ ਗਹਿਤੰ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨਤਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਾਤਿ ਇਦੰ ਦ੍ਵਯੰ ਗਹਿਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਏਵ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਗਹਿਤਾ ਹੋਤਿ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਾਯਤ੍ਤਤਾਦਸ੍ਸਨਭਾਵਤੋ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨੰ ਪਨ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਏਵ ਗਹਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਵੀਰਿਯੁਪ੍ਪਾਦਨੇ ਯੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨੰ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਮੇਵਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨਕੁਸੀਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਦਧਿ-ਮੁਤ੍ਤਤਾਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਪਚ੍ਚਯੂਪਸੰਹਾਰਵਸੇਨ ਅਪਾਯਭਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦਯੋ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਨਵਸੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਨਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਯਾਵ ਉਪਚਾਰਾ**"ਤਿ। **ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਫਰਮਾਨੋ**ਤਿ ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਫਰਮਾਨੋ, ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਗੁਣੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਯਾਵ ਉਪਚਾਰਾ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਫਰਮਾਨੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵੰ ਸੇਸਅਨੁਸ੍ਸਤੀਸੁ, ਪਸਾਦਨੀਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਚ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਭਾਵੇਨ ਤਗ੍ਗਤਿਕਤ੍ਤਾ। **ਏਵਰੂਪੇ ਕਾਲੇ**ਤਿ ''ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਭਯਾਦੀਸੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਕਾਲੇ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ

ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਞ੍ਹਿ ਵਸੇਨ ਸਪ੍ਪਦੇਸਵੂਪਸਮੇਪਿ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਵੂਪਸਮੇ ਵਿਯ ਤਥਾ ਸਞ੍ਞਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰੋ ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮਤ੍ਥੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿੰ ਆਵਹਨ੍ਤੋ ਤਥਾਰੂਪਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਯ ਹੋਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ ਕਿਲੇਸਾ''ਤਿ ਪਾਠੋ। **ਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਨੇਸੰ ਅਸਮੁਦਾਚਾਰੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਨ ਹਿ ਕਿਲੇਸੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਾ, ਪਸਾਦਨੀਯੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਸਾਦਸਿਨੇਹਾਭਾਵੇਨ ਲੂਖਹਦਯਤਾਯ ਲੂਖਤਾ। ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਆਦਰਗਾਰਵਾਕਰਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਸੰਸੂਚਿਤਲੂਖਭਾਵੋ"**ਤਿ।

ਪਣੀਤਭੋਜਨਸੇਵਨਤਾਤਿ ਪਣੀਤਸਪ੍ਪਾਯਭੋਜਨਸੇਵਨਤਾ। **ਉਤੁਇਰਿਯਾਪਥਸੁਖ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਪ੍ਪਾਯਉਤੁਇਰਿਯਾਪਥਗ੍ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸਪ੍ਪਾਯੰ ਸੇਵਿਯਮਾਨੰ ਕਾਯਸ੍ਸ ਕਲ੍ਲਤਾਪਾਦਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਲ੍ਲਤੰ ਆਵਹਨ੍ਤੰ ਦੁਵਿਧਾਯਪਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਕਾਰਣੰ ਹੋਤਿ। ਅਹੇਤੁਕਸਤ੍ਤੇਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਇਸ੍ਸਰਾਦਿਵਿਸਮਹੇਤੁਕਨ੍ਤਿ ਪਨ ਅਯੰ ਦੁਤਿਯੋ। ਏਤੇ ਉਭੋ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਯਥਾਸਕੰ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯੰ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਪਯੋਗੋ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪਯੋਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਪਯੋਗਤਾ**। ਅਯਞ੍ਹਿ ਸਭਾਵਾਸਾਰਦ੍ਧਤਾਯ ਤੰਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਤਾਯ ਕਾਰਣੰ ਹੋਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਦ੍ਵਯੰ ਆਵਹਤਿ। ਏਤੇਨੇਵ ਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਾਨੰ ਤਦਾਵਹਨਤਾ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਵਹਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਧਾਨਾਵਹਾਪਿ ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਮਾਧਾਨਾਵਹਭਾਵੇਨੇਵ ਪਞ੍ਞਾਵਹਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – **"ਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ।

ਕਾਰਣਕੋਸਲ੍ਲਭਾਵਨਾਕੋਸਲ੍ਲਾਨੰ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵਤੋ ਰਕ੍ਖਨਾਕੋਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਚ ਤੰਮੂਲਕਤ੍ਤਾ **"ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਸਲਤਾ ਨਾਮ ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਕੁਸਲਤਾ"**ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਕਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਝਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੁਸਲਤਾ ਏਵਾਤਿ। **ਅਤਿਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤੰ ਪਯੋਗਵੇਕਲ੍ਲਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲੀਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਲਯਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਲੀਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਲੀਨੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਏਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਸਮੁਟ੍ਠਾਪਯੰ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਅਗ੍ਗਿੰ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਚ ਗੋਮਯਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਸੁਕ੍ਖਾਨਿ ਚ ਕਟ੍ਠਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਮੁਖਵਾਤਞ੍ਚ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਪੰਸੁਕੇਨ ਓਕਿਰੇਯ੍ਯ, ਭਬ੍ਬੋ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਅਗ੍ਗਿੰ ਉਜ੍ਜਾਲੇਤੁਨ੍ਤਿ? ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)।
>
> ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾਸਕੰ ਆਹਾਰਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀਨੰ ਭਾਵਨਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਾ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਏਵ।

ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਾਦੀਹੀਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਬਲਵਤੰ ਪਮੋਦੁਪ੍ਪਿਲਾਪਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਉਦ੍ਧਤਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨਿਸੇਧਨੰ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਉਦ੍ਧਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਕਾਲੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ, ਕਾਲੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਉਦ੍ਧਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ,

ਚਿਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਏਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸੁਵੂਪਸਮੰ ਹੋਤਿ। ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤੰ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਲ੍ਲਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯਜ, ਅਲ੍ਲਾਨਿ ਚ ਗੋਮਯਾਨਿ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯਜ, ਅਲ੍ਲਾਨਿ ਚ ਕਟ੍ਠਾਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯਜ, ਮੁਖਵਾਤਞ੍ਚ ਨ ਦਦੇਯਜ, ਪੰਸੁਕੇਨ ਚ ਓਕਿਰੇਯਜ, ਭਬ੍ਬੋ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਨ੍ਤੰ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ? ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੪)।

ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਸਕੰ ਆਹਾਰਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦੀਨੰ ਭਾਵਨਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਵਕ੍ਖਤਿ।

ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤਾਯਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਬ੍ਯਾਪਾਰਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਭਾਵੇਨ। ਯਥਾ ਹਿ ਦਾਨੰ ਅਲੋਭਪ੍ਪਧਾਨੰ, ਸੀਲੰ ਅਦੋਸਪ੍ਪਧਾਨੰ, ਏਵੰ ਭਾਵਨਾ ਅਮੋਹਪ੍ਪਧਾਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਭਾਵਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸਾਵਹਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਤੋ ਵਿਯ ਆਹਾਰੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ, ਯੋਗਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਰੁਚਿੰ ਨ ਜਨੇਤਿ, ਤੇਨ ਤੰ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦੰ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਭਾਵਨਾਯ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਸਮਸੁਖੰ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ਤੇਨਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਰਸ੍ਸਾਦੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਮਨ੍ਦਤਾਯਾ…ਪੇ॰… ਨਿਰਸ੍ਸਾਦੰ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੰਵੇਗੁਪ੍ਪਾਦਨੰ ਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨਞ੍ਚ ਤਿਕਿਚ੍ਛਨਨ੍ਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਅਟ੍ਠ ਸੰਵੇਗਵਤ੍ਥੂਨੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਾਨਿ ਯਥਾਰਹੰ ਸੁਗਤਿਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯਞ੍ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਦਞ੍ਞਮੇਵ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਾਦਿਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਦਿਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਹੇਠਨਾਦਿਹੇਤੁਕੰ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਯਿਦੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਵਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਅਨਾਗਤੇ ਚ ਕਾਲੇ ਵਟ੍ਟਮੂਲਕਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਸੁੰ ਗਹਿਤਾਨਿ । ਯੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰੂਪਜੀਵਿਨੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਉਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵਿਨੋ, ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਜੀਵਿਤਦੁਕ੍ਖੰ ਅਟ੍ਠਮੰ ਸੰਵੇਗਵਤ੍ਥੁ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮਯੇ ਸਮ੍ਪਹੰਸਨਤਾ**ਤਿ ਅਯੰ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਹੰਸਿਤਬ੍ਬਸਮਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸੰਵੇਗਜਨਨਵਸੇਨ ਚੇਵ ਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਚ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਹੰਸਨਾ, ਸੰਵੇਗਜਨਨਪੁਬ੍ਬਕਪਸਾਦੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਤੋਸਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਆਗਮ੍ਮਾਤਿ ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਰਹੇਨ ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਸਮੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਭਾਵਨਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਆਗਮ੍ਮ। **ਅਲੀਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਯਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ **ਅਲੀਨੰ,** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਕਾਨੰ ਅਨਧਿਮਤ੍ਤਤਾਯ **ਅਨੁਦ੍ਧਤੰ,** ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਸਮਸੁਖਾਧਿਗਮੇਨ ਚ **ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦੰ,** ਤਤੋ ਏਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ **ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨੰ**। ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਤਾਹਿ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ **ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ,** ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਤਾਯ **ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨੰ**। ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ **ਅਲੀਨੰ ਅਨੁਦ੍ਧਤੰ,** ਸਮਥਵੀਥਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਅਲੀਨਤਾਯ **ਪਗ੍ਗਹੇ,** ਅਨੁਦ੍ਧਤਤਾਯ **ਨਿਗ੍ਗਹੇ,** ਅਨਿਰਸ੍ਸਾਦਤਾਯ **ਸਮ੍ਪਹੰਸਨੇ** ਨ ਬ੍ਯਾਪਾਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। **ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮਯੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਤਾ**ਤਿ ਅਯੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਸਮਯੇ ਭਾਵਨਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹੰਸਨੇਸੁ ਬ੍ਯਾਵਟਤਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖੰ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਚ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਾਧਾਨਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮਾਹਿਤਭਾਵਸਾਧਨਮੇਵਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸਮਧੁਰਭਾਵੇਨਾਹ – "**ਉਪਚਾਰੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨੰ ਵਾ**"ਤਿ। **ਏਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਸ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਅਸਤਿ ਚ ਅਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਸੋ ਚ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭਾਵੋ ਵਿਸਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੋਤਿ ਆਹ – "**ਸਤ੍ਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ**"ਤਿ। ਤਦੁਭਯੇਨ ਚ ਵਿਰੁਜ੍ਝਨੰ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਏਵ ਦੂਰੀਕਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਰੁਜ੍ਝਨਸ੍ਸੇਵ ਪਹਾਨਵਿਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ – "**ਸਤ੍ਤਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ – "**ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਕੇਲਾਯਨਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤਾ**"ਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਹਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਰਾਗੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। ਤਥਾ ਚਾਹ – ''ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਰਾਗਬਹੁਲਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੬੯)। **ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੰ, ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਦ੍ਵੀਹੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੰ

ਸਙ੍ਖਜਾਸਮਾਨਤਾਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੰ। ਸਙ੍ਖਜਾ ਏਵ ਹੇਤੂ ਸਮਾਨਾ, ਨ ਸਙ੍ਖਜੇਯ੍ਯੰ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾਮਿਕਭਾਵੋ** ਅਨਤ੍ਤਨਿਯਤਾ। ਸਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇਨ ਚੀਵਰੰ ਅਞ੍ਞੰ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯੰ ਨਾਮ ਸਿਯਾ, ਸੋ ਪਨ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥੇਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਨਦ੍ਧਨਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਅਦ੍ਧਾਨਕ੍ਖਮੰ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਾਯੀ ਇਤ੍ਤਰੰ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਾਵਕਾਲਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ।

ਮਮਾਯਤੀਤਿ ਮਮਤ੍ਤੰ ਕਰੋਤਿ, ਮਮਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਧਨਾਯਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਧਨੰ ਦਬ੍ਬੰ ਕਰੋਨ੍ਤਾ।

੪੧੯. ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਪਰੀਤੰ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨਸਭਾਵਾ। **ਸਮ੍ਮਾਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਸਭਾਵੋ। ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਾਚਾ ਜਨੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਤਬ੍ਬਿਪਕ੍ਖਵਿਰਤਿਸਭਾਵਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਭੇਦਕਰਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਪਹਾਨੇਨ ਜਨੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਿਚ੍ਚਵਤੀ ਹੋਤੀਤਿ "**ਪਰਿਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵਿਸੰਵਾਦਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਹਿ ਲੂਖਾਨੰ ਅਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨੰ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦੀਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤਾ ਸਿਨਿਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਣਸਭਾਵਾ ਸਮ੍ਮਾਜਪ੍ਪਨਕਿਚ੍ਚਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਸੁਭਾਸਿਤਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇ ਜਨੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਪਰਿਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਾ**। ਯਥਾ ਚੀਵਰਕਮ੍ਮਾਦਿਪ੍ਪਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਚੀਵਰਰਜਨਾਦਿਕੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ, ਤੰਤੰਕਿਰਿਯਾਨਿਪ੍ਫਾਦਕੋ ਵਾ ਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਚਲਨਾਦਿਕੰ ਕਿਰਿਯੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਏਵੰ ਸਾਵਜ੍ਜਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਰਵਜ੍ਜਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਰਵਜ੍ਜਾਕਾਰੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਕਿਚ੍ਚਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – "**ਸਮ੍ਮਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਲਕ੍ਖਣੋ**"ਤਿ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਾ ਉਕ੍ਖਿਪਨੰ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੰ** ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾਯ ਭਾਰੁਕ੍ਖਿਪਨੰ ਵਿਯ। **ਸਮ੍ਮਾਵੋਦਾਪਨਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਜੀਵਮਾਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵੁਤ੍ਤਿਯਾ, ਆਜੀਵਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸੋਧਨੰ ਵੋਦਾਪਨੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾਵੋਦਾਪਨਲਕ੍ਖਣੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਾਯਵਾਚਾਨੰ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਚ ਸੰਕਿਲੇਸਭੂਤਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ "**ਵੋਦਾਪਨਲਕ੍ਖਣੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸਤਿਸਮਾਧੀਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਪਞ੍ਞਾਯ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – "**ਅਞ੍ਞੇਹਿਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸਾ** ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਜੁਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵਤੋ। **ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਹੋਤਿ ਵਿਬਨ੍ਧਾਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕ...ਪੇ॰... ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ**"ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨੰ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਾਤਿ ਆਹ – "**ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਯੋ...ਪੇ॰... ਪਜਹਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਅਨੁਕਡ੍ਢਤਿ। **ਵਿਸੇਸਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਸੁ।

ਏਸਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਨਾਮਾਤਿ ਲੋਕਿਯੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞ੍ਚ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ ਮਿਸ੍ਸਕਤਾਭਾਵਤੋ । ਤੇਨਾਹ – "**ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਾ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ। **ਕਿਚ੍ਚਤੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਹਿ ਞਾਣੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਇਧ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ, ਇਮਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਪ੍ਪਕਾਸਨਕਿਚ੍ਚਤੋ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤਿ** ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਚਤੁਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਤੋ। **ਤੀਣਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤਿ** ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੭੦੩ ਆਦਯੋ) ''ਵਿਰਤਿਚੇਤਨਾ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਧਾਨਾਨੰ ਵਿਰਤਿਚੇਤਨਾਨੰ ਵਸੇਨ "**ਵਿਰਤਿਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾਦਯੋਪੀ**"ਤਿ ਆਹ। ''ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਤਿ ਏਤਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਯੋ ਤਯੋ ਵਿਰਤਿਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾਦਯੋਪਿ**। ਮੁਸਾਵਾਦਾਦੀਹਿ ਵਿਰਮਣਕਾਲੇ ਵਿਰਤਿਯੋ, ਸੁਭਾਸਿਤਾਦਿਵਾਚਾਭਾਸਨਾਦਿਕਾਲੇ ਚੇਤਨਾਦਯੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। **ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਵਿਰਤਿਯੋ**ਵ ਮਗ੍ਗਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਨ ਹਿ ਚੇਤਨਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਸਭਾਵਾ। ਅਥ ਵਾ ਏਕਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਞਾਣਤਾ ਵਿਯ ਏਕਾਯ ਵਿਰਤਿਯਾ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਵਿਰਤਿਭਾਵੋ ਵਿਯ ਚ ਏਕਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਿਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਯਸਾਧਨਸਭਾਵਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਿਭਾਵਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ "**ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਵਿਰਤਿਯੋਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤੀਤਿ ਚਤੁਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਚਤੁਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਲਭਤਿ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਏਵਾ**ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਸਮਾਧਿਉਪਕਾਰਕਾਨਂ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾਨੁਮਜ੍ਜਨਸਮ੍ਪਿਯਾਯਨਬ੍ਰੂਹਨਸਨ੍ਤੁਸੁਖਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਚਤੂਹਿ ਝਾਨੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਵਾਯਾਮੋ ਵਿਯ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਕੁਸਲਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦਿਚਤੁਵਾਯਾਮਕਿਚ੍ਚਂ, ਸਤਿ ਵਿਯ ਚ ਅਸੁਭਾਸੁਖਾਨਿਚ੍ਚਾਨਤ੍ਤੇਸੁ ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਸੁਭਾਦਿਸਞ੍ਞਾਪਹਾਨਲਕ੍ਖਣਂ ਚਤੁਸਤਿਕਿਚ੍ਚਂ, ਏਕੋ ਸਮਾਧਿ ਚਤੁਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਏਵ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ, ਤਥਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਏਵ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

‘‘ਕਿਂ ਪਨਾਯਂ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦੇਸਨਾਨੁਕ੍ਕਮੋ, ਕੇਵਲਂ ਵਾਚਾਯ ਕਮਵਤ੍ਤਿਨਿਭਾਵਤੋ, ਉਦਾਹੁ ਕਞ੍ਚਿ ਵਿਸੇਸਂ ਉਪਾਦਾਯਾ’’ਤਿ ਵਿਚਾਰਣਾਯਂ ਕਞ੍ਚਿ ਵਿਸੇਸਂ ਉਪਾਦਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ – ‘‘**ਇਮੇਸੂ**’’ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਭਾਵਨਾਨੁਭਾਵਾ ਹਿਤਫਲਾਯ ਸਾਤਿਸਯਂ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਸਮਤ੍ਥਤਾਯੋਗੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਬੋਧਨੇਨ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਬਹੁਕਾਰਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ – ‘‘**ਅਯਂ ਹੀ**’’ਤਿਆਦਿ।

ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। **ਬਹੁਕਾਰੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧੇ ਬਹੂਪਕਾਰੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, ‘‘**ਯਥਾ ਹੀ**’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵਚੀਭੇਦਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜਵਚੀਭੇਦਨਿਵਤ੍ਤਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰਾਯ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯਪਿ ਉਪਕਾਰਕੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ – ‘‘**ਸ੍ਵਾਯਂ…ਪੇ॰… ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯਪਿ ਉਪਕਾਰਕੋ**’’ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਹਿ ਸਚ੍ਚਵਾਚਾਯ ਵਿਰਤਿਵਾਚਾਯਪਿ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਤਦੇਕਟ੍ਠਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਤੋ।

ਸਂਵਿਦਹਿਤ੍ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਦਹਨਂ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਪ੍ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ ਏਕਨ੍ਤਾਨਵਜ੍ਜਵਚੀਕਾਯਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਿਰਤਿਵਾਚਾਵਸੇਨ ਸਂਵਿਦਹਨਂ ਵਿਰਤਿਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਹਿਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਬਹੁਕਾਰਤਾ ਜੋਤਿਤਾ ਸਿਯਾ। ਵਚੀਭੇਦਨਿਯਾਮਿਕਾ ਹਿ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਤਿ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਨਿਯਾਮਿਕਾਯ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਤਿਯਾ ਉਪਕਾਰਿਕਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਸਂਵਾਦਨਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਤੋ ਅਵਿਰਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਤੋਪਿ ਨ ਵਿਰਮਤੇਵ। ਯਥਾਹ – ‘‘ਏਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤੀਤਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਪਂ ਅਕਾਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਾਦਿਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਠਿਤੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪੂਰੇਤਿਯੇਵਾਤਿ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਰਤਿਯਾ ਉਪਕਾਰਿਕਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਨਾਮ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜਪ੍ਪਹਾਨਪੁਬ੍ਬਿਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਦੇਸਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – ‘‘**ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਪਨਾ**’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਾਜੀਵਿਕਾਮਤ੍ਤੇਨ। **ਇਦਂ ਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਂ।

ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਵਹੋ, ਨ ਕੇਵਲੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – ‘‘**ਤਤੋ**’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੂਪਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਹਾਯ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। **ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਧਮ੍ਮਾ** ਨਾਮ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾਦਯੋ। ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ **ਅਨੁਪਕਾਰਧਮ੍ਮਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਗਤਿਯੋ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯੋ। **ਸਮਨ੍ਵੇਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵਾ।

੪੨੭. ਯਥਾ ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਕਥਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਧਿਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ**। ‘‘ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਮਯਂ ‘ਅਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਗਹਣਂ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਯ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਕਿਚ੍ਚ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪੇ**, ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੇਸਾਦਿਵਤ੍ਥੁਕੇ ਕਸਿਣਰੂਪੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ

ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਰਣਵਸੇਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ, ਨ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ। ਨ ਹਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਅਪ੍ਪਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵਿਸਯਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਰਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਂ ਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਂ ਵਿਯ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਤੇਨਾਹ – "**ਤਂ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਯਸ੍ਸੇਵਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਜਾਤਂ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ। **ਪਰਿਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਯਥਾਲਦ੍ਧਾਨਿ ਸੁਪ੍ਪਸਰਾਵਮਤ੍ਤਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਅਵਡ੍ਢਿਤਾਨੀ**"ਤਿ। **ਪਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਵਸੇਨ ਆਭੋਗੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਪਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਇਦਂ ਅਭਿਭਾਯਤਨਂ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਰਿਤ੍ਤਤਾ ਹੇਤ੍ਥ ਅਭਿਭਵਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ। ਵਣ੍ਣਾਭੋਗੇ ਸਤਿਪਿ ਅਸਤਿਪਿ ਅਭਿਭਵਤੀਤਿ ਅਭਿਭੁ, ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ, ਞਾਣਂ ਵਾ। ਅਭਿਭੁ ਆਯਤਨਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਭਿਭਾਯਤਨਂ,** ਝਾਨਂ। ਅਭਿਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਯਤਨਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਭਿਭਾਯਤਨਂ**। ਅਥ ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਭਵਨਤੋ ਅਭਿਭੁ ਚ ਤਂ ਆਯਤਨਞ੍ਚ ਯੋਗਿਨੋ ਸੁਖਵਿਸੇਸਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨਭਾਵਤੋ ਚਾਤਿ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਜ੍ਝਾਨਂ **ਅਭਿਭਾਯਤਨਂ**। ਅਭਿਭਾਯਤਨਭਾਵਨਾ ਨਾਮ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨ ਇਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ – "**ਞਾਣੁਤ੍ਤਰਿਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**"ਤਿ। **ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਭਵਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਞ੍ਚ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਨਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਅਪ੍ਪਨਾਝਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਸਹ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੇਤੀ**"ਤਿ। **ਸਹ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਅਪ੍ਪਨਾਪਰਿਵਾਸਾਭਾਵਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਮੇਤਂ। ਯੋ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤੋਪਿ ਞਾਣੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸੇਵ ਅਭਿਭਾਯਤਨਭਾਵਨਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ। **ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਅਪ੍ਪਨਂ ਨੇਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਕੇਚਿ ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੇ ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਯੇ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੇਨ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਜਵਨਵਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਪਕ੍ਖਿਕਾ ਏਵ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਭਵਙ੍ਗਪਰਿਵਾਸੇਨ ਉਪਚਾਰਸੇਵਨਾਯ ਚ ਵਿਨਾ ਅਪ੍ਪਨਾ ਹੋਤਿ, ਸਹ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨੇਵ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤੇਸਂ ਮਤਿਮਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਪਾਰਿਵਾਸਿਕਪਰਿਕਮ੍ਮੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਵਾਰੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਨਾਪਿ ਮਹਗ੍ਗਤਪ੍ਪਮਾਣਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਵਿਯ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੇ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਤੋ ਪਰਂ ਕਤਿਪਯਭਵਙ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾਵਸਾਨੇ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋ "**ਸਹ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਨਂ ਪਾਪੇਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸਹ ਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਿਕਮਿਦਂ ਵਚਨਂ, ਨ ਨੀਤਤ੍ਥਂ, ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ** ਤਦਾ ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਆਭੋਗਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਆਭੋਗੋ** ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਭਿਭਵਨਾਕਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਇਮਿਨਾਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗੋ ਕਥਿਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਤਦਾ ਤਥਾ ਆਭੋਗਾਭਾਵੇ ਕਸ੍ਮਾ ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਯਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਅਭਿਭਵਸਞ੍ਞਾ ਹਿਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੀ**"ਤਿ।

ਵਡ੍ਢਿਤਪ੍ਪਮਾਣਾਨੀਤਿ ਵਿਪੁਲਪ੍ਪਮਾਣਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਏਕਙ੍ਗੁਲਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਾਦਿਵਡ੍ਢਿਂ ਪਾਪਿਤਾਨਿ ਤਥਾ ਵਡ੍ਢਨਸ੍ਸੇਵੇਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ – "**ਮਹਨ੍ਤਾਨੀ**"ਤਿ। **ਭਤ੍ਤਵਡ੍ਢਿਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਭੁਞ੍ਜਨਭਾਜਨੇ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਭਤ੍ਤੰ, ਏਕਾਸਨੇ ਪੁਰਿਸੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਤੋ ਉਪਡ੍ਢਭਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਰੂਪੇ ਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ, ਸਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ, ਨ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ **ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ**। ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਝਾਨਂ ਵਦਤਿ। ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਮੇਵੇਤ੍ਥ **ਅਲਾਭਿਤਾ। ਬਹਿਦ੍ਧਾਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ –

> ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ । ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩੮, ੩੫੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੬੫; ੧੦.੨੯) –

ਏਵਮਿਧ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਿ ਆਗਤਾਨਿ। **ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ** (ਧ॰ ਸ॰ ੨੪੪-੨੪੫) ਪਨ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਨਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਗਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਕਾਰਣਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨਿਯਂ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੦੪) –

> ''ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਯਥਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ 'ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਏਕੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨੀ'ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ਇਧ ਚਤੂਸੁਪਿ ਅਭਿਭਾਯਤਨੇਸੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞਿਤਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਾਨਂ ਅਨਭਿਭਵਨੀਯਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਹਿ ਇਧ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨੇਵ ਅਭਿਭਵਿਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਨਿਯਮਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਇਧਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਸਤ੍ਥੁ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਮਤ੍ਤਮੇਵਾ''ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਇਧ ਵਣ੍ਣਾਭੋਗਰਹਿਤਾਨਿ ਸਹਿਤਾਨਿ ਚ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਜਾਤਿ। ਪਰਿਯਾਯਕਥਾ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਤਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਪਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਤ੍ਤਾ ਵਣ੍ਣਾਭੋਗਰਹਿਤਾਨਿ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਥਾ ਸਹਿਤਾਨਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਹਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਅਭਿਭਵਨਵਿਸੇਸੋਤਿ। ਤਥਾ ਇਧ ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਤ੍ਤਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਮ੍ਪਿ ਅਭਿਭਵਨਪਰਿਯਾਯੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਠਮਦੁਤਿਯਅਭਿਭਾਯਤਨੇਸੁ ਪਠਮਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਅਭਿਭਾਯਤਨੇਸੁ ਦੁਤਿਯਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਵਣ੍ਣਾਭਿਭਾਯਤਨੇਸੁ ਤਤਿਯਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਅਭਿਭਵਨਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਪਨ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਤ੍ਤਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਭਿਭਾਯਤਨਾਨਿ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਦੇਸੇਤੁਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਿ ਕਥਿਤਾਨਿ। ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਚ ਵਿਮੋਕ੍ਖਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਝਾਨਾਨਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਦੇਸਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਦੇਤਂ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ''ਤਿ ਆਗਤਸ੍ਸ ਅਭਿਭਾਯਤਨਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਭਾਯਤਨੇਸੁ ਅਵਚਨਤੋ ''ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਵਿਮੋਕ੍ਖਕਿਚ੍ਚਸਾਧਾਰਣਵਚਨਭਾਵਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਾਨਂ ਅਨਭਿਭਵਨੀਯਤੋਤਿ ਇਦਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ – ''ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣਵਚਨਂ। ਤੇਨ ਯਂ ਅਞ੍ਞਹੇਤੁਕਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ''ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਂ, ਤਂ ਤੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਪਨ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਹੇਤੁਕਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਏਵ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਵਚਨਂ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਂ ਕਾਰਣਂ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਾਨਂ ਅਨਭਿਭਵਨੀਯਤਾ ਚ ਤੇਸਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰੂਪਾਨਂ ਵਿਯ ਅਵਿਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਵਤ੍ਥਾਨਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਰਿਯਾਯਕਥਨਭਾਵਤੋ। ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋ ਹਿ ਨਾਮ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਵਿਭਾਵਨਂ, ਨ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਇਧ ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਨਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਨਿਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਨੀਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨ ਨੀਲਾਦਿਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਚੇ? ਨ ਨੀਲਾਦੀਸੁ ਕਤਾਧਿਕਾਰਾਨਂ ਨੀਲਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਅਭਿਭਵਨਕਾਰਣਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਤੇਸਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਤਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਤਾ ਵਾ ਅਭਿਭਵਨਕਾਰਣਂ, ਅਥ ਖੋ ਨੀਲਾਦਿਭਾਵੋ ਏਵਾਤਿ। ਏਤੇਸੁ ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਾਦਿਕਸਿਣਰੂਪੇਸੁ ਯਂਯਂਚਰਿਤਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – ''**ਇਮੇਸੁ ਪਨਾ**''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਵਸੇਨਾਤਿ ਨੀਲਵਣ੍ਣਨੀਲਨਿਦਸ੍ਸਨਨੀਲਨਿਭਾਸਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ। **ਵਣ੍ਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਵਣ੍ਣਵਸੇਨ। **ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਤਾਵਸੇਨ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਵਸੇਨ । **ਓਭਾਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪਭਾਸਤਾਯ ਅਵਭਾਸਨਵਸੇਨ। **ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਾ** ਵਾਤਿ ਅਞ੍ਜਨਰਜਤਵਤ੍ਥਾਦਿਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਾ। **ਲੋਕਿਯਾਨੇ**ਵ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਭਾਵਤੋ।

੪੩੫. **ਰੂਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੇਨਾਯਂ ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨ ਰੂਪੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤਂ ਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਵਿਸਿਟ੍ਠਰੂਪਂ ਹੋਤਿ। ਯੇਨ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਤਦੇਵ ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਝਾਨਂ। ਇਧ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਰੂਪਿਭਾਵਸਾਧਕਨ੍ਤਿ ਆਹ –

“**ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕੇਸਾਦੀਸੂ**”ਤਿਆਦਿ। **ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਂ ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – ‘‘ਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੦-੧੬੧, ੧੮੫-੧੯੦ ਆਦਯੋ, ੨੪੪-੨੪੫ ਆਦਯੋ; ਵਿਭ॰ ੬੨੫) ਵਿਯ।

ਸੁਭਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਂ ਤਤਿਯਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਇਧ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨੀਲਾਦਿਵਣ੍ਣਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਲ਼ਿਯਂ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਆਗਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – “**ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਇਧ ਪਨ ਉਪਰਿਪਾਲ਼ਿਯਂਯੇਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਨਂ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਤਂ ਨਯਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨੀਲਾਦਿਵਣ੍ਣਕਸਿਣਵਸੇਨੇਵ ਸੁਭਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ।

੪੪੩. **ਪਰਿਕਮ੍ਮਪਥਵਿਯਾਪੀ**ਤਿ ਅਕਤਾਯ ਵਾ ਕਤਾਯ ਵਾ ਦਲ੍ਹਮਣ੍ਡਲਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਪਰਿਕਮ੍ਮਪਥਵਿਯਾਪਿ। ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਨ੍ਤਿ ਨਾਮਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਨਿਸ੍ਸਯਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਯਥਾ ‘‘ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

ਸੀਲਾਨੀਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸੀਲਾਨਿ। **ਸੋਧੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਆਪਨ੍ਨਵੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨੇਨ ਚ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ। ਤਿਵਿਧਞ੍ਹਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਿਸੋਧਨਂ ਨਾਮ – ਅਨਾਪਜ੍ਜਨਂ ਆਪਨ੍ਨਵੁਟ੍ਠਾਪਨਂ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਂ ਪਰਿਬੁਨ੍ਧੇਤਿ ਉਪਰੋਧੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਨ ਦੇਤੀਤਿ **ਪਲਿਬੋਧੋ** ਰਕਾਰਸ੍ਸ ਲਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਪਰਿਬਨ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮਾਪਨ੍ਨੇਨ ਸਙ੍ਗਾਹਣੇਨ ਵਾ ਉਪਰੁਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ, ਅਪਲਿਬੋਧਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ –

‘‘ਪਿਯੋ ਗਰੁ ਭਾਵਨੀਯੋ, ਵਤ੍ਤਾ ਚ ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ।
ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਚ ਕਥਂ ਕਤ੍ਤਾ, ਨੋ ਚਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜਕੋ’’ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੩੭) –

ਏਵਮਾਦਿਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਏਕਨ੍ਤਹਿਤੇਸਿਂ ਵੁਦ੍ਧਿਪਕ੍ਖੇ ਠਿਤਂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ।

ਅਨਨੁਰੂਪਂ ਵਿਹਾਰਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਦੋਸਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ –

‘‘ਮਹਾਵਾਸਂ ਨਵਾਵਾਸਂ, ਜਰਾਵਾਸਞ੍ਚ ਪਨ੍ਥਨਿਂ।
ਸੋਣ੍ਡਿਂ ਪਣ੍ਣਞ੍ਚ ਪੁਪ੍ਫਞ੍ਚ, ਫਲਂ ਪਤ੍ਥਿਤਮੇਵ ਚ॥

‘‘ਨਗਰਂ ਦਾਰੁਨਾ ਖੇਤ੍ਤਂ, ਵਿਸਭਾਗੇਨ ਪਟ੍ਟਨਂ।
ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਸੀਮਾ ਸਪ੍ਪਾਯਂ, ਯਤ੍ਥ ਮਿਤ੍ਤੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ॥

‘‘ਅਟ੍ਠਾਰਸੇਤਾਨਿ ਠਾਨਾਨਿ, ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਆਰਕਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਮਗ੍ਗਂ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਂ ਯਥਾ’’ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੫੨)।

ਅਨੁਰੂਪੇਤਿ ਗੋਚਰਗਾਮਤੋ ਨਾਤਿਦੂਰਨਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਤਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਨਾਤਿਦੂਰਂ ਹੋਤਿ ਨਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਂ ਗਮਨਾਗਮਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦਿਵਾ ਅਪ੍ਪਾਕਿਣ੍ਣਂ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਂ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਂ ਅਪ੍ਪਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ

ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨੇ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਆਗਤਾਗਮਾ ਧਮ੍ਮਧਰਾ ਵਿਨਯਧਰਾ ਮਾਤਿਕਾਧਰਾ। ਤੇ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਰਿਪਞ੍ਹਤਿ 'ਇਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥੰ ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਵਿਵਟਞ੍ਚੇਵ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਤਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਾਨਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇਸੁ ਚ ਕਙ੍ਖਾਠਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖੰ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧੧)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਾਤਿਦੂਰੰ ਨਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨੰ ਗਮਨਾਗਮਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਏਕੰ ਅਙ੍ਗੰ, ਦਿਵਾ ਅਪ੍ਪਾਕਿਣ੍ਣੰ ਰਤ੍ਤਿੰ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੰ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਨ੍ਤਿ ਏਕੰ, ਅਪ੍ਪਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਕੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਤਿ ਏਕੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਖੋ ਪਨ ਸੇਨਾਸਨੇ ਥੇਰਾ...ਪੇ॰... ਕਙ੍ਖੰ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤੀਤਿ ਏਕਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧੰ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਦੀਘਕੇਸਨਖਲੋਮਾਨੰ ਛੇਦਨੇਨ ਚੀਵਰਕਮ੍ਮਚੀਵਰਰਜਨਪਤ੍ਤਪਚਨਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦਿਸੋਧਨਵਸੇਨ ਖੁਦ੍ਦਕਪਲਿਬੋਧੰ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ।

੪੫੩. **ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਨੀਲਕਵਿਪੁਬ੍ਬਕਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਲੋਹਿਤਕਪੁਲ਼ਵਕਅਟ੍ਠਿਕਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਭਸ੍ਤਾ ਵਿਯ ਵਾਯੁਨਾ ਉਦ੍ਧੰ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਾ ਯਥਾਨੁਕ੍ਕਮੰ ਸਮੁਗ੍ਗਤੇਨ ਸੂਨਭਾਵੇਨ ਧੁਮਾਤਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤੰ, ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਮੇਵ **ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੰ,** ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਨ੍ਤਿ **ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੰ,** ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਵਿਨੀਲੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਪਰਿਭਿਨ੍ਨਨੀਲਵਣ੍ਣੰ, ਵਿਨੀਲਮੇਵ **ਵਿਨੀਲਕੰ,** ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਵਿਨੀਲਨ੍ਤਿ **ਵਿਨੀਲਕੰ,** ਮੰਸੁਸ੍ਸਦਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਸ੍ਸ , ਪੁਬ੍ਬਸਨ੍ਨਿਚਯਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸੇਤਵਣ੍ਣਸ੍ਸ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚ ਨੀਲਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਨਿਲਟ੍ਠਾਨੇ ਨੀਲਸਾਟਕਪਾਰੁਤਸ੍ਸੇਵ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਪਰਿਭਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਮਾਨਪੁਬ੍ਬੰ ਵਿਪੁਬ੍ਬੰ, ਵਿਪੁਬ੍ਬਮੇਵ **ਵਿਪੁਬ੍ਬਕੰ,** ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਵਿਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਵਿਪੁਬ੍ਬਕੰ,** ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਛਿਨ੍ਨੇਨ ਅਪਧਾਰਿਤੰ, ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਮੇਵ **ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕੰ,** ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਨ੍ਤਿ **ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕੰ,** ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਇਤੋ ਚ ਏਤ੍ਤੋ ਚ ਵਿਵਿਧਾਕਾਰੇਨ ਸੋਣਸਿਙ੍ਗਾਲਾਦੀਹਿ ਖਾਯਿਤੰ ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤੰ, ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਮੇਵ **ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕੰ,** ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਨ੍ਤਿ **ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕੰ,** ਤਥਾਰੂਪਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ।

ਵਿਵਿਧਾ ਖਿਤ੍ਤੰ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ, ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵ **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੰ,** ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ **ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੰ,** ਅਞ੍ਞੇਨ ਹਤ੍ਥੰ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਾਦੰ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੀਸਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਤਤੋ ਤਤੋ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਹਤਞ੍ਚ ਤੰ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਞ੍ਚਾਤਿ **ਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕੰ,** ਕਾਕਪਦਾਕਾਰੇਨ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇਸੁ ਸਤ੍ਥੇਨ ਹਨਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਲੋਹਿਤੰ ਕਿਰਤਿ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਪਗ੍ਘਰਤੀਤਿ **ਲੋਹਿਤਕੰ,** ਪਗ੍ਘਰਿਤਲੋਹਿਤਮਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਪੁਲ਼ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਮਯੋ, ਪੁਲ਼ਵੇ ਕਿਰਤੀਤਿ **ਪੁਲ਼ਵਕੰ,** ਕਿਮਿਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਛਵਸਰੀਰਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਅਟ੍ਠਿਯੇਵ **ਅਟ੍ਠਿਕੰ,** ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕੁਚ੍ਛਿਤੰ ਅਟ੍ਠੀਤਿ **ਅਟ੍ਠਿਕੰ,** ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਲਿਕਾਯਪਿ ਏਕਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸਪਿ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਇਮੇਸੁ ਦਸਸੁ ਅਸੁਭੇਸੁ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਿ। ਤੇਨਾਹ – ਇਧ "**ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾ**"ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਪਰਿਸਣ੍ਠਿਤਜਲਾਯ ਸੀਘਸੋਤਾਯ ਨਦਿਯਾ ਅਰਿਤ੍ਤਬਲੇਨੇਵ ਨਾਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਵਿਨਾ ਅਰਿਤ੍ਤੇਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਠਪੇਤੁੰ। ਏਵਮੇਵੰ ਦੁਬ੍ਬਲਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਬਲੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਵਿਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਠਪੇਤੁੰ । ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮੇਵੇਤ੍ਥ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੁਤਿਯਾਦੀਨਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਭਾਵੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾ।

‘‘ਰੁਕ੍ਖੋ ਮਤੋ, ਲੋਹੰ ਮਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਬਨ੍ਧਂ ਉਪਾਦਾਯ ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਅਲ੍ਲਤਾਦਿਵਿਗਮਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਤਵੋਹਾਰੋ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਰਣਂ**। ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਖਣਭਙ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤਂ **ਖਣਿਕਮਰਣਂ। ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਚ੍ਛੇਦਭੂਤਂ ਮਰਣਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਤਿਭਾਵਨਾਯਂ ਪਨ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪੇਤਂ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਅਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੁਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਹਨਤੋ ਅਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਚ। ਮਰਣਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਞ੍ਹਿ ਏਕੇਨ ਭਵੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਚ੍ਛੇਦੋ ਮਰਣਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੁਤੋ ਉਪਟ੍ਠਹਨਤੋ ਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਚ। ਇਦਾਨਿ ਇਮਮੇਵ ਮਰਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਿਕਪ੍ਪਨ੍ਤਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, **"ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਸਿਤਪੀਤਾਦਿਭੇਦੇਤਿ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਪ੍ਪਭੇਦੇ, ਅਸਿਤਬ੍ਬਖਾਦਿਤਬ੍ਬਸਾਯਿਤਬ੍ਬਵਿਭਾਗੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਕਾਲਭੇਦਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਯਥਾ ‘‘ਦੁਦ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ। ਕਬਲ਼ਂ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ, ਆਹਰੀਯਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ, ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਚ ਸੋ ਆਹਾਰੋ ਚਾਤਿ **ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ**। ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਵਤ੍ਥੁਕੋ ਏਵ ਹਿ ਆਹਾਰੋ ਇਧ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਓਜਾਲਕ੍ਖਣੋ ਪਨ ਆਹਾਰੋ ਓਜਟ੍ਠਮਕਂ ਰੂਪਂ ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਪਟਿਕੂਲਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਨਵ ਪਟਿਕੂਲਾਨੀ**ਤਿ ਗਮਨਪਰਿਯੇਸਨਪਰਿਭੋਗਾਸਯਨਿਦਾਨਅਪਰਿਪਕ੍ਕਪਰਿਪਕ੍ਕਫਲਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਪ੍ਪਟਿਕੂਲਵਸੇਨ ਨਵ ਪਟਿਕੂਲਾਨਿ। ਸਮਕ੍ਖਨਪ੍ਪਟਿਕੂਲਂ ਪਨ ਪਰਿਭੋਗਾਦੀਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਇਧ ਵਿਸੁਂ ਨ ਗਹਿਤਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ‘‘ਦਸ ਪਟਿਕੂਲਾਨੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੦੩-੩੦੪) ਪਨ ਸਮਕ੍ਖਨਂ ਪਰਿਭੋਗਾਦੀਸੁ ਲਬ੍ਭਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਟਿਕੂਲਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਕੂਲਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕੂਲਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸਞ੍ਞਂ। ਸਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦੋ ਚਾਯਂ ‘‘ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੫੭) ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੇ ਧਮ੍ਮੇ ਆਗਤੋ, ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਗਤੋ, ‘‘ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਾ ਸੋਪਾਕਰੂਪਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਟ੍ਠਾ, ਉਦਾਹੁ ਨਾਨਟ੍ਠਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮਥੇ ਆਗਤੋ। ਇਧ ਪਨ ਸਮਥਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਆਹਾਰੇਹਿ ਪਟਿਕੂਲਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣਂ, ਤਪ੍ਪਭਾਵਿਤਂ ਵਾ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਂ ਇਧ ‘‘ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ।

ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਸਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਾਕਾਰੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸਞ੍ਞਂ। **ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਞ੍ਞਥਤ੍ਤਭਾਵਤੋ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ। ਤੇਨਾਹ – **"ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਦਯੋ** ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ, **ਵਯੋ** ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣਂ, **ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ** ਜਰਾ। ਉਦਯਬ੍ਬਯਞ੍ਞਥਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਞ੍ਞਥਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਹਿ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਸਭਾਵੇਨ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ **ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਂ**। ਤੇਨ ਹਿ ਤਂ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ ਪਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਵਿਕੋਪਿਤਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਂ ਯਾਥਾਵਸਰਸਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਿਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਭਾਵਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਨ੍ਤਤਿਯਾ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਾਯ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਯੋਸਲਾਕਾ ਵਿਯ ਅਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵੇਨਾਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤਿ।

‘‘ਯਦਨਿਚ੍ਚਂ, ਤਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫, ੪੫, ੪੬, ੭੬, ੭੭, ੮੫; ੨.੪.੧, ੪) ਵਚਨਤੋ ਤਦੇਵ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਅਭਿਣ੍ਹਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਭਿਣ੍ਹਪ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਾਕਾਰੋ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **"ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੇ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਤੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਂ ਨਾਮ ਯਥਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਉਦਯਵਯਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਟਿਪੀਲ਼ਿਯਮਾਨਤਾ ਵਿਬਾਧਿਯਮਾਨਤਾ। ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਅਭਿਣ੍ਹਸਮ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਸ੍ਸ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਇਰਿਯਾਪਥੇਹਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਭਿਣ੍ਹਸਮ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਂ ਪਨ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਭਾਵੇ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤੇ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣਂ

ਯਾਥਾਵਸਰਸਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਇਰਿਯਾਪਥੇਹਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣੰ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਤੇ ਚ ਇਰਿਯਾਪਥਾ ਅਭਿਣ੍ਹਸਮ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਾਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਾ ਜਾਤਾ। ਏਕਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਕੰ ਇਰਿਯਾਪਥਨ੍ਤਰੰ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕੰ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਸੇਸਾਪਿ। ਇਰਿਯਾਪਥਾਨੰ ਪਨ ਤੰਤੰਦੁਕ੍ਖਪਤਿਤਾਕਾਰਭਾਵੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਞਾਤੇ ਤੇਸੰ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਭਾਵੋ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਦੁਕ੍ਖਾਭਿਤੁਨ੍ਨਤਾਯ ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਭਿਣ੍ਹਸਮ੍ਪਟਿਪੀਲ਼ਨੰ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਭਾਵੇ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤੇ ਦੁਕ੍ਖਲਕ੍ਖਣੰ ਯਾਥਾਵਸਰਸਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ।

‘‘ਯੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਤਦਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਤਦੇਵ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੰ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਤੋ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰੋ ਪਨ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ। ਤੇਨਾਹ – “**ਪਟਿਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ । ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਨਾਨਾਧਾਤੁਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਸ੍ਸ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਘਨੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਨਾਨਾਧਾਤੁਯੋ ਪਨ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਞ੍ਞਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਅਞ੍ਞਾ ਆਪੋਧਾਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ, ‘‘ਅਞ੍ਞੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇ ਕਤੇ ਸਮੂਹਘਨੇ ਕਿਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਘਨੇ ਚ ਭੇਦਿਤੇ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ ਯਾਥਾਵਸਰਸਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਯਾ ਹੇਸਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਸੁ ਸਮੁਦਿਤੇਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਏਕਤ੍ਤਾਭਿਨਿਵੇਸਵਸੇਨ ਅਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਮਮਾਯਮਾਨਾ ਸਮੂਹਘਨਤਾ, ਤਥਾ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਿਚ੍ਚਭੇਦਸ੍ਸ ਸਤਿਪਿ ਪਟਿਨਿਯਤਭਾਵੇ ਏਕਤੋ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਕਿਚ੍ਚਘਨਤਾ, ਤਥਾ ਸਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਤਿਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਭੇਦੇ ਏਕਤੋ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਘਨਤਾ। ਸਾ ਚਤੂਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਞਾਣੇਨ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾਸੁ ਹਤ੍ਥੇਨ ਪਰਿਮਦ੍ਦਿਯਮਾਨੋ ਫੇਣਪਿਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਵਿਲੀਨੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਥਾਪਚ੍ਚਯੰ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਸੁਞ੍ਞਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਾਤਿ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੰ ਪਾਕਟਤਰੰ ਹੋਤਿ।

ਅਪਰਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੯. ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੫੬੩. ਚੇਤਸਾ ਫੁਟੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਫਰਿਤੋ। ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਫਰਣਞ੍ਚ ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ – **"ਦ੍ਵਿਧਂ ਫਰਣ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਪੁਰਿਮੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ''ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਵਿਜ੍ਜਂ ਭਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ। **ਪਚ੍ਛਿਮੇਨਾ**ਤਿ ''ਵਿਜ੍ਜਾਭਾਗੇ ਵਿਜ੍ਜਾਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਨ।

੫੬੪. ਮਹਤੋ ਸਂਵੇਗਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯਂ ਪਨ ਅਪਰੋ ਨਯੋ। ਯਾਥਾਵਤੋ ਕਾਯਸਭਾਵਪ੍ਪਵੇਦਨਤੋ ਮਹਤੋ ਸਂਵੇਗਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। **ਅਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਾਯ। **ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਾਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹਿ ਖੇਮਭਾਵਾਯ। **ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਤਿਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਾਯ ਸਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਿਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਯ ਚ। **ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪ੍ਪਟਿਲਾਭਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਧਿਗਮਾਯ। **ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨੀਤਿ ਏਤੇਸਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਾਯ।

੫੮੪. ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਾਯਾਤਿਆਦੀਸੁ ਸੋਲਸਸੁ ਪਦੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਾਯ ਪਞ੍ਞਾਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਪਞ੍ਞਾਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯਾਤਿ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਭਾਵਵਚਨਾਨਿ, ਸੇਸਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਭਾਵਵਚਨਾਨਿ। **ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸਂਸੇ**ਵੋਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਭਜਨਂ। **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸੀਲਾਦਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦੀਪਕਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਚਨਸ੍ਸ ਸਵਨਂ। **ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ**ਤਿ ਸੁਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥੂਪਪਰਿਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਉਪਾਯੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। **ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਗਤਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਪ੍ਪਟਿਪਦਾਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਂ।

ਛਨ੍ਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਾਨਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਦਿਬ੍ਬਸੋਤਚੇਤੋਪਰਿਯਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਾਨਂ। **ਤੇਸਤ੍ਤਤੀਨਂ ਞਾਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਲ਼ਿਯਂ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧-੨ ਮਾਤਿਕਾ) ''ਸੋਤਾਵਧਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ, ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਸਂਵਰੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸੀਲਮਯੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਞਾਣਕਥਾਯ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਾਵਕਸਾਧਾਰਣਾਸਾਧਾਰਣਾਨਂ ਞਾਣਾਨਂ। ਇਮੇਸਞ੍ਹਿ ਤੇਸਤ੍ਤਤਿਞਾਣਾਨਂ ਸੁਤਮਯਞਾਣਾਦੀਨਿ ਸਤ੍ਤਸਟ੍ਠਿਞਾਣਾਨਿ ਸਾਵਕਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਾਨਿ, ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇ ਞਾਣਂ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਾਨੁਸਯੇ ਞਾਣਂ, ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰੇ ਞਾਣਂ, ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਂ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ, ਅਨਾਵਰਣਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੬੮-੭੩ ਮਾਤਿਕਾ) ਇਮਾਨਿ ਛ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ ਸਾਵਕੇਹਿ।

ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤੀਨਂ ਞਾਣਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ –

> ''ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ, ਅਸਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ, ਅਸਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ। ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ, ਅਸਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ। ਯਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਤਂ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਖਯਧਮ੍ਮਂ ਵਯਧਮ੍ਮਂ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ। ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤੀਤਿ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋਤਿ ਞਾਣਂ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ, ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾਤਿ ਞਾਣਂ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾਤਿ ਞਾਣਂ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋਤਿ ਞਾਣਂ, ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਞਾਣਂ, ਅਸਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਤ੍ਥਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਞਾਣਂ, ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਞਾਣਂ, ਅਸਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਤ੍ਥਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਞਾਣਂ, ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਞਾਣਂ, ਅਸਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਤ੍ਥਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਞਾਣਂ, ਯਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਤਂ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਖਯਧਮਂ ਵਯਧਮ੍ਮਂ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ –

ਭਗਵਤਾ **ਨਿਦਾਨਵਗ੍ਗੇ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪-੩੫) ਜਰਾਮਰਣਾਦੀਸੁ ਏਕਾਦਸਸੁ ਪਟਿੱਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਙ੍ਗੇਸੁ ਪੱਚੇਕਂ ਸੱਤ ਸੱਤ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤਾਨਿ ਸੱਤਸੱਤਤਿਞਾਣਾਨਿ।

ਤੱਥ **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪੱਚਯਾਕਾਰਞਾਣਂ। ਪੱਚਯਾਕਾਰੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਵੱਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਠਿਤਿਯਾ ਕਾਰਣੱਤਾ ''ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤੀ''ਤਿ ਵੁੱਚਤਿ, ਤੱਥ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ, ''ਜਾਤਿਪੱਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁੱਤਸ੍ਸੇਵ ਛਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਖਯਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਖਯਗਮਨਸਭਾਵਂ। **ਵਯਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਯਗਮਨਸਭਾਵਂ। **ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਰੱਜਨਸਭਾਵਂ। **ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁੱਜ੍ਝਨਸਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅੱਥੋ।

ਲਾਭੇਤਿਆਦੀਸੁ ਲਾਭੋਯੇਵ ਉਪਸੱਗੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ **"ਪਟਿਲਾਭੋ"**ਤਿ ਵੁੱਤੋ। ਪੁਨ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅੱਥਵਿਵਰਣਵਸੇਨ **"ਪੱਤਿ ਸਮ੍ਪੱਤੀ"**ਤਿ ਵੁੱਤਂ। **ਫੁਸਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਗਮਨਵਸੇਨ ਫੁਸਨਾ। **ਸੱਛਿਕਿਰਿਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਲਾਭਸੱਛਿਕਿਰਿਯਾ। **ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਾ।

ਸੱਤੰਨਞ੍ਞ ਸੇਕ੍ਖਾਨਨ੍ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਸੇਕ੍ਖਸਞ੍ਞਿਤਾਨਂ ਸੋਤਾਪੱਤਿਮੱਗਟ੍ਠਾਦੀਨਂ ਸੱਤੰਨਂ। **ਪੁਥੁੱਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਯੁੱਤੱਤਾ ਸੁੰਦਰਟ੍ਠੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣਸਞ੍ਞਿਤਸ੍ਸ ਪੁਥੁੱਜਨਸ੍ਸ। ਵਙ੍ਛਿਤਂ ਵਙ੍ਛਨਂ ਏਕਾਯਾਤਿ **ਵਙ੍ਛਿਤਵਙ੍ਛਨਾ**। ਯਥਾਵੁੱਤਾਨਂ ਅਟ੍ਠੰਨਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋਵ ਅਰਹਤੋ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ **ਪਞ੍ਞਾਵੁੱਧਿਯਾ**। ਤਥਾ **ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁੱਲ੍ਲਾਯ**।

ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮਹੰਨਂ ਨਾਮ ਕਿੱਚਸਿੱਧਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤਦਸ੍ਸ ਕਿੱਚਸਿੱਧਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਹੰਨੇ ਅੱਥੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੱਥ ਅੱਥਾਦੀਨਂ ਮਹੰਨਭਾਵੋ ਮਹਾਵਿਸਯਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਮਹਾਵਿਸਯਤਾ ਚ ਤੇਸਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮੱਗੇ ਆਗਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਨ ਹੇਤੁਮਹੰਨਤਾਯ, ਪੱਚਯਮਹੰਨਤਾਯ, ਨਿਸ੍ਸਯਮਹੰਨਤਾਯ , ਪਭੇਦਮਹੰਨਤਾਯ, ਕਿੱਚਮਹੰਨਤਾਯ, ਫਲਮਹੰਨਤਾਯ, ਆਨਿਸਂਸਮਹੰਨਤਾਯ ਚ ਮਹੰਨਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੱਥ **ਹੇਤੁ** ਅਲੋਭਾਦਯੋ। **ਪੱਚਯੋ** ਹਿਰੋੱਤਪ੍ਪਸੱਧਾਸਤਿਵੀਰਿਯਾਦਯੋ। **ਨਿਸ੍ਸਯੋ** ਸਾਵਕਬੋਧਿਪੱਚੇਕਬੋਧਿਨਿਯਤਤਾ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਚ ਪੁਰਿਸਵਿਸੇਸਾ। **ਪਭੇਦੋ** ਚਾਰਿੱਤਵਾਰਿੱਤਾਦਿਵਿਭਾਗੋ। **ਕਿੱਚਂ** ਤਦਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਂ। **ਫਲਂ** ਸੱਗਸਮ੍ਪਦਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਦਾ ਚ। **ਆਨਿਸਂਸੋ** ਪਿਯਮਨਾਪਤਾਦਿ। ਅਯਮੇੱਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿੱਥਾਰੋ ਪਨ **ਵਿਸੁੱਧਿਮੱਗੇ** (ਵਿਸੁੱਧਿ॰ ੧.੯) **ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁੱਤਾ**ਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੪ ਆਦਯੋ) ਚ ਆਗਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਮਹੰਨਤਾ ਯਥਾਰਹਂ ਨਿੱਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੱਤਬ੍ਬਾ। ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਂ ਮਹੰਨਭਾਵੋ ਪਨ ਮਹਾਵਿਸਯਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੱਥ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਮਹਾਵਿਸਯਤਾ ਬਹੁਧਾਤੁਕਸੁੱਤਾਦੀਸੁ ਆਗਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਵਿਹਾਰਸਮਾਪੱਤੀਨਂ ਮਹਾਵਿਸਯਤਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਮਹਾਵਿਸਯਤਾਨਿੱਧਾਰਣਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਅਰਿਯਸੱਚਾਨਂ ਸਕਲਸਾਸਨਸਙ੍ਗਾਹਕਤੋ **ਸੱਚਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੧੮੯ ਆਦਯੋ) **ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਸੁ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮੯ ਆਦਯੋ) ਚ ਆਗਤਨਯੇਨ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਂ **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਿਭਙ੍ਗਾ**ਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੩੫੫ ਆਦਯੋ) **ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾ**ਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੫੫ ਆਦਯੋ) ਚ ਆਗਤਨਯੇਨ, ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਂ ਮਹਤੋ ਹਿਤਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਸੁਖਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਅੱਥਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫੱਤਿਭਾਵਤੋ ਸੰਤਪਣੀਤਅਤੱਕਾਵਚਰਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯਭਾਵਤੋ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਮਹਾਸਮ੍ਭਾਰਤੋ ਮਹਾਵਿਸਯਤੋ ਮਹਾਕਿੱਚਤੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤੋ ਮਹਾਨਿਪ੍ਫੱਤਿਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਾਦਿਮਹੱਥਸਿੱਧਿਤੋ ਚ ਮਹੰਨਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਸਭਾਵਾਦਿਤੋ ਪਰਿੱਛਿੱਜ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਟਿਵਿੱਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅੱਥੋ।

ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾਤਿ ਏੱਥਾਪਿ ਵੁੱਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅੱਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – **ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵੱਤਤੀ**ਤਿ ''ਅਯਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਞ੍ਚੰਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਟਿੱਚ ਞਾਣਂ ਪਵੱਤਤਿ।

ਤੇਸੁਪਿ ਏਕਵਿਧੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਏਕਾਦਸਵਿਧੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਏਕਵਿਧੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਬਹੁਵਿਧੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਏਕਵਿਧੇਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਬਹੁਵਿਧੇਨ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਏਕਵਿਧੇਨ ਸങ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਬਹੁਵਿਧੇਨ ਸങ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਏਕਵਿਧੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਬਹੁਵਿਧੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਏਵੰ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਏਕਵਿਧਾਦਿਵਸੇਨ ਅਤੀਤਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਧਾਤੂਸੂਤਿ ''ਅਯੰ ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਸੋਲ਼ਸ ਧਾਤੁਯੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਦ੍ਵੇ ਚਾਤੁਭੂਮਿਕਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਧਾਤੂਸੁ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਯਿਦੰ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਧਾਤੁਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਨੰ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਧਾਤੂਸੁ ਏਵ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਏਕਦੇਸਤੋਵ, ਨ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ। ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਧਾਤੂਨੰ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਤੇਸੰ ਅਵਿਸਯੋਵ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਾਨੰਯੇਵ ਪਨ ''ਇਮਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧੋ ਸੇਤੋ ਹੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਲ਼ੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਮਟ੍ਠੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਖਰੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਬਹਲਤਚੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਖਤਚੋ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੰ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਏਵਰੂਪੰ। ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫੰ ਨੀਲੰ, ਪੀਤੰ, ਲੋਹਿਤੰ, ਓਦਾਤੰ, ਸੁਗਨ੍ਧੰ, ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੰ, ਮਿਸ੍ਸਕਗਨ੍ਧੰ। ਫਲੰ ਖੁਦ੍ਦਕੰ, ਮਹਨ੍ਤੰ, ਦੀਘੰ, ਵਟ੍ਟੰ, ਸੁਵਣ੍ਣੰ, ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੰ, ਮਟ੍ਠੰ, ਫਰੁਸੰ, ਸੁਗਨ੍ਧੰ, ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧੰ, ਮਧੁਰੰ, ਤਿਤ੍ਤਕੰ, ਅਮ੍ਬਿਲੰ, ਕਟੁਕੰ, ਕਸਾਵੰ। ਕਣ੍ਟਕੋ ਤਿਖਿਣੋ, ਅਤਿਖਿਣੋ, ਉਜੁਕੋ, ਕੁਟਿਲੋ, ਤਮ੍ਬੋ, ਨੀਲੋ, ਲੋਹਿਤੋ, ਓਦਾਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਆਯਤਨੇਸੂਤਿ ''ਇਦੰ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨੰ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨੰ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਦਸਾਯਤਨਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਦ੍ਵੇ ਚਾਤੁਭੂਮਕਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਆਯਤਨਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇਸੂਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਭੇਦਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨਭੇਦਤੋ ਚ ਨਾਨਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਙ੍ਗੇਸੁ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਅਙ੍ਗਾਨਿ ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸਞ੍ਞਿਤਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ – ਸങ੍ਖਾਰਪਿਟਕੇ ''ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧.੧੧੦)।

ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਸੁਞ੍ਞਤਮਨੁਪਲਬ੍ਭੇਸੂਤਿ ਨਾਨਾਸਭਾਵੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਾਦਿਵਿਰਹਿਤੇਸੁ ਸੁਞ੍ਞਸਭਾਵੇਸੁ, ਤਤੋ ਏਵ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਸਭਾਵੇਸੁ। **ਮ**-ਕਾਰੋ ਹੇਤ੍ਥ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ।

ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਅਤ੍ਥੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਦਿਨਾਨਾਅਤ੍ਥੇਸੁ। **ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯਾਦਿਨਾਨਾਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੂ**ਤਿ ਤੇਸੰਯੇਵ ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾਨੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣਵਚਨਸങ੍ਖਾਤੇਸੁ ਨਾਨਾਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ। **ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਪਟਿਭਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦਿਵਿਸਯੇਸੁ ਇਮਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਇਦਮਤ੍ਥਜੋਤਕਾਨੀਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਟਿਭਾਨਤੋ ਉਪਟ੍ਠਨਤੋ ਪਟਿਭਾਨਾਨੀਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਸੁ ਨਾਨਾਞਾਣੇਸੁ।

ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੂਤਿਆਦੀਸੁ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪੁਥੁਤ੍ਤੰ ਨਾਨਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ, ਇਤਰੇਸੰ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਤ੍ਤਾ ਪਾਕਟਮੇਵ। ਯੰ ਪਨ ਅਭਿਨ੍ਨੰ ਏਕਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਤਤ੍ਥ ਉਪਚਾਰਵਸੇਨ ਪੁਥੁਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ – "**ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਜਨਸਾਧਾਰਣੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**"ਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਮਦਨਿਮ੍ਮਦਨਾਦਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪੁਥੁਤ੍ਤੰ ਪਰਿਦੀਪਿਤੰ ਹੋਤਿ।

ਵਿਪੁਲੇ ਅਤ੍ਥੇਤਿ ਮਹਨ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥੇ। ਮਹਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋ ਹਿ ਵਿਪੁਲਸਦ੍ਦੋ। **ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੂ**ਤਿ ਸਸਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਅਨੁਪਚਿਤਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯਜਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਞਾਣਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ।

ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਪਰੇਸਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਾਮਞ੍ਞਾ, ਅਥ ਖੋ ਸੁਵਿਦੂਰਵਿਦੂਰੇਤਿ **ਅਸਮਨੁਪਞ੍ਞਾ** ਆਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਕੇਚਿ ''ਅਸਮਤ੍ਥਪਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਕਾਯਚਿ ਸਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਸਮਤ੍ਥਾ ਪਞ੍ਞਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਅਤ੍ਥਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਗਤਿਯਾ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿਪਿ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਸੁਵਿਦੂਰਵਿਦੂਰੇਤਿ ਅਸਮਨੁਪਞ੍ਞਾ। ਇਦਾਨਿ ਪੁਗ੍ਗਲਨ੍ਤਰਵਸੇਨ ਅਸਮਨੁਪਞ੍ਞਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ, **''ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਸ੍ਸਾ**''ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ।

''ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਕੁਸਲੋ ਅਭਿਨ੍ਨਞਾਣੋ ਅਧਿਗਤਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਦਸਬਲਧਾਰੀ ਪੁਰਿਸਾਸਭੋ ਪੁਰਿਸਸੀਹੋ ਪੁਰਿਸਨਾਗੋ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸਧੋਰਯ੍ਹੋ ਅਨਨ੍ਤਞਾਣੋ ਅਨਨ੍ਤਤੇਜੋ ਅਨਨ੍ਤਯਸੋ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਬਲਵਾ ਨੇਤਾ ਵਿਨੇਤਾ ਅਨੁਨੇਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਾ ਵਿਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤਾ ਪੇਕ੍ਖਤਾ ਪਸਾਦੇਤਾ। ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ, ਅਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ, ਅਨਕ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਾ, ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ ਮਗ੍ਗਵਿਦੂ ਮਗ੍ਗਕੋਵਿਦੋ। ਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾਮੀ ਚ ਪਨ ਏਤਰਹਿ ਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ।

''ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਞਾਣਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ ਵਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨੇਤਾ ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ ਤਥਾਗਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਤੀਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਮੁਖੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਵਾ ਪਰਤ੍ਥੋ ਵਾ ਉਭਯਤ੍ਥੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗੂਲ੍ਹੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨੇਯ੍ਯੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨੀਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੋਦਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ। ਅਤੀਤੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ, ਅਨਾਗਤੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ, ਯਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਤਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਨੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਯ੍ਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਞਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨੇਯ੍ਯਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ, ਯਥਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾ ਫੁਸਿਤਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਂ ਉਪਰਿਮਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ, ਏਵਮੇਵਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਨੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ। ਯਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਤਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਯ੍ਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਞਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨੇਯ੍ਯਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਆਕਙ੍ਖਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਮਨਸਿਕਾਰਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨੁਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਚਰਿਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਭਬ੍ਬਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਮਿਤਿਮਿਙ੍ਗਲਂ ਉਪਾਦਾਯ ਅਨ੍ਤੋਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਯਥਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਕ੍ਖਿਨੋ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਗਰੁਲਂ ਵੇਨਤੇਯ੍ਯਂ ਉਪਾਦਾਯ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯੇਪਿ ਤੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਤੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਞ੍ਞਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਘਂਸਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯੇਪਿ ਤੇ ਖਤ੍ਤਿਯਪਣ੍ਡਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਗਹਪਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਨਿਪੁਣਾ ਕਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਵਾਲਵੇਧਿਰੂਪਾ, ਵੋਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ, ਤੇ ਤੇ ਪਞ੍ਹਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫) –

ਆਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਪਾਲਿਂ ਪੇਯ੍ਯਾਲਮੁਖੇਨ ਸਂਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਕੁਸਲੋ ਪਭਿਨ੍ਨਞਾਣੋ…ਪੇ॰… ਤੇ ਪਞ੍ਹਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਪਭਿਨ੍ਨਞਾਣੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਪਭੇਦਗਤਞਾਣੋ। ‘‘ਪਭੇਦਞਾਣੋ’’ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਸੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇ ਪਞ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਤੇ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਪਞ੍ਹਂ। **ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਣਾ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਕਾਰਣਾ। **ਉਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੇਨ ਸਮੀਪੇ ਖਿਤ੍ਤਕਾ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਭਵਤਿ ਅਭਿਭਵਤੀਤਿ ਭੂਰਿ। ਕਿਂ? ਰਾਗਾਦਿਂ। ਉਪਸਗ੍ਗੇ ਸਤਿਪਿ ਤਦੇਵ ਪਦਂ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਦਤੀਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ – **‘‘ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀ’’**ਤਿ। ਕਾਰਕਬ੍ਯਤ੍ਤਯੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਰਾਗਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀ**ਤਿ ਸਾ ਸਾ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਜ੍ਝਂ ਰਾਗਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤਿ ਅਭਿਭਵਤਿ, ਮਦਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਭਿਭਵਤੀਤਿ ਸਾ ਸਾ ਫਲਪਞ੍ਞਾ ਤਂ ਤਂ ਰਾਗਂ ਭਵਿ ਅਭਿਭਵਿ ਮਦ੍ਦੀਤਿ **ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾ**। ‘‘ਅਭਿਭਵਿਤਾ’’ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ‘‘ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾਤਿ ਚ ਕਿਰਿਯਾਯ ਸਿਦ੍ਧਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। ਪਞ੍ਞਾ ਚੇ ਸਿਦ੍ਧਾ, ਰਾਗਾਭਿਭਵੋ ਚ ਸਿਦ੍ਧੋ ਏਵਾਤਿ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਰਾਗਾਦੀਸੁ ਪਨ ਰਜ੍ਜਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਰਾਗੋ**। ਦੁਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਦੋਸੋ**। ਮੁਯ੍ਹਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਮੋਹੋ**। ਕੁਜ੍ਝਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਕੋਧੋ,** ਉਪਨਨ੍ਧਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਉਪਨਾਹੋ**। ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਂ **ਕੋਧੋ,** ਅਪਰਕਾਲਂ **ਉਪਨਾਹੋ**। ਪਰਗੁਣਮਕ੍ਖਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਮਕ੍ਖੋ,** ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਲਕ੍ਖਣੋ **ਪਲਾਸੋ**। ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਖੀਯਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਇਸ੍ਸਾ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਗ੍ਗੂਹਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ**। ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਤਪਾਪਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਮਾਯਾ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਪ੍ਪਕਾਸਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ**। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ **ਥਮ੍ਭੋ,** ਕਰਣੁਤ੍ਤਰਿਯਲਕ੍ਖਣੋ **ਸਾਰਮ੍ਭੋ**। ਉਨ੍ਨਤਿਲਕ੍ਖਣੋ **ਮਾਨੋ,** ਅਬ੍ਭੁਨ੍ਨਤਿਲਕ੍ਖਣੋ **ਅਤਿਮਾਨੋ**। ਮਤ੍ਤਭਾਵਲਕ੍ਖਣੋ **ਮਦੋ,** ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਲਕ੍ਖਣੋ **ਪਮਾਦੋ**। ਭਵਤਿ ਅਭਿਭਵਤਿ ਅਰਿਨ੍ਤਿ **ਭੂਰਿ** ਅਸਰੂਪਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਅਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ – **‘‘ਅਰਿਂ ਮਦ੍ਦਨਿਪਞ੍ਞਾਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾ’’**ਤਿ। ਭਵਤਿ ਏਤ੍ਥ ਥਾਵਰਜਙ੍ਗਮਨ੍ਤਿ **ਭੂਰਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਥਵੀ** ਯਥਾ ‘‘ਭੂਮੀ’’ਤਿ ਭੂਰਿ ਵਿਯਾਤਿ **ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾ** ਵਿਤ੍ਥਤਵਿਪੁਲਟ੍ਠੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਹਤਾਯ ਚ। ਤੇਨਾਹ – **‘‘ਤਾਯਾ’’**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਥਵਿਸਮਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਤਵਿਪੁਲਟ੍ਠੇਨੇਵ ਪਥਵਿਸਮਾਯ। **ਵਿਤ੍ਥਤਾਯਾ**ਤਿ ਪਜਾਨਿਤਬ੍ਬੇ ਵਿਸਯੇ ਵਿਤ੍ਥਤਾਯ, ਨ ਏਕਦੇਸੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ। **ਵਿਪੁਲਾਯਾ**ਤਿ ਉਲਾਰਭੂਤਾਯ। **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਤ੍ਥੋ, ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਪਿਚਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਰਿਯਾਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਞ੍ਞਾਯਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਏਤਂ। **ਅਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਂ ਵਚਨਂ। **ਭੂਰੀ**ਤਿ ਭੂਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਖਨ੍ਧਾਦਿਕੇ ਰਮਤਿ ਸਚ੍ਚਸਭਾਵੇਨ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਯ ਨ ਅਭੂਤੇਤਿ ਭੂਰਿ। **ਮੇਧਾ**ਤਿ ਅਸਨਿ ਵਿਯ ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੇ ਕਿਲੇਸੇ ਮੇਧਤਿ

ਹਿੰਸਤੀਤਿ ਮੇਧਾ, ਖਿਪ੍ਪੰ ਗਹਣਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਮੇਧਾ। **ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਸਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਚ ਯਾਥਾਵਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਟਿਵੇਧੇ ਪਰਿਣੇਤੀਤਿ ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ। ਇਮੇਹੇਵ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਪਞ੍ਞਾਪਰਿਯਾਯਵਚਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਪਞ੍ਞਾਬਾਹੁਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਬਹੁਲਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਬਹੁਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਪਞ੍ਞਾਬਾਹੁਲ੍ਲੰ। ਤਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯ ਬਾਹੁਲ੍ਲੰ ਪਵਤ੍ਤਿ ਏਵਾਤਿ ਤਮਤ੍ਥੰ ਪਞ੍ਞਾਗਰੁਕਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, "**ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਞ੍ਞਾਗਰੁਕੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੋ, ਅਰਿਯੋ ਵਾ। ਪਞ੍ਞਾ ਗਰੁ ਏਕਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਞ੍ਞਾਗਰੁਕੋ**। ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਰਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ **ਪਞ੍ਞਾਚਰਿਤੋ**, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਰਿਤੰ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਪਞ੍ਞਾਚਰਿਤੋ**। ਅਨੁਲੋਮਿਕਖਨ੍ਤਿਆਦਿਵਿਭਾਗਾ ਪਞ੍ਞਾ ਆਸਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਞ੍ਞਾਸਯੋ**। ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋਤਿ **ਪਞ੍ਞਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ**। ਸਮੁਸ੍ਸਿਤਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ ਧਜੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਞ੍ਞਾਧਜੋ। ਪਞ੍ਞਾਕੇਤੂ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ। ਪਞ੍ਞਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਞ੍ਞਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ**। ਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਚਯੋ, ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਵਿਚਿਨਨੰ ਵਾ ਬਹੁਲੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਿਚਯਬਹੁਲੋ** । ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਵਿਚਿਨਨੰ ਬਹੁਲੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਵਿਚਯਬਹੁਲੋ**। ਓਕ੍ਖਾਯਨੰ ਯਾਥਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਬਹੁਲੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਓਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ**। ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਪੇਕ੍ਖਨਾ ਸਮ੍ਪੇਕ੍ਖਾ, ਸਮ੍ਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਯਨੰ ਪਵਤ੍ਤਨੰ ਸਮ੍ਪੇਕ੍ਖਾਯਨੰ, ਸਮ੍ਪੇਕ੍ਖਾਯਨੰ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਤਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮ੍ਪੇਕ੍ਖਾਯਨਧਮ੍ਮੋ**। ਸਮ੍ਪੇਕ੍ਖਾਯਨੰ ਵਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਦਸ੍ਸਨਧਮ੍ਮੋ ਸਭਾਵੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਮ੍ਪੇਕ੍ਖਾਯਨਧਮ੍ਮੋ**। ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮਜਾਤੰ ਵਿਭੂਤੰ ਵਿਭਾਵਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਣਸੀਲੋਤਿ **ਵਿਭੂਤਵਿਹਾਰੀ**।

ਤਚ੍ਚਰਿਤੋਤਿਆਦੀਸੁ **ਤੰ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ''ਪਞ੍ਞਾਚਰਿਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਾ ਪਞ੍ਞਾ ਚਰਿਤਾ ਗਰੁਕਾ ਬਹੁਲਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ**। ਤਸ੍ਸੰ ਪਞ੍ਞਾਯੰ ਨਿਨ੍ਨੋ ਪੋਣੋ ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ**। ਸਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਧਿਪਤਿ ਤਦਧਿਪਤਿ, ਤਦਧਿਪਤਿਤੋ ਆਗਤੋ **ਤਦਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ।** **ਪਞ੍ਞਾਗਰੁਕੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ''ਕਾਮੰ ਸੇਵਨ੍ਤੁੰਯੇਵ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਗਰੁਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੪) ਵਿਯ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਜਾਤਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਦਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ – "**ਯਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਵਮੇ**ਵਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਨਿਗਮਨੰ।

ਸੀਘਪਞ੍ਞਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਸੀਘਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਯਾ ਸਮਾਰਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚੰ ਅਦਨ੍ਧਾਯਨ੍ਤੀ ਅਵਿਤ੍ਥਾਯਨ੍ਤੀ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ – "**ਸੀਘੰ ਸੀਘੰ ਸੀਲਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸੀਘੰ ਸੀਘ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੂਨੰ ਸੀਲਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥੰ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੀਲਾਨੀ**ਤਿ ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੀਲਾਨਿ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੰ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਇਤਰਾਨਿ ਤਿਵਿਧਸੀਲਾਨਿ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਰਾਗਪ੍ਪਟਿਘਪ੍ਪਵੇਸੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਤਿਕਵਾਟੇਨ ਨਿਵਾਰਣੰ ਥਕਨੰ। **ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਭੋਜਨੇ ਪਮਾਣਞ੍ਞੁਭਾਵੰ। **ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਤੀਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਚ ਜਾਗਰਤਿ ਨ ਨਿਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਸਮਣਧਮ੍ਮਮੇਵ ਕਰੋਤੀਤਿ ਜਾਗਰੋ, ਜਾਗਰਸ੍ਸ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮੰ ਵਾ ਜਾਗਰਿਯੰ, ਜਾਗਰਿਯਸ੍ਸ ਅਨੁਯੋਗੋ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ, ਤੰ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੰ। **ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਸੇਕ੍ਖੰ ਵਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੰ। ਏਵਮਿਤਰੇਪਿ ਖਨ੍ਧਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾ ਚ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਾਨੰ ਲੋਕਿਯਪਞ੍ਞਾ ਚ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੰ। ਸੀਘਪਞ੍ਞਾਨਿਦ੍ਦੇਸਸਦਿਸੋਯੇਵ ਲਹੁਪਞ੍ਞਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਥਾ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਜਵਨਪਞ੍ਞਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨ ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪਨਵਸੇਨ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਤੁਰਿਤਕਿਰਿਯਾ **ਸੀਘਤਾ**। ਅਦਨ੍ਧਤਾ **ਲਹੁਤਾ**। ਵੇਗਾਯਿਤਤ੍ਤੰ **ਖਿਪ੍ਪਤਾ**।

ਹਾਸਬਹੁਲੋਤਿ ਪੀਤਿਬਹੁਲੋ। ਸੇਸਪਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨਿ। ਅਥ ਵਾ **ਹਾਸਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਮੂਲਪਦੰ। **ਵੇਦਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਪੀਤਿਯਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾਵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਦੰ। **ਤੁਟ੍ਠਿਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਨਾਤਿਬਲਵਪੀਤਿਯਾ ਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰਵਸੇਨ।

ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋਤਿ ਬਲਵਪੀਤਿਯਾ ਪਮੁਦਿਤਭਾਵਵਸੇਨ। **ਸੀਲਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀ**ਤਿ ਹਟ੍ਠਪ੍ਪਹਟ੍ਠੋ ਉਦਗ੍ਗੁਦਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਮਾਨੋ ਸੀਲਾਨਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤਾ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾ ਅਭਿਰਤਿਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਫੁਲ੍ਲਿਤਾ ਵਿਕਸਿਤਾ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ ‘‘ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਂ ਅਨਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਵੇਗਾਯਿਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਟਿਪਕ੍ਖਦੂਰੀਭਾਵੇਨ ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦੇਨ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਵਜਿਰਂ ਵਿਯ ਲਕ੍ਖਣਂ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨ੍ਤੀ ਅਦਨ੍ਧਾਯਨ੍ਤੀ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਂ ਵੇਗਸਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਂ ਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਿਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – “**ਰੂਪਾ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਖਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਭਿਜ੍ਜਨਤੋ ਖਯਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਭਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਭਯਾਨਕਭਾਵਤੋ। **ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਾਰਵਿਰਹਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਾਦਿਵਿਰਹਤੋ ਚ। **ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੁਲਾਭੂਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਤੁਲੇਤ੍ਵਾ। **ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਏਵ ਤੀਰਣਭੂਤਾਯ ਤੀਰੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਲਾਪਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ। **ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਤੀਰੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਨੁਲੋਮਵਸੇਨ ਫੁਟਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਰੂਪਨਿਰੋਧੇ**ਤਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਭੂਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ। **ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀ**ਤਿ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਵਸੇਨ ਜਵਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ, ਪੁਨ “**ਰੂਪਾ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵੋ ਨਾਮ ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ “**ਖਿਪ੍ਪਂ ਕਿਲੇਸੇ ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੇ ਪਨ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, “**ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਹੀਨਮ੍ਪਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਅਸਮੂਹਤਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਂ ਅਨਤੀਤਤਾਯ ਅਸਮੂਹਤੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਇਧ “**ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**”ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਨਾਧਿਵਾਸੇਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਨ ਵਾਸੇਤਿ। **ਪਜਹਤੀ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਜਹਤਿ। **ਵਿਨੋਦੇਤੀ**ਤਿ ਖਿਪਤਿ। **ਬਜਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਵਿਗਤਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ। **ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤੀ**ਤਿ ਅਨੁ ਅਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਕਮੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਪਤ੍ਵਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨੇਵ ਅਭਾਵਂ ਗਮਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਾਮਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ‘‘ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਮਰਨ੍ਤੂ’’ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਮਰਣਪ੍ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ‘‘ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਹਿਂਸਿਯਨ੍ਤੂ’’ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਵਿਹਿਂਸਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਪਾਪਕੇ**ਤਿ ਲਾਮਕੇ। **ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤੇ ਧਮ੍ਮੇ। ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਨਾਮ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਪਦਾ ਚਸ੍ਸ ਨ ਚਲਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਏਕਮ੍ਹਿ ਆਸਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ**”ਤਿਆਦਿ।

‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖਯਧਮ੍ਮਾ ਵਯਧਮ੍ਮਾ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਕਾਰਣਮੁਖੇਨ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ – “**ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਉਬ੍ਬੇਗਬਹੁਲੋ ਹੋਤੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਉਬ੍ਬੇਗਬਹੁਲੋ**ਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੭) ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਭਿਣ੍ਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਸਂਵੇਗੋ। **ਉਤ੍ਤਾਸਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਞਾਣਭਯਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਬਹੁਸੋ ਉਤ੍ਰਸ੍ਤਮਾਨਸੋ। ਤੇਨ ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਮਾਹ। **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਬਹੁਲੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਾਭਿਮੁਖਤਾਯ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਬਹੁਲੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਮਾਹ। **ਅਰਤਿਬਹੁਲੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। **ਬਹਿਮੁਖੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਤੋ ਬਹਿਭੂਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਞਾਣਮੁਖੋ। ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਨਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧੋ, ਸੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾ, ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾ, ਸਾ ਏਵ ਪਞ੍ਞਾ **ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾ। ਅਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸਂਸਾਰੇ ਅਨ੍ਤਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨਿਵਿਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬਂ। **ਅਪ੍ਪਦਾਲਿਤਪੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ, ਅਨੁਕਰਣੇਨੇਵ ਅਪ੍ਪਦਾਲਿਤਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੋਭਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਭਰਾਸਿਂ, ਲੋਭਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਵਾ।

ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨੦. ਅਮਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੬੦੦-੬੧੧. ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਮਤੰ ਮਰਣੰ ਵਿਨਾਸੋਤਿ **ਅਮਤੰ**, ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਮਰਣਵਿਰਹਿਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਅਮਤਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਹੇਤੁਤਾਯ ਅਮਤਸਦਿਸਅਤਪ੍ਪਕਸੁਖਪਤਿਤਤਾਯ ਚ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ “**ਅਮਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਝਾਨਸਮਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਵ਼ਲਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਵਿਰਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਧਿਗਮੇਨ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤੰ। ਤੇਨਾਹ – “**ਵਿਰਾਧਿਤੰ ਨਾਧਿਗਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਆਰਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਧਿਤੰ ਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤੰ। ਤਞ੍ਚ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ – “**ਆਰਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣ**”ਨ੍ਤਿ। **ਪਮਾਦਿੰਸੂ**ਤਿ ਕਾਲਬਜਤੁਯੇਨੇਦੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ – “**ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**”ਤਿ।

ਅਮਤਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਮਨੋਰਥਪੂਰਣਿਯਾ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯ-ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ

ਏਕਕਨਿਪਾਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਦੀਪਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਪਠਮੋ ਭਾਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।